

## Tartalom

|                                                                                                                   |     |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| 1. Sajátos nevelési igényű gyermekek megsegítése és oktatása intézményünkben .....                                | 3   |
| 2. Az integrált nevelésre vonatkozó alapvető törvények és rendeletek .....                                        | 4   |
| 3. A sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelvei .....                                         | 7   |
| 4. Alapelveink.....                                                                                               | 8   |
| 5. Az együttneveléshez szükséges feltételek .....                                                                 | 10  |
| 6. Iskolai dokumentumok.....                                                                                      | 11  |
| 7. Iskolánk és a sajátos nevelési igényű, beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek ..... | 12  |
| 7.1. Differenciáló fejlesztés.....                                                                                | 13  |
| 7.2. Fejlesztő foglalkozások biztosítása az általános iskola alsó és felső tagozatán .....                        | 14  |
| 7.3. Iskolapszichológiai ellátás.....                                                                             | 16  |
| 7.4. Logopédia és gyógytestnevelés .....                                                                          | 17  |
| 8. Kerettanterv az enyhén értelmi fogyatékos, sajátos nevelési igényű tanulók számára .....                       | 19  |
| 8.1. Alapfokú nevelés-oktatás első szakasza, alsó tagozat, 1-4. évfolyam.....                                     | 19  |
| 8.1.1. Célok, feladatok .....                                                                                     | 19  |
| 8.1.2. Fejlesztési területek – nevelési célok .....                                                               | 20  |
| 8.1.3. Kulcskompetenciák .....                                                                                    | 24  |
| 8.2. Helyi tanterv az enyhén értelmi fogyatékos tanulók számára 1-4. évfolyam .....                               | 26  |
| 8.2.1. MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM (1-4. évfolyam) .....                                                             | 26  |
| 8.2.2. MATEMATIKA (1-4. évfolyam).....                                                                            | 65  |
| 8.2.3. KÖRNYEZETISMERET (3-4. évfolyam).....                                                                      | 92  |
| 8.2.4. DIGITÁLIS KULTÚRA (3-4. évfolyam).....                                                                     | 105 |
| 8.2.5. ETIKA (1-4. évfolyam) .....                                                                                | 114 |
| 8.2.6. ÉNEK-ZENE (1-4. évfolyam).....                                                                             | 133 |
| 8.2.7. TECHNIKA ÉS TERVEZÉS (1-4. évfolyam) .....                                                                 | 150 |
| 8.2.8. TESTNEVELÉS ÉS SPORT (1-4. évfolyam).....                                                                  | 165 |
| 8.2.9. VIZUÁLIS KULTÚRA (1-4. évfolyam) .....                                                                     | 195 |
| 8.3. Alapfokú nevelés-oktatás második szakasza, felső tagozat, 5-8. évfolyam .....                                | 221 |
| 8.3.1. Célok és feladatok .....                                                                                   | 221 |
| 8.3.2. Fejlesztési területek – nevelési célok .....                                                               | 222 |
| 8.3.3. Kulcskompetenciák, kompetenciafejlesztés .....                                                             | 226 |
| 8.4. Helyi tanterv az enyhén értelmi fogyatékos tanulók számára 5-8. évfolyam .....                               | 228 |
| 8.4.1. MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM (5-8. évfolyam) .....                                                             | 228 |
| 8.4.2. MATEMATIKA (5-8. évfolyam).....                                                                            | 255 |
| 8.4.3. TÖRTÉNELEM (5-8. évfolyam) .....                                                                           | 293 |

|                                                    |     |
|----------------------------------------------------|-----|
| 8.4.4. IDEGEN NYELV (7-8. évfolyam).....           | 310 |
| 8.4.5. TERMÉSZETTUDOMÁNY (5-6. évfolyam).....      | 321 |
| 8.4.6. FÖLDRAJZ (7-8. évfolyam).....               | 345 |
| 8.4.7. BIOLÓGIA (7-8. évfolyam).....               | 356 |
| 8.4.8. KÉMIA (7-8. évfolyam).....                  | 368 |
| 8.4.9. FIZIKA (7-8. évfolyam).....                 | 378 |
| 8.4.10. DIGITÁLIS KULTÚRA (5-8. évfolyam).....     | 387 |
| 8.4.11. ETIKA (5-8. évfolyam).....                 | 408 |
| 8.4.12. ÉNEK-ZENE (5-8. évfolyam).....             | 422 |
| 8.4.13. TECHNIKA ÉS TERVEZÉS (5-7. évfolyam) ..... | 445 |
| 8.4.14. TESTNEVELÉS (5-8. évfolyam).....           | 456 |
| 8.4.15. VIZUÁLIS KULTÚRA (5-8. évfolyam).....      | 483 |

## **1. Sajátos nevelési igényű gyermekek megsegítése és oktatása intézményünkben**

A sajátos nevelési igényű gyermekek megsegítése és oktatása, intézményünkben 2013/2014 tanév szeptemberétől, a Vak Bottyán Általános Iskola és Gimnázium vezetőségének döntése szerint, a törvényeknek, rendelkezéseknek megfelelően integráltan, társaikkal együtt, osztálykeretben történik. A sajátos nevelési igényű tanulók (SNI) egyéni, illetve mikrocsoportos foglalkoztatási formában kapják meg a szakértői bizottság által meghatározott megsegítést, a szakemberek által meghatározott óraszámban.

Célunk, hogy intézményünk személyközpontú iskolává váljon, ami azt jelenti, hogy nem a tananyagot, hanem a gyereket szeretnénk tanítani, a tanulás módját és az alkalmazott módszereket a gyermek igényei és szükségletei határozzák meg.

A személyközpontú iskola tudja biztosítani a sajátos nevelési igényű gyerekek integrációját. Az Európai Unióhoz való csatlakozás is feltételezi a sérült emberek életminőségének javítását, esélyegyenlőségük megteremtését. Ennek első lépése a kisgyermekkori (óvodai, iskolai) integráció, a sérült vagy egyéb hátránnyal küzdő tanulók kedvezőbb helyzetben lévő társaikkal történő együtt nevelése, oktatása. Az együttnevelés során az ép gyerekek megtanulják elfogadni és kezelni a másságot, a sérülés tényét és az optimális segítségnyújtás módjait. Az integrált nevelés megvalósításának többféle módja létezik.

A sajátos nevelési igényű tanulók eredményes együttneveléséhez biztosítani kell a folyamatos gyógypedagógiai jelenlétet, hiszen a tanító, tanár és a gyógypedagógus együtt felelős a sérült gyermek fejlődéséért. A sérült kisiskolások fejlődését gyógypedagógus és pszichológus szakember kíséri figyelemmel, és hátrányaik kompenzálása érdekében egyéni, illetve mikrocsoportos formában történő fejlesztést biztosít számukra. A fejlesztési terv legfontosabb lépése a tanulók alapos ismerete, az egyes tanulók, illetve a tanulócsoport képességstruktúrájának pontos vizsgálata, feltérképezése.

A tervezőmunka kezdetekor fontos a szülők, valamint az iskolai nevelést megelőzően a gyermekkel foglalkozó más intézményben (óvoda, pedagógiai szakszolgálat stb.) dolgozó szakemberek véleményének, tapasztalatainak megismerése is. Szükséges az alapos információgyűjtés a gyermek megelőző élethelyzetéről, kialakult szokásairól, családi vagy intézményes nevelésük eddig elért eredményeiről és kudarcairól. A tervezés során elengedhetetlen annak figyelembevétele, hogy a tanuló maga és közvetlen környezete mit jelöl meg elsődleges hiányként, illetve milyen igényeket fogalmaz meg.

Iskolánkban a tanulók értékelése a pozitívumokra koncentrál, kiemeli a megmaradt, illetve a meglévő képességeket, ugyanakkor számba veszi a gyermek képességstruktúrájában található hiányosságokat, funkciózavarokat is. A hiányok, elmaradások számbavétele a reális célkitűzések megfogalmazását kell, hogy segítse. A pedagógiai munka célja annak feltérképezése, hogy mit tud a gyermek, mik az erősségei és milyen, a nevelését és oktatását meghatározó személyes szükségletei vannak.

## **2. Az integrált nevelésre vonatkozó alapvető törvények és rendeletek**

Az 1991. évi LXIV. törvény-a Magyar Köztársaság kihirdeti „A gyermek jogairól” New Yorkban, 1989-ben született nemzetközi egyezményhez való csatlakozást. Az egyezmény a gyermek jogairól úgy rendelkezik, hogy: „A törvényhozó szervek minden, gyermeket érintő döntésükben a gyermek mindenképp felett álló érdekét veszik figyelembe elsősorban. A különleges helyzetű gyermekeknek joguk van a lehetőségeinek leginkább megfelelő, teljes életre.” Ez azt jelenti, hogy a törvényben szabályozott módon kell lehetőséget biztosítani a gyermekek, a sérült gyermekek számára is, hogy az érdekeinek leginkább megfelelő módon történjen az iskoláztatásuk. A közoktatásról szóló 1993. évi LXXIX. törvény biztosít lehetőséget arra, hogy a sajátos nevelési igényű tanulók integráltan, ép társaikkal vegyenek részt az iskolai oktatásban. Épp ezért az 1993-as közoktatási törvény jelentősége kiemelkedő az integráció szempontjából.

### **Vonatkozó jogszabályok:**

- 2011. évi CXC. törvény a nemzeti köznevelésről
- 2012. évi CXXIV. törvény a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény módosításáról
- 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről
- 32/2012. (X. 8.) EMMI rendelet a sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve és a sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve kiadásáról
- 15/2013. (II. 26.) EMMI rendelet a pedagógiai szakszolgálati intézmények működéséről
- 43/2013. (VI.24.) EMMI rendelet egyes sajátos közoktatási feladatok támogatása igénylésének, döntési rendszerének, folyósításának, felhasználásának, elszámolásának és ellenőrzésének részletes szabályairól
- 4/2010. (I. 19.) OKM rendelet a pedagógiai szakszolgálatokról
- 2/2002. (III. 1.) OM. rendelet a sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve és a sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve kiadásáról.

### **A sajátos nevelési igény megállapítása**

A fogyatékoság szűrése, a sajátos nevelési igény megállapítása tanulási képességet vizsgáló szakértői és rehabilitációs bizottságok vagy az országos szakértői és rehabilitációs bizottságok feladata. A vizsgálat szakvéleménnyel zárul, amely megállapítja a fogyatékoság tényét, és javaslatot tesz a különleges gondozás keretében történő ellátásra, szakszolgáltatásokra. Ezen bizottságok feladata a különleges gondozás ellátásához szükséges feltételek meglétének vizsgálata is.

A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény (továbbiakban: Nkt.) 18. § (1) bekezdésében előírta, hogy a „szülő és a pedagógus nevelő munkáját, valamint a nevelési-oktatási intézmény feladatainak ellátását pedagógiai szakszolgálat segíti”.

Az Nkt. 46. § (3) bekezdés g pontja kimondja, hogy a gyermeknek/tanulónak joga, hogy „állapotának, személyes adottságának megfelelő, megkülönböztetett ellátásban – különleges gondozásban, rehabilitációs célú ellátásban – részesüljön, és életkorától függetlenül a pedagógiai szakszolgálat intézményéhez forduljon segítségért”.

15/2013. (II. 26) EMMI rendelet 7. § (1) Az Nkt. 18. § (2) bekezdés c) pontja szerinti szakértői bizottsági tevékenység keretében az intézmény szakértői bizottsága a gyermek, a tanuló komplex pszichológiai, pedagógiai-gyógypedagógiai, továbbá szükség szerint orvosi, sajátos nevelési igény gyanúja esetén komplex pszichológiai, pedagógiai-gyógypedagógiai, orvosi vizsgálat alapján szakértői véleményt készít.

*Kiemelten Tehetséges tanuló* Nktv. 4§ 14.: „Az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki átlag feletti általános vagy speciális képességek birtokában magas fokú kreativitással rendelkezik, és felkelthető benne a feladat iránti erős motiváció, elkötelezettség.

*Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő tanuló* (BTM) Nktv. 4§3.: „Az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján az életkorához viszonyítottan jelentősen alulteljesít, társas kapcsolati problémákkal, tanulási, magatartás szabályozási hiányosságokkal küzd, közösségbe való beilleszkedése, továbbá személyiségfejlődése nehezített vagy sajátos tendenciákat mutat, de nem minősül sajátos nevelési igényűnek.

*Sajátos nevelési igényű tanuló* (SNI) Nktv. 4§ 25.: „Az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján mozgásszervi, érzékszervi, értelmi vagy beszéd fogyatékos, több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, autizmus spektrum zavarral vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral) küzd.

*Hátrányos- és halmozottan hátrányos helyzetű tanuló* (HH, HHH) Ktv. 121.§ 14.: „Az, akinek családi körülményei, szociális helyzete miatt rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultságát a jegyző megállapította. E csoporton belül halmozottan hátrányos helyzetű az a gyermek, az a tanuló, akinek a törvényes felügyeletét ellátó szülője, a gyermekek védelméről és a gyámsági igazgatásról szóló törvényben szabályozott eljárásban tett önkéntes nyilatkozata szerint, tanuló esetében a tankötelezettség beállításának időpontjában legfeljebb az iskola nyolcadik évfolyamán folytatott tanulmányait fejezte be sikeresen; halmozottan hátrányos helyzetű az a gyermek, az a tanuló is, akit tartós nevelésbe vettek.

A kiemelt figyelmet igénylő tanulókkal való bánásmód során figyelembe vettük a 32/2012. (X. 8.) EMMI rendeletet a sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelveiről.

A megvalósításban különös jelentőséggel bír a Pedagógiai Szakszolgálattal, Gyermekjóléti Szolgálattal történő szoros együttműködés.

A gyermeknek, tanulónak joga, hogy állapotának, személyes adottságának megfelelő megkülönböztetett ellátásban –különleges gondozásban, rehabilitációs célú ellátásban – részesüljön, és életkorától függetlenül a pedagógiai szakszolgálat intézményéhez forduljon segítségért. Nkt. 46. § (3) g).

A gyermek tankötelessé válik, ha az adott év május 31. napjáig a hatodik életévét betölti. Az a gyermek, akinek esetében, az oktatási hivatal által kirendelt szakértői bizottság javasolja, további egy nevelési évig az óvodában részesül ellátásban, és ezt követően válik tankötelessé. A tankötelezettség teljesítése a tanév első tanítási napján kezdődik. Ha a gyermek az iskolába lépéshez szükséges fejlettséget korábban eléri, az oktatási hivatal, a szülő kérelmére, a szakértői bizottság véleménye alapján engedélyezheti, hogy a gyermek hatéves kor előtt megkezdje tankötelezettségének teljesítését.

Különleges bánásmódot igényel az a gyermek, aki a szakértői bizottság véleménye alapján

- az életkorához viszonyítottan jelentősen alul teljesít,
- társas kapcsolati problémákkal, tanulási, magatartásszabályozási hiányosságokkal küzd,
- közösségbe való beilleszkedése, továbbá személyiségfejlődése nehezített vagy sajátos tendenciákat mutat, de nem minősül sajátos nevelési igényűnek.

Sajátos nevelési igényű és beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek, tanulók nevelése, oktatása Nkt. 47. § (1)-(10)

(1) A sajátos nevelési igényű gyermeknek, tanulónak joga, hogy különleges bánásmód keretében állapotának megfelelő pedagógiai, gyógypedagógiai, szükség esetén pszichológiai ellátásban részesüljön, attól kezdődően, hogy jogosultságát megállapították. A különleges bánásmódnak megfelelő ellátást a szakértői bizottság szakértői véleményében foglaltak szerint kell biztosítani.

(3) A sajátos nevelési igényű gyermek óvodai nevelése, tanuló iskolai nevelés-oktatása, továbbá kollégiumi nevelés az e célra létrehozott gyógypedagógiai nevelési-oktatási intézményben, óvodai csoportban, iskolai osztályban, vagy a többi gyermekkel, tanulóval részben vagy egészben együtt, azonos óvodai csoportban, iskolai osztályban történhet.

A mentesítés lehetőségei: Nkt. 56. §

(1) A tanulót, ha egyéni adottsága, fejlettsége szükségessé teszi, a szakértői bizottság véleménye alapján az intézményvezető mentesíti

a) az érdemjegyekkel és osztályzatokkal történő értékelés és minősítés alól, és ehelyett szöveges értékelés és minősítés alkalmazását írja elő

b) a gyakorlati képzés kivételével egyes tantárgyakból, tantárgyrészekből az értékelés és a minősítés alól.

(2) Az érettségi vizsgán az

(1) bekezdés b) pont szerinti tantárgyak helyett a tanuló –a vizsgaszabályzatban meghatározottak szerint –másik tantárgyat választhat.

Méltányossági elvek Nkt. 51. § (5)

A sajátos nevelési igényű és a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő tanuló részére a felvételi vizsgán indokolt esetben biztosítani kell a hosszabb felkészülési időt, az írásbeli vagy szóbeli felmérésen biztosítani kell az iskolai tanulmányai során általa használt, megszokott eszközöket, a vizsga szervezésével alkalmazkodni kell az adottságaihoz.

Amennyiben a sajátos nevelési igényű, valamint a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő jelentkező élni kíván az Nkt. 51. § (5) bekezdésében biztosított joggal, a jelentkezési laphoz csatolnia kell az erre vonatkozó kérelmet, valamint a szakértői bizottság véleményét. Az intézményvezető a kérelemről döntését határozat formájában hozza meg. Az intézményvezető döntésében a vizsgázó számára biztosíthatja az iskolai tanulmányok során a tanuló által használt, megszokott eszközöket, az írásbeli dolgozat elkészítéséhez a munkaidő meghosszabbítását, a vizsga meghatározott részeinek értékelése alóli felmentést.

### 3. A sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelvei

A sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve a sajátos nevelési igényű tanulók oktatását megvalósító iskolák alapidokumentuma, mely a Nemzeti Alaptantervet kiegészítő, azzal együtt értelmezhető és alkalmazható dokumentum. A közoktatási törvényben meghatározott különleges gondozáshoz való jog érvényesítését teszi lehetővé, azáltal, hogy meghatározza a NAT alapján a sajátos nevelési igényű tanulók oktatásának tartalmát.

„A sajátos nevelési igény kezelésének kultúrája megköveteli, hogy e területen a speciális igények elismerést nyerjenek, hogy az érintett személyeket fokozott figyelem vegye körül, környezetük törekedjen hátrányainak enyhítésére, az előítéletek csökkentésére. Mindezek megvalósításában kiemelkedő szerepet játszanak, fokozott társadalmi felelősséget viselnek az óvodák, iskolák.” – olvasható az előszóban.

A 2/2005. (III.1.) OM rendelet 2.§ (2) bekezdése rendelkezik arról, hogy „A sajátos nevelési igényű tanulót a többi tanulóval együtt nevelő, oktató iskola a helyi tantervének elkészítésénél „A sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelvét” is figyelembe veszi.”

15/2013. (II. 26) EMMI rendelet 22. § (1) Ha a gyermek, tanuló beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzd, vagy sajátos nevelési igényű, a szakértői bizottság hivatalból, hatósági megkeresésre, szülői kérelemre, vagy a gyermek nevelését ellátó óvoda, nevelését, oktatását ellátó iskola kérelme alapján felülvizsgálati eljárást folytat le. A felülvizsgálati eljárásra - a folyamatos figyelemmel kísérés kivételével - a szakértői bizottsági vizsgálatra vonatkozó rendelkezéseket kell alkalmazni.

(2) Ha e rendelet másképp nem rendelkezik, a szakértői bizottság szakértői véleményét a végrehajthatásának megkezdését követő első nevelési év, tanév során hivatalból felül kell vizsgálni. Az első hivatalból történő felülvizsgálatában nem vehet részt az, aki a szakértői vélemény megalkotásában közreműködött.

(3) Ha a gyermek, tanuló enyhe értelmi fogyatékos, illetve egyéb pszichés fejlődési zavarral küzd, a szakértői véleményt az első hivatalból történő felülvizsgálat után addig a tanévig, amelyben a tanuló a tíz éves életkort betölti minden második, azt követően és egyéb fogyatékos, valamint autizmus spektrum zavar esetében, illetve ha a tanuló beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzd, addig a tanévig, amelyben a tanuló a tizenhatodik életévét betölti, minden harmadik tanévben hivatalból felül kell vizsgálni.

23. § (1) A szülő a felülvizsgálati eljárást bármikor kezdeményezheti. A szakértői bizottság a szülő kérelmére akkor köteles lefolytatni a felülvizsgálati eljárást, ha a hivatalból történő felülvizsgálat óta több mint hat hónap telt el, és a soron következő, hivatalból történő felülvizsgálat időpontjáig több mint hat hónap van hátra.

(2)\* Ha a felülvizsgálatra a kijelölt intézményben kerül sor, a vizsgálat időpontjáról és helyéről - a szakértői bizottsággal történő egyeztetés alapján - a gyermek, tanuló nevelését, nevelését-oktatását ellátó intézmény a felülvizsgálat időpontja előtt legalább nyolc nappal értesíti a szülőt. A felülvizsgálat során a szülő jelenlététől, valamint közreműködésétől a szakértői bizottság eltekinthet, ha a szülő a vizsgálat lefolytatása előtt írásban nyilatkozik a felülvizsgálat tényének és időpontjának tudomásul vételéről, és arról, hogy azon nem kíván jelen lenni.

(4)\* A gyermek nevelését ellátó óvoda, nevelését, oktatását ellátó iskola a felülvizsgálati eljárást - tanévenként legfeljebb egy alkalommal - bármikor kezdeményezheti, amelyről - a felülvizsgálat szükségességének indokolásával - a szülőt tájékoztatni köteles. Sajátos nevelési igényű gyermek esetében, az óvodai vagy iskolai kezdeményezésre történő felülvizsgálat lefolytatásakor a felülvizsgálat részeként, a szakértői bizottság egy tagja legalább egy teljes

napot a gyermek óvodai csoportjában, a tanuló iskolai osztályában hospitál, megfigyeléseiről feljegyzést készít.

(5)\* Ha a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján a tanuló sajátos nevelési igényének megfelelő ellátására a továbbiakban nincs szükség, a tanuló a következő tanévet a kötelező felvételt biztosító vagy a választott iskolában kezdi meg. A szakértői bizottság a szakértői véleményét megküldi a szülőnek, a kijelölt iskolának, a lakóhely szerinti kötelező felvételt biztosító iskolának és a lakóhely szerint illetékes tankerületi központnak.

A szakértői vizsgálat a szülő kérésére, illetve egyetértésével indítható. Amennyiben az iskola ítéli meg úgy, hogy a tanuló szakértői vizsgálata szükséges, behívja a szülőt, és az indokok

közlésével javasolja a szakértői vizsgálaton való részvételt. A szakértői véleményben foglaltakat a szülővel ismertetni kell. Az ismertetés során fel kell hívni a szülő figyelmét arra, hogy a szakértői véleményben foglaltak végrehajtására csak akkor kerül sor, ha az abban foglaltakkal egyetért, és egyetértését aláírásával igazolja.

A sérülésből adódó hátrányok rehabilitációjára vonatkozó rendelkezések részletesen szabályozzák és előírják az iskola tennivalóit. Az iskolának biztosítani kell, és óratervében meg kell jelenítenie a pedagógiai és egészségügyi célú rehabilitációt szolgáló órakeretet.

## 4. Alapelveink

A fogyatékos gyermek nevelése, fejlesztése sajátos pszichológiai eljárások alkalmazását igényli. Azok a gyermekek, melyek valamely fogyatékoságban szenvednek, különleges gondozásra tarthatnak igényt jogaik szerint. Napjaink legkíváncsabb törekvése az integráció lehetőségét mi is biztosítjuk az arra rászoruló és alkalmas gyermeknek.

Inkluzív pedagógia alkalmazására törekszünk, ezért szemléletünkre jellemző:

- differenciáló, önértékelésre is alkalmas pedagógiai módszerrel dolgozunk
- óravezetésünk igazodik a gyermekhez
- pedagógusaink a többiekkel azonos, de a sajátos nevelési igényű gyermekekhez alkalmazkodó, rugalmas, a törvényi előírásoknak megfelelő tantervet alkalmaznak a sajátos nevelési igényű tanulók számára.

A sérült gyerekeknek szóló minőségi programnak fontos jellemzői:

- integráló, átfogó, minden részletre kiterjedő, rugalmas, családra és közösségre építő, kompetencia alapú
- a tanítási vagy szociális tevékenységben a sérült és az ép gyerekek együtt vesznek részt
- az átfogó nevelésünk kiterjed a tervezésre, fejlesztési programok elkészítésére, a szolgáltatások koordinálására, ellenőrzésre
- a fejlesztési terv minden esetben az egyedi gyermekhez, családokhoz, csoporthoz, közösséghez illeszkedik.

Célunk:

- a sérült gyermek harmonikus személyiségfejlődését segítő környezet biztosítása
- a fogyatékos vagy hátrányos helyzetű gyermeket nevelő családok segítése, tájékoztatása jogaikról, kötelezettségeikről



- a sérülés arányában a fogyatékos gyermek fejlesztése, tudatos integrálása
- a tanulási nehézségek és magatartási zavarok lehetséges mértékű csökkentése, szocializáció, továbbhaladás elősegítése

#### Feladat:

- elfogadó környezet biztosítása
- az elvárásoknak a súlyosság mértékéhez, valamint a gyermek fejlődési üteméhez való igazítása
- annak szem előtt tartása, hogy a sajátos nevelési igényű gyermek kiemelkedő tevékenységre is képes lehet
- fejlesztésüknek a számukra megfelelő területeken való megvalósítása
- kiemelten az alkalmazkodó készség, akaraterő, önállóságra törekvés, együttműködő készség terén való segítségnyújtás
- csoportos, kis csoportos, egyéni formában, valamint különböző technikák, terápiák alkalmazásával
- történő segítségadás
- a kompenzációs lehetőségek körének bővítése, a nem vagy kevésbé sérült funkciók differenciáltabb működésének tudatos fejlesztésével
- a diagnózisra építő sokoldalú képességfejlesztés

A fejlesztés elvei a sajátos nevelési igényű gyermekekre vonatkozóan:

- a fejlesztést csak komplex kivizsgálás után szabad megkezdeni
- amennyiben részesült korai fejlesztésben, a korai fejlesztésre kell építeni
- biztosítani kell a folyamatos stimulációt és kondicionálást, a fejlesztés folyamatosságát, rendszerességét, kiszámíthatóságát
- a pedagógus türelmes, nyugodt, érzelmi támaszt biztosító habitusa elengedhetetlen
- cselekvésbe ágyazott gondolkodás ösztönzése
- kellő idő, alkalom, a munkához való időtöbblet biztosítása
- változatos ingerek biztosítása a tapasztalati és ismeretkör bővítése érdekében
- az alapmozgások, szociális készségek, kognitív funkciók fejlesztése
- az adekvát eszközhasználat elősegítése
- tudatos önállóságra nevelés
- egyéni adottságokhoz alkalmazkodó bánásmód
- differenciált fejlesztés
- az eltérő terhelhetőség figyelembe vétele
- a fejlesztés folyamata a szakemberek csoportmunkájával, a gyermekekre vonatkozó tapasztalatok rendszeres megbeszélésével történik

## 5. Az együttneveléshez szükséges feltételek

A sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló eredményes fejlesztése érdekében csak olyan intézménybe írátható be, amely rendelkezik a neveléséhez, oktatásához szükséges feltételekkel.

A közoktatási törvény meghatározza a sajátos neveléshez, oktatáshoz szükséges feltételeket „Integrált neveléshez és oktatáshoz, a képzési kötelezettséghez, az illetékes szakértői bizottság által meghatározottak szerinti foglalkozáshoz szükséges szakirányú végzettségű gyógypedagógus foglalkoztatása, a foglalkozásokhoz szükséges speciális tanterv, tankönyv, valamint speciális gyógyászati és technikai eszközök, a gyermek, tanuló részére a szakértői és rehabilitációs bizottság által meghatározott szakmai szolgáltatások biztosítása.” [Kt.121§ (1) 28.]

A törvény egyértelműen fogalmaz, az integráló iskolákban tanuló, sajátos nevelési igényű gyerekek szakszerű ellátását, a gyógypedagógus jelenlétét biztosítani szükséges. Az integráló iskolák speciális tanterve tartalmazza a sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelveiben foglaltakat, azon szükséges fejlesztő eszközök, taneszközök és könyvek, kiadványok felsorolását, melyek az oktatáshoz szükségesek.

### **Sajátos nevelési igényű gyermekek oktatásához és neveléséhez szükséges feltételek**

- lehetőségeinkhez mérten, a sajátos nevelésű gyerekek oktatását segítő, speciális tárgyak, eszközök alkalmazása
- rendszeres védőnői, orvosi szűrővizsgálatok biztosítják a látás, hallás, szervi rendellenességek kiszűrését.
- fejlesztőpedagógus, gyógypedagógus, iskolapszichológus és logopédus foglalkozik a gyerekekkel - szakemberek rendszeresen konzultálnak egymással és a pedagógusokkal, és együttesen nyomon követik a gyermekek fejlődését

A beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő (BTM), illetve a szociokulturális háttérből adódó hátrányokkal küzdő, hátrányos helyzetű (HH) és halmozottan hátrányos helyzetű (HHH) tanulók ellátásánál különösen hangsúlyos a pedagógus, fejlesztőpedagógus, gyógypedagógus, pszichológus, a gyermekvédelmi szakember, pedagógiai asszisztens, szociális munkás összehangolt munkája.

A kiemelten Tehetséges gyermekek esetében is fontos a tanuló alapos megismerése, képességei, részképességei és szociokulturális háttérének figyelembe vétele. Kiemelkedő képességének fejlesztése mellett hangsúlyt kell fektetni a pszichés támogatására is. Ezekben az esetekben is szükség van a szakemberek összehangolt munkájára.

## 6. Iskolai dokumentumok

A sajátos nevelési igényű gyermeket, tanulót befogadó intézmény szakmai alapidokumentumaiban meg kell jelennie a feladatnak.

Az iskola pedagógiai programja, helyi tanterve elkészítésénél figyelembe kell venni a sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának tantervi irányelvében meghatározottakat. Ez a rendelet azért fontos, mert az összes kedvezmény, pozitív diszkrimináció, speciális megsegítés csak abban az esetben jár az iskolának, ha a szakmai alapidokumentumában rögzíti a sajátos nevelési igényű tanulók oktatását. A fenntartónak készített statisztikákban pontosan fel kell tüntetni, hogy hány és milyen típusú sérült tanuló integrációját valósítja meg az iskola. A statisztikában meg kell jelölni a szakértői vélemények számát is, ez igazolja, hogy a sajátos nevelési igényű tanuló beiskolázása szakszerű és törvényes.

A pedagógiai programban célszerű kifejezni, milyen módon (teljes, részleges, lokális stb.)

valósul meg az együttnevelés az iskolában, milyen sérüléssel küzdő tanulókat integrálnak, milyen szakmai, pedagógiai alapvetések mentén. Fel kell tüntetni a gyógypedagógiai megsegítés módját, rendszerét, ki kell térni az integrációból adódó nevelési feladatokra is. A tanterv összeállításában figyelembe kell venni a sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának tantervi irányelvében foglaltakat, a helyi tanterv tartalmazza a sérülés típusához és fokához igazodó fejlesztő programokat, a mennyiségi és minőségi eltéréseket. A tudatos integrációhoz, ahol figyelembe veszik a sajátos nevelési igényű tanulók eltérő lehetőségeit, ezek mind szükségesek.

A sajátos nevelési igényű tanulók integrált nevelését szabályozó törvények, rendeletek és

dokumentumok is tükrözik, hogy egyre tudatosabbá, átgondoltabbá vált az integráció megítélése. Olyan iskolai környezetet igyekszünk kialakítani, amelyben a sajátos nevelési igényű gyerekeket nevelő családok élni tudnak a törvények által biztosított lehetőségekkel.

Az együttneveléshez, a minden tanuló számára hatékony iskola kialakításához igyekszünk differenciálni a tanulásszervezési módszereket, a tananyag elrendezését, az értékelés egész rendszerét. Ehhez elengedhetetlen a szakemberek közötti együttműködés, a közös stratégiák kidolgozása, egymás munkájának figyelemmel kísérése, kölcsönös segítségadás.

## **7. Iskolánk és a sajátos nevelési igényű, beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek**

Iskolánkban a speciális, megsegítő nevelést igénylő gyermekek fejlesztését, segítségét a pedagógusok mellett, gyógypedagógus, fejlesztő pedagógus és iskolapszichológus végzi, egyéni és mikrocsoportos foglalkoztatási formában.

A **gyógypedagógus** a szakértői bizottság szakvéleményét figyelembe véve, a gyermeket tanítókkal, az iskolapszichológussal, valamint szükség esetén más szakemberekkel együttműködve fejlesztési tervet dolgoz ki a sajátos nevelési igényű tanulók számára. A fejlesztő eljárást –terápiás programot a gyógypedagógiai fejlesztés, korrekció, valamint a terápiás célú gyógypedagógiai foglalkozások során alkalmazza. A fejlesztés eredményét a törvényi előírásoknak megfelelően évente legalább egyszer rögzíti. Az érintett szülőknek felvilágosítást és segítséget nyújt, valamint rendszeres kapcsolatot tart fenn.

A gyógypedagógus feladatai:

- a) segíti a pedagógiai diagnózis értelmezését;
- b) segítséget nyújt a tanuláshoz, fejlődéshez szükséges speciális segédeszközök kiválasztásában, tájékoztat a beszerzési lehetőségekről;
- c) javaslatot tesz gyógypedagógiai specifikus módszerek, módszerkombinációk alkalmazására;
- d) figyelemmel kíséri a tanulók haladását, részt vesz a részeredmények értékelésében, javaslatot tesz az egyéni fejlesztési szükségletekhez igazodó módszerváltásokra
- e) együttműködik a többségi pedagógusokkal, figyelembe veszi a tanulóval foglalkozó pedagógus tapasztalatait, észrevételeit, javaslatait;
- f) terápiás fejlesztő tevékenységet végez a tanulóval való közvetlen foglalkozásokon -egyéni fejlesztési terv alapján a rehabilitációs fejlesztést szolgáló órakeretben -, ennek során támaszkodik a tanuló meglévő képességeire, az ép funkciókra.

Fejlesztőpedagógiánk céljai:

- személyiségfejlődés elősegítése
- pozitív énkép kialakítása
- jó kommunikációs képesség kialakítása
- idegrendszer fejlődésének biztosítása
- mozgásfejlődés segítése
- érzelmi élet fejlődése
- érzékszervek fejlődése
- beszéd fejlődése
- részképesség-zavarok kezelése
- figyelem-, viselkedési-, (tanulási) zavarok csökkentése
- ismeretek bővülése
- iskolai elvárásoknak való megfelelés (nevelés, oktatás)
- prevenció

Fejlesztőpedagógiánk feladata, fejlesztendő területek:

- nagy- és finommozgások, mozgáskoordináció
- a testséma
- téri tájékozódás
- iránydifferenciálás
- vizuális észlelés, megfigyelő és elemző készség

- szem-kéz koordináció
- alakállandóság
- alak – háttér felfogás
- finommotorika és a taktilis érzékelés (grafomotoros fejlesztés)
- ábrázoló készség
- beszédkésztség
- időbeli tájékozódás
- mennyiségfogalom, számolási készség (matematikai gondolkodási képesség)
- ritmusérzék
- sorrendiség
- egyensúlyérzék
- pszichikus funkciók fejlesztése

Fejlesztőpedagógiánk sajátosságai:

- egyéni és kiscsoportos (2-6 fős) formát alkalmazunk
- ingergazdag környezetet biztosítunk, mely a természetes gyermeki érdeklődésre épít, és tevékenységekre ösztönöz
- foglalkozásainkon rendszeresen, heti 2 alkalommal vehetnek részt a gyermekek, mert a fejlesztő hatás csak ennek függvényében jelentkezik
- foglalkozásainkat játék, játékoság és komplexitás jellemzi
- a fejlesztés mindig a gyermek egyéni tempójához és fejlettségi szintjéhez igazodva történik, a feladatokat és a játékokat fokozatosan nehezítve,
- biztosított a fejlődés nyomon követése
- a fejlesztés fejlesztési terv alapján történik
- minden gyermekről egyéni fejlesztési naplót vezetünk
- együttműködünk, és kapcsolatot tartunk más szakemberek képviselőivel (gyermekorvossal, gyerekpszichiáterekkel, pszichológusokkal) és különböző intézményekkel (Pedagógiai Szakszolgálat, Szakértői Bizottsággal, Gyerek-ideggondozóval, Családsegítő Központtal, óvodával, iskolával stb.).
- tudatosan törekszünk az értékelő, minősítő, ítélkező attitűd helyett, az érzelmi biztonságot adó, szeretetteljes, megértő, elfogadó, segítő attitűdre.

## 7.1. Differenciáló fejlesztés

A gyermek, tanuló joga, hogy képességeinek, érdeklődésének, adottságainak megfelelő nevelésben részesüljön. Az oktatási intézmény feladata, hogy biztosítsa a tanulók fejlődéséhez szükséges felkészítést.

Az alapfokú nevelés – oktatás bevezető szakasza (1. és 2. évfolyam) egy fejlődési szakasznak tekinthető, ahol ki kell alakítani a biztos alapkészségeket, az olvasás, az írás, a számolás területén.

Az alapfokú nevelés – oktatás kezdő szakasza (3. és 4. évfolyam) szintén egy fejlődési szakasznak tekinthető, ahol olyan alapkészségek fejlesztése történik, amelyek a gyermek iskolai teljesítményét segíti, javítja.

A feladatok, célok megvalósítása részben tanítási órákon – differenciált óravezetéssel – részben órákon kívül, kiscsoportos foglalkozás keretében történik. Ezek a differenciáló foglalkozások heti 1-2 alkalommal, szaktárgyban meghatározott számban külön erre a

célra berendezett teremben, délelőtt vagy délután, differenciáló pedagógus vagy gyógypedagógus vezetésével zajlanak.

Az eredményes munka feltétele, hogy minél előbb megismerje az első osztályba lépő tanulót az

osztálytanító. Ebben segítik az alábbi tevékenységek, dokumentumok:

- óvodai jellemzés, amit az óvónők készítenek minden gyermekről
- iskolaérettségi vizsgálat eredményének másolata
- szakértői bizottság szakvéleményének másolata
- hospitálás az óvodában
- családlátogatás
- óvodások látogatása az iskolában
- a gyermek folyamatos megfigyelése
- Diagnosztikus fejlődés vizsgálat (DIFER)

Az 5. évfolyamba való átmenet problémáját úgy könnyítik meg a tanítók, hogy minden gyermekről a 4. évfolyam végén jellemzést készítenek a leendő osztályfőnök és tanárok számára, a tanárokat meghívják órákra, óralátogatásokra, közös programokat szerveznek.

## **7.2. Fejlesztő foglalkozások biztosítása az általános iskola alsó és felső tagozatán**

A fejlesztés a tanuló egyéni adottságaihoz igazodik. A fejlesztési terv egy jövőbeli cselekvés lépéseit, módszereit, a szükséges környezeti feltételeket rögzíti.

A különleges bánásmódnak megfelelő ellátást a szakértői bizottság szakértői véleményében foglaltak szerint kell biztosítani.

A többszörösen módosított 1993. évi LXXIX. számú közoktatásról szóló törvény 30. § alapján. „A sajátos nevelési igényű gyermeknek, tanulónak joga, hogy különleges gondozáskörében állapotának megfelelő pedagógiai, gyógypedagógiai konduktív pedagógiai ellátásban részesüljön attól kezdődően, hogy igényjogosultságát megállapították.”

„A beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek, tanuló a közösségi életben való beilleszkedését elősegítő rehabilitációs célú foglalkoztatásra jogosult. A rehabilitációs célú foglalkoztatás a nevelési tanácsadás, az óvodai nevelés, az iskolai nevelés és oktatás keretében valósítható meg.”

E törvények szerint az iskolánkba járó, fejlesztésre szoruló gyermekek részére fejlesztő foglalkozásokat biztosít az intézmény, a szakvéleményekben meghatározottak szerint.

Sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló: az a gyermek, tanuló, aki a szakértői és rehabilitációs bizottság szakvéleménye alapján

a) testi, érzékszervi, értelmi, beszéd fogyatékos, autista, több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, a megismerő funkciók vagy a viselkedés fejlődésének organikus okra visszavezethető tartós és súlyos rendellenességével küzd.

b) a megismerő funkciók vagy a viselkedés fejlődésének organikus okra vissza nem vezethető tartós és súlyos rendellenességével küzd.

E törvények alapján, a fejlesztés, megsegítés az alábbiak szerint folyik:

- pedagógusok (osztályfőnök, szaktanár) jelzi gyógypedagógusnak, fejlesztőpedagógusnak az általa tapasztalt lemaradást, problémát a tanulónál.

- fejlesztőpedagógus, felveszi a kapcsolatot a Tolna Megyei Pedagógiai Szakszolgálat Nevelési Tanácsadóval, vagy indokolt esetben, probléma súlyosságától függően Szakértői és Rehabilitációs Bizottsággal vizsgálati időpont kérése céljából.
- szakvélemény alapján, egyéni fejlesztési programterv összeállításával, egyéni fejlesztő napló megnyitásával kezdődik a gyermek fejlesztése.
- heti 1, illetve súlyosságtól függően 2 alkalommal vesznek részt a gyermekek ezen foglalkozásokon.
- a foglalkozások időtartama 25 perctől – max. 45 percig tart, foglalkoztatási forma egyéni vagy mikrocsoportos formában történik.
- foglalkozások helye állandó, szokás-szabályrendszer az iskolai házirend szerinti, fejlesztő pedagógus által kiegészítve.
- gyermekek haladását egyéni fejlesztő naplóban vezeti a fejlesztő pedagógus minden alkalommal (tananyag, gyermek viselkedésének jellemzői).
- fejlesztőprogram szerinti speciális tananyagot a gyermekek részére az iskola biztosítja, gyermek kimondottan erre a célra szolgáló füzetében nyomon követhető
- fejlesztő foglalkozások, szülők és pedagógusok, gyógypedagógiai asszisztens számára, előre egyeztetett időben megtekinthető, folyamatos kapcsolattartás, konzultáció a gyermek fejlődése érdekében, elengedhetetlen a fejlesztő pedagógus és az előbb említett érintettek között - intézményvezetői határozat szabályozza a vizsgálat után elkészült szakvélemény alapján, a gyermek tanulmányi eredményének értékelését, esetleges felmentését bizonyos tantárgyakból, tantárgyrészekből, írásbeli, szóbeli, vagy mindkettő számonkérése alól
- a gyermek tanításában résztvevő szaktanárok e határozat alapján értékelik a gyermek fejlődését, saját képességeinek figyelembe vételével, és önmagához viszonyítva haladását
- figyelembe veszik, értékelik a fejlesztőfoglalkozásokon való részvételét, ottani munkáját nyomon követi, esetlegesen értékeli fejlesztőpedagógussal egyeztetve
- idejében felismeri a problémát, ezt jelzi fejlesztőpedagógus felé
- aki terápiás megközelítéssel él, figyel arra, hogy a gyermek részt vegyen a terápiás lehetőségeken
- követel, de mindig figyelembe veszi a gyermek teljesítőképességét
- olyan elvárásai vannak, melyek megfelelnek a gyermek képességeinek
- amennyiben érvel a pozitív diszkriminációs lehetőségekkel, azt betartja, konkrét segítséget ad.
- dolgozatok írásakor időkedvezményt biztosít
- ha a gyermek állapota igényli, a feladatokat felolvassa
- olyan értékelési rendszert alkalmaz, ahol a fejlődés a gyermek számára is látható
- biztosít időt korrepetálásra
- tananyag fontos részének megjelölése, a minimum követelmények szerint
- tananyag feldolgozásakor sokat szemléltet, önálló feladatot ad, tevőlegesen vonja be a gyermekeket
- tananyag szakszavainak megmagyarázása, gyakorlása
- szülővel lehetőség szerint kapcsolatot tart, folyamatosan értesíti gyermeke haladásáról

A szülő joga, hogy

- a.) megismerje a nevelési-oktatási intézmény nevelési, illetve pedagógiai programját, házirendjét, tájékoztatást kapjon az abban foglaltakról
- b.) gyermeke fejlődéséről, magaviseletéről, tanulmányi előmeneteléről rendszeresen részletes és érdemi tájékoztatást, neveléshez tanácsokat, segítséget kapjon
- c.) a nevelési-oktatási intézmény vezetője vagy a pedagógus hozzájárulásával részt vegyen a foglalkozásokon.

A szülő kötelessége, hogy

- a) gondoskodik a gyermeke testi, értelmi, érzelmi és erkölcsi fejlődéséhez szükséges feltételekről
- b) biztosítja gyermeke tankötelezettségének vagy képzési kötelezettségének teljesítését
- c) figyelemmel kíséri gyermeke fejlődését, tanulmányi előmenetelét, gondoskodik arról, hogy gyermeke teljesítse kötelességeit, és megadja ehhez minden tőle elvárható segítséget
- d) rendszeres kapcsolatot tartson a gyermekével foglalkozó pedagógusokkal
- e) elősegítse gyermekének a közösségbe történő beilleszkedését, az iskola rendjének, a közösségi élet magatartási szabályainak elsajátítását
- f) tegye a szükséges intézkedéseket gyermeke jogainak érvényesítése érdekében
- g) tiszteletben tartsa az iskola vezetői, pedagógusai, alkalmazottai emberi méltóságát és jogait.

A tagozatvezető, valamint a gyermekek osztályfőnökei koordinálják, figyelemmel kísérik a gyermekek foglalkozásokon való részvételét, integrációját, fejlődését.

### 7.3. Iskolapszichológiai ellátás

A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény lehetővé teszi, hogy a pszichológia iskolapszichológusi szolgáltatás formájában megjelenjen a hétköznapi életben az adott intézmény tevékenységi palettáján.

Az iskolapszichológus munkájának alapvető célja, hogy szaktudásával az iskola nevelő-oktató munkáját segítse, hatékonyságát növelje. Feladata elsősorban a primer prevenció területén

van, munkájával közvetett és közvetlen módon segíti a gyermekek személyiségfejlődését. Az iskolapszichológus a gyakorlatban elsősorban a fejlődéslélektan, a pedagógiai-, és a szociálpszichológia tudásanyagát alkalmazza.

Az iskolapszichológus tevékenysége a gyermek-szülő-pedagógus hármásával való szoros együttműködésben valósul meg.

A 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet alapján az iskolapszichológiai feladatok a nevelési, oktatási intézményben:

- A gyermek, a tanuló személyiségfejlesztése, lelki egészségvédelme, továbbá a nevelő-oktató munka hatékonyságának segítése.
- A nevelési-oktatási intézményben dolgozó iskolapszichológus közvetlen segítséget nyújt a pedagógusoknak a nevelő-oktató munkához.
- Az iskolapszichológus a nevelési-oktatási intézményben a gyermekekkel, a tanulókkal közvetlenül, egyéni vagy csoportos foglalkozások keretében közreműködik a gyermekek beilleszkedését, társas kapcsolatait javító és iskolai teljesítményét növelő intézkedésekben, kezeli a tanulóknak a nevelési-oktatási intézménnyel összefüggő személyközi kapcsolati kommunikációs és esetlegesen fellépő teljesítményszorongásos tüneteit.

Tanulókkal végzett tevékenységek

- Egyéni foglalkozás (a szülő, a pedagógus, vagy a tanuló kérésére)
- Csoportos foglalkozások, önismereti csoportok vezetése
- Osztályfőnöki órákon való részvétel



- Tanórán és tanórán kívüli megfigyelés
- Szakkörök, oktatás

Pedagógusokkal végzett tevékenységek

- egyéni konzultáció
- csoportos konzultáció, esetmegbeszélés
- értekezleteken, rendezvényeken való részvétel

Szülőkkel végzett tevékenységek

- egyéni beszélgetések, előadások tartása
- tematikus szülő csoportok vezetése

Az iskolapszichológus megszervezi:

- a mentálhigiénés preventív feladatokat a nevelési-oktatási intézményben az egyén, a tanulócsoporthoz, és az intézményi szervezet szintjén,
- nevelési-oktatási intézményben az egészségfejlesztéssel, a nevelő-oktató munka, a szexuális nevelés segítségével, a nevelési-oktatási intézményben észlelt személyközi konfliktusok és az erőszakjelenségek megoldásával kapcsolatos pszichológiai témájú feladatokat,
- a krízistanácsadást a következő váratlan súlyos élethelyzetekben: kortárs haláleset, súlyos iskolai kudarcélmény, váratlan családi krízishelyzet, továbbá terápiás vagy más kezelés szükségessége esetén továbbbírányít a pedagógiai szakszolgálathoz vagy más szakellátást biztosító intézményhez.

Az iskolapszichológus segíti a pszichológiai ismereteknek a nevelési-oktatási intézményen belüli elsajátítását.

Együttműködik a kijelölt pedagógiai szakszolgálatban dolgozó pszichológussal a nevelési-oktatási intézményben a pszichológiai tevékenységgel érintett gyermekek, tanulók pedagógiai szakszolgálati vagy egyéb egészségügyi szakellátásra történő utalása vonatkozásában.

Az iskolapszichológusi munka szakmai minőségbiztosítása érdekében kapcsolatot tart az oktatásért felelős miniszter jogszabályban kijelölt, az Országos Iskolapszichológiai Módszertani Bázis feladatait ellátó intézménnyel.

Együttműködik a pedagógiai szakszolgálattal az érintett gyermek, tanuló pedagógiai szakszolgálati ellátás keretében történő gondozásában.

## 7.4. Logopédia és gyógytestnevelés

2013 szeptemberétől a logopédiai és gyógytestnevelés ellátást a Pedagógiai Szakszolgálat illetve az EGYMI szakemberei látják el intézményünkben.

A szülő és a pedagógus nevelő munkáját, valamint a nevelési-oktatási intézmény feladatainak ellátását pedagógiai szakszolgálat segíti.

A pedagógiai szakszolgálat feladatai:

- a gyógypedagógiai tanácsadás, korai fejlesztés, oktatás és gondozás,
- a fejlesztő nevelés,

- c) szakértői bizottsági tevékenység \*,
- d) a nevelési tanácsadás,
- e) a logopédiai ellátás,
- f) a továbbtanulási, pályaválasztási tanácsadás,
- g) a konduktív pedagógiai ellátás,
- h) a gyógytestnevelés,
- i) az iskolapszichológiai, óvodapszichológiai ellátás,
- j) a kiemelten tehetséges gyermekek, tanulók gondozása.

15/2013.(II.26) EMMI rendelet 28. § 1. Az Nkt. 18. § (2) bekezdés h) pontja szerinti gyógytestnevelő feladata a gyermek, a tanuló speciális egészségügyi célú testnevelési foglalkoztatása, ha az iskolaorvosi vagy szakorvosi vizsgálat gyógytestnevelésre utalja.

A gyógytestnevelés megszervezése, személyi feltételeinek biztosítása az intézmény feladata. Abban az esetben, ha a szükséges feltételek rendelkezésre állnak, a tanulók részére heti egy tanórai foglalkozás keretében úszás órát kell szervezni. A gyógytestnevelés legfeljebb tizenhat fős csoportokban szervezhető meg. A gyógytestnevelés bármelyik nevelési-oktatási intézményben is megszervezhető.

Az iskolában a gyógytestnevelés feladatának ellátása a tanév rendjéhez igazodik. Az adott tanulóra vonatkozó ellátásnak a tanév rendjétől eltérő megkezdése vagy befejezése csak az iskolaorvos vagy a szakorvos véleménye alapján kezdeményezhető.

A gyógytestnevelésben részt vevő gyermekek, tanulók részére nyújtott ellátásról gyógytestnevelési naplót kell vezetni.

## **8. Kerettanterv az enyhén értelmi fogyatékos, sajátos nevelési igényű tanulók számára**

### **8.1. Alapfokú nevelés-oktatás első szakasza, alsó tagozat, 1-4. évfolyam**

A nevelési-oktatási folyamatot a tanulók lehetőségeihez, korlátaikhoz és speciális igényeihez igazodva elsősorban a következő elvek szerint kell megszervezni:

- a feladatok megvalósításához hosszabb időszavakat, tágabb kereteket kell megjelölni ott, ahol erre szükség van;
- igény szerint sajátos, a fogyatékossgal összeegyeztethető tartalmakat, követelményeket kell kialakítani és teljesíteni;
- szükség esetén a tanuló számára legmegfelelőbb alternatív kommunikációs módszerek és eszközök, siket tanulóknál a magyar jelnyelv elsajátításának, alkalmazásának beépítése a nevelés, oktatás folyamatába;
- az iskolák segítő megkülönböztetéssel, egyénileg is támogatassák a tanulókat, elsősorban az önmagukhoz mért fejlődésüket értékelve; az egyes fogyatékkal élő tanulókkal összefüggő feladatokról a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának tantervi irányelve és a vizsgaszabályzatok adnak eligazítást.

#### **8.1.1. Célok, feladatok**

Az alapfokú nevelés-oktatás e szakaszában a tanuláshoz nélkülözhetetlen pszichés funkciók fejlesztésére helyeződik a hangsúly. A tanulók között meglévő eltérések differenciált eljárások, tartalmak és oktatásszervezési megoldások, terápiák alkalmazását teszik szükségessé. A képességfejlesztésben hangsúlyos szerepük van a közvetlen érzéki tapasztalatoknak, a tárgyi cselekvéses megismerésnek, a céltudatosan kiválasztott tevékenységnek. A tanuló fejlesztésének hosszú folyamatában az aktuális igényeknek megfelelően kell módosulnia a pedagógiai folyamat korrekciós, kompenzáló jellegének. Az alsó tagozat első évfolyamán javasolt tananyag elsajátítására – a Nemzeti alaptanterv által biztosított lehetőséggel élve – ajánlott egy tanévnél hosszabb időtartamot tervezni. A hosszabb időkeret nagyobb esélyt nyújt az alapvető kultúrtechnikák eszközszintű elsajátítására, amennyiben megfelelő motiváltság mellett, ismétlődő tanulási folyamatban, állandó aktivitásban egyre önállóbb tanulási tevékenységet tesz lehetővé a tanulók számára.

Az 1–2. évfolyamon a fő cél a személyiség biztonságérzetének megteremtésével, az egyéni diagnosztikára épülő funkcionális képességfejlesztéssel elérni az egyénhez viszonyítva azt a legoptimálisabb adaptív állapotot, amely elégséges előfeltétele a tantárgyi rendszerű fejlesztésnek.

Olyan fejlettségi szintre kell hozni a tanuláshoz nélkülözhetetlen pszichikus funkciókat – a gyógypedagógia eszközrendszerének, módszereinek, terápiáinak felhasználásával –, hogy a tanuló az alapvető kultúrtechnikák elsajátítására a sérülésének, állapotának megfelelő idő biztosítása mellett felkészült legyen. A tanulókat fogékonnyá, befogadóvá kell tenni a környezet, a közvetlen meg tapasztalható természet és a társas kapcsolatok iránt, miközben tág teret adunk az életkori sajátosságoknak, a fejlettségnek megfelelő gyermekjátéknak és mozgásnak, mindezzel felkeltve érdeklődésüket a tanulás iránt.

A 3–4. évfolyamon a cél az alapvető képességek és alapkészségek fejlesztése a tanulók egyéni háttértényezőinek figyelembevételével, a pszichés funkciók fejlesztésének stratégiáját tartalmazó egyéni fejlesztési tervek alapján, tantárgyi rendszerben végzett intenzív fejlesztési folyamatban.

Kiemelt feladat a személyiség érésének, az önismeret fejlődésének elősegítése a tanulási, viselkedési szokások elsajátításával, magatartási normák közvetítésével; a sérülésből, a fogyatékosságból eredő tanulási nehézségek leküzdésének, a jól működő funkciók továbbfejlődésének segítése individualizált programok, terápiák, differenciáló pedagógiai eljárások alkalmazásával.

### **8.1.2. Fejlesztési területek – nevelési célok**

#### *Erkölcsei nevelés*

E szakasz feladata a személyiség erkölcsi arculatának értelmi és érzelmi alapozása. Az életkori jellemzőkhöz illeszkedő – a spontán belátáson alapuló – szabálykövetési képesség megerősítése, az alkalmazkodás és az önértékelés, a felelősségvállalás képességének alapozása a mindennapi iskolai gyakorlatban. Szociális konvenciók (köszönés, megszólítás stb.) szerepének tudatosítása a közösségi életben.

A köznevelés alapvető célja a tanulók erkölcsi érzékének fejlesztése, a cselekedeteikért és azok következményeiért viselt felelősségtudatuk elmélyítése, igazságérzetük kibontakoztatása, közösségi beilleszkedésük elősegítése, az önálló gondolkodásra és a majdani önálló, felelős életvitelre történő felkészülésük segítése. Az erkölcsi nevelés legyen életszerű: készítsen fel az elkerülhetetlen értékkonfliktusokra, segítsen választ találni a tanulók erkölcsi és életvezetési problémáira. Az erkölcsi nevelés lehetőséget nyújt az emberi lét és az embert körülvevő világ lényegi kérdéseinek különböző megközelítési módokat felölelő megértésére, megvitatására. Az iskolai közösség élete, tanárainak példamutatása támogatja a tanulók életében olyan nélkülözhetetlen készségek megalapozását és fejlesztését, mint a kötelességtudat, a munka megbecsülése, a mértéktartás, az együttérzés, a segítőkészség, a tisztelet és a tisztesség, a korrupció elleni fellépés, a türelem, a megértés, az elfogadás. A tanulást elősegítő beállítódások kialakítása – az önfegyelemtől a képzelőtehetségen át intellektuális érdeklődésük felkeltéséig – hatással lesz egész felnőtt életükre, és elősegíti helytállásukat a munka világában is.

#### *Nemzeti öntudat, hazafias nevelés*

Az otthon, az iskola, a lakóhely alapvető személyi viszonyainak megismerése, biztos tájékozódás kialakítása az alapvető téri és időrelációkban, a nevezetes események megismerése, az ezzel kapcsolatos élmények feldolgozása. Hagyományok, népszokások megismerése, felelevenítése az azokban való aktív részvétel feltételeinek megteremtésével.

A tanulók ismerjék meg nemzeti, népi kultúránk értékeit, hagyományait. Tanulmányozzák a jeles magyar történelmi személyiségeket, tudósokat, feltalálókat, művészeket, írókat, költőket, sportolókat munkásságát. Sajátítsák el azokat az ismereteket, gyakorolják azokat az egyéni és közösségi tevékenységeket, amelyek megalapozzák az otthon, a lakóhely, a szülőföld, a haza és népei megismerését, megbecsülését. Alakuljon ki bennük a közösséghez tartozás, a hazaszeretet érzése, és az a felismerés, hogy szükség esetén Magyarország védelme minden állampolgár kötelessége. Európa a magyarság tágabb hazája, ezért magyarságtudatukat megőrizve ismerjék meg történelmét, sokszínű kultúráját. Tájékozódjanak az egyetemes emberi civilizáció kiemelkedő eredményeiről, nehézségeiről és az ezeket kezelő nemzetközi együttműködési formákról.

### *Állampolgárságra, demokráciára nevelés*

Az iskolai keretek között gyakorolható demokratikus részvétel. A házirend értelmezésével a jogok és kötelességek szerepének megértése. Szociális attitűd kialakítása mások problémái, nehézségei iránt, megoldások keresése.

A demokratikus jogállam, a jog uralmára épülő közélet működésének alapja az állampolgári részvétel, amely erősíti a nemzeti öntudatot és kohéziót, összhangot teremt az egyéni célok és a közjó között. Ezt a cselekvő állampolgári magatartást a törvénytisztelet, az együttélés szabályainak betartása, az emberi méltóság és az emberi jogok tisztelete, az erőszakmentesség, a méltányosság jellemzi. Az iskola megteremti annak lehetőségét, hogy a tanulók megismerjék a főbb állampolgári jogokat és kötelezettségeket, és ennek keretében biztosítja a honvédelmi nevelést. A részvétel a közügyekben megkívánja a kreatív, önálló mérlegelő gondolkodás, az elemzőképesség és a vitakultúra fejlesztését. A felelősség, az önálló cselekvés, a megbízhatóság, a kölcsönös elfogadás elsajátítását hatékonyan támogatják a tanulók tevékeny részvételére építő tanítás- és tanulásszervezési eljárások.

### *Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése*

A tanulók önmaguk megismerésére motiváló tanulási környezet létrehozásával az önmagukra jellemző tulajdonságok, érzelmi és indulati megnyilvánulásokat ismerik meg. Az énkép, önismeret alakítása, fejlesztése, szociális tanulás, az ember jellegzetes külső és belső jegyeinek megismerése. Az egymáshoz való alkalmazkodóképesség, együttműködési készség, elfogadás alapozása. A gyakran előforduló konfliktusok kezelésének gyakorlása, helyes magatartás bemutatásával. Az együttműködés és közreműködés a csoportban, közösségben, a meghatározott feladatok végzésében. A családi és az iskolai szerepek megismerése, alkalmazkodás és azonosulás a családi és iskolai viszonyrendszerekben.

Az önismeret – mint a személyes tapasztalatok és a megszerzett ismeretek tudatosításán alapuló, fejlődő és fejleszthető képesség – a társas kapcsolati kultúra alapja. Elő kell segíteni a tanuló kedvező szellemi fejlődését, készségeinek optimális alakulását, tudásának és kompetenciáinak kifejezésre jutását, s valamennyi tudásterület megfelelő kiművelését. Hozzá kell segíteni, hogy képessé váljék érzelmeinek hiteles kifejezésére, a mások helyzetébe történő beleélés képességének az empátiának a fejlődésére, valamint a kölcsönös elfogadásra. Ahhoz, hogy az oktatási és nevelési folyamatban résztvevő tanulók, az elsajátított készségekre és tudásra támaszkodva énképükben is gazdagodjanak, a tanítás-tanulás egész folyamatában támogatást igényelnek ahhoz, hogy tudatosuljon, a saját/egyéni fejlődésüket, sorsukat és életpályájukat maguk tudják alakítani. A megalapozott önismeret hozzájárul a kulturált egyéni és közösségi élethez, mások megértéséhez és tiszteletéhez, a szeretetteljes emberi kapcsolatok kialakításához.

### *A családi életre nevelés*

Személyes élmények alapján a családi élet jellemzőinek megbeszélése, élmények, történetek, családi események feldolgozása. A családon belüli kapcsolatok, egymás segítése, felelősségvállalás a családon belüli feladatokért, az egymásrautaltság tudatosítása.

A család kiemelkedő jelentőségű a gyerekek, fiatalok erkölcsi érzékének, szeretetkapcsolatainak, önismeretének, testi és lelki egészségének alakításában. A szűkebb és tágabb környezet változásai, az értékrendben jelentkező átrendeződések, a családok egy részének működésében bekövetkező zavarok szükségessé teszik a családi életre nevelés beemelését a köznevelés területére. A köznevelési intézményeknek ezért kitüntetett feladata a harmonikus családi minták közvetítése, a családi közösségek megbecsülése. A felkészítés a

családi életre segítséget nyújt a gyermekeknek és fiataloknak a felelős párkapcsolatok kialakításában, ismereteket közvetít a családi életükben felmerülő konfliktusok kezeléséről. Az iskolának foglalkoznia kell a szexuális kultúra kérdéseivel is.

#### *A testi és lelki egészségre nevelés*

A testi fejlettségnek, adottságoknak megfelelő egészségtudatos táplálkozás, a mértéktelenség, mohóság elkerülése, az önkorlátozás gyakorlása. Tisztálkodási szokások napi ritmusának kialakítása.

Az egészséges életmódra nevelés hozzásegít az egészséges testi és lelki állapot örömteli megéléséhez. A pedagógusok ösztönözzék a tanulókat arra, hogy legyen igényük a helyes táplálkozásra, a mozgásra, a stresszkezelés módszereinek alkalmazására. Legyenek képesek lelki egyensúlyuk megővására, társas viselkedésük szabályozására, a konfliktusok kezelésére. Az iskola feladata, hogy a családdal együttműködve felkészítse a tanulókat az önállóságra, a betegség-megelőzésre, továbbá a szabályok betartására a közlekedésben, a testi higiéniában, a veszélyes körülmények és anyagok felismerésében, a váratlan helyzetek kezelésében. A pedagógusok motiválják és segítsék a tanulókat a káros függőségekhez vezető szokások kialakulásának megelőzésében.

#### *Felelősségvállalás másokért, önkéntesség*

Gyakorlati tevékenységekben a részvétel különbözőségeinek megfigyelése, hasonlóságok és különbségek, egymás erősségeinek és gyengeségeinek felismerése, az együttműködésre alapozott segítés és a segítéshatásainak megtapasztalása.

A Nat ösztönzi a személyiség fejlesztését, kibontakozását segítő nevelést-oktatást: célul tűzi ki a hátrányos helyzetű vagy fogyatékkal élő emberek felé irányuló szociális attitűd, támogató, segítő magatartás kialakítását a tanulóknál úgy, hogy saját élményű tanuláson keresztül ismerik meg ezeknek a csoportoknak a sajátos igényeit, élethelyzetét. A segítő magatartás számos olyan képességet igényel és fejleszt is egyúttal (együttérzés, együttműködés, problémamegoldás, önkéntes feladatvállalás és -megvalósítás), amelyek gyakorlása elengedhetetlen a tudatos, felelős állampolgári létehez.

#### *Fenntarthatóság, környezettudatosság*

A környezet adott szempontok alapján történő megfigyelése, a következtetések közös levonása. A szorosan vett természeti környezet ápolása, gondozása mindennapi feladatokban.

A felnövekvő nemzedéknek ismernie és becsülnie kell az életformák gazdag változatosságát a természetben és a kultúrában. Meg kell tanulnia, hogy az erőforrásokat tudatosan, takarékosan és felelősségteljesen, megújulási képességükre tekintettel használja. Cél, hogy a természet és a környezet ismeretén és szeretetén alapuló környezetkímélő, értékvédő, a fenntarthatóság mellett elkötelezett magatartás váljék meghatározóvá a tanulók számára. Az intézménynek fel kell készítenie őket a környezettel kapcsolatos állampolgári köteleességek és jogok gyakorlására. Törekedni kell arra, hogy a tanulók megismerjék azokat a gazdasági és társadalmi folyamatokat, amelyek változásokat, válságokat idézhetnek elő, továbbá kapcsolódjanak be közvetlen és távolabbi környezetük értékeinek, sokszínűségének megőrzésébe, gyarapításába.

#### *Pályaorientáció*

Foglalkozások, foglalkozásokhoz rendelt tevékenységek megismerése, egyeztetése, tapasztalatgyűjtés. Az érdeklődés felkeltése, egyéni érdeklődések erősítése. Olyan feltételek, tevékenységek biztosítása, amelyek során a tanulók kipróbálhatják képességeiket.

Az iskolának – a tanulók életkorához igazodva és a lehetőségekhez képest – átfogó képet kell nyújtania a munka világáról. Ennek érdekében olyan feltételeket, tevékenységeket kell biztosítani, amelyek révén a diákok kipróbálhatják képességeiket, elmélyülhetnek az érdeklődésüknek megfelelő területeken, megtalálhatják hivatásukat, kiválaszthatják a nekik megfelelő foglalkozást és pályát, valamint képessé válnak arra, hogy ehhez megtegyék a szükséges erőfeszítéseket. Ezért fejleszteni kell bennük a segítséssel, az együttműködéssel, a vezetéssel és a versengéssel kapcsolatos magatartásmódokat és azok kezelését.

#### *Gazdasági és pénzügyi nevelés*

Vásárlások, társasjátékok, szituációk segítségével a pénz szerepének, a gazdaságosság fontosságának a felismertetése.

A felnövekvő nemzedéknek hasznosítható ismeretekkel kell rendelkeznie a világgazdaság, a nemzetgazdaság, a vállalkozások és a háztartások életét meghatározó gazdasági-pénzügyi intézményekről és folyamatokról. Cél, hogy a tanulók ismerjék fel saját felelősségüket az értékteremtő munka, a javakkal való ésszerű gazdálkodás, a pénz világa és a fogyasztás területén. Tudják mérlegelni döntéseik közvetlen és közvetett következményeit és kockázatát. Lássák világosan rövid és hosszú távú céljaik, valamint az erőforrások kapcsolatát, az egyéni és közösségi érdekek összefüggését, egymásrataltságát. Ennek érdekében a köznevelési intézmény biztosítja a pénzügyi rendszer alapismereteire vonatkozó pénzügyi szabályok, a banki tranzakciókkal kapcsolatos minimális ismeretek és a fogyasztóvédelmi jogok tanítását.

#### *Médiatudatosságra nevelés*

Életkornak megfelelő gyermekműsorok hallgatása, nézése és a tapasztalatok megbeszélése. A valóság és a virtuális valóság megkülönböztetésének elemi példáival az értelmező, mérlegelő gondolkodás alapozása.

Cél, hogy a tanulók a mediatizált, globális nyilvánosság felelős résztvevőivé váljanak: értsék az új és a hagyományos médiumok nyelvét. A médiatudatosságra nevelés az értelmező, mérlegelő beállítódás kialakítása és tevékenység-központúsága révén felkészít a demokrácia részvételi kultúrájára és a médiumoktól is befolyásolt mindennapi élet értelmes és értékelt meg szervezésére, tudatos alakítására. A tanulók megismerkednek a média működésével és hatásmechanizmusával, a média és a társadalom közötti kölcsönös kapcsolatokkal, a valóságos és a virtuális, a nyilvános és a bizalmas érintkezés megkülönböztetésének módjával, valamint a különbségek és az említett médiajellemzők jogi és etikai jelentőségével.

#### *A tanulás tanítása*

A tanulás iránti érdeklődés felkeltése, sok személyes élmény biztosítása a tanulói tevékenység serkentésével. Az egyéni érdeklődésen alapuló önművelő és szükségletkielégítő szabadidős tevékenységek lehetőségeinek megismerése, az azokban való részvétel igényének kialakítása, alapozása.

A tanulás tanítása az iskola alapvető feladata. Minden pedagógus teendője, hogy felkeltse az érdeklődést az iránt, amit tanít, és útbaigazítást adjon a tananyag elsajátításával, szerkezetével, hozzáféréssel kapcsolatban. Meg kell tanítani, hogyan alkalmazható a megfigyelés és a tervezett kísérlet módszere; hogyan használhatók a könyvtári és más információforrások; hogyan mozgósíthatók az előzetes ismeretek és tapasztalatok; melyek az egyénre szabott tanulási módszerek; miként működhetnek együtt a tanulók csoportban; hogyan rögzíthetők és hívhatók elő pontosan, szó szerint például szövegek, meghatározások, képletek. Olyan tudást

kell kialakítani, amelyet a tanulók új helyzetekben is képesek alkalmazni, a változatok sokoldalú áttekintésével és értékelésével. A tanulás tanításának elengedhetetlen része a tanulás eredményességének, a tanuló testi és szellemi teljesítményeinek lehetőség szerinti növelése és a tudás minőségének értékelése.

### **8.1.3. Kulcskompetenciák**

A Nat kulcskompetenciái nem tantárgyakhoz kötöttek, hanem tantárgyakon átívelve, horizontálisan jelennek meg a kerettantervben a sajátos nevelési igény típusának és súlyosságának megfelelő adaptált formában. A Nat kulcskompetenciái az alábbi specifikumokat hordozzák az enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetében:

#### **A tanulás kompetenciái**

A hatékony, önálló tanuláshoz alapvető készségekkel, képességekkel kell rendelkezni, amit az alapkompentenciák biztosítanak. A tanulót támogatni kell abban, hogy megtalálja saját érdeklődési körét, hogy minél több tanulási technikát megismerjen, és ezek alapján képessé váljon majd saját tanulási stratégia kialakítására. Segíteni kell a tanulót abban, hogy lehetősége legyen a metakogníció (gondolkodásról való gondolkodás) gyakorlására, tudatos alkalmazására, a tanuláshoz való pozitív viszony kialakítására.

#### **A kommunikációs kompetenciák (anyanyelvi kompetenciák)**

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetében a nevelés-oktatás ezen szakaszában idegen nyelv oktatása még nem történik, a hangsúly az anyanyelvi kompetenciák fejlesztésére helyeződik.

Az anyanyelv elsajátításának folyamatában az enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetében a közlés és befogadás szóbeli ágát javasolt a középpontba állítani. Az anyanyelv elsajátítása során – a tanulók egyéni sajátosságaihoz való igazodás mellett – alapelv, hogy esetükben a nyelvelsajátítás lényegi módja nem az elszigetelt nyelvi jelenségek oktatása, hanem az a folyamat, amelyben az ember nyelvileg fogalmazza meg a valóságra vonatkozó ítéleteit. Az anyanyelv tanításában csak az a fejlesztő tevékenység hozhatja meg a kívánt eredményt, amely (az egyén képességének és beszédállapotának figyelembevételével) a beszédnek mint összetett folyamatnak a fejlesztésére irányul, s a „nyelvet” funkcióinak (kifejező, informáló, felhívó) megfelelően, elemi formában (közlés, megbeszélés, rábeszélés) és alaptípusaiban (élőbeszéd, írott beszéd) gyakoroltatja és alkalmaztatja. Törekedni kell a digitális technológia kínálta eszközök, lehetőségek kommunikációs célú alkalmazására.

#### **A digitális kompetenciák**

A digitális kompetenciák elsajátítása, felhasználói szintű alkalmazása az esélyegyenlőség megteremtése és a minél önállóbb életvitel támogatása szempontjából is kiemelkedő jelentőségű. Az online zaklatás gyakori megjelenése miatt a tanulóknak ismerniük kell a biztonságos eszközhasználatot, valamint a digitális tartalmak létrehozásával kapcsolatos etikai szabályokat is. A munka, a szabadidő és a tanulás egész életen át ívelő folyamatai során a digitális eszközök használata, az így megszerzett információk feldolgozása és alkalmazása is a digitális kompetenciákat igényli. A tanulók számára fontos a megbízható információk, az online



biztonság, a digitális eszközök társadalmilag elfogadott formáinak alkalmazása a kommunikáció során, illetve azok alapvető szabályainak ismerete a társadalomban való részvétel érdekében.

#### A matematikai, gondolkodási kompetenciák

A matematikai kompetencia fejlesztése során lehetőség nyílik a problémamegoldó gondolkodás, valamint a kognitív képességek fejlesztésére. A matematikai kompetencia fejlesztésével az enyhe értelmi fogyatékos tanuló képessé válik a környező világ mennyiségi és térbeli viszonyainak felfedezésére, valamint a tapasztalatok útján megszerzett tudás praktikus felhasználására a mindennapi élet különböző területein. Ez úgy érhető el, hogy a tanulás-tanítás folyamatában döntően a mindennapok során létrejött helyzetekben ismertetjük meg a matematikai tartalmakat. Kiemelten fontos a konkrét cselekvéssel összekapcsolt, a konkrét élethelyzetekhez kötött tapasztalatszerzés és matematikai tevékenység, a szabálytudat és a stratégiahasználat kialakítása, valamint a mindennapokban használható tudás biztosítása.

A természettudományos kompetencia fejlesztése során az enyhe értelmi fogyatékos tanulóknál a gyakorlati jellegű természettudományi műveltség kialakítása, a mindennapi életben előforduló természettudományos jelenségek körében a felhasználói tájékozottság elérése, az egységes természettudományos világkép kialakítása a feladat. Fontos a mindennapi életet érintő, konkrét tényeken, tapasztalatokon alapuló egyszerű következtetések levonásának és az erre alapozott döntéshozatalnak a tanítása.

#### A személyes és társas kapcsolati kompetenciák

A tanulókat támogatni kell a társas kapcsolatok kialakításában és fenntartásában, ehhez elengedhetetlen a pozitív énkép és az emberi kapcsolatokban való eligazodás képessége. Az eltérő képességeknek megfelelően fel kell készíteni a tanulókat a változó társadalmi-gazdasági helyzet adta kihívásokra (változó egyéni szerepkör, érdekérvényesítés, tulajdonviszonyok). A tanulóknak ismereteket kell szerezniük a célszerű gazdálkodás, a pénzhasználat és a fogyasztás, valamint – az egyéni képességeket figyelembe véve – a rövidebb és hosszabb távú élethelyzetek tervezése kapcsán. Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók felkészülnek a közügyekben való aktív részvételre. A társadalmi részvétel és felelősségvállalás kompetenciái fejlesztése során – a tanulók gyógypedagógiai-pszichológiai jellemzőit figyelembe véve – a tartalmakat sajátélményű tevékenységek formájában gyakoroltatva kell biztosítani. Az önismeret, a kapcsolatteremtés, kapcsolattartás képességének fejlesztése elősegíti a harmonikus közösségi beilleszkedést, a felelős társadalmi részvételt.

#### A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái

Az eredetiség és ötletgazdagság, a divergens gondolkodás, a kíváncsiság és az alkotókedv nem csak az intellektuális tényezők függvénye, ezen a területen nagy szerepe van a motivációnak és az érzelmeknek is. Fontos a sok érzékszervi, megfigyelési, manipulatív tevékenységre épülő tapasztalatszerzés, a nyitottság, az értékítélet kialakítása.

#### Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák

A munkavállalói és innovációs kompetenciákhoz szükséges ismeretek, képességek és attitűdök alakítása, formálása a tanulók egyéni sajátosságait figyelembe véve lehetséges. A tanulási-tanítási folyamatban az enyhe értelmi fogyatékos tanuló minden esetben saját cselekedeteinek tükrében ismerje fel lehetőségeit, próbálja elérni céljait. A munkavégzésre való szocializálás, a

munkavállalói magatartás kialakítása, a tanulók élettervezésének elősegítése, az önálló életvezetés megalapozása a társadalmi beilleszkedés fontos eleme.

## **8.2. Helyi tanterv az enyhén értelmi fogyatékos tanulók számára 1-4. évfolyam**

### **8.2.1. MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM (1-4. évfolyam)**

A magyar nemzeti kultúra alapja a magyar nyelv. Nyelvünk és kultúránk, benne irodalmunk a nemzeti identitásunk megteremtői, őrzői és alakítói. Az oktatásban a magyar nyelv és irodalom tantárgynak ezért kulcsszerepe van: ismereteket ad, készségeket, képességeket, gondolkodást fejleszt, szellemi, erkölcsi örökséget hagyományoz. Az érzelmi nevelés egyik fontos eszköze. Az irodalmi alkotások nemcsak esztétikai teljesítmények, hanem közösséget és személyiséget formálnak, tehát jövőt alakító képességük is van. Nyelvünk és irodalmunk nemzeti identitásunk alapját képezik a maguk sajátos eszközeivel. Kultúránk a Kárpát-medencei magyarság kultúrája. A magyar irodalom a Kárpát-medencei magyarság irodalma. Nemcsak a magyar nyelv köti össze a magyar alkotókat és műveiket, hanem közös történelmünk, kulturális hagyományaink is, egy nemzet vagyunk. Ezért a magyar nyelv és irodalom tantárgy a Kárpát-medencei magyarság irodalmát, szellemi örökségét egységesen és egységben kezeli.

Az egyéni, a közösségi, a társadalmi kommunikáció alapja a magyar nyelv ismerete és használata. A nyelv kultúrát formál, őriz és közvetít. A nyelv az emberi kommunikáció, a gondolkodás, a tanulás, az önismeret kibontakozásának közege, előfeltétele és legfőbb eszköze. Kulcsszerepe van a kulturális önazonosság, tudatosság és kifejezőképesség, az erkölcsi, az esztétikai, a történelmi és a mérlegelő érzék kialakításában. Az anyanyelvi készségek birtoklása segíti a társadalom közösségeiben való aktív részvételt. A magyar nyelv és irodalom műveltségi területnek meghatározó szerepe van az önálló tanulás kialakításában, az önműveléshez szükséges képességek fejlesztésében.

A magyar nyelv és irodalom tantárgy legalapvetőbb célja az anyanyelvi kommunikációhoz szükséges képességek kialakítása, illetve fejlesztése, valamint az ehhez elengedhetetlen ismeretek elsajátíttatása.

A magyar nyelv a tanulás célja és az ismeretszerzés eszköze is. Célja és feladata a szókincsfejlesztés és gazdagítás, a növekvő igényű helyes nyelvhasználat erősítése, a nyelvi hátrányok csökkentése. Feladata az eredményes olvasás-, írástanulás feltételeinek megteremtése, az ehhez szükséges készségek kialakítása, megerősítése. Kiemelkedő szerepe van a nyelv rendszerére, a helyesírásra vonatkozó alapvető tudás elsajátításában.

Az alapozásban építeni kell a tanulók tapasztalatszerzésére, a fogalmak tartalmának lassú érlelésére, az értelmes és fejlesztő célú gyakoroltatásra. A pedagógus feltérképezi a tanulók egyéni fejlesztési szükségleteit. Kellő időt enged a tanulási feladatok pszichológiai feltételeinek beéréséhez, és személyre szóló fejlesztéssel és értékeléssel esélyt teremt a sikeres iskolai pályafutás, valamint az élethosszig tartó tanulás biztonságos megalapozásához.

Az irodalmi nevelés feladata az olvasás megszerettetése, az olvasási kedv felkeltése és megerősítése. Az irodalmi műveltség megalapozásához kisiskolás korban a szövegolvasáshoz kapcsolódó szövegelemző és értelmező együttgondolkodás, egymás véleményének meghallgatása, megismerése, a saját gondolatok kifejtése, valamint az irodalmi szövegekkel

kapcsolatos tapasztalatszerzés, az esztétikai, erkölcsi értékek felfedezése, érzelmileg is megalapozott befogadása nyit utat.

Az iskolai oktatás, nevelés a sérülésből, a fogyatékosságból eredő tanulási nehézségek leküzdését, a jól működő funkciók továbbfejlődését individualizált programok, terápiák, differenciáló pedagógiai eljárások alkalmazásával támogatja.

A tantárgy feladatai a vizuális észlelés és differenciálás, auditív észlelés és differenciálás, fonematikus észlelés, érzékelés, figyelem, gondolkodás, emlékezőképesség, analízáló-szintetizáló képesség, ritmus, mozgás, finommotorika, szem-kéz koordináció fejlesztése. A kommunikációs képességek fejlesztése különféle élethelyzetek során, az aktív- és passzív szókincs-gazdagítás, a kommunikációs helyzetnek megfelelő kulturált nyelvi magatartás, viselkedés gyakorlása, továbbá a tanult nyelvi fordulatok alkalmazása tanulási helyzetben és a spontán beszédben is.

Kiemelt feladat az önismeret erősítése, lehetőséget teremtve a véleménynyilvánításra, mások véleményének meghallgatására. A szövegtartalom visszaadásának gyakorlása különféle kommunikációs eszközökkel történik, fokozódó önállósággal valósul meg.

Az írás eszközszintű használata, a helyesírási készség fejlesztése, továbbá a rendezett íráskép kialakítása az egyéni adottságok figyelembe vételével valósul meg.

## **1-2. évfolyam**

Az anyanyelv a viselkedési szabályrendszer átadásának egyik leghatékonyabb eszköze. A tanítási tartalmak feldolgozásának folyamata a kisiskolások nevelésében a tanulók együttműködésére épül, kooperatív technikákat alkalmazva. A pedagógus a tanulók fejlettségére figyelve, differenciált tervezéssel és tanulásirányítással fokozatosan növeli a terhelést és a teljesítményelvárásokat. A tanulók előmenetelét fejlesztő értékeléssel segíti elő. Élményszerű tanulással, problémahelyzetekből kiinduló izgalmas tevékenységekkel, kreativitást ösztönző feladatokkal fejleszti a kulcskompetenciák összetevőit, az alapvető képességeket és alapkészségeket. Formálja az attitűdöket, közvetíti az elemi ismereteket, valamint a tanulási és magatartási szokásokat. Mintákat és gyakorlóterepet ad magatartási normák, szabályok elsajátításához, a társas közösségekben való részvétel és együttműködés tanulásához, a problémamegoldáshoz, konfliktuskezeléshez. Az anyanyelv elsajátításának folyamatában az enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetében a beszédcentrikusságot kell előtérbe helyezni. A beszédértés és a beszédprodukció fejlesztése az elsődleges feladat. A beszédfejlesztést az egyén képességének és beszédállapotának figyelembe vételével végezzük a nyelv funkcióinak megfelelően. A bevezető szakasz célja átvezetni a gyermekeket az óvodai játékközpontú tevékenységből az iskolai tanulás tevékenységeibe. A szakasz feladata olyan fejlettségi szintre hozni a tanuláshoz nélkülözhetetlen pszichikus funkciókat – a gyógypedagógia eszközzrendszerével, módszereivel, terápiáival –, hogy a tanuló az alapvető kultúrtechnikák elsajátítására az állapotához mért kellő idő biztosítása mellett felkészült legyen. Fel kell kelteni az érdeklődését a tanulás iránt, oly módon, hogy tág teret adunk az életkorának, a fejlettségének megfelelő játéknak és mozgásnak. A tanulót fogékonnyá, befogadóvá kell tenni a környezet, a közvetlenül megtapasztalható természet és a társas kapcsolatok iránt.

Az olvasás és írás tanításának kezdő időszakában kiemelt szerepet kap a cselekvéses tanulás. A tantárgy tanítása során megvalósul az olvasás elsajátításához szükséges hármas asszociáció

kialakítása és megerősítése, a vizuális, akusztikus és beszédmotoros észlelés, a téri és síkbeli tájékozódás, a grafomotoros készségek és a vizuális, akusztikus memória fejlesztése.

Az olvasás és írás jelrendszerének elsajátítása a diákok egyéni sajátosságainak figyelembevételével történik. A szavak olvasásának begyakorlása során az olvasott szavak és a köztük lévő grammatikai viszonyok felismertetésére is figyelmet kell fordítani.

### **Ismeretszerzési,- feldolgozási és alkalmazási képességek fejlesztésének lehetőségei, feladatai**

- beszédképesség fejlesztése
- szóbeli szövegek megértése, értelmezése és alkotása
- olvasás, az írott szöveg megértése
- szövegértő olvasás fejlesztése
- irodalmi művek értelmezése (az adott képesség szintjén)
- írás, íráskép fejlesztése
- az íráshasználat fejlesztése
- szövegalkotási gyakorlatok
- fogalmazási alapismeretek kialakítása
- helyesírási szabályok ismerete és alkalmazása
- nyelvtani ismeretek tudatosítása
- tanulási képesség fejlesztése

### **Kompetenciák fejlesztése**

- Az *anyanyelvi kompetencia* elsődleges eszköze a szövegek megértésének, értelmezésének, közvetve hozzájárul a *matematikai kompetencia* fejlesztéséhez is.
- A *szociális, állampolgári kompetenciák* fejlesztését, az *erkölcsi nevelést* elősegíti az irodalmi művek olvasása, értelmezése.
- Az *önismeret és a társas kapcsolati kultúra* fejlesztését szolgálja a csoportmunkában való részvétel.
- A *digitális kompetencia* fejlődését segíti a digitális tananyagok, IKT eszközök használata.

### **Szempontok a tanulók értékeléséhez**

Kiemelten fontos a fejlesztő értékelés. Az értékelés alapja a pozitív megerősítés, a folyamatos, jóindulatú visszajelzés, a motiváció erősítése. A személyre szóló értékelés képet ad a fejlődés üteméről, az egyéni teljesítményről. Segítséget nyújt a továbbhaladáshoz, a hiányosságok pótlásához.

### **Általános értékelés**

- Az órai aktivitást, pontos feladatmegoldást, szorgalmi feladatokat piros ponttal, jutalomkártyával, kisötössel jutalmazzuk.

- Megfelelő számú jutalom elérése esetén érdemjegyet kapnak a tanulók.
- A tantárgyi felkészülés és a házi feladat hiányát, valamint a felszerelés hiányát 5 alkalom után egyessel értékeljük.
- Az értékelések alkalmazásakor minden esetben figyelembe vesszük a tantervi előírásokat.

### **Az értékelés típusai**

#### *Szóbeli értékelés:*

- Előzetesen begyakorolt szöveg hangos olvasása.
- Tartalom elmondása felkészülés után, segítséggel.
- Szóbeli szövegalkotás segítségével.
- Versek, memoriterek elmondás (szöveghűség).

#### *Írásbeli értékelés:*

- Szövegértés bizonyítása feladatlap megoldásával- fejlettségi szint szerint.
- Nyelvtani szabályok alkalmazása – fejlettségi szint szerint.
- Helyesírási szabályok alkalmazása – fejlettségi szint szerint.
- Írásbeli szövegalkotás – fejlettségi szint szerint.
- Év eleji, félévi, év végi témazáró felmérések – fejlettségi szint szerint.

### **Javasolt taneszközök:**

A tankönyvválasztásnál előnyben kell részesíteni azokat a taneszközöket:

- amelyek egymásra épülő tantárgyi rendszerek, tankönyvcsaládok, sorozatok tagjai;
- amelyekhez megfelelő nyomtatott kiegészítő taneszközök állnak rendelkezésre (pl. munkafüzet, tudásszintmérő, feladatgyűjtemény, gyakorló);

#### 1. évfolyam:

Lexi tankönyvcsalád (Csabay Katalin)  
Játékház tankönyvcsalád (Meixner Ildikó)

#### 1. évfolyam:

Játékvár tankönyvcsalád (Hargitai Katalin)  
Játékház tankönyvcsalád (Adorján Katalin-Ungár Ágnes)  
Lexi tankönyvcsalád (Csabay Katalin)

#### 2. évfolyam:

Játékváros tankönyvcsalád (Hargitai Katalin)

#### 3. évfolyam:

Játékkországi tankönyvcsalád (Hargitai Katalin)  
Játékvilág tankönyvcsalád (Hargitai Katalin)

### Az évfolyamok óraszámai

|             | Heti óraszám | A tantárgy éves óraszám                           |
|-------------|--------------|---------------------------------------------------|
| 1. évfolyam | 8            | <b>288</b><br>(181 olvasás, 107 írás)             |
| 2. évfolyam | 8            | <b>288</b><br>(171 olvasás, 41 nyelvtan, 76 írás) |
| 3. évfolyam | 6            | <b>216</b><br>(126 olvasás, 43 nyelvtan, 47 írás) |
| 4. évfolyam | 6            | <b>216</b><br>(120vasás, 49 nyelvtan, 47 írás)    |

### 1. évfolyam

***A tematikai egységek áttekintő beosztása***  
***Éves óraszám: 288 óra (181 olvasás, 107 írás). Heti óraszám: 8 óra***

| <b><i>Tematikai egység címe</i></b>                                                    | <b><i>Órakeret:</i></b> |
|----------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------|
|                                                                                        | <b><i>288 óra</i></b>   |
| <i>Beszédképesség fejlesztése, szóbeli szövegek megértése, értelmezése és alkotása</i> | <i>60 óra</i>           |
| <i>Olvasás, az írott szöveg megértése</i>                                              | <i>95 óra</i>           |
| <i>Írás, szövegalkotás</i>                                                             | <i>76 óra</i>           |
| <i>Anyanyelvi kultúra, ismeretek az anyanyelvről</i>                                   | <i>31óra</i>            |
| <i>Irodalmi kultúra, irodalmi művek értelmezése</i>                                    | <i>26 óra</i>           |

| <b>Témakör</b>                               | <b>Beszédképesség fejlesztése, szóbeli szövegek megértése, értelmezése és alkotása</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         | <b>Javasolt óraszám: 60 óra</b> |
|----------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------|
| <b>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</b> | <p>A megfelelő hangképzés, beszédleghzés és hangoztatás fejlesztése. Törekvés az érthető és kifejező beszédre. Megfelelő beszédtempó kialakítása.</p> <p>Az auditív észlelés és figyelem, beszédhanghallás fejlesztése. A beszédszervek mozgásának tudatosítása.</p> <p>A beszédérzékelés, beszédértés, szövegértés és beszédprodukció képességének fejlesztése. Beszédkedv felkeltése és a beszéd bátorság növelése.</p> <p>A verbális emlékezet és a szóbeli kifejezőképesség fejlesztése (szókincs, mondatalkotás).</p> <p>A kommunikációs képesség fejlesztése a megfelelő szocializáció elérése érdekében különböző élethelyzetekben.</p> <p>A tanult nyelvi fordulatok alkalmazása.</p> <p>Rövid kiszámolók, mondókák, versek szöveghű tolmácsolása.</p> |                                 |

|                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
|-----------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                   | <p>Megfigyelő képesség, koncentráció, kooperáció, feladattudat, feladattartás, időbeli tájékozódás fejlesztése.</p> <p>Helyes önismeret, erkölcsi érzék, ítélőképesség kialakítása.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
| <b>Fejlesztési ismeretek</b>      | <b>Fejlesztési tevékenységek</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
| Beszédhallás, hallás utáni értés  | <p>Hangfelismerési és hangutánzó gyakorlatok végzése.</p> <p>Beszédleghzés tudatosítása légzőgyakorlatokkal.</p> <p>Szájtérben való tájékozódás gyakorlása.</p> <p>A hangok tiszta ejtésének gyakorlása.</p> <p>A beszédhangok időtartamának érzékeltetése.</p> <p>Beszédritmus, beszédtempó megfigyelése és visszaadása utánmondással.</p> <p>Hang-, szótag- és szósor ismétlése.</p> <p>Hang, szótag, szó fogalmának kialakítása.</p> <p>Képek, tárgyak megnevezése (szókincsfejlesztés).</p> <p>Versek, mondókák ritmusának megfigyelése, érzékelése.</p> <p>Rövid hallott szövegek megértése hallás után.</p> <p>Szöveges kiejtési gyakorlatok.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
| Beszédfejlettség                  | <p>Figyelem a kortárs és felnőtt beszélgetőtársra, részvétel a tanulócsoporthoz folyó beszélgetésben.</p> <p>Helyzetfelismerés, alkalmazkodás a beszédhelyzethez.</p> <p>Társas nyelvi magatartás gyakorlása, elsajátítása (bemutatkozás, köszönés, megszólítás, kérés, megköszönés, kérdezés, válaszadás).</p> <p>A helyes ejtés gyakorlása játékos utánmondással.</p> <p>Saját élmények megfogalmazása.</p> <p>Mindennapi élethelyzetekhez kapcsolódó szituációs- és beszédgyakorlatok végzése.</p> <p>Képről – kérdések segítségével – mondatok alkotása.</p> <p>Eseményekről, élményekről, képekről, képsorokról az érzelmek kifejezésével, az időrend betartásával mondatok alkotása.</p> <p>Természetes beszédhangsúly mintaadás utáni gyakorlása.</p> <p>A magyar nyelv szabályainak megfelelő hangsúly, hanglejtés elsajátítása, alkalmazása spontán beszédben is.</p> <p>A kijelentés és a kérdés beszédhangsúlyának megfigyelése, gyakorlása hangerő, hanglejtés, hangsúly érzékeltetésével.</p> <p>Kérdezés és válaszadás gyakorlása mindennapi élethelyzetekben.</p> <p>Konkrét élethelyzetekben érzékletesen megtapasztalható elemi erkölcsi fogalmak megnevezése.</p> <p>A jó, a rossz, a szép, a csúnya fogalmainak használata mindennapi élmények kapcsán folytatott beszélgetésekben, szituációkban.</p> <p>Szerepek eljátszása dramatikus eszközökkel, konfliktusok megjelenítése.</p> |
| Memoriterek szöveghű tolmácsolása | <p>Mimetizálás – helyzethez alkalmazkodó arcjáték, tekintet, gesztikuláció, testtartás.</p> <p>Érzelmek kifejezése.</p> <p>Ritmikus tevékenységek végzése szövegkísérettel.</p> <p>Megfelelő hangerő, hanglejtés, hangsúly kialakítása.</p> <p>Nyelvtörők, kiszámolók tanulása.</p> <p>Gyermekek dalok, körjátékok éneklése, eljátszása.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
| <b>Fogalmak</b>                   | <p>Belégzés, kilégzés, levegővétel, hang, szó, rövid, hosszú, halk, hangos, hangerő, gyors, lassú, tempó, hangsúly, kép, esemény, vers,</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |

|  |                                                                                |
|--|--------------------------------------------------------------------------------|
|  | mondóka, kiszámoló, dal, jel, szokás, kérdés, válasz, jó, rossz, szép, csúnya. |
|--|--------------------------------------------------------------------------------|

| <b>Témakör</b>                        | <b>Olvasás, az írott szöveg megértése</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               | <b>Javasolt óraszám: 95 óra</b> |
|---------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------|
| A témakör nevelési-fejlesztési céljai | <p>Akusztikus, vizuális megfigyelő- és differenciáló-képesség fejlesztése.</p> <p>Téri, síkbeli tájékozódás, lateralitás fejlesztése.</p> <p>Jelfelismerés, rész-egész viszony, soralkotás.</p> <p>Az olvasás teljes jelrendszerének elsajátítása a tanulók egyéni sajátosságainak figyelembe vételével.</p> <p>A hangos olvasás megtanulása szótagoló, illetve szóképes szinten, az olvasástechnika fejlesztése.</p> <p>Szavak, mondatok, rövid szövegek tartalmának megértése, értelmezése, a megértés bizonyítása segítséggel, irányítással.</p> <p>Szókincsbővítés.</p> <p>Értő olvasás fejlesztése.</p> <p>A néma olvasás elemi szintű kialakítása.</p> <p>Az olvasási készség fejlesztése. Algoritmus követése.</p> <p>Szövegelemzés, lényegkiemelés, következtetés, összefüggések felismerése.</p> <p>Képeskönyvek, gyermekkönyvek bemutatása során az olvasás iránti érdeklődés felkeltése.</p> |                                 |
| <b>Fejlesztési ismeretek</b>          | <b>Fejlesztési tevékenységek</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                 |
| 2.1. Felkészülés az olvasásra         | <p>Tárgyak, képek, vizuális jelek azonosságának, hasonlóságának, különbözőségének megfigyelése, megfogalmazása.</p> <p>Képolvasási gyakorlatok végzése.</p> <p>A rész-egész viszonyának megtapasztalása.</p> <p>Szótagolás tapssal kísérve.</p> <p>Közvetlen környezet hangjainak megfigyelése, differenciálása.</p> <p>Beszédhangok megkülönböztetése.</p> <p>Rövid-hosszú hangok differenciálása.</p> <p>Globálisan észlelt nyelvi egységek (szavak) hangokra bontása.</p> <p>Zöngés-zöngétlen hangok megkülönböztetése.</p> <p>A téri tájékozódás fejlesztése, irányok megnevezése.</p> <p>Irányított szemmozgás gyakorlása, szemfixáció megerősítése.</p> <p>Ritmus-, mozgás- és beszédgyakorlatokkal kombinált (koncentrációs) játékos memóriagyakorlatok végzése.</p> <p>Szövegtanulási technikák megismerése.</p> <p>Jelek, piktogramok, rajzos utasítások felismerése, értelmezése.</p>         |                                 |
| Az olvasás jelrendszere               | <p>Hanganalízis: hangok felismerése, megkülönböztetése, kapcsolása, leválasztása, helyének meghatározása a szóban.</p> <p>Hang és betű azonosítása.</p> <p>Betűk felismerése szavakban, szövegben.</p> <p>Az olvasás teljes jelrendszerének megtanulása (kis- és nagybetűk).</p> <p>Egy- és többtagú szavak kirakása, összeolvasása.</p> <p>Szótagok, szavak, mondatok, rövid szövegek olvasása szótagoló, ill. szóképes formában.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                 |



|                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
|--------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                | <p>Hangos olvasás gyakorlása.</p> <p>Törekvés a szöveghű olvasásra.</p> <p>Hangsúly, hanglejtés érzékeltetése.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
| 2.3. Az írott szöveg megértése | <p>Tájékozódás a tankönyvben.</p> <p>Tájékozódás a szövegben.</p> <p>Az adatok visszakeresése.</p> <p>Információk kiemelése.</p> <p>A megértés bizonyítása rajzzal, színezéssel.</p> <p>Szó és kép, illetve mondat és kép egyeztetése.</p> <p>Mondatok kiegészítése képek segítségével.</p> <p>Mondatok hangos és néma olvasása.</p> <p>Rövid szöveg hangos és néma olvasása.</p> <p>Az olvasmányhoz kapcsolódó személyes élmények felidézése és megosztása.</p> <p>Cím, szereplők, események megbeszélése.</p> <p>Olvasmányokhoz kapcsolódó feladatok megoldása (segítséggel, irányítással).</p> <p>Tartalom elmondása.</p> <p>A történet dramatizálása.</p> <p>Szerepjátékok, önismereti gyakorlatok végzése.</p> <p>Közhiedelmek, szólások jelentésének megbeszélése.</p> <p>Az erkölcsi és esztétikai értékrend formálása, a szöveg tartalmában rejlő nevelési lehetőségek felhasználásával.</p> <p>A műélvezet meg tapasztalása a belefeledkezés, a játék öröme kapcsán.</p> |
| Fogalmak                       | <p>Azonos, egyforma, különböző, hang, betű, szótag, szó, mondat, szöveg, írásjel, pont, vessző, kérdőjel, felkiáltójel, kisbetű, nagybetű, nyomtatott betű, betűkártya, nyelv, fogsor, szájpaddás, ajak, sor, oszlop, vízszintes, függőleges, bal, jobb, alatt, fölött, mellett, között, előtt, mögött, oldal, néma olvasás, hangos olvasás, cím, tartalom, cselekmény, szereplő, közmondás, szólás, szín.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |

| Témakör                               | Írás, szövegalkotás                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              | Javasolt óraszám: 76 óra |
|---------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------|
| A témakör nevelési-fejlesztési céljai | <p>Síkbeli és téri tájékozódás fejlesztése. A vonalközben való tájékozódás kialakítása.</p> <p>Vizuális észlelés, optikus differenciáló képesség, formaérzékelés, emlékezet, sorrendiség fejlesztése. Dominancia megerősítése.</p> <p>Mozgáskoordináció, szem-kéz koordináció, finommozgás, összerendezett írásmozgás alapozása, kialakítása.</p> <p>Szabályos betűalakítás és -kapcsolás elsajátítása, vonalközbe helyezése. Algoritmuskövetés. Iránykövetés.</p> <p>Az írás funkciójának megismertetése.</p> <p>Íráshasználati módok megismerése: másolás, tollbamondás, emlékezetből írás.</p> <p>Az íráskészség megalapozása.</p> <p>Rendezett, tiszta írásmunkára nevelés.</p> <p>Önellenzés, hibajavítás megalapozása.</p> |                          |

|                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
|------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                              | Az eszközszintű írás előkészítése.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
| <b>Fejlesztési ismeretek</b> | <b>Fejlesztési tevékenységek</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
| Az írás jelrendszere         | <p>Térbeli, síkbeli tájékozódás gyakorlása.</p> <p>Az irányok felismerése, megnevezése és összekapcsolása az irányokat kifejező szavakkal.</p> <p>Az írófelületen való tájékozódás gyakorlása.</p> <p>Tájékozódás vonalközben.</p> <p>Nagymozgások, kismozgások végzése.</p> <p>Az íráshoz szükséges helyes testtartás kialakítása.</p> <p>A kézíráshoz szükséges ceruzafogás elsajátítása.</p> <p>Egyszerű formák vázolása, rajzolása, vonalkövetés, ráírás.</p> <p>Sorkövetés, sorváltási tevékenység.</p> <p>Betűelemek vázolása, elhelyezése a vonalközben, írása, kapcsolása.</p> <p>Írott kis- és nagybetűk vázolása, elhelyezése a vonalközben, írása.</p> <p>Írott kis- és nagybetűk összekapcsolása.</p> <p>Betűk írása tollbamondással.</p> <p>Írásjelek írása, alkalmazása.</p> <p>Szavak írása másolással, tollbamondással és emlékezetből.</p> <p>Magán- és mássalhangzók hosszúságának megfigyelése, jelölése.</p> <p>Szószerkezetek írása másolással, tollbamondással és emlékezetből.</p> <p>Nagybetűk alkalmazása nevek írása során.</p> <p>Mondatkezdő nagybetű használata.</p> <p>Önellenőrzés irányítással.</p> <p>Hibajavítás segítségével.</p> |
| Fogalmak                     | <p>Vonal, vonalköz, vastag vonal, segédvonal, margó, rajta, vissza, ráírás, grafitceruza, postairon, álló egyenes, fekvő egyenes, ferde egyenes, kör, csészevonal, kapuvonal, cseppvonal, fecskevonal, hullámvonal, írott kis- és nagybetű, írásjel, pont, kérdőjel, felkiáltójel, vessző, tollbamondás, másolás, ékezet, hiba, ellenőrzés, javítás.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |

| <b>Témakör</b>                        | <b>Anyanyelvi kultúra, ismeretek az anyanyelvről</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | <b>Javasolt óraszám: 31 óra</b> |
|---------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------|
| A témakör nevelési-fejlesztési céljai | <p>Auditív és vizuális észlelés, -figyelem, -differentiálás fejlesztése.</p> <p>Kommunikációs képesség, nonverbális kommunikáció fejlesztése.</p> <p>Szókincsbővítés. Verbális emlékezet növelése.</p> <p>Időtartamok érzékelésének fejlesztése (hangok).</p> <p>Helyes beszédhangsúly kialakítása.</p> <p>A nyelvhasználat alapozása.</p> <p>A kis- és a nagybetűk használata.</p> <p>A helyesírási készség megalapozása.</p> |                                 |

| Fejlesztési ismeretek                                             | Fejlesztési tevékenységek                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
|-------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Alapvető kommunikációs helyzetek nyelvi és magatartási mintái     | Kapcsolatfelvétel, kapcsolattartás és kapcsolat zárása:<br>Társas nyelvi magatartás kialakítása (bemutatkozás, köszönés, megszólítás, kérés, megköszönés, kérdezés, válaszadás, búcsúzás).<br>Beszélgetés, vita:<br>Figyelem a kortárs és felnőtt beszélgetőtársra, részvétel a tanulócsoportban folyó beszélgetésben.<br>Saját élmények egyszerű megfogalmazása.<br>Helyzetfelismerés, alkalmazkodás a beszédhelyzethez.<br>Nyelvi mintakövetés beszédben.<br>Konkrét élethelyzetben megtapasztalható elemi erkölcsi fogalmak tisztázása. |
| Szavak jelentése, szókincs                                        | Szókincsbővítés: tárgyakkal, képekkel, rokon értelmű és ellentétes jelentésű szavakkal, a szavak jelentésének sokoldalú érzékeltetésével.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
| Hang, betű, szótag, szó                                           | A beszédhangok differenciálása és felismerése szavakban.<br>Betűk válogatása, csoportosítása.<br>Szavak hangokra bontása.<br>Magánhangzók, mássalhangzók időtartamának megfigyelése, helyes ejtésük gyakorlása, jelölésük.<br>Szótagolás tapssal, szótagok számlálása.                                                                                                                                                                                                                                                                     |
| 4.4. Modalitás szerinti mondatfajták                              | Kérdés, kijelentés és felszólítás mondathangsúlyának érzékeltetése mintakövetéssel.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
| 4.5. Alapvető nyelvhelyességi és helyesírási szabályok, írásjelek | Magánhangzók időtartamának jelölése előkészítés után másolásnál, tollbamondásnál.<br>Hosszú mássalhangzók jelölése a szavakban másolással.<br>Nagybetűk használata nevek írásakor és mondatkezdésnél.<br>Mondatvégi írásjelek alkalmazása.                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
| Fogalmak                                                          | Bemutatkozás, köszönés, megszólítás, kérés, megköszönés, kérdezés, válaszadás, búcsúzás, beszélgetés, vita, vélemény, hang, betű, szótag, szótagolás, szó, mondat, írásjel, pont, kérdőjel, felkiáltójel, vessző, időtartam, hosszú, rövid, hangsúly, kisbetű, nagybetű, név.                                                                                                                                                                                                                                                              |

| Témakör                               | Irodalmi kultúra, irodalmi művek értelmezése                                                                                                                                                                                                                                                                                               | Javasolt óraszám: 26 óra |
|---------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------|
| A témakör nevelési-fejlesztési céljai | Auditív és vizuális figyelem és emlékezet fejlesztése.<br>Ritmusérzék fejlesztése.<br>Ítéloképesség, erkölcsi érzék formálása. Empátiakészség növelése.<br>Szabálytudat megerősítése.<br>Kommunikációs készség, együttműködési készség kialakítása.<br>Szóbeli szövegalkotás, kreativitás fejlesztése.<br>Szövegértő képesség fejlesztése. |                          |

| Fejlesztési ismeretek                                                                                                            | Fejlesztési tevékenységek                                                                                                                                                                                            |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Szerzők és művek<br>Népköltészet<br>Klasszikus magyar szerzők<br>gyermekversei<br>Kortárs magyar szerzők<br>gyermekversei, meséi | Mesehallgatás.<br>Mondókák, kiszámolók, népi játékok, népdalok tanulása, eljátszása.<br>Rövid gyermekversek, versrészletek meghallgatása, elolvasása, megtanulása.<br>Rövid mesék olvasása.                          |
| Epikus művek jellemzői                                                                                                           | Szereplők, helyszín kiemelése irányítással.<br>Cselekmény megfogalmazása segítséggel.<br>Szereplők tulajdonságainak és cselekedeteinek megítélése – a jó, a rossz, a szép, a csúnya fogalmának ismerete, használata. |
| Lírai alkotások jellemzői                                                                                                        | Vers, versszak felismerése.                                                                                                                                                                                          |
| Báb- és drámajátékok jellemzői                                                                                                   | A mesék cselekményének eljátszása.                                                                                                                                                                                   |

|                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
|----------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p><b>Összegzett tanulási eredmények az első évfolyam végére</b></p> | <p>A Nat-ban meghatározott tanulási eredmények a tanulók sajátos nevelési igénye és egyéni képességei szerint, különösen:</p> <p>Saját személyi adatok elmondása. Napszaknak megfelelő köszönés.<br/>Érthető, tagolt beszéd helyes köznyelvi kiejtéssel, helyes ritmusban.<br/>A kommunikációs készség fejlődése. Bekapcsolódás a beszélgetésekbe, kérdésekkel, válaszadással.<br/>Szókincs gyarapodása.<br/>Közreműködés egyszerű üzenetek átadásában.<br/>Ismeret- és élménykörből tárgyak megnevezése.<br/>Kérdések és szemléltetés segítségével beszámolás eseményekről.<br/>Négy-öt mondóka, vers ismerete, bekapcsolódás a dramatikus játékokba.<br/>Konkrét élethelyzetekben megtapasztalható elemi erkölcsi fogalmak helyes megítélése.<br/>Az olvasás teljes jelrendszerének ismerete (egyéni sajátosságok figyelembevételével).<br/>A szavak hangokra bontása, betűkből szavak alkotása.<br/>Szavak, mondatok, rövid szövegek olvasása ütemes szótagoló, illetve lassú szóképes formában.<br/>Beszámolás hangosan vagy némán olvasott szövegrészek tartalmáról kérdések segítségével. A szereplők és események megnevezése.<br/>A szövegértést bizonyító feladatok megoldása előkészítés után, segítséggel.<br/>Az írás teljes jelrendszerének ismerete (egyéni haladási ütemnek megfelelően). A kis- és nagybetűk szabályos alakítása és kapcsolása.<br/>Szavak, rövid mondatok másolása előkészítéssel írott, nyomtatott szövegről. 3-4 betűből álló szavak leírása tollbamondás után. Begyakorolt szavak leírása emlékezetből.<br/>Az írott nagybetűk. alkalmazása másolásnál önállóan, tollbamondásnál előkészítés után.<br/>Rendezett, olvasható íráskép.</p> |
|----------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

## 2. évfolyam

### *A tematikai egységek áttekintő beosztása*

**Éves óraszám: 288 óra (171 olvasás, 41 nyelvtan, 76 írás)**

**Heti óraszám: 8 óra**

| <i>Tematikai egység címe</i>                                                           | <i>Órakeret:</i> |
|----------------------------------------------------------------------------------------|------------------|
|                                                                                        | <b>288 óra</b>   |
| <i>Beszédképesség fejlesztése, szóbeli szövegek megértése, értelmezése és alkotása</i> | 50 óra           |
| <i>Olvasás, az írott szöveg megértése</i>                                              | 95 óra           |
| <i>Írás, szövegalkotás</i>                                                             | 76 óra           |
| <i>Anyanyelvi kultúra, ismeretek az anyanyelvről</i>                                   | 41 óra           |
| <i>Irodalmi kultúra, irodalmi művek értelmezése</i>                                    | 26 óra           |

| <b>Témakör</b>                        | <b>Beszédképesség fejlesztése, szóbeli szövegek megértése, értelmezése és alkotása</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 | <b>Javasolt óraszám: 50 óra</b> |
|---------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------|
| A témakör nevelési-fejlesztési céljai | <p>A megfelelő hangképzés, beszédlevegzés és hangoztatás fejlesztése. Törekvés az érthető és kifejező beszédre. Megfelelő beszédtempó kialakítása.</p> <p>Az auditív észlelés és figyelem, beszédhanghallás fejlesztése. A beszédszervek mozgásának tudatosítása.</p> <p>A beszédérzékelés, beszédértés, szövegértés és beszédprodukció képességének fejlesztése. Beszédkedv felkeltése és a beszéd bátorság növelése.</p> <p>A verbális emlékezet és a szóbeli kifejezőképesség fejlesztése (szókincs, mondatalkotás).</p> <p>A kommunikációs képesség fejlesztése a megfelelő szocializáció elérése érdekében különböző élethelyzetekben.</p> <p>A tanult nyelvi fordulatok alkalmazása.</p> <p>Rövid kiszámolók, mondókák, versek szövegű tolmácsolása.</p> <p>Megfigyelő képesség, koncentráció, kooperáció, feladattudat, feladattartás, időbeli tájékozódás fejlesztése.</p> <p>Helyes önismeret, erkölcsi érzék, ítélőképesség kialakítása.</p> |                                 |
| <b>Fejlesztési ismeretek</b>          | <b>Fejlesztési tevékenységek</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                 |
| Beszédhallás, hallás utáni értés      | <p>Hangfelismerési és hangutánzó gyakorlatok végzése.</p> <p>Beszédlevegzés tudatosítása légzőgyakorlatokkal.</p> <p>Szájtérben való tájékozódás gyakorlása.</p> <p>A hangok tiszta ejtésének gyakorlása.</p> <p>A beszédhangok időtartamának érzékeltetése.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                 |

|                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
|-----------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                   | <p>Beszédritmus, beszédtempó megfigyelése és visszaadása utánmondással.</p> <p>Hang-, szótag- és szósor ismételése.</p> <p>Hang, szótag, szó fogalmának kialakítása.</p> <p>Képek, tárgyak megnevezése (szókincsfejlesztés).</p> <p>Versek, mondókák ritmusának megfigyelése, érzékelése.</p> <p>Rövid hallott szövegek megértése hallás után.</p> <p>Szöveges kiejtési gyakorlatok.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
| Beszédfejlettség                  | <p>Figyelem a kortárs és felnőtt beszélgetőtársra, részvétel a tanulócsoporthoz folyó beszélgetésben.</p> <p>Helyzetfelismerés, alkalmazkodás a beszédhelyzethez.</p> <p>Társas nyelvi magatartás gyakorlása, elsajátítása (bemutatkozás, köszönés, megszólítás, kérés, megköszönés, kérdés, válaszadás).</p> <p>A helyes ejtés gyakorlása játékos utánmondással.</p> <p>Saját élmények megfogalmazása.</p> <p>Mindennapi élethelyzetekhez kapcsolódó szituációs- és beszédgyakorlatok végzése.</p> <p>Képről – kérdések segítségével – mondatok alkotása.</p> <p>Eseményekről, élményekről, képekről, képsorokról az érzelmek kifejezésével, az időrend betartásával mondatok alkotása.</p> <p>Természetes beszédhangsúly mintaadás utáni gyakorlása.</p> <p>A magyar nyelv szabályainak megfelelő hangsúly, hanglejtés elsajátítása, alkalmazása spontán beszédben is.</p> <p>A kijelentés és a kérdés beszédhangsúlyának megfigyelése, gyakorlása hangerő, hanglejtés, hangsúly érzékeltetésével.</p> <p>Kérdés és válaszadás gyakorlása mindennapi élethelyzetekben.</p> <p>Konkrét élethelyzetekben érzékletesen megtapasztalható elemi erkölcsi fogalmak megnevezése.</p> <p>A jó, a rossz, a szép, a csúnya fogalmainak használata mindennapi élmények kapcsán folytatott beszélgetésekben, szituációkban.</p> <p>Szerepek eljátszása dramatikus eszközökkel, konfliktusok megjelenítése.</p> |
| Memoriterek szöveghű tolmácsolása | <p>Mimetizálás – helyzethez alkalmazkodó arcjáték, tekintet, gesztikuláció, testtartás.</p> <p>Érzelmek kifejezése.</p> <p>Ritmikus tevékenységek végzése szövegkísérettel.</p> <p>Megfelelő hangerő, hanglejtés, hangsúly kialakítása.</p> <p>Nyelvtörők, kiszámolók tanulása.</p> <p>Gyermekdalok, körjátékok éneklése, eljátszása.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
| Fogalmak                          | <p>Belégzés, kilégzés, levegővétel, hang, szó, rövid, hosszú, halk, hangos, hangerő, gyors, lassú, tempó, hangsúly, kép, esemény, vers, mondóka, kiszámoló, dal, jel, szokás, kérdés, válasz, jó, rossz, szép, csúnya.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |

| Témakör                               | Olvasás, az írott szöveg megértése                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | Javasolt óraszám: 95 óra |
|---------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------|
| A témakör nevelési-fejlesztési céljai | <p>Akusztikus, vizuális megfigyelő- és differenciáló-képesség fejlesztése.</p> <p>Téri, síkbeli tájékozódás, lateralitás fejlesztése.</p> <p>Jelfelismerés, rész-egész viszony, soralkotás.</p> <p>Az olvasás teljes jelrendszerének elsajátítása a tanulók egyéni sajátosságainak figyelembe vételével.</p> <p>A hangos olvasás megtanulása szótagoló, illetve szóképes szinten, az olvasástechnika fejlesztése.</p> <p>Szavak, mondatok, rövid szövegek tartalmának megértése, értelmezése, a megértés bizonyítása segítséggel, irányítással.</p> <p>Szókincsbővítés.</p> <p>Értő olvasás fejlesztése.</p> <p>A néma olvasás elemi szintű kialakítása.</p> <p>Az olvasási készség fejlesztése. Algoritmus követése.</p> <p>Szövegelemzés, lényegkiemelés, következtetés, összefüggések felismerése.</p> <p>Képeskönyvek, gyermekkönyvek bemutatása során az olvasás iránti érdeklődés felkeltése.</p> |                          |
| <b>Fejlesztési ismeretek</b>          | <b>Fejlesztési tevékenységek</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                          |
| 2.1. Felkészülés az olvasásra         | <p>Tárgyak, képek, vizuális jelek azonosságának, hasonlóságának, különbözőségének megfigyelése, megfogalmazása.</p> <p>Képolvasási gyakorlatok végzése.</p> <p>A rész-egész viszonyának megtapasztalása.</p> <p>Szótagolás tapssal kísérve.</p> <p>Közvetlen környezet hangjainak megfigyelése, differenciálása.</p> <p>Beszédhangok megkülönböztetése.</p> <p>Rövid-hosszú hangok differenciálása.</p> <p>Globálisan észlelt nyelvi egységek (szavak) hangokra bontása.</p> <p>Zöngés-zöngétlen hangok megkülönböztetése.</p> <p>A téri tájékozódás fejlesztése, irányok megnevezése.</p> <p>Írányított szemmozgás gyakorlása, szemfixáció megerősítése.</p> <p>Ritmus-, mozgás- és beszédgyakorlatokkal kombinált (koncentrációs) játékos memóriagyakorlatok végzése.</p> <p>Szövegtanulási technikák megismerése.</p> <p>Jelek, piktogramok, rajzos utasítások felismerése, értelmezése.</p>         |                          |
| Az olvasás jelrendszere               | <p>Hanganalízis: hangok felismerése, megkülönböztetése, kapcsolása, leválasztása, helyének meghatározása a szóban.</p> <p>Hang és betű azonosítása.</p> <p>Betűk felismerése szavakban, szövegben.</p> <p>Az olvasás teljes jelrendszerének megtanulása (kis- és nagybetűk).</p> <p>Egy- és többtagú szavak kirakása, összeolvasása.</p> <p>Szótagok, szavak, mondatok, rövid szövegek olvasása szótagoló, ill. szóképes formában.</p> <p>Hangos olvasás gyakorlása.</p> <p>Törekvés a szöveghű olvasásra.</p> <p>Hangsúly, hanglejtés érzékelte.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                          |

|                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
|--------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 2.3. Az írott szöveg megértése | <p>Tájékozódás a tankönyvben.<br/>Tájékozódás a szövegben.<br/>Az adatok visszakeresése.<br/>Információk kiemelése.<br/>A megértés bizonyítása rajzzal, színezéssel.<br/>Szó és kép, illetve mondat és kép egyeztetése.<br/>Mondatok kiegészítése képek segítségével.<br/>Mondatok hangos és néma olvasása.<br/>Rövid szöveg hangos és néma olvasása.<br/>Az olvasmányhoz kapcsolódó személyes élmények felidézése és megosztása.<br/>Cím, szereplők, események megbeszélése.<br/>Olvasmányokhoz kapcsolódó feladatok megoldása (segítséggel, irányítással).<br/>Tartalom elmondása.<br/>A történet dramatizálása.<br/>Szerepjátékok, önismereti gyakorlatok végzése.<br/>Közhiedelmek, szólások jelentésének megbeszélése.<br/>Az erkölcsi és esztétikai értékrend formálása, a szöveg tartalmában rejlő nevelési lehetőségek felhasználásával.<br/>A műélvezet megtapasztalása a belefeledkezés, a játék öröme kapcsán.</p> |
| Fogalmak                       | <p>Azonos, egyforma, különböző, hang, betű, szótag, szó, mondat, szöveg, írásjel, pont, vessző, kérdőjel, felkiáltójel, kisbetű, nagybetű, nyomtatott betű, betűkártya, nyelv, fogsor, szájpaddás, ajak, sor, oszlop, vízszintes, függőleges, bal, jobb, alatt, fölött, mellett, között, előtt, mögött, oldal, néma olvasás, hangos olvasás, cím, tartalom, cselekmény, szereplő, közmondás, szólás, szín.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |

| Témakör                                      | Írás, szövegalkotás                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               | Javasolt óraszám: 76 óra |
|----------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------|
| <b>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</b> | <p>Síkbeli és téri tájékozódás fejlesztése. A vonalközben való tájékozódás kialakítása.<br/>Vizuális észlelés, optikus differenciáló képesség, formaérzékelés, emlékezet, sorrendiség fejlesztése. Dominancia megerősítése.<br/>Mozgáskoordináció, szem-kéz koordináció, finommozgás, összerendezett írásmozgás alapozása, kialakítása.<br/>Szabályos betűalakítás és -kapcsolás elsajátítása, vonalközbe helyezése. Algoritmuskövetés. Iránykövetés.<br/>Az írás funkciójának megismertetése.<br/>Íráshasználati módok megismerése: másolás, tollbamondás, emlékezetből írás.<br/>Az íráskészség megalapozása.<br/>Rendezett, tiszta írásmunkára nevelés.<br/>Önellenőrzés, hibajavítás megalapozása.<br/>Az eszközszintű írás előkészítése.</p> |                          |



| <b>Fejlesztési ismeretek</b> | <b>Fejlesztési tevékenységek</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
|------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Az írás jelrendszere         | <p>Térbeli, síkbeli tájékozódás gyakorlása.</p> <p>Az irányok felismerése, megnevezése és összekapcsolása az irányokat kifejező szavakkal.</p> <p>Az írófelületen való tájékozódás gyakorlása.</p> <p>Tájékozódás vonalközben.</p> <p>Nagymozgások, kismozgások végzése.</p> <p>Az íráshoz szükséges helyes testtartás kialakítása.</p> <p>A kézíráshoz szükséges ceruzafogás elsajátítása.</p> <p>Egyszerű formák vázolása, rajzolása, vonalkövetés, ráírás.</p> <p>Sorkövetés, sorváltási tevékenység.</p> <p>Betűelemek vázolása, elhelyezése a vonalközben, írása, kapcsolása.</p> <p>Írott kis- és nagybetűk vázolása, elhelyezése a vonalközben, írása.</p> <p>Írott kis- és nagybetűk összekapcsolása.</p> <p>Betűk írása tollbamondással.</p> <p>Írásjelek írása, alkalmazása.</p> <p>Szavak írása másolással, tollbamondással és emlékezetből.</p> <p>Magán- és mássalhangzók hosszúságának megfigyelése, jelölése.</p> <p>Szószerkezetek írása másolással, tollbamondással és emlékezetből.</p> <p>Nagybetűk alkalmazása nevek írása során.</p> <p>Mondatkezdő nagybetű használata.</p> <p>Önellenőrzés irányítással.</p> <p>Hibajavítás segítségével.</p> |
| <b>Fogalmak</b>              | <p>Vonal, vonalköz, vastag vonal, segédvonal, margó, rajta, vissza, ráírás, grafitceruza, postairon, álló egyenes, fekvő egyenes, ferde egyenes, kör, csészevonal, kapuvonal, cseppvonal, fecskevonal, hullámvonal, írott kis- és nagybetű, írásjel, pont, kérdőjel, felkiáltójel, vessző, tollbamondás, másolás, ékezet, hiba, ellenőrzés, javítás.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |

| <b>Témakör</b>                        | <b>Anyanyelvi kultúra, ismeretek az anyanyelvről</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | <b>Javasolt óraszám: 41 óra</b> |
|---------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------|
| A témakör nevelési-fejlesztési céljai | <p>Auditív és vizuális észlelés, -figyelem, -differenciálás fejlesztése.</p> <p>Kommunikációs képesség, nonverbális kommunikáció fejlesztése.</p> <p>Szókincsbővítés. Verbális emlékezet növelése.</p> <p>Időtartamok érzékelésének fejlesztése (hangok).</p> <p>Helyes beszédhangsúly kialakítása.</p> <p>A nyelvhasználat alapozása.</p> <p>A kis- és a nagybetűk használata.</p> <p>A helyesírási készség megalapozása.</p> |                                 |

| Fejlesztési ismeretek                                             | Fejlesztési tevékenységek                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
|-------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 4.1 Alapvető kommunikációs helyzetek nyelvi és magatartási mintái | Kapcsolatfelvétel, kapcsolattartás és kapcsolat zárása:<br>Társas nyelvi magatartás kialakítása (bemutatkozás, köszönés, megszólítás, kérés, megköszönés, kérdezés, válaszadás, búcsúzás).<br>Beszélgetés, vita:<br>Figyelem a kortárs és felnőtt beszélgetőtársra, részvétel a tanulócsoportban folyó beszélgetésben.<br>Saját élmények egyszerű megfogalmazása.<br>Helyzetfelismerés, alkalmazkodás a beszédhelyzethez.<br>Nyelvi mintakövetés beszédben.<br>Konkrét élethelyzetben megtapasztalható elemi erkölcsi fogalmak tisztázása. |
| 4.2 Szavak jelentése, szókincs                                    | Szókincsbővítés: tárgyakkal, képekkel, rokon értelmű és ellentétes jelentésű szavakkal, a szavak jelentésének sokoldalú érzékeltetésével.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
| 4.3. Hang, betű, szótag, szó                                      | A beszédhangok differenciálása és felismerése szavakban.<br>Betűk válogatása, csoportosítása.<br>Szavak hangokra bontása.<br>Magánhangzók, mássalhangzók időtartamának megfigyelése, helyes ejtésük gyakorlása, jelölésük.<br>Szótagolás tapssal, szótagok számlálása.                                                                                                                                                                                                                                                                     |
| 4.4. Modalitás szerinti mondatfajták                              | Kérdés, kijelentés és felszólítás mondathangsúlyának érzékeltetése mintakövetéssel.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
| 4.5. Alapvető nyelvhelyességi és helyesírási szabályok, írásjelek | Magánhangzók időtartamának jelölése előkészítés után másolásnál, tollbamondásnál.<br>Hosszú mássalhangzók jelölése a szavakban másolással.<br>Nagybetűk használata nevek írásakor és mondatkezdésnél.<br>Mondatvégi írásjelek alkalmazása.                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
| <b>Fogalmak</b>                                                   | Bemutatkozás, köszönés, megszólítás, kérés, megköszönés, kérdezés, válaszadás, búcsúzás, beszélgetés, vita, vélemény, hang, betű, szótag, szótagolás, szó, mondat, írásjel, pont, kérdőjel, felkiáltójel, vessző, időtartam, hosszú, rövid, hangsúly, kisbetű, nagybetű, név.                                                                                                                                                                                                                                                              |

| <b>Témakör</b>                                                                                                                        | <b>Irodalmi kultúra, irodalmi művek értelmezése</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                        | <b>Javasolt óraszám: 26 óra</b>  |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------|
| A témakör nevelési-fejlesztési céljai                                                                                                 | Auditív és vizuális figyelem és emlékezet fejlesztése.<br>Ritmusérzék fejlesztése.<br>Ítézőképesség, erkölcsi érzék formálása. Empátiakészség növelése.<br>Szabálytudat megerősítése.<br>Kommunikációs készség, együttműködési készség kialakítása.<br>Szóbeli szövegalkotás, kreativitás fejlesztése.<br>Szövegértő képesség fejlesztése. |                                  |
| <b>Fejlesztési ismeretek</b>                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            | <b>Fejlesztési tevékenységek</b> |
| 1.2. Szerzők és művek<br>Népköltészet<br>Klasszikus magyar szerzők<br>gyermekversei<br>Kortárs magyar szerzők<br>gyermekversei, meséi | Mesehallgatás.<br>Mondókák, kiszámolók, népi játékok, népdalok tanulása, eljátszása.<br>Rövid gyermekversek, versrészletek meghallgatása, elolvasása, megtanulása.<br>Rövid mesék olvasása.                                                                                                                                                |                                  |
| 1.3. Epikus művek jellemzői                                                                                                           | Szereplők, helyszín kiemelése irányítással.<br>Cselekmény megfogalmazása segítséggel.<br>Szereplők tulajdonságainak és cselekedeteinek megítélése – a jó, a rossz, a szép, a csúnya fogalmának ismerete, használata.                                                                                                                       |                                  |
| 1.4. Lírai alkotások jellemzői                                                                                                        | Vers, versszak felismerése.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                  |
| 1.5. Báb- és drámajátékok jellemzői                                                                                                   | A mesék cselekményének eljátszása.                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                  |

|                 |                                                                                                              |
|-----------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Fogalmak</b> | Mese, vers, mondóka, kiszámoló, dal, népi játék, történet, szereplő, helyszín, báb, jó, rossz, szép, csúnya. |
|-----------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

|                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
|-----------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Összegzett tanulási eredmények a második évfolyam végére</b> | <p>A Nat-ban meghatározott tanulási eredmények a tanulók sajátos nevelési igénye és egyéni képességei szerint, különösen:</p> <p>Saját személyi adatok elmondása. Napszaknak megfelelő köszönés.<br/>           Érthető, tagolt beszéd helyes köznyelvi kiejtéssel, helyes ritmusban.<br/>           A kommunikációs készség fejlődése. Bekapcsolódás a beszélgetésekbe, kérdésekkel, válaszadással.<br/>           Szókincs gyarapodása.<br/>           Közreműködés egyszerű üzenetek átadásában.<br/>           Ismeret- és élménykörből tárgyak megnevezése.<br/>           Kérdések és szemléltetés segítségével beszámolás eseményekről.<br/>           Négy-öt mondóka, vers ismerete, bekapcsolódás a dramatikus játékokba.<br/>           Konkrét élethelyzetekben megtapasztalható elemi erkölcsi fogalmak helyes megítélése.<br/>           Az olvasás teljes jelrendszerének ismerete (egyéni sajátosságok figyelembevételével).<br/>           A szavak hangokra bontása, betűkből szavak alkotása.<br/>           Szavak, mondatok, rövid szövegek olvasása ütemes szótagoló, illetve lassú szóképes formában.</p> |
|-----------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

|  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
|--|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|  | <p>Beszámolás hangosan vagy némán olvasott szövegrészek tartalmáról kérdések segítségével. A szereplők és események megnevezése. A szövegértést bizonyító feladatok megoldása előkészítés után, segítséggel.</p> <p>Az írás teljes jelrendszerének ismerete (egyéni haladási ütemnek megfelelően). A kis- és nagybetűk szabályos alakítása és kapcsolása. Szavak, rövid mondatok másolása előkészítéssel írott, nyomtatott szövegről. 3-4 betűből álló szavak leírása tollbamondás után. Begyakorolt szavak leírása emlékezetből.</p> <p>Az írott nagybetűk. alkalmazása másolásnál önállóan, tollbamondásnál előkészítés után.</p> <p>Rendezett, olvasható íráskép.</p> |
|--|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

### 3-4. évfolyam

Az anyanyelv birtoklása pozitívan hat a társas kapcsolatok alakulására, a társadalom közösségeiben (pl. család, iskola, munkahely) való aktív részvételre. Meghatározó szerepe van a társadalom egyéb értékeinek közvetítésében is.

Az irodalmi művek elemzésével megalapozzuk az együttműködés, az együttérzés, a segítőkészség, az önkéntes feladatvállalás, a felelősségvállalás, a tisztelet, a kötelességtudat, az önfegyelem készségét. E tevékenység során alakul a tanuló attitűdje önmagához, szűkebb és tágabb környezetéhez, a történelmi múlthoz. Fejlődik az önismerete, erősödik az önbizalma. Az ismerettartalmú szövegek olvasásával egészséges és tudatos életmódra, környezettudatosságra ösztönözzük a tanulókat. Fontos a család szerepének hangsúlyozása, az erkölcsi normák közvetítése.

Az irodalmi nevelés fejleszti a mérlegelő érzéket. Megteremti az önkifejezés iránti nyitottságot. Fejleszti a kreativitást, gazdagítja az önismeretet.

A szövegértés-szövegalkotási kompetencia fejlesztése a különböző észlelések, tapasztalatok megfogalmazását teszi lehetővé szóban és írásban. Segíti a saját gondolatok pontosabb kifejezését, mások gondolatainak követését. Erősíti a döntési és szervezőképességet, a vitakészséget és az önérvényesítést. Fejleszti a mérlegelő gondolkodáshoz szükséges kulcskompetenciákat. Az infokommunikációs technikák alkalmazása lehetővé teszi az önálló ismeretszerzést.

A szakasz kiemelt célja a tanulási képességek intenzív fejlesztése. A 3–4. évfolyam feladata a kreativitásra, a tevékenységre való ösztönzés. A tanulási, viselkedési szokások kialakítása, magatartási normák közvetítése elősegíti a tanulók személyiségének érését, önismeretük fejlődését.

A kommunikációs kompetenciák alapozása és fejlesztése a szövegértés-szövegalkotás tevékenységrendszerébe ágyazva valósul meg. A nyelvtan tanítása során tudatosodik a nyelvhasználat. A képességfejlesztés áll a középpontban, ezért a megfigyelésé, a tapasztalásé, a feladathelyzetből kiinduló, készségeket fejlesztő gyakorlati tevékenységé a vezető szerep. Az irodalmi ismeretek célja, hogy műveken keresztül gazdag tapasztalatokhoz juttassa a tanulókat a világról, az emberi természetről, az emberi létről, érzelmekről, a valósághoz való sokrétű viszonyulásról. Cél a szövegértés fejlesztése, szövegösszefüggések megláttatása. Fontos szerepet kap a helyesírási szokások kialakítása, megerősítése.

Enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetében fokozottan szükség van a játékos, önkifejező gyakorlatok lehetőségének megteremtésére, amelyek támogatják a nyelvi tudatosság, az árnyalt

önkifejezés megvalósulását, felkeltik a másik megértésének igényét, alakítják az erre alkalmassá tevő képességet. A korai tanulási kudarcok kialakulásának megelőzése érdekében a fejlesztés kritikus pontjain hosszabb fejlesztő szakaszok iktathatók be.

### 3. évfolyam

#### *A tematikai egységek áttekintő beosztása*

**Éves óraszám: 216 óra (126 olvasás, 43 nyelvtan, 47 írás)**

**Heti óraszám: 6 óra**

| <i>Tematikai egység címe</i>                                                           | <i>Órakeret:</i>                 |
|----------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------|
|                                                                                        | <b>216 óra</b>                   |
| <i>Beszédképesség fejlesztése, szóbeli szövegek megértése, értelmezése és alkotása</i> | *45 óra -<br>6=<br><b>39 óra</b> |
| <i>Olvasás, az írott szöveg megértése</i>                                              | <b>70 óra</b>                    |
| <i>Írás, szövegalkotás</i>                                                             | <b>47 óra</b>                    |
| <i>Anyanyelvi kultúra, ismeretek az anyanyelvről</i>                                   | *49 óra -<br>6=<br><b>43 óra</b> |
| <i>Irodalmi kultúra, irodalmi művek értelmezése</i>                                    | *23 óra -<br>6=<br><b>17 óra</b> |

*A \*-gal jelölt tematikai egységekből levont óraszám a tantárgy komplexitásából adódóan a többi témakörben kerül feldolgozásra. Így lehetséges a heti 6 órával számolt éves órakeret megvalósítása.*

| <b>Témakör</b>                               | <b>1. Beszédképesség, szóbeli szövegek megértése, értelmezése és alkotása</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     | <b>Javasolt óraszám: 39 óra</b> |
|----------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------|
| <b>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</b> | <p>Helyes artikuláció, tiszta ejtés, hangképzés, beszédhanghallás fejlesztése.</p> <p>Beszédkedv, társalgási kedv növelése. Alkalmazkodás a beszédhelyzethez. Megfelelő hangerő, hanglejtés, hangsúly, hangszín, beszédritmus használata.</p> <p>A verbális kommunikációs eszközök alkalmazása a mindennapi érintkezés során. Törekvés erősítése a mások számára érthető és kifejező beszédre.</p> <p>Összefüggő beszéd további fejlesztése az életkornak megfelelő témákban.</p> |                                 |

|                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
|----------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                  | <p>Szóbeli szövegek kommunikációs sémáinak, nyelvi jellemzőinek használata. Szóbeli szövegalkotás, kommunikációs képesség, beszédkésztség fejlesztése.</p> <p>A mindennapi élet és a tankönyvek szókincsének ismerete. Helyzetfelismerés, szituációhoz igazodó, beszédtartalomnak megfelelő szóhasználat. A beszélői szándék és az érzelmek kifejezése.</p> <p>Mondat- és szövegfonetikai eszközök alkalmazása.</p> <p>Verbális emlékezet fejlesztése. Memoriterek szöveghű tolmácsolása.</p> <p>Empátia, szociális készségek formálása.</p> <p>Ítélnőképesség, erkölcsi érzék alakítása.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
| <b>Fejlesztési ismeretek</b>     | <b>Fejlesztési tevékenységek</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
| Beszédhallás, hallás utáni értés | <p>Helyes beszédlégzés megfigyelése és alkalmazása hangkapcsolatok, szósorok, szövegek, versek mondása során.</p> <p>Hangkapcsolatok tiszta ejtésének gyakorlása változó szó- és szöveggörnyezetben, toldalékos szavakban és a kiejtéstől eltérő hangkapcsolatokban.</p> <p>Hangkapcsolatok, szósorok ismétlése.</p> <p>Mondatfonetikai gyakorlatok végzése.</p> <p>Különböző beszédhelyzetnek megfelelő hangerő, hangszín, beszédtempó megválasztása, gyakorlása; ritmusváltás, hangerőváltás, szünettartás.</p> <p>Szókincs gyarapítása szógyűjtéssel, képek és kérdések segítségével; tulajdonságok gyűjtése, kiválasztása, mondatba foglalása.</p> <p>Rokon értelmű és ellentétes jelentésű szavak gyűjtése.</p> <p>Szavak mondatba helyezése, beépítése a beszédbe.</p> <p>Szókincs bővítése mondat és szöveg szinten.</p> <p>Egyes tantárgyak szakszavainak beépítése a mindennapi szóhasználatba.</p> <p>Segítséggel három-négy mondat összefűzése az időrend betartásával.</p>                                         |
| Beszédfejlettség                 | <p>Saját és közösségi élmények megfogalmazása.</p> <p>Mindennapi élmények, olvasmányok, látvány-, hang-, mozgóképélmények tartalmának felidézése, elmondása az időrend betartásával.</p> <p>Mindennapi élethelyzetekhez kapcsolódó szituációs gyakorlatok.</p> <p>Az iskolai életben előforduló események megbeszélése.</p> <p>Bekapcsolódás társak és felnőttek beszédébe (figyelem a kortárs és felnőtt beszélgetőtársra).</p> <p>Beszédpartnerhez alkalmazkodó nyelvi formák használata.</p> <p>Társas nyelvi magatartási formák gyakorlása: tematikus társalgás, üzenetközvetítés.</p> <p>Udvariassági formák gyakorlása: megszólítás, kérdés, megköszönés, jókívánság megfogalmazása.</p> <p>Viselkedési normák betartása könyvtárban, színházban, múzeumban, kiránduláson, tömegközlekedés során.</p> <p>Irodalmi szövegek reprodukálása az irodalmi élményszerzés érdekében.</p> <p>Címadási gyakorlatok.</p> <p>Szerepjátékok gyakorlása mesedramatizálással (bábjáték, árnyjáték).</p> <p>Önismereti gyakorlatok.</p> |

|                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
|-----------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                   | <p>Véleményalkotás, mások véleményének meghallgatása.</p> <p>A jó, a rossz, a szép, a csúnya fogalmainak helyes megítélése és használata mindennapi élmények kapcsán folytatott beszélgetésekben.</p> <p>Különböző magatartásformák elemzése, értékelése.</p> <p>Az életkornak megfelelő erkölcsi választások.</p>                                                                                                                                                                                                                    |
| Memoriterek szöveghű tolmácsolása | <p>Mimetizálás (arcjáték, tekintet, gesztikuláció, testtartás használata a helyzethez alkalmazkodóan).</p> <p>Nyelvtörők, kiszámolók tanulása.</p> <p>Verstanulás.</p> <p>Ünnepekhez, népszokásokhoz, jeles napokhoz kapcsolódó rövid versek megtanulása.</p> <p>Tanult szövegek (versek, nyelvtörők, kiszámolók) szöveghű és kifejező tolmácsolása.</p> <p>Ismert szövegek megjelenítése dramatikus játékkal.</p> <p>Különböző dramatikus formák kipróbálása (pl. bábjáték, árnyjáték, némajáték, versmondás, helyzetgyakorlat).</p> |
| <b>Fogalmak</b>                   | <p>Belégzés, kilégzés, hang, szó, mondat, szöveg, hangerő, hangsúly, tempó, valóság, mese, vers, mondóka, kiszámoló, nyelvtörő, érzés, érzelm, élmény, hangulat, vélemény, vita, párbeszéd, rokon értelmű szavak, ellentétes jelentésű szavak, időrend, sorrend, esemény, cím, jó, rossz, szép, csúnya.</p>                                                                                                                                                                                                                           |

| <b>Témakör</b>                               | <b>Olvasás, az írott szöveg megértése</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    | <b>Javasolt óraszám: 70 óra</b> |
|----------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------|
| <b>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</b> | <p>Szóképes, illetve folyamatos olvasás képességének kialakítása, szöveghű olvasásra törekvés erősítése.</p> <p>Megfelelő olvasási tempó kialakítása.</p> <p>Hangos olvasásnál megfelelő hangsúly, hangerő, hanglejtés érzékeltetése. Olvasástechnika fejlesztése.</p> <p>Szövegértő képesség fejlesztése az önállóság fokozásával.</p> <p>Szövegelemzés, lényegkiemelés, következtetés, összefüggések felismerése.</p> <p>Információkereső technikák megalapozása.</p> <p>A kifejező olvasás képességének fejlesztése.</p> <p>Az olvasás megszerettetése, az irodalom szeretete iránti igény felkeltése, olvasóvá nevelés.</p> <p>Az erkölcsi és esztétikai értékrend formálása, környezettudatos nevelés, nemzeti identitástudat megalapozása szöveg tartalmában rejlő nevelési lehetőségek felhasználásával.</p> <p>Fantázia, kreativitás, beleélő képesség növelése.</p> |                                 |

| <b>Fejlesztési ismeretek</b> | <b>Fejlesztési tevékenységek</b>                                                                                                                                                                                                        |
|------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Az olvasás jelrendszere      | <p>Rendszeres mesehallgatás a tanító tolmácsolásában vagy az infokommunikációs eszközök használatával.</p> <p>Olvasástechnika fejlesztését szolgáló gyakorlatok végzése.</p> <p>Hangerő, hangsúly, hanglejtés megfelelő használata.</p> |

|                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
|---------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                           | <p>Az írásjelek hangsúly- és értelemmódosító szerepének érzékeltetése hangos olvasásnál.</p> <p>Mondatok hangos és néma olvasása.</p> <p>Szövegek hangos és néma olvasása.</p> <p>Törekvés a pontos, kifejező, szöveghű olvasásra.</p> <p>Tájékozódás a szövegben.</p> <p>Válogató-, staféta- és párbeszédes formában a hangos olvasás gyakorlása.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
| Az írott szöveg megértése | <p>Mondatok hangos és néma olvasása, tartalmának megértése.</p> <p>Rövid szöveg megismerése, tartalmának megértése.</p> <p>Rövid szöveg üzenetének, érzelmi tartalmának megértése.</p> <p>Az olvasmányhoz kapcsolódó személyes élmények felidézése és megfogalmazása szóban.</p> <p>Cím, szereplők, helyszín kiemelése, időpont megállapítása, cselekmény követése.</p> <p>Tanulság megfogalmazása segítségével.</p> <p>Tartalom elmondása.</p> <p>Szövegösszefüggések keresése.</p> <p>Olvasmányokhoz kapcsolódó feladatok megoldása segítséggel, irányítással:</p> <p>a megértés bizonyítása rajzzal, színezéssel, mondatok és képek egyeztetése,</p> <p>szereplők tulajdonságainak felismerése,</p> <p>vázlatkészítés rajzzal, szöveg kiegészítésével,</p> <p>mondatok kiegészítése, tagmondatok összekapcsolása.</p> <p>Dramatizálás.</p> <p>Ismerettartalmú szövegek olvasásával információkereső technikák alkalmazása:</p> <p>az adatok visszakeresése,</p> <p>információk kiemelése.</p> <p>A műélvezet megtapasztalása a belefeledkezés, a játék, a humor, a képzelet, a ritmus és a zene révén.</p> <p>Közhiedelmek, szólások, találós kérdések értelmezése.</p> <p>Versolvasás, verstanulás.</p> <p>Versek hangulatának átélése, belefeledkezés a ritmus, a zene révén.</p> <p>Ismerkedés a néphagyományokkal; ezek őrzése, ápolása.</p> <p>Ünnepekhez, népszokásokhoz, jeles napokhoz kapcsolódó rövid szövegek olvasása, értelmezése.</p> <p>Gyermeklexikon használata.</p> <p>Ismerkedés gyermekújságokkal.</p> |
| <b>Fogalmak</b>           | <p>Stafétaolvasás, párbeszéd, gondolatjel, bekezdés, helyszín, időpont, vázlat, találós kérdés, népszokás, hagyomány, szabály.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |



| <b>Témakör</b>                               | <b>Írás, szövegalkotás</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        | <b>Javasolt óraszám: 47 óra</b> |
|----------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------|
| <b>Előzetes tudás</b>                        | <p>Az írás teljes jelrendszerének ismerete (egyéni haladási ütemnek megfelelően). A kis- és nagybetűk szabályos alakítása és kapcsolása. Szavak, rövid mondatok írása tollbamondással látási-hallási megfigyelés után.</p> <p>Tanult helyesírási normák alkalmazása.</p> <p>Önellenőrzés alkalmazása irányítással. Hibajavítás segítségével.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                 |
| <b>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</b> | <p>Auditív és vizuális észlelés, figyelem, differenciálás, emlékezet fejlesztése.</p> <p>Síkbeli tájékozódás, irány- és aránykövetés.</p> <p>Rész és egész megfigyelése.</p> <p>Szem-kéz koordinációja, összerendezett írásmozgás kialakítása.</p> <p>Írástechnika automatikus alkalmazása.</p> <p>Készség szintű másolás (írottól és nyomtatottól) rövid szövegek írása során, íráskészség fejlesztése.</p> <p>Mondatok írása tollbamondással, látási-hallási megfigyeltetés után emlékezetből írással.</p> <p>Eszközsintű íráshasználat az írásos feladatmegoldásokban. Önálló szövegalkotás fejlesztése. Rugalmas gondolkodás, fantázia növelése.</p> <p>Önellenőrzés képességének szokássá alakítása.</p> <p>Lendületes, esztétikus írásképp kialakítása.</p> |                                 |
| <b>Fejlesztési ismeretek</b>                 | <b>Fejlesztési tevékenységek</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                 |
| Az írás jelrendszere                         | <p>Az írástechnika gyakorlása.</p> <p>Segédvonal nélküli füzet használata.</p> <p>Betűalakítások és kapcsolások gyakorlása az új vonalrendszerben.</p> <p>Szavak, szó szerkezetek, mondatok, összefüggő szövegek másolása (írottól, nyomtatottól).</p> <p>Szavak, rövid mondatok írása látási-hallási előkészítéssel, tollbamondással.</p> <p>Szavak, rövid mondatok írása emlékezetből.</p> <p>Írásjelek alkalmazása.</p> <p>Nagybetűk alkalmazása nevek és a mondatok írása során.</p> <p>Az írástempó fokozása, a folyamatos, lendületes írás gyakorlása.</p> <p>Az íráshoz szükséges helyes testtartás megőrzése.</p> <p>Hibafelismerés, hibajavítás segítségével.</p>                                                                                        |                                 |
| Szövegalkotás írásban                        | <p>Szavak gyűjtése és írása.</p> <p>Mondatok kiegészítése.</p> <p>Mondatbővítés.</p> <p>Mondatbefejezés.</p> <p>Mondatalkotás.</p> <p>Címadás.</p> <p>Szövegalkotás mondatok összekapcsolásával.</p> <p>Meghívó megfogalmazása, megírása. Rövid szöveges üzenetek írása sms és e-mail formában. Két-három soros jellemzés megfogalmazása, leírása. Gondolatok, érzelmek, vélemények kifejezése írásban.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                 |

|                 |                                                                                                                                                                                                                                                                   |
|-----------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Fogalmak</b> | Egy-, két- és háromjegyű betű, írott kis- és nagybetű, írásjel, pont, kérdőjel, felkiáltójel, vessző, tollbamondás, másolás, ékezet, hiba, ellenőrzés, javítás, szöveg, szó, mondat, cím, vélemény, értesítés, meghívó, hirdetés, sms, e-mail, rendezett íráskép. |
|-----------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

| <b>Témakör</b>                                                | <b>Anyanyelvi kultúra, ismeretek az anyanyelvről</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       | <b>Javasolt óraszám: 43 óra</b> |
|---------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------|
| <b>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</b>                  | Kommunikációs képesség fejlesztése. Szókincs gyarapítása.<br>A nyelvhasználat pontosítása szótani, hangtani ismeretek tudatosításával. Fonematikus észlelés és verbális emlékezet fejlesztése.<br>A helyesírás alapozása, fejlesztése másolással, tollbamondással, emlékezetből írással.<br>A kiejtés, szóelemzés elvének alkalmazása a begyakorolt szókészletben, analízis, szintetizálás.<br>A közlési helyzethez alkalmazkodó nyelvhasználat fejlesztése.                               |                                 |
| <b>Fejlesztési ismeretek</b>                                  | <b>Fejlesztési tevékenységek</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                 |
| Alapvető kommunikációs helyzetek nyelvi és magatartási mintái | Kapcsolatfelvétel, kapcsolattartás és kapcsolatzárás: részvétel a tanulócsoporthoz folyó beszélgetésben, társas nyelvi magatartási formák alkalmazása.<br>Beszélgetés, vita: helyzetfelismerés, alkalmazkodás a beszédhelyzethez, a vitakultúra formálása, vélemény megfogalmazása, megosztása.<br>Nyelvi mintakövetés beszédben és írásban.<br>A tanult nyelvi fordulatok alkalmazása tanulási helyzetben, spontán beszédben.<br>Az életkornak megfelelő erkölcsi választás és értékelés. |                                 |
| Szavak jelentése, szókincs                                    | Szavak csoportosítása jelentésük szerint: rokon értelmű szavak, több jelentésű szavak, azonos alakú szavak.<br>Állandósult szókapcsolatok értelmezése.<br>Közmondások, szólások értelmezése.<br>A szókincs folyamatos gyarapodása.                                                                                                                                                                                                                                                         |                                 |
| Hang, betű, szótag, szó, szótő, toldalék                      | Hang és betű megkülönböztetése.<br>A magánhangzók és mássalhangzók időtartama: megfigyelése, jelölése begyakorolt szóanyagban.<br>Toldalékos szó megfigyelése, szótő és toldalék elkülönítése.<br>A kiejtéstől eltérő hangkapcsolatok megfigyelése a szavakban és a szavak végén, helyesírása begyakorolt szókészletben.                                                                                                                                                                   |                                 |
| Szófajok                                                      | Szavak csoportosítása: kérdések alapján; jelentés szerint.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                 |
| Modalitás szerinti mondatfajták                               | Mondatfajták: közlés, kérdés, felkiáltás, óhajtás, felszólítás megfigyelése,                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                 |

|                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
|-----------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                                       | felismerése olvasott szövegekben,<br>helyes használata a mindennapi beszédben,<br>írásbeli gyakorlása.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
| Alapvető<br>nyelvhelyességi és<br>helyesírási szabályok,<br>írásjelek | Írásjelek megfigyelése, használata a mondatok végén előkészítés<br>után.<br>A „j” hang kétféle jelölése begyakorolt alapszókészletben.<br>A szóvégi -ó, -ő, -ú, -ű jelölésének gyakorlása megadott<br>szókészletben.<br>Szótagolás, szavak csoportosítása szótagszám szerint.<br>Az elválasztás eseteinek megfigyelése.<br>A teljes ábécé, betűrend ismerete.<br>A mondat szavakra tagolása.                                                                                                                                                                         |
| <b>Fogalmak</b>                                                       | Hang, betű, szótag, szótagolás, szó, mondat, írásjel, pont, kérdőjel,<br>felkiáltójel, vessző, kötőjel, időtartam, hosszú, rövid, hangsúly,<br>kisbetű, nagybetű, név, magánhangzó, mássalhangzó, kijelentő<br>mondat, kérdő mondat, felszólító mondat, felkiáltó mondat, óhajtó<br>mondat, közlés, kijelentés, megállapítás, kérdés, érdeklődés,<br>tudakozódás, kérés, tiltás, parancs, utasítás, öröm, fájdalom,<br>meglepődés, kívánság, melléknév, tulajdonság, ige, cselekvés,<br>történet, főnév, köznévi, tulajdonnév, számnév, határozott,<br>határozatlan. |

| <b>Témakör</b>                                                                                                                                                                                               | <b>Irodalmi kultúra, irodalmi művek értelmezése</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | <b>Javasolt<br/>óraszám:<br/>17 óra</b> |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------|
| <b>A témakör nevelési-<br/>fejlesztési céljai</b>                                                                                                                                                            | Auditív, vizuális figyelem és emlékezet fejlesztése.<br>Időbeli tájékozódás, sorrendiség fejlesztése.<br>Ritmusérzék fejlesztése.<br>Szövegértő képesség folyamatos fejlesztése.<br>Szóbeli szövegalkotás fejlesztése.<br>Erkölcsei érzék, ítéletképesség formálása.<br>Kommunikációs készség, együttműködési készség<br>megerősítése. Empátia, kreativitás fejlesztése.<br>Az olvasás örömeinek és a mű élvezetének megtapasztaltatása. |                                         |
| <b>Fejlesztési ismeretek</b>                                                                                                                                                                                 | <b>Fejlesztési tevékenységek</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                         |
| Ajánlott szerzők és művek<br>Népköltészet                                                                                                                                                                    | Mondókák, kiszámolók meghallgatása, olvasása.<br>Népi játékok eljátszása.<br>Találós kérdések olvasása.<br>Magyar és más népek meséinek olvasása.                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                         |
| Klasszikus magyar szerzők<br>gyermekversei, meséi,<br>elbeszélései<br>Klasszikus európai szerzők<br>gyermekversei, meséi,<br>elbeszélései<br>Kortárs magyar szerzők<br>gyermekversei, meséi,<br>elbeszélései | Gyermekversek olvasása.<br><br>Mese, meserészletek szereposztás szerinti felolvasása.<br><br>Elbeszélések közös és önálló olvasása, feldolgozása tanári<br>segítséggel.<br><br>Könyvtárlátogatás.                                                                                                                                                                                                                                        |                                         |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |  |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|
| <p>Ajánlott magyar szerzők és művek:</p> <p>Arany János: <i>Őszbe csavarodott</i></p> <p>Bartos Erika: <i>Maci a Holdon, Budapest</i></p> <p>Csukás István: <i>Hideg szél fúj, Siin Balázs</i></p> <p>Fazekas Anna: <i>Ősz, Télapó, Tél, Szüret</i></p> <p>Gárdonyi Géza: <i>Gólyák, Cifra mese, Macskánk</i></p> <p>Gryllus Vilmos: <i>Füsti fecskék, Kémény tetején, Hallgatótag erdő</i></p> <p>József Attila: <i>Betlehemi királyok, Altató, Csoszogi, az öreg suszter</i></p> <p>Kányádi Sándor: <i>Hófoltos még a határ, Kelj föl, nap</i></p> <p>Lázár Ervin: <i>Öregapó madarai</i></p> <p>Móra Ferenc: <i>Tükrös Kata, A pillangók királya, Vasgyúró Gyurka, Sose volt király bánata, A kis bicebóca, A didergő király</i></p> <p>Móricz Zsigmond: <i>Iciri-piciri, Kevélykerek, Kuckókirály, A köszöntő, A nehéz kétgarasos, A török és a tehenek</i></p> <p>Nemes Nagy Ágnes: <i>Cifra palota, Lila fecske, Madarak, Nyári rajz</i></p> <p>Petőfi Sándor: <i>Itt van az ősz, itt van újra, Nemzeti dal (részlet)</i></p> <p>Szabó Lőrinc: <i>A szél meg a nap, Esik a hó, Nyitnikék (részletek), Falusi hangverseny</i></p> <p>Tamkó Sirató Károly: <i>Mondjam még?</i></p> <p>Varró Dániel: <i>Buszvezetők</i></p> <p>Weöres Sándor: <i>Vásár (részlet), Ha vihar jó a magasból, Újesztendő, Száncsengő, Galagonya,</i></p> |  |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p><i>Birkaiskola, Szép a fenyő,<br/>Nől a dér, álom jár<br/>Zelk Zoltán: A tölgyfa<br/>születésnapja, Köd és fény,<br/>Télapó és a hóember, Alszik<br/>a szél, Október, Hova futsz,<br/>te kicsi őz?, Az állatok<br/>iskolája, Mikulás bácsi<br/>csizmája, Rajzpapír</i></p> <p>Ajánlott európai szerzők és művek:<br/>Andersen: <i>A két gyertya, A rendíthetetlen ólomkatona, A három versenyugró</i><br/>Aesopus: <i>Kincs a szőlőben, Az oroszlán és az egér, A róka és a gólya</i><br/>Grimm: <i>A csillagruha</i><br/>La Fontaine: <i>A tücsök és a hangya</i><br/>Richard Scarry: <i>Mentenek a tűzoltók, Miből lesz a kenyér?</i><br/>Szutyev: <i>Az alma, Miau, A három kiscica, A süni, akit meg lehetett simogatni</i></p> |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
| Epikus művek jellemzői                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 | <p>Rövid epikai művek, népköltészeti alkotások, elbeszélések hangos és néma olvasása.<br/>A történet idejének és helyszínének azonosítása.<br/>Az események sorrendjének, összefüggéseinek megállapítása segítségével.<br/>Történet főszereplőinek azonosítása.<br/>Tartalommondás; a cím és a szöveg kapcsolatának magyarázata; címadás gyakorlása.<br/>Szereplők tulajdonságainak és cselekedeteinek megítélése – a jó, a rossz, a szép, a csúnya fogalma.</p> |
| Lírai alkotások jellemzői                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              | <p>Versek hangos és néma olvasása.<br/>A lírai mű témájának és hangulatának, érzelmi tartalmának felismerése.<br/>A vers versszakokra bontása.<br/>A versszak felismerése, egyszerű jellemzése (sorok száma, hosszúsága, szótagszáma).<br/>Rím felismerése.<br/>A költői nyelv néhány sajátosságának megfigyelése: ellentét, ismétlés (refrén).</p>                                                                                                              |
| Báb- és drámajátékok jellemzői                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         | <p>Népi játékok játéka.<br/>Mese, meserészlet megtanulása, közös eljátszása, előadása.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |

|                 |                                                                                                                                                                                                                            |
|-----------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                 | Mindennapi konfliktusok átélése dramatikus játékokban (pl. bábjáték).                                                                                                                                                      |
| <b>Fogalmak</b> | Író, költő, valóság, mese, népmese, vers, verssor, versszak, rím, refrén, mondóka, kiszámoló, dal, népi játék, történet, szereplő, főszereplő, helyszín, párbeszéd, hangulat, ellentét, ismétlés, jó, rossz, szép, csúnya. |

|                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
|------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Összegzett tanulási eredmények a harmadik évfolyam végére</b> | <p>A Nat-ban meghatározott tanulási eredmények a tanulók sajátos nevelési igénye és egyéni képességei szerint, különösen:</p> <p>A hangok hosszúságának érzékeltetése. Megfelelő beszédtempó, hangerő, beszédtechnika, hangsúly.</p> <p>Négy-öt mondóka, vers ismerete.</p> <p>A megtanulandó memoriterek képességi szintnek megfelelő tolmácsolása.</p> <p>Egyéni fejlettségi szintnek megfelelő részvétel a dramatikus, szerep- és szituációs játékokban.</p> <p>A megismert nyelvi formák alkalmazása a társas érintkezésben.</p> <p>Kérdésekre adekvát válaszadás a szituációnak megfelelően.</p> <p>Önálló vélemény alkotása. Az életkornak megfelelő erkölcsi ítélet alkotása.</p> <p>A környezet tárgyaitól, eseményekről, élményekről három-négy összefüggő mondat megfogalmazása.</p> <p>Összefüggő szóbeli szöveg alkotása kevés segítséggel.</p> <p>Szóképes, illetve folyamatos, szöveghű olvasás, megfelelő hangsúlyozás.</p> <p>Olvasott szövegrészek, szövegek tartalmáról beszámolás segítséggel.</p> <p>Szövegértést bizonyító egyszerű feladatok megoldása. A szereplők, helyszín, időpont megnevezése. Az események sorba rendezése.</p> <p>Szövegelemzés végzése segítséggel. Összefüggések észrevétele a szövegben.</p> <p>Mondatok és rövid szövegek másolása írott és nyomtatott mintáról.</p> <p>A begyakorolt alapszókészlet szavainak leírása tollbamondással, emlékezetből való írással.</p> <p>Előkészítés után 4-5 mondatból álló szöveg leírása tollbamondás után.</p> <p>Az írott nagybetűk alkalmazása.</p> <p>Írásos feladatok megoldása fokozódó önállósággal.</p> <p>A tanult nyelvhelyességi és helyesírási ismeretek alkalmazása.</p> <p>Önellenőrzés, hibajavítás.</p> <p>Tiszta, rendezett, könnyen olvasható íráskép.</p> |
|------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

## 4. évfolyam

### *A tematikai egységek áttekintő beosztása*

**Éves óraszám: 216 óra (120 olvasás, 49 nyelvtan, 47 írás)**

**Heti óraszám: 6 óra**

| <i>Tematikai egység címe</i>                                                           | <i>Órakeret:</i>            |
|----------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------|
|                                                                                        | <b>216 óra</b>              |
| <i>Beszédkésztség fejlesztése, szóbeli szövegek megértése, értelmezése és alkotása</i> | *45 óra-6=<br><b>39 óra</b> |
| <i>Olvasás, az írott szöveg megértése</i>                                              | *70 óra-6=<br><b>64 óra</b> |
| <i>Írás, szövegalkotás</i>                                                             | <b>47 óra</b>               |
| <i>Anyanyelvi kultúra, ismeretek az anyanyelvről</i>                                   | <b>49 óra</b>               |
| <i>Irodalmi kultúra, irodalmi művek értelmezése</i>                                    | *23 óra-6=<br><b>17 óra</b> |

*A \*-gal jelölt tematikai egységekből levont óraszám a tantárgy komplexitásából adódóan a többi témakörben kerül feldolgozásra. Így lehetséges a heti 6 órával számolt éves órakeret megvalósítása.*

| Témakör                               | 2. Beszédkészség, szóbeli szövegek megértése, értelmezése és alkotása                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 | Javasolt óraszám: 39 óra |
|---------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------|
| A témakör nevelési-fejlesztési céljai | <p>Helyes artikuláció, tiszta ejtés, hangképzés, beszédhanghallás fejlesztése.</p> <p>Beszédkedv, társalgási kedv növelése. Alkalmazkodás a beszédhelyzethez. Megfelelő hangerő, hanglejtés, hangsúly, hangszín, beszédritmus használata.</p> <p>A verbális kommunikációs eszközök alkalmazása a mindennapi érintkezés során. Törekvés erősítése a mások számára érthető és kifejező beszédre.</p> <p>Összefüggő beszéd további fejlesztése az életkornak megfelelő témákban.</p> <p>Szóbeli szövegek kommunikációs sémáinak, nyelvi jellemzőinek használata. Szóbeli szövegalkotás, kommunikációs képesség, beszédkészség fejlesztése.</p> <p>A mindennapi élet és a tankönyvek szókincsének ismerete.</p> <p>Helyzetfelismerés, szituációhoz igazodó, beszédtartalomnak megfelelő szóhasználat. A beszélői szándék és az érzelmek kifejezése.</p> <p>Mondat- és szövegfonetikai eszközök alkalmazása.</p> <p>Verbális emlékezet fejlesztése. Memoriterek szöveghű tolmácsolása.</p> <p>Empátia, szociális készségek formálása.</p> <p>Ítélnőképesség, erkölcsi érzék alakítása.</p> |                          |
| Fejlesztési ismeretek                 | Fejlesztési tevékenységek                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                          |
| Beszédhallás, hallás utáni értés      | <p>Helyes beszédlégzés megfigyelése és alkalmazása hangkapcsolatok, szósorok, szövegek, versek mondása során.</p> <p>Hangkapcsolatok tiszta ejtésének gyakorlása változó szó- és szöveggörnyezetben, toldalékos szavakban és a kiejtéstől eltérő hangkapcsolatokban.</p> <p>Hangkapcsolatok, szósorok ismétlése.</p> <p>Mondatfonetikai gyakorlatok végzése.</p> <p>Különböző beszédhelyzetnek megfelelő hangerő, hangszín, beszédtempó megválasztása, gyakorlása; ritmusváltás, hangerőváltás, szünettartás.</p> <p>Szókincs gyarapítása szógyűjtéssel, képek és kérdések segítségével; tulajdonságok gyűjtése, kiválasztása, mondatba foglalása.</p> <p>Rokon értelmű és ellentétes jelentésű szavak gyűjtése.</p> <p>Szavak mondatba helyezése, beépítése a beszédbe.</p> <p>Szókincs bővítése mondat és szöveg szinten.</p> <p>Egyes tantárgyak szakszavainak beépítése a mindennapi szóhasználatba.</p> <p>Segítséggel három-négy mondat összefűzése az időrend betartásával.</p>                                                                                                |                          |
| Beszédfejllettség                     | <p>Saját és közösségi élmények megfogalmazása.</p> <p>Mindennapi élmények, olvasmányok, látvány-, hang-, mozgóképélmények tartalmának felidézése, elmondása az időrend betartásával.</p> <p>Mindennapi élethelyzetekhez kapcsolódó szituációs gyakorlatok.</p> <p>Az iskolai életben előforduló események megbeszélése.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                          |



|                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
|-----------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                   | <p>Bekapcsolódás társak és felnőttek beszédébe (figyelem a kortárs és felnőtt beszélgetőtársra).</p> <p>Beszédpartnerhez alkalmazkodó nyelvi formák használata.</p> <p>Társas nyelvi magatartási formák gyakorlása: tematikus társalgás, üzenetközvetítés.</p> <p>Udvariassági formák gyakorlása: megszólítás, kérdés, megköszönés, jókívánság megfogalmazása.</p> <p>Viselkedési normák betartása könyvtárban, színházban, múzeumban, kiránduláson, tömegközlekedés során.</p> <p>Irodalmi szövegek reprodukálása az irodalmi élményszerzés érdekében.</p> <p>Címadási gyakorlatok.</p> <p>Szerepjátékok gyakorlása mesedramatizálással (bábjáték, árnyjáték).</p> <p>Önismereti gyakorlatok.</p> <p>Véleményalkotás, mások véleményének meghallgatása.</p> <p>A jó, a rossz, a szép, a csúnya fogalmainak helyes megítélése és használata mindennapi élmények kapcsán folytatott beszélgetésekben.</p> <p>Különböző magatartásformák elemzése, értékelése.</p> <p>Az életkornak megfelelő erkölcsi választások.</p> |
| Memoriterek szöveghű tolmácsolása | <p>Mimetizálás (arcjáték, tekintet, gesztikuláció, testtartás használata a helyzethez alkalmazkodóan).</p> <p>Nyelvtörők, kiszámolók tanulása.</p> <p>Verstanulás.</p> <p>Ünnepekhez, népszokásokhoz, jeles napokhoz kapcsolódó rövid versek megtanulása.</p> <p>Tanult szövegek (versek, nyelvtörők, kiszámolók) szöveghű és kifejező tolmácsolása.</p> <p>Ismert szövegek megjelenítése dramatikus játékkal.</p> <p>Különböző dramatikus formák kipróbálása (pl. bábjáték, árnyjáték, némajáték, versmondás, helyzetgyakorlat).</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
| <b>Fogalmak</b>                   | <p>Belégzés, kilégzés, hang, szó, mondat, szöveg, hangerő, hangsúly, tempó, valóság, mese, vers, mondóka, kiszámoló, nyelvtörő, érzés, érzélem, élmény, hangulat, vélemény, vita, párbeszéd, rokon értelmű szavak, ellentétes jelentésű szavak, időrend, sorrend, esemény, cím, jó, rossz, szép, csúnya.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |

| <b>Témakör</b>                               | <b>Olvasás, az írott szöveg megértése</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   | <b>Javasolt óraszám: 64 óra</b> |
|----------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------|
| <b>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</b> | <p>Szóképes, illetve folyamatos olvasás képességének kialakítása, szöveghű olvasásra törekvés erősítése.</p> <p>Megfelelő olvasási tempó kialakítása.</p> <p>Hangos olvasásnál megfelelő hangsúly, hangerő, hanglejtés érzékeltetése. Olvasástechnika fejlesztése.</p> <p>Szövegértő képesség fejlesztése az önállóság fokozásával.</p> <p>Szövegelemzés, lényegkiemelés, következtetés, összefüggések felismerése.</p> <p>Információkereső technikák megalapozása.</p> <p>A kifejező olvasás képességének fejlesztése.</p> |                                 |

|  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
|--|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|  | <p>Az olvasás megszerettetése, az irodalom szeretete iránti igény felkeltése, olvasóvá nevelés.</p> <p>Az erkölcsi és esztétikai értékrend formálása, környezettudatos nevelés, nemzeti identitástudat megalapozása szöveg tartalmában rejlő nevelési lehetőségek felhasználásával.</p> <p>Fantázia, kreativitás, beleélő képesség növelése.</p> |
|--|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

| Fejlesztési ismeretek     | Fejlesztési tevékenységek                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
|---------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Az olvasás jelrendszere   | <p>Rendszeres mesehallgatás a tanító tolmácsolásában vagy az infokommunikációs eszközök használatával.</p> <p>Olvasástechnika fejlesztését szolgáló gyakorlatok végzése.</p> <p>Hangerő, hangsúly, hanglejtés megfelelő használata.</p> <p>Az írásjelek hangsúly- és értelemmódosító szerepének érzékeltetése hangos olvasásnál.</p> <p>Mondatok hangos és néma olvasása.</p> <p>Szövegek hangos és néma olvasása.</p> <p>Törekvés a pontos, kifejező, szöveghű olvasásra.</p> <p>Tájékozódás a szövegben.</p> <p>Válogató-, staféta- és párbeszédes formában a hangos olvasás gyakorlása.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
| Az írott szöveg megértése | <p>Mondatok hangos és néma olvasása, tartalmának megértése.</p> <p>Rövid szöveg megismerése, tartalmának megértése.</p> <p>Rövid szöveg üzenetének, érzelmi tartalmának megértése.</p> <p>Az olvasmányhoz kapcsolódó személyes élmények felidézése és megfogalmazása szóban.</p> <p>Cím, szereplők, helyszín kiemelése, időpont megállapítása, cselekmény követése.</p> <p>Tanulság megfogalmazása segítségével.</p> <p>Tartalom elmondása.</p> <p>Szövegösszefüggések keresése.</p> <p>Olvasmányokhoz kapcsolódó feladatok megoldása segítségével, irányítással:</p> <p>a megértés bizonyítása rajzzal, színezéssel,</p> <p>mondatok és képek egyeztetése,</p> <p>szereplők tulajdonságainak felismerése,</p> <p>vázlatkészítés rajzzal, szöveg kiegészítésével,</p> <p>mondatok kiegészítése, tagmondatok összekapcsolása.</p> <p>Dramatizálás.</p> <p>Ismerettartalmú szövegek olvasásával információkereső technikák alkalmazása:</p> <p>az adatok visszakeresése,</p> <p>információk kiemelése.</p> <p>A műélvezet megtapasztalása a belefeledkezés, a játék, a humor, a képzelet, a ritmus és a zene révén.</p> <p>Közhiedelmek, szólások, találós kérdések értelmezése.</p> <p>Versolvasás, verstanulás.</p> |

|                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
|-----------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                 | <p>Versek hangulatának átélése, belefeledkezés a ritmus, a zene révén.</p> <p>Ismerkedés a néphagyományokkal; ezek őrzése, ápolása.</p> <p>Ünnepekhez, népszokásokhoz, jeles napokhoz kapcsolódó rövid szövegek olvasása, értelmezése.</p> <p>Gyermeklexikon használata.</p> <p>Ismerkedés gyermekújságokkal.</p> |
| <b>Fogalmak</b> | Stafétaolvasás, párbeszéd, gondolatjel, bekezdés, helyszín, időpont, vázlat, találós kérdés, népszokás, hagyomány, szabály.                                                                                                                                                                                       |

| <b>Témakör</b>                               | <b>Írás, szövegalkotás</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          | <b>Javasolt óraszám:<br/>47 óra</b> |
|----------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------|
| <b>Előzetes tudás</b>                        | <p>Az írás teljes jelrendszerének ismerete (egyéni haladási ütemnek megfelelően). A kis- és nagybetűk szabályos alakítása és kapcsolása.</p> <p>Szavak, rövid mondatok írása tollbamondással látási-hallási megfigyelés után.</p> <p>Tanult helyesírási normák alkalmazása.</p> <p>Önellenőrzés alkalmazása irányítással. Hibajavítás segítségével.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                     |
| <b>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</b> | <p>Auditív és vizuális észlelés, figyelem, differenciálás, emlékezet fejlesztése.</p> <p>Síkbeli tájékozódás, irány- és aránykövetés.</p> <p>Rész és egész megfigyelése.</p> <p>Szem-kéz koordinációja, összerendezett írásmozgás kialakítása.</p> <p>Írástechnika automatikus alkalmazása.</p> <p>Készség szintű másolás (írottról és nyomtatottról) rövid szövegek írása során, íráskészség fejlesztése.</p> <p>Mondatok írása tollbamondással, látási-hallási megfigyeltetés után emlékezetből írással.</p> <p>Eszközsintű íráshasználat az írásos feladatmegoldásokban. Önálló szövegalkotás fejlesztése. Rugalmas gondolkodás, fantázia növelése.</p> <p>Önellenőrzés képességének szokássá alakítása.</p> <p>Lendületes, esztétikus írásképp kialakítása.</p> |                                     |
| <b>Fejlesztési ismeretek</b>                 | <b>Fejlesztési tevékenységek</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                     |
| Az írás jelrendszere                         | <p>Az írástechnika gyakorlása.</p> <p>Segédvonal nélküli füzet használata.</p> <p>Betűalakítások és kapcsolások gyakorlása az új vonalrendszerben.</p> <p>Szavak, szó szerkezetek, mondatok, összefüggő szövegek másolása (írottról, nyomtatottról).</p> <p>Szavak, rövid mondatok írása látási-hallási előkészítéssel, tollbamondással.</p> <p>Szavak, rövid mondatok írása emlékezetből.</p> <p>Írásjelek alkalmazása.</p> <p>Nagybetűk alkalmazása nevek és a mondatok írása során.</p> <p>Az írástempó fokozása, a folyamatos, lendületes írás gyakorlása.</p> <p>Az íráshoz szükséges helyes testtartás megőrzése.</p> <p>Hibafelismerés, hibajavítás segítségével.</p>                                                                                        |                                     |

|                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
|--------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Szövegalkotás<br>írásban | Szavak gyűjtése és írása.<br>Mondatok kiegészítése.<br>Mondatbővítés.<br>Mondatbefejezés.<br>Mondatalkotás.<br>Címadás.<br>Szövegalkotás mondatok összekapcsolásával.<br>Meghívó megfogalmazása, megírása. Rövid szöveges üzenetek írása sms és e-mail formában. Két-három soros jellemzés megfogalmazása, leírása. Gondolatok, érzelmek, vélemények kifejezése írásban. |
| <b>Fogalmak</b>          | Egy-, két- és háromjegyű betű, írott kis- és nagybetű, írásjel, pont, kérdőjel, felkiáltójel, vessző, tollbamondás, másolás, ékezet, hiba, ellenőrzés, javítás, szöveg, szó, mondat, cím, vélemény, értesítés, meghívó, hirdetés, sms, e-mail, rendezett íráskép.                                                                                                        |

| <b>Témakör</b>                                                | <b>Anyanyelvi kultúra, ismeretek az anyanyelvről</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       | <b>Javasolt<br/>óraszám:<br/>49 óra</b> |
|---------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------|
| <b>A témakör nevelési-<br/>fejlesztési céljai</b>             | Kommunikációs képesség fejlesztése. Szókincs gyarapítása.<br>A nyelvhasználat pontosítása szótani, hangtani ismeretek tudatosításával. Fonematikus észlelés és verbális emlékezet fejlesztése.<br>A helyesírás alapozása, fejlesztése másolással, tollbamondással, emlékezetből írással.<br>A kiejtés, szóelemzés elvének alkalmazása a begyakorolt szókészletben, analízis, szintetizálás.<br>A közlési helyzethez alkalmazkodó nyelvhasználat fejlesztése.                               |                                         |
| <b>Fejlesztési ismeretek</b>                                  | <b>Fejlesztési tevékenységek</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                         |
| Alapvető kommunikációs helyzetek nyelvi és magatartási mintái | Kapcsolatfelvétel, kapcsolattartás és kapcsolatzárás: részvétel a tanulócsoporthoz folyó beszélgetésben, társas nyelvi magatartási formák alkalmazása.<br>Beszélgetés, vita: helyzetfelismerés, alkalmazkodás a beszédhelyzethez, a vitakultúra formálása, vélemény megfogalmazása, megosztása.<br>Nyelvi mintakövetés beszédben és írásban.<br>A tanult nyelvi fordulatok alkalmazása tanulási helyzetben, spontán beszédben.<br>Az életkornak megfelelő erkölcsi választás és értékelés. |                                         |
| Szavak jelentése, szókincs                                    | Szavak csoportosítása jelentésük szerint: rokon értelmű szavak, több jelentésű szavak, azonos alakú szavak.<br>Állandósult szókapcsolatok értelmezése.<br>Közhelyek, szólások értelmezése.<br>A szókincs folyamatos gyarapodása.                                                                                                                                                                                                                                                           |                                         |
| Hang, betű, szótag, szó, szótag, toldalék                     | Hang és betű megkülönböztetése.<br>A magánhangzók és mássalhangzók időtartama: megfigyelése,                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                         |

|                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
|--------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                              | jelölése begyakorolt szóanyagban.<br>Toldalékos szó megfigyelése, szótő és toldalék elkülönítése.<br>A kiejtéstől eltérő hangkapcsolatok megfigyelése a szavakban és a szavak végén, helyesírása begyakorolt szókészletben.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
| Szófajok                                                     | Szavak csoportosítása:<br>kérdések alapján;<br>jelentés szerint.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
| Modalitás szerinti mondatfajták                              | Mondatfajták: közlés, kérdés, felkiáltás, óhajtás, felszólítás megfigyelése,<br>felismerése olvasott szövegekben,<br>helyes használata a mindennapi beszédben,<br>írásbeli gyakorlása.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
| Alapvető nyelvhelyességi és helyesírási szabályok, írásjelek | Írásjelek megfigyelése, használata a mondatok végén előkészítés után.<br>A „j” hang kétféle jelölése begyakorolt alapszókészletben.<br>A szóvégi -ó, -ő, -ú, -ű jelölésének gyakorlása megadott szókészletben.<br>Szótagolás, szavak csoportosítása szótagszám szerint.<br>Az elválasztás eseteinek megfigyelése.<br>A teljes ábécé, betűrend ismerete.<br>A mondat szavakra tagolása.                                                                                                                                                      |
| <b>Fogalmak</b>                                              | Hang, betű, szótag, szótagolás, szó, mondat, írásjel, pont, kérdőjel, felkiáltójel, vessző, kötőjel, időtartam, hosszú, rövid, hangsúly, kisbetű, nagybetű, név, magánhangzó, mássalhangzó, kijelentő mondat, kérdő mondat, felszólító mondat, felkiáltó mondat, óhajtó mondat, közlés, kijelentés, megállapítás, kérdés, érdeklődés, tudakozódás, kérés, tiltás, parancs, utasítás, öröm, fájdalom, meglepődés, kívánság, melléknév, tulajdonság, ige, cselekvés, történés, főnév, köznév, tulajdonnév, számnév, határozott, határozatlan. |

| <b>Témakör</b>                               | <b>Irodalmi kultúra, irodalmi művek értelmezése</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | <b>Javasolt óraszám: 17 óra</b> |
|----------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------|
| <b>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</b> | Auditív, vizuális figyelem és emlékezet fejlesztése.<br>Időbeli tájékozódás, sorrendiség fejlesztése.<br>Ritmusérzék fejlesztése.<br>Szövegértő képesség folyamatos fejlesztése.<br>Szóbeli szövegalkotás fejlesztése.<br>Erkölcsei érzék, ítélőképesség formálása.<br>Kommunikációs készség, együttműködési készség megerősítése. Empátia, kreativitás fejlesztése.<br>Az olvasás örömeinek és a mű élvezetének megtapasztaltatása. |                                 |
| <b>Fejlesztési ismeretek</b>                 | <b>Fejlesztési tevékenységek</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                 |
| Ajánlott szerzők és művek<br>Népköltészet    | Mondókák, kiszámolók meghallgatása, olvasása.<br>Népi játékok eljátszása.<br>Találós kérdések olvasása.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                 |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                       |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | Magyar és más népek meséinek olvasása.                                                                                                                                                                |
| <p>Klasszikus magyar szerzők gyermekversei, meséi, elbeszélései</p> <p>Klasszikus európai szerzők gyermekversei, meséi, elbeszélései</p> <p>Kortárs magyar szerzők gyermekversei, meséi, elbeszélései</p> <p>Ajánlott magyar szerzők és művek:</p> <p>Arany János: <i>Őszbe csavarodott</i></p> <p>Bartos Erika: <i>Maci a Holdon, Budapest</i></p> <p>Csukás István: <i>Hideg szél fúj, Sün Balázs</i></p> <p>Fazekas Anna: <i>Ősz, Télapó, Tél, Szüret</i></p> <p>Gárdonyi Géza: <i>Gólyák, Cifra mese, Macskánk</i></p> <p>Gryllus Vilmos: <i>Füsti fecskék, Kémény tetején, Hallgatók erdő</i></p> <p>József Attila: <i>Betlehemi királyok, Altató, Csoszogi, az öreg suszter</i></p> <p>Kányádi Sándor: <i>Hófoltos még a határ, Kelj föl, nap</i></p> <p>Lázár Ervin: <i>Öregapó madarai</i></p> <p>Móra Ferenc: <i>Tükrös Kata, A pillangók királya, Vasgyúró Gyurka, Sose volt király bánata, A kis bicebóca, A didergő király</i></p> <p>Móricz Zsigmond: <i>Icicipiciri, Kevélykerek, Kuckókirály, A köszöntő, A nehéz kétgarasos, A török és a tehenek</i></p> <p>Nemes Nagy Ágnes: <i>Cifra palota, Lila fecske, Madarak, Nyári rajz</i></p> <p>Petőfi Sándor: <i>Itt van az ősz, itt van újra, Nemzeti dal (részlet)</i></p> | <p>Gyermekversek olvasása.</p> <p>Mese, meserészletek szereposztás szerinti felolvasása.</p> <p>Elbeszélések közös és önálló olvasása, feldolgozása tanári segítséggel.</p> <p>Könyvtárlátogatás.</p> |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>Szabó Lőrinc: <i>A szél meg a nap, Esik a hó, Nyitnikék (részletek), Falusi hangverseny</i><br/> Tamkó Sirató Károly: <i>Mondjam még?</i><br/> Varró Dániel: <i>Buszvezetők</i><br/> Weöres Sándor: <i>Vásár (részlet), Ha vihar jő a magasból, Újesztendő, Száncsengő, Galagonya, Birkaiskola, Szép a fenyő, Nől a dér, álom jár</i><br/> Zelk Zoltán: <i>A tölgyfa születésnapja, Köd és fény, Télapó és a hóember, Alszik a szél, Október, Hova futsz, te kicsi őz?, Az állatok iskolája, Mikulás bácsi csizmája, Rajzpapír</i></p> <p>Ajánlott európai szerzők és művek:<br/> Andersen: <i>A két gyertya, A rendíthetetlen ólomkatona, A három versenyugró</i><br/> Aesopus: <i>Kincs a szőlőben, Az oroszlán és az egér, A róka és a gólya</i><br/> Grimm: <i>A csillagruha</i><br/> La Fontaine: <i>A tücsök és a hangya</i><br/> Richard Scarry: <i>Mentenek a tűzoltók, Miből lesz a kenyér?</i><br/> Szutyjev: <i>Az alma, Miau, A három kiscica, A sün, akit meg lehetett simogatni</i></p> |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
| <p>Epikus művek jellemzői</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            | <p>Rövid epikai művek, népköltészeti alkotások, elbeszélések hangos és néma olvasása.<br/> A történet idejének és helyszínének azonosítása.<br/> Az események sorrendjének, összefüggéseinek megállapítása segítséggel.<br/> Történet főszereplőinek azonosítása.<br/> Tartalommondás; a cím és a szöveg kapcsolatának magyarázata; címadás gyakorlása.<br/> Szereplők tulajdonságainak és cselekedeteinek megítélése – a jó, a rossz, a szép, a csúnya fogalma.</p> |
| <p>Lírai alkotások jellemzői</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         | <p>Versek hangos és néma olvasása.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |

|                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
|--------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                | <p>A lírai mű témájának és hangulatának, érzelmi tartalmának felismerése.</p> <p>A vers versszakokra bontása.</p> <p>A versszak felismerése, egyszerű jellemzése (sorok száma, hosszúsága, szótagszáma).</p> <p>Rím felismerése.</p> <p>A költői nyelv néhány sajátosságának megfigyelése: ellentét, ismétlés (refrén).</p> |
| Báb- és drámajátékok jellemzői | <p>Népi játékok játsszása.</p> <p>Mese, meserészlet megtanulása, közös eljátszása, előadása.</p> <p>Mindennapi konfliktusok átélése dramatikus játékokban (pl. bábjáték).</p>                                                                                                                                               |
| <b>Fogalmak</b>                | <p>Író, költő, valóság, mese, népmese, vers, verssor, versszak, rím, refrén, mondóka, kiszámoló, dal, népi játék, történet, szereplő, főszereplő, helyszín, párbeszéd, hangulat, ellentét, ismétlés, jó, rossz, szép, csúnya.</p>                                                                                           |

|                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
|------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Összegzett tanulási eredmények a negyedik évfolyam végére</b> | <p>A Nat-ban meghatározott tanulási eredmények a tanulók sajátos nevelési igénye és egyéni képességei szerint, különösen:</p> <p>A hangok hosszúságának érzékeltetése. Megfelelő beszédtempó, hangerő, beszédtechnika, hangsúly.</p> <p>Négy-öt mondóka, vers ismerete.</p> <p>A megtanulandó memoriterek képességi szintnek megfelelő tolmácsolása.</p> <p>Egyéni fejlettségi szintnek megfelelő részvétel a dramatikus, szerep- és szituációs játékokban.</p> <p>A megismert nyelvi formák alkalmazása a társas érintkezésben.</p> <p>Kérdésekre adekvát válaszadás a szituációnak megfelelően.</p> <p>Önálló vélemény alkotása. Az életkornak megfelelő erkölcsi ítélet alkotása.</p> <p>A környezet tárgyairól, eseményekről, élményekről három-négy összefüggő mondat megfogalmazása.</p> <p>Összefüggő szóbeli szöveg alkotása kevés segítséggel.</p> <p>Szóképes, illetve folyamatos, szöveghű olvasás, megfelelő hangsúlyozás.</p> <p>Olvasott szövegrészek, szövegek tartalmáról beszámolás segítséggel.</p> <p>Szövegértést bizonyító egyszerű feladatok megoldása. A szereplők, helyszín, időpont megnevezése. Az események sorba rendezése.</p> <p>Szövegelemzés végzése segítséggel. Összefüggések észrevétele a szövegben.</p> <p>Mondatok és rövid szövegek másolása írott és nyomtatott mintáról.</p> <p>A begyakorolt alapszókészlet szavainak leírása tollbamondással, emlékezetből való írással.</p> <p>Előkészítés után 4-5 mondatból álló szöveg leírása tollbamondás után.</p> <p>Az írott nagybetűk alkalmazása.</p> <p>Írásos feladatok megoldása fokozódó önállósággal.</p> <p>A tanult nyelvhelyességi és helyesírási ismeretek alkalmazása.</p> <p>Önellenőrzés, hibajavítás.</p> <p>Tiszta, rendezett, könnyen olvasható íráskép.</p> |
|------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|



### 8.2.2. MATEMATIKA (1-4. évfolyam)

Az alsó tagozatos matematikatanítás legfőbb célja a matematikai ismeretek és gondolati tevékenységek széles körű tapasztalati alapozása, valamint a kapcsolódó biztos matematikai készségek kialakítása, melyekre a későbbi évfolyamok építhetnek. Alapvető fontosságú, hogy a gyerekek valóságon alapuló saját cselekvő tapasztalataik és élményeik révén jussanak el jól megértett, sok szálon kapcsolódó ismeretekhez, mert ezek jelentik majd a hétköznapi életben hosszú távon használható tudásukat. A matematika spirális felépítésének megfelelően alsó tagozaton széles körű tárgyi tevékenységek alapozzák meg a változatos képi ábrázolásokat, amelyek szükségesek a későbbi absztrakcióhoz, és alkalmassá teszik a tanulókat a felső tagozaton, középiskolában megjelenő szimbolikus gondolkodásra.

A matematikatanítás további célja, hogy lehetővé tegye a tanulók számára a környező világ térformáinak, mennyiségi viszonyainak, összefüggéseinek megértését, a valóság megismerését. Feladata felkelteni a tanulók érdeklődését, segíteni a pozitív attitűd kialakulását a tantárgy tanulása iránt, tapasztalati úton megalapozva a tanulók matematikai ismereteit, változatos tevékenységekkel alakítva ki a matematikai fogalmakat. Fejlesztenie kell a tanulók matematikai készségeit (számlálás, számolás, mennyiségi következtetések, becslés, mérés, mértékegységváltás, szöveges feladatok megoldása) és matematikai képességeit (rendszerezés, kombinativitás, induktív, deduktív és valószínűségi következtetések), ezáltal lehetővé tenni a tanulók gondolkodásának fejlődését.

A pontos matematikai nyelv használatára való törekvés, a gondolatok szabatos megfogalmazása tevékenységek során alakul a matematikatanulás szokásrendjének gyakorlásával, a pontos, fegyelmezett munkavégzés és az önellenőrzés igényének kialakításával együtt.

A matematikai, gondolkodási kompetenciák fejlesztése csak a többi kulcskompetenciával együtt, egymással összhangban, egymást felerősítve valósítható meg. A matematikaórákon megszerzett készségek, képességek, ismeretek birtokában a tanulók alkalmassá válnak az önálló tanulásra, eszközként használják azokat más területeken, különböző kontextusokban (továbbtanulás, otthon, munkahely) való alkalmazásra. A matematikai nevelés hozzájárul a természettudományos neveléshez. Vannak közös fejlesztési területeik, mint a tájékozódási képesség fejlesztése térben, síkban, időben és a világ mennyiségi viszonyaiban, valamint a kognitív képességek fejlesztése. Vannak olyan készségek, mint a becslés, mérés, számlálás, számolás, melyeket pl. különböző számításoknál alkalmaznak. Az ének, zene tanulása fejleszti a matematikai gondolkodás különböző formáit. A ritmusgyakorlatok, kottaírás, kottaolvasás, számkotta használata hozzájárulnak az akusztikus és vizuális figyelem és emlékezet, valamint a szerialitás fejlesztéséhez. A matematikai kompetenciát eszközként használják a tanulók a földrajzi ismeretek tanulása során is. Tájékozódnak síkban különböző léptékű térképeken, térben a földgömbön és az időzónákban. Becslési, mérési és számolási készségüket alkalmazzák a távolságok becslésére, mérésére, a magassági számok pontos leolvasására, a földrészek, országok területe, lakossága és a népsűrűsége közötti összefüggések értelmezésére, számításokra. A testnevelésórák nagymértékben hozzájárulnak a motoros képességek fejlődéséhez, ezzel segítik a tanulókat a matematikai és szerkesztő eszközök használatában. A különböző ugrások, dobások alkalmával fejlődik becslési, mérési készségük. Rendgyakorlatoknál a számlálásra végzett mozgássorok hozzájárulnak a számlálás ritmusának kialakulásához.

A vizuális kultúra tanítása során a vizuális nyelv alapelemeinek (vonalak, sík- és térformák) előállítás, azok rendezése, azonosságok, hasonlóságok észrevétele, arányok, kontrasztok megfigyelése, ismétlések, ritmusok leképezése, szimmetrikus alakzatok létrehozása segíti a formaérzékelés, a térlátás és a vizuális gondolkodás fejlesztését, a geometriai ismeretek elmélyítését.

A digitális kompetenciák fejlesztése, az IKT-eszközök használata hozzájárul a megismerési képesség, a verbális és a nonverbális kommunikáció fejlődéséhez. Az órákon segíti az önálló ismeretszerzést, a matematikai készségek, képességek fejlesztését, a matematika iránti pozitív attitűd kialakulását, az önismeret, az önértékelés fejlődését. Habilitációs foglalkozások keretében fejlesztő programok segítségével hozzájárul a tanulók alapképességeinek fejlesztéséhez.

A matematikai, gondolkodási kompetenciák fejlesztése közben különböző szervezeti keretekben (egyéni, páros, csoport és kooperatív formában) tevékenykednek a tanulók. Ezáltal fejlődik együttműködési készségük, nő a toleranciájuk, kialakul egymás iránti érdeklődésük, megtanulják társaik elfogadását.

A matematikatanulás hatékonyságának egyik fontos feltétele a módszerek megválasztása. A kisiskolások legfontosabb tevékenysége a játék. Ezért kezdetben játékos tevékenységek megszervezésével biztosítunk lehetőséget a gyerekeknek a közvetlen tapasztalatszerzésre.

Az enyhe értelmi fogyatékos gyerekeknek hosszabb ideig (több éven át) lehetőséget kell teremteni a matematikai problémák cselekvéses tapasztalatra alapozó megoldására. A motiváló hatású tanulási környezet, a játékok, a különböző matematikai eszközök, IKT-eszközök, digitális tananyagok felkeltik a tanulók érdeklődését, igényét a világ megismerésére, saját ismereteik, képességeik fejlesztésére, az érdeklődés ébrentartására, pozitív attitűd kialakulására a tantárgy, a tanulás iránt, mindez biztosítja a sikeres együtt-tanulásnak.

Az egy osztályba kerülő gyermekek pszichés funkciói, képességei, ismeretei, az egész személyiségük nagyon különböző. Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók képességprofilja jelentősebb eltérést mutat, mint ép társaiké. Ezért nagyon fontos minden tanuló egyéni fejlődési folyamatának a megismerése, és az ehhez igazodó differenciált nevelés, oktatás, fejlesztés. A pedagógusnak fel kell térképeznie az osztály tanulóinak ismereteit, képességeit, érdeklődésüket, motiváltságukat, tanulási stílusukat, szokásaikat, tempójukat. Fel kell tárni társas kapcsolataikat, fizikai és pszichés állapotukat.

Szükséges és lehetséges differenciálni a tartalmak és tevékenységek szintjén egyaránt. A tartalmi differenciálás megnyilvánulhat a feladatok mennyiségében, a feladatok minőségében és a kivitelezés módjában. A tevékenységek szintje is különböző lehet. Lehet elvontan, verbális szinten megoldani a feladatokat, de ugyanazok a feladatok megoldhatók eszközökkel, a cselekvés szintjén is. Differenciálni lehet segítségnyújtással is. Segíthetjük a tanulást eszközök biztosításával, az eszközök használatának segítségével, a feladat megismétlésével, a feladatok algoritmizálásával, mintaadással, analógia alkalmazásával és célirányos kérdésekkel.

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulóknál gyakran előfordul súlyos képességzavar, illetve valamelyik képesség hiánya. Ezeket a problémákat nem lehet kizárólag a tanítási órák keretei között orvosolni. Ilyen esetekben szükség van külön rehabilitációs foglalkozásokra, ahol

célirányos fejlesztési terv alapján egyéni fejlesztéssel lehet korrigálni és/vagy kompenzálni a képességzavarokat és hiányokat.

## **Értékelés**

Az 1-4. évfolyamon a tanulási folyamat egészében kiemelten fontos a fejlesztő értékelés. Az értékelés alapja a pozitív megerősítés, személyre szóló értékelés. A helyes értékelés segíti az SNI-s tanulók önértékelésének kialakítását. Az értékelés igazodjon a gyakorlás során alkalmazott tevékenységekhez. A számonkérés igazodjon az egyéni sajátosságokhoz. Legyen változatos. A folyamatos szóbeli értékelés mellett szükséges az írásbeli értékelés is.

### **Az értékelés kiemelt szempontjai:**

- A tanulók önmagukhoz mért fejlődése.
- Az alapvető készségek, képességek fejlettségi szintje.
- Tárgyi tevékenységben való jártasság.
- A tanult műveletek értelmezése eszközhasználattal.

### **Az értékelés formái:**

- Szóbeli felelet.
- Írásbeli munkák értékelése, röpdolgozatok, feladatlapok megoldása, órai munka.
- Tanév eleji tájékoztató felmérés, év eleji, félévi, év végi témazáró dolgozatok.

### **Órai munka értékelésének módjai:**

- Szöveges értékeléssel, jutalmakkal, pontokkal, nyomdákcal, matricákkal, érdemjeggyel. (A megfelelő számú jutalom elérésekor érdemjegyet kapnak a tanulók.)
- A felszerelés, házi feladat hiányát 5 alkalom után egyes érdemjeggyel értékeljük.

### **Tankönyvek:**

Gyakorlókönyv matematikából 1. osztályosoknak  
Matematika 1. differenciált felmérőlapok  
Matematika 1. osztályosoknak  
Gyakorlókönyv matematikából 2. osztályosoknak  
Matematika 2. differenciált felmérőlapok  
Matematika 2. osztályosoknak  
Gyakorlókönyv matematikából 3. osztályosoknak  
Matematika 3. differenciált felmérőlapok  
Matematika 3. osztályosoknak  
Gyakorlókönyv matematikából 4. osztályosoknak  
Matematika 4. differenciált felmérőlapok  
Matematika 4. osztályosoknak

## Matematika 1-4.évfolyam óraszámai

|                    | <u>Heti óraszám</u> | <u>Éves óraszám</u> |
|--------------------|---------------------|---------------------|
| <b>1. évfolyam</b> | 5                   | 180                 |
| <b>2. évfolyam</b> | 5                   | 180                 |
| <b>3. évfolyam</b> | 5                   | 180                 |
| <b>4. évfolyam</b> | 4                   | 144                 |

### 1. évfolyam

Az első két év kiemelt célja a tanulási képességek alapozása, a tantárgy iránti érdeklődés, a tanulási kedv felkeltése, a tantárgy megszerettetése. A matematikai tevékenységek elvégzéséhez és az ismeretek befogadásához szükséges a megfelelő szomatikus és pszichés állapot fejlesztése is. Fontos feladat a matematikai eszközök használatának megismerésével az önálló ismeretszerzés lehetőségének megteremtése, a tanulók ismereteinek, készségeinek, képességeinek, érdeklődésének a feltérképezése, és ehhez igazodó tanulási módok, eljárások megkeresése, alkalmazása. Az IKT-eszközök megismerése, használata tanári segítséggel történik.

Az elemi gondolkodási műveletek alapozása cselekvéssel, cselekvésre épülő tapasztalatok megfogalmazásával valósul meg, csakúgy, mint a matematikai nyelv alapozása, ismerkedés a matematikai alapfogalmakkal, jelekkel. Az alkotás örömeinek megtapasztalása, a folyamatos ösztönzés a matematikai tevékenykedésre, kitartó feladatmegoldásra egyrészt a motiváció erősödését, másrészt a tanulók önértékelésének és önismeretének kialakítását segíti. A módszerek megválasztása támogatja a folyamatos tanári visszajelzés lehetőségeit, a társakkal közös tevékenységek megvalósulását azért, hogy az elősegítse az elemi kommunikációs képességek fejlesztését, társas kapcsolatokban való működtetését.

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetében biztosítani kell a terápiás fejlesztést a tanulók sérült vagy/és fejletlen pszichikus funkcióinak, készségeinek, képességeinek és gondolkodásának javítására, kompenzálására úgy, hogy a tevékenységek segítsék elő a tanulók együttműködését, az egymás iránti tolerancia kialakulását. Vonatkozik ez a figyelem terjedelmének, tartósságának növelésére, a koncentráció időtartamának növelésére, az auditív és vizuális észlelés és érzékelés pontosságának fejlesztésére, a finommotoros mozgáskoordináció fejlesztésére is.

| Óraszám/évfolyam témakörei                                          | 1. évfolyam      |
|---------------------------------------------------------------------|------------------|
| Gondolkodási módszerek, halmazok, matematikai logika, kombinatorika | 15 + 15 = 30 óra |
| Számelmélet, algebra                                                | 68 + 15 = 83 óra |
| Geometria – mérés                                                   | 40 óra           |
| Függvények, az analízis elemei                                      | 21 + 6 = 27 óra  |
| Szabadon felhasználható órakeret                                    | 36 óra           |
| Összesen                                                            | 180 óra          |

| Témakör                                                                                               | 1. Gondolkodási módszerek, halmazok, matematikai logika, kombinatorika                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       | Javasolt óraszám: 30 óra |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------|
| <b>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</b>                                                          | A vizuális, auditív és taktilis percepció fejlesztése. Összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés, válogatás gyakoroltatása. Kombinatorikus gondolkodás alapozása. Szerialitás fejlesztése.                                                                                                                                                                                                               |                          |
| <b>Fejlesztési ismeretek</b>                                                                          | <b>Fejlesztési tevékenységek</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                          |
| 1.1. <i>Halmazok</i><br>Személyek, tárgyak, matematikai eszközök tulajdonságai (szín, forma, nagyság) | Személyek, tárgyak, matematikai eszközök tulajdonságainak megfigyelése, kiemelése, egyeztetése, megfogalmazása, jelölése jelkártyával, IKT-eszközök alkalmazásával.<br>Azonosságok-különbözőségek megállapítása, megnevezése, kifejezésük tevékenységgel, szóval.<br>Tárgyak válogatása, csoportosítása választott és adott tulajdonság alapján.<br>Tulajdonságok változásának megfigyelése, megfogalmazása. |                          |
| 1.2. <i>Matematikai logika</i><br>Igaz-hamis állítások                                                | Állítások igazságának eldöntése személyek, tárgyak, matematikai eszközök halmazáról.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                          |
| 1.3. <i>Kombinatorika</i><br>Kombinatorikai feladatok                                                 | Kombinatorikai feladatok megoldása matematikai eszközök kirakásával, színezéssel, minél több lehetőség előállítása próbálgatással.                                                                                                                                                                                                                                                                           |                          |
| <b>Fogalmak</b>                                                                                       | Szín, alak, méret, tulajdonság, összehasonlítás, minden, egyetlen, egyik sem.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                          |

| Témakör                                      | 2. Számelmélet, algebra                                                                                                                                                                                                                                       | Javasolt óraszám: 83 óra |
|----------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------|
| <b>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</b> | Mennyiségi állandóság kialakítása.<br>A számlálás ritmusának kialakítása, a finommotorika, szem-kéz koordináció fejlesztése.<br>Biztos számfogalom kialakítása a 10-es számkörben, tájékozódás a 20-as számkörben saját élményből kiindulva, majd a számolási |                          |

|                                                                                                                                                                                         | <p>készség fejlesztése a 20-as számkörben, változatos gyakorlati feladatok segítségével.</p> <p>Tájékozódás a számegyenesen.</p> <p>Az összeadás és kivonás tartalmi megértésének alapozása mindennapi élethelyzetekből kiindulva.</p> <p>Szövegértés, szövegalkotás alapozása.</p> <p>Analógiás gondolkodás értelmezése.</p>                        |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Fejlesztési ismeretek                                                                                                                                                                   | Fejlesztési tevékenységek                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
| 2.1. Számok<br>Számköri ismeretek a 20-as számkörben                                                                                                                                    | Határozott és határozatlan halmazok alkotása (személyek, tárgyak, matematikai eszközök, IKT-eszközök segítségével).                                                                                                                                                                                                                                  |
| Halmazok számossága                                                                                                                                                                     | <p>Halmazok számosságának megállapítása le- és megszámlálással.</p> <p>Mennyiségek kirakása játékpénzzel.</p> <p>Számfogalom megerősítése a 20-as számkörben, választott mértékegységekkel végzett mérésekkel (hosszúság, űrtartalom). Mennyiségek egyeztetése számnévvel, számképpel, számjeggyel.</p>                                              |
| Sorszámok, sorszámnevek                                                                                                                                                                 | Sorszámok, sorszámnevek használata valós helyzetekben.                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
| Számok írása, olvasása 20-ig<br>Számok bontása                                                                                                                                          | <p>Számok írása és olvasása változatos feladathelyzetekben.</p> <p>Adott elemszámú tárgyhalmazok bontása matematikai és IKT-eszközökkel. A kirakásokról bontások megfogalmazása, lejegyzése.</p> <p>Bontott alakú számoknak megfelelő helyzetek előállítása tevékenységgel, rajzzal.</p>                                                             |
| Számok viszonyítása,<br>rendezése<br>Relációs jel                                                                                                                                       | Különböző elemszámú halmazok összehasonlítása tárgyak, matematikai és IKT-eszközök segítségével, jelölésük relációs jelekkel.                                                                                                                                                                                                                        |
| Számegyenes<br>Számszomszédok                                                                                                                                                           | <p>Számok viszonyítása, sorba rendezése, helyük megkeresése a számegyenesen, számszomszédok megállapítása.</p> <p>Egy- és kétjegyű számok értelmezése.</p>                                                                                                                                                                                           |
| Számtulajdonságok<br><br>Helyi érték                                                                                                                                                    | <p>Számok válogatása, csoportosítása a megismert tulajdonságok alapján.</p> <p>Számok tulajdonságainak megnevezése.</p> <p>Tízes csoportok alkotása, tízesek, egyesek helyi értékének értelmezése.</p>                                                                                                                                               |
| 2.2. Műveletek<br>Műveleti jelek (+, −, =, <, >)<br><br>Összeadás, kivonás tartalmának kialakítása: halmazok bővítése, szűkítése, halmazok egyesítése, különbsége, halmazok összemérése | <p>Műveleti jelek megismerése, értelmezése, írása, kiolvasása, használata.</p> <p>Műveletek megjelenítése egyszerű történetek lejátszásával, tárgyak, matematikai eszközök kirakásával, IKT-eszközökkel.</p> <p>A mennyiségi változások megfigyelése, megfogalmazása, lejegyzésük művelettel.</p> <p>Matematikai művelethez történetek alkotása.</p> |
| Fejben számolás                                                                                                                                                                         | Fejben számolás 10-es számkörben, eszközhasználat 20-as számkörben.                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
| Szóbeli összeadás, kivonás                                                                                                                                                              | <p>Kerek tízesekhez egyjegyűek adása.</p> <p>Teljes kétjegyű számokból az egyesek elvétele.</p>                                                                                                                                                                                                                                                      |

|                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
|------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                      | Teljes kétjegyű számokhoz egyjegyűek hozzáadása, elvétele tízesátlépés nélkül.                                                                                                                                                                                                                                    |
| Az összeadás tagjainak felcserélhetősége             | A tagok felcserélhetőségének érzékeltetése kirakásokkal (matematikai eszközökkel, IKT-eszközökkel), rajzzal, lejegyzésük műveletekkel.                                                                                                                                                                            |
| Egyszerű szöveges feladatok                          | Szóban megfogalmazott, egyszerű szituációkba ágyazott szöveges feladatok lejátszása, megjelenítése matematikai eszközök kirakásával, rajzban, lejegyzésük műveletekkel. Matematikai műveletekhez történet alkotása.                                                                                               |
| 2.3. Számelméleti ismeretek<br>Páros-páratlan számok | Halmaz elemeinek (személyek, tárgyak, matematikai eszközök) párosítása.<br>Páros és páratlan számok helyének megfigyelése a számegyenesen.                                                                                                                                                                        |
| <b>Fogalmak</b>                                      | Számok neve, jele, relációs jel, egyjegyű-kétjegyű szám, kerek tízes, (kisebb-nagyobb) szomszéd, számegyenes, sorszám, sorszámnév, pénz, forint, ár, áru, olcsó-drága, sorszám, páros, páratlan, művelet, műveleti jel, összeadás-kivonás, bontás, hozzátevés, elvétel, semmi, üres, sok, kevés, összehasonlítás. |

| <b>Témakör</b>                                         | <b>3. Geometria – mérés</b>                                                                                                                                                                                                                                                      | <b>Javasolt<br/>óraszám: 40<br/>óra</b> |
|--------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------|
| <b>A témakör nevelési-<br/>fejlesztési céljai</b>      | Térbeli és síkbeli tájékozódás fejlesztése.<br>Gyakorlati mérések gyakoroltatása választott és szabványmértékegységekkel.<br>Mennyiségek közötti tájékozódás és a becslés képességének alakítása.<br>Szabványmértékegységek nevének, jelének megismertetése.                     |                                         |
| <b>Fejlesztési ismeretek</b>                           | <b>Fejlesztési tevékenységek</b>                                                                                                                                                                                                                                                 |                                         |
| 3.1. Térbeli, síkbeli helyzetek<br>– Térbeli helyzetek | Térbeli helyzetek megfigyelése, leolvasása, megfogalmazása.<br>Térbeli helyzetek létrehozása tárgyak, matematikai eszközök építésével – szabadon, minta és szóbeli utasítás után.                                                                                                |                                         |
| – Síkbeli helyzetek                                    | Síkbeli helyzetek létrehozása függőleges és vízszintes síkban.<br>Síkbeli helyzetek leolvasása, megfogalmazása.<br>Építés saját fantázia, minta, szóbeli utasítás alapján.                                                                                                       |                                         |
| 3.2. Síkbeli alakzatok<br>Síkdomok tulajdonságai       | Síkdomok tulajdonságainak megfigyelése, megfogalmazása, előállítása tárgyak, matematikai eszközök, IKT-eszközök használatával.<br>Síkdomok összehasonlítása, azonosságok, különbségek megfogalmazása.<br>Csoportosításuk, rendezésük adott tulajdonság (forma, nagyság) alapján. |                                         |

|                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                               |
|-------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 3.3. <i>Térbeli alakzatok</i><br>Testek tulajdonságai | Testek tulajdonságainak megfigyelése, megnevezése, összehasonlítása.<br>Építés szabadon és minta alapján.<br>Csoportosításuk, rendezésük adott tulajdonság (forma, nagyság) alapján.                                                                                          |
| 3.3. <i>Mérés</i><br>Gyakorlati mérések               | Mennyiségek mérése (hosszúság, tömeg, űrtartalom) választott mértékegységekkel.<br>Hosszúság, magasság, szélesség mérése és összehasonlítása választott egységekkel.<br>Űrtartalom mérése és összehasonlítása különböző mérőeszközökkel.<br>Tömeg mérése és összehasonlítása. |
| Mérőeszközök<br><br>Szabványmértékegységek            | Mérőeszközök megismerése.<br>Mérendő anyagokhoz mérőeszközök rendelése.<br>Mérés szabványmértékegységekkel.<br>Szabványmértékegységek nevének és jelének megismerése, használata (m, dm, kg, l, dl).                                                                          |
| <b>Fogalmak</b>                                       | Forma (háromszög, négyszög, kör, gömbölyű, szögletes, kocka), térbeli és síkbeli viszonyzó, becslés, mérés, hosszúságmérték, űrmérték, tömegmérték, mértékegység.                                                                                                             |

| <b>Témakör</b>                                                                                                        | <b>4. Függvények, az analízis elemei</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                     | <b>Javasolt óraszám: 27 óra</b> |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------|
| <b>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</b>                                                                          | Az összehasonlítás, az összefüggés- és szabályfelismerés alapozása. A rendezés, kiegészítés gyakoroltatása.                                                                                                                                                                                                                                  |                                 |
| <b>Fejlesztési ismeretek</b>                                                                                          | <b>Fejlesztési tevékenységek</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                 |
| 4.1. <i>Relációk</i><br>Összefüggések személyek, tárgyak, helyzetek, geometriai alakzatok, halmazok számossága között | Személyek, tárgyak, geometriai alakzatok közötti egyszerű kapcsolatok, összefüggések felismerése.<br>Relációk megfogalmazása szóban, jelölésük (összekötés, nyíl, relációs jel).                                                                                                                                                             |                                 |
| 4.2. <i>Sorozatok</i><br>Sorba rendezések                                                                             | Személyek, tárgyak sorba rendezése különböző tulajdonságaik alapján (nagyság, szélesség, hosszúság, magasság, tömeg stb.).<br>Halmazok sorba rendezése számosság alapján. Számok sorba rendezése.<br>Ciklikus sorok megfigyelése, az ismétlődések megfogalmazása és folytatása tevékenységgel (építéssel, kirakással, színezéssel, rajzzal). |                                 |
| Egyszerű sorozatok<br><br>Növekvő-csökkenő számsorok                                                                  | Egyszerű sorozatok folytatása megadott, felismert és választott szabály alapján.<br>Állandó különbségű növekvő és csökkenő számsorok leolvasása, folytatása.                                                                                                                                                                                 |                                 |
| 4.3. <i>Függvények</i><br>Hozzárendelések                                                                             | Személyek, tárgyak, matematikai eszközök egymáshoz rendelése szóbeli utasítás és jelkártyák alapján.<br>Hozzárendelések párosító játékokban (pl. logikai készlet elemeinek egymáshoz rendelése egy tulajdonság megváltoztatásával).                                                                                                          |                                 |



|                 |                                                                                                                                                                      |
|-----------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                 | Számjegyek hozzárendelése tárgyhalmazokhoz, számképekhez, színes rudakhoz.<br>Természetes számok hozzárendelése a számegyenes pontjaihoz és geometriai alakzatokhoz. |
| <b>Fogalmak</b> | Összefüggés, ellentétes viszonyzó, sorozat, hozzárendelés.                                                                                                           |

|                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
|-------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Összegzett tanulási eredmények az 1. évfolyam végére</b> | <p>A Nat-ban meghatározott tanulási eredmények a tanulók sajátos nevelési igénye és egyéni képességei szerint, különösen:</p> <p>Személyek, tárgyak, alakzatok csoportosítása azonosság, azonos tulajdonság alapján.<br/>Nagyságbeli, térbeli és síkbeli viszonyiszavak használata.</p> <p>Biztos számfogalom 10-es számkörben.</p> <p>Összeadások és kivonások 10-es számkörben eszközhasználattal.<br/>Egyszerű szóbeli szöveges feladatok megoldása.</p> <p>Alkotás térben, síkban.<br/>Térbeli és síkbeli helyzetek létrehozása, létrehozott helyzetek leolvasása.</p> <p>A tanult térbeli és síkbeli alakzatok felismerése, tulajdonságaik megfogalmazása.</p> <p>Tapasztalatok gyűjtése a hosszúság, tömeg, űrtartalom méréséről.</p> <p>Összefüggések felismerése, jelölése egyszerűbb esetekben.<br/>Egyszerű sorozatok folytatása megadott szabály alapján.</p> |
|-------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

## 2. évfolyam

Az első két év kiemelt célja a tanulási képességek alapozása, a tantárgy iránti érdeklődés, a tanulási kedv felkeltése, a tantárgy megszerettetése. A matematikai tevékenységek elvégzéséhez és az ismeretek befogadásához szükséges a megfelelő szomatikus és pszichés állapot fejlesztése is. Fontos feladat a matematikai eszközök használatának megismerésével az önálló ismeretszerzés lehetőségének megteremtése, a tanulók ismereteinek, készségeinek, képességeinek, érdeklődésének a feltérképezése, és ehhez igazodó tanulási módok, eljárások megkeresése, alkalmazása. Az IKT-eszközök megismerése, használata tanári segítséggel történik.

Az elemi gondolkodási műveletek alapozása cselekvéssel, cselekvésre épülő tapasztalatok megfogalmazásával valósul meg, csakúgy, mint a matematikai nyelv alapozása, ismerkedés a matematikai alapfogalmakkal, jelekkel. Az alkotás örömeinek megtapasztalása, a folyamatos ösztönzés a matematikai tevékenykedésre, kitartó feladatmegoldásra egyrészt a motiváció erősödését, másrészt a tanulók önértékelésének és önismeretének kialakítását segíti. A módszerek megválasztása támogatja a folyamatos tanári visszajelzés lehetőségeit, a társakkal

közös tevékenységek megvalósulását azért, hogy az elősegítse az elemi kommunikációs képességek fejlesztését, társas kapcsolatokban való működtetését.

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetében biztosítani kell a terápiás fejlesztést a tanulók sérült vagy/és fejletlen pszichikus funkcióinak, készségeinek, képességeinek és gondolkodásának javítására, kompenzálására úgy, hogy a tevékenységek segítsék elő a tanulók együttműködését, az egymás iránti tolerancia kialakulását. Vonatkozik ez a figyelem terjedelmének, tartósságának növelésére, a koncentráció időtartamának növelésére, az auditív és vizuális észlelés és érzékelés pontosságának fejlesztésére, a finommotoros mozgáskoordináció fejlesztésére is.

| Óraszám/évfolyam témakörei                                          | 2. évfolyam      |
|---------------------------------------------------------------------|------------------|
| Gondolkodási módszerek, halmazok, matematikai logika, kombinatorika | 15 + 15 = 30 óra |
| Számelmélet, algebra                                                | 68 + 15 = 83 óra |
| Geometria – mérés                                                   | 40 óra           |
| Függvények, az analízis elemei                                      | 21 + 6 = 27 óra  |
| Szabadon felhasználható órakeret                                    | 36 óra           |
| Összesen                                                            | 180 óra          |

| Témakör                                                                                               | 1. Gondolkodási módszerek, halmazok, matematikai logika, kombinatorika                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       | Javasolt óraszám: 30 óra |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------|
| <b>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</b>                                                          | A vizuális, auditív és taktilis percepció fejlesztése. Összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés, válogatás gyakoroltatása. Kombinatorikus gondolkodás alapozása. Szerialitás fejlesztése.                                                                                                                                                                                                               |                          |
| <b>Fejlesztési ismeretek</b>                                                                          | <b>Fejlesztési tevékenységek</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                          |
| 2.1. <i>Halmazok</i><br>Személyek, tárgyak, matematikai eszközök tulajdonságai (szín, forma, nagyság) | Személyek, tárgyak, matematikai eszközök tulajdonságainak megfigyelése, kiemelése, egyeztetése, megfogalmazása, jelölése jelkártyával, IKT-eszközök alkalmazásával.<br>Azonosságok-különbözőségek megállapítása, megnevezése, kifejezésük tevékenységgel, szóval.<br>Tárgyak válogatása, csoportosítása választott és adott tulajdonság alapján.<br>Tulajdonságok változásának megfigyelése, megfogalmazása. |                          |
| 2.2. <i>Matematikai logika</i><br>Igaz-hamis állítások                                                | Állítások igazságának eldöntése személyek, tárgyak, matematikai eszközök halmazáról.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                          |
| 2.3. <i>Kombinatorika</i><br>Kombinatorikai feladatok                                                 | Kombinatorikai feladatok megoldása matematikai eszközök kirakásával, színezéssel, minél több lehetőség előállítása próbálgatással.                                                                                                                                                                                                                                                                           |                          |

|                 |                                                                               |
|-----------------|-------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Fogalmak</b> | Szín, alak, méret, tulajdonság, összehasonlítás, minden, egyetlen, egyik sem. |
|-----------------|-------------------------------------------------------------------------------|

| <b>Témakör</b>                                       | <b>2. Számelmélet, algebra</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | <b>Javasolt óraszám: 83 óra</b> |
|------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------|
| <b>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</b>         | <p>Mennyiségi állandóság kialakítása.</p> <p>A számlálás ritmusának kialakítása, a finommotorika, szem-kéz koordináció fejlesztése.</p> <p>Biztos számfogalom kialakítása a 10-es számkörben, tájékozódás a 20-as számkörben saját élményből kiindulva, majd a számolási készség fejlesztése a 20-as számkörben, változatos gyakorlati feladatok segítségével.</p> <p>Tájékozódás a számegyenesen.</p> <p>Az összeadás és kivonás tartalmi megértésének alapozása mindennapi élethelyzetekből kiindulva.</p> <p>Szövegértés, szövegalkotás alapozása.</p> <p>Analógias gondolkodás értelmezése.</p> |                                 |
| <b>Fejlesztési ismeretek</b>                         | <b>Fejlesztési tevékenységek</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                 |
| 2.1. Számok<br>Számköri ismeretek a 20-as számkörben | Határozott és határozatlan halmazok alkotása (személyek, tárgyak, matematikai eszközök, IKT-eszközök segítségével).                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                 |
| Halmazok számossága                                  | <p>Halmazok számosságának megállapítása le- és megszámlálással.</p> <p>Mennyiségek kirakása játékpénzzel.</p> <p>Számfogalom megerősítése a 20-as számkörben, választott mértékegységekkel végzett mérésekkel (hosszúság, űrtartalom). Mennyiségek egyeztetése számnévvel, számképpel, számjeggyel.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                 |
| Sorszámok, sorszámnevek                              | Sorszámok, sorszámnevek használata valós helyzetekben.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                 |
| Számok írása, olvasása 20-ig<br>Számok bontása       | <p>Számok írása és olvasása változatos feladathelyzetekben.</p> <p>Adott elemszámú tárgyhalmazok bontása matematikai és IKT-eszközökkel. A kirakásokról bontások megfogalmazása, lejegyzése.</p> <p>Bontott alakú számoknak megfelelő helyzetek előállítás tevékenységgel, rajzzal.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                 |
| Számok viszonyítása, rendezése<br>Relációs jel       | <p>Különböző elemszámú halmazok összehasonlítása tárgyak, matematikai és IKT-eszközök segítségével, jelölésük relációs jelekkel.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                 |
| Számegyenes<br>Számszomszédok                        | <p>Számok viszonyítása, sorba rendezése, helyük megkeresése a számegyenesen, számszomszédok megállapítása.</p> <p>Egy- és kétjegyű számok értelmezése.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                 |
| Számtulajdonságok<br>Helyi érték                     | <p>Számok válogatása, csoportosítása a megismert tulajdonságok alapján.</p> <p>Számok tulajdonságainak megnevezése.</p> <p>Tízes csoportok alkotása, tízesek, egyesek helyi értékének értelmezése.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                 |

|                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>2.2. Műveletek</b><br>Műveleti jelek (+, −, =, <, >)<br><br>Összeadás, kivonás<br>tartalmának kialakítása:<br>halmazok bővítése, szűkítése,<br>halmazok egyesítése,<br>különbsége, halmazok<br>összemérése |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          | Műveleti jelek megismerése, értelmezése, írása,<br>kiolvasása, használata.<br>Műveletek megjelenítése egyszerű történetek<br>lejátszásával, tárgyak, matematikai eszközök kirakásával,<br>IKT-eszközökkel.<br>A mennyiségi változások megfigyelése, megfogalmazása,<br>lejegyzésük művelettel.<br>Matematikai művelethez történetek alkotása. |
| Fejben számolás                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          | Fejben számolás 10-es számkörben, eszközhasználattal<br>20-as számkörben.                                                                                                                                                                                                                                                                     |
| Szóbeli összeadás, kivonás                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          | Kerek tízesekhez egyjegyűek adása.<br>Teljes kétjegyű számokból az egyesek elvétele.<br>Teljes kétjegyű számokhoz egyjegyűek hozzáadása,<br>elvétele tízesátlépés nélkül.                                                                                                                                                                     |
| Az összeadás tagjainak<br>felcserélhetősége                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          | A tagok felcserélhetőségének érzékeltetése kirakásokkal<br>(matematikai eszközökkel, IKT-eszközökkel), rajzzal,<br>lejegyzésük műveletekkel.                                                                                                                                                                                                  |
| Egyszerű szöveges feladatok                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          | Szóban megfogalmazott, egyszerű szituációkba ágyazott<br>szöveges feladatok lejátszása, megjelenítése matematikai<br>eszközök kirakásával, rajzban, lejegyzésük műveletekkel.<br>Matematikai műveletekhez történet alkotása.                                                                                                                  |
| <b>2.3. Számelméleti ismeretek</b><br>Páros-páratlan számok                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          | Halmaz elemeinek (személyek, tárgyak, matematikai<br>eszközök) párosítása.<br>Páros és páratlan számok helyének megfigyelése a<br>számegegyenesen.                                                                                                                                                                                            |
| <b>Fogalmak</b>                                                                                                                                                                                               | Számok neve, jele, relációs jel,<br>egyjegyű-kétjegyű szám, kerek tízes, (kisebb-nagyobb) szomszéd,<br>számegegyenes, sorszám, sorszámnev,<br>pénz, forint, ár, áru, olcsó-drága,<br>sorszám,<br>páros, páratlan,<br>művelet, műveleti jel, összeadás-kivonás, bontás, hozzátevés, elvétel,<br>semmi, üres, sok, kevés, összehasonlítás. |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |

| <b>Témakör</b>                                                | <b>5. Geometria – mérés</b>                                                                                                                                                                                                                                        | <b>Javasolt<br/>óraszám: 40<br/>óra</b> |
|---------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------|
| <b>A témakör nevelési-<br/>fejlesztési céljai</b>             | Térbeli és síkbeli tájékozódás fejlesztése.<br>Gyakorlati mérések gyakoroltatása választott és<br>szabványmértékegységekkel.<br>Mennyiségek közötti tájékozódás és a becslés képességének<br>alakítása.<br>Szabványmértékegységek nevének, jelének megismertetése. |                                         |
| <b>Fejlesztési ismeretek</b>                                  | <b>Fejlesztési tevékenységek</b>                                                                                                                                                                                                                                   |                                         |
| <b>3.1. Térbeli, síkbeli helyzetek</b><br>– Térbeli helyzetek | Térbeli helyzetek megfigyelése, leolvasása,<br>megfogalmazása.<br>Térbeli helyzetek létrehozása tárgyak, matematikai<br>eszközök építésével – szabadon, minta és szóbeli utasítás<br>után.                                                                         |                                         |

|                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
|--------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| – Síkbeli helyzetek                              | Síkbeli helyzetek létrehozása függőleges és vízszintes síkban.<br>Síkbeli helyzetek leolvasása, megfogalmazása.<br>Építés saját fantázia, minta, szóbeli utasítás alapján.                                                                                                       |
| 3.2. Síkbeli alakzatok<br>Síkdomok tulajdonságai | Síkdomok tulajdonságainak megfigyelése, megfogalmazása, előállítása tárgyak, matematikai eszközök, IKT-eszközök használatával.<br>Síkdomok összehasonlítása, azonosságok, különbségek megfogalmazása.<br>Csoportosításuk, rendezésük adott tulajdonság (forma, nagyság) alapján. |
| 3.3. Térbeli alakzatok<br>Testek tulajdonságai   | Testek tulajdonságainak megfigyelése, megnevezése, összehasonlítása.<br>Építés szabadon és minta alapján.<br>Csoportosításuk, rendezésük adott tulajdonság (forma, nagyság) alapján.                                                                                             |
| 3.3. Mérés<br>Gyakorlati mérések                 | Mennyiségek mérése (hosszúság, tömeg, űrtartalom) választott mértékegységekkel.<br>Hosszúság, magasság, szélesség mérése és összehasonlítása választott egységekkel.<br>Űrtartalom mérése és összehasonlítása különböző mérőeszközökkel.<br>Tömeg mérése és összehasonlítása.    |
| Mérőeszközök<br><br>Szabványmértékegységek       | Mérőeszközök megismerése.<br>Mérendő anyagokhoz mérőeszközök rendelése.<br>Mérés szabványmértékegységekkel.<br>Szabványmértékegységek nevének és jelének megismerése, használata (m, dm, kg, l, dl).                                                                             |
| <b>Fogalmak</b>                                  | Forma (háromszög, négyszög, kör, gömbölyű, szögletes, kocka), térbeli és síkbeli viszonyzó, becslés, mérés, hosszúságmérték, űrmérték, tömegmérték, mértékegység.                                                                                                                |

| Témakör                                                                                                        | 6. Függvények, az analízis elemei                                                                                                                                                                 | Javasolt óraszám:<br>27 óra |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------|
| <b>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</b>                                                                   | Az összehasonlítás, az összefüggés- és szabályfelismerés alapozása. A rendezés, kiegészítés gyakoroltatása.                                                                                       |                             |
| <b>Fejlesztési ismeretek</b>                                                                                   | <b>Fejlesztési tevékenységek</b>                                                                                                                                                                  |                             |
| 4.1. Relációk<br>Összefüggések személyek, tárgyak, helyzetek, geometriai alakzatok, halmazok számossága között | Személyek, tárgyak, geometriai alakzatok közötti egyszerű kapcsolatok, összefüggések felismerése.<br>Relációk megfogalmazása szóban, jelölésük (összekötés, nyíl, relációs jel).                  |                             |
| 4.2. Sorozatok<br>Sorba rendezések                                                                             | Személyek, tárgyak sorba rendezése különböző tulajdonságaik alapján (nagyság, szélesség, hosszúság, magasság, tömeg stb.).<br>Halmazok sorba rendezése számosság alapján. Számok sorba rendezése. |                             |

|                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
|--------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                  | Ciklikus sorok megfigyelése, az ismétlődések megfogalmazása és folytatása tevékenységgel (építéssel, kirakással, színezéssel, rajzzal).                                                                                                                                                                                                                                                                     |
| Egyszerű sorozatok<br>Növekvő-csökkenő számsorok | Egyszerű sorozatok folytatása megadott, felismert és választott szabály alapján.<br>Állandó különbségű növekvő és csökkenő számsorok leolvasása, folytatása.                                                                                                                                                                                                                                                |
| 4.3. Függvények<br>Hozzárendelések               | Személyek, tárgyak, matematikai eszközök egymáshoz rendelése szóbeli utasítás és jelkártyák alapján.<br>Hozzárendelések párosító játékokban (pl. logikai készlet elemeinek egymáshoz rendelése egy tulajdonság megváltoztatásával).<br>Számjegyek hozzárendelése tárgyhalmazokhoz, számképekhez, színes rudakhoz.<br>Természetes számok hozzárendelése a számegyenes pontjaihoz és geometriai alakzatokhoz. |
| <b>Fogalmak</b>                                  | Összefüggés, ellentétes viszonyzó, sorozat, hozzárendelés.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |

|                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
|------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Összegzett tanulási eredmények a 2. évfolyam végére</b> | <p>A Nat-ban meghatározott tanulási eredmények a tanulók sajátos nevelési igénye és egyéni képességei szerint, különösen:</p> <p>Személyek, tárgyak, alakzatok csoportosítása azonosság, azonos tulajdonság alapján.<br/>Nagyságbeli, térbeli és síkbeli viszonyiszavak használata.</p> <p>Biztos számfogalom 10-es számkörben.<br/>Jártasság 20-as számkörben.<br/>Összeadások és kivonások 10-es számkörben készségszinten, 20-as számkörben eszközhasználattal.<br/>Egyszerű szóbeli szöveges feladatok megoldása.</p> <p>Alkotás térben, síkban.<br/>Térbeli és síkbeli helyzetek létrehozása, létrehozott helyzetek leolvasása, megfogalmazása.<br/>A tanult térbeli és síkbeli alakzatok felismerése, tulajdonságaik megfogalmazása.<br/>Tapasztalatok gyűjtése a hosszúság, tömeg, űrtartalom méréséről.</p> <p>Összefüggések felismerése, jelölése egyszerűbb esetekben.<br/>Egyszerű sorozatok folytatása megadott szabály alapján.</p> |
|------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

### 3. évfolyam

A két év kiemelt célja a tanulási képességek intenzív fejlesztése. Feladata a tantárgy iránti érdeklődés folyamatos fenntartása, azért, hogy a tanulók szívesen és aktívan tevékenykedjenek a matematikaórákon; helyes tanulási szokások kialakítása; az önálló tanulás kialakulásának segítése egyénre szabott motivációval, tanulási módokkal, eljárásokkal; a matematikai ismeretek bővítése, készségek, képességek fejlesztése változatos tevékenységek, saját élmények és tapasztalatok alapján. Az IKT-eszközök használata a tanítás-tanulási folyamat különböző szakaszaiban jelenik meg. A gondolkodási módok gyakorlása valós élethelyzetekből kiindulva történik a szövegértés, szövegalkotás fejlesztésével, a tanult matematikai fogalmak, a matematikai nyelv egyre pontosabb használatával.

A kreativitás és az alkotókedv felkeltése matematikai tevékenységek során valósul meg, törekedve a minél pontosabb és kitartó munkavégzésre, az önellenőrzésre ösztönzésre. Az önértékelés és az önismeret fejlesztése párhuzamosan valósul meg az önbizalom folyamatos megerősítésével, az együttműködési képesség, a segítőkészség fejlesztésével, mások segítségének, észrevételeinek elfogadásával.

A 3–4. évfolyamon a figyelem terjedelmének, tartósságának és a koncentráció időtartamának növelése kiegészül az auditív és vizuális észlelés és érzékelés pontosságának fejlesztésével, a mozgásos, képi és fogalmi emlékezet fejlesztésével. Kiemelt figyelmet kell fordítani a finommotoros mozgáskoordináció további fejlesztésére a matematikai és a szerkesztőeszközök használatának során is. A sérülésekből, fogyatékosságból eredő tanulási nehézségek leküzdése differenciálással és egyénre szabott tanulási eljárásokkal, terápiás, fejlesztő programokkal kiegészítve valósul meg.

A Gondolkodási módszerek alapozása, halmazok, matematikai logika, kombinatorika, valamint a Függvények, az analízis elemei és a Statisztika, valószínűség témaköröknél javasolt óraszámok az új ismeretek feldolgozására vonatkoznak, ezeknek a témaköröknek az ismereteit eszközként használjuk a többi témakör tanulásakor.

| Óraszám/évfolyam témakörei                                          | 3. évfolyam        |
|---------------------------------------------------------------------|--------------------|
| Gondolkodási módszerek, halmazok, matematikai logika, kombinatorika | $7 + 23 = 30$ óra  |
| Számelmélet, algebra                                                | $71 + 12 = 83$ óra |
| Geometria – mérés                                                   | $32 + 8 = 40$ óra  |
| Függvények, az analízis elemei                                      | $16 + 11 = 27$ óra |
| Szabadon felhasználható órakeret                                    | 54 óra             |
| Összesen                                                            | 180 óra            |

| Témakör                                                                                                                                 | 1. Gondolkodási módszerek, halmazok, matematikai logika, kombinatorika                                                                                                                                                                                                                                                                                      | Javasolt óraszám: 30 óra                                                                                                                                                                                                                                 |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</b>                                                                                            | A társakkal való együttműködés segítése. A figyelem terjedelmének és tartósságának növelése. Finommotoros mozgáskoordináció fejlesztése. Vizuális érzékelés és észlelés pontosságának fejlesztése. Összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés gyakoroltatása; közös tulajdonságok felismerése, kiemelése (analizálás). Matematikai fogalmak értelmezése. |                                                                                                                                                                                                                                                          |
| <b>Fejlesztési ismeretek</b>                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             | <b>Fejlesztési tevékenységek</b>                                                                                                                                                                                                                         |
| <i>1.1 Halmazok</i><br>Személyek, tárgyak, matematikai eszközök, számok, geometriai alakzatok összehasonlítása                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             | Személyek, tárgyak, matematikai eszközök, számok, geometriai alakzatok összehasonlítása.<br>Tulajdonságok megfigyelése, megfogalmazása.<br>Közös tulajdonság kiemelése.                                                                                  |
| Csoportosítás adott vagy választott szempont szerint<br>Osztályozás, rendezés<br>Tulajdonságok jelölése<br><br>Tulajdonságok változásai |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             | Csoportosítások, rendezések, osztályozások adott vagy választott szempont szerint.<br>Tulajdonságok jelölése jelkártyákkal.<br>Jelkártyák értelmezése.<br>Transzformációs játékok egy tulajdonság változásával, a változás megfigyelése, megfogalmazása. |
| Kombinatorikus feladatok                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             | Kombinatorikus játékok, építések, színezések.                                                                                                                                                                                                            |
| <i>1.2. Matematikai logika</i><br>Igaz, hamis állítások                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             | Igaz, nem igaz állítások megfogalmazása tárgyak, számok és geometriai alakzatok halmazáról.<br>Állítások igazságának eldöntése.                                                                                                                          |
| <b>Fogalmak</b>                                                                                                                         | Nagyságbeli viszonyzó, tulajdonság, szín, forma.                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                          |

| Témakör                                                                                                                                              | 2. Számelmélet, algebra                                                                                                                                                                                                                                                                                   | Javasolt óraszám: 83 óra                                                                                                                                                                                                                    |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</b>                                                                                                         | Matematikai eszközök célszerű használata.<br>Valós helyzetek, összefüggések elképzelése, műveletek tartalmának megértése.<br>Számolási készség fejlesztése változatos gyakorlással.<br>Szenzomotoros, algoritmusos, analógiás gondolkodás fejlesztése.<br>A matematikai nyelv egyre pontosabb használata. |                                                                                                                                                                                                                                             |
| <b>Fejlesztési ismeretek</b>                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | <b>Fejlesztési tevékenységek</b>                                                                                                                                                                                                            |
| <i>2.1. Számok</i><br>Számfogalom megerősítése 20-as számkörben<br>A 100-as számkör<br>Számfogalom mint a halmaz tulajdonsága, számossága; darabszám |                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | Tárgyak, matematikai eszközök meg- és leszámlálása.<br>A számlálás ritmusának (szem, kéz koordinációjának) kialakítása.<br>Tízes csoportok alkotása.<br>Számok írása, olvasása, értelmezése.<br>Számok modellezése matematikai eszközökkel. |
| Római számok<br>I, V, X, L, C                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | A római számok írása, olvasása, használatuk a mindennapi élet különböző területein (kerületek, hónapok, emeletek).                                                                                                                          |
| Sorszám                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | Sorszám írása, olvasása, használata valós helyzetekben.                                                                                                                                                                                     |



|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Számfogalom mint a mérés eredménye, mérőszám                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            | Mennyiségek meg- és kimérése választott és szabványmértékegységekkel. (hosszúság, tömeg, űrtartalom).<br>Különböző mennyiségek kifizetése öt- és tízforintosokkal.                                                                                                                                                                                                                 |
| A tízes számrendszer szerkezeti sajátosságai<br>A helyiérték-táblázat szerkezete<br>Helyi érték, alaki érték, valódi érték<br>Viszonyítás                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               | Helyi értékek közötti összefüggések megfigyelése és megfogalmazása.<br>Helyi érték, alaki érték, valódi érték kapcsolatának megfigyelése, megfogalmazása.<br>Számok modellezése, összehasonlítása, a relációs jelek ( $<$ $>$ $=$ ) értelmezése, használata.<br>A több, kevesebb, ugyanannyi fogalmának használata.                                                                |
| Számsorok                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               | Tájékozódás a számegyenesen és a százas táblán.<br>Egyes és tízes számszomszédok leolvasása.                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
| Számok tulajdonságai                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    | Számok tulajdonságainak megfigyelése, megfogalmazása.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
| Bontás                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | Számok bontása tízesek és egyesek összegére matematikai eszközökkel.<br>Bontások lejegyzése.                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
| 2.2 Műveletek<br>Összeadás, kivonás 20-as számkörben tízesátlépéssel<br><br>Összeadás, kivonás száz-as számkörben:<br>– kerek tízesek összeadása, kivonása,<br>– kerek tízesekhez egyesek hozzáadása, teljes kétjegyű számokból az egyesek elvétele,<br>– teljes kétjegyű számokhoz kerek tízesek hozzáadása, elvétele,<br>– teljes kétjegyű számokhoz teljes kétjegyű számok hozzáadása, elvétele tízesátlépés nélkül,<br>– teljes kétjegyű számokhoz egyjegyű számok hozzáadása, elvétele tízesátlépéssel,<br>– teljes kétjegyű számokhoz teljes kétjegyű számok hozzáadása, elvétele tízesátlépéssel | Fejben számolás.<br>Összeadás, kivonás, szorzás, bennfoglalás és részekre osztás értelmezése.<br>Történetek megjelenítése tevékenységgel.<br>Mennyiségi változások megfigyelése, megfogalmazása, lejegyzése művelettel.<br>Műveletek modellezése matematikai eszközökkel.<br>Összeadás, kivonás eszközökkel, majd egyre elvontabb szinten.<br>Önellenőrzés, számológép használata. |
| Szorzás, bennfoglalás, részekre osztás<br>A 10-es, 5-ös, 2-es szorzó- és bennfoglaló táblák<br>A 4-es, 3-as, 6-os szorzó és bennfoglaló táblák                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          | A szorzó- és bennfoglaló táblák memorizálása.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |

|                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>A matematikai jelek<br/>(+ − : &lt; &gt; =)<br/>Műveleti tulajdonságok: a tagok és tényezők felcserélhetősége<br/>Műveletek közötti összefüggések</p> | <p>Matematikai jelek használata a műveletek lejegyzésekor.<br/>Tapasztalatok gyűjtése a tagok és tényezők felcserélhetőségéről, a műveletek inverzitásáról.<br/>Műveletek közötti összefüggések megjelenítése matematikai- és IKT-eszközökkel.<br/>Az összefüggések megfigyelése, megfogalmazása, lejegyzése.<br/>Valóságos helyzetek, történések elképzelése.</p>             |
| <p>Egyszerű szöveges feladatok</p>                                                                                                                       | <p>Egyszerű szöveges feladatok értelmezése, megjelenítésük lejátsszással, kirakással, rajzban.<br/>Ismert és ismeretlen adatok megállapítása, az adatok közti összefüggések megfigyelése, megfogalmazása.<br/>Mennyiségi következtetések.<br/>A megfelelő matematikai művelet kiválasztása, a várható eredmény becslése, a művelet kiszámítása, ellenőrzése számológéppel.</p> |
| <p>2.3. Számelméleti ismeretek<br/>Páros, páratlan számok</p>                                                                                            | <p>A páros, páratlan számok fogalmának kiterjesztése a 100-as számkör számaira.<br/>Tapasztalatok gyűjtése matematikai elemek párosításával, a tapasztalatok megfogalmazása.</p>                                                                                                                                                                                               |
| <p><b>Fogalmak</b></p>                                                                                                                                   | <p>Szám neve, jele; alaki, helyi-, valódi érték; egyes, tízes, százaz; egyjegyű, kétjegyű, háromjegyű szám; kerek tízes, kerek százaz; összeadás, összeadandó, összeg; kivonás, kisebbítendő, kivonandó, maradék, különbség; szorzás, bennfoglalás, osztás.</p>                                                                                                                |

|                |                            |                                 |
|----------------|----------------------------|---------------------------------|
| <b>Témakör</b> | <b>3. Geometria, mérés</b> | <b>Javasolt óraszám: 40 óra</b> |
|----------------|----------------------------|---------------------------------|

|                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
|-----------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p><b>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</b></p> | <p>A figyelem terjedelmének és tartósságának növelése.<br/>Érzékelés pontosságának fejlesztése.<br/>Tájékozódás síkban, térben, időben és a mennyiségi viszonyokban.<br/>Kreativitás fejlesztése, konstruálási kedv felkeltése.<br/>Összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés, azonosságok megállapítása (vonalak, síkidomok, testek).<br/>Képi emlékezet fejlesztése (geometriai alakzatok, mérőeszközök, mértékegységek nagysága).<br/>Mérő- és szerkesztőeszközök célszerű használata, becslés, mérés gyakoroltatása. Összefüggés megértése, mennyiségi következtetések.<br/>Szenzomotoros és fogalomalkotó gondolkodás fejlesztése.</p> |
| <p><b>Fejlesztési ismeretek</b></p>                 | <p><b>Fejlesztési tevékenységek</b></p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
| <p>3.1 Téri elemek<br/>Vonalak (görbe, egyenes)</p> | <p>Egyenes és görbe vonalak előállítása pálcikákkal, zsinórral.<br/>Vonalak rajzolása szabad kézzel, vonalzóval, körzővel.<br/>Vonalak tulajdonságainak megfigyelése, megfogalmazása:<br/> <ul style="list-style-type: none"> <li>– egyenes, görbe vonal</li> <li>– nyitott, zárt vonal</li> </ul> </p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |

|                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                                                                    | – töröttvonal.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
| Egyenes helyzete (függőleges, vízszintes, ferde egyenesek)                                         | Különböző helyzetű egyenesek modellezése pálcikákkal, IKT-eszközökkel.<br>Egyenesek helyzetének megfigyelése, megfogalmazása.<br>Két vagy több egyenes egymáshoz viszonyított helyzetének megfigyelése, megfogalmazása.                                                                                                                                                                                                                  |
| Párhuzamos, merőleges, metsző egyenesek                                                            | Párhuzamos, merőleges, metsző egyenesek kirakása pálcikákkal, rajzolásuk vonalzóval.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
| Pont és vonal helyzete                                                                             | Pont és vonal helyzetének megfigyelése, egymáshoz való viszonyuk megfogalmazása (rajta, kívül, belül).<br>Adott helyzet létrehozása.                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
| 3.2. Síkbeli alakzatok<br>Háromszög, négyzet, téglalap, sokszög, kör                               | Síkidomok felismerése a környezetben, megnevezésük.<br>Síkidomok előállítása tépéssel, vágással; rajzolásuk szabad kézzel és a szerkesztő eszközökkel.<br>Síkidomok jellemzőinek megfigyelése, megfogalmazása:<br>– határoló vonalak (egyenes, görbe),<br>– határoló egyenesek száma,<br>– oldalak helyzete,<br>– oldalak nagysága.<br>Síkidomok összehasonlítása, analízisa, a közös tulajdonságok kiemelése, csoportosításuk.          |
| 3.3. Térbeli alakzatok<br>Kocka, téglatest, gömb                                                   | Testek felismerése a környezetben, megnevezésük.<br>Testek előállítása gyurmából.<br>Építés kockákból minta alapján és szabadon.<br>Testek tulajdonságainak megfigyelése, megfogalmazása:<br>– határoló lapok (egyenes- és görbe lap),<br>– határoló lapok száma,<br>– határoló lapok helyzete,<br>– határoló lapok alakja (négyzet, téglalap).<br>Testek összehasonlítása, analízisa, a közös tulajdonságok kiemelése, csoportosításuk. |
| 3.4. Transzformációk<br>Tükrös alakzatok, tengelyes szimmetria<br>Tükrözés                         | Tükrös alakzatok megfigyelése a környezetben.<br>Tükrös alakzatok vizsgálata síktükörrel.<br>Tükrös alakzatok előállítása tépéssel, vágással, hajtogatással.<br>Tükrös alakzatok előállítása térben.<br>Alakzatok tükrözése térben, síkban síktükörrel.<br>Alakzatok és tükörképük összehasonlítása, az azonosság és a különbség megfogalmazása.                                                                                         |
| 3.5. Mérés<br>Hosszúság, űrtartalom, tömeg                                                         | Mérés választott és szabványmértékegységekkel.<br>Beclés, megmérés, kimérés.<br>Összefüggések felfedezése a mértékegység nagysága és a mérőszám között.                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
| Szabványmértékegységek<br>– hosszúság (m, dm, cm)<br>– űrtartalom (hl, l, dl)<br>– tömeg (kg, dkg) | Szabványmértékegységek értelmezése, nevük, jelük.<br>Mérendő anyagok, mérőeszközök, mértékegységek egymáshoz rendelése.<br>Ugyanannak a mennyiségnek megmérése különböző mértékegységekkel.                                                                                                                                                                                                                                              |

|                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
|--------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Mértékváltás                                                 | Mértékváltás következtetéssel.                                                                                                                                                                                                                                                     |
| Idő mértékegységei: év, évszak, hónap, hét, nap, óra, perc   | Múlt, jelen, jövő fogalma.<br>Előtte, utána, korábban, később viszonyfogalmak érzékeltetése, használatuk.<br>Időtartam érzékelése, mérése egyenes tempójú mozgással, hanggal, szabvány egységekkel.<br>Időpont leolvasása percnyi pontossággal.<br>Óra beállítása adott időpontra. |
| Pénz, forint                                                 | Pénzermék megismerése, használata.<br>A forint jele: Ft<br>Mennyiségek be- és felváltása.<br>Ugyanannak a mennyiségnek kifizetése többféleképpen.                                                                                                                                  |
| 3.6 Kerület, terület<br>Négyzet, téglalap kerülete, területe | Kerület fogalmának alapozása körüljárással, méréssel.<br>Négyzet és a téglalap kerületének számítása mért vagy adott adatok alapján.<br>Terület fogalmának előkészítése lefedéssel.                                                                                                |
| <b>Fogalmak</b>                                              | Térbeli elem, síkbeli alakzat, térbeli alakzat, transzformáció, mértékegység, pénz, kerület, terület.                                                                                                                                                                              |

| Témakör                                                       | 4. Függvények, az analízis elemei                                                                                                                                                                                                                                                                               | Javasolt óraszám:<br>27 óra      |
|---------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------|
| <b>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</b>                  | Összehasonlítás, összefüggés felfogása, megfogalmazása, jelölése, rendezés, kiegészítés.<br>Induktív-deduktív következtetések gyakoroltatása.<br>Relációk, sorozatok, függvények, táblázatok megértése. Logikus gondolkodás fejlesztése.<br>Relációs szókincs használata.                                       |                                  |
| <b>Fejlesztési ismeretek</b>                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 | <b>Fejlesztési tevékenységek</b> |
| 4.1 Összefüggések                                             | Kapcsolatok felfedezése a környezetben, tárgyhalmazok, számok, műveletek, mennyiségek, mértékegységek és geometriai alakzatok körében.<br>Összefüggések megértése, megfogalmazása, jelölése vonallal, nyíllal, relációs jelekkel, nyitott mondatokkal.                                                          |                                  |
| 4.2. Sorozatok<br>Szabályfelismerés, szabálykövetés           | Szabályjátékok logikai készlettel, számokkal egy tulajdonság változásával.<br>Szabály felismerése, megfogalmazása, lejegyzése.<br>Táblázat kitöltése adott és felismert szabály alapján.<br>Sorozatok folytatása tárgyakkal, logikai játékkal, rajzban.<br>Számok rendezése.<br>Hiányos számsorok kiegészítése. |                                  |
| Növekvő és csökkenő számsorok                                 | Növekvő és csökkenő számsorok alkotása megadott és felismert szabály alapján.<br>Állandó különbségű sorozatok folytatása mindkét irányban megadott és választott szabály alapján.                                                                                                                               |                                  |
| 4.3. Függvények megadása, ábrázolása<br><br>Táblázat olvasása | A mindennapi életből megfigyelt, gyűjtött, számlált, mért adatok lejegyzése, táblázatba rendezésük.<br>Táblázat adatainak értelmezése, kitöltésük adott és felismert szabály alapján.                                                                                                                           |                                  |

|                 |                                                                        |
|-----------------|------------------------------------------------------------------------|
| <b>Fogalmak</b> | Kapcsolat, különbség, azonosság, szabály, táblázat, sorozat, függvény. |
|-----------------|------------------------------------------------------------------------|

|                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
|------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Összegzett<br/>tanulási<br/>eredmények a 3.<br/>évfolyam végére</b> | <p>A Nat-ban meghatározott tanulási eredmények a tanulók sajátos nevelési igénye és egyéni képességei szerint, különösen:</p> <p>Halmaz elemeinek adott, illetve választott szempont szerinti válogatása, csoportosítása.<br/>Kész halmazról állítások megfogalmazása.</p> <p>Számok írása, olvasása 100-as számkörben.<br/>Számok összehasonlítása, helyük a számsorban, számszomszédok.</p> <p>Összeadás, kivonás 20-as számkörben készségszinten.<br/>Összeadás, kivonás 100-as számkörben tízesátlépés nélkül analógia és eszközök segítségével.</p> <p>A tanult szorzó- és bennfoglaló táblák ismerete eszközhasználattal.</p> <p>A négyzet, téglalap, háromszög, kör felismerése, megnevezése.<br/>A kocka, téglatest és a gömb felismerése, megnevezése.<br/>A tanult mértékegységek használata segítségével.</p> <p>Nem matematikai és matematikai relációk felismerése.<br/>Szabály felismerése, megfogalmazása egyszerűbb esetekben.</p> |
|------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

#### 4. évfolyam

A két év kiemelt célja a tanulási képességek intenzív fejlesztése. Feladata a tantárgy iránti érdeklődés folyamatos fenntartása, azért, hogy a tanulók szívesen és aktívan tevékenykedjenek a matematikaórákon; helyes tanulási szokások kialakítása; az önálló tanulás kialakulásának segítése egyénre szabott motivációval, tanulási módokkal, eljárásokkal; a matematikai ismeretek bővítése, készségek, képességek fejlesztése változatos tevékenységek, saját élmények és tapasztalatok alapján. Az IKT-eszközök használata a tanítás-tanulási folyamat különböző szakaszaiban jelenik meg. A gondolkodási módok gyakorlása valós élethelyzetekből kiindulva történik a szövegértés, szövegalkotás fejlesztésével, a tanult matematikai fogalmak, a matematikai nyelv egyre pontosabb használatával.

A kreativitás és az alkotókedv felkeltése matematikai tevékenységek során valósul meg, törekedve a minél pontosabb és kitartó munkavégzésre, az önellenőrzésre ösztönzésre. Az önértékelés és az önismeret fejlesztése párhuzamosan valósul meg az önbizalom folyamatos megerősítésével, az együttműködési képesség, a segítőkészség fejlesztésével, mások segítségének, észrevételeinek elfogadásával.

A 3–4. évfolyamon a figyelem terjedelmének, tartósságának és a koncentráció időtartamának növelése kiegészül az auditív és vizuális észlelés és érzékelés pontosságának fejlesztésével, a mozgásos, képi és fogalmi emlékezet fejlesztésével. Kiemelt figyelmet kell fordítani a

finommotoros mozgáskoordináció további fejlesztésére a matematikai és a szerkesztőeszközök használatának során is. A sérülésekből, fogyatékosságból eredő tanulási nehézségek leküzdése differenciálással és egyénre szabott tanulási eljárásokkal, terápiás, fejlesztő programokkal kiegészítve valósul meg.

A Gondolkodási módszerek alapozása, halmazok, matematikai logika, kombinatorika, valamint a Függvények, az analízis elemei és a Statisztika, valószínűség témaköröknél javasolt óraszámok az új ismeretek feldolgozására vonatkoznak, ezeknek a témaköröknek az ismereteit eszközként használjuk a többi témakör tanulásakor.

| Óraszám/évfolyam témakörei                                          | 4. évfolyam       |
|---------------------------------------------------------------------|-------------------|
| Gondolkodási módszerek, halmazok, matematikai logika, kombinatorika | $7 + 7 = 14$ óra  |
| Számelmélet, algebra                                                | $71 + 7 = 78$ óra |
| Geometria – mérés                                                   | $32 + 2 = 34$ óra |
| Függvények, az analízis elemei                                      | $16 + 2 = 18$ óra |
| Szabadon felhasználható órakeret                                    | 18 óra            |
| Összesen                                                            | 144 óra           |

| Témakör                                                                                                                                                             | 1. Gondolkodási módszerek, halmazok, matematikai logika, kombinatorika                                                                                                                                                                                                                                                                                      | Javasolt óraszám: 14 óra |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------|
| <b>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</b>                                                                                                                        | A társakkal való együttműködés segítése. A figyelem terjedelmének és tartósságának növelése. Finommotoros mozgáskoordináció fejlesztése. Vizuális érzékelés és észlelés pontosságának fejlesztése. Összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés gyakoroltatása; közös tulajdonságok felismerése, kiemelése (analizálás). Matematikai fogalmak értelmezése. |                          |
| <b>Fejlesztési ismeretek</b>                                                                                                                                        | <b>Fejlesztési tevékenységek</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |                          |
| 1.1 Halmazok<br>Személyek, tárgyak, matematikai eszközök, számok, geometriai alakzatok összehasonlítása                                                             | Személyek, tárgyak, matematikai eszközök, számok, geometriai alakzatok összehasonlítása.<br>Tulajdonságok megfigyelése, megfogalmazása.<br>Közös tulajdonság kiemelése.                                                                                                                                                                                     |                          |
| Csoportosítás adott vagy választott szempont szerint<br>Osztályozás, rendezés<br>Tulajdonságok jelölése<br><br>Tulajdonságok változásai<br>Kombinatorikus feladatok | Csoportosítások, rendezések, osztályozások adott vagy választott szempont szerint.<br>Tulajdonságok jelölése jelkártyákkal.<br>Jelkártyák értelmezése.<br>Transzformációs játékok egy tulajdonság változásával, a változás megfigyelése, megfogalmazása.<br>Kombinatorikus játékok, építések, színezések.                                                   |                          |

|                                                  |                                                                                                                                 |
|--------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 1.2. Matematikai logika<br>Igaz, hamis állítások | Igaz, nem igaz állítások megfogalmazása tárgyak, számok és geometriai alakzatok halmazáról.<br>Állítások igazságának eldöntése. |
| <b>Fogalmak</b>                                  | Nagyságbeli viszonyító, tulajdonság, szín, forma.                                                                               |

| <b>Témakör</b>                                                                                                                                   | <b>2. Számelmélet, algebra</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                      | <b>Javasolt óraszám:<br/>78 óra</b> |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------|
| <b>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</b>                                                                                                     | Matematikai eszközök célszerű használata.<br>Valós helyzetek, összefüggések elképzelése, műveletek tartalmának megértése.<br>Számolási készség fejlesztése változatos gyakorlással.<br>Szenzomotoros, algoritmusos, analógiás gondolkodás fejlesztése.<br>A matematikai nyelv egyre pontosabb használata.           |                                     |
| <b>Fejlesztési ismeretek</b>                                                                                                                     | <b>Fejlesztési tevékenységek</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                     |
| 2.1. Számok<br>Számfogalom megerősítése<br>20-as számkörben<br>A 100-as számkör<br>Számfogalom mint a halmaz tulajdonsága, számossága; darabszám | Tárgyak, matematikai eszközök meg- és leszámmlálása.<br>A számlálás ritmusának (szem, kéz koordinációjának) kialakítása.<br>Tízes csoportok alkotása.<br>Számok írása, olvasása, értelmezése.<br>Számok modellezése matematikai eszközökkel.                                                                        |                                     |
| Római számok<br>I, V, X, L, C                                                                                                                    | A római számok írása, olvasása, használatuk a mindennapi élet különböző területein (kerületek, hónapok, emeletek).                                                                                                                                                                                                  |                                     |
| Sorszám<br><br>Számfogalom mint a mérés eredménye, mérőszám                                                                                      | Sorszám írása, olvasása, használata valós helyzetekben.<br>Mennyiségek meg- és kimérése választott és szabványmértékegységekkel. (hosszúság, tömeg, űrtartalom).<br>Különböző mennyiségek kifizetése öt- és tízforintosokkal.                                                                                       |                                     |
| A tízes számrendszer szerkezeti sajátosságai<br>A helyiérték-táblázat szerkezete<br>Helyi érték, alaki érték, valódi érték<br>Viszonyítás        | Helyi értékek közötti összefüggések megfigyelése és megfogalmazása.<br>Helyi érték, alaki érték, valódi érték kapcsolatának megfigyelése, megfogalmazása.<br>Számok modellezése, összehasonlítása, a relációs jelek ( $<$ $>$ $=$ ) értelmezése, használata.<br>A több, kevesebb, ugyanannyi fogalmának használata. |                                     |
| Számsorok<br><br>Számok tulajdonságai                                                                                                            | Tájékozódás a számegyenesen és a százastáblán.<br>Egyes és tízes számszomszédok leolvasása.<br>Számok tulajdonságainak megfigyelése, megfogalmazása.                                                                                                                                                                |                                     |
| Bontás                                                                                                                                           | Számok bontása tízesek és egyesek összegére matematikai eszközökkel.<br>Bontások lejegyzése.                                                                                                                                                                                                                        |                                     |
| 2.2 Műveletek<br>Összeadás, kivonás 20-as számkörben tízesátlépéssel<br><br>Összeadás, kivonás százastáblán:                                     | Fejben számolás.<br>Összeadás, kivonás, szorzás, bennfoglalás és részekre osztás értelmezése.<br>Történetek megjelenítése tevékenységgel.<br>Mennyiségi változások megfigyelése, megfogalmazása, lejegyzése művelettel.                                                                                             |                                     |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <ul style="list-style-type: none"> <li>– kerek tízesek összeadása, kivonása,</li> <li>– kerek tízesekhez egyesek hozzáadása, teljes kétjegyű számokból az egyesek elvétele,</li> <li>– teljes kétjegyű számokhoz kerek tízesek hozzáadása, elvétele,</li> <li>– teljes kétjegyű számokhoz teljes kétjegyű számok hozzáadása, elvétele tízesátlépés nélkül,</li> <li>– teljes kétjegyű számokhoz egyjegyű számok hozzáadása, elvétele tízesátlépéssel,</li> <li>– teljes kétjegyű számokhoz teljes kétjegyű számok hozzáadása, elvétele tízesátlépéssel</li> </ul> | <p>Műveletek modellezése matematikai eszközökkel.<br/>Összeadás, kivonás eszközökkel, majd egyre elvontabb szinten.<br/>Önellenőrzés, számológép használata.</p>                                                                                                                                                                                                               |
| <p>Szorzás, bennfoglalás, részekre osztás<br/>A 10-es, 5-ös, 2-es szorzó- és bennfoglaló táblák<br/>A 4-es, 3-as, 6-os szorzó és bennfoglaló táblák</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | <p>A szorzó- és bennfoglaló táblák memorizálása.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
| <p>A matematikai jelek (+ – : &lt; &gt; =)<br/>Műveleti tulajdonságok: a tagok és tényezők felcserélhetősége<br/>Műveletek közötti összefüggések</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              | <p>Matematikai jelek használata a műveletek lejegyzésekor.<br/>Tapasztalatok gyűjtése a tagok és tényezők felcserélhetőségéről, a műveletek inverzitásáról.<br/>Műveletek közötti összefüggések megjelenítése matematikai- és IKT-eszközökkel.<br/>Az összefüggések megfigyelése, megfogalmazása, lejegyzése.<br/>Valóságos helyzetek, történések elképzelése.</p>             |
| <p>Egyszerű szöveges feladatok</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                | <p>Egyszerű szöveges feladatok értelmezése, megjelenítésük lejátsszással, kirakással, rajzban.<br/>Ismert és ismeretlen adatok megállapítása, az adatok közti összefüggések megfigyelése, megfogalmazása.<br/>Mennyiségi következtetések.<br/>A megfelelő matematikai művelet kiválasztása, a várható eredmény becslése, a művelet kiszámítása, ellenőrzése számológéppel.</p> |
| <p>2.3. Számelméleti ismeretek<br/>Páros, páratlan számok</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     | <p>A páros, páratlan számok fogalmának kiterjesztése a 100-as számkör számaira.<br/>Tapasztalatok gyűjtése matematikai elemek párosításával, a tapasztalatok megfogalmazása.</p>                                                                                                                                                                                               |



|                 |                                                                                                                                                                                                                                                          |
|-----------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Fogalmak</b> | Szám neve, jele; alaki, helyi-, valódi érték; egyes, tízes, százaz; egyjegyű, kétjegyű, háromjegyű szám; kerek tízes, kerek százaz; összeadás, összeadandó, összeg; kivonás, kisebbítendő, kivonandó, maradék, különbség; szorzás, bennfoglalás, osztás. |
|-----------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

|                |                            |                                 |
|----------------|----------------------------|---------------------------------|
| <b>Témakör</b> | <b>3. Geometria, mérés</b> | <b>Javasolt óraszám: 34 óra</b> |
|----------------|----------------------------|---------------------------------|

|                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |  |
|-----------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|
| <b>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</b>                                | <p>A figyelem terjedelmének és tartósságának növelése.<br/> Érzékelés pontosságának fejlesztése.<br/> Tájékozódás síkban, térben, időben és a mennyiségi viszonyokban.<br/> Kreativitás fejlesztése, konstruálási kedv felkeltése.<br/> Összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés, azonosságok megállapítása (vonalak, síkidomok, testek).<br/> Képi emlékezet fejlesztése (geometriai alakzatok, mérőeszközök, mértékegységek nagysága).<br/> Mérő- és szerkesztőeszközök célszerű használata, becslés, mérés gyakoroltatása. Összefüggés megértése, mennyiségi következtetések.<br/> Szenzomotoros és fogalomalkotó gondolkodás fejlesztése.</p> |  |
| <b>Fejlesztési ismeretek</b>                                                | <b>Fejlesztési tevékenységek</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |  |
| <b>3.1 Téri elemek</b><br>Vonalak (görbe, egyenes)                          | Egyenes és görbe vonalak előállítása pálcikákkal, zsinórral.<br>Vonalak rajzolása szabad kézzel, vonalzóval, körzővel.<br>Vonalak tulajdonságainak megfigyelése, megfogalmazása: <ul style="list-style-type: none"> <li>– egyenes, görbe vonal</li> <li>– nyitott, zárt vonal</li> <li>– töröttvonal.</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |  |
| Egyenes helyzete (függőleges, vízszintes, ferde egyenesek)                  | Különböző helyzetű egyenesek modellezése pálcikákkal, IKT-eszközökkel.<br>Egyenesek helyzetének megfigyelése, megfogalmazása.<br>Két vagy több egyenes egymáshoz viszonyított helyzetének megfigyelése, megfogalmazása.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |  |
| Párhuzamos, merőleges, metsző egyenesek                                     | Párhuzamos, merőleges, metsző egyenesek kirakása pálcikákkal, rajzolásuk vonalzóval.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |  |
| Pont és vonal helyzete                                                      | Pont és vonal helyzetének megfigyelése, egymáshoz való viszonyuk megfogalmazása (rajta, kívül, belül).<br>Adott helyzet létrehozása.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |  |
| <b>3.2. Síkbeli alakzatok</b><br>Háromszög, négyzet, téglalap, sokszög, kör | Síkidomok felismerése a környezetben, megnevezésük.<br>Síkidomok előállítása tépéssel, vágással; rajzolásuk szabad kézzel és a szerkesztő eszközökkel.<br>Síkidomok jellemzőinek megfigyelése, megfogalmazása: <ul style="list-style-type: none"> <li>– határoló vonalak (egyenes, görbe),</li> <li>– határoló egyenesek száma,</li> <li>– oldalak helyzete,</li> <li>– oldalak nagysága.</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                   |  |

|                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                                                                    | Síkidomok összehasonlítása, analízálása, a közös tulajdonságok kiemelése, csoportosításuk.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
| 3.3. <i>Térbeli alakzatok</i><br>Kocka, téglatest, gömb                                            | Testek felismerése a környezetben, megnevezésük.<br>Testek előállításuk gyurmából.<br>Építés kockákból minta alapján és szabadon.<br>Testek tulajdonságainak megfigyelése, megfogalmazása:<br>– határoló lapok (egyenes- és görbe lap),<br>– határoló lapok száma,<br>– határoló lapok helyzete,<br>– határoló lapok alakja (négyzet, téglalap).<br>Testek összehasonlítása, analízálása, a közös tulajdonságok kiemelése, csoportosításuk. |
| 3.4. <i>Transzformációk</i><br>Tükrös alakzatok, tengelyes szimmetria<br>Tükrözés                  | Tükrös alakzatok megfigyelése a környezetben.<br>Tükrös alakzatok vizsgálata síktükörrel.<br>Tükrös alakzatok előállítása tépéssel, vágással, hajtogatással.<br>Tükrös alakzatok előállítása térben.<br>Alakzatok tükrözése térben, síkban síktükörrel.<br>Alakzatok és tükörképük összehasonlítása, az azonosság és a különbség megfogalmazása.                                                                                            |
| 3.5. <i>Mérés</i><br>Hosszúság, űrtartalom, tömeg                                                  | Mérés választott és szabványmértékegységekkel.<br>Becsülés, megmérés, kimérés.<br>Összefüggések felfedezése a mértékegység nagysága és a mérőszám között.                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
| Szabványmértékegységek<br>– hosszúság (m, dm, cm)<br>– űrtartalom (hl, l, dl)<br>– tömeg (kg, dkg) | Szabványmértékegységek értelmezése, nevük, jelük.<br>Mérendő anyagok, mérőeszközök, mértékegységek egymáshoz rendelése.<br>Ugyanannak a mennyiségnek megmérése különböző mértékegységekkel.                                                                                                                                                                                                                                                 |
| Mértékváltás                                                                                       | Mértékváltás következtetéssel.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
| Idő mértékegységei: év, évszak, hónap, hét, nap, óra, perc                                         | Múlt, jelen, jövő fogalma.<br>Előtte, utána, korábban, később viszonyfogalmak érzékeltetése, használatuk.<br>Időtartam érzékelése, mérése egyenes tempójú mozgással, hanggal, szabvány egységekkel.<br>Időpont leolvasása percnyi pontossággal.<br>Óra beállítása adott időpontra.                                                                                                                                                          |
| Pénz, forint                                                                                       | Pénzérték megismerése, használata.<br>A forint jele: Ft<br>Mennyiségek be- és felváltása.<br>Ugyanannak a mennyiségnek kifizetése többféleképpen.                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
| 3.6 <i>Kerület, terület</i><br>Négyzet, téglalap kerülete, területe                                | Kerület fogalmának alapozása körüljárással, méréssel.<br>Négyzet és a téglalap kerületének számítása mért vagy adott adatok alapján.<br>Terület fogalmának előkészítése lefedéssel.                                                                                                                                                                                                                                                         |
| <b>Fogalmak</b>                                                                                    | Térbeli elem, síkbeli alakzat, térbeli alakzat, transzformáció, mértékegység, pénz, kerület, terület.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |

| Témakör                                                       | 4. Függvények, az analízis elemei                                                                                                                                                                                                                                                                               | Javasolt óraszám:<br>18 óra |
|---------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------|
| A témakör nevelési-fejlesztési céljai                         | Összehasonlítás, összefüggés felfogása, megfogalmazása, jelölése, rendezés, kiegészítés.<br>Induktív-deduktív következtetések gyakoroltatása.<br>Relációk, sorozatok, függvények, táblázatok megértése. Logikus gondolkodás fejlesztése.<br>Relációs szókincs használata.                                       |                             |
| Fejlesztési ismeretek                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 | Fejlesztési tevékenységek   |
| 4.1 Összefüggések                                             | Kapcsolatok felfedezése a környezetben, tárgyhalmazok, számok, műveletek, mennyiségek, mértékegységek és geometriai alakzatok körében.<br>Összefüggések megértése, megfogalmazása, jelölése vonallal, nyíllal, relációs jelekkel, nyitott mondatokkal.                                                          |                             |
| 4.2. Sorozatok<br>Szabályfelismerés,<br>szabálykövetés        | Szabályjátékok logikai készlettel, számokkal egy tulajdonság változásával.<br>Szabály felismerése, megfogalmazása, lejegyzése.<br>Táblázat kitöltése adott és felismert szabály alapján.<br>Sorozatok folytatása tárgyakkal, logikai játékkal, rajzban.<br>Számok rendezése.<br>Hiányos számsorok kiegészítése. |                             |
| Növekvő és csökkenő számsorok                                 | Növekvő és csökkenő számsorok alkotása megadott és felismert szabály alapján.<br>Állandó különbségű sorozatok folytatása mindkét irányban megadott és választott szabály alapján.                                                                                                                               |                             |
| 4.3. Függvények megadása, ábrázolása<br><br>Táblázat olvasása | A mindennapi életből megfigyelt, gyűjtött, számlált, mért adatok lejegyzése, táblázatba rendezésük.<br>Táblázat adatainak értelmezése, kitöltésük adott és felismert szabály alapján.                                                                                                                           |                             |
| Fogalmak                                                      | Kapcsolat, különbség, azonosság, szabály, táblázat, sorozat, függvény.                                                                                                                                                                                                                                          |                             |

|                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
|-----------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Összegzett tanulási eredmények a 4. évfolyam végére | <p>A Nat-ban meghatározott tanulási eredmények a tanulók sajátos nevelési igénye és egyéni képességei szerint, különösen:</p> <p>Halmaz elemeinek adott, illetve választott szempont szerinti válogatása, csoportosítása.<br/>         Kész halmazról igaz, nem igaz állítások megfogalmazása.<br/>         Állítások igazságának eldöntése.</p> <p>Számok írása, olvasása, értelmezése 100-as számkörben.<br/>         Számok összehasonlítása, helyük a számsorban, számszomszédok.<br/>         Összeadás, kivonás 20-as számkörben készségszinten.<br/>         Összeadás, kivonás 100-as számkörben tízesátlépés nélkül analógia és eszközök segítségével.<br/>         Gyakorlottság a tanult szorzó- és bennfoglaló táblákban.<br/>         A négyzet, téglalap, háromszög, kör felismerése, megnevezése.<br/>         A négyzet és a téglalap tulajdonságainak ismerete.</p> |
|-----------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

|  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
|--|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|  | <p>A négyzet és a téglalap területének mérése, számítása mért adatok alapján (szükség esetén segítséggel).</p> <p>A kocka, téglalap és a gömb felismerése, megnevezése.</p> <p>A tanult mértékegységek ismerete, használata.</p> <p>Nem matematikai és matematikai relációk felismerése, jelölése.</p> <p>Szabály felismerése, megfogalmazása egyszerűbb esetekben.</p> <p>Állandó különbségű sorozatok folytatása mindkét irányban.</p> |
|--|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

### 8.2.3. KÖRNYEZETISMERET (3-4. évfolyam)

A Természettudomány és földrajz műveltségterület középpontjában a természet és az azt megismerő ember áll. A természettudományos műveltség kialakításának alapja a természettel való közvetlen, megértő és szeretetteljes kapcsolat. A tanulók a tantárgy elsajátítása során megismerkednek a természeti és technikai környezettel. A tantárgy legfontosabb célja, hogy a gyermekek életkori sajátosságaira, kognitív fejlődésére, valamint kíváncsiságára építve képessé tegye őket szűkebb és tágabb környezetük, valamint saját testük megismerésére, a változások megértésére, alapvető ok-okozati összefüggések meglátására.

A tanulók a természettudományos ismeretszerzés és -feldolgozás módszereire épülő tevékenységek révén, cselekvő úton szereznek tapasztalatokat, aktívan vesznek részt a fejlesztés folyamatában. A megismerési módszerek (megfigyelés, leírás, összehasonlítás, csoportosítás, mérés és kísérlet) elsajátításán és alkalmazásán keresztül fejlődnek azon alapvető képességeik (megfigyelő, leíró, azonosító, megkülönböztető képesség, mérési technika, kísérletezéshez szükséges képességek), melyek a természettudományos megismeréshez szükségesek, valamint kialakulnak az ezekhez nélkülözhetetlen alapvető szokásaik is.

Kiemelt jelentőségű, hogy a gyermekek saját tapasztalataikon keresztül olyan természettudományos tapasztalatok birtokába jussanak, melyek segítik eligazodásukat az őket körülvevő természeti, társadalmi és gazdasági környezetben, valamint képessé teszi őket arra, hogy környezetükkel harmonikusan együtt éljenek. A tantárgy tanulása során tehát erősíthető a környezet iránti érdeklődés, felelősségvállalás.

Alapvető fontossággal jelenik meg a tantárgy céljai között az egészség megőrzése és az egészséges életvitel összetevői közötti összefüggés felismerése, az egészséges életmód szokásainak alakítása, valamint az egészséget károsító hatások tudatos kerülésére való nevelés. A tantárgy céljaiból következik, hogy szükségszerűen szervesen kötődik a hétköznapi élethez, s így erősen gyakorlatorientált. Nem ismereteket tanít meg a gyermekek számára, hanem a gyermekek saját tevékenységeinek tapasztalatai által készíti elő a fogalomalkotást.

A tevékenységek végzése során szerzett élmények biztosítják a megismerés és felfedezés örömet, ezáltal hozzájárulnak ahhoz, hogy folyamatos legyen a tanulók motivációja arra, hogy a természettudományok és a földrajz tárgykörébe tartozó problémákat minél mélyebben megismerhessék, megérthessék.

Eközben a tanulók a mindenki által elérhető és alkalmazható természettudományos műveltség alapjainak birtokába jutnak.

A kerettanterv figyelembe veszi az enyhe értelmi fogyatékos tanulók megismerési sajátosságait, ezért az olyan megismerési helyzetekre helyezi a hangsúlyt, amelyekben az aktív tevékenység, a közvetlen tapasztalatszerzés, a cselekvések sokasága, a konkrét gyakorlati vonatkozások értelmezése szerepel. A tanulási folyamatban az érzékelésre, az észlelésre, a személyes élményekre, felfedezésekre építve jut el a tanuló a bonyolultabb gondolkodási műveletig, az elemi problémamegoldásig.

A természettudományos műveltség az egyén és a társadalom számára meghatározó jelentőségű. Az egészség tudatos megőrzése, a természeti és a technikai, az épített környezet felelős, fenntartható átalakítása természettudományos kutatások és azok eredményeinek alkalmazása nélkül elképzelhetetlen.

Az enyhén értelmi fogyatékos tanulóknak az ismeretsajátítási folyamat során olyan tudásrendszerek alapjait kell kiépíteniük, amelyek alkalmasak a mindennapi tevékenységekben való felhasználásra. A tanulók ismeretsajátításában a természeti környezeti világ elemi megismerésének lehetősége tűzhető ki célul. A folyamat során kiemelt figyelmet kell fordítani a kapcsolatrendszerek feltárására, az élő és élettelen természet szoros kölcsönhatására, az ember és természet összetartozására, egymásrautaltságára, az ember természetben betöltött helyének és szerepének felismerésére.

A tanterv olyan jelenségekkel is foglalkozik, amelyek befolyásolják az egyén és a közösség életét, és kihatással vannak a jövő alakulására. Ezek az egészségmegőrzéssel, természeti forrásokkal összefüggő problémák. Ezek feltárása, megértése hangsúlyos az enyhe értelmi fogyatékos tanulóknál is.

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetében kiemelt cél az életkoruknak és fejlettségüknek megfelelő korszerű tudások elsajátítása, a fogalmak folyamatos érlelése, pontosítása. Az önálló ismeretszerzés képességének fejlesztése aktív tevékenységek során, folyamatos gyűjtőmunkával, pozitív megerősítéssel és következetes segítségadással történik. A tanulói aktivitás és tevékenység-központúság érdekében szükséges a vizsgáló munkaeszközök, kísérleti eszközök, egyéni igényekhez igazított taneszközök alkalmazása. A tanterv célja a tájhoz, a hazához, a közösséghez tartozás örömeinek, felelősségének és érzelmi biztonságának kialakítása közben a térbeli és időbeli tájékozódó képesség fejlesztése. A kognitív képesség, a megismerő képesség fejlesztése, a megismerési módszerek elsajátítása, tapasztalatok szerzése közben, értelmezéssel, pontosítással kísérve történik. A kommunikációs képesség fejlesztésében a szókincs bővítés, a fogalmak értelmezése, a beszédprodukció kerül a középpontba. Az érdeklődés, a nyitottság, a kíváncsiság felkeltésének és tartósságának fokozásával megvalósítható a cselekvési képesség gazdagítása, az önkifejezési formák erősítése, a szociális képességek fejlesztése, együttműködés a feladatokban, kapcsolatteremtés és együttműködési szokások kialakítása, a társak segítése.

A fejlesztendő készségek, képességek az elemi természettudományos műveltség megszerzését és gyakorlatban való alkalmazását teszik lehetővé. Enyhe értelmi fogyatékos tanulók számára a tanulási tevékenységek közül kiemelt jelentőségű a megfigyelés, a közvetlen tapasztalatszerzés, vizsgálódás, aktív részvétel a kísérletekben, a kísérleti eszközök használata, továbbá a balesetmentes kísérletezés szabályainak elsajátítása.

enyhe értelmi

### 3–4. évfolyam

A természettudományos műveltség alapozása a mindennapi gyakorlatban szerzett játékos tapasztalatszerzéssel történik. Saját élményű tevékenységek formájában gyakorolva biztosítható a beilleszkedés, az együttműködés, a kapcsolatteremtés képességének fejlődése, a másság, a sérült társak elfogadása. Fontos cél, hogy a tanuló tudja elfogadni mások segítségét, képességeinek, életkorának megfelelően tudjon segítséget adni.

A környezetismeret tanítása során felkeltjük a tanulók érdeklődését közvetlen környezetük, társaik és önmaguk iránt. Az életkori sajátosságuknak és egyedi képességeikhez igazodó játékokon keresztül lehetséges csak a tantárgy megszerettetése. A játékok szolgálják az aktív figyelem- és emlékezetfejlesztést. A játékos gyakorláson keresztül alakítják ki a legfontosabb képzeteket, alapvető fogalmakat, ezek megjelenítését rajzban, formázással, mintázással. Bővítsék szókincsüket, alkalmazzák helyesen a tanult fogalmakat. A közvetlen környezet felfedezésén, önmaga megismerésén keresztül fokozatosan bővítjük a megismerés körét. A valóság megfigyelését kövesse annak képi megjelenítése, rajzon, fotón, maketten, terepasztalon történő ábrázolása, amely alkalmas a játékos gyakorlásra, majd szóbeli megerősítésre. A téri, időbeli tájékozódás kezdetben csak tanteremben történjen, konkrét tárgyhoz, valóságos történésekhez kötötten. Ezeken a fejlesztési szinteken haladva lesznek képesek elsajátítani a tanulók azokat az alapokat, amelyekre a következő évek tanulási folyamatait, a tanuló gondolkodási képességének, érzelmvilágának a fejlesztését építhetjük. Az elsődleges a kíváncsiság, az érdeklődés, a motiváció felkeltése és fenntartása, a szabálytudat, feladattudat kialakítása.

A Nat fő témakörei

1. Megismerési módszerek
2. Tájékozódás az időben
3. Tájékozódás a térben
4. Élő környezet
5. Anyagok és folyamatok

#### A TANULÓK ÉRTÉKELÉSE:

Az értékelés alapja a tanulók folyamatos megfigyelése. Az értékelésnél az elsajátított ismeretek tudásszintje mellett a tevékenységek során tanúsított aktivitást, önmagához viszonyított előrehaladást, ismeretszerző tevékenységét, ismereteinek pontosságát, szilárdságát és kreatív alkalmazását egyaránt figyelembe vesszük. Ezért az egész oktatás folyamatában végzett munkát, a tanulók tudásszintjét differenciáltan, az oktatási folyamat során adott sokféle feladat és teljesítés figyelembe vételével szabad csak értékelni.

**ÉRTÉKELÉSI SZEMPONTOK:** – Mennyire használja pontosan az elsajátított ismereteket. – Mennyire tudja a megszerzett ismereteket egymásra építeni, illetve egymáshoz kapcsolni. – Hogyan, milyen szinten használja a megismerési módszereket az önálló ismeretszerzésben. – Megfigyelési, mérési eredmények lejegyzésében való jártasság. – Összefüggések, oksági kapcsolatok felismerése. – A tanultak alapján elemi következtetések levonása.

**AZ ELLENŐRZÉS, ÉRTÉKELÉS MÓDJA:** Szóbeli értékelés a tanév során folyamatosan történik. A tanulók félévkor és a tanév végén osztályzatot kapnak. A tanulók az ismereteikről szóban, rajzban, írásban számolnak be. Szóbeli, írásbeli felelet során egy-egy lecke anyagát kérjük számon. Projektmunkát, kiselőadást érdemjeggyel is értékelhetünk. Felmérést több óra anyagából íratunk. A témákat témazáró felmérés zárja.

Az értékelésnél figyelembe vesszük a tanuló egyéni sajátosságait, vagyis a Tanulási Képességeket Vizsgáló Bizottság határozatában megfogalmazott, személyre szabott előírásait is.

## TANKÖNYVEK

Mivel a 2020-as NAT kerettantervéhez igazodóan új környezetismeret tankönyv nem kerül kiadásra, így a hagyományos, „normál” osztályra vonatkozó tankönyveket használjuk az SNI-s tanulók esetében is.

*A mi világunk – környezetismeret tk. 3. és 4. évfolyam*

*A mi világunk munkafüzet 3.*

*A mi világunk munkafüzet 4.*

## 3. évfolyam

| Tematika                                   |                   |
|--------------------------------------------|-------------------|
| Témakör neve:                              | Javasolt óraszám: |
| 1.Megfigyelés, mérés                       | 12                |
| 2.Az élettelen környezet kölcsönhatásai    | 2                 |
| 3.Tájékozódás térben és időben             | 16                |
| 4.Életközösségek lakóhelyünk környezetében | 2                 |
| 5.Testünk, egészségünk                     | 2                 |
| 6. Témahetek                               | 2                 |
| Összesen                                   | 36                |

| Témakör                                                                                                                                                                           | 1. Megfigyelés, mérés                                                                                                                                                                                                                                                                                             | Javasolt óraszám: 12 óra                                                                                                                                                                                         |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</b>                                                                                                                                      | Megfigyelés, összehasonlítás, vizsgálódás képességének fejlesztése. Kommunikációs képesség fejlesztése. Az analízáló, szintetizáló készség fejlesztése. Érdeklődés, motiváltság folyamatos fenntartása. Szociális képesség fejlesztése. A kooperatív technikák alkalmazása. Információszerző eszközök használata. |                                                                                                                                                                                                                  |
| <b>Fejlesztési ismeretek</b>                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   | <b>Fejlesztési tevékenységek</b>                                                                                                                                                                                 |
| <b>2.1. Mérés</b><br>Mérőeszközök, mértékegységek.<br>Becslés, mérés.<br>Mérési rendszerek (tömeg, hosszúság, hőmérséklet, űrtartalom)<br>Anyagok és testek mérhető tulajdonságai |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   | A mérhető tulajdonságok vizsgálata, a vizsgálati módszerek gyakorlása (megfigyelés, viszonyítás, becslés, mérés).<br>A figyelem irányítása, az emlékezet mobilizálása.<br>Mérőeszközök használatának gyakorlása. |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| A mérhető anyagi tulajdonságok felismerése, megismerése, mérése.                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
| <b>2.2. Az élettelen környezet megfigyelése</b><br>A környezet anyagai.<br>A természetben előforduló és mesterséges anyagok (fa, fém, levegő, víz, talaj).<br>Anyagformák és tulajdonságaik.<br>Az anyagok megmunkálhatósága.<br>A víz szerepe.<br>A víz előfordulása a természetben.<br>Eső, hó, jégeső, folyóvíz, tó.<br>Az ivóvíz.<br>Vízben oldódó és nem oldódó anyagok |                                                                                                                                                                              | Természetes és mesterséges anyagok gyűjtése, csoportosítása.<br>Az anyagfajták és a használat közötti összefüggés felismerése.<br>Vágás, tépés, gyurmázás.<br>A víz vizsgálata, halmazállapotainak megnevezése, felismerése, a víz hőfokának mérése.<br>A csapadék különböző formáinak megkülönböztetése.<br>A víz mint életfontosságú anyag tudatosítása.<br>Egyszerű kísérletek végzése cukorral, sóval, homokkal, kavicsal. |
| <b>2.3. Az élő környezet megfigyelése</b><br>Termesztett növények.<br>Növénytermesztés, állattenyésztés.<br>Életjelenségek: táplálkozás, légzés, növekedés, fejlődés, mozgás, szaporodás.<br>Életfeltételek (levegő, víz, tápanyag, napfény, hőmérséklet).<br>A növény élete az ültetéstől a terméshozatalig.                                                                |                                                                                                                                                                              | Az életjelenségek megfigyelése, egyszerű kísérletek végzése.<br>Babnövény ültetése, fejlődési napló vezetése.<br>Az állatok megfigyelése (pl. akváriumi halak, kutya, macska, hörcsög, papagáj).                                                                                                                                                                                                                               |
| <b>Fogalmak</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              | Mérőeszköz, becslés, mérés, életjelenség, a víz különböző halmazállapotai és előfordulása, oldhatóság, növénytermesztés, állattenyésztés, növények, állatok, életjelenségek. |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |

| <b>Témakör</b>                                                                                                                     | <b>2. Az élettelen környezet kölcsönhatásai</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            | <b>Javasolt óraszám:<br/>2 óra</b>                                                                                                                                                      |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</b>                                                                                       | A megismerés módszereinek bővítése. A szociális, együttműködő képesség fejlesztése. Csoportmunka, kooperatív technikák alkalmazása. Kauzális gondolkodás fejlesztése. Tapasztalatok szerzése a közvetlen környezetben és az élettelen természetben előforduló anyagokról, kölcsönhatásokról, az ismeretek bővítése. A tapasztalatok feldolgozása szóban, írásban, rajzban. |                                                                                                                                                                                         |
| <b>Fejlesztési ismeretek</b>                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            | <b>Fejlesztési tevékenységek</b>                                                                                                                                                        |
| <b>3.1. Anyag</b><br>A környezetben előforduló gyakori anyagfélék.<br>Anyag-forma kapcsolata.<br>Halmazállapot.<br>Csapadékformák. |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            | Anyagok halmazállapotainak felismerése, megnevezése, tapasztalatszerzés, kísérletezés.<br>Csoportosítás halmazállapotok szerint.<br>A tapasztalatok rögzítése rajzban, tábló készítése. |
| <b>3.2. Energia</b><br>Energiaforrások.<br>Energia felhasználása.                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            | Egyszerű kísérletek, játékok készítése (szélforgó).<br>Gyűjtőmunka, beszámoló készítése az energiáról.                                                                                  |



|                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Energiát felhasználó berendezések, fűtő, hűtő háztartási eszközök.<br>Energiafajták (nap, szél, víz, elektromos, fény). |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
| 3.3. <i>Változás</i>                                                                                                    | <ul style="list-style-type: none"> <li>Fizikai változások.<br/>Alakváltozások (aprítás, darabolás, aprózódás).<br/>Halmazállapot-változások (olvadás, fagyás, párolgás, csapadékformák, fagyasztás, szárítás, locsolás a háztartásban).<br/>Az évszakok változásai, következményei a természetben, a mindennapi életben.<br/>Helyzet- és helyváltoztatás.</li> </ul> | <p>A változásokat kiváltó hatások azonosítása a mindennapi környezetben megfigyelhető jelenségek esetében.</p> <p>A természetben lejátszódó és az ember által létrehozott halmazállapot-változások megfigyelése, megbeszélése.</p> <p>Képek gyűjtése, rendezése adott szempontok alapján.</p> <p>Rajzok, tablók készítése.</p> <p>Időjárási naptár készítése.</p> <p>A mozgásban megnyilvánuló állandóság és változás megfigyelése, tanulmányozása.</p> |
| <b>Fogalmak</b>                                                                                                         | Halmazállapot, halmazállapot-változás, mágneses kölcsönhatás, évszak, energiafajta.                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |

| <b>Témakör</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               | <b>3. Tájékozódás térben, időben</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 | <b>Javasolt óraszám:<br/>16 óra</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>A témakör nevelési- fejlesztési céljai</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                | <p>Tér, idő orientációs képesség fejlesztése. Kommunikációs képesség fejlesztése. Analizáló, szintetizáló képesség fejlesztése.</p> <p>Megfigyelőképesség fejlesztése. Feladattudat, szabálytudat erősítése.</p> <p>Szociális, együttműködő képesség fejlesztése. Kooperatív technikák elsajátítása, gyakorlása. Elemi térképolvasás gyakorlása.</p> |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
| <b>Fejlesztési ismeretek</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | <b>Fejlesztési tevékenységek</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
| <p><i>1.1. Tér, idő, nagyságrendek</i></p> <p>Tájékozódás az időben, saját élettörténet a születéstől máig.</p> <p>Az idő mérése, alkalmi és szabványegységei, az idő becslése, mértékegységei.</p> <p>Tájékozódás térben.</p> <p>A lakóhely és környéke.</p> <p>Irányok, távolság, hosszúság.</p> <p>Fő világtájak, iránytű.</p> <p>Magyarország domborzati térképe.</p> <p>Alapvető térképjelek (államhatár, felszíni formák, vizek, főváros, települések, útvonalak).</p> <p>Alaprajz, térkép, kicsinyítés, nagyítás.</p> |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | <p>Események időbeli sorrendbeállítása, időszalag, időnaplár készítése.</p> <p>Események, jelenségek rögzítése, fogalmazás szóban, írásban, rajzban.</p> <p>Tapasztalatok szerzése séták, kirándulások alkalmával.</p> <p>Rajzos ábrák, makettek készítése.</p> <p>Terepasztal berendezése.</p> <p>Játékos tájékozódási gyakorlatok iránytűvel.</p> |

|                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p><i>1.2. Rendszer, rendszer és környezete</i></p> <p>Rész, egész, összetettség, funkció (élőlények, épületek, tárgyak, eszközök részei) természetes és mesterséges (épített) környezetben.</p> | <p>Irányított megfigyelések, elemzések alapján játékos szerelési, építési gyakorlatok.</p> <p>A növények, állatok és részek csoportosítása adott szempontok alapján.</p> <p>Tanulmányi séták, kirándulások, megfigyelések, tapasztalatok megfogalmazása szóban és írásban, rajzok, tabló készítése.</p> |
| <b>Fogalmak</b>                                                                                                                                                                                  | Mértékegység, térkép, élőhely, rész, egész.                                                                                                                                                                                                                                                             |

| Témakör                                                                                                                                                                                                                                                                            | 4. Életközösségek lakóhelyünk környezetében                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              | Javasolt óraszám:<br>2 óra       |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------|
| <b>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</b>                                                                                                                                                                                                                                       | A megfigyelőképesség fejlesztése. Pozitív attitűd kialakítása a természet szépségének megővése érdekében, természetszeretetre. Kommunikációs készség fejlesztése. Ok-okozati összefüggések felismerése képességének fejlesztése. Problémamegoldó képesség fejlesztése. Kooperatív technikák alkalmazása. A kauzális gondolkodás és az értékelő érzék fejlesztése. Környezetvédelem, energiatakarékosság. |                                  |
| <b>Fejlesztési ismeretek</b>                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          | <b>Fejlesztési tevékenységek</b> |
| 4.1. Élő és élettelen környezeti tényezők                                                                                                                                                                                                                                          | Élő és élettelen megkülönböztetése konkrét példák alapján a közvetlen környezetben.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                  |
| 4.2. A környezeti rendszerek állapota, fenntarthatóság<br>Egészséges, gondozott környezet.<br>A közvetlen és tágabb környezet (iskola, lakás, közlekedési eszközök, parkok, játszótérek rendjének megővése.<br>Vizek védelme, víztakarékosság, energiatakarékosság.                | Tablókészítés, plakátkészítés, képek gyűjtése, csoportosítás, elemzés a közvetlenebb és tágabb környezetről.<br>Törekvés a víztakarékosságra, energiatakarékosságra.                                                                                                                                                                                                                                     |                                  |
| 4.3. Természetvédelem<br>Növény- és állatgondozás a tanuló közvetlen környezetében.<br>A természet megővése.                                                                                                                                                                       | Élősarok növényeinek (dísznövények, palánták) gondozása, növényültetés.<br>Kisállatok gondozása.<br>Felelősség a rábízott élőlényekért.<br>Madáretető készítése, madarak etetése télen.                                                                                                                                                                                                                  |                                  |
| 4.4. A lakóhely közvetlen és tágabb környezetében található életközösségek<br>Park, erdő, rét, mező, vizek, vízpartok.<br>Élőhely.<br>Természetvédelem.                                                                                                                            | Kirándulások, séták során élőlények megfigyelése.<br>Az élőlények közötti kapcsolatok felismerése.<br>A természet értékeinek védelme.                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                  |
| 4.5. Változatos élővilág<br>A közvetlen környezet növényvilága (fák, bokrok, virágos növények).<br>A zöldségeskert, gyümölcsöskert növényei.<br>A növény részei.<br>A virág része, a termés és részei.<br>Néhány lágyszárú, fás szárú növény.<br>A gombák.<br>Főbb állatcsoportok. | Séta, a növények érzékelhető, mérhető tulajdonságainak vizsgálata.<br>Megfigyelés, analízis-szintézis, tapasztalatok rögzítése rajzban, írásban.<br>Az állatok jellemzőinek megfigyelése a kültakaró, mozgás, végtagok, táplálkozás, szájszerv, érzékelés, szaporodás szerint.<br>A vadon élő és a házi állatok csoportosítása.<br>Képek csoportosítása.                                                 |                                  |

|                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                   |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>A vadon élő állatok és a házi és ház körül élő állatok.<br/>Az élőlények csoportjai (növény, állat, ember).<br/>Madár, emlős, rovar.</p> | <p>Rajzok, tablók készítése.<br/>Az élőlények egyszerű csoportosítása adott szempontok alapján.</p>                                                               |
| <b>Fogalmak</b>                                                                                                                             | <p>Szelektív hulladékgyűjtés, természetvédelem, energiatakarékosság, víztakarékosság, környezetszennyezés, növény-, állatgondozás, felelősség, park, élőhely.</p> |

| Témakör                                                                                                                                                                                                                  | 5. Testünk, egészségünk                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               | Javasolt óraszám:<br>2 óra                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</b>                                                                                                                                                                             | <p>Megismerési módszerek, tartós figyelem, emlékezet fejlesztése, a szociális képesség, interperszonális képesség fejlesztése, empátiakészség fejlesztése, helyes magatartási szokások megerősítése, pozitív attitűd kialakítása a mássággal kapcsolatban, illetve a mások elfogadására, megsegítésére; az egészséges életmód alapvető szabályai betartásának erősítése. Kommunikációs képesség fejlesztése. A motoros képességek fejlesztése. A kauzális gondolkodás fejlesztése, döntési képesség fejlesztése, az időbeli tájékozódás képessége, az összehasonlítás, viszonyítás képességének fejlesztése, az elemi ítéletalkotás képességének fejlesztése. Együttműködési formák működtetése, problémaérzékenység fejlesztése.</p> |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
| Fejlesztési ismeretek                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       | Fejlesztési tevékenységek                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
| <p>6.1. <i>Az emberi test</i><br/>Testrészek és funkciójuk.<br/>A mozgás szerepe az egészséges életmódban.<br/>Játék, sport.</p>                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       | <p>A főbb testrészek megnevezése.<br/>Játékos gyakorlatok a testrészek mozgatására.</p>                                                                                                                                                                                                                                                        |
| <p>6.2. <i>A test, az érzékszervek védelme</i><br/>Egészséges életmód.<br/>Egészséges táplálkozás.<br/>Helyes fogápolás.<br/>Egészség és betegség (néhány fertőző gyermekkori betegség)<br/>A káros élvezeti szerek.</p> |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       | <p>A helytelen táplálkozás okozta problémák felismerése.<br/>Figyelem a hang- és fényártalmakra.<br/>Csoportosítás, gyűjtőmunka, rajzolás és tablóképzítés az egészséges életmóddal kapcsolatban.<br/>A helyes viselkedési szokások megismerése betegség esetén, részvétel szituációs játékokban.<br/>A káros élvezeti szerek elutasítása.</p> |
| <p>6.3. <i>Szaporodás, egyedfejlődés</i><br/>Az életkori szakaszok időbelisége a születéstől a halálig.</p>                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       | <p>Információgyűjtés a családról, feldolgozás, tablóképzítés.<br/>Rajz- és tablóképzítés.</p>                                                                                                                                                                                                                                                  |
| <p>6.4. <i>Öröklődés</i><br/>A család.<br/>Különböző emberi külső és belső tulajdonságok (ilyen vagyok).</p>                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       | <p>Tulajdonságok megnevezése, csoportosítás (külső-belső).<br/>Hasonlóságok, különbségek észrevétele.</p>                                                                                                                                                                                                                                      |
| <p>6.5. <i>Magatartás</i><br/>Helyes magatartási formák a betegség megelőzésében.</p>                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       | <p>A károsító szerek elutasítása.<br/>Veszélyeztető magatartásformák felismerése.</p>                                                                                                                                                                                                                                                          |

|                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                     |                                |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------|
| Viselkedések betegség esetén.<br>Viselkedés közösségekben.<br>A sérült embertársak segítése.<br>Önismeret.<br>Veszélyek a gyermekekre. |                                                                                                                                                                                                                                     |                                |
| <b>Fogalmak</b>                                                                                                                        | Az emberi test részei, tisztálkodás, tisztálkodási eszköz, gyermekbetegség, védőoltás, fertőzés és járvány, orvos, gyógyszer, helyes táplálkozás, fogápolás, mozgás, sport, testedzés, életműködés, növekedés, változás, önismeret. |                                |
| <b>Témakör</b>                                                                                                                         | <b>6. Témahetek</b>                                                                                                                                                                                                                 | <b>Javasolt óraszám: 2 óra</b> |
| Pl. Fenntarthatósági témahét                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                     |                                |

|                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
|------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Összegzett tanulási eredmények a 3. évfolyam végére</b> | Tapasztalatok, megfigyelések, ismeretek szerzése a környezetben előforduló legismertebb tárgyak, anyagok tulajdonságairól, az élőlényekről, természeti formákról, jelenségekről.<br>Aktív részvétel egyszerű kísérletek, mérések végzésekor.<br>Tapasztalatok megfogalmazása szóban, rajzos formában.<br>Adott szempontok szerint csoportosítás.<br>Egyszerű összefüggések felismerése.<br>Tájékozódás térben, időben a tanuló saját lakóhelyén.<br>Az idő mérése, mértékegysége.<br>Társainak és saját testének védelme.<br>Aktív részvétel a környezet óvásában.<br>Szelektív hulladékgyűjtés.<br>Energiatakarékosságra törekvés. |
|------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

#### 4. évfolyam

| Tematika                                    |                   |
|---------------------------------------------|-------------------|
| Témakör neve:                               | Javasolt óraszám: |
| 1. Az élettelen környezet kölcsönhatásai    | 6                 |
| 2. Hazánk, Magyarország                     | 6                 |
| 3. Életközösségek lakóhelyünk környezetében | 18                |
| 4. Testünk, egészségünk                     | 4                 |
| 5. Témahetek                                | 2                 |
| Összesen                                    | 36                |

| Témakör                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 | 1. Az élettelen környezet kölcsönhatásai                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   | Javasolt óraszám: 6 óra                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            | A megismerés módszereinek bővítése. A szociális, együttműködő képesség fejlesztése. Csoportmunka, kooperatív technikák alkalmazása. Kauzális gondolkodás fejlesztése. Tapasztalatok szerzése a közvetlen környezetben és az élettelen természetben előforduló anyagokról, kölcsönhatásokról, az ismeretek bővítése. A tapasztalatok feldolgozása szóban, írásban, rajzban. |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
| <b>Fejlesztési ismeretek</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            | <b>Fejlesztési tevékenységek</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
| <b>3.1. Anyag</b><br>A környezetben előforduló gyakori anyagfélék.<br>Anyag-forma kapcsolata.<br>Halmazállapot.<br>Csapadékformák.                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            | Anyagok halmazállapotainak felismerése, megnevezése, tapasztalatszerzés, kísérletezés.<br>Csoportosítás halmazállapotok szerint.<br>A tapasztalatok rögzítése rajzban, tábló készítése.                                                                                                                                                    |
| <b>3.2. Energia</b><br>Energiaforrások.<br>Energia felhasználása.<br>Energiát felhasználó berendezések, fűtő, hűtő háztartási eszközök.<br>Energiafajták (nap, szél, víz, elektromos, fény).                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            | Egyszerű kísérletek, játékok készítése (szélforgó).<br>Gyűjtőmunka, beszámoló készítése az energiáról.                                                                                                                                                                                                                                     |
| <b>3.3. Kölcsönhatások</b><br>Mágnes, vonzás, taszítás.<br>Mozgások.                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            | Megfigyelések, játékos kísérletek.<br>Anyagok csoportosítása a mágnesesség alapján.<br>Ismerkedés az iránytűvel.                                                                                                                                                                                                                           |
| <b>3.4. Változás</b> <ul style="list-style-type: none"> <li>Fizikai változások.</li> <li>Alakváltozások (aprítás, darabolás, aprózódás).</li> <li>Halmazállapot-változások (olvadás, fagyás, párolgás, csapadékformák, fagyasztás, szárítás, locsolás a háztartásban).</li> <li>Az évszakok változásai, következményei a természetben, a mindennapi életben.</li> </ul> |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            | A változásokat kiváltó hatások azonosítása a mindennapi környezetben megfigyelhető jelenségek esetében.<br>A természetben lejátszódó és az ember által létrehozott halmazállapot-változások megfigyelése, megbeszélése.<br>Képek gyűjtése, rendezése adott szempontok alapján.<br>Rajzok, táblók készítése.<br>Időjárási naptár készítése. |

|                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>Helyzet- és helyváltoztatás.</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>Kémiai változások.</li> </ul> <p>Az égés, tűz, tűzvédelem, tűzoltás eszközei.</p> <p>A tűzoltók munkája.</p> |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         | <p>A mozgásban megnyilvánuló állandóság és változás megfigyelése, tanulmányozása.</p> <p>A változások felismerése, az összefüggések megértése.</p> <p>Megfigyelés, beszélgetés, képek, ábrák elemzése.</p> <p>Éghető és éghetetlen anyagok csoportosítása.</p> <p>Teendők tűzriadó esetén.</p> <p>Információs jelek felismerése.</p> <p>Aktív részvétel tűzriadós gyakorlatokban.</p>                       |
| <b>Fogalmak</b>                                                                                                                                                                         | Halmazállapot, halmazállapot-változás, mágneses kölcsönhatás, évszak, tűz, energiafajta.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
| <b>Témakör</b>                                                                                                                                                                          | <b>2. Hazánk, Magyarország</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          | <b>Javasolt óraszám:<br/>6 óra</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
| <b>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</b>                                                                                                                                            | <p>A megfigyelőképesség fejlesztése. Pozitív attitűd kialakítása a természet szépségének megóvására, hazaszeretetre, természetszeretetre.</p> <p>Kommunikációs készség fejlesztése. Kooperatív technikák alkalmazása.</p> <p>A kauzális gondolkodás és az értékelő érzék fejlesztése.</p>                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
| <b>Fejlesztési ismeretek</b>                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         | <b>Fejlesztési tevékenységek</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
| <p>5.1. Közvetlen és távolabbi települési környezetünk</p> <p>Lakóhely, megyék, főváros.</p> <p>Lakóhelyünk értékei.</p>                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         | <p>Térképhasználat.</p> <p>Lakóhelyhez közeli települések keresése, megnevezése térkép segítségével.</p> <p>Saját lakóhely, a lakóhely kulturális és természeti értékeinek bemutatása tablón vagy bemutató formájában.</p> <p>Fővárosunk néhány jellegzetes nevezetességének, épületeinek, hídjainak, közlekedésének megismerése tanulmányi kirándulás alkalmával, vagy képeken, multimédián keresztül.</p> |
| <p>5.2. Térképészeti gyakorlatok</p> <p>Földrajzi elhelyezkedés.</p> <p>Felszínformák.</p>                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         | <p>Magyarország elhelyezkedésének megfigyelése földgömb, Európa-térkép.</p> <p>Magyarország államhatárainak, szomszédos országainak megkeresése, megnevezése a térképen.</p> <p>Hazánk felszínformáinak, vizeinek azonosítása domborzati térképen</p> <p>Irányok.</p>                                                                                                                                       |
| <b>Fogalmak</b>                                                                                                                                                                         | Térkép, domborzati térkép, közigazgatási térkép, felszínforma, megye, megyeszékhely, település, főváros.                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
| <b>Témakör</b>                                                                                                                                                                          | <b>3. Életközösségek lakóhelyünk környezetében</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | <b>Javasolt óraszám:<br/>18 óra</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
| <b>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</b>                                                                                                                                            | <p>A megfigyelőképesség fejlesztése. Pozitív attitűd kialakítása a természet szépségének megóvására, természetszeretetre. Kommunikációs készség fejlesztése. Ok-okozati összefüggések felismerése képességének fejlesztése. Problémamegoldó képesség fejlesztése. Kooperatív technikák alkalmazása. A kauzális gondolkodás és az értékelő érzék fejlesztése. Környezetvédelem, energiatakarékosság.</p> |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |

| Fejlesztési ismeretek                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | Fejlesztési tevékenységek                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 4.1. <i>Élő és élettelen környezeti tényezők</i>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                | Élő és élettelen megkülönböztetése konkrét példák alapján a közvetlen környezetben.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
| 4.2. <i>A környezeti rendszerek állapota, fenntarthatóság</i><br>Egészséges, gondozott környezet.<br>A közvetlen és tágabb környezet (iskola, lakás, közlekedési eszközök, parkok, játszóterek rendjének megóvása.<br>Vizek védelme, víztakarékosság, energiatakarékosság.                                                                                                                                                      | Tablókészítés, plakátkészítés, képek gyűjtése, csoportosítás, elemzés a közvetlenebb és tágabb környezetről.<br>Törekvés a víztakarékosságra, energiatakarékosságra.                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
| 4.3. <i>Természetvédelem</i><br>Növény- és állatgondozás a tanuló közvetlen környezetében.<br>A természet megóvása.                                                                                                                                                                                                                                                                                                             | Élősarok növényeinek (dísnövények, palánták) gondozása, növényültetés.<br>Kisállatok gondozása.<br>Felelősség a rábízott élőlényekért.<br>Madáretető készítése, madarak etetése télen.                                                                                                                                                                                                                                                                  |
| 4.4. <i>Környezetszennyezés</i><br>Levegő-, talaj-, vízszennyezés.<br>Szelektív hulladékgyűjtés.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                | A levegő, víz, talaj szennyező anyagainak megfigyelése a természetes és mesterséges környezetben.<br>Egyszerű kísérletek végzése a különböző szennyező anyagokkal.                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
| 4.5. <i>Energiatakarékosság</i><br>Takarékosság az árammal, a vízzel.<br>Fűtés, szellőztetés.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   | Törekvés az energiatakarékos életvitelre, egyszerű technikák gyakorlása, szituációs játékok.<br>Közvetlen környezetünk tisztasága.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
| 4.6. <i>A Föld szépsége, egyedisége</i><br>A lakóhely közvetlen környezetében előforduló természeti nevezetesség<br>Nemzeti parkok, tájvédelmi körzetek – információs jelek.                                                                                                                                                                                                                                                    | Információs jelek felismerése.<br>Séta, kirándulás során megfigyelések végzése.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
| 4.7. <i>A lakóhely közvetlen és tágabb környezetében található életközösségek</i><br>Park, erdő, rét, mező, vizek, vízpartok.<br>Élőhely.<br>Természetvédelem.                                                                                                                                                                                                                                                                  | Kirándulások, séták során élőlények megfigyelése.<br>Az élőlények közötti kapcsolatok felismerése.<br>A természet értékeinek védelme.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
| 4.8. <i>Változatos élővilág</i><br>A közvetlen környezet növényvilága (fák, bokrok, virágos növények).<br>A zöldségeskert, gyümölcsöskert növényei.<br>A növény részei.<br>A virág része, a termés és részei.<br>Néhány lágyszárú, fás szárú növény.<br>A gombák.<br>Főbb állatcsoportok.<br>A vadon élő állatok és a házi és ház körül élő állatok.<br>Az élőlények csoportjai (növény, állat, ember).<br>Madár, emlős, rovar. | Séta, a növények érzékelhető, mérhető tulajdonságainak vizsgálata.<br>Megfigyelés, analízis-szintézis, tapasztalatok rögzítése rajzban, írásban.<br>Az állatok jellemzőinek megfigyelése a kültakaró, mozgás, végtagok, táplálkozás, szájszerv, érzékelés, szaporodás szerint.<br>A vadon élő és a házi állatok csoportosítása.<br>Képek csoportosítása.<br>Rajzok, tablók készítése.<br>Az élőlények egyszerű csoportosítása adott szempontok alapján. |

|                 |                                                                                                                                                            |
|-----------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Fogalmak</b> | Szelektív hulladékgyűjtés, természetvédelem, energiatakarékosság, víztakarékosság, környezetszennyezés, növény-, állatgondozás, felelősség, park, élőhely. |
|-----------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

| <b>Témakör</b>                                                                                                                                                                                                          | <b>4. Testünk, egészségünk</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 | <b>Javasolt óraszám:<br/>4 óra</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</b>                                                                                                                                                                            | Megismerési módszerek, tartós figyelem, emlékezet fejlesztése, a szociális képesség, interperszonális képesség fejlesztése, empátiakészség fejlesztése, helyes magatartási szokások megerősítése, pozitív attitűd kialakítása a mássággal kapcsolatban, illetve a mások elfogadására, megsegítésére; az egészséges életmód alapvető szabályai betartásának erősítése. Kommunikációs képesség fejlesztése. A motoros képességek fejlesztése. A kauzális gondolkodás fejlesztése, döntési képesség fejlesztése, az időbeli tájékozódás képessége, az összehasonlítás, viszonyítás képességének fejlesztése, az elemi ítéletalkotás képességének fejlesztése. Együttműködési formák működtetése, problémaérzékenység fejlesztése. |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
| <b>Fejlesztési ismeretek</b>                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                | <b>Fejlesztési tevékenységek</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
| <b>6.1. Az emberi test</b><br>Testrészek és funkciójuk.<br>A mozgás szerepe az egészséges életmódban.<br>Játék, sport.                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                | A főbb testrészek megnevezése.<br>Játékos gyakorlatok a testrészek mozgatására.                                                                                                                                                                                                                                                     |
| <b>6.2. A test, az érzékszervek védelme</b><br>Egészséges életmód.<br>Egészséges táplálkozás.<br>Helyes fogápolás.<br>Egészség és betegség (néhány fertőző gyermekkori betegség)<br>A káros élvezeti szerek.            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                | A helytelen táplálkozás okozta problémák felismerése.<br>Figyelem a hang- és fényártalmakra.<br>Csoportosítás, gyűjtőmunka, rajzolás és tablóképzítés az egészséges életmóddal kapcsolatban.<br>A helyes viselkedési szokások megismerése betegség esetén, részvétel szituációs játékokban.<br>A káros élvezeti szerek elutasítása. |
| <b>6.3. Szaporodás, egyedfejlődés</b><br>Az életkori szakaszok időbelisége a születéstől a haláláig.                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                | Információgyűjtés a családról, feldolgozás, tablóképzítés.<br>Rajz- és tablóképzítés.                                                                                                                                                                                                                                               |
| <b>6.4. Öröklődés</b><br>A család.<br>Különböző emberi külső és belső tulajdonságok (ilyen vagyok).                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                | Tulajdonságok megnevezése, csoportosítás (külső-belső).<br>Hasonlóságok, különbségek észrevétele.                                                                                                                                                                                                                                   |
| <b>6.5. Magatartás</b><br>Helyes magatartási formák a betegség megelőzésében.<br>Viselkedések betegség esetén.<br>Viselkedés közösségekben.<br>A sérült embertársak segítése.<br>Önismeret.<br>Veszélyek a gyermekekre. |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                | A károsító szerek elutasítása.<br>Veszélyeztető magatartásformák felismerése.                                                                                                                                                                                                                                                       |



|                              |                                                                                                                                                                                                                                     |                                |
|------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------|
| <b>Fogalmak</b>              | Az emberi test részei, tisztálkodás, tisztálkodási eszköz, gyermekbetegség, védőoltás, fertőzés és járvány, orvos, gyógyszer, helyes táplálkozás, fogápolás, mozgás, sport, testedzés, életműködés, növekedés, változás, önismeret. |                                |
| <b>Témakör</b>               | <b>5. Témahetek</b>                                                                                                                                                                                                                 | <b>Javasolt óraszám: 2 óra</b> |
| pl. Fenntarthatósági témahét |                                                                                                                                                                                                                                     |                                |

|                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
|------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Összegzett tanulási eredmények a 4. évfolyam végére</b> | <p>Tapasztalatok, megfigyelések, ismeretek szerzése a környezetben előforduló legismertebb tárgyak, anyagok tulajdonságairól, az élőlényekről, természeti formákról, jelenségekről.</p> <p>Aktív részvétel egyszerű kísérletek, mérések végzésekor.</p> <p>Tapasztalatok megfogalmazása szóban, rajzos formában.</p> <p>Adott szempontok szerint csoportosítás.</p> <p>Egyszerű összefüggések felismerése.</p> <p>Tájékozódás térben, időben a tanuló saját lakóhelyén.</p> <p>Magyarország fő jellegzetességeinek ismerete.</p> <p>Irányok, iránytű használata.</p> <p>Az idő mérése, mértékegysége.</p> <p>Elemi szintű térképismeret. A másság elfogadása.</p> <p>A sérült embertársak segítése.</p> <p>Társainak és saját testének védelme.</p> <p>Aktív részvétel a környezet óvásában.</p> <p>Szelektív hulladékgyűjtés.</p> <p>Energiatakarékosságra törekvés.</p> |
|------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

#### 8.2.4. DIGITÁLIS KULTÚRA (3-4. évfolyam)

Az információs társadalom, a digitális kor olyan lehetőségekkel és kihívásokkal jár együtt, melyek alapjaiban változtatják meg a tanulási környezetet, a tudásépítés színtereit, lehetőségeit és módszereit, valamint a tanító szerepét is más megvilágításba helyezik. A tanulás-tanítás egyik célja, hogy a korábban megszerzett alapkészségek mellett a digitális kompetenciák is beépüljenek a tanulók tudásrendszerébe. Az adott életkori szakaszban fontos feladat az is, hogy azok a tanulók is részesüljenek a fejlesztésből, akik otthoni körülményeik miatt még nem kerültek kapcsolatba a digitális környezettel, eszközökkel, lehetőségekkel.

A tantárgy tanítása során a fókusz arra helyeződik, hogy az enyhe értelmi fogyatékos tanulót egyéni képességeinek figyelembevételével az életvitele alakításához szükséges információkhoz és azok alkalmazásához tudjuk hozzásegíteni, továbbá olyan praktikus készségek, képességek fejlesztésére, amelyek a tárgyi ismeretszerzés mellett a tudás mindenkori frissítésének, ezzel az élethosszig tartó tanulásnak a feltételei. A nevelési-oktatási folyamatban a tanulók alapvető ismereteket szereznek az információs technológiákról, az információszerzés jogi és etikai szabályairól.

A tantárgy feladata a tanulók motiválása, érdeklődésük felkeltése és a tantárgy iránti pozitív attitűd kialakítása változatos tevékenységekkel, tapasztalati úton. A tanulók a közvetlen környezet jeleit, üzenettartalmát értelmezve és megjelenítve jutnak el az információszerzés, feldolgozás, tárolás és átadás technikáinak elsajátításához – mindvégig a gyermeki

kíváncsiságra építve. A tanulói tevékenységek és a tapasztalatok megosztása és megbeszélése során jutnak el a hétköznapi algoritmusokban előforduló adatok olvasásához, rendezéséhez.

A digitális adatbázis-rendszerek és az oktatóprogramok célirányos használata során az önértékelési képességeik fejlődnek, a társak munkájának értékelése során a kulturált véleményformálás gyakorlására nyílik lehetőség, a tanulók készségeket szereznek az együttműködés megvalósításához és az egymás iránti tolerancia kialakulásához. A tantárgy fókuszál a könyvtárhasználat megismertetésére, a különböző médiumok elérésére, a tanuláshoz és közhasznú tájékozódáshoz szükséges ismeretanyag szelekciójára és feldolgozásának lehetőségeire. Figyelmet fordít az öncélú és túlzott informatikai eszközhasználat egészségtkárosító, személyiségromboló hatásának elemzésére, a veszélyek felismertetésére.

A tantárgyat tanítónak az enyhe értelmi fogyatékos tanulók nevelése során a legfőbb feladata az információs és kommunikációs kultúra alapjainak közvetítése a gyermekek felé. Az IKT-eszközök széleskörű ismerete, használni tudása motiválja és képessé teszi a tanulót az önálló ismeretszerzésre a közös és az egyéni munkában egyaránt. Az IKT-eszközök használata közben fejlődik a tanulók verbális, nonverbális és elektronikus kommunikációs képessége. A kommunikációval szoros kapcsolatban gyakorolhatja a beszédértést, az „előbeszéd”, az „írott beszéd” formáit.

A digitális kultúra tanulása során előforduló idegen szavak helyes kiejtése és tartalmának megértése során fejlődik figyelme, hallási észlelése, emlékezete, bővül szókincse. A funkcionális képességek fejlesztése mellett a matematikai, gondolkodási kompetenciák közül a problémamegoldó gondolkodás, algoritmizálás, szabálytudat fejleszthető és gyakoroltatható.

A digitális kultúra tantárgy sajátos fejlesztési célja e szakaszban elsősorban a sérült megismerési képességek korrigálása. Annak ki- és felhasználása, hogy a tantárgy kiválóan alkalmas a percepció hibák kialakulásának megelőzésére, a szerialitás, a finommotorikai készségek fejlesztésére, az emlékezet sérülésének kompenzálására. A tantárgyi fejlesztés során az alsó tagozatban történik a tanulók intellektuális kompetenciáinak, algoritmizáló és tervező készségének, valamint problémamegoldó gondolkodásának alapozása, a megfigyelő, analízáló, rendszerező képességük fejlesztése.

### 3. évfolyam

| Témakör                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              | 1. Digitális eszközök használata                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | Javasolt óraszám:<br>4 óra                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                         | <p>Érdeklődés felkeltése a tantárgy iránt.</p> <p>A használt alkalmazások kezelésének megismertetése.</p> <p>Alapszintű jártasság kialakítása az adott informatikai eszközök kezelésében.</p> <p>A tanulók informatikai szemléletének alapozása.</p> <p>Életkornak megfelelő játékok, oktató és fejlesztő programok használata. Szem- és kézkoordináció, iránytartás, finommotorika, taktilis, vizuális, akusztikus észlelés, perceptív, fogalomalkotó-, analógiás gondolkodás, kommunikációs készség, szándékos figyelem fejlesztése.</p> |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
| <b>Fejlesztési ismeretek</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            | <b>Fejlesztési tevékenységek</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
| <p>Interaktív kapcsolattartás eszközei.</p> <p>Alapvető digitális eszközök.</p> <p>Balesetvédelmi és egészségügyi előírások.</p> <p>Használt alapfogalmak.</p> <p>A számítógép részei és működtetésük: egér funkciói, billentyűzet funkciói, főbb részei.</p> <p>Ismert „felhasználóbarát” készségfejlesztő, játék-, didaktikai célú szoftverek.</p> |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            | <p>A számítógép részeinek (gépház, képernyő, billentyűzet, egér) megismerése.</p> <p>Ismerkedés a számítógépek használatának balesetvédelmi és egészségügyi előírásaival, a számítógépek üzemeltetési rendjével.</p> <p>Információ befogadása, fogalmak megjegyzése.</p> <p>Egér használata: húzás és kattintás.</p> <p>Ismerkedés a betű- és számbillentyűkkel.</p> <p>Funkcióbillentyűk megismerése: enter és iránybillentyűk (kurzorvezérlők) használata.</p> <p>Adott informatikai eszközök kezelése.</p> <p>A megismert alkalmazások indítása és futtatása.</p> |
| <b>Fogalmak</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | Számítógép, gépház, képernyő, billentyűzet, egér, program, húzás, kattintás, enter, irány.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |

| Témakör                                                                                                                      | 2. Alkalmazói ismeretek                                                                                                                                                                                                                                                            | Javasolt óraszám:<br>7 óra                                                                                                                                                                                                                                                              |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</b>                                                                                 | <p>Egyszerű rajzoló és szövegszerkesztő program megismertetése és használata.</p> <p>Vizuális, akusztikus észlelés, érzékelés és a finommotorikai képesség továbbfejlesztése.</p> <p>Perceptív fogalomalkotó, analógiás gondolkodási képesség fejlesztése (minták lekövetése).</p> |                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
| <b>Fejlesztési ismeretek</b>                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                    | <b>Fejlesztési tevékenységek</b>                                                                                                                                                                                                                                                        |
| <p>Írott és audiovizuális dokumentumok elektronikus létrehozása</p> <p>Egyszerű grafikus és szöveges felület rajzoló- és</p> |                                                                                                                                                                                                                                                                                    | <p>Grafikus felület eszközkészletének megismerése.</p> <p>Ábrák kiszínezése.</p> <p>Személyhez kötődő egyszerű ábrák, rajzok készítése.</p> <p>A billentyűzet használatát igénylő program megismerése és folyamatos használata.</p> <p>Multimédiás programokban az egér használata.</p> |

|                                |                                                                            |
|--------------------------------|----------------------------------------------------------------------------|
| szövegszerkesztő programokban. |                                                                            |
| <b>Fogalmak</b>                | Rajzolóprogram, szövegszerkesztő program, rajzeszköz, szöveg, ábra, irány. |

| <b>Témakör</b>                                                                                                                                         | <b>3. Problémamegoldás digitális eszközökkel és módszerekkel</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        | <b>Javasolt óraszám: 15 óra</b> |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------|
| <b>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</b>                                                                                                           | Az időbeli tájékozódás fejlesztése a mindennapi életben előforduló helyzetek sorrendiségének megfigyelése során.<br>Jelek, szimbólumok értelmezése.<br>Kognitív eljárások kipróbálása a cél eléréséhez, problémamegoldó képesség fejlesztése.                                                                                                                                                                           |                                 |
| <b>Fejlesztési ismeretek</b>                                                                                                                           | <b>Fejlesztési tevékenységek</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                 |
| 3.1. A probléma megoldásához szükséges módszerek és eszközök<br>Információ megjelenési formái: jelek, szimbólumok.<br><br>Teknőcgrafika, irányjátékok. | Részvétel a tanteremben szervezett irányjátékokban.<br>Mindennapi cselekvések utasítási sorrendjének felsorolása, sorrendbe állítása.<br><br>Események képsorainak sorba rendezése.<br>Képolvasás és beszéd pontos értelmezése.<br>Spontán szimbolikus kommunikáció gyakorlása.<br>Gyermekek által ismert jelek összegyűjtése.<br>Szimbólumok felfedezése a közvetlen környezetben.<br>Problémamegoldás próbálkozással. |                                 |
| 3.2. Algoritmizálás (és adatmodellezés)<br>Algoritmusok adatai.                                                                                        | Egyszerű algoritmusok használata informatikai környezetben számítógépen.<br>Írányok, útvonalak követése.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                 |
| <b>Fogalmak</b>                                                                                                                                        | Szimbólum, jel, napirend, sorrend.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                 |

| <b>Témakör</b>                                                                           | <b>4. Infokommunikáció, információs társadalom</b>                                                                                                                                  | <b>Javasolt óraszám: 6 óra</b> |
|------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------|
| <b>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</b>                                             | Az infokommunikációt segítő különféle eszközök bemutatása és lehetőségeik megismertetése.<br>Informatikai szemlélet formálása. Gyermeki alkotó fantázia, tájékozottság fejlesztése. |                                |
| <b>Fejlesztési ismeretek</b>                                                             | <b>Fejlesztési tevékenységek</b>                                                                                                                                                    |                                |
| 4.1. Információkeresés, információközlési rendszerek<br>Gyermekeknek készített weblapok. | A számítógépes technika felhasználása információkeresésre, ismeretek szerzésére tanári segítséggel.                                                                                 |                                |
| 4.2. Médiainformatika<br>Iskolai weboldal, blog.                                         | Tájékozottság a gyermekek számára készített legális felületeken.<br>Lehetőleg felnőtt segítségével ismerkedés az iskola weboldalával, blogjával, tartalmának megtekintése.          |                                |
| 4.3. Az információkezelés jogi és etikai vonatkozásai<br>A személyes adatok fogalma.     | Felfedező keresés az életkornak megfelelő információhordozókban.<br>Személyes adatok fogalmának megismerése.                                                                        |                                |

|                                                                                                                   |                                                                                                                                                              |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                                                                                   | Saját adataik megadása.<br>Információ megbízhatóságának és veszélyeinek megismerése konkrét példákon keresztül.                                              |
| 4.4. Az e-szolgáltatások szerepe és használata<br>Gyerekeknek szóló, legelterjedtebb elektronikus szolgáltatások. | Gyerekeknek szóló, legelterjedtebb elektronikus szolgáltatások megismerése<br>egyszervolt.hu weboldal megkeresése, mesék, zene, játékok indítása, futtatása. |
| <b>Fogalmak</b>                                                                                                   | Média, elektronikus média, információforrás, weblap (www), weboldal, blog, személyes adat, e-szolgáltatás, internet                                          |

| <b>Témakör</b>                                                                                                                                                        | <b>5. Könyvtári technikák</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | <b>Javasolt óraszám: 4 óra</b> |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------|
| <b>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</b>                                                                                                                          | A könyvtár, mint információforrás megismertetése.<br>Könyvtárhasználati műveltség iránti igény felkeltése.                                                                                                                                                                                                                                                     |                                |
| <b>Fejlesztési ismeretek</b>                                                                                                                                          | <b>Fejlesztési tevékenységek</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                |
| Könyvtár fogalma, szerkezete – felépítése, szolgáltatásai (hagyományos).<br><br>Az osztálykönyvtár.<br><br>Az iskolai könyvtár.<br><br>A könyvtárhasználat szabályai. | Képesújságok, képeskönyvek nézegetése.<br>Tartalomjegyzék értelmezése, használata tanári útmutatás alapján.<br><br>Látogatás az iskolai könyvtárban.<br>Érdeklődésnek, életkori sajátosságnak megfelelő könyv kiválasztása.<br>Tájékozódás a betűrendben tanári segítséggel.<br><br>Könyvtári viselkedés alapszabályainak megismerése, törekvés a betartására. |                                |
| <b>Fogalmak</b>                                                                                                                                                       | Könyvtár, tartalomjegyzék, szabadpolc, szerző, író, könyvcím, ábécé, betűrend, betűrendes keresés.                                                                                                                                                                                                                                                             |                                |

### A továbbhaladás feltételei a 3. évfolyam végén:

A tanuló a **Digitális eszközök használata** témakör végére

- ismerje a számítógép fő egységeit (gépház, képernyő, billentyűzet, egér)
- képes legyen a számítógép elindítására és leállítására
- képes legyen az egér és a billentyűzet alapszintű használatára
- képes legyen az általa ismert alkalmazások kezelésére

A tanuló az **Alkalmazói ismeretek** témakör végére

- ismerje egy egyszerű rajzolóprogram és jegyzetelő alkalmazás kezelőfelületét
- legyen képes egyszerű, életkorának megfelelő ábrák, rajzok készítésére
- legyen képes rövid szövegeket begépelni, gépelési hibákat kijavítani

A tanuló a **Problémamegoldás digitális eszközökkel és módszerekkel** témakör végére

- ismerje az irányokat, legyen képes útvonalakat követni

- legyen képes saját mindennapi tevékenységeit lépésekre bontani, illetve a lépéseket megfelelő sorrendbe állítani

A tanuló az **Infokommunikáció, információs társadalom** témakör végére

- legyen képes tanári segítséggel irányított információkeresésre
- legyen képes saját adatainak megadására
- legyen képes korosztályának megfelelő elektronikus szolgáltatások használatára

A tanuló a **Könyvtári technikák** témakör végére

- legyen képes korosztályának megfelelő könyvek kiválasztására
- ismerje a könyvtári viselkedés alapszabályait

#### 4. évfolyam

| Témakör                                                                                                                                                         | 1. Digitális eszközök használata                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   | Javasolt óraszám: 4 óra                                                                                                                                                                                                                                                           |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</b>                                                                                                                    | <p>A használt alkalmazások kezelésének megismertetése.<br/>Alapszintű jártasság kialakítása az adott informatikai eszközök kezelésében.<br/>A tanulók informatikai szemléletének alapozása.<br/>Életkornak megfelelő játékok, oktató és fejlesztő programok használata. Szem- és kézkoordináció, iránytartás, finommotorika, taktilis, vizuális, akusztikus észlelés, perceptív, fogalomalkotó-, analógiás gondolkodás, kommunikációs készség, szándékos figyelem fejlesztése.</p> |                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
| <b>Fejlesztési ismeretek</b>                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    | <b>Fejlesztési tevékenységek</b>                                                                                                                                                                                                                                                  |
| <p>Balesetvédelmi és egészségügyi előírások.<br/>Használt alapfogalmak.<br/>Ismert „felhasználóbarát” készségfejlesztő, játék-, didaktikai célú szoftverek.</p> |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    | <p>Ismerkedés a számítógépek használatának balesetvédelmi és egészségügyi előírásaival, a számítógépek üzemeltetési rendjével.<br/>Információ befogadása, fogalmak megjegyzése.<br/>Adott informatikai eszközök kezelése.<br/>A megismert alkalmazások indítása és futtatása.</p> |
| <b>Fogalmak</b>                                                                                                                                                 | Számítógép, gépház, képernyő, billentyűzet, egér, program, húzás, kattintás, enter, irány.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                   |

| Témakör                                      | 2. Alkalmazói ismeretek                                                                                                                                                                                                                                    | Javasolt óraszám: 7 óra          |
|----------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------|
| <b>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</b> | <p>Egyszerű rajzoló és szövegszerkesztő program használata.<br/>Vizuális, akusztikus észlelés, érzékelés és a finommotorikai képesség továbbfejlesztése.<br/>Perceptív fogalomalkotó, analógiás gondolkodási képesség fejlesztése (minták lekövetése).</p> |                                  |
| <b>Fejlesztési ismeretek</b>                 |                                                                                                                                                                                                                                                            | <b>Fejlesztési tevékenységek</b> |

|                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                       |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 2.1. Írott és audiovizuális dokumentumok elektronikus létrehozása                                                | Grafikus felület eszközkészletének használata.<br>Ábrák kiszínezése.<br>Személyhez kötődő egyszerű ábrák, rajzok készítése.<br>Kétkezes gépelést tanító program megismerése és folyamatos használata.<br>Multimédiás programokban az egér használata. |
| Egyszerű grafikus és szöveges felület rajzoló- és szövegszerkesztő programokban.                                 |                                                                                                                                                                                                                                                       |
| 2.2. Adatkezelés, adatfeldolgozás, információmegjelenítés<br>Adatgyűjtés, -értelmezés.<br>Közhasznú információk. | Adatok gyűjtése, értelmezése.<br>Közvetlen környezetben található közhasznú információforrások felfedezése, megismerése.                                                                                                                              |
| <b>Fogalmak</b>                                                                                                  | Rajzolóprogram, szövegszerkesztő program, rajzeszköz, szöveg, ábra, információ, adat, irány.                                                                                                                                                          |

| <b>Témakör</b>                                                                                                                                         | <b>3. Problémamegoldás digitális eszközökkel és módszerekkel</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        | <b>Javasolt óraszám: 15 óra</b> |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------|
| <b>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</b>                                                                                                           | Az időbeli tájékozódás fejlesztése a mindennapi életben előforduló helyzetek sorrendiségének megfigyelése során.<br>Jelek, szimbólumok értelmezése.<br>Kognitív eljárások kipróbálása a cél eléréséhez, problémamegoldó képesség fejlesztése.                                                                                                                                                                           |                                 |
| <b>Fejlesztési ismeretek</b>                                                                                                                           | <b>Fejlesztési tevékenységek</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                 |
| 3.1. A probléma megoldásához szükséges módszerek és eszközök<br>Információ megjelenési formái: jelek, szimbólumok.<br><br>Teknőcgrafika, irányjátékok. | Részvétel a tanteremben szervezett irányjátékokban.<br>Mindennapi cselekvések utasítási sorrendjének felsorolása, sorrendbe állítása.<br><br>Események képsorainak sorba rendezése.<br>Képolvasás és beszéd pontos értelmezése.<br>Spontán szimbolikus kommunikáció gyakorlása.<br>Gyermekek által ismert jelek összegyűjtése.<br>Szimbólumok felfedezése a közvetlen környezetben.<br>Problémamegoldás próbálkozással. |                                 |
| 3.2. Algoritmizálás (és adatmodellezés)<br>Algoritmusok adatai.<br>Adatbázisok                                                                         | Egyszerű algoritmusok használata informatikai környezetben számítógépen.<br>Irányok, útvonalak követése<br>Egyszerű algoritmusok felismerése, megfogalmazása, végrehajtása.<br>Adatok gyűjtése, értelmezése, feldolgozása segítséggel.<br>Néhány mindennapi adatbázis megismerése.                                                                                                                                      |                                 |
| <b>Fogalmak</b>                                                                                                                                        | Szimbólum, jel, napirend, sorrend, adatbázis.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                 |

| <b>Témakör</b>                                                                                                            | <b>4. Infokommunikáció, információs társadalom</b>                                                                                                                                                                       | <b>Javasolt óraszám: 6 óra</b> |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------|
| <b>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</b>                                                                              | Az infokommunikációt segítő különféle eszközök bemutatása és lehetőségeik megismertetése.<br>Informatikai szemlélet formálása. Gyermeki alkotó fantázia, tájékozottság fejlesztése.                                      |                                |
| <b>Fejlesztési ismeretek</b>                                                                                              | <b>Fejlesztési tevékenységek</b>                                                                                                                                                                                         |                                |
| 4.1. Információkeresés, információközlési rendszerek<br>Gyermekeknek készített weblapok.                                  | A számítógépes technika felhasználása információkeresésre, ismeretek szerzésére tanári segítséggel.                                                                                                                      |                                |
| 4.2. Az információs technológián alapuló kommunikációs formák<br><br>Lehetőségek és kockázatok az infokommunikáció során. | Az alapvető eszközök használatának gyakorlása.<br>Eligazodás a logikai rendben meglévő információforrások között, használatuk megtanulása, szokások elsajátítása.                                                        |                                |
| 4.3. Médiainformatika.                                                                                                    | Tájékozottság a gyermekek számára készített legális felületeken.                                                                                                                                                         |                                |
| 4.4. Az információkezelés jogi és etikai vonatkozásai<br>A személyes adatok fogalma.                                      | Felfedező keresés az életkornak megfelelő információhordozókban.<br>Válogatás, válogatás magyarázata.<br>Saját adataik megadása.<br>Információ megbízhatóságának és veszélyeinek megismerése konkrét példákon keresztül. |                                |
| 4.5. Az e-szolgáltatások szerepe és használata<br>Gyermekeknek szóló, legelterjedtebb elektronikus szolgáltatások.        | Gyermekeknek szóló, legelterjedtebb elektronikus szolgáltatások megismerése<br>egyszervolt.hu weboldal, sulinet.hu weboldal<br>megkeresése, mesék, zene, játékok indítása, futtatása.                                    |                                |
| <b>Fogalmak</b>                                                                                                           | Média, elektronikus média, információforrás, weblap (www), weboldal, blog, személyes adat, e-szolgáltatás, internet                                                                                                      |                                |

| <b>Témakör</b>                                                                                                                  | <b>5. Könyvtári technikák</b>                                                                                                                                                                                                                                                        | <b>Javasolt óraszám: 4 óra</b> |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------|
| <b>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</b>                                                                                    | Analógiás gondolkodás fejlesztése, szabadpolc használatára ösztönzés.                                                                                                                                                                                                                |                                |
| <b>Fejlesztési ismeretek</b>                                                                                                    | <b>Fejlesztési tevékenységek</b>                                                                                                                                                                                                                                                     |                                |
| Könyvtár fogalma, szerkezete – felépítése, szolgáltatásai (hagyományos).<br><br>Az osztálykönyvtár.<br><br>Az iskolai könyvtár. | Képességek, képeskönyvek nézegetése.<br>Könyvespolc rendezése az osztályban tanári segítséggel (írók, címek).<br>Tartalomjegyzék értelmezése, használata tanári útmutatás alapján.<br><br>Látogatás az iskolai könyvtárban.<br>Érdeklődésnek, életkori sajátosságnak megfelelő könyv |                                |



|                                |                                                                                                                                     |
|--------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| A könyvtárhasználat szabályai. | kiválasztása.<br>Tájékozódás a betűrendben tanári segítséggel.<br><br>Törekvés a könyvtári viselkedés alapszabályainak betartására. |
| <b>Fogalmak</b>                | Könyvtár, tartalomjegyzék, szabadpolc, szerző, író, könyvcím, ábécé, betűrend, betűrendes keresés.                                  |

#### A továbbhaladás feltételei a 4. évfolyam végén:

A tanuló a **Digitális eszközök használata** témakör végére

- ismerje a számítógép fő egységeit (gépház, képernyő, billentyűzet, egér)
- képes legyen a számítógép elindítására és leállítására
- képes legyen az egér és a billentyűzet alapszintű használatára
- képes legyen az általa ismert alkalmazások kezelésére

A tanuló az **Alkalmazói ismeretek** témakör végére

- ismerje egy egyszerű rajzolóprogram és jegyzetelő alkalmazás kezelőfelületét
- legyen képes egyszerű, életkorának megfelelő ábrák, rajzok készítésére
- legyen képes rövid szövegeket begépelni, gépelési hibákat kijavítani

A tanuló a **Problémamegoldás digitális eszközökkel és módszerekkel** témakör végére

- ismerje az irányokat, legyen képes útvonalakat követni
- legyen képes saját mindennapi tevékenységeit lépésekre bontani, illetve a lépéseket megfelelő sorrendbe állítani

A tanuló az **Infokommunikáció, információs társadalom** témakör végére

- legyen képes tanári segítséggel irányított információkeresésre
- legyen képes saját adatainak megadására
- legyen képes korosztályának megfelelő elektronikus szolgáltatások használatára

A tanuló a **Könyvtári technikák** témakör végére

- legyen képes korosztályának megfelelő könyvek kiválasztására
- ismerje a könyvtári viselkedés alapszabályait

#### A sajátos nevelési igényű tanulók értékelése

##### Az ellenőrzések lehetséges fajtái:

- Írásbeli vagy szóbeli felelet
- Írásbeli vagy online teszt
- Gyakorlati feladat, produktum
- Házi feladat ellenőrzése
- Füzetvezetés ellenőrzése
- Projektmunka
- Órai munka

**A sajátos nevelési igényű tanulók minimumszintű értékelésekor az alábbi értékelési skálát alkalmazzuk:**

| <b>Teljesítmény</b> | <b>Érdemjegy</b> |
|---------------------|------------------|
| 90% - 100%          | jeles (5)        |
| 75% - 89%           | jó (4)           |
| 60% - 74%           | közepes (3)      |
| 45% - 59%           | elégséges (2)    |
| 0% - 44%            | elégtelen (1)    |

Az órai aktivitást, szorgalmi feladatokat kis ötössel, piros ponttal jutalmazzuk.

A házi feladat hiányát, felszerelés hiányát 5 alkalom után egyessel értékeljük.

### **8.2.5. ETIKA (1-4. évfolyam)**

Az etika tantárgy alapvető célja az egyéni és közösségi identitás formálása, stabilizálása, az egyének és a csoportok közti együttműködés megteremtése. Ehhez járulnak hozzá a kulturális hagyományokban gyökerező erkölcsi elvek, társas szabályok megismertetése, az egyén gondolkodásában formálódó, a szocio-emocionális készségek fejlesztése.

A tantárgy magába foglalja az ember fontos viszonyulásait társaihoz, közösségeihez, környezetéhez és önmagához. Ezzel olyan szintézist kínál a tanulónak, amelyben eddigi személyes tapasztalatait és a más területeken megszerzett ismereteket reflektív módon vizsgálja. A tartalom szorosan kötődik más tantárgyak fejlesztési területeihez is.

Az erkölcsi nevelés fő célja a tanuló erkölcsi érzületének és erkölcsi gondolkodásának fejlesztése, a tanuló segítése a társas szabályok, a viselkedésminták azonosításában és saját alakuló értékrendjének tudatosításában. Az egyént és a közösségeket érintő etikai elvek és az ezekből következő kérdések felismerése az árnyalt, a másik ember vagy csoport szempontjait is megértő gondolkodást fejleszt. Az etika tantárgy felkészíti a tanulót az egyéni életvezetésének és társas környezetének erkölcsi szempontból történő mérlegelésére, miközben saját tudását vizsgálja és fejleszti. Eszközei a kérdés, a rejtett nézetek és a dilemmák feltárása, az érvelés, a meggyőzés, a meggyőződés, a társadalmi normák és közösségi értékek értelmezése. A tananyag alapvető értékeket közvetít. Ezek a segítség, megértés, együttérzés, törődés, szabadság, felelősség igazságosság, becsületesség, méltányosság, tolerancia, önazonosság. Ezek a tanuló lelkiismeretének fejlődését szolgálják. A témák feldolgozása a tanulót megfontolt döntésre, kulturált véleményalkotásra és felelős tevékenységre készíteti.

A tanulóközösség tevékenységei mintát nyújtanak arra, hogy milyen érzelmi-, érdekkonfliktusok és viselkedésmódok segítik vagy akadályozzák az együttműködést. Az ajánlott tantárgyi tartalmak és tanulói tevékenységek olyan képességeket is fejlesztenek, melyek a tanulót az életvezetésében sikeressé és tudatosabbá, társai és környezete problémái iránt érzékenyebbé tehetik, erősítik identitását, aktív társadalmi cselekvésre készítetik és segítik a nehéz helyzetek megoldásában.

Az etika alapvető *feladata* az erkölcsi nevelés, ahogy az ép, úgy az enyhe értelmi fogyatékos gyermekek közösséghez való viszonyának, értékrendjüknek, normarendszerüknek, gondolkodás- és viselkedésmódjuknak a fejlesztése, alakítása. A multidiszciplináris jellegű

tantárgy legfontosabb pedagógiai jellemzője ezért az értékek közvetítése, valamint az, hogy társadalmunk közös alapvető normái egyre inkább a sajátos nevelési igényű tanulók értékrendszerébe is beépüljenek, belső igénnyé váljanak.

A tantárgy *középpontjában* a formálódó gyermeki személyiség áll testi, szellemi és lelki értelemben. Ez határozza meg a tanulás-tanítás folyamatát, illetve a tartalmi szerkezetet. Az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozata, valamint hazánk Alaptörvénye rögzíti az ember elidegeníthetetlen jogát az élethez és a szabadsághoz, következésképpen az erkölctan a személy egyediségét és méltóságát helyezi középpontba, annak képességeitől függetlenül. Erre az alapelvre kell épülnie minden társas kapcsolatnak és közösségi szerveződésnek. Az erkölctan magában foglalja az ember minden fontos viszonyulását önmagához, társaihoz és közösségeihez, környezetéhez és a világhoz, mert ezek alapozzák meg azt az értékrendet, amelyre az ember döntései során támaszkodhat. Az enyhe értelmi fogyatékos gyermekek nevelésének kiemelt célja, hogy a foglalkozások azonos erővel hassanak a különböző értelmi képességekkel rendelkező, eltérő szociális körülmények között élő, kulturális és etnikai szempontból heterogén csoportot képező tanulók fejlődésére.

Az etika tanulása során az enyhe értelmi fogyatékos tanulók számára is az elemi értékek fokozatosan értékrenddé, többé-kevésbé koherens, folyamatosan formálódó meggyőződésekké állnak össze, amelyek később meghatározó módon befolyásolják a felnőttkori életmódot, életfelfogást és életminőséget. A sajátos nevelési igényű tanulók egyedi képességstruktúrájának tükrében az erkölctani alapozás, az erkölchöz kapcsolódó kvalitások fejlesztése, valamint az elsajátított tudás szinten tartása a felnőtté válás folyamata során, életminőséget befolyásoló tartópilléré válik.

Az etika tantárgy azoknak az alapértékeknek a megerősítésére törekszik, amelyek összhangban állnak az egyetemes és európai emberi értékrenddel, amely az Alaptörvényből is kiolvasható.

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók nevelése során törekedni kell a normaértelmezés egyszerű voltára, az ehhez kapcsolódó követelmények konkrét megfogalmazására.

A *magatartást befolyásoló értékek/erények* egy része személyes jellegű, mivel az énnel és az identitással áll kapcsolatban. Ezeket az értékeket, illetve erényeket az etika órákon erősíteni kell.

Az *erkölcsi érzék*, a *lelkiismeret* fejlesztése lehetővé teszi, hogy gyermekeink olyan értékeket erősítsenek meg magukban, amelyek egyszerre igazodnak az alapvető erkölcsi értékekhez, valamint saját és közösségeik érdekeikhez.

Az erkölcsi nevelés célja a felelős gondolkodás, valamint a tudatos cselekvés kialakulásának elősegítése. Cél továbbá az empátia, a *szolidaritás* képességének erősítése is. Az erkölcsi nevelés fő feladata az *igazságosság* és a *méltányosság* elvének megértetése és elfogadtatása a gyerekekkel. Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók nevelésénél különös tekintettel kell lenni az *érzelmi intelligencia* fejlesztésére is, amely a viselkedést lényegi módon befolyásolja.

Az etika tantárgy felépítése nem elsősorban ismeret-, hanem *érték- és fejlesztésközpontú*; ezért fontossága az enyhe értelmi fogyatékos tanulók nevelésénél kiemelkedő. A tananyag felépítése *spirális szerkezetű*. Az életkornak megfelelő résztémák és tevékenységek háttérében évről évre ugyanazok a nagy tematikai egységek térnek vissza más-más konkrét előfordulási szinten, más-más hangsúlyokkal építve a korábbi tapasztalatokra, kiegészítve és szintetizálva őket. A kétéves

szakaszokon belül azonban sem a nagy témakörök, sem pedig a résztémák tantervi egymásutánja nem jelent előírt sorrendet. Az, hogy melyik kérdéskör mikor kerüljön sorra, egyértelműen a tanulócsoporthoz jelen lévő enyhe értelmi fogyatékos gyermekek mentális érettségének ismeretében határozható meg.

A tananyag tartalmát az enyhe értelmi fogyatékos tanulók részére hétköznapi életből merített és oda visszacsatolható tapasztalatokra és *személyes élményekre* kell felépíteni. Ezeket természetes módon egészíthetik ki az életkornak, valamint az adott tanuló mentális képességeinek megfelelő erkölcsi kérdéseket felvető történetek, mesék, mondák, irodalmi vagy publicisztikai szövegek, filmek vagy digitális formában elérhető egyéb tartalmak. Az etika a tanulóknak nem közlések befogadóiként, hanem a tanulási folyamat aktív kérdező, mérlegelő, próbálkozó, vitatkozó és útkereső résztvevőiként tekint.

Mivel az erkölcsi nevelés már kisgyermekkorban, a családban elkezdődik, majd az óvodában és egyre távoluló környezeti hatások között folytatódik ideértve a kortársi csoportokat és a médiát is a gyerekek sem az első napon, sem pedig a későbbiekben nem „tisztá lapként” lépnek be az iskola kapuján. Különösképpen igaz ez az enyhe értelmi fogyatékos tanulóknak, hiszen a készségek és képességek eltérő viszonylatában más és más ösztönösen kialakult erkölcsi rendet hoznak magukkal. Ezzel összhangban, illetve ezt alakítva kell megpróbálni segítséget nyújtani az enyhe értelmi fogyatékos tanulóknak ahhoz, hogy el tudjanak igazodni az egymásnak sokszor ellentmondó érték tartalmú információk, üzenetek között, illetve hogy választást igénylő helyzetekben lelkiismeretük szavára hallgatva, morálisan helyes döntéseket tudjanak hozni az életük különböző szintjein.

Mivel ez sohasem jön létre a gyerekek személyes megérintődése és elhatározása nélkül, a *pedagógus feladata* a példamutatás mellett a figyelem ráirányítása a különböző élethelyzetek morális vonatkozásaira, a kérdés, a gondolkodás és az állásfoglalás bátorítása, a szabad beszélgetések, valamint a nézőpontváltást gyakoroltató szerepjátékok és viták moderálása. Nem lehet azonban eléggé hangsúlyozni különösen az általános iskolai korosztályhoz tartozó enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetében, hogy az eredmény a közvetítés módján múlik. Egy hiteles felnőtt, akinek értékekkel kapcsolatos nézetei összhangban vannak a tetteivel, *példája révén* hat az enyhe értelmi fogyatékos tanulók erkölcsi értékítéleteire.

Az erkölcsi tanulást számos pedagógiai *módszer* és tevékenység segítheti, amelyek legfontosabb közös jellemzője az *élményszerűség*, a fizikai, szellemi és lelki értelemben vett cselekvő tanulói részvétel. Az etika órák kitüntetett munkaformája lehet sok egyéb mellett: a szabad beszélgetés, az önkifejező alkotás, a vita, a szerepjáték, a megfigyelés, a kérdés, a rendszerezés és az elemzés, valamint az iskolai és a helyi közösség életébe, esetleges problémáinak megoldásába, a különböző szintű kulturális és közösségi értékteremtésbe való tevékeny bekapcsolódás. Az erkölcsi nevelés komoly lehetőségeit kínálják ugyanakkor az olyan tanórán kívüli formák is, mint például az iskolai hagyományok ápolása, a társak segítése, vagy a közösség számára végzett bármilyen hasznos tevékenység.

Mindezzel összhangban az *értékelés* módja is eltér a hagyományos tantárgyi értékeléstől. Az osztályozás nélküli értékelés fontos területe lehet a kíváncsi magatartási értékek rendszeres megerősítése szóban vagy bármilyen egyéb formában egyrészt a pedagógus, másrészt a társak és a közösség részéről. Az ilyen típusú visszajelzések befogadására jó keretet nyújthatna a tanulói portfólió.

## **A tanulói teljesítmény ellenőrzése, értékelése:**

Az etikában nem vagy csak kevésbé használható a leíró jellegű tudás számonkérése, értékelése. A tantárgy fő célja az erkölcsi fejlődés, a szocializáció erősítése, támogatása. Azonban – látszólag ellentmondásos módon – a tanuló mindennapi viselkedését, illetve erkölcsi megfigyeléseit sem értékelhetjük, mivel a negatív értékelés visszavetheti a fejlődést, az iskolai magatartást pedig külön kell kezelni. Részlet a kerettantervből: “.... az erkölcsstan esetében az értékelés módja is eltér a hagyományos tantárgyi értékeléstől. Az osztályozás nélküli értékelés fontos területe lehet a kíváncsi magatartási értékek rendszeres megerősítése – szóban vagy bármilyen egyéb formában – egyrészt a pedagógus, másrészt a társak és a közösség részéről. Osztályzattal is értékelhető az egyéni vagy közös feladatokban való részvétel, illetve egy-egy konkrét tevékenység megvalósításának igényessége. Soha nem irányulhat viszont az értékelés azoknak a személyes vélekedéseknek a minősítésére vagy osztályozására, amelyek értékközpontú kialakítása a tantárgy lényegi funkciója.” A célok eléréséhez javasolt módszerek igénylik az önfeltárást, a megnyilvánulást társas közegben, az őszinteséget, önértékelést. Ezek ellen hathat a negatív értékelés. Ha valahol, ennél a tárgynál igazán fontos az értékelés fejlesztő volta.

Első osztályban és második osztály 1. félévéig szöveges értékelést kapnak a tanulók, amely például így történhet:

**ETIKA / HIT - ÉS ERKÖLCSTAN**

Órai munkája: aktív – fegyelmezett – együttműködő – passzív – fegyelmezetlen  
Érdeklődése: kiemelkedő – megfelelő – mérsékelt  
Tudása: kiemelkedő – biztos – jó – megfelelő – hiányos  
Szívesen vesz részt: közös énekekben – beszélgetésben – rajzban – játékban  
DICSÉRET..... (a megfelelő rész kerül aláhúzásra)

Második évfolyam 2. félévétől, az érdemjeggyel történő osztályzás során, elsősorban a tanórákon való aktív részvétel kerül értékelésre. Mint a fentebb említettekkel párhuzamban, a kíváncsi magatartási értékek, az egyéni vagy közös feladatokban való aktív részvétel az elvárás a tanulóval szemben, ez kerül osztályzásra, soha sem a tanuló személyes véleményét minősítjük.

### **Tankönyvek:**

Mivel a 2020-as kerettantervhez nem készült az SNI-s tanulók számára tankönyv, így a normál tankönyvekből tanulnak:

Etika 1. Beszélgessünk!

Etika 2. Beszélgessünk!

Etika 3. Beszélgessünk!

Etika 4. Beszélgessünk!

## 1–2. évfolyam

Az iskolai erkölcsi nevelés a kisgyermekkori alapokra épít. A szeretett személyek által megjelenített erkölcsi normák alakítják ki az első ítéleteket arról, hogy mi a jó, és mi a rossz. A gyerekek az óvodában megismerkednek a társas normák első intézményesített formáival. Ezek betartása révén tapasztalatokat szereznek a családnál tágabb közösséghez tartozás élményéről és rendjéről. A gyermek viselkedésének alakulása függ a környezeti hatásoktól, és visszahat a gyermek egész személyiségének fejlődésére. Az alapvető viselkedési normák megismerése lehetőséget teremt arra, hogy a tanulók képesek legyenek érzelmeiket, mozgásukat ellenőrizni.

Az általános iskola 1–2. évfolyamán egyre több időt töltenek a gyerekek a kortársaikkal. Az együttműködést igénylő feladatokban sikereket és kudarcokat élnek át, amelyek jó alapot adnak az önismeret, a társas kultúra, valamint a személyes és társas kapcsolati kompetenciák fejlődésének tudatos pedagógiai eszközökkel való támogatására.

Az ismeretátadás, a képességfejlesztés és a normaközvetítés egyaránt elősegíti az egyéni identitástudat kialakulását, a helyi nemzeti, európai közösségekhez való tartozás személyes megélését. Az 1–2. évfolyamos tanulónak lehetőséget kell biztosítani, hogy átélje a közösséghez, szülőföldhöz, nemzethez tartozás örömeit.

Az első két évfolyamon az önismeret és önértékelés, a szociális és környezeti érzékenység, a szűkebb és tágabb környezetben (család, iskola, lakóhely) való tájékozódás, alapvető kommunikációs formák megismerése, elemi magatartási szabályok gyakoroltatása a cél.

A tanulók megismerési folyamataira az észlelés, a figyelem, az emlékezet, a képzelet és a gondolkodás ráépülhet a szóbeli anyanyelvi kommunikáció célzott fejlesztése. Az önkifejezés különféle formái, a mesélés, az élményeken alapuló rajzolás, festés, mintázás és a mozgás lehetőséget teremtenek a kifejezőképesség életkornak megfelelő formálásához is.

A tantárgy lehetőséget nyújt az 1–2. osztályos gyermekek harmonikus fejlődéséhez szükséges állandóság és érzelmi biztonság megteremtéséhez.

| ÉVFOLYAM    | HETI ÓRASZÁM | ÉVES ÓRASZÁM |
|-------------|--------------|--------------|
| 1. évfolyam | 1 óra        | 36 óra       |
| 2. évfolyam | 1 óra        | 36 óra       |
| 3. évfolyam | 1 óra        | 36 óra       |
| 4. évfolyam | 1 óra        | 36 óra       |

| Témakör neve                                                                    | óraszám | 1. évfolyam | 2. évfolyam |
|---------------------------------------------------------------------------------|---------|-------------|-------------|
| Az én világom                                                                   | 12 óra  | 6 óra       | 6 óra       |
| Társaim – Ők és én                                                              | 12 óra  | 6 óra       | 6 óra       |
| Közvetlen közösségeim<br>A család és a gyerekek                                 | 12 óra  | 6 óra       | 6 óra       |
| Tágabb közösségeim<br>A lakóhelyi közösség                                      | 12 óra  | 6 óra       | 6 óra       |
| A környező világ<br>A természet rendjének megőrzése a fenntarthatóság érdekében | 24 óra  | 12 óra      | 12 óra      |
| Összes                                                                          | 72 óra  | 36 óra      | 36 óra      |

### 1. évfolyam

| Témakör                                                                                                                                                                                                              | 1. Az én világom                                                                                                                                                                       | Javasolt<br>óraszám:<br>6 óra |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------|
| A témakör<br>nevelési-fejlesztési<br>céljai                                                                                                                                                                          | Saját tulajdonságok felismerése, azonosítása, megfogalmazása.<br>Egészséges önértékelés megalapozása. Szűkebb környezet<br>megismerése. Szociális és környezeti érzékenység alakítása. |                               |
| Fejlesztési ismeretek és tevékenységek                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                        |                               |
| Ki vagyok én?                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                        |                               |
| Személyes adataim                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                        |                               |
| <ul style="list-style-type: none"><li>– vezeté- és keresztnévem, becenevem</li><li>– születési helyem, születésem ideje</li><li>– lakcímem</li></ul>                                                                 |                                                                                                                                                                                        |                               |
| Külső jegyeim                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                        |                               |
| <ul style="list-style-type: none"><li>– külső tulajdonságaim, megjelenésem</li><li>– mire hasonlítok a családban</li><li>– milyennek látom magam</li></ul>                                                           |                                                                                                                                                                                        |                               |
| Belső tulajdonságaim                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                        |                               |
| <ul style="list-style-type: none"><li>– mit szeretek magamban,</li><li>– mit szeretnek bennem mások</li><li>– miben vagyok ügyes</li></ul>                                                                           |                                                                                                                                                                                        |                               |
| Kedvenceim                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                        |                               |
| <ul style="list-style-type: none"><li>– kedvenc játékaim, állataim, ruháim, könyveim, ételeim, meséim, mesehőseim</li><li>– miért szeretem kedvenceimet (kedvencekhez fűződő személyes érzések, élmények).</li></ul> |                                                                                                                                                                                        |                               |
| Élettörténetem:                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                        |                               |
| <ul style="list-style-type: none"><li>– kisgyermekkor, óvodai élményeim,</li></ul>                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                        |                               |
| Fogalmak                                                                                                                                                                                                             | Lány, fiú, születésnap, tulajdonság, kedvenc, élmény.                                                                                                                                  |                               |

| Témakör                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               | 2. Társaim – Ők és én                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     | Javasolt<br>óraszám:<br>6 óra |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------|
| A témakör<br>nevelési-fejlesztési<br>céljai                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | Személyes kapcsolatokban és a környezetben való tájékozódás képességének fejlesztése. Társak, barátok, segítő közeg fontosságának megéreztetése, közösségi érzés kialakítása. Az egymáshoz való odafordulás jelentőségének elmélyítése. Alapvető kommunikációs formák megismerése, tudatos használatának fejlesztése, személyes érzések és gondolatok kifejezése. Elemi magatartási szabályok megismertetése iskolai és iskolán kívüli helyzetekben, azok gyakoroltatása. |                               |
| Fejlesztési ismeretek és tevékenységek                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                               |
| <i>Társas kapcsolataim</i> <ul style="list-style-type: none"><li>– családi-rokoni kapcsolataim, közeli és távoli rokonaim</li><li>– kiket szeretek és kiket nem szeretek környezetemben</li><li>– hogyan tudom kifejezni szeretetemet, hogyan fejezik ki mások felém a szeretetüket</li></ul> <i>Kommunikáció kapcsolatfelvétel felnőttel, gyerekekkel</i> <ul style="list-style-type: none"><li>– gondolataim kifejezése szavakkal, gesztusokkal stb.</li><li>– a megfelelő köszönés formái felnőtteknek, társaknak</li><li>– felnőttek, társak udvarias megszólítása</li><li>– a kérés, felszólítás, figyelmeztetés, érdeklődés módjai</li><li>– segítség kérése ismerős felnőttől, társtól vagy idegenektől, helyzetgyakorlatok az alapvető illemszabályok betartásával.</li></ul> |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                               |
| Fogalmak                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              | Rokon, ismerős, ismeretlen, barát, felnőtt, gyermek, megszólítás, köszönés, segítségkérés, udvariasság, illem, szeretet.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                               |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                               |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------|
| Témakör                                                                                                                                                                                                                                                                            | 3. Közvetlen közösségeim – A család és a gyerekek                                                                                                                                                                                                                                                                                                        | Javasolt<br>óraszám:<br>6 óra |
| A témakör<br>nevelési-fejlesztési<br>céljai                                                                                                                                                                                                                                        | Családi-rokoni kapcsolatok tudatosítása. Tapasztalatszerzés különböző családi értékekről. Az otthoni és iskolai együttélés örömeinek tudatosítása. Az ünnepekkel és azok hagyományaival való ismerkedés. Mindennapi szokásaink megismerése, szabályok és tilalmak szükségességének megértetése. Az egészséges élethez szükséges napirend megismertetése. |                               |
| Fejlesztési ismeretek és tevékenységek                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                               |
| <i>Közösségeim</i> <ul style="list-style-type: none"><li>– milyen csoportokhoz tartoztam régen, milyen csoportokhoz tartozom most;</li></ul>                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                               |
| <i>Családom</i> <ul style="list-style-type: none"><li>– kik élnek a családban családtagok bemutatása, családrajz</li><li>– kapcsolat a családtagokkal</li><li>– a családi együttlét örömei</li><li>– helyem a családban</li><li>– segítség és munkamegosztás a családban</li></ul> |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                               |



|                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                            |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------|
| <ul style="list-style-type: none"> <li>– gyermekkori élményeim</li> </ul> <p><i>Napirendem</i></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– egy napom otthon</li> <li>– milyen feladataim vannak otthon</li> <li>– egy napom az iskolában</li> <li>– milyen feladataim vannak az iskolában</li> </ul> |                                                                                            |
| <b>Fogalmak</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                       | Család, rokon, közösség, segítségnyújtás, hagyomány, ünnep, szabadidő, hétköznapi feladat. |

|                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                              |                               |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------|
| Témakör                                                                                                                                                                       | 4. Tágabb közösségeim – A lakóhelyi közösség                                                                                                                                                 | Javasolt<br>óraszám:<br>6 óra |
| A témakör<br>nevelési-fejlesztési<br>céljai                                                                                                                                   | A lakóhelyi környezet és a lakóhely hagyományainak megismertetése. Tájékozódás a lakóhelyen, a lakóhellyel kapcsolatos tapasztalatok bővítése. A különböző településfajták jellegzetességei. |                               |
| Fejlesztési ismeretek és tevékenységek                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                              |                               |
| Lakóközösség, amelyben élek <ul style="list-style-type: none"><li>– lakóközösségem tagjai, a velük való kapcsolat</li><li>– ki lakik az utcában, kik a szomszédjaim</li></ul> |                                                                                                                                                                                              |                               |
| Fogalmak                                                                                                                                                                      | Lakóhely, szomszéd, falu, város                                                                                                                                                              |                               |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                         |                                |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------|
| Témakör                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               | 5. A környező világ                                                                                                                                     | Javasolt<br>óraszám:<br>12 óra |
| A témakör<br>nevelési-fejlesztési<br>céljai                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | A lakóhely élővilágához fűződő személyes kapcsolat kialakulásának elősegítése.<br>A környező élővilág megóvására irányuló felelősségérzet megalapozása. |                                |
| Fejlesztési ismeretek és tevékenységek                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                         |                                |
| <i>Jó és rossz</i> <ul style="list-style-type: none"><li>történetek, mesék jó és rossz tulajdonsággal felruházott szereplői (jó-rossz, szép-csúnya, jószágos-gonosz, igazságos).</li></ul> <i>Növények és állatok környezetünkben</i> <ul style="list-style-type: none"><li>növények szerepe életünkben</li><li>állatok szerepe környezetünkben</li><li>növények ápolása, állatok gondozása</li></ul> |                                                                                                                                                         |                                |
| Fogalmak                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              | Tulajdonság, jó-rossz, szép-csúnya, jószágos-gonosz, igazságos, növény, állat, gondozás, felelősség                                                     |                                |

|                                          |                                                                                     |
|------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Összegzett tanulási eredmények az</b> | A tanuló elemi ismeretekkel rendelkezik személyi adatairól, külső tulajdonságairól. |
|------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------|

|                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
|--------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>1. évfolyam végén</b> | <p>A Nat-ban meghatározott tanulási eredmények a tanulók sajátos nevelési igénye és egyéni képességei szerint, különösen:</p> <p>A körülötte élő gyermekekhez és felnőttekhez barátságos magatartással közeledik, pozitívan viszonyul a környezetéhez.</p> <p>Udvariasan kommunikál környezetével.</p> <p>Érzéseit, gondolatait rajzban, mozgással és szóban fejezi ki.</p> |
|--------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

## 2. évfolyam

| Témakör                                                                                                                                                                                                                                     | 1. Az én világom                                                                                                                                                                       | Javasolt<br>óraszám:<br>6 óra |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------|
| A témakör<br>nevelési-fejlesztési<br>céljai                                                                                                                                                                                                 | Saját tulajdonságok felismerése, azonosítása, megfogalmazása.<br>Egészséges önértékelés megalapozása. Szűkebb környezet<br>megismerése. Szociális és környezeti érzékenység alakítása. |                               |
| Fejlesztési ismeretek és tevékenységek                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                        |                               |
| Ki vagyok én?                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                        |                               |
| Személyes adataim                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                        |                               |
| <ul style="list-style-type: none"><li>– vezeté- és keresztnévem, becenevem</li><li>– születési helyem, születésem ideje</li><li>– lakcímem</li><li>– iskolám adatai (név, cím, osztályfok)</li></ul>                                        |                                                                                                                                                                                        |                               |
| Külső jegyeim                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                        |                               |
| <ul style="list-style-type: none"><li>– külső tulajdonságaim, megjelenésem</li><li>– kire hasonlítok a családban</li><li>– milyennek látom magam</li><li>– miből ítélnék meg bennünket mások</li></ul>                                      |                                                                                                                                                                                        |                               |
| Belső tulajdonságaim                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                        |                               |
| <ul style="list-style-type: none"><li>– mit szeretek magamban</li><li>– mit szeretnek bennem mások</li><li>– miben vagyok ügyes</li><li>– miben hasonlítok társaimra, miben különbözök tőlük</li><li>– jó és rossz tulajdonságaim</li></ul> |                                                                                                                                                                                        |                               |
| Kedvenceim                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                        |                               |
| <ul style="list-style-type: none"><li>– kedvenc játékaim, állataim, ruháim, könyveim, ételeim, meséim, mesehőseim</li><li>– miért szeretem kedvenceimet (kedvencekhez fűződő személyes érzések, élmények)</li></ul>                         |                                                                                                                                                                                        |                               |
| Élettörténetem:                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                        |                               |
| <ul style="list-style-type: none"><li>– kisgyermekkori, óvodai élményeim, óvodám és iskolám összehasonlítása</li></ul>                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                        |                               |
| Fogalmak                                                                                                                                                                                                                                    | Lány, fiú, születésnap, tulajdonság, kedvenc, élmény.                                                                                                                                  |                               |

| Témakör                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | 2. Társaim – Ők és én                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     | Javasolt<br>óraszám:<br>6 óra |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------|
| A témakör<br>nevelési-fejlesztési<br>céljai                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | Személyes kapcsolatokban és a környezetben való tájékozódás képességének fejlesztése. Társak, barátok, segítő közeg fontosságának megéreztetése, közösségi érzés kialakítása. Az egymáshoz való odafordulás jelentőségének elmélyítése. Alapvető kommunikációs formák megismerése, tudatos használatának fejlesztése, személyes érzések és gondolatok kifejezése. Elemi magatartási szabályok megismertetése iskolai és iskolán kívüli helyzetekben, azok gyakoroltatása. |                               |
| Fejlesztési ismeretek és tevékenységek                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                               |
| <i>Társas kapcsolataim</i> <ul style="list-style-type: none"><li>– családi-rokoni kapcsolataim, közeli és távoli rokonaim</li><li>– ki a rokonom, ki az ismerősöm, ki a barátom</li><li>– iskolai kapcsolataim az iskolában dolgozó felnőttekkel és osztálytársakkal</li><li>– kiket szeretek és kiket nem szeretek környezetemben</li><li>– hogyan tudom kifejezni szeretetemet, hogyan fejezik ki mások felém a szeretetüket</li></ul> <i>Kommunikáció kapcsolatfelvétel felnőttel, gyerekkel</i> <ul style="list-style-type: none"><li>– gondolataim kifejezése szavakkal, gesztusokkal stb.</li><li>– a megfelelő köszönés formái felnőtteknek, társaknak</li><li>– felnőttek, társak udvarias megszólítása</li><li>– a kérés, felszólítás, figyelmeztetés, érdeklődés módjai</li><li>– segítség kérése ismerős felnőttől, társtól vagy idegenektől</li></ul> helyzetgyakorlatok az alapvető illemszabályok betartásával |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                               |
| Fogalmak                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     | Rokon, ismerős, ismeretlen, barát, felnőtt, gyermek, megszólítás, köszönés, segítségkérés, udvariasság, illem, szeretet                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                               |

|                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                               |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------|
| Témakör                                                                                                                                                                                                                                                            | 3. Közvetlen közösségeim – A család és a gyerekek                                                                                                                                                                                                                                                                                                        | Javasolt<br>óraszám:<br>6 óra |
| A témakör<br>nevelési-fejlesztési<br>céljai                                                                                                                                                                                                                        | Családi-rokoni kapcsolatok tudatosítása. Tapasztalatszerzés különböző családi értékekről. Az otthoni és iskolai együttélés örömeinek tudatosítása. Az ünnepekkel és azok hagyományaival való ismerkedés. Mindennapi szokásaink megismerése, szabályok és tilalmak szükségességének megértetése. Az egészséges élethez szükséges napirend megismertetése. |                               |
| Fejlesztési ismeretek és tevékenységek                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                               |
| Közösségeim                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                               |
| <ul style="list-style-type: none"><li>– milyen csoportokhoz tartoztam régen, milyen csoportokhoz tartozom most</li><li>– milyen közösségekhez tartozom az iskolában és az iskolán kívül</li></ul>                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                               |
| Családom                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                               |
| <ul style="list-style-type: none"><li>– kik élnek a családban családtagok bemutatása, családrajz</li><li>– kapcsolat a családtagokkal</li><li>– a családi együttlét örömei</li><li>– helyem a családban</li><li>– segítség és munkamegosztás a családban</li></ul> |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                               |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                             |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------|
| <ul style="list-style-type: none"> <li>– gyermekkori élményeim</li> <li>– ünnepek és hagyományok a családban</li> <li>– otthoni szabadidős tevékenységek</li> </ul> <p><i>Napirendem</i></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– egy napom otthon</li> <li>– milyen feladataim vannak otthon</li> <li>– egy napom az iskolában</li> <li>– milyen feladataim vannak az iskolában</li> <li>– hétköznapi és hétvégi napirendje (miben hasonlít, miben különbözik egy hétköznapi a hétvégi napoktól)</li> </ul> |                                                                                             |
| <b>Fogalmak</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | Család, rokon, közösség, segítségnyújtás, hagyomány, ünnep, szabadidő, hétköznapi, feladat. |

|                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                              |                                        |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------|
| <b>Témakör</b>                                                                                                                                                                                                                                                         | <b>4. Tágabb közösségeim – A lakóhelyi közösség</b>                                                                                                                                          | <b>Javasolt<br/>óraszám:<br/>6 óra</b> |
| <b>A témakör<br/>nevelési-fejlesztési<br/>céljai</b>                                                                                                                                                                                                                   | A lakóhelyi környezet és a lakóhely hagyományainak megismertetése. Tájékozódás a lakóhelyen, a lakóhellyel kapcsolatos tapasztalatok bővítése. A különböző településfajták jellegzetességei. |                                        |
| <b>Fejlesztési ismeretek és tevékenységek</b>                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                              |                                        |
| <i>Lakóközösség, amelyben élek</i> <ul style="list-style-type: none"><li>– lakóhelyem jellegzetességei</li><li>– lakóközösségem tagjai, a velük való kapcsolat</li><li>– ki lakik az utcában, kik a szomszédjaim</li><li>– lakóhelyi környezetem hagyományai</li></ul> |                                                                                                                                                                                              |                                        |
| <i>Más lakóhelyek és azok szokásai</i> <ul style="list-style-type: none"><li>– lakóhelyemtől távoli helyek</li></ul>                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                              |                                        |
| <b>Fogalmak</b>                                                                                                                                                                                                                                                        | Lakóhely, szomszéd, falu, város, szokás, hagyomány.                                                                                                                                          |                                        |

|                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                         |                                |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------|
| Témakör                                                                                                                                                                                                                                                                   | 5. A környező világ                                                                                                                                     | Javasolt<br>óraszám:<br>12 óra |
| A témakör<br>nevelési-fejlesztési<br>céljai                                                                                                                                                                                                                               | A lakóhely élővilágához fűződő személyes kapcsolat kialakulásának elősegítése.<br>A környező élővilág megővésére irányuló felelősségérzet megalapozása. |                                |
| Fejlesztési ismeretek és tevékenységek                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                         |                                |
| <i>Jó és rossz</i> <ul style="list-style-type: none"><li>– történetek, mesék jó és rossz tulajdonsággal felruházott szereplői (jó-rossz, szép-csúnya, jószágos-gonosz, igazságos)</li></ul>                                                                               |                                                                                                                                                         |                                |
| <i>Növények és állatok környezetünkben</i> <ul style="list-style-type: none"><li>– növények szerepe életünkben</li><li>– állatok szerepe környezetünkben</li><li>– növények ápolása, állatok gondozása</li><li>– mit tehet egy kisgyermek környezete védelméért</li></ul> |                                                                                                                                                         |                                |

|                 |                                                                                                                        |
|-----------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Fogalmak</b> | Tulajdonság, jó-rossz, szép-csúnya, jószágos-gonosz, igazságos, növény, állat, gondozás, felelősség, természetvédelem. |
|-----------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

|                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
|----------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Összegzett tanulási eredmények a második évfolyam végén</b> | <p>A tanuló elemi ismeretekkel rendelkezik személyi adatairól, külső tulajdonságairól.</p> <p>A Nat-ban meghatározott tanulási eredmények a tanulók sajátos nevelési igénye és egyéni képességei szerint, különösen:</p> <p>A körülötte élő gyermekekhez és felnőttekhez barátságos magatartással közeledik, pozitívan viszonyul a környezetéhez.</p> <p>Udvariasan kommunikál környezetével (gyerekkel, felnőttel) köszönés, kérés, beszélgetés során.</p> <p>Képességeinek megfelelően nyitott a természet szépségeire, óvja, vigyázza környezetét.</p> <p>Érzéseit, gondolatait rajzban, mozgással és szóban fejezi ki.</p> <p>Különbséget tesz mese és valóság között.</p> |
|----------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

### 3–4. évfolyam

Az enyhe értelmi fogyatékos tanuló közvetlen környezetébe való beilleszkedésének, sikeres, egyben önálló életvezetésének kulcsa az erkölcsi normák által meghatározott értékekhez való alkalmazkodás. Az elfogadás, a segítőkészség elveinek megismerése elősegíti a közösségbe való hatékony beilleszkedést. A 3–4. évfolyamos tanulónak is lehetőséget kell biztosítani, hogy átélje a közösséghez, szülőföldhöz, nemzethez tartozás örömét.

A 3–4. évfolyamon az önfegyelem, az önkontroll, a szociális magatartás kialakulásának, a konfliktusok kezelésének segítése a cél. Kiemelt szerepet kap a szociális érzékenység erősítése, a többféle közösséghez tartozás felismertetése; az összetartozás, a szabályok szerepének megértése.

A tantárgy lehetőség kínál a családi életre nevelés, a hazafias nevelés különféle témáinak feldolgozásához, amit össze lehet hangolni a kommunikációs kompetenciák aktuális fejlesztési céljaival. Az érzések, gondolatok kifejezésére a rajzolás, festés, mintázás önkifejezési formái mellett egyre hangsúlyosabb szerepet kapnak a szabad, oldott hangulatú beszélgetések.

Törekedni kell a szűkebb és a tágabb környezetben jelen levő kulturális örökség bemutatására, annak feltárására, a néphagyományok és helyi tradíciók megismerésére, elsősorban a közvetlen tapasztalás útján.

| <b>Témakör</b>                                     | <b>Javasolt óraszám</b> | <b>3. évfolyam</b> | <b>4. évfolyam</b> |
|----------------------------------------------------|-------------------------|--------------------|--------------------|
| Milyen vagyok, milyennek látnak mások              | 12 óra                  | 6 óra              | 6 óra              |
| Közösségben és egyedül – a társaim és én           | 12 óra                  | 6 óra              | 6 óra              |
| Az osztály és az iskola                            | 12 óra                  | 6 óra              | 6 óra              |
| Kulturális nemzeti közösség                        | 12 óra                  | 6 óra              | 6 óra              |
| A környezetem és én – Az épített és a tárgyi világ | 12 óra                  | 6 óra              | 6 óra              |
| A mindenség és én – születés és elmúlás            | 12 óra                  | 6 óra              | 6 óra              |
| Összesen                                           | 72 óra                  | 6 óra              | 6 óra              |

### 3. évfolyam

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                |                               |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------|
| Témakör                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        | 1. Milyen vagyok, milyennek látnak mások                                                                                       | Javasolt<br>óraszám:<br>6 óra |
| A témakör<br>nevelési-fejlesztési<br>céljai                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    | Önismeret, önellfogadás segítése, önfegyelem, önkontroll, szociális magatartás kialakulásának segítése.                        |                               |
| Fejlesztési ismeretek és tevékenységek                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                |                               |
| <i>Tulajdonságaim</i> <ul style="list-style-type: none"><li>– külső és belső tulajdonságaim,</li><li>– miben vagyok ügyes,</li><li>– kapcsolataim társakkal, felnőttekkel.</li></ul><br><i>Szokásaim, érzelmeim, indulataim</i> <ul style="list-style-type: none"><li>– mindennapi feladataim az iskolában és otthon;</li><li>– szabadidős tevékenységeim;</li><li>–</li></ul> |                                                                                                                                |                               |
| Fogalmak                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       | Külső, belső tulajdonság, önismeret, szokás, érzelem, indulat, öröm, bánat, düh, szomorúság, önzés, önzetlenség, segítőkészség |                               |

| <b>Témakör</b>                               | <b>2. Közösségben és egyedül – a társaim és én</b>                                                                                                                                                              | <b>Javasolt óraszám: 6 óra</b> |
|----------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------|
| <b>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</b> | Hatékony kommunikáció feltételeinek tudatosítása. A baráti kapcsolatok létrehozásához, megtartásához és az esetleges konfliktusok kezeléséhez szükséges készségek fejlesztése. Szociális érzékenység erősítése. |                                |

| Fejlesztési ismeretek és tevékenységek                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                    |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p><i>Párbeszéd</i></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– beszélgetés helyzetei, beszélgető partnereim;</li> <li>– a testbeszéd szerepe (testtartás, arcjáték);</li> <li>–</li> </ul> <p><i>Az igazi barát</i></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– hogyan választok barátot;</li> <li>– ki az igazi barátom, milyen tulajdonságai vannak.</li> </ul> <p><i>Békében és haragban</i></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– helyes viselkedési formák;</li> <li>– veszekedés, verekedés elkerülése, kibékülés.</li> </ul> |                                                                                                                                                    |
| <b>Fogalmak</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               | Párbeszéd, odafigyelés, testbeszéd, arcjáték, testtartás, hanglejtés, barátság, öröm, bánat, harag, veszekedés, kibékülés, magányosság, elfogadás. |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                    |                               |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------|
| Témakör                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   | 3. Az osztály és az iskola                                                                                                                                                                                                         | Javasolt<br>óraszám:<br>6 óra |
| A témakör<br>nevelési-fejlesztési<br>céljai                                                                                                                                                                                                                                                                                                               | A többféle közösséghez tartozás felismertetése. Az osztályon belüli összetartozás érzésének megerősítése. Szabályok szerepének és fontosságának megértése a közösség életében. A saját iskolához való kötődés érzésének erősítése. |                               |
| Fejlesztési ismeretek és tevékenységek                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                    |                               |
| <i>A mi osztályunk</i> <ul style="list-style-type: none"><li>– kapcsolataim az osztályban,</li><li>– közös és különböző tulajdonságaink,</li><li>–</li></ul> <i>Az osztály működése</i> <ul style="list-style-type: none"><li>– közös szabályaink tanórán, szünetben, egyéb helyzetekben,</li><li>– hogyan és miért tartjuk be a szabályainkat.</li></ul> |                                                                                                                                                                                                                                    |                               |
| Fogalmak                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | Csoport, közösség, osztály, összetartozás, hagyomány, szabály, szabályalkotás.                                                                                                                                                     |                               |

| Témakör                                      | 4. Kulturális nemzeti közösség                                                                                                                                                                                                                                              | Javasolt óraszám:<br>6 óra |
|----------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------|
| <b>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</b> | Annak megértetése, hogy a magyar nemzeti közösség számára fontos összekötő kapocs a közös nyelv, a jelképek, a ciklikusan visszatérő szokások és ünnepek; az ezekkel való azonosulás elősegítése. Ismerkedés Magyarországon élő más népcsoportok kulturális hagyományaival. |                            |

| Fejlesztési ismeretek és tevékenységek                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                    |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------|
| <p><i>A nyelv, ami összeköt</i></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– milyen nyelvet használunk a családban, szűkebb és tágabb környezetünkben.</li> </ul> <p><i>Ünnepek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– családi ünnepek;</li> <li>– nemzeti és állami ünnepeink.</li> </ul> |                                                    |
| <b>Fogalmak</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                      | Anyanyelv, családi ünnep, nemzeti és állami ünnep. |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                          |                               |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------|
| Témakör                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         | 5. A környezetem és én – Az épített és a tárgyi világ                                    | Javasolt<br>óraszám:<br>6 óra |
| A témakör<br>nevelési-fejlesztési<br>céljai                                                                                                                                                                                                                                                                                                     | A múlt értékeinek megőrzése, tovább örökítése. A helyes fogyasztói magatartás alapozása. |                               |
| Fejlesztési ismeretek és tevékenységek                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                          |                               |
| <i>Lakóhelyi épített örökségünk</i> <ul style="list-style-type: none"><li>– a múlt építészeti emlékei;</li><li>– lakóhelyünk története;</li></ul> <i>Tárgyaink világa</i> <ul style="list-style-type: none"><li>– a múlt tárgyi emlékei a családban és a múzeumokban;</li><li>– a régi világ és napjaink tárgyainak összehasonlítása.</li></ul> |                                                                                          |                               |
| Fogalmak                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        | Épített örökség, tárgyi örökség                                                          |                               |
|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                          |                               |

| Témakör                                      | 6. A mindenség és én – születés és elmúlás                                                   | Javasolt óraszám: 6 óra |
|----------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------|
| <b>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</b> | A kezdet és a vég elvont fogalmának megismertetése a gyerekek életkorának megfelelő szinten. |                         |

| Fejlesztési ismeretek és tevékenységek                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                  |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------|
| <p><i>Kezdet és vég</i></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– a dolgok keletkezése és véget érése;</li> </ul> <p><i>A világ megismerése</i></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– kíváncsiság és információ szerzés világunkról;</li> <li>– személyes közvetlen és közvetett tapasztalatszerzés;</li> <li>– elképzeléseim a világról.</li> </ul> |                                                                  |
| <b>Fogalmak</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                | Születés, elmúlás, kezdet, vég, élet, halál, túlvilág, képzelet. |



|                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
|-----------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Összegzett tanulási eredmények a harmadik évfolyam végén</b> | <p>A Nat-ban meghatározott tanulási eredmények a tanulók sajátos nevelési igénye és egyéni képességei szerint, különösen:</p> <p>A tanuló életkorának és képességének megfelelő szinten képe van saját külső és belső tulajdonságairól.</p> <p>Figyel másokra, egyszerűen ki tudja fejezni érzéseit, gondolatait.</p> <p>Bekapcsolódik csoportos beszélgetésbe.</p> <p>Kialakul szabálytudata, képes a szabályok betartására.</p> <p>Képes másokkal kapcsolatot kialakítani, felnőtt segítségével konfliktusokat feloldani.</p> <p>Érzelmileg kötődik a magyar kultúrához.</p> <p>A múlt értékeinek megismerésére és azok megóvására törekszik.</p> |
|-----------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

#### 4. évfolyam

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                 |                         |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------|
| Témakör                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     | 1. Milyen vagyok, milyennek látnak mások                                                                                                                                                                        | Javasolt óraszám: 6 óra |
| A témakör nevelési-fejlesztési céljai                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       | Önismeret, önfogadás segítése, példakép keresése. Önfegyelem, önkontroll, szociális magatartás kialakulásának segítése.                                                                                         |                         |
| Fejlesztési ismeretek és tevékenységek                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                 |                         |
| <i>Tulajdonságaim</i> <ul style="list-style-type: none"><li>– külső és belső tulajdonságaim,</li><li>– miben vagyok ügyes,</li><li>– kapcsolataim társakkal, felnőttekkel.</li></ul> <i>Szokásaim, érzelmeim, indulataim</i> <ul style="list-style-type: none"><li>– mindennapi feladataim az iskolában és otthon;</li><li>– szabadidős tevékenységeim;</li><li>– érzéseim, indulataim kifejezése (öröm, bánat, düh, szomorúság, önzés, önzetlenség).</li></ul> <i>Hősök és példaképek</i> <ul style="list-style-type: none"><li>– kedvenc mesehőseim, pozitív tulajdonságaikkal való azonosulás.</li></ul> |                                                                                                                                                                                                                 |                         |
| Fogalmak                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    | Külső, belső tulajdonság, önismeret, szokás, érzelem, indulat, öröm, bánat, düh, szomorúság, önzés, önzetlenség, segítőkészség, példakép, mesehős.                                                              |                         |
| Témakör                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     | 2. Közösségben és egyedül – a társaim és én                                                                                                                                                                     | Javasolt óraszám: 6 óra |
| A témakör nevelési-fejlesztési céljai                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       | Hatékony kommunikáció feltételeinek tudatosítása. A baráti kapcsolatok létrehozásához, megtartásához és az esetleges konfliktusok kezeléséhez szükséges készségek fejlesztése. Szociális érzékenység erősítése. |                         |

| Fejlesztési ismeretek és tevékenységek                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                    |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p><i>Párbeszéd</i></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– beszélgetés helyzetei, beszélgető partnereim;</li> <li>– a testbeszéd szerepe (testtartás, arcjáték);</li> <li>– beszélgető partnerek figyelembe vétele (gyerek-felnőtt, család-iskola).</li> </ul> <p><i>Az igazi barát</i></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– hogyan választok barátot;</li> <li>– ki az igazi barátom, milyen tulajdonságai vannak.</li> </ul> <p><i>Békében és haragban</i></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– helyes viselkedési formák;</li> <li>– veszekedés, verekedés elkerülése, kibékülés.</li> </ul> <p><i>Elfogadva és elutasítva</i></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– érzéseim, ha magányos vagyok;</li> <li>– hogyan fogadnak el társaim.</li> </ul> |                                                                                                                                                    |
| <b>Fogalmak</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | Párbeszéd, odafigyelés, testbeszéd, arcjáték, testtartás, hanglejtés, barátság, öröm, bánat, harag, veszekedés, kibékülés, magányosság, elfogadás. |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                    |                               |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------|
| Témakör                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | 3. Az osztály és az iskola                                                                                                                                                                                                         | Javasolt<br>óraszám:<br>6 óra |
| A témakör<br>nevelési-fejlesztési<br>céljai                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       | A többféle közösséghez tartozás felismertetése. Az osztályon belüli összetartozás érzésének megerősítése. Szabályok szerepének és fontosságának megértése a közösség életében. A saját iskolához való kötődés érzésének erősítése. |                               |
| Fejlesztési ismeretek és tevékenységek                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                    |                               |
| <i>A mi osztályunk</i> <ul style="list-style-type: none"><li>– kapcsolataim az osztályban,</li><li>– közös és különböző tulajdonságaink,</li><li>– közös szokásaink,</li><li>– egymás segítése, összetartásunk.</li></ul><br><i>Az osztály működése</i> <ul style="list-style-type: none"><li>– közös szabályaink tanórán, szünetben, egyéb helyzetekben,</li><li>– hogyan és miért tartjuk be a szabályainkat.</li></ul><br><i>A mi iskolánk</i> <ul style="list-style-type: none"><li>– iskolánk névadója,</li><li>– iskolai szokások és hagyományok.</li></ul> |                                                                                                                                                                                                                                    |                               |
| Fogalmak                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          | Csoport, közösség, osztály, összetartozás, hagyomány, szabály, szabályalkotás.                                                                                                                                                     |                               |

| Témakör                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            | 4. Kulturális nemzeti közösség                                                                                                                                                                                                                                              | Javasolt<br>óraszám:<br>6 óra |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------|
| <b>A témakör<br/>nevelési-fejlesztési<br/>céljai</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               | Annak megértetése, hogy a magyar nemzeti közösség számára fontos összekötő kapocs a közös nyelv, a jelképek, a ciklikusan visszatérő szokások és ünnepek; az ezekkel való azonosulás elősegítése. Ismerkedés Magyarországon élő más népcsoportok kulturális hagyományaival. |                               |
| <b>Fejlesztési ismeretek és tevékenységek</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                             |                               |
| <i>A nyelv, ami összeköt</i> <ul style="list-style-type: none"><li>– milyen nyelvet használunk a családban, szűkebb és tágabb környezetünkben.</li></ul> <i>Szokások és jelképek</i> <ul style="list-style-type: none"><li>– magyarországi népszokások;</li><li>– a magyarságot kifejező jelképek.</li></ul> <i>Ünnepek</i> <ul style="list-style-type: none"><li>– családi ünnepek;</li><li>– nemzeti és állami ünnepeink.</li></ul> <i>Más kultúrák, más szokások, más ünnepek</i> <ul style="list-style-type: none"><li>– Magyarország másfajta kulturális közösségei;</li><li>– szokásaik, ünnepeik.</li></ul> |                                                                                                                                                                                                                                                                             |                               |
| <b>Fogalmak</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    | Anyanyelv, jelkép, nemzeti jelkép, népszokás, családi ünnep, nemzeti és állami ünnep.                                                                                                                                                                                       |                               |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                          |                               |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------|
| Témakör                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                | 5. A környezetem és én – Az épített és a tárgyi világ                                    | Javasolt<br>óraszám:<br>6 óra |
| A témakör<br>nevelési-fejlesztési<br>céljai                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            | A múlt értékeinek megőrzése, tovább örökítése. A helyes fogyasztói magatartás alapozása. |                               |
| Fejlesztési ismeretek és tevékenységek                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                          |                               |
| <i>Lakóhelyi épített örökségünk</i> <ul style="list-style-type: none"><li>– a múlt építészeti emlékei;</li><li>– lakóhelyünk története;</li><li>– múzeumfalvak.</li></ul> <i>Tárgyaink világa</i> <ul style="list-style-type: none"><li>– a múlt tárgyi emlékei a családban és a múzeumokban;</li><li>– a régi világ és napjaink tárgyainak összehasonlítása.</li></ul> <i>A világ öröksége</i> <ul style="list-style-type: none"><li>– a világ legszebb, legkülönlegesebb helyei, építményei, világörökség.</li></ul> |                                                                                          |                               |
| Fogalmak                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               | Épített örökség, tárgyi örökség, múzeum, világörökség.                                   |                               |

|                                              |                                                                                              |                                |
|----------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------|
| <b>Témakör</b>                               | <b>6. A mindenség és én – születés és elmúlás</b>                                            | <b>Javasolt óraszám: 6 óra</b> |
| <b>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</b> | A kezdet és a vég elvont fogalmának megismertetése a gyerekek életkorának megfelelő szinten. |                                |

| <b>Fejlesztési ismeretek és tevékenységek</b>                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <i>Kezdet és vég</i> <ul style="list-style-type: none"> <li>– a dolgok keletkezése és véget érése;</li> <li>– különböző mítoszok a világ keletkezéséről;</li> <li>– Bibliai ismeretek a világ teremtéséről és végéről.</li> </ul> |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
| <i>A világ megismerése</i> <ul style="list-style-type: none"> <li>– kíváncsiság és információszerzés világunkról;</li> <li>– személyes közvetlen és közvetett tapasztalatszerzés;</li> <li>– elképzeléseim a világról.</li> </ul> |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
| <b>Fogalmak</b> Születés, elmúlás, kezdet, vég, élet, halál, túlvilág, képzelet.                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
| <b>Összegzett tanulási eredmények a negyedik évfolyam végén</b>                                                                                                                                                                   | <p>A Nat-ban meghatározott tanulási eredmények a tanulók sajátos nevelési igénye és egyéni képességei szerint, különösen:</p> <p>A tanuló életkorának és képességének megfelelő szinten képe van saját külső és belső tulajdonságairól.</p> <p>Figyel másokra, egyszerűen ki tudja fejezni érzéseit, gondolatait.</p> <p>Bekapcsolódik csoportos beszélgetésbe.</p> <p>Kialakul szabálytudata, képes a szabályok betartására.</p> <p>Képes másokkal kapcsolatot kialakítani, felnőtt segítségével konfliktusokat feloldani.</p> <p>Érzelmileg kötődik a magyar kultúrához.</p> <p>Elemi szinten megismeri más népek hagyományait, kulturális jelenségeit.</p> <p>A múlt értékeinek megismerésére és azok megóvására törekszik.</p> |

### 8.2.6. ÉNEK-ZENE (1-4. évfolyam)

Az ének- zenei nevelés a tanuló identitástudatának kialakítása és személyiségfejlődése szempontjából kiemelkedő fontosságú. A zenei nevelés akkor lesz eredményes, ha kialakul a tanuló zenei anyanyelve, mely által hazájához, nemzetéhez értelmileg és érzelmileg egyaránt kötődik. A pedagógus munkájának érdemi szerepe van a gyermek iskolai életében, ennek hatása életre szóló, túlmutat az iskola falain. Az ének-zenei nevelés speciálisan olyan készségeket, képességeket, kompetenciákat is fejleszt, melyek hatással vannak egyéb, nem zenei képességekre is (transzferhatás).

Az ének-zenei nevelés fő célja az ének megszerettetése, a zene világának megismertetése és élményt adó megértetése. Ennek eszköze, a zenei élmény, személyiség- és közösségformáló erejével, pedagógiai jelentőségével, jóval túlmutat a zenélés tevékenységén. A tanítás célja a zeneértő és zeneérző képességek fejlesztése, a szellemi és lelki tulajdonságok gyarapítása, a fantázia, az érzékenység fokozása a zenei élmények segítségével. A közös együttes élmény megteremtése segítségével a befogadás és az önkifejezés, valamint az egymásra figyelés harmóniája valósulhat meg.

#### *Fejlesztési célok:*

- Az egyéni sajátosságokhoz igazodó énekes szemelvények, ritmikai és dallami elemek ismertetésével, az ének-zene eszközrendszerével a tanuló segítése az önmegvalósítás, önkifejezés gyakorlásában, kapcsolatrendszerének építésében, a feszültségtől mentes, oldott kommunikáció átélésében.
- Az énekes és zenei kifejezőképesség fejlesztésének felhasználása az érzelmi élet, a személyiség harmóniájának fejlesztésében.

#### *Feladatok:*

- Az éneklési kultúra alakítása, az örömteli éneklés élményének megteremtése.
- A zenei élmény szóbeli és mozgásos megfogalmazásának segítése. A zenei fantázia fejlesztése a tanult ritmikai és dallami elemek kötetlen felhasználásával.
- Az éneklés, a zenélés oldott befogadására nevelés.
- A memória, a koncentráció, a gondolkodás, a figyelem fejlesztése, a társakkal való együttműködés segítése, erősítése.
- A szociális és kommunikációs képességek és készségek fejlesztése.
- A szép, kifejező éneklés technikájának tanítása, az énekhang, az éneklési kultúra fejlesztése, a közös éneklés anyagának megteremtése.
- Az ének-zene speciális jelrendszerének, ritmikai és dallami elemeknek, különféle kottatípusoknak a bemutatása, az ötvonalas kottarendszerben való tájékozódás segítése.
- A zenei hallás, a muzikalitás fejlesztése. A zenehallgatás megalapozása, a zenei élmények kifejezésének segítése.

- Az alkalmazkodóképesség, a szabálytudat, a testmozgás, az emlékezet, a figyelem és az érdeklődés fejlesztése.
- A memória, a képzelet, a fantázia fejlesztése.
- Az érzelmi élet, az önismeret, a társakkal való együttműködés fejlesztése.

### **A tanulók értékelésének elvei**

Alapja a folyamatos megfigyelés, biztatás és dicséret, a pozitívumok kiemelése, a tanulói teljesítmények bátorítása. Segíti a zenei képességeik kibontakozását, az énekórák oldott légkörének kialakulását.

### **Szempontjai**

- A tiszta éneklésre való törekvés, a pontos szövegmondás, a tanult szabályok betartása.
- A tanult dalok pontos felidézése: ritmus, dallam, szöveg, mozgások.
- Dalok egyéni éneklése, segítő részvétel a közös éneklésekben.
- Részvétel, aktivitás, figyelem, együttműködés az órai munkában.
- A ritmusérzék, a zenei hallás önmagához mért fejlődési üteme.
- A zenei írás-olvasás tanult szabályainak felismerése, betartása.
- Aktív részvétel a dalok elemzésében, csoportosításában a tanult ismeretek felhasználásával.
- Tájékozottság a különböző kották használatában.
- Aktív részvétel a tanult zenei ismeretek felidézésében.
- Elemi ismeretek a tanult zeneszerzőkről, zeneművekről.
- A többször hallott és kijelölt zeneművek felismerése.
- A ritmusérzék, zenei hallás, memória, figyelem önmagához mért fejlődése.

### **Javasolt taneszközök:**

Süle Ferenc: Első daloskönyvem

Fekete Andrea: Ének-zene munkafüzet1-2

Süle Ferenc: Második daloskönyvem

Albertné Balogh Márta: Harmadik daloskönyvem

Albertné Balogh Márta: Negyedik daloskönyvem

## 1. évfolyam

|                    |                         |                         |
|--------------------|-------------------------|-------------------------|
|                    | A tantárgy heti óraszám | A tantárgy éves óraszám |
| <b>1. évfolyam</b> | <b>2</b>                | <b>72</b>               |

### A tematikai egységek áttekintő táblázata

| Tematikai egység címe                                                                          | Órakeret |
|------------------------------------------------------------------------------------------------|----------|
| Zenei reprodukció - Éneklés                                                                    | 40 óra   |
| Zenei reprodukció - Generatív (önállóan és/vagy csoportosan alkotó), kreatív zenei tevékenység | 8 óra    |
| Zenei reprodukció - Felismerő kottaolvasás, zeneelméleti alapismeretek                         | 8 óra    |
| Zenei befogadás - Befogadói kompetenciák fejlesztése                                           | 8 óra    |
| Zenei befogadás - Zenehallgatás                                                                | 8 óra    |
| Összes óraszám:                                                                                | 72 óra   |

A rendelkezésre álló 10% a tematikai egységek között van elosztva.

| Témakör                                      | 1. Zenei reprodukció                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          | Javasolt óraszám:<br>56 óra |
|----------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------|
| <b>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</b> | <p>Az óvodából és otthonról hozott énekes-zenei kifejezőképesség szintjének fejlesztése, a hangterjedelem bővítése.</p> <p>Ritmushangszeres megszólaltatások, ritmuszenekar kialakítása, egyszerű ritmusok szabad, kötetlen megszólaltatása, dalkísérek ritmushangszerekkel.</p> <p>Zenei alkotás a megismert ritmikai, dallami, tempó- és dinamikai elemekkel.</p> <p>A zenei kreativitás és fantázia fejlesztése játékos gyakorlatokkal, énekes, ritmushangszeres és mozgásos rögtönzésekkel.</p> <p>Énekes rögtönzések, az énekhang, éneklési kedv fejlesztése.</p> <p>Tájékozódás kialakítása a különféle kottarendszerek írásában, olvasásában, felismerésében, a zenei hangok megjelenítésében.</p> <p>A kottairás és -olvasás elemi szintjének kialakítása.</p> <p>A perceptív, a cselekvéses, a fogalomalkotó, logikus gondolkodás fejlesztése.</p> <p>Azonosítás, összehasonlítás, megkülönböztetés, csoportosítás, konkretizálás, válogatás képességének fejlesztése.</p> <p>Motorikus és auditív funkciók összekapcsolása, észlelés, figyelem- és emlékezetfejlesztés. Algoritmizált és fogalomalkotó gondolkodás fejlesztése.</p> |                             |
| <b>Fejlesztési ismeretek</b>                 | <b>Fejlesztési tevékenységek</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              | <b>Javasolt óraszám:</b>    |

|                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |        |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------|
| 1.1 ÉNEKLÉS<br>Óvodás dalok-gyermekdalok<br>Dalok az állatokról<br>Gyermekdalok, körjátékok<br>Ünnepek dalai<br>Évszakok dalai<br>Kánonéneklés                                                                                                   | Éneklés különféle tempókban (lassan, gyorsan, közepesen) és dinamikával (halkan, hangosan).<br>Törekvés a tiszta éneklés, az értelmes szövegkezelés szabályainak betartására.<br>Törekvés a dalkezdés és dalzárás pontosságának betartására. Ritmuskíséretes éneklés.<br>Részvétel a közös éneklésben, dalok tanulásában, a különféle éneklési játékokban, gyakorlatokban.                                                                            | 40 óra |
| 1.2 GENERATÍV KREATÍV ZENEI TEVÉKENYSÉG<br>Ritmushangszeres játékok, szabad és kötött formákban<br>Hangulatok, érzelmi állapotok kifejezése hangszeres és énekes formákban<br>A zene jellemzőinek megjelenítése mozgással                        | A tanult dalok felismerése jellemző ritmus-, dallam- vagy szövegmotívumaik alapján.<br>Aktív, cselekvő részvétel a körjátékok, mozgásos játékok tanulásában, előadásában, a különböző játékos gyakorlatokban.<br>Egyéni adottságok szerint részvétel a közös játékokban, megszólaltatásokban.<br>Aktív részvétel a zenére történő ritmikus mozgásokban, a tér- és formagyakorlatokban, szabad és kötött formákban.<br>Énekes rögtönzések kialakítása. | 8 óra  |
| 1.3 FELISMERŐ KOTTAOLVASÁS<br>Egyszerű ritmusértékek<br>Kettes ütem, ütemvonal, záróvonal, ismétlőjel<br>Szolmizációs hangok és kézjelek<br>Ritmuskotta, három vonalas kotta, színes kotta<br>Betűkotta<br>Ötvonalas kotta, rögzített dó-hellyel | Alapvető zenei ismeretek szerzése a ritmusok jelölése, megszólaltatása terén.<br>A tanult ritmusértékek felismerése, részvétel írásukban, olvasásukban. Törekvés a szolmizációs hangok és kézjelek megismerésére, pontos használatára.                                                                                                                                                                                                                | 8 óra  |
| <b>Fogalmak</b>                                                                                                                                                                                                                                  | Ritmus, dallam, szöveg. Lassú, közepes, gyors tempó. Halk és hangos éneklés. Pontos szövegkiejtés, artikuláció. Körjáték, ünnep, évszak. Kánonéneklés. Ritmushangszer, ritmuszenekar. Kíséret. Szabad játék. Ritmikus mozgás. Dallamrögtönzés. Ritmusérték, -jelölés. Vonal és vonalköz. Szín, hang.                                                                                                                                                  |        |

| Témakör                                      | 2. Zenei befogadás                                                                                                                                                                                                                                                          | Javasolt óraszám: 16 óra |
|----------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------|
| <b>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</b> | A zenei befogadást elősegítő képességek erősítése.<br>A zenei memória, a zenei fantázia, a zenei történeteket megelőlegező képességek alakítása.<br>A zenei hallás fejlesztése, az irányított figyelem alkalmazásának gyakorlása.<br>A dallamhallás képességének erősítése. |                          |



|                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |       |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------|
|                                                                                                                                                          | Az emocionális érzékenység fejlesztése, differenciálás a hangok között.<br>Alapvető ismeretek szerzése a hangok jellemző tulajdonságairól.<br>Figyelem irányultságának és intenzitásának fejlesztése.<br>Auditív figyelem fejlesztése, hangszínek és fogalmak összekapcsolása.<br>A hangzás különbségeinek megfigyelése.<br>Perceptív és cselekvéses gondolkodás fejlesztése. |       |
| <b>Fejlesztési ismeretek</b>                                                                                                                             | <b>Fejlesztési tevékenységek</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |       |
| <b>2.1 BEFOGADÓI KOMPETENCIÁK FEJLESZTÉSE</b><br>Hangok, zajok, zörejek<br>Hangok, hangzások                                                             | A hallott részletek elemzése, megbeszélése.<br>Ritmus- és dallam megszólaltatása fokozatosan, emlékezetből.<br>Alapritmusok, ütemfajták, egyszerű dallamfordulatok felismerése kézjelről, színes kottáról.<br>Dallamfordulatok elemzése: ismétlődés, lépés, ugrás a dallamokban.                                                                                              | 8 óra |
| <b>2.2 ZENEHALLGATÁS</b><br>Környezetünk hangjai<br>Zajok, zörejek, zenei hangok<br>Kellemes és kellemetlen hangok<br>Emberi hang: beszéd- és énekhangok | A többször hallott, meghallgatott hangok, környezetünk hangjainak, a ritmushangszerek hangjának felismerése.<br>Az emberi hang sokféleségének megfigyelése, felismerése.<br>A hang különféle jellemzőinek megállapítása, összehasonlítása.                                                                                                                                    | 8 óra |
| <b>Fogalmak</b>                                                                                                                                          | Zenei emlékezet, zenei fantázia. Zörej, zenei hang, beszédhang, énekhang. Hangerő, hangmagasság, hangszín, időtartam. Kellemes és kellemetlen hang.                                                                                                                                                                                                                           |       |

## 2. évfolyam

|                    |                         |                         |
|--------------------|-------------------------|-------------------------|
|                    | A tantárgy heti óraszám | A tantárgy éves óraszám |
| <b>1. évfolyam</b> | <b>2</b>                | <b>72</b>               |

### A tematikai egységek áttekintő táblázata

| Tematikai egység címe                                                                          | Órakeret |
|------------------------------------------------------------------------------------------------|----------|
| Zenei reprodukció - Éneklés                                                                    | 40 óra   |
| Zenei reprodukció - Generatív (önállóan és/vagy csoportosan alkotó), kreatív zenei tevékenység | 6 óra    |
| Zenei reprodukció - Felismerő kottaolvasás, zeneelméleti alapismeretek                         | 10 óra   |
| Zenei befogadás - Befogadói kompetenciák fejlesztése                                           | 8 óra    |

|                                 |        |
|---------------------------------|--------|
| Zenei befogadás - Zenehallgatás | 8 óra  |
| Összes óraszám:                 | 72 óra |

A rendelkezésre álló 10% a tematikai egységek között van elosztva.

| <b>Témakör</b>                                                                                                           | <b>1. Zenei reprodukció</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              | <b>Javasolt óraszám: 56 óra</b> |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------|
| <b>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</b>                                                                             | <p>Az 1. osztályban megszerzett énekes-zenei kifejezőképesség szintjének fejlesztése, a hangterjedelem bővítése.</p> <p>Ritmushangszeres megszólaltatások, ritmuszenekar kialakítása, egyszerű ritmusok szabad, kötetlen megszólaltatása, dalkísérek ritmushangszerekkel.</p> <p>Zenei alkotás a megismert ritmikai, dallami, tempó- és dinamikai elemekkel.</p> <p>A zenei kreativitás és fantázia fejlesztése játékos gyakorlatokkal, énekes, ritmushangszeres és mozgásos rögtönzésekkel.</p> <p>Énekes rögtönzések, az énekhang, éneklési kedv fejlesztése.</p> <p>Tájékozódás fejlesztése a különféle kottarendszerek írásában, olvasásában, felismerésében, a zenei hangok megjelenítésében.</p> <p>A kottairás és -olvasás elemi szintjének kialakítása, megerősítése.</p> <p>A perceptív, a cselekvéses, a fogalomalkotó, logikus gondolkodás fejlesztése.</p> <p>Azonosítás, összehasonlítás, megkülönböztetés, csoportosítás, konkretizálás, válogatás képességének fejlesztése.</p> <p>Motorikus és auditív funkciók összekapcsolása, észlelés, figyelem- és emlékezetfejlesztés. Algoritmizált és fogalomalkotó gondolkodás fejlesztése.</p> |                                 |
| <b>Fejlesztési ismeretek</b>                                                                                             | <b>Fejlesztési tevékenységek</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         | <b>Javasolt óraszám</b>         |
| <b>1.1 ÉNEKLÉS</b><br>Dalok az állatokról<br>Gyermekdalok, körjátékok<br>Ünnepek dalai<br>Évszakok dalai<br>Kánonéneklés | Éneklés különféle tempókban (lassan, gyorsan, közepesen) és dinamikával (halkan, hangosan).<br>Törekvés a tiszta éneklés, az értelmes szövegkezelés szabályainak betartására.<br>Törekvés a dalkezdés és dalzárás pontosságának betartására. Ritmuskíséretes éneklés.<br>Részvétel a közös éneklésben, dalok tanulásában, a különféle éneklési játékokban, gyakorlatokban.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               | 40 óra                          |
| <b>1.2 GENERATÍV KREATÍV ZENEI TEVÉKENYSÉG</b><br>Ritmushangszeres játékok, szabad és kötött formákban                   | A tanult dalok felismerése jellemző ritmus-, dallam- vagy szövegmotívumaik alapján.<br>A tanult dalok csoportosítása adott szempontok alapján.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | 6 óra                           |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |        |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------|
| <p>Hangulatok, érzelmi állapotok kifejezése hangszeres és énekes formákban</p> <p>A zene jellemzőinek megjelenítése mozgással</p>                                                                                                                                                      | <p>Aktív, cselekvő részvétel a körjátékok, mozgásos játékok tanulásában, előadásában, a különböző játékos gyakorlatokban.</p> <p>Egyéni adottságok szerint részvétel a közös játékokban, megszólaltatásokban.</p> <p>Dallam írása vershez, adott ritmushoz.</p> <p>Aktív részvétel a zenére történő ritmikus mozgásokban, a tér- és formagyakorlatokban, szabad és kötött formákban.</p> <p>Énekes rögtönzések kialakítása.</p> |        |
| <p><b>1.3 FELISMERŐ KOTTAOLVASÁS</b></p> <p>Egyszerű ritmusértékek</p> <p>Kettes ütem, ütemvonal, záróvonal, ismétlőjel</p> <p>Szolmizációs hangok és kézjelek</p> <p>Ritmuskotta, három vonalas kotta, színes kotta</p> <p>Betűkotta</p> <p>Ötvonalas kotta, rögzített dó-hellyel</p> | <p>Alapvető zenei ismeretek szerzése a ritmusok jelölése, megszólaltatása terén.</p> <p>A tanult ritmusértékek felismerése, részvétel írásukban, olvasásukban. Törekvés a szolmizációs hangok és kézjelek megismerésére, pontos használatára.</p>                                                                                                                                                                               | 10 óra |
| <b>Fogalmak</b>                                                                                                                                                                                                                                                                        | <p>Ritmus, dallam, szöveg. Lassú, közepes, gyors tempó. Halk és hangos éneklés. Pontos szövegkiejtés, artikuláció. Körjáték, ünnep, évszak. Kánonéneklés. Ritmushangszer, ritmuszenekar. Kíséret. Szabad játék. Ritmikus mozgás. Dallamrögtönzés. Ritmusérték, -jelölés. Szín, hang.</p>                                                                                                                                        |        |

| <b>Témakör</b>                               | <b>2. Zenei befogadás</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               | <b>Javasolt óraszám: 16 óra</b> |
|----------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------|
| <b>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</b> | <p>A zenei befogadást elősegítő képességek erősítése.</p> <p>A zenei memória, a zenei fantázia, a zenei történeteket megelőlegező képességek alakítása.</p> <p>A zenei hallás fejlesztése, az irányított figyelem alkalmazásának gyakorlása.</p> <p>A dallamhallás képességének erősítése.</p> <p>Az emocionális érzékenység fejlesztése, differenciálás a hangok között.</p> <p>Alapvető ismeretek szerzése a hangok jellemző tulajdonságairól.</p> <p>Figyelem irányultságának és intenzitásának fejlesztése.</p> <p>Auditív figyelem fejlesztése, hangszínek és fogalmak összekapcsolása.</p> <p>A hangzás különbségeinek megfigyelése.</p> <p>Perceptív és cselekvéses gondolkodás fejlesztése.</p> |                                 |

| Fejlesztési ismeretek                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                     | Fejlesztési tevékenységek                                                                                                                                                                                                                                                                     |       |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------|
| 2.1 BEFOGADÓI KOMPETENCIÁK FEJLESZTÉSE<br>Hangok, zajok, zörejek<br>Hangok, hangzások                                                                                   |                                                                                                                                                     | A hallott részletek elemzése, megbeszélése.<br>Ritmus- és dallam megszólaltatása fokozatosan, emlékezetből.<br>Alapritmusok, ütemfajták, egyszerű dallamfordulatok felismerése kézjelről, színes kottáról.<br>Dallamfordulatok elemzése: ismétlődés, lépés, ugrás a dallamokban.              | 8 óra |
| 2.2 ZENEHALLGATÁS<br>Környezetünk hangjai<br>Zajok, zörejek, zenei hangok<br>Kellemes és kellemetlen hangok<br>Egyidejű hangzások<br>Emberi hang: beszéd- és énekhangok |                                                                                                                                                     | A többször hallott, meghallgatott hangok, környezetünk hangjainak, a ritmushangszerek hangjának felismerése.<br>Több hangszer egyidejű hangzásának felismerése.<br>Az emberi hang sokféleségének megfigyelése, felismerése.<br>A hang különféle jellemzőinek megállapítása, összehasonlítása. | 8 óra |
| <b>Fogalmak</b>                                                                                                                                                         | Zenei emlékezet, zenei fantázia. Zörej, zenei hang, beszédhang, énekhang. Hangerő, hangmagasság, hangszín, időtartam. Kellemes és kellemetlen hang. |                                                                                                                                                                                                                                                                                               |       |

### Ajánlott zenehallgatási anyag

Az alábbi felsorolás ajánlásokat tartalmaz, és minimális követelményeket határoz meg. A zeneművek megadott listája a tanár egyéni választása szerint módosítható, a megadott művek azonos stílusú és műfajú művekkel kiválthatók. A megadott művek egy része olyan terjedelmű, hogy az énekzene óra keretei között csak részletek meghallgatására van mód (pl. szimfóniatétel, daljáték, opera). A megfelelő részletek kiválasztásához a fejlesztési céloknál meghatározott tartalmak adnak iránymutatást.

- Benyomások zenéről: csend és hang, beszéd és ének, szóló és tutti, gyors-lassú, hangos-halk, magas-mély.
- A tanult magyar népdalok eredeti felvételekről, illetve kortárs népzenei előadásában, népzene gyermekek előadásában (pl. regölés, galgamácsai gyermeklakodalmas), más népek dalai, tánczenéi. Néptánc-dialektusok, hangszeres népi tánczene.
- Népdalok feldolgozásai (ajánlott: Bartók Béla: Gyermekeknek, Kodály Zoltán gyermekkarai, Bicinia Hungarica, Járdányi Pál, Bárdos Lajos gyermekkarai).
- Cselekményes zenék, programzene, mesék, meseballett, mesebeli szereplők (ajánlott: Henry Purcell: A tündérkirálynő [The Fairy Queen], Pjotr Iljics Csajkovszkij: Diótörő [Szelkuncsik] op. 71,

Különböző stíluskorszakokból válogatott művek:

- Adriano Banchieri: Az állatok rögtönzött ellenpontja (Contrappunto alla Bestiale)
- Jean Philippe Rameau: A tyúk (La poule)
- Georg Philipp Telemann: Békák (Les Rainettes), TWV 51: A4

- Johann Sebastian Bach: 18 kis prelúdium zongorára: válogatás a Notenbüchlein für Anna Magdalena Bach kötetekből
- Leopold Mozart: Gyermekszimfónia (Berchtesgadener Musik)
- Wolfgang Amadeus Mozart: C-dúr variáció (Ah, vous dirai-je, Maman), K. 265,
- Gioachino Rossini: A tolvaj szarka (La gazza ladra) - nyitány
- Georges Bizet: L'Arlesienne Suite (Az arles-i lány szvit)
- Nyikolaj Andrejevics Rimszkij-Korszakov: A dongó (részlet a Mese Szaltán cárról c. operából)
- Maurice Ravel: Lúdanyó meséi (Ma mère l'oye) - Tündérkert
- Bartók Béla: Mikrokosmos, BB 105 - részletek (pl. No. 142. Mese a kislégyről)
- Kurtág György: Játékok - részletek

### 3. évfolyam

|                    | A tantárgy heti óraszám | A tantárgy éves óraszám |
|--------------------|-------------------------|-------------------------|
| <b>1. évfolyam</b> | <b>2</b>                | <b>72</b>               |

#### A tematikai egységek áttekintő táblázata

| Tematikai egység címe                                                                          | Órakeret |
|------------------------------------------------------------------------------------------------|----------|
| Zenei reprodukció - Éneklés                                                                    | 38 óra   |
| Zenei reprodukció - Generatív (önállóan és/vagy csoportosan alkotó), kreatív zenei tevékenység | 7 óra    |
| Zenei reprodukció - Felismerő kottaolvasás, zeneelméleti alapismeretek                         | 9 óra    |
| Zenei befogadás - Befogadói kompetenciák fejlesztése                                           | 6 óra    |
| Zenei befogadás - Zenehallgatás                                                                | 12 óra   |
| Összes óraszám:                                                                                | 72 óra   |

A rendelkezésre álló 10% a tematikai egységek között van elosztva.

| Témakör                                      | 1. Zenei reprodukció                                                                                                                                                                                                                                                                        | Javasolt óraszám: 54 óra |
|----------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------|
| <b>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</b> | Az éneklési kultúra fejlesztése, dalok tanulása, közös és egyéni éneklése.<br>Szöveg – dallam – ritmus pontos párosítása.<br>Az élményekből fakadó éneklési kedv fejlesztése.<br>Az értelmi és érzelmi kifejezés gazdagságának erősítése.<br>Dalok felismerése jellemző motívumaik alapján. |                          |

| <p>Tapasztalatok szerzése a kánonéneklés terén.<br/> Személyiségfejlesztés, közösségépítés az éneklés segítségével.<br/> A ritmus- és dallamhangszeres improvizáció készségének fejlesztése, a tanult zenei szerkezetek, tempók, dinamikai árnyalatok, valamint az eltérő karakterek felhasználásával.<br/> A mozgásos rögtönzések fejlesztése a fantázia szabadságával.<br/> A kreativitás fejlesztése, az örömteli zenélés képességének átélése.<br/> A zenei fantázia fejlesztése.<br/> A ritmikai és dallami ismeretek bővítése, erősítése.<br/> A kottairás- és olvasás elemi szintjének megerősítése.<br/> A relatív szolmizáció használata, a dó hang helyének változásai.<br/> Ritmusok és dallamok felismerése kotta alapján, a belső hallás erősítése.<br/> Érzelmi átélés, ráhangolódás segítése, odafordulás, beleélés elérése.<br/> Cselekvéses, perceptív, fogalomalkotó, analógiás és logikus gondolkodás fejlesztése.<br/> Koncentráció-, kreativitás- és figyelemfejlesztés, érzelmi-akarat beállítódás.<br/> Ráismerés, felismerés, besorolás, megkülönböztetés, összehasonlítás képességének fejlesztése.<br/> Auditív és téri tájékozódás fejlesztése.<br/> Észlelés, megismerés, megértés, rögzítés, azonosítás, bevésés folyamatának erősítése.<br/> Összefüggések felismerése.<br/> Hangzás – név – jel kapcsolat erősítése.<br/> Auditív és motoros kapcsolat fejlesztése.</p> |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |        |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------|
| <b>Fejlesztési ismeretek</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | <b>Fejlesztési tevékenységek</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |        |
| <b>1.1 ÉNEKLÉS</b><br>Gyermekek dalok, körjátékok<br>Dalok az állatokról, évszakokról, ünnepekről<br>Párosító dalok<br>Virágénekek<br>Más népek dalai<br>Kánonok                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       | Élményszerzés az örömteli éneklés gyakorlásával. Egyéni képességeik szerinti részvétel a közös éneklésben, daltanulásban.<br>Minél több tanult dal, közös és egyéni, átélt, a tartalomnak megfelelő énekléssel történő előadása.<br>Törekvés a kifejező, tiszta éneklésre, az értelmes szövegkezelésre, a helyes légzés és artikuláció tanult szabályainak betartására.<br>Érzelmi azonosulás a dalok hangulatával, tartalmával, megfelelő tempó és hangerő választása a dalok előadásához.<br>A tanult dalok felismerése, jellemző ritmus-, dallam- vagy szövegmotívumaik alapján<br>A tanult dalok csoportosítása adott szempontok alapján.<br>Ritmuskíséretes éneklés.<br>Zenei ízlés fejlődése, kedvenc dalok választása. | 38 óra |
| <b>1.2 GENERATÍV KREATÍV ZENEI TEVÉKENYSÉG</b><br>Énekes rögtönzések<br>Hangszeres rögtönzések                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         | Dallamok kitalálása saját névre, mondókák, versek megzenésítése, zenés előadása, kötött és szabad formákban.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | 7 óra  |

|                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |              |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------|
| <p>Hangulatok, érzelmi állapotok kifejezése hangszeres és énekes formákban</p>                                                                                                                                                    | <p>Aktív részvétel a ritmososztinációs gyakorlatokban, ritmuszenekari megszólaltatásokban.<br/>Kérdés-válasz játékok kitalálása ritmusokkal és dallamokkal.<br/>A zenei élmények kifejezése változatos formákban.<br/>A zenei összetevők megjelenítése mozgásos formákban, kötött és szabad gyakorlatok zenére.<br/>Dramatizálható zenei anyagok mozgásos megjelenítése, szabad és kötött formákban.</p>                                                                                                                                                                                                                                                     |              |
| <p>1.3 FELISMERŐ<br/>KOTTAOLVASÁS<br/>A négyes ütem<br/>A hármas ütem<br/>Újabb ritmusértékek<br/>További szolmizációs hangok, a teljes hétfokú hangsor<br/>Számkotta<br/>Ötvonalas kotta írása-olvasása, vándorló dó-hellyel</p> | <p>Új ismeretek szerzése a ritmusok jelölése, megszólaltatása terén.<br/>A tanult ritmusértékek felismerése, részvétel írásukban, olvasásukban.<br/>Tájékozódás a hanglétrán és a vonalrendszerben.<br/>Törekvés a szolmizációs hangok és kézjelek pontos használatára, a hétfokú hangsor megismerésére<br/>Aktív részvétel a ritmikus játékokban, gyakorlatokban, versek, mondókák ritmizálásában, ritmusok differenciált megszólaltatásában.<br/>Aktív részvétel kották másolásában, írásában- olvasásában, tanári segítségnyújtás mellett.<br/>Kottaolvasás „némán”, a belső hallás tudatosítása.<br/>Különféle kották használata tanári segítséggel.</p> | <p>9 óra</p> |
| <p><b>Fogalmak</b></p>                                                                                                                                                                                                            | <p>Ritmus, dallam, szöveg, tartalom és hangulat. Szómagyarázat.<br/>Párosító dal, virágének.<br/>Dalkezdés és -zárás. Lassú, közepes és gyors tempó, lassítás, gyorsítás.<br/>Halk és hangos éneklés, halkítás, hangosítás.<br/>Ritmuszenekar. Ritmososztinató. Ritmusérték.<br/>Zenei kérdés-válasz. Zene és mozgás.<br/>Dallamrögtönzés.<br/>Ötfokú hangsor, hétfokú hangsor.<br/>Szám és hang. Vándorló dó-hang. Belső hallás.</p>                                                                                                                                                                                                                        |              |

| Témakör                                                                                                                                                                                                                                                                                                 | 2. Zenei befogadás                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                | Javasolt<br>óraszám:<br>18 óra |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------|
| <b>A témakör<br/>nevelési-fejlesztési<br/>céljai</b>                                                                                                                                                                                                                                                    | <p>A zenei befogadást elősegítő képességek erősítése.<br/> A koncentráció, a zenei memória, a zenei fantázia, a zenei történeteket megelőlegező képességek alakítása, fejlesztése.<br/> A belső hallás tudatosítása, erősítése.<br/> Ritmusok felismerése kottakép alapján.<br/> A dallamhallás képességének erősítése.<br/> A zenei hallás fejlesztése, az irányított figyelem alkalmazásának gyakorlása.<br/> Az irányított figyelmező zenehallgatás kialakítása, megfigyelési szempontok segítségével a zeneművek elemzése.<br/> Egyre hosszabb zenei részletek hallgatása.<br/> Az emocionális érzékenység fejlesztése, differenciálás a zenei hangok, hangzások között. Vokális és instrumentális hangszínek felismerése, a hangszínhallás fejlesztése.<br/> A zenei memória fejlesztése.<br/> A figyelem irányultságának és intenzitásának fejlesztése.<br/> Összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés, összefüggések felismerése képességének fejlesztése.<br/> Hangzás – név – jel kapcsolat felismerése.<br/> Auditív és motoros kapcsolat erősítése.<br/> Logikus, analógiás, perceptív és cselekvéses gondolkodás fejlesztése.</p> |                                |
| Fejlesztési ismeretek                                                                                                                                                                                                                                                                                   | Fejlesztési tevékenységek                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                |
| <b>2.1 BEFOGADÓI<br/>KOMPETENCIÁK<br/>FEJLESZTÉSE</b><br>Hangok, hangzások<br>Játékok, gyakorlatok a zenei fantázia erősítésére<br>Történetek, érzések, élmények, hangulatok                                                                                                                            | Részvétel játékokban, gyakorlatokban a zenei fantázia és a belső hallás fejlesztésére.<br>A hangzás keltette érzések megfogalmazása.<br>Történetek, érzések, élmények, hangulatok kifejezése zenei eszközök segítségével.<br>Ritmus- és dallam megszólaltatása fokozatosan, emlékezetből.<br>Alapritmusok, ütemfajták, egyszerű dallammotívumok felismerése kézjelről, színes kottáról, betűkottáról, kottaképről.<br>Dalok felismerése rövid zenei részlet alapján.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              | 6 óra                          |
| <b>2.2 ZENEHALLGATÁS</b><br>Környezetünk hangjai<br>Hangszerek hangzása, zenei hangok<br>Egyidejű hangzások<br>Kórusok hangzása<br>A tanult dalok különböző stílusú (klasszikus, népzenei, könnyűzenei) feldolgozásai<br>Részletek zenés mesékből, cselekményes zeneművekből, klasszikus zenei művekből | A többször hallott, meghallgatott zenei részletek felismerése.<br>A zenehallgatás tanult szabályainak a betartása.<br>Kezdetben rövid ideig tartó, később egyre hosszabb zenei részletek irányított figyelmező meghallgatása, elemzése.<br>Hangszerek hangjának felismerése, több hangszer egyidejű hangzásának felismerése.<br>Kórusok hangjának, hangzásának megfigyelése.<br>A hangzás különbségeinek megfigyelése.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            | 12 óra                         |
| <b>Fogalmak</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                         | Ritmussor. Kellemes és kellemetlen hangzás. Hangszer, kórus. Zenés mese. Megfigyelési szempont.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                |



#### 4. évfolyam

|                    |                         |                         |
|--------------------|-------------------------|-------------------------|
|                    | A tantárgy heti óraszám | A tantárgy éves óraszám |
| <b>1. évfolyam</b> | <b>2</b>                | <b>72</b>               |

#### A tematikai egységek áttekintő táblázata

| Tematikai egység címe                                                                          | Órakeret |
|------------------------------------------------------------------------------------------------|----------|
| Zenei reprodukció - Éneklés                                                                    | 35 óra   |
| Zenei reprodukció - Generatív (önállóan és/vagy csoportosan alkotó), kreatív zenei tevékenység | 8 óra    |
| Zenei reprodukció - Felismerő kottaolvasás, zeneelméleti alapismeretek                         | 9 óra    |
| Zenei befogadás - Befogadói kompetenciák fejlesztése                                           | 10 óra   |
| Zenei befogadás - Zenehallgatás                                                                | 10 óra   |
| Összes óraszám:                                                                                | 72 óra   |

A rendelkezésre álló 10% a tematikai egységek között van elosztva.

| Témakör                                              | 1. Zenei reprodukció                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             | Javasolt<br>óraszám:<br>52 óra |
|------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------|
| <b>A témakör<br/>nevelési-fejlesztési<br/>céljai</b> | <p>Az éneklési kultúra fejlesztése, dalok tanulása, közös és egyéni éneklése.<br/>           Szöveg – dallam – ritmus pontos párosítása.<br/>           Az élményekből fakadó éneklési kedv fejlesztése.<br/>           Az értelmi és érzelmi kifejezés gazdagságának erősítése.<br/>           Dalok felismerése jellemző motívumaik alapján.<br/>           Tapasztalatok szerzése a kánonéneklés terén.<br/>           Személyiségfejlesztés, közösségépítés az éneklés segítségével.<br/>           A ritmus- és dallamhangszeres improvizáció készségének fejlesztése, a tanult zenei szerkezetek, tempók, dinamikai árnyalatok, valamint az eltérő karakterek felhasználásával.<br/>           A mozgásos rögtönzések fejlesztése a fantázia szabadságával.<br/>           A kreativitás fejlesztése, az örömteli zenélés képességének átélése.<br/>           A zenei fantázia fejlesztése.<br/>           A ritmikai és dallami ismeretek bővítése, erősítése.<br/>           A kottairás- és olvasás elemi szintjének megerősítése.<br/>           A relatív szolmizáció használata, a dó hang helyének változásai.</p> |                                |

|                                                                                                                                                                                                                                                             | <p>Ritmusok és dallamok felismerése kotta alapján, a belső hallás erősítése.</p> <p>Érzelmi átélés, ráhangolódás segítése, odafordulás, beleélés elérése.</p> <p>Cselekvéses, perceptív, fogalomalkotó, analógiás és logikus gondolkodás fejlesztése.</p> <p>Koncentráció-, kreativitás- és figyelemfejlesztés, érzelmi-akarat beállítódás.</p> <p>Ráismerés, felismerés, besorolás, megkülönböztetés, összehasonlítás képességének fejlesztése.</p> <p>Auditív és téri tájékozódás fejlesztése.</p> <p>Észlelés, megismerés, megértés, rögzítés, azonosítás, bevésés folyamatának erősítése.</p> <p>Összefüggések felismerése.</p> <p>Hangzás – név – jel kapcsolat erősítése.</p> <p>Auditív és motoros kapcsolat fejlesztése.</p>                             |        |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------|
| Fejlesztési ismeretek                                                                                                                                                                                                                                       | Fejlesztési tevékenységek                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |        |
| <p>1.1 ÉNEKLÉS</p> <p>Gyermekdalok, körjátékok</p> <p>Dalok az állatokról, évszakokról, ünnepekről</p> <p>Párosító dalok</p> <p>Virágénekek</p> <p>Régi stílusú magyar népdalok</p> <p>Új stílusú magyar népdalok</p> <p>Más népek dalai</p> <p>Kánonok</p> | <p>Élményszerzés az örömteli éneklés gyakorlásával. Egyéni képességeik szerinti részvétel a közös éneklésben, daltanulásban.</p> <p>Minél több tanult dal, közös és egyéni, átélt, a tartalomnak megfelelő énekléssel történő előadása.</p> <p>Törekvés a kifejező, tiszta éneklésre, az értelmes szövegkezelésre, a helyes légzés és artikuláció tanult szabályainak betartására.</p> <p>Érzelmi azonosulás a dalok hangulatával, tartalmával, megfelelő tempó és hangerő választása a dalok előadásához.</p> <p>A tanult dalok felismerése, jellemző ritmus-, dallam- vagy szövegmotívumaik alapján</p> <p>A tanult dalok csoportosítása adott szempontok alapján.</p> <p>Ritmuskíséretes éneklés.</p> <p>Zenei ízlés fejlődése, kedvenc dalok választása.</p> | 35 óra |
| <p>1.2 GENERATÍV KREATÍV ZENEI TEVÉKENYSÉG</p> <p>Énekes rögtönzések</p> <p>Hangszeres rögtönzések</p> <p>Hangulatok, érzelmi állapotok kifejezése hangszeres és énekes formákban</p>                                                                       | <p>Dallamok kitalálása saját névre, mondókák, versek megzenésítése, zenés előadása, kötött és szabad formákban.</p> <p>Aktív részvétel a ritmososztinációs gyakorlatokban, ritmuszenekari megszólaltatásokban.</p> <p>Ellenritmus-, rákritmus megszólaltatása.</p> <p>Kérdés-válasz játékok kitalálása ritmusokkal és dallamokkal.</p> <p>A zenei élmények kifejezése változatos formákban.</p> <p>A zenei összetevők megjelenítése mozgásos formákban, kötött és szabad gyakorlatok zenére.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                 | 8 óra  |

|                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |       |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------|
|                                                                                                                                                                                                                     | Dramatizálható zenei anyagok mozgásos megjelenítése, szabad és kötött formákban.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |       |
| 1.3 FELISMERŐ<br>KOTTAOLVASÁS<br>A négyes ütem<br>A hármas ütem<br>Újabb ritmusértékek<br>További szolmizációs hangok, a teljes hétfokú hangsor<br>Számkotta<br>Ötvonalas kotta írása-olvasása, vándorló dó-hellyel | Új ismeretek szerzése a ritmusok jelölése, megszólaltatása terén.<br>A tanult ritmusértékek felismerése, részvétel írásukban, olvasásukban.<br>Tájékozódás a hanglétrán és a vonalrendszerben.<br>Törekvés a szolmizációs hangok és kézjelek pontos használatára, a hétfokú hangsor megismerésére<br>Aktív részvétel a ritmikus játékokban, gyakorlatokban, versek, mondókák ritmizálásában, ritmusok differenciált megszólaltatásában.<br>Aktív részvétel kották másolásában, írásában- olvasásában, tanári segítségnyújtás mellett.<br>Kottaolvasás „némán”, a belső hallás tudatosítása.<br>Különböző kották használata tanári segítséggel. | 9 óra |
| <b>Fogalmak</b>                                                                                                                                                                                                     | Ritmus, dallam, szöveg, tartalom és hangulat. Szómagyarázat.<br>Párosító dal, virágének. Régi stílus, új stílus.<br>Dalkezdés és -zárás. Lassú, közepes és gyors tempó, lassítás, gyorsítás.<br>Halk és hangos éneklés, halkítás, hangosítás.<br>Ritmuszenekar, ellenritmus, ráritmus. Ritmusosztinató. Ritmusérték.<br>Zenei kérdés-válasz. Zene és mozgás.<br>Dallamrögtönzés.<br>Ötfokú hangsor, hétfokú hangsor.<br>Szám és hang. Vándorló dó-hang. Belső hallás.                                                                                                                                                                          |       |

| Témakör                                      | 2. Zenei befogadás                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          | Javasolt óraszám:<br>20 óra |
|----------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------|
| <b>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</b> | A zenei befogadást elősegítő képességek erősítése.<br>A koncentráció, a zenei memória, a zenei fantázia, a zenei történeteket megelőlegező képességek alakítása, fejlesztése.<br>A belső hallás tudatosítása, erősítése.<br>Ritmusok felismerése kottakép alapján.<br>A dallamhallás képességének erősítése.<br>A zenei hallás fejlesztése, az irányított figyelem alkalmazásának gyakorlása.<br>Az irányított figyelmű zenehallgatás kialakítása, megfigyelési szempontok segítségével a zeneművek elemzése.<br>Egyre hosszabb zenei részletek hallgatása. |                             |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        | <p>Az emocionális érzékenység fejlesztése, differenciálás a zenei hangok, hangzások között. Vokális és instrumentális hangszínek felismerése, a hangszínhallás fejlesztése.</p> <p>A zenei memória fejlesztése.</p> <p>A figyelem irányultságának és intenzitásának fejlesztése.</p> <p>Összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés, összefüggések felismerése képességének fejlesztése.</p> <p>Hangzás – név – jel kapcsolat felismerése.</p> <p>Auditív és motoros kapcsolat erősítése.</p> <p>Logikus, analógiás, perceptív és cselekvéses gondolkodás fejlesztése.</p>                                                                                                                                                                                                           |        |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------|
| Fejlesztési ismeretek                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | Fejlesztési tevékenységek                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |        |
| <p><b>2.1 BEFOGADÓI KOMPETENCIÁK FEJLESZTÉSE</b></p> <p>Hangok, hangzások</p> <p>Játékok, gyakorlatok a zenei fantázia erősítésére</p> <p>Történetek, érzések, élmények, hangulatok</p>                                                                                                                                                | <p>Részvétel játékokban, gyakorlatokban a zenei fantázia és a belső hallás fejlesztésére.</p> <p>Konszonáns és diszszonáns hangzások felismerése, elemzése.</p> <p>A hangzás keltette érzések megfogalmazása.</p> <p>Történetek, érzések, élmények, hangulatok kifejezése zenei eszközök segítségével.</p> <p>Ritmus- és dallam megszólaltatása fokozatosan, emlékezetből.</p> <p>Alapritmusok, ütemfajták, egyszerű dallammotívumok felismerése kézjelről, színes kottáról, betűkottáról, kottaképről.</p> <p>Dallamok irányának, mozgásának követése, érzékelése.</p> <p>Egyszerűbb dallampárok összehasonlító megfigyelése: azonosság, hasonlóság, különbözőség.</p> <p>Dallamsorok elemzése, összehasonlítása, jelölése.</p> <p>Dalok felismerése rövid zenei részlet alapján.</p> | 10 óra |
| <p><b>2.2 ZENEHALLGATÁS</b></p> <p>Környezetünk hangjai</p> <p>Hangszerek hangzása, zenei hangok</p> <p>Egyidejű hangzások</p> <p>Kórusok hangzása</p> <p>A tanult dalok különböző stílusú (klasszikus, népzenei, könnyűzenei) feldolgozásai</p> <p>Részletek zenés mesékből, cselekményes zeneművekből, klasszikus zenei művekből</p> | <p>A többször hallott, meghallgatott zenei részletek felismerése.</p> <p>A zenehallgatás tanult szabályainak a betartása.</p> <p>Kezdetben rövid ideig tartó, később egyre hosszabb zenei részletek irányított figyelmi meghallgatása, elemzése.</p> <p>Hangszerek hangjának felismerése, több hangszer egyidejű hangzásának felismerése.</p> <p>Kórusok hangjának, hangzásának megfigyelése.</p> <p>A hangzás különbségeinek megfigyelése.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        | 10 óra |
| <b>Fogalmak</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        | <p>Ritmussor, dallamsor. Dallampár. Kellemes és kellemetlen hangzás.</p> <p>Hangszer, kórus. Zenés mese. Megfigyelési szempont.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |        |

## Ajánlott zenehallgatási anyag

Az alábbi felsorolás ajánlásokat tartalmaz, és minimális követelményeket határoz meg. A zeneművek megadott listája a tanár egyéni választása szerint módosítható, a megadott művek azonos stílusú és műfajú művekkel kiválthatók. A megadott művek egy része olyan terjedelmű, hogy az ének-zene óra keretei között csak részletek meghallgatására van mód (pl. szimfóniatétel, daljáték, meseopera). A megfelelő részletek kiválasztásához a fejlesztési céloknál meghatározott tartalmak adnak iránymutatást.

- Benyomások zenéről: különböző zenei karakterek, azonosság, hasonlóság, különbözőség, variáció, vokális együttesek (a szólóhangtól a kórusig), hangszeres együttesek (szólóhangszertől a zenekarig), hangszeres virtuozitás.
- A tanult népdalok felvételei, népi hangszerek bemutatása felvételtől (kapcsolódjon gyakorlati zenéléshez), táncrend a népzeneben, idegen népek zenéje.
- Népdalok feldolgozásai (ajánlott: Bartók Béla: Negyvennégy duó két hegedűre, BB 104 - részletek, Bartók Béla: Magyar népdalok ,BB 80b, valamint válogatás Kodály Zoltán: Magyar népzene sorozatból).
- Zenés mese, meseopera, gyermekopera, daljáték (ajánlott: Benjamin Britten: A kis kéményseprő [The Little Sweep], in: Csináljunk operát! [Let's Make an Opera] op. 45, Kodály Zoltán: Hány János) - DVD-felvételekről is.

Ajánlott művek különböző stíluskorszakokból válogatva:

- Régi magyar táncok (Kájoni és Vietoris kódex)
- Clément Jannequin: A madarak éneke (Les chant des oiseaux)
- Thomas Morley: Fyre, fyre
- Antonio Vivaldi: A négy évszak (Le Quattro Stagioni)
- Johann Sebastian Bach: Karácsonyi oratórium (Weihnachtoratorium), BWV 248, - Johann Sebastian Bach: Mer hahn en neue Oberkeet (Parasztkantáta), BWV 212
- Leopold Mozart: G-dúr (Vadász) szimfónia
- Wolfgang Amadeus Mozart: A dúr szonáta, KV. 331. III. tétel Alla Turca
- Bedrich Smetana: Moldva (Vltava) in: Hazám (Má vlast)
- Johann Strauss: Kék Duna keringő, Radetzky-induló, Tere-fere polka
- Camille Saint-Saens: Az állatok farsangja (Le carnaval des animaux)
- Dohnányi Ernő: Variációk egy gyermekdalra, op. 25
- Bartók: Negyvennégy duó két hegedűre, BB 104,
- Kodály Zoltán: Gyermek- és nőikarok
- Bartók Béla: Egynemű karok

### 8.2.7. TECHNIKA ÉS TERVEZÉS (1-4. évfolyam)

A technika és tervezés tantárgy a problémamegoldó gondolkodást, a saját tapasztalás útján történő ismeretszerzést helyezi a középpontba, melynek eszköze a tanórákon megvalósuló kreatív tervező és alkotó munka, a hagyományos kézműves és a legmodernebb digitális technológiák felhasználásával. A tantervben kiemelt szerepet kap a tanulni tudás, az alkalmazás, a problémamegoldáson alapuló alkotás. Ezt szolgálják a kínált tevékenységek, a nevelés, a kompetenciafejlesztés és a műveltségterület leírt rendszere, az egyes elemek arányos megjelenítése.

A technika és tervezés tantárgy közvetlen célja a tanuló számára fontos, a mindennapi életben előforduló, önmaga ellátásával és a társadalmi környezetben való eligazodással összefüggő ismeretek elsajátítása, a tevékenységek elvégzéséhez szükséges képességek és készségek kialakítása.

A tantárgy elsajátítása segítséget nyújt az életszerű feladatok végrehajtásával és a konkrét problémahelyzetek megoldásával az iskola és a munka világa közötti kapcsolat felismerésére. A gyakorlati munkavégzés hozzájárul a tudás elismeréséhez, az alkotó munka megbecsüléséhez.

A technika és tervezés tantárgy feladata olyan képességek, készségek, szokások kialakítása, amelyek segítik az enyhe értelmi fogyatékos tanulót a hétköznapi élet feladatainak ellátásában, képességeikhez igazodó módon a tanult gyakorlati ismeretek egyre nagyobb önállósággal történő alkalmazásában. Megismerteti az anyagok alakíthatóságát és az alakítási technikákat, biztosítja az eszközök megismerését és célszerűségét. A tantárgy biztosítja a munkafolyamatok gyakorlásához szükséges időt, fenntartja a munkavégzés sikerességével, az alkotás örömeinek átélésével a munkavégzéshez szükséges pozitív hozzáállást. Kellő önbizalmat ad a gyakorlati tevékenységek végzéséhez és kialakul a reális önismeret, önértékelés a tevékenységekben. A tantárgy feladata a munkafolyamatok ésszerű sorrendjének megismertetése, az elkészült alkotások és a környezeti rend megóvási fontosságának felismertetése.

A tantárgy hozzájárul a célszerű és esztétikus élettér kialakításának igényléséhez, a praktikus élet szokásrendszerének elsajátításához, folyamatos figyelmet fordít a tanulók érdeklődésének felkeltésére, motiválására. A munkatevékenység sikerességének érdekében feladata az olyan személyiségjegyek erősítése, mint a pontosság, a türelem, a rendszeret és egymás megbecsülése.

A családi munkamegosztás szerepeinek megismerése és kipróbálása során segíti a tanuló fokozatos bekapcsolódását az önellátásba és a házimunka elvégzésébe.

A tevékenységek végzése támogatja a manuális képességek fejlődését, a finommotorika, a mozgáskoordináció összerendezettségét, amely a munkavégző képesség alapja. A tantárgy a munkafolyamatok és az egyes szakmák legjellemzőbb tevékenységeinek bemutatásával megalapozza a pályaaorientációt és nagy szerepet játszik a pályaválasztás előkészítésében.

## **Általános értékelés**

Az órai aktivitást, pontos feladatmegoldást, szorgalmi feladatokat piros ponttal, kisötössel, jutalomkártyával, matricával értékeljük. A megfelelő számú jutalom elérésekor érdemjegyet kapnak a gyerekek. A felszerelés, hiányát 5 alkalom után egyessel értékeljük. Az órai kirívó viselkedést, szöveges beírással büntetjük, az ennél kirívóbb problémák esetén a házirend szerint járunk el. Az értékelésnél mindig figyelembe kell venni a tantervi előírást.

## **Az értékelés elvei**

A technika órákon az értékelés célja a tanulók órai tevékenységének, hozzáállásának motiválása, bátorítása, pozitív megerősítő jutalmazása. Az értékelés akkor lesz hatékony és fejlesztő jellegű, ha figyelembe vesszük a gyerekek egyéni képességeit. Ennek a munkának az alapja a folyamatos megfigyelés, melyet a jó teljesítmény megerősítésével érhetünk el. Fejlesztjük a gyerekek önértékelését a mások munkájának megfigyelésével és a saját produktumok fejlesztési lehetőségeinek megbeszélésével. A manuális készségek terén küzdő gyermekeket egyéni segítségnyújtással, személyre szabott tanácsokkal fejlesztjük.

## **Az értékelés lehetőségei a technika órákon**

- Részvétel a tervezési folyamatban.
- A munkafolyamatok fázisainak betartására irányuló igény.
- A munkához való hozzáállás, motiváltság.
- A fantázia, kreativitás megjelenése az egyéni munkákban.
- Törekedjen a munkadarab esztétikus elkészítésére.

## **Értékelés módja:**

Az elkészült alkotások értékelése szöveggel, pontokkal, kártyákkal, matricákkal, nyomdákcal, 2. évfolyam 2. félévétől érdemjeggyel történik.

## Óraterv

|                     | 1. évfolyam | 2. évfolyam | 3. évfolyam | 4. évfolyam |
|---------------------|-------------|-------------|-------------|-------------|
| <b>Heti óraszám</b> | 1           | 1           | 1           | 1           |
| <b>Éves óraszám</b> | 36          | 36          | 36          | 36          |

### 1–2. évfolyam

A tantárgy a célok elérése érdekében az erkölcsi nevelés területén különösen nagy hangsúlyt helyez a tevékenységek végzéséhez szükséges rend és magatartási formák szokássá alakítására, amely elősegíti a koncentrált figyelmet és lehetővé teszi a fokozódó önállóság kialakulását. Az enyhe értelmi fogyatékos gyermek megérti, hogy a munkatevékenységhez szükséges biztonságos, rendezett környezet megóvása önmaga és a társak testi épségét szolgálja.

A nemzeti öntudat és hazafias nevelés területén a tanuló megtanulja, hogy környezetének szokásrendszere és hagyományai ápolása, az ünnepek méltósága múlik az életkorának megfelelően segített környezeti rend megtartásán.

Az önismeret és társas kapcsolati kultúra fejlesztési területet a tantárgy a reális énkép és önismeret kialakításával, a képességek és készségek kialakításának folyamatát segíti a reális önértékelés és a saját teljesítmény összhangjának megteremtésével. A tanulót fejlettségi szintjének megfelelő feladatok végrehajtásával a teljesítmény fokozására ösztönzi, felismerteti a közösségért végzett munka és egymás segítségének fontosságát.

A családi életre nevelésben a tantárgy a környezet ápolásának, a rendezettség és az esztétikus megjelenés fontosságának felismertetésével vesz részt. A fenntarthatóság, környezettudatosság terén a tantárgy megismerteti az anyagok, formák tulajdonságait, a megmunkálhatóságot, az újrahasznosítás lehetőségeit.

A pályaaorientáció területén kialakul a tanulóban a kedvelt tevékenységek végzéséhez kapcsolódó sikerélmény.

Minden gyakorlati munkafolyamat megismerése a kommunikációs kompetenciák fejlesztéséhez járul hozzá az eszközök, anyagok nevének, tulajdonságainak, funkcióiknak megismerésével.

A tantárgy fontos szerepet játszik a választás szabadságának támogatásában, a változások figyelése és tudatosítása által a környezet megfigyelésében és alakításában.

A személyes és társas kapcsolati kompetenciák területén a tanuló elfogadja társai különbözőségét, tiszteletben tartja mások véleményét, képes együttműködni társaival és betartja a szociális érintkezés alapvető szabályait.



## A tematikai egységek áttekintő táblázata

### 1. évfolyam (Heti óraszám: 1 óra)

| Tematikai egység címe                     | Órakeret |
|-------------------------------------------|----------|
| 1. Család, otthon, háztartás              | 7+1      |
| 2. Tárgyi kultúra, technológiák, termelés | 16+1     |
| 3. Közlekedés                             | 4+1      |
| 4. Közösségi munka, közösségi szerepek    | 5+1      |

| Témakör                                      | 1. Személyes szükséglettel kapcsolatos teendők                                                                                                                                                    | Javasolt óraszám: 15 óra |
|----------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------|
| <b>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</b> | A személyes higiénia, az esztétikus környezet és a kulturált étkezési szokások iránti igény kialakítása.<br>Elemi szabályismeret, szabályalkalmazás, biztonságos gyalogos közlekedés kialakítása. |                          |

| Fejlesztési ismeretek                                                                                                         | Fejlesztési tevékenységek                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 1.1. Önkiszolgálás<br>Öltözködés<br>Étkezés<br>Személyes tér gondozása (tanulóhely, játszóhely, tisztálkodás helye, ruházat)  | Igény a rendezett külső megjelenésre.<br>Fokozódó önállósággal az aktuális tevékenységek gyakorlása, az időjárásnak megfelelő öltözködés kiválasztása.<br>Az étkezéshez kapcsolódó tevékenységek végzése, a szükséges eszközök kiválasztása, megfelelő használata.<br>Az adott helyszínek és eszközök rendeltetésszerű, körültekintő használata és rendben tartásának gyakorlása.<br>Ruhanemű elrakása, hajtogatása, lábbeli tisztítása. |
| 1.2. Tisztálkodás (érzékszervek, kéz és láb tisztántartása, fogápolás)<br>Eszközök<br>Alkalmak<br>Helyei                      | Irányítással a tisztálkodás helyes menetének gyakorlása, személyes higiéniát szolgáló gyakorlatok végzése.<br>Helyes fogápolás.<br>A tisztálkodás helyszíneinek megismerése, a tisztálkodási alkalmakhoz kötődő szituációs gyakorlatok végzése.                                                                                                                                                                                          |
| 1.3. Közlekedés<br>Gyalogos közlekedés szabályai<br>Közlekedés saját településen, az iskola környezetében (városban, faluban) | Szabályok gyakorlása terepasztalon, maketten, csoportos tréning a terepen, valós helyzetben, folyamatosan (úttesten való átkelés, vészhelyzetek megfigyelése, felismerése).<br>Beszámoló, gyűjtés, válogatás, csoportosítás, tanulmányi séta tapasztalatai alapján.                                                                                                                                                                      |

|                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
|-----------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Fogalmak</b> | Szekrény, fogas, öltöző, felsőruha, fehérnemű, lábbeli, fűzés, gombolás, megkötés, lábbeli, cipőkefe, cipőkrém, időjárás, étkezés, evőeszköz, terítés, tálalás, abrosz, tanulóhely, játszóhely, mosdó, WC, tisztálkodási eszköz, lefekvés, felkelés, gyalogátkelőhely, zebra, forgalom, jelzőlámpa, jármű, rendőr, karjelzés, Állj! Várj! Indulj! Nézz körül! Balra, azután jobbra figyelj! |
|-----------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

|                                                      |                                                                                                                                      |                                         |
|------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------|
| <b>Témakör</b>                                       | <b>2. Anyagok alakítása, modellezés</b>                                                                                              | <b>Javasolt<br/>óraszám:<br/>15 óra</b> |
| <b>A témakör<br/>nevelési-fejlesztési<br/>céljai</b> | Az anyagok sokféleségének tudatosítása, változatos alakítási technikák elsajátítása, saját elképzelés megjelenítése az alkotásokban. |                                         |

| <b>Fejlesztési ismeretek</b>         | <b>Fejlesztési tevékenységek</b>                                                                                                                                        |
|--------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 2.1. Képlékeny anyagok alakítása     | Manipulálás homokkal, darával (homokozó, homoktábla, daratábla).<br>Agyag, gyurma megmunkálása.                                                                         |
| 2.2. Papírmunkák                     | A papír fajtáinak, tulajdonságainak megismerése.<br>Megmunkálása tépéssel, nyírással, vágással (olló használatának gyakorlása), hajtogatással.                          |
| 2.3. Manipuláció fonallal, zsineggel | Formakövetés, formaalakítás, fűzés.                                                                                                                                     |
| 2.4. Természetes anyagok             | Gyűjtés, csoportosítás (kavics, termések, falevél), formakitöltés, alkotások készítése minta és egyéni elképzelés alapján.                                              |
| 2.5. Modellezés                      | Síkbeli elemek (logikai készlet) felhasználásával, csoportosítás, válogatás forma, nagyság, szín alapján.<br>Néhány elemből készült modell összeállítása minta alapján. |

|                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
|-----------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Fogalmak</b> | Kemény, puha, képlékeny, homok, agyag, gyurma, sógyurma, gömbölyítés, hengerítés, sodrás, lapítás, mélyítés, csigavonal, papír, sima, gyűrt, hajtogatás, él, tépés, nyírás, nedvszívó, éghető, cérna, fonal, zsineg, spárga, szál, csomó, csomózás, csokor, természetes anyag, műanyag, termés, falevél, toboz, makk, csuhé, kavics, sík, tér, modell, makett, terv, tulajdonság, forma, szín, nagyság, méret. |
|-----------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

|                                              |                                                                                                                                                                                               |                                |
|----------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------|
| <b>Témakör</b>                               | <b>3. Háztartás, gazdálkodás, életmód</b>                                                                                                                                                     | <b>Javasolt óraszám: 6 óra</b> |
| <b>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</b> | Képesség fejlesztése a tanuló saját testi fejlődésének, változásának tudatos figyelemmel kísérésére.<br>Képesség kialakítása egészségi állapota regisztrálására, megbízható megfogalmazására. |                                |

| <b>Fejlesztési ismeretek</b> |                                                                                                                                                                    | <b>Fejlesztési tevékenységek</b>                                                                                                                  |
|------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 3.1. Egészség, betegség      | 3.2. Egészséges életmód kialakítása                                                                                                                                | Saját test megfigyelése, a tapasztalt érzések felismerése, megnevezése.                                                                           |
|                              |                                                                                                                                                                    | A rendszeres mozgás szükségességének felismerése.<br>Egészséges táplálkozás megismerése (kerülendő és fontos ételek megnevezése, csoportosítása). |
| <b>Fogalmak</b>              | Közérzet, hangulat, jól érzem magam. rosszul érzem magam, napirend, rendszeres, néha, testi változás (fogváltás), nélkülözhetetlen táplálék, kerülendő étel, ital. |                                                                                                                                                   |

|                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
|----------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végére</b> | <ul style="list-style-type: none"> <li>- Öltözködés, tisztálkodás tevékenységeinek elvégzése fokozódó önállósággal.</li> <li>- Kulturált, szabályos étkezés.</li> <li>- A közvetlen környezet rendben tartása.</li> <li>- A gyalogos közlekedés szabályainak ismerete és betartása.</li> <li>- A természetes anyagok megismerése és használata.</li> <li>- Anyagok alakításánál az alaptechnikák egyre önállóbb kivitelezése, az eszközök balesetmentes használata.</li> <li>- A tanuló saját egészségi állapotának megbízható értékelése.</li> </ul> |
|----------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

**2. évfolyam**  
**(Heti óraszám: 1 óra)**

| <b>Tematikai egység címe</b>                     | <b>Órakeret</b> |
|--------------------------------------------------|-----------------|
| <b>1. Család, otthon, háztartás</b>              | <b>7+1</b>      |
| <b>2. Tárgyi kultúra, technológiák, termelés</b> | <b>16+1</b>     |
| <b>3. Közlekedés</b>                             | <b>4+2</b>      |
| <b>4. Közösségi munka, közösségi szerepek</b>    | <b>5</b>        |

| <b>Témakör</b>                               | <b>1. Személyes szükséglettel kapcsolatos teendők</b>                                                                                                                                             | <b>Javasolt óraszám: 15 óra</b> |
|----------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------|
| <b>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</b> | A személyes higiénia, az esztétikus környezet és a kulturált étkezési szokások iránti igény kialakítása.<br>Elemi szabályismeret, szabályalkalmazás, biztonságos gyalogos közlekedés kialakítása. |                                 |

| <b>Fejlesztési ismeretek</b>                                                                                                  | <b>Fejlesztési tevékenységek</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 1.1. Önkiszolgálás<br>Öltözködés<br>Étkezés<br>Személyes tér gondozása (tanulóhely, játszóhely, tisztálkodás helye, ruházat)  | Igény a rendezett külső megjelenésre.<br>Fokozódó önállósággal az aktuális tevékenységek gyakorlása, az időjárásnak megfelelő öltözködés kiválasztása.<br>Az étkezéshez kapcsolódó tevékenységek végzése, a szükséges eszközök kiválasztása, megfelelő használata.<br>Az adott helyszínek és eszközök rendeltetésszerű, körültekintő használata és rendben tartásának gyakorlása.<br>Ruhanemű elrakása, hajtogatása, lábbeli tisztítása. |
| 1.2. Tisztálkodás (érzékszervek, kéz és láb tisztántartása, fogápolás)<br>Eszközök<br>Alkalmak<br>Helyei                      | Irányítással a tisztálkodás helyes menetének gyakorlása, személyes higiéniát szolgáló gyakorlatok végzése.<br>Helyes fogápolás.<br>A tisztálkodás helyszíneinek megismerése, a tisztálkodási alkalmakhoz kötődő szituációs gyakorlatok végzése.                                                                                                                                                                                          |
| 1.3. Közlekedés<br>Gyalogos közlekedés szabályai<br>Közlekedés saját településen, az iskola környezetében (városban, faluban) | Szabályok gyakorlása terepasztalon, maketten, csoportos tréning a terepen, valós helyzetben, folyamatosan (üttesten való átkelés, vészhelyzetek megfigyelése, felismerése).<br>Beszámoló, gyűjtés, válogatás, csoportosítás, tanulmányi séta tapasztalatai alapján.                                                                                                                                                                      |

|                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
|-----------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Fogalmak</b> | Szekrény, fogas, öltöző, felsőruha, fehérnemű, lábbeli, fűzés, gombolás, megkötés, lábbeli, cipőkefe, cipőkrém, időjárás, étkezés, evőeszköz, terítés, tálalás, abrosz, tanulóhely, játszóhely, mosdó, WC, tisztálkodási eszköz, lefekvés, felkelés, gyalogátkelőhely, zebra, forgalom, jelzőlámpa, jármű, rendőr, karjelzés, Allj! Várj! Indulj! Nézz körül! Balra, azután jobbra figyelj! |
|-----------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

|                                              |                                                                                                                                      |                                 |
|----------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------|
| <b>Témakör</b>                               | <b>2. Anyagok alakítása, modellezés</b>                                                                                              | <b>Javasolt óraszám: 15 óra</b> |
| <b>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</b> | Az anyagok sokféleségének tudatosítása, változatos alakítási technikák elsajátítása, saját elképzelés megjelenítése az alkotásokban. |                                 |

| <b>Fejlesztési ismeretek</b>         | <b>Fejlesztési tevékenységek</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
|--------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 2.1. Képlékeny anyagok alakítása     | Manipulálás homokkal, darával (homokozó, homoktábla, daratábla).<br>Agyag, gyurma megmunkálása, gömb és hengerforma előállítása, adott formák keresése a környezetben.                                                                                                                                           |
| 2.2. Papírmunkák                     | A papír fajtáinak, tulajdonságainak megismerése.<br>Megmunkálása tépéssel, nyírással, vágással (olló használatának gyakorlása), hajtogatással.                                                                                                                                                                   |
| 2.3. Manipuláció fonallal, zsineggel | Formakövetés, formaalakítás, fűzés.<br>Csokorkötés öltözködéshez, csomagoláshoz.                                                                                                                                                                                                                                 |
| 2.4. Természetes anyagok             | Gyűjtés, csoportosítás (kavics, termések, falevél), formakitöltés, alkotások készítése minta és egyéni elképzelés alapján.                                                                                                                                                                                       |
| 2.5. Modellezés                      | Sík- és térbeli elemek (logikai készlet, színes rúd, építőkockák) felhasználásával, csoportosítás, válogatás forma, nagyság, szín alapján.<br>Néhány elemből készült modell összeállítása minta alapján.<br>Saját elképzelés alapján síkbeli és térbeli formák készítése spontán módon és előzetes terv alapján. |

|                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
|-----------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Fogalmak</b> | Kemény, puha, képlékeny, homok, agyag, gyurma, sógyurma, gömbölyítés, hengerítés, sodrás, lapítás, mélyítés, csigavonal, papír, sima, gyűrt, hajtogatás, él, tépés, nyírás, nedvszívó, éghető, cérna, fonál, zsinég, spárga, szál, csomó, csomózás, csokor, természetes anyag, műanyag, termés, falevél, toboz, makk, csuhé, kavics, sík, tér, modell, makett, terv, tulajdonság, forma, szín, nagyság, méret. |
|-----------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

|                                              |                                                                                                                                                                                               |                                |
|----------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------|
| <b>Témakör</b>                               | <b>3. Háztartás, gazdálkodás, életmód</b>                                                                                                                                                     | <b>Javasolt óraszám: 6 óra</b> |
| <b>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</b> | Képesség fejlesztése a tanuló saját testi fejlődésének, változásának tudatos figyelemmel kísérésére.<br>Képesség kialakítása egészségi állapota regisztrálására, megbízható megfogalmazására. |                                |

| <b>Fejlesztési ismeretek</b>        | <b>Fejlesztési tevékenységek</b>                                                                                                 |
|-------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 3.1. Egészség, betegség             | Saját test megfigyelése, a tapasztalt érzések felismerése, megnevezése.                                                          |
| 3.2. Egészséges életmód kialakítása | Napirend összeállítása.<br>A rendszeres mozgás szükségességének felismerése.<br>A munka és pihenés közötti egyensúlyra törekvés. |

|                 |                                                                                                                                                                    |
|-----------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                 | Egészséges táplálkozás megismerése (kerülendő és fontos ételek megnevezése, csoportosítása).                                                                       |
| <b>Fogalmak</b> | Közérzet, hangulat, jól érzem magam. rosszul érzem magam, napirend, rendszeres, néha, testi változás (fogváltás), nélkülözhetetlen táplálék, kerülendő étel, ital. |

|                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
|----------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végére</b> | <ul style="list-style-type: none"> <li>- Öltözködés, tisztálkodás tevékenységeinek elvégzése fokozódó önállósággal.</li> <li>- Kulturált, szabályos étkezés.</li> <li>- A közvetlen környezet rendben tartása.</li> <li>- A gyalogos közlekedés szabályainak ismerete és betartása.</li> <li>- A természetes anyagok minél szélesebb körének megismerése és használata.</li> <li>- A megismert anyagok csoportosítása tulajdonságaik alapján.</li> <li>- Anyagok alakításánál az alaptechnikák egyre önállóbb kivitelezése, az eszközök balesetmentes használata.</li> <li>- Egyszerű, néhány elemből álló modell összeállítása utánzással és egyéni elképzelés alapján.</li> <li>- A tanuló saját egészségi állapotának megbízható értékelése.</li> </ul> |
|----------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

### 3–4. évfolyam

A tantárgy az erkölcsi nevelés terén kiemelt figyelmet fordít az alkotó munka megszerettetésére, a munkavégzés elemi szabályrendszerének megismertetésére és mások munkájának megbecsülésére. Megfelelő módon válik képessé a segítség kérésére és elfogadására környezetétől.

A nemzeti öntudat és hazafias nevelés terén az ünnepekre készülődés és az ünnepi hangulat elkülönítése a hétköznaptól a környezet rendjében és a megjelenésben. A tantárgy segíti az önismeret és társas kapcsolati kultúra elveit a tevékenységek során kialakuló választással a kedvelt alapanyagok és megmunkálási módok között.

A családi életre nevelésben nagy szerepet játszik a tantárgy az esztétikus környezet kialakításában. Nagy hangsúlyt helyez a családi életben való munkamegosztás megismerésére, a tanuló képességeinek függvényében az egyszerű önellátási és háztartási munka elvégzésére. Felismerteti a környezetvédelem lehetőségeit a mindennapi életben és a hétköznapi tevékenységek idő és energiatakarékos elvégzésének lehetőségére figyelmeztet.

A tanuló a pályaorientáció megalapozásának érdekében megismeri az érdeklődését felkeltő elemi munkákat. A tantárgy tanulása során a tanuló megismeri a környezet technikai berendezéseit, funkcióját, mélyülnek ismeretei az anyagok tulajdonságairól és alakíthatóságukról, a célszerű használatról. Belátja a környezeti károkozás megelőzésének fontosságát, felismeri a veszélyekre felhívó jelzéseket.

Az esztétikai-művészeti tudatosság a mindennapi élet és környezet esztétikumának kialakulásában, az ízlésének alakulásában támogatja.

## A tematikai egységek áttekintő táblázata

### 3. évfolyam (Heti óraszám: 1 óra)

| Tematikai egység címe                     | Órakeret |
|-------------------------------------------|----------|
| 1. Család, otthon, háztartás              | 7+1      |
| 2. Tárgyi kultúra, technológiák, termelés | 16+1     |
| 3. Közlekedés                             | 4+1      |
| 4. Közösségi munka, közösségi szerepek    | 5+1      |

| Témakör                                      | 1. Személyes szükséglettel kapcsolatos teendők                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | Javasolt óraszám: 10 óra |
|----------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------|
| <b>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</b> | <p>A rendszeres és következetes testi higiénié megteremtéséhez szükséges tevékenységek elsajátíttatása.</p> <p>A tevékenységek során előforduló veszélyek tudatosítása, és azok kivédésének megismertetése.</p> <p>A tömegközlekedés során a kulturált közlekedés illemszabályainak megismertetése és gyakoroltatása.</p> <p>A legfontosabb közlekedési jelzőtáblákra vonatkozó tudnivalók elsajátíttatása.</p> |                          |

| Fejlesztési ismeretek                                                      | Fejlesztési tevékenységek                                                                                                                                                                                                                       |
|----------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 1.1. Önkiszolgálás<br>Öltözködés                                           | <p>Igény a rendezett külső megjelenésre.</p> <p>Az öltözködés kiválasztása több szempont mérlegelésével (időjárás, napszak, alkalom).</p> <p>Öltözködés tempójának és az önállóság fokának javítása (gombolás, csatolás, fűzés gyakorlása).</p> |
| Saját ruhanemű gondozása                                                   | <p>Hajtogatás gyakorlása, hiányok észlelése, jelzése (gombhiány, húzózár hibája). Ruhanemű gondos tárolása, számontartása (testneveléshez, úszáshoz).</p>                                                                                       |
| Étkezés                                                                    | <p>Az étkezéshez kapcsolódó tevékenységek egyre önállóbb végzése, a tanult tevékenységek spontán elvégzése (gyümölcs megmosása, étkezéshez kapcsolódó helyi szokások spontán gyakorlása).</p>                                                   |
| Közösségi tér gondozása                                                    | <p>Söprés, szemétygyűjtés, portalanítás. Takarítóeszközök ismerete, célszerű, rendszeres használata.</p>                                                                                                                                        |
| 1.2. Tisztálkodás (tusolás, fürdés menete, szabályai, haj- és körömápolás) | <p>A tisztálkodás helyes menetének gyakorlása, személyes higiéniét szolgáló gyakorlatok végzése.</p> <p>A tisztálkodás helyszíneinek megismerése, a tisztálkodási alkalmakhoz kötődő gyakorlatok végzése.</p>                                   |
| Veszélyforrások mosdóban, fürdőszobában, WC-n                              | <p>Szituációs gyakorlatok, veszélyforrások felismerése, csoportosítása, aktuális piktogramok megismerése.</p>                                                                                                                                   |
| 1.3. Közlekedés<br>Tömegközlekedés<br>Tömegközlekedési illemszabályok      | <p>Tömegközlekedés tudnivalóinak gyakorlása, közlekedési eszközök csoportosítása. Csoportos közlekedés gyakorlása valós helyzetekben.</p> <p>Gyakorlás modellált helyzetekben.</p>                                                              |

|                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
|-----------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Fogalmak</b> | Napszak, alkalom, ünnepi ruha, sportruházat, ápoltság, aktuálisan használt konyhai eszközök és tevékenységek, áramútés, takarítóeszközök, veszélyes anyagok, piktogramok és jelentésük, tömegközlekedési eszközök, közlekedési jelzőtáblák, tiltó táblák, tájékoztató jelzések, udvariasság. |
|-----------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

|                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                 |
|----------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------|
| <b>Témakör</b>                               | <b>2. Anyagok alakítása, modellezés</b>                                                                                                                                                                                                                               | <b>Javasolt óraszám: 10 óra</b> |
| <b>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</b> | A környezet anyagaival kapcsolatos ismeretek bővítése. A tervezéshez szükséges képességek fejlesztése egyszerű tárgy készítése során.<br>Finommozgások fejlesztése.<br>Mérések pontos elvégzése.<br>Modellezés menetének megtervezése, algoritmuskövetés fejlesztése. |                                 |

| <b>Fejlesztési ismeretek</b>                                                                                                      |                                                                                                                                                      | <b>Fejlesztési tevékenységek</b>                                                                                                                                                                          |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 2.1. Fa megmunkálása<br>Fa tulajdonságai, megmunkálásának eszközei.<br>Fa használatának területei (épület, bútor, tüzelés, papír) |                                                                                                                                                      | Fából készült tárgyak keresése (válogatás, csoportosítás).<br>Hurkapálcika, puhafa megmunkálása (darabolás, csiszolás, tördelés, faragás, festés, ragasztás, szegelés, szeghúzás).                        |
| 2.2. Varrás, vágás<br>Tű balesetmentes használatának szabályai<br>Vágóeszközök balesetmentes használata                           |                                                                                                                                                      | Tű befűzése, csomó kötése.<br>Egyszerű öltések gyakorlása papíron, textilen.<br>Különböző anyagok (textil, műanyag, papír) vágása (csík, egyszerű formák).                                                |
| 2.3. Természetes anyagok felhasználásával alkotások készítése                                                                     |                                                                                                                                                      | Falevél préselése, ragasztása (képeslap).<br>Kavics festése (állat, tárgyak).<br>Termések, magok felhasználásával játékok, díszek készítése.                                                              |
| 2.4. Modellezés                                                                                                                   |                                                                                                                                                      | Terepasztalon, homokozóban térbeli alakzatok készítése tervek, minta alapján (vár, autópálya, vasútvonal).<br>Kockákból, építőelemekből ház, házsor, utcakép építése (segítséggel) látszati rajz alapján. |
| <b>Fogalmak</b>                                                                                                                   | Szalma, nád, mag, termés, fonal, alaklemez, befűzés, puhafa, keményfa, szeg, kalapács, harapófogó, mérés, mérőeszköz, pontosság, tervrajz, sík, tér. |                                                                                                                                                                                                           |

|                                              |                                                                                                                           |                                 |
|----------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------|
| <b>Témakör</b>                               | <b>3. Háztartás, gazdálkodás, életmód</b>                                                                                 | <b>Javasolt óraszám: 16 óra</b> |
| <b>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</b> | Teendők számbavétele a gyógyulás és az egészség megőrzésének érdekében.<br>Az egészséges életmód iránti igény felkeltése. |                                 |

| <b>Fejlesztési ismeretek</b>                                                             |  | <b>Fejlesztési tevékenységek</b>                                                                                                                                      |
|------------------------------------------------------------------------------------------|--|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 3.1. Teendők betegség, baleset esetén.<br>Gyógyszerek tárolása, alkalmazásuk feltételei. |  | Szülő, tanár tájékoztatása, orvos, mentő értesítése (telefonálás gyakorlása, szerepjáték).<br>Gyógyszerekkel kapcsolatos veszélyek megismerése, balesetek elkerülése. |



|                                                                    |                                                                                                                                                                                  |
|--------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 3.2. Egészséges életmód                                            | Az egészséges életmód kialakításának feltételei, előnyeinek megismerése a saját egészség fenntartásában (egészséges táplálkozás, rendszeres mozgás, káros szokások elutasítása). |
| 3.3. Munkamegosztás a családban<br>Saját környezet rendben tartása | Részvétel a családi munkában (vásárlás, takarítási munkák).<br>Rendezett környezet kialakítása és fenntartása, szelektív hulladékgyűjtés.<br>Takarítás, takarítási eszközök.     |
| Növényápolás, kisállat gondozása a tanuló környezetében.           | Az élőlények tartásával járó felelősség megismerése, növények és állatok gondozásához kapcsolódó teendők számbavétele (rendszeresség, felelősség, megbízhatóság).                |
| 3.4. Takarékoság                                                   | A személyes teendők számbavétele a takarékoság körében (víz, villany, fűtés, ruhák megkímélése, zsebpénz beosztása)                                                              |

|                 |                                                                                                                                                                                            |
|-----------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Fogalmak</b> | Veszélyforrás, segítségkérés helyszínei, formája, egészséges életmód, döntés, választás, káros szokás, felelősség, gondozási feladat, rendszeresség, megbízhatóság, takarékoság, pazarlás. |
|-----------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

|                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
|----------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végére</b> | <ul style="list-style-type: none"> <li>- A test és a ruházat gondozása, a kapcsolódó alapvető tevékenységek, szokások ismerete és rendszeres elvégzése.</li> <li>- A tanuló környezetében meglévő veszélyforrások ismerete és elkerülése.</li> <li>- Takarítóeszközök ismerete, célszerű használata.</li> <li>- A gyalogos közlekedés szabályainak helyes alkalmazása a gyakorlatban, a tömegközlekedés eszközeinek és módjának ismerete.</li> <li>- Néhány famegmunkálási, alakítási eszköz és technika elsajátítása, irányítással használati tárgy készítése.</li> <li>- Varróeszközök használata, egyszerű öltésekkel varrás.</li> <li>- Esztétikus alkotások készítése természetes anyagokból.</li> <li>- Makettek, modellek készítése tervrajz alapján, változatos anyagfelhasználással.</li> <li>- Az egészséges életmód érdekében szükséges tennivalók megismerése.</li> <li>- Aktív részvétel a család életében, képességének megfelelő feladat vállalásával.</li> <li>- Életkorának és képességeinek megfelelően ismeretek az energiatakarékoságról, a szelektív hulladékgyűjtésről.</li> </ul> |
|----------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

**4. évfolyam**  
**(Heti óraszám: 1 óra)**

| Tematikai egység címe                     | Órakeret |
|-------------------------------------------|----------|
| 1. Család, otthon, háztartás              | 7+1      |
| 2. Tárgyi kultúra, technológiák, termelés | 16+1     |
| 3. Közlekedés                             | 4        |
| 4. Közösségi munka, közösségi szerepek    | 5+2      |

| Témakör                                      | 1. Személyes szükséglettel kapcsolatos teendők                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 | Javasolt óraszám: 10 óra |
|----------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------|
| <b>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</b> | <p>A rendszeres és következetes testi higiéné megteremtéséhez szükséges tevékenységek elsajátíttatása.</p> <p>A tevékenységek során előforduló veszélyek tudatosítása, és azok kivédésének megismertetése.</p> <p>A tömegközlekedés során a kulturált közlekedés illemszabályainak megismertetése és gyakoroltatása.</p> <p>A legfontosabb közlekedési jelzőtáblákra vonatkozó tudnivalók elsajátíttatása.</p> |                          |

| Fejlesztési ismeretek                                                                | Fejlesztési tevékenységek                                                                                                                                                                                                                                        |
|--------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 1.1. Önkiszolgálás<br>Öltözködés                                                     | <p>Igény a rendezett külső megjelenésre.</p> <p>Az öltözk. kiválasztása több szempont mérlegelésével (időjárás, napszak, alkalom).</p> <p>Öltözködés tempójának és az önállóság fokának javítása (gombolás, csatolás, fűzés gyakorlása).</p>                     |
| Saját ruhanemű gondozása                                                             | Hajtogatás gyakorlása, hiányok észlelése, jelzése (gombhiány, húzózár hibája). Ruhanemű gondos tárolása, számontartása (testneveléshez, úszáshoz).                                                                                                               |
| Étkezés                                                                              | Az étkezéshez kapcsolódó tevékenységek egyre önállóbb végzése, a tanult tevékenységek spontán elvégzése (gyümölcs megmosása, étkezéshez kapcsolódó helyi szokások spontán gyakorlása).                                                                           |
| Közösségi tér gondozása                                                              | Söprés, szemégyűjtés, portalanítás. Takarítóeszközök ismerete, célszerű, rendszeres használata.                                                                                                                                                                  |
| 1.2. Tisztálkodás (tusolás, fürdés menete, szabályai, haj- és körömápolás)           | <p>A tisztálkodás helyes menetének gyakorlása, személyes higiénét szolgáló gyakorlatok végzése.</p> <p>A tisztálkodás helyszíneinek megismerése, a tisztálkodási alkalmakhoz kötődő gyakorlatok végzése.</p>                                                     |
| Veszélyforrások mosdóban, fürdőszobában, WC-n                                        | Szituációs gyakorlatok, veszélyforrások felismerése, csoportosítása, aktuális piktogramok megismerése.                                                                                                                                                           |
| 1.3. Közlekedés<br>Tömegközlekedés<br>Tömegközlekedési illemszabályok<br>Jelzőtáblák | <p>Tömegközlekedés tudnivalóinak gyakorlása, közlekedési eszközök csoportosítása. Csoportos közlekedés gyakorlása valós helyzetekben.</p> <p>Gyakorlás modellált helyzetekben.</p> <p>A jelzőtáblák céljának, formájának, jelentésének tanulása, gyakorlása.</p> |
| <b>Fogalmak</b>                                                                      | Napszak, alkalom, ünnepi ruha, sportruházat, ápoltság, aktuálisan használt konyhai eszközök és tevékenységek, áramútés, takarítóeszközök,                                                                                                                        |

|  |                                                                                                                                                    |
|--|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|  | veszélyes anyagok, piktogramok és jelentésük, tömegközlekedési eszközök, közlekedési jelzőtáblák, tiltó táblák, tájékoztató jelzések, udvariasság. |
|--|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

| <b>Témakör</b>                               | <b>2. Anyagok alakítása, modellezés</b>                                                                                                                                                                                                                               | <b>Javasolt óraszám: 10 óra</b> |
|----------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------|
| <b>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</b> | A környezet anyagaival kapcsolatos ismeretek bővítése. A tervezéshez szükséges képességek fejlesztése egyszerű tárgy készítése során.<br>Finommozgások fejlesztése.<br>Mérések pontos elvégzése.<br>Modellezés menetének megtervezése, algoritmuskövetés fejlesztése. |                                 |

| <b>Fejlesztési ismeretek</b>                                                                                                      | <b>Fejlesztési tevékenységek</b>                                                                                                                                                                                                                                                             |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 2.1. Fa megmunkálása<br>Fa tulajdonságai, megmunkálásának eszközei.<br>Fa használatának területei (épület, bútor, tüzelés, papír) | Fából készült tárgyak keresése (válogatás, csoportosítás).<br>Hurkapálcika, puhafa megmunkálása (darabolás, csiszolás, tördelés, faragás, festés, ragasztás, szegelés, szeghúzás).                                                                                                           |
| 2.2. Varrás, vágás<br>Tű balesetmentes használatának szabályai<br>Vágóeszközök balesetmentes használata                           | Tű befűzése, csomó kötése.<br>Egyszerű öltések gyakorlása papíron, textilen.<br>Különböző anyagok (textil, műanyag, papír) vágása (csík, egyszerű formák).                                                                                                                                   |
| 2.3. Természetes anyagok felhasználásával alkotások készítése                                                                     | Falevél préselése, ragasztása (képeslap).<br>Kavics festése (állat, tárgyak).<br>Termések, magok felhasználásával játékok, díszek készítése.                                                                                                                                                 |
| 2.4. Modellezés                                                                                                                   | Terepasztalon, homokozóban térbeli alakzatok készítése tervek, minta alapján (vár, autópálya, vasútvonal).<br>Kockákból, építőelemekből ház, házsor, utcakép építése (segítséggel) látszati rajz alapján.<br>Fémépítőből egyszerűbb szerkezetek összeállítása, szerszámhasználat gyakorlása. |
| <b>Fogalmak</b>                                                                                                                   | Szalma, nád, mag, termés, fonal, alaklemez, befűzés, puhafa, keményfa, szeg, kalapács, harapófogó, mérés, mérőeszköz, pontosság, tervrajz, sík, tér.                                                                                                                                         |

| <b>Témakör</b>                               | <b>3. Háztartás, gazdálkodás, életmód</b>                                                                                 | <b>Javasolt óraszám: 16 óra</b> |
|----------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------|
| <b>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</b> | Teendők számbavétele a gyógyulás és az egészség megőrzésének érdekében.<br>Az egészséges életmód iránti igény felkeltése. |                                 |

| Fejlesztési ismeretek                                                                    | Fejlesztési tevékenységek                                                                                                                                                        |
|------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 3.1. Teendők betegség, baleset esetén.<br>Gyógyszerek tárolása, alkalmazásuk feltételei. | Szülő, tanár tájékoztatása, orvos, mentő értesítése (telefonálás gyakorlása, szerepjáték).<br>Gyógyszerekkel kapcsolatos veszélyek megismerése, balesetek elkerülése.            |
| 3.2. Egészséges életmód                                                                  | Az egészséges életmód kialakításának feltételei, előnyeinek megismerése a saját egészség fenntartásában (egészséges táplálkozás, rendszeres mozgás, káros szokások elutasítása). |
| 3.3. Munkamegosztás a családban<br>Saját környezet rendben tartása                       | Résztétel a családi munkában (vásárlás, takarítási munkák).<br>Rendezett környezet kialakítása és fenntartása, szelektív hulladékgyűjtés.<br>Takarítás, takarítási eszközök.     |
| Növényápolás, kisállat gondozása a tanuló környezetében.                                 | Az élőlények tartásával járó felelősség megismerése, növények és állatok gondozásához kapcsolódó teendők számbavétele (rendszeresség, felelősség, megbízhatóság).                |
| 3.4. Takarékoság                                                                         | A személyes teendők számbavétele a takarékoság körében (víz, villany, fűtés, ruhák megkímélése, zsebpénz beosztása)                                                              |

|                 |                                                                                                                                                                                            |
|-----------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Fogalmak</b> | Veszélyforrás, segítségkérés helyszínei, formája, egészséges életmód, döntés, választás, káros szokás, felelősség, gondozási feladat, rendszeresség, megbízhatóság, takarékoság, pazarlás. |
|-----------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

|                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
|----------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végére</b> | <ul style="list-style-type: none"> <li>- A test és a ruházat gondozása, a kapcsolódó alapvető tevékenységek, szokások ismerete és rendszeres elvégzése.</li> <li>- A tanuló környezetében meglévő veszélyforrások ismerete és elkerülése.</li> <li>- Takarítóeszközök ismerete, célszerű használata.</li> <li>- A gyalogos közlekedés szabályainak helyes alkalmazása a gyakorlatban, a tömegközlekedés eszközeinek és módjának ismerete, a közlekedési jelzőtáblák utasításainak megértése.</li> <li>- Néhány famegmunkálási, alakítási eszköz és technika elsajátítása, irányítással használati tárgy készítése.</li> <li>- Varróeszközök használata, egyszerű öltésekkel varrás.</li> <li>- Esztétikus alkotások készítése természetes anyagokból.</li> <li>- Makettek, modellek készítése tervrajz alapján, változatos anyagfelhasználással.</li> <li>- Az egészséges életmód érdekében szükséges tennivalók megismerése.</li> <li>- Aktív részvétel a család életében, képességének megfelelő feladat vállalásával.</li> <li>- Életkorának és képességeinek megfelelően ismeretek az energiatakarékoságról, a szelektív hulladékgyűjtésről.</li> </ul> |
|----------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

## 8.2.8. TESTNEVELÉS ÉS SPORT (1-4. évfolyam)

A testnevelés és sport műveltségi terület célja a motoros tevékenységeken keresztül a gyermekközpontú személyiségfejlesztés, az egyéni motoros képességek, a testi és lelki kondíciók eltérő fejlődési ütemének figyelembe vételével a rendszeres fizikai aktivitás, az egészségtudatos, aktív életvezetésre való szocializáció elősegítése. Ennek érdekében a mozgáskészség, a motoros, kondicionális, koordinációs képességek fejlesztése, a motiváció a szabadidős sportokban való aktív részvételre, a szociális és emocionális képességek pozitív megerősítése, preventív egészségtudatos életvezetési szokások kialakítása. E célt szolgálja – többek között – az 1–6. évfolyamon külön témakörként tárgyalt és önálló fejlesztési területként megjelölt tánc tantárgy is.

Az enyhén értelmi fogyatékos tanulók esetében a fentebb felsorolt célok kiegészülnek a gyakran társuló testtartásbeli, mozgáskoordinációs és egyéb motoros anomáliák kezelésével, amelyek javítása a szomatopedagógia eszközrendszerével a testnevelés tantárgy habilitációs céljai között szerepel. A tantárgy terápiás célja, hogy az enyhe fokban értelmi fogyatékos tanuló kondicionális, koordinációs képességei és mozgásos cselekvésbiztonsága folyamatosan fejlődjék, hogy erősítse a szocializációs, rehabilitációs folyamatokat, esélyt teremtve a munka világában való helytállásra.

A motoros készségfejlesztés-edzettség a fittségi szintnövelő és -megtartó testgyakorlatok végzése során, a motoros képességek fejlesztésének és szerepének tudatosítása mellett valósul meg. A motoros készségfejlesztés-mozgástanulás területén a sportágspecifikus és általános taktikai elemek elsajátítása egyénileg, párban és csoportban, valamint a motoros tanulással kognitív, affektív és szociális képességek fejlesztése során valósul meg.

A játék, játékoság szerepe kisgyermekkortól az ifjúkorig egyaránt fontos. Ezt szolgálhatják a játékos mozgásformák egyénileg, párban, csoportban, a sportág-előkészítő mozgásos játékok, az alkotó és kooperatív játékos feladatok, a kognitív, affektív és szociális képességek fejlesztése játékkal. Az egyénileg, párban, csoportban végzett játékos és sportágspecifikus versenyek nagy jelentőségűek a tanulók kognitív, affektív és szociális képességeinek fejlesztésében.

Preventív, életvezetési, egészségfejlesztési célokat szolgálnak a szabadidős sporttevékenységek, az életmódot, életstílust és életminőséget befolyásoló egyéni és társas tevékenységek.

A fentieken kívül kiemelt általános fejlesztési feladatokat jelent a sajátos nevelési igényű tanulók esetében az erő, állóképesség, ügyesség, gyorsaság növelése, a koordinációs képesség, mozgástanulási, mozgásszabályozó, mozgásalkalmazkodó, egyensúlyozó képesség, valamint az adekvát reakciók, a ritmus és téri tájékozódó képesség fejlesztése. Pozitív jellemtulajdonságok – akaraterő, bátorság, fair play – kialakítása és fenntartása.

Kiemelt habilitációs/rehabilitációs fejlesztési feladat a mozgásigény, kezdeményezőképeség erősítése, motiváció és bátorítás a mozgásos feladatok végrehajtására. Mozdásos játékokban szabálytartásra, együttműködésre nevelés a játék örömeinek felfedeztetésével. A mozgásos alapttechnikák elsajátítása, a kitartás és az állóképesség fejlesztése kiemelt feladat az általános kondicionálás, testi hajlékonyság, végtagok ügyességének fejlesztése, a gyorsaság, az ugró, dobó, az egyensúlyozó képesség alakításával

összhangban, a tanuló terhelhetőségének függvényében. A betegségekkel és az időjárási tényezőkkel szembeni ellenálló-képesség, edzettség biztosítása a mozgás segítségével.

Külön figyelmet kell fordítani a saját testen való biztonságos tájékozódás kialakítására a függőleges és vízszintes zónákban, a téri viszonyok pontos felismerésére és orientációra. A viszonzyszavak felfogása, adekvát használata, a téri biztonság erősítése folyamatos feladat a tantárgy tanítása során. A gyermekek/tanulók önismereti képességének fejlesztése, az önállóság és a versenyszellem erősítése a mozgásfejlesztő, kondicionálást biztosító gyakorlatok önálló végzését és az általános helytállás képességét támogatja.

A testnevelés tantárgy a NAT és a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve által megjelölt kompetenciafejlesztési feladatok megvalósítására integráltan kínál lehetőséget.

Enyhén értelmi fogyatékos gyermekek ismeretelsajátítási folyamataiban az egyénre szabott motiváción és differenciált feladatkiosztásokon kívül jelentős szerephez jut a motoros tanulás, a tevékenységbe ágyazott kognitív fejlesztés.

A testi-lelki egészségre nevelés sokféle aspektusa valósítható meg a tantárgy keretében: a kitartás, az erőnlét, a fizikai állóképesség és a kooperativitás fejlesztésével a későbbi munkavégzés és a társadalmi integráció, az egyéni boldogulás esélye kap támogatást.

Az erkölcsi nevelés a kitartásban és erőfeszítésben, a sportszerűség megnyilvánulásaiban valósul meg a csapatjátékok során. Az egymásért való felelősségvállalás, a társ segítése, a társas kultúra fejlesztésének jó alkalmai a sorversenyek, a csapatjátékok és versenyfeladatok.

A fizikai állóképesség és a motoros képességek erősen befolyásolják a tanulók iskolai teljesítményét, pályaorientációs lehetőségeit és a jövőbeni munkaerő-piaci alkalmasságukat. A szabadtéri testnevelésórák és szabadidős sporttevékenységek, túrák alkalmat adnak a környezettudatosság erősítésére, a természeti és az ember által teremtett környezet megóvására, minden élő iránti tiszteletre. Testnevelésórán az önállóan végzett, egyéni mozgás- vagy tartásrehabilitációs gyakorlatoknál nagy szerepe van a hatékony, önálló tanulásnak, amelynek transzfer hatása hasznosulhat a közismereti tantárgyak művelésében és a kulcskompetenciák fejlesztésében.

## Óraterv

|                     | 1. évfolyam | 2. évfolyam | 3. évfolyam | 4. évfolyam |
|---------------------|-------------|-------------|-------------|-------------|
| <b>Heti óraszám</b> | 5           | 5           | 5           | 5           |
| <b>Éves óraszám</b> | 1<br>8<br>0 | 1<br>8<br>0 | 1<br>8<br>0 | 1<br>8<br>0 |

## 1–2. évfolyam

Az enyhén értelmi fogyatékos gyermekeknek ép kortársaikhoz hasonlóan lételeme a mozgás. A mozgásos játékformák során bővülnek önmagukról és szűkebb-tágabb környezetükről szerzett tapasztalataik, ismereteik, fejlődnek kognitív és prekognitív képességeik.

Az iskolás létforma első két évében a testnevelés és sport tantárgy fő célja a mozgásformák elsajátíttatása, a mozgás örömeinek felfedeztetése, az egészséges életmódra nevelés és az esetleges testtartásbeli rendellenességek és a mozgásos ügyetlenség korrekciója. A közösségi mozgásformák során a kooperáció, a sportszerűség alapjainak megteremtése, a gyermek és szociális környezete számára egyaránt kedvező attitűdök kialakítása.

Az enyhén értelmi fogyatékos kisgyermek számára a testnevelés tantárgy számos lehetőséget kínál a tanuláshoz nélkülözhetetlen pszichikus funkciók fejlesztésére.

Kulcskompetenciáik fejlesztését számos területen szolgálhatja a testnevelés és a sport. Az anyanyelvi kommunikáció, a beszédértés és a beszédprodukció fejlesztését kiemelt feladatként említi az Irányelv. A testnevelésórákon vagy szabadós sporttevékenységek keretében számos alkalom kínálkozik az auditíven érzékelt beszéd megértésére és a megértettek alkalmazására. Az olvasás-írás elsajátításában elvitathatatlan a vizuomotoros koordináció, a lateralitás, a szerialitás biztonságos alkalmazása, amelyek – főképp a kisgyermek – testnevelésóráinak jelentős részét adják. A feladatok végrehajtásához gyakorta szükséges a téri orientációra utaló viszonzyszavak megértése és az azok alapján történő cselekvés. A matematikai kompetencia fejlesztése transzferhatások révén, a funkcionális képességek javulása az érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet fejlesztésével valósul meg. A természettudományos kompetencia a mindennapi élet természettudományi műveltségeként, egészségvédelmi, betegség- és baleset-megelőzési ismeretként van jelen a testnevelésórákon.

A gyógypedagógia eszköztárán, valamint az esetleges terápiás szükségleteken és lehetőségeken túl meghatározó az egyéni különbségekhez alkalmazkodó időmennyiség, a játékosság biztosítása, valamint a gyermeki kíváncsiság fenntartása/felkeltése.

### A tematikai egységeket áttekintő táblázat

#### 1. évfolyam

| Tematikai egység<br>megnevezése                   | Órakeret |
|---------------------------------------------------|----------|
| 1. Motoros képességfejlesztés- edzettség, fitness | 35       |
| 2. Motoros készségfejlesztés-mozgástanulás        | 33       |
| 3. Játék                                          | 42       |
| 4. Versenyzés                                     | 28       |
| 5. Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés     | 20       |
| 6. Tánc                                           | 22       |

## 2. évfolyam

| Tematikai egység<br>megnevezése                  | Órakeret |
|--------------------------------------------------|----------|
| 1. Motoros képességfejlesztés-edzettség, fittség | 35       |
| 2. Motoros készségfejlesztés-mozgástanulás       | 37       |
| 3. Játék                                         | 38       |
| 4. Versenyzés                                    | 32       |
| 5. Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés    | 20       |
| 6. Tánc                                          | 18       |

| Tematikai<br>egység/<br>Fejlesztési cél                       | 1. Motoros képességfejlesztés – edzettség, fittség                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                |  |
|---------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------|--|
| Előzetes tudás                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                |  |
| <b>A tematikai<br/>egységnevelési-<br/>fejlesztési céljai</b> | <p>A tanulók mozgásképségeinek és fittségének növelése (eszközökkel és azok nélkül).</p> <p>A vázizomzat erősítése és nyújtása egyszerű, gimnasztikaigyakorlatokkal.</p> <p>Biomechanikailag helyes testtartás kialakítása és fenntartása.</p> <p>Elemi, ritmikus mozgásformákkal az ideg-, légzési, keringési és mozgatórendszer fejlődésének elősegítése.</p> <p>Egészséges testi fejlődés támogatása.</p> <p>Mozgásműveltség kialakítása és fejlesztése. Motorikus képességek fejlesztése.</p> <p>Mozgásigény felkeltése és fenntartása. A motoros képességek fejlesztése.</p> <p><i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> felismerő, ráismerő és eszközhasználati készségek; gyors, pontos mozgási és testhelyzet-változtatási képesség; megfigyelési és döntési képesség; testérzékelés, a mozgás határainak tudatosítása; téri tájékozódás; a mozgás örömeinek átélése; transzfer hatások a közismereti tantárgyakra.</p> |                                |  |
| <b>Ismeret<br/>ek</b>                                         | <b>Fejlesztési<br/>követelmények/<br/>Tevékenységek</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     | <b>Kapcsolódási<br/>pontok</b> |  |



|                                    |                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                               |
|------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 1.1. Gimnasztika<br><br>1.2. Torna | Alapállás, terpeszállás,<br>kartartások, karkörzés.<br>Törzshajlítások előre-<br>hátra.Szökdelések.<br>Egyszerű kéziszer-<br>gyakorlatok.Bordásfal-<br>gyakorlatok.<br>Lábgyakorlatok.<br>k. Fej-, nyak-,<br>váll-, | <i>Matematika:</i><br>szerialitás és<br>relációk,számlálás.<br><br><i>Magyar nyelv<br/> ésirodalom:</i><br>Viszonyszava<br>k.<br>Az anyanyelv |
|------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

|                                           |                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                             |
|-------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                           | törzsgyakorlatok.<br>Nyújtás, hajlítás,<br>fordítás,döntés.<br>Tartásos helyzetek:<br>ujjtartás, nyújtott, zárt<br>kartartás – előre,oldalt és<br>magas tartásban.                                                                                | kifejező,<br>informáló, felhívó<br>funkcióinak<br>alkalmazása<br>közlés,<br>megbeszélés,<br>rábeszélés<br>formáiban.<br><i>Környezetismeret:</i><br>egészséges<br>életmód,higiéné,<br>önálló öltözés,<br>vetkőzés.<br><br><i>Ének-zene:</i><br>ritmikus<br>mozgások zenére. |
| <b>Kulcsfogalma<br/> k/<br/> fogalmak</b> | Szökdelés, páros láb, jobb-bal, váltott láb, terpeszállás, harántterpesz,<br>fej,törzs, ujj, kéz, kar, karhajlítás, nyújtás, körzés, kéziszer, labda,<br>szalag, tornabot, bordásfal, hátsó és mellső függés, döntés, fordítás,<br>előre, oldalt. |                                                                                                                                                                                                                                                                             |

|                                                    |                                                     |
|----------------------------------------------------|-----------------------------------------------------|
| <b>Tematikai<br/> egység/<br/> Fejlesztési cél</b> | <b>2. Motoros készségfejlesztés – mozgástanulás</b> |
| <b>Előzetes tudás</b>                              |                                                     |

|                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
|-------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p><b>A tematikai egységnevelési-fejlesztési céljai</b></p> | <p>A testvázlat tudatosítása, lateralitás, szerialitás, vizuomotoroskoordináció, egyensúlyérzékelés és észlelés fejlesztése.</p> <p>A pszichikus funkciók (figyelem, emlékezet, gondolkodás) és gondolkodási műveletek (összehasonlítás, konkretizálás, differenciálás) fejlesztése.</p> <p>Koordinációs képesség, mozgástanulási, mozgásszabályozó, mozgásalkalmazkodó, egyensúlyozó képesség, valamint az adekvátreakciók, a ritmus és a téri tájékozódó képesség fejlesztése.</p> <p>A közismereti tantárgyak tanulásának habilitációs megsegítése az észlelés, kinezetikus érzékelés, figyelem, emlékezet és térérzékelési képességek fejlesztésével.</p> <p>Hely- és helyzetváltoztató természetes mozgásformák kialakítása, megerősítése.</p> <p>Testtérkép, lateralitás, szerialitás tudatosítása. Szenzoros integráció fejlesztése.</p> <p>Természetes mozgásformák alkalmazása, gyakorlása, továbbfejlesztése a torna, az atlétika, a sportág jellegű feladatokban, agyermektáncban.</p> <p>A vízbiztonság megalapozásának előkészítése.</p> <p><i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> testhelyzet és változásai; pontos megfigyelésre törekvés; járás egyensúlyának megtartása kijelölt nyomvonalon; mozgás sebességének és irányának érzékelése; testrészek, testhelyzetek ismerete; saját test elfogadása.</p> |
|-------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

| Ismeretek                   | Fejlesztési követelmények/<br>Tevékenységek                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         | Kapcsolódási pontok                                                                                                                                                                                                                                          |
|-----------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 2.1. Testséma tudatosítását | Testhelyzet tudatos változtatása:                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   | Magyar nyelv és                                                                                                                                                                                                                                              |
| szolgáló játékok            | <p>állások, ülések, fekvés hanyatt, háton, oldalt bemutatással és utánzással. Testrészek megkülönböztetése taktilis ingerlésre, testtájak megmutatása érintéssel. Egyszerű játéktárgyak felismerése tapintás útján. Célzott stimulációk játékok és labda adogatásával. Az egyensúly-érzékelés és -észlelés fejlesztése járással, forgással, gurulással, súlypont áthelyezésével.</p>                                                                                                | <p><i>irodalom:</i><br/>Szövegértés-szövegalkotás szóban.<br/>Az anyanyelv kifejező, informáló, felhívó funkcióinak alkalmazása közlés, megbeszélés, rábeszélés formáiban.</p> <p><i>Környezetismeret:</i> testrészek, higiénés szokások, öltözköztetés.</p> |
| 2.2. Atlétikai elemek       | <p>Rövid távú futás és járás, hirtelen megállás, szóbeli instrukciók és bemutatás alapján. Mozgás sebesség, irány érzékelése lengetés, hintázás, gurulás alkalmával. Futás: lassú, kötetlen; hosszú egyenletes; változó iramú. Futóiskola: sarokemelés, térdemelés, kanyarodás, alakzatok. Kötetlen futások. Rövid, gyors futások. Akadályfutások (a gyermekekhez adaptált akadályokkal). Állórajt. Szökdelés egy és páros lábbal; helyben és haladva. Szökdelés akadály felett</p> | <p><i>Ének-zene:</i><br/>ritmusra, zenére járás, tánc elemek.</p>                                                                                                                                                                                            |

|                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
|-----------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                                       | (gyermekekhez adaptált akadályokkal).                                                                                                                                                                                                                                                                      |
| <p>2.3. <i>Torna</i><br/>A talajtorna és az atlétika alapmozgásai</p> | <p>Támasz-, függés- és egyensúlygyakorlatok . Támaszok tornaszámoly alkalmazásával. Guruló átfordulás. Alacsony tornaszekrényre felugrás, leugrás – átugrás (5 ütemben: támasz, feltérdelés, felguggolás, felállás, leugrás). Tornapadon járás, fordulatok. Függés bordásfalon, gyűrűn, lengés gyűrűn.</p> |

|                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |  |
|------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|
|                                    | <p>Gyertya kartámasszal.<br/> Testsúly megtartása támaszbankarhajlítással.<br/> Négykézláb járás.<br/> Mellső és hátsó helyzetbenkúszás, csúszás.<br/> Guruló átfordulás előre-hátra –egyedi megsegítéssel.<br/> Tarkóállás segítségével.<br/> Függeszkedés bordásfalon éskötélen.<br/> Gyűrűn hintázás.<br/> Egyensúly gyakorlatok.<br/> Járas lábujjon, talpélen, gördülősarkon.<br/> Utánlépés, fordulatok, sarokemelés, térdemelés.<br/> Kötélugrás.<br/> Helyből és rövid rohammaltávolugrás.<br/> Dobás, csúsztatás, gurítás, rúgásmegkísérlése – labdával és babzsákkal – célba, irányba és távolba.</p> |  |
| 2.4. Ismerkedés az úszásalapjaival | Vízi játékok, fújó gyakorlatokvízben, siklás segítségével.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |  |
| <b>Kulcsfogalmak/ fogalmak</b>     | <p>Állás, ülés, fekvés, hanyatt, háton, hason, oldalt, járás, távolság, futás, test, kéz, láb, has, hát, fej, szem orr, fül, labda, kocka, baba, séta, forgás,sebesség, gurulás, lengetés, medence, siklás, buborék.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |  |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Tematikai egység/<br/>Fejlesztési cél</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | <b>3. Játék</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
| <b>Előzetes tudás</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
| <b>A tematikai egységnevelési-fejlesztési céljai</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                          | <p>Az egészséges életmód és a rendszeres fizikai aktivitás iránti igénymegalapozása.<br/> Fizikai erőnlét, állóképesség kialakítása / fenntartása.<br/> Játékszabályok által az elemi döntésképeség és szabálytudatkialakítása.<br/> Csapatszellemre, sportszerűsége nevelés.Együttműködés, kooperáció elősegítése.<br/> Siker és kudarc elviselése képességének fejlesztése.Versenyszellem kialakítása és fenntartása.<br/> <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> társakra figyelés; együttműködés;szabálykövetés, szabálytartás; önellenőrzés; „beszéd”–mozgás koordináció; téri orientáció; kudarcátűrés; győzelem sportszerű megélése.</p> |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
| <b>Ismeretek</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              | <b>Fejlesztési követelmények/<br/>Tevékenységek</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | <b>Kapcsolódási pontok</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
| <p>3.1. <i>Futó és fogójátékok</i> – fogócska, macska és egerek stb.Páros fogó – Hátsó pár előrefuss! stb.<br/> Átfutó játékok – Gyertek haza, ludaim! Adj király katonát! stb.</p> <p>3.2. <i>Énekes és mondókáskörjátékok</i> – népi gyermekjátékok</p> <p>3.3. <i>Sor- és váltóversenyek</i>Sor- és váltóversenyek sporteszközök (labdák) beépítésével</p> | <p>Egyénileg, párban, csoportban végezhető játékok elsajátítása szerrel és/vagy szer nélkül.<br/> Szerepjátékok, szabályjátékok, feladatjátékok értése és reprodukciója.<br/> Kreatív és kooperatív játékok értése és reprodukciója<br/> Sportelőkészítő játékok értése és reprodukciója.<br/> Népi gyermekjátékok értése és reprodukciója.<br/> Érzelmek és motivációk szabályozásának elemi szintűmegvalósítása.<br/> Élményszerűség és örömmérsékeltetése a</p>                                                                                                                                                                            | <p><i>Magyar nyelv ésirodalom:</i><br/> Viszonyszavak.<br/> Az anyanyelv kifejező,informáló, felhívó funkcióinak alkalmazása közlés, megbeszélés, rábeszélés formáiban.<br/> Népmesék, mondókák,népdalok, kiszámolók.</p> <p><i>Környezetismeret</i><br/> : egészséges életmód, testi higiéné, önálló öltözés, vetkőzés.</p> |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                     |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>3.4. <i>Labdajátékok, versenyek</i> A játékok során fokozatosan nehezített szabályokkal történik a játékvezetés, a tanulók haladásának függvényében. Játékok a különböző anyagú, méretű és tulajdonságú labdákkal: gumilabda, kislabda, gyógylabdák, kosárlabda, football-labda</p> | <p>társas játéktevékenységben. Személyes és társas folyamatok megélése. A konfliktuskezelés elemi szintű ismerete és gyakorlata.</p> <p>Játékos ismerkedés a különböző anyagú, méretű és tulajdonságú labdákkal. Gurítások, dobások célba, irányba, feldobás, elkapás két kézzel, ölelő fogással. Labda iskola falnál. Labda adogatása körben, zeneritmusára. Kétkezes alsó és kétkezes felső labdafogás. Egykezes felső dobás gyakorlása falnál. Páros labdázás. Érkező labda megfogása és továbbadása társnak. Labda átvétel. Labda vezetés. Adogató és kidobó csoportjátékok, versenyek (kidobó, Jancsi a körben, labdacica gurítással stb.).</p> | <p><i>Ének-zene:</i> énekes mondókák, ritmusra mozgás, ritmusra tárgyadogatása.</p> |
| <p><b>Kulcsfogalmak</b><br/>/</p>                                                                                                                                                                                                                                                      | <p>Fogócska, körjáték, sorverseny, váltóverseny, labda (gumi-, tenisz-,</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                     |

|                 |                                                                                                                                                                                               |
|-----------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>fogalmak</b> | pingpong-, kosár-, röp-, kézi-, gyógy-, futball-), gurítás, dobás, pattintás, megfogás, elkapás, kétkezes, egykezes, felső fogás, alsó fogás, páros, átadás, elkapás, labdavezetés, adogatás. |
|-----------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                              |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Tematikai egység/<br/>Fejlesztési cél</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        | <b>4. Versenyzés<sup>1</sup></b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                              |
| <b>Előzetes tudás</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                              |
| <b>A tematikai egységnevelési-fejlesztési céljai</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                | <p>A tanulók képessé tétele egyszerűsített szabályokkal zajló versenyzésre sor- és váltóversenyek és egyszerűsített sportági versenyek esetében.</p> <p>A sportoló mint példakép megjelenítése.</p> <p><i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> mozgáskoordináció; társakra figyelés; együttműködés; szabálykövetés, szabálytartás; önellenőrzés; „beszéd”mozgás koordináció; téri orientáció; kudarcűrész; győzelem; portszerűmegélés; egészséges versenyszellem; döntésképeség; reagáló képeség.</p> |                                                                                                                                                                                                                                              |
| <b>Ismeretek</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    | <b>Fejlesztési követelmények/<br/>Tevékenységek</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                | <b>Kapcsolódási pontok</b>                                                                                                                                                                                                                   |
| <p>4.1. Futó és ugróversenyek</p> <p>Sorversenyek</p> <p>Váltóversenyek</p> <p>Futóverseny</p> <p>Ugróiskola</p> <p>Kötélugrás-verseny</p> <p>4.2. Labdás versenyek</p> <p>Kosárra dobó verseny</p> <p>Labdavezetési verseny</p> <p>Kidobó játék</p> <p>Kézi és röplabda alapmozgásaiból összeállított versenyek</p> <p>Labdarúgás alapjai – kapurarúgó verseny</p> | <p>Egyszerűsített sportági versenyek végrehajtása egyszerűsített szabályokkal. Sor-és váltóversenyek szabályainak megismerése és betartása.</p> <p>Egyszerűsített sportági versenyek megismerése és végrehajtása az írott és íratlan sportszerűségi szabályok betartásával.</p> <p>Sportszerűség fogalmi jelentésének és gyakorlatának megismerése.</p>                                                                                                                                            | <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i></p> <p>viszonyszavak; a versenyekhez, sporthoz kapcsolódó szakkifejezések tartalma, szókincs bővítés.</p> <p><i>Környezetismeret</i></p> <p>: egészséges életmód, higiéné, önálló öltözés, vetkőzés.</p> |

<sup>1</sup> A versenyjátékok ütemezhetőek a diáksport és a szabadidős tevékenység idejére is. A tehetséggondozást, az egyes sportágban tehetséget mutató gyermek – szülői egyetértéssel – szakadózóhoz irányítását vállalhatja a testnevelés órát tartó pedagógus, de az élsport nem alapfeladat.



|                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
|------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Kulcsfogalmak/<br/>fogalmak</b> | Fogócska, körjáték, sorverseny, váltóverseny, a játékok, sportágak neve, labdák neve, gurítás, dobás, pattintás, megfogás, elkapás, kétkezes, egykezes, felsőfogás, alsó fogás, páros, átadás, elkapás, labdavezetés, adogatás, győztes, ellenfél, vesztes, tisztelet, sportszerűség. |
|------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

| <b>Tematikai<br/>egység/<br/>Fejlesztési cél</b>                                                                                                                                                                          | <b>5. Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés<sup>2</sup></b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                    |  |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|
| <b>Előzetes tudás</b>                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                    |  |
| <b>A tematikai<br/>egységnevelési-<br/>fejlesztési céljai</b>                                                                                                                                                             | <p>Egészségfejlesztő mozgásos tevékenységformák kialakítása. Relaxációs gyakorlatok mint az önsegítés eszközeinek tudatosítása. Higiénés ismeretek tudatos alkalmazása, képességének és igényének erősítése.</p> <p>A szabad levegőn végzett sportok egészségmegőrző szerepének tudatosítása és szokássá válásának támogatása.</p> <p>A könnyített testnevelés individuális lehetőségének megteremtése. A tanulók betegségtudatának, féltékenységének, esetleges gátlásainak mérséklése, oldása egyéni sikerhez juttatással.</p> <p>A tanulók meggyőzése a baleset-megelőzés fontosságáról, abekövetkező baleset esetén a teendők tudatosítása.</p> <p><i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> egészségtudatosság; mozgásigény; rendszeres mozgás a szabadban, „levegőzés” igénye és élvezete; döntésképeség; gyors reagálás; a körülményekhez való alkalmazkodás; a természet szeretete, megóvása a gyermekek szintjén.</p> |                                                                                                                                    |  |
| <b>Ismeretek</b>                                                                                                                                                                                                          | <b>Fejlesztési követelmények/<br/>Tevékenységek</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       | <b>Kapcsolódási pontok</b>                                                                                                         |  |
| <p>5.1. <i>Testi-lelki higiéné</i></p> <p>Relaxációs gyakorlatok</p> <p>Testi-lelki higiéné</p> <p>Egészséges életmód alapelemei – étkezés, ruházat, pihenés, mozgás, a káros anyagok kerülése</p> <p>Az úszás elemei</p> | <p>Játékos relaxációs gyakorlatok végzése.</p> <p>Testi higiénés ismeretek és azok mindennapi gyakorlatának javítása.</p> <p>Lehetőség szerint az úszáselemeinek elsajátítása.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        | <p><i>Ének-zene:</i> relaxációs zenék.</p> <p><i>Környezetismeret:</i> egészséges táplálkozás, kellő időtartamú alvás szerepe,</p> |  |

<sup>2</sup> Az egészségfejlesztés témaköréhez nem csak a mozgásos aktivitás kapcsolódhat, a sajátos nevelési igényű tanulók esetében a speciális fizikai mozgáskorrekciók mellett nagy jelentőségű lehet a könnyített testnevelés és a szabad levegőn üzhető sporttevékenységek.

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                            |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>5.2. Természetben űzhető sportok Valamennyi évszakban, lehetőség szerint a sportfoglalkozások 30%-át töltsék szabadban a tanulók. A tornagyakorlatok kivételével valamennyi tematikai egységben szereplő feladatok a szabadban is elvégezhetőek.</p> <p>Túra – balesetvédelem: kullancsveszély</p> | <p>Szabad térben végzett gyakorlatok végrehajtása. Az időjárástól és a lehetőségektől függően futkározás a hóban, hógolyózás, csúszkálás, szánkózás, hóemberépítés.</p> | <p>tisztálkodási szokások; napirend.</p> <p><i>Informatika:</i> számítógép-használat behatárolt időkeretekkel és célirányosan.</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> gyermekirodalmi alkotások az egészség- betegség</p> |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

|                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                              |                     |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------|
| <p>5.3. Könnyített testnevelés, tartáskorrekció (Konzultációk, tudástranszferek az illetékes szakemberek között: ortopéd szakorvos, gyógytestnevelő, gyógytornász, konduktor, szomatopedagógus. Lehetőség szerint törekvés a tanterv szerinti foglalkozásokhoz való visszatéréshez.)</p> | <p>A tanulók egyéni állapotához, elváltozásaihoz igazodó gyakorlatok. A tantervben foglalt, nem ellenjavallt gyakorlatok, feladatok végrehajtása. Testtartásjavító gyakorlatok. Preventív és korrigáló feladatok megoldása sporteszközök alkalmazásával.</p> | <p>témaköréből.</p> |
| <p><b>Kulcsfogalmak/ fogalmak</b></p>                                                                                                                                                                                                                                                    | <p>Pihenés, relaxáció, edzettség, egészséges életmód, egészséges és nem egészséges étel, káros anyag, szabad tér, szabad levegő, természet, időjárás, túra, gyógytorna, korrekció, korrigálás, képesség, betegség, állapot, javulás.</p>                     |                     |

|                                                 |                       |
|-------------------------------------------------|-----------------------|
| <p><b>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</b></p> | <p><b>6. Tánc</b></p> |
| <p><b>Előzetes tudás</b></p>                    |                       |

|                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
|----------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p><b>A tematikai<br/>egységnevelési-<br/>fejlesztési céljai</b></p> | <p>A mozgásnyelv megalapozása.<br/> Testtudat, mozgás, mozdulatlanság érzékelésének fejlesztése. Térbeli alkalmazkodás javítása.<br/> Lateralitás és szerialitás kialakítása, illetve fejlesztése.<br/> A fizikai képességek fejlesztésével a koordináció és koncentrációfejlesztése.<br/> Metrum, tempó, ritmus érzékelése képességének fejlesztése. Helyes testtartás kialakítása és automatizálása.<br/> Az együttmozgás élményének megtapasztaltatása.<br/> Törekvés az egyensúlyi viszonyokon keresztül a kontaktusteremtés lehetőségének kialakítására.<br/> A pozitív önértékelés és reakcióképesség növelése. Népi mozgásos gyermekjátékok megismertetése.<br/> Csoportos játék- és megjelenítőképesség fejlesztése.<br/> Rögtönzés és együttműködés képességének kialakítása. Muzikalitás fejlesztése.<br/> <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> testhelyzet és változásai; pontos megfigyelésre törekvés; járás, ugrás egyensúlyának megtartása; mozgás sebességének és irányának érzékelése.</p> |
|----------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

| Ismeretek                                                                                    | Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek                                                           | Kapcsolódási pontok                                  |
|----------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------|
| 6.1. Mozgás-narráció<br>Mozgásos dramatikus játékok<br>Kézjátékok<br>6.2. Tematikus mozgások | Érzelmek elemi szintű kifejezése gesztusokkal, mozdulatokkal.<br>Közös cselekvés tanárinarrációra. | Magyar nyelvés irodalom: dramatizálás.<br>Ének-zene: |

|                                              |                                                                                                                                                                                                                                      |                                       |
|----------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------|
| 6.3. Népi gyermekjátékok, a népi tánc elemei | Induló, megálló, gyorsító, lassító gyakorlatok végzése.<br>Egyszerű lépésekből álló karikázók, körtáncok.                                                                                                                            | zenehallgatás, népzene, gyermekdalok. |
| <b>Kulcsfogalmak/fogalmak</b>                | Térirány, állás, ülés, fekvés, hanyatt, háton, hason, oldalt, járás, távolság, futás, test, kéz, láb, has, hát, fej, szem, orr, fül, séta, forgás, sebesség, ritmus, tempó, játék, dal, néptánc, gyermekdal, népdal, hegedű, citera. |                                       |

|                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
|-------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén</b> | A tanuló képes <ul style="list-style-type: none"> <li>– az alapvető biztonsági szabályok betartására,</li> <li>– testrészei megnevezésére,</li> <li>– testhelyzetének és a testhelyzet változásainak érzékelésére,</li> <li>– szökdelésekre, alap-, terpesz-, és harántállás, valamint nyak-, kar-, törzshajlítás és -körzés végzésére, ülő, fekvő testhelyzet elfoglalására (vezényszóra, bemutatás után és/vagy segítséggel),</li> <li>– a járás és futás közötti különbség gyakorlati differenciálására,</li> <li>– a tanult játékok nevének felismerésére,</li> <li>– empirikus szinten felismerni a labda mozgásának sajátosságait,</li> <li>– az alapvető higiénés követelmények betartására,</li> <li>– a mozgás és játék élvezetére.</li> </ul> |
|-------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

### 3–4. évfolyam

A 3–4. évfolyamon a testnevelés és sport tantárgy fő célja a mozgásformák elsajátíttatása, a mozgás örömeinek megélése, az egészséges életmódra nevelés. Az erő, az állóképesség, a gyorsaság és az ügyesség növelése, a motoros, kondicionális és koordinációs képességek fejlesztése az ismeretek koncentrikus bővítésével együtt történik.

Fokozott figyelmet kell fordítani az esetleges testtartásbeli rendellenességek és a mozgásos ügyetlenség korrekciójára. A közösségi mozgásformák során a kooperáció, a sportszerűség alapjainak megteremtése, a gyermek és szociális környezete számára egyaránt kedvező attitűdök kialakítása a feladat.

#### Tematikus összesített óraterv 3. évfolyam

| Tematikai egység                                 | Órakeret |
|--------------------------------------------------|----------|
| 1. Motorosképességfejlesztés- edzettség, fittség | 35       |
| 2. Motoroskészségfejlesztés- mozgástanulás       | 35       |
| 3. Játék                                         | 40       |
| 4. Versenyzés                                    | 28       |
| 5. Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés    | 20       |
| 6. Tánc                                          | 22       |

#### 4. évfolyam

| Tematikai egység                                 | Órakeret |
|--------------------------------------------------|----------|
| 1. Motorosképességfejlesztés- edzettség, fittség | 35       |
| 2. Motoroskészségfejlesztés- mozgástanulás       | 35       |
| 3. Játék                                         | 40       |
| 4. Versenyzés                                    | 32       |
| 5. Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés    | 20       |
| 6. Tánc                                          | 18       |

|                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
|---------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Tematikai<br/>egység/<br/>Fejlesztési cél</b>              | <b>1. Motoros képességfejlesztés –edzettség, fittség</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
| <b>Előzetes tudás</b>                                         | Vezényszóra, bemutatás után és /vagy segítséggel szökdelések, alap-, terpesz-, és harántállás, valamint nyak-, kar-, törzshajlítás és -körzés végrehajtása. Irányítás mellett egyszerű kétütemű gyakorlatok kivitelezése. Alapvető tartásos helyzetek felvétele.                                                                                                                                                                            |
| <b>A tematikai<br/>egységnevelési-<br/>fejlesztési céljai</b> | <p>A motoros képességek fejlesztése.</p> <p>A tanulók mozgásképességének és fittségének növelése (eszközökkelés azok nélkül).</p> <p>A vázizomzat erősítése és nyújtása egyszerű, gimnasztikaigyakorlatokkal.</p> <p>Biomechanikailag helyes testtartás kialakítása és fenntartása.</p> <p>Elemi, ritmikus mozgásformákkal az ideg-, légzési, keringési és</p>                                                                              |
|                                                               | <p>mozgatórendszer fejlődésének elősegítése. Egészséges testi fejlődés támogatása.</p> <p>Mozgásműveltség kialakítása és fejlesztése. Motorikus képességek fejlesztése.</p> <p>Mozgásigény felkeltése és fenntartása.</p> <p><i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> saját test mozgásszabályozásának képessége; mozgásos alapformák végrehajtásának képessége;</p> <p>mozgáskoordinációs képesség; erő kifejtés és szabályozás képessége.</p> |

| Ismeretek                  | Fejlesztési követelmények/<br>Tevékenységek                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            | Kapcsolódási pontok                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
|----------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Torna                      | <p>Egyszerű fej-, nyak-, váll-, törzs-,kar-, lábgyakorlatok ütemes végzése 2 és 4 ütemben.</p> <p>Nyújtás, hajlítás, fordítás, döntés.Tartásos helyzetek: ujjtartás, nyújtott, zárt kartartás – előre, oldalt és magas tartásban; Hajlított tartások: csípőhöz, mellkashoz, vállhoz,térdhez.</p> <p>Fogásmódok: alsó-és felsőfogás,madárfogás.</p> <p>Állások: alap, terpesz, oldalt ésharánt.</p> <p>Mellső fekvőtámasz.</p> <p>Egyszerű társas és kéziszer-(labda,kötél) gyakorlatok</p> <p>Szergyakorlatok: pad, zsámoly, bordásfal.</p> <p>Bordásfalgyakorlatok.</p> <p>Mozgásos alapformák: térdelés,ülés, fekvés, emelés, leengedés, hajlítás, körzések, szökdelések, ugrások,rugózások, összetett törzsmozgások.</p> <p>Négy-nyolc ütemű szabadgyakorlatok.</p> | <p><i>Matematika:</i> szerialitás és relációk,számlálás.</p> <p><i>Magyar nyelv ésirodalom:</i> Viszonyszavak.<br/>Az anyanyelv kifejező, informáló, felhívó funkcióinak alkalmazása közlés, megbeszélés, rábeszélés formáiban.</p> <p><i>Környezetismeret</i> : egészséges életmód, testi higiéné, önálló öltözés, vetkőzés.</p> <p><i>Ének-zene; dráma és tánc:</i> ritmikus mozgások zenére.</p> |
| Kulcsfogalmak/<br>fogalmak | <p>Alsó, felső, magas, mély, ütem, fekvőtámasz, nyújtott ülés, törzsemelés és -döntés, boka fogás, hintázás (bölcső), malomkörzés, tölcserkörzés,ugrókötél, súlyzó, tornabot, buzogány, tornapad, zsámoly.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |

|                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                |
|------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Tematikai egység/<br/>Fejlesztési cél</b>         | <b>2. Motoros készségfejlesztés – mozgástanulás</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                |
| <b>Előzetes tudás</b>                                | <p>A biztonsági szabályok betartása.</p> <p>Kialakult testtérkép, iram- és irányérzékelés mozgás közben. A tanult gyakorlatok végrehajtása irányítás mellett.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                |
| <b>A tematikai egységnevelési-fejlesztési céljai</b> | <p>Hely- és helyzetváltoztató mozgásformák kialakítása.</p> <p>A pszichikus funkciók (figyelem, emlékezet, gondolkodás) és gondolkodási műveletek (összehasonlítás, konkretizálás, differenciálás) fejlesztése.</p> <p>Koordinációs képesség, mozgástanulási, mozgásszabályozó, mozgásalkalmazkodó, egyensúlyozó képesség, valamint az adekvát reakciók, a ritmus és a téri tájékozódó képesség fejlesztése.</p> <p>Természetes mozgásformák alkalmazása, gyakorlása, továbbfejlesztése a torna, az atlétika, a sportág jellegű feladatokban, a gyermektáncban.</p> <p>Vízi biztonság megteremtése.</p> <p><i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> pontos reakciók szóbeli instrukciókra; döntésképeség; szociális képességek; testhelyzet-érzékelési képesség.</p> |                                                                                                                                                                                                                                                                                |
| <b>Ismeretek</b>                                     | <b>Fejlesztési követelmények/<br/>Tevékenységek</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              | <b>Kapcsolódási pontok</b>                                                                                                                                                                                                                                                     |
| 2.1. Szenzomotoros koordináció                       | Szem-kéz koordinációs játékok, versenyfeladatok – pl. szappanbuborék elkapása.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   | <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i></p> <p>Szövegértés-szövegalkotás szóban.</p> <p>Az anyanyelv kifejező, informáló, felhívó funkcióinak alkalmazása közlés, megbeszélés, rábeszélés formáiban.</p> <p><i>Környezetismeret:</i> testrészek, higiénés szokások, öltöztetés</p> |
| 2.2. Rendgyakorlatok                                 | <p>Térköz, távköz, takarás, igazodás tartása, testfordulatok adott irányokba.</p> <p>Nyitódás, felzárkózás.</p> <p>Testfordulatok helyben, ugrással.</p> <p>Menetelés ütem-, lépés- és távköztartással, tempóváltásokkal; a lépésváltásmegkísérlése.</p> <p>Soralkotások egyes és többes vonalban, oszlopban.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                |



|                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                   |           |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------|
| 2.3. <i>Torna</i>                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                               | Támaszgyakorlatok talajon, padon, tornaszekrényen. Guruló átfordulás előre-hátra. Gyűrűn és bordásfalon függő gyakorlatok. Egyensúly-gyakorlatok. | vetkőzés. |
| 2.4. <i>Atlétika</i><br>Futásfajták: terep, lassú, egyenletes, változó iramú,állórajttal<br>Kötélugrás különféle fajtáiMagasugrás és távolugrás |                                                                                                                                                                                                                                                                                               | Futásfajták gyakorlása. Kötélugrás különféle fajtáinakgyakorlása. Magasugrás és távolugráselemeinek gyakorlása. Kislabdahajítás állóhelyből és    |           |
| elemei<br>Kislabdahajítás<br>Különféle méretű és súlyúlabdák célba juttatásának módozatai                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                               | keresztlépéssel. Különféle méretű és súlyú labdák célba juttatása különfélemódokon.                                                               |           |
| 2.5. <i>Úszás</i>                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                               | Légzőgyakorlatok, siklás, lebegés, vízbe ugrás, merülés –felügyelettel.                                                                           |           |
| Kulcsfogalmak/<br>fogalmak                                                                                                                      | Vonal, oszlop, menetelés, lépésváltás, térköz, távköz, tenyér, oldalsó középtartás, fejállás, kézállás, híd, függés, tigrisbukfenc, tarkóállás, szekrényugrás, futó- és ugróiskola, váltófutás, hajítás, keresztlépés, dobantás, belégzés-kilégzés, uszoda, medence, higiéné, zuhany, strand. |                                                                                                                                                   |           |

|                                          |                                                                                |
|------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</b> | <b>3. Játék</b>                                                                |
| <b>Előzetes tudás</b>                    | A játékszabályok fontosságának felismerése és elismerése. Labdakezelés elemei. |

|                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
|----------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p><b>A tematikai<br/>egységnevelési-<br/>fejlesztési céljai</b></p> | <p>Az egészséges életmód és a rendszeres fizikai aktivitás iránti igénymegalapozása.<br/>Fizikai erőnlét, állóképesség kialakítása/fenntartása.Csapatszellemre, sportszerűsége nevelés.<br/>Játékszabályok által az elemi döntésképeség és szabálytudatkialakítása.<br/>Együttműködés, kooperáció elősegítése. Siker és kudarc elviselésének képessége.<br/>Versenyszellem kialakítása és fenntartása.<br/><i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> társakra figyelés,<br/><br/>együttműködés;szabálykövetés, szabálytartás; kudarc és győzelem sportszerű megélése.</p> |
|----------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

| Ismeretek                                                                                                                                                                                                                                    | Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | Kapcsolódási pontok                                                                                                                                                                               |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>3.1. Labdás játékok</p> <p>Dobó és elfogó játékok</p> <p>Labdavezetés kézzel, lábbal, cselezés védővel szemben</p> <p>Átadások helyben és mozgásközben</p> <p>Célba rúgó és célba dobó játékok</p> <p>Zsinórlabda és labdarúgáselemei</p> | <p>Egyénileg, párban, csoportban végezhető játékok elsajátítása szerrel és /vagy szer nélkül.</p> <p>Szerepjátékok, szabályjátékok, feladatjátékok értése és reprodukciója.</p> <p>Kreatív és kooperatív játékokértése és reprodukciója.</p> <p>Sportelőkészítő játékok értése és reprodukciója.</p> <p>Népi gyermekjátékok értése és</p> | <p>Magyar nyelv és irodalom: Az anyanyelv kifejező, informáló, felhívó funkcióinak alkalmazása közlés, megbeszélés, rábeszélés formáiban. Népi gyermekjátékok – népmesék, mondókák, népdalok,</p> |
| <p>3.2. Futáson alapuló játékok</p> <p>Futó- és fogó játékok taktikai elemekkel</p> <p>Sor- és váltóversenyek</p> <p>3.3. Népi gyermekjátékok</p> <p>3.4. Küzdősportok elemei</p>                                                            | <p>reprodukciója.</p> <p>Érzelmek és motivációk szabályozásának elemi szintű megvalósítása.</p> <p>Élményszerűség és örömeztetése a társas játéktevékenységben.</p> <p>Személyes és társas folyamatok megélése.</p> <p>A konfliktuskezelés elemi szintű ismerete és gyakorlata.</p>                                                       | <p>kiszámolók.</p> <p>Környezetismeret : egészséges életmód, testi higiéné, önálló öltöztetés, vetkőzés.</p>                                                                                      |
| <b>Kulcsfogalmak/ fogalmak</b>                                                                                                                                                                                                               | Játékok neve, szabály, védekezés, támadás, védő, támadó, cselezés, célbadobás, labdavezetés, kikerülés, átvétel.                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                   |

| Tematikai egység/ Fejlesztési cél | 4. Versenyzés                                                                                                                               |
|-----------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Előzetes tudás</b>             | <p>A versenyek szabályainak ismerete és betartása. A versenyfeladatok nevének ismerete.</p> <p>Saját és társak testi épségének védelme.</p> |

|                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
|----------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p><b>A tematikai<br/>egységnevelési-<br/>fejlesztési céljai</b></p> | <p>A tanulók képessé tétele egyszerűsített szabályokkal zajló versenyzésresor- és váltóversenyek és egyszerűsített sportági versenyek esetében.</p> <p>A sportoló mint példakép megjelenítése.</p> <p>Képességfejlesztési fókuszok: szabálykövetés, szabálytartás; önellenőrzés; kudarcűrés; győzelem sportszerű megélése; egészségesversenyszellem; szociális kompetenciák; kooperáció; koordináció; döntési és reagáló képesség.</p> |
|----------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

| Ismeretek                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    | Fejlesztési követelmények/ Tevékenységek                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   | Kapcsolódási pontok                                                                                                                                                                                |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>4.1. Futó, ugró és akadályversenyek</p> <p>Sorversenyek<br/>Váltóversenyek<br/>Futóverseny<br/>Ugróiskola<br/>Kötélugrás-verseny</p> <p>4.2. Labdás versenyek</p> <p>Kosárra dobó verseny<br/>Labdavezetési verseny<br/>Kidobójáték<br/>Kézi és röplabda alapmozgásaiból összeállított versenyek<br/>Labdarúgás alapjai – kapurarúgó verseny</p> <p>4.3. A sportági versenyek alapjai</p> | <p>Egyszerűsített sportági versenyek végrehajtása egyszerűsített szabályokkal. Sor- és váltóversenyek szabálynak megismerése és betartása.</p> <p>Egyszerűsített sportági versenyek megismerése és végrehajtása az írott és íratlan sportszerűségi szabályok betartásával. Sportszerűség fogalmi jelentésének és gyakorlatának megismerése.</p> <p>A sportoló mint példaképelfogadása.</p> | <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i><br/>viszonyszavak; a versenyekhez, sporthoz kapcsolódó szakkifejezések tartalma, szókincs bővítés.</p> <p><i>Környezetismeret:</i><br/>egészséges életmód.</p> |
| A versenyfeladatok, labda és labda nélküli sportági versenyek egyre nehezebb formái, közelítve a valódisportági versenyekhez.                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                    |
| <b>Kulcsfogalmak/ fogalmak</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               | <p>Páros fogó, sorverseny, váltóverseny, sportág, labda, gurítás, dobás, pattintás, megfogás, elkapás, kétkezes, egykezes, felsőfogás, alsó fogás, páros, átadás, elkapás, labdavezetés, adogatás, győztes, ellenfél, vesztes, tisztelet, sportszerűség, kidobós, zsinórlabda, kosárlabda, futball, kötélugró verseny.</p>                                                                 |                                                                                                                                                                                                    |

|                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                    |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Tematikai egység/<br/>Fejlesztési cél</b>                                                                                                                                                                             | <b>5. Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                    |
| <b>Előzetes tudás</b>                                                                                                                                                                                                    | A testi-lelki egészség alapjainak mindennapi gyakorlata.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                    |
| <b>A tematikai egységnevelési-fejlesztési céljai</b>                                                                                                                                                                     | <p>Egészségfejlesztő mozgásos tevékenységformákra nevelés. Relaxációs gyakorlatok mint az önsegítés eszközeinek tudatosítása. Higiénés ismeretek tudatos alkalmazására nevelés. A szabad levegőn végzett sportok egészségmegőrző szerepének felismertetése.</p> <p>A könnyített testnevelés individuális lehetőségének megteremtése. A tanulók betegségtudatának, félénkségének, esetleges gátlásainak mérséklése, oldása egyéni sikerhez juttatással.</p> <p>A tanulók meggyőzése a baleset-megelőzés fontosságáról, abekövetkezett baleset esetén a teendők tudatosítása.</p> <p><i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> egészségtudatosság; mozgásigény; döntésképesség; a körülményekhez való alkalmazkodás; a természetszeretete, óvása a gyermekek szintjén.</p> |                                                                                                                                                                                    |
| <b>Ismeretek</b>                                                                                                                                                                                                         | <b>Fejlesztési követelmények/<br/>Tevékenységek</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 | <b>Kapcsolódási pontok</b>                                                                                                                                                         |
| <b>5.1. Testi-lelki egészség</b><br>Relaxációs gyakorlatok<br>Testi higiéné tartalmi elemei és azok mindennapi gyakorlata<br>Egészséges életmód alapelemei – étkezés, ruházat. Pihenés, mozgás, a káros anyagok kerülése | Játékos relaxációs gyakorlatok végzésére való képesség kialakítása.<br>Testi higiénés ismeretek és azok mindennapi gyakorlása.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | <i>Ének-zene:</i><br>relaxációs zenék, zenehallgatás.<br><br><i>Környezetismeret:</i><br>egészséges táplálkozás, kellő időtartamú alvás szerepe, tisztálkodási szokások; napirend. |
| <b>5.2. Természetben űzhető sportok</b><br>Labdajátékok, futóversenyek stb. – a torna kivételével valamennyi<br>Túra – balesetvédelem: kullancsveszély, a nap károssugarai elleni védelem                                | Szabad térben végzett gyakorlatok végrehajtása – a védő-óvó intézkedések megismerése és gyakorlata (napsugárzás, kullancs, időjárásnak megfelelő ruházat).<br>Úszás természetes vizekben – csak engedélyezett és kijelölt helyen.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   | <i>Magyar nyelv és irodalom:</i><br>gyermekirodalmi alkotások az egészség-betegség témaköréből.                                                                                    |
| Kocogás<br>Kerékpározás<br>, görkorcsolyázás                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                    |

|                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |  |
|-----------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|
| <p>5.3. Könnyített testnevelés, tartáskorrekció</p> | <p>A tanulók egyéni állapotához, elváltozásaihoz igazodó gyakorlatok, a gyógytestnevelővel való konzultáció szerint.<br/>A tantervben foglalt, nemellenjavalt gyakorlatok, feladatok végrehajtása.<br/>Testtartás-javító gyakorlatok.<br/>Preventív és korrigáló feladatok megoldása<br/>sporteszközök alkalmazásával.</p> |  |
| <p><b>Kulcsfogalma k/ fogalmak</b></p>              | <p>Higiéné, relaxáció, edzettség, egészséges életmód, tápláló étel, hizlaló étel, egészségre káros anyag, szabad tér, természet, időjárás, túra, gyógytorna, korrekció, korrigálás, képesség, betegség, állapot, javulás, káros napsugárzás, kullancs.</p>                                                                 |  |

|                                                 |                                                                                                    |
|-------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p><b>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</b></p> | <p><b>6. Tánc</b></p>                                                                              |
| <p><b>Előzetes tudás</b></p>                    | <p>Beszédértés, imitációs képesség.<br/>A gyakorlatok végrehajtásához szükséges mozgásállapot.</p> |

|                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                  |  |
|-------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------|--|
| A tematikai<br>egységnevelési-<br>fejlesztési céljai                          | Csoportos játék- és megjelenítőképesség fejlesztése.<br>Rögtönzés és együttműködés képességének kialakítása.<br>A fizikai képességek fejlesztésével a koordináció és koncentrációfejlesztése.<br>A mozgásnyelv megalapozása és fejlesztése.<br>Az egyensúlyi viszonyokon keresztül a kontaktusteremtés lehetőségének kialakítása a tér tárgyaival, illetve páros gyakorlatokban. Testtudat, mozgás, mozdulatlanság érzékelésének fejlesztése.<br>Térbeli alkalmazkodás fejlesztése.<br>Lateralitás és szerialitás kialakítása, illetve fejlesztése.<br>A fizikai képességek fejlesztésével a koordináció és koncentrációfejlesztése.<br>Metrum, tempó, ritmus érzékelése képességének fejlesztése. Helyes testtartás kialakítása és automatizálása.<br>Az együttmozgás élményének megtapasztaltatása.<br>Törekvés az egyensúlyi viszonyokon keresztül a kontaktusteremtés lehetőségének kialakítására.<br>A pozitív önértékelés és reakcióképesség növelése. Népi mozgásos gyermekjátékok megismertetése.<br>Érzelmek elemi szintű kifejezésének képessége, gesztusokkal, mozdulatokkal.<br><i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> testhelyzet és változásai; pontos megfigyelésre törekvés; járás, ugrás egyensúlyának megtartása; |                                                  |  |
|                                                                               | mozgás sebességének és irányának érzékelése.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                  |  |
| Ismeretek                                                                     | Fejlesztési követelmények/<br>Tevékenységek                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       | Kapcsolódási pontok                              |  |
| 6.1. Mozgás-narráció<br>Mozgásos dramatikus játékok                           | Kézi játékok.<br>Közös cselekvés tanárinarrációra.<br>Közös cselekvés tanulónarrációra.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | Magyar nyelv és irodalom: dramatizálás.          |  |
| 6.2. Tematikus mozgások                                                       | Induló, megálló, gyorsító, lassító gyakorlatok.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   | Ének-zene: zenehallgatás, népzene, gyermekdalok. |  |
| 6.3. Népi gyermekjátékok, a népitánc elemei<br>Fiú és lány szerepek a táncban | Testtudat, mozgás, mozdulatlanság érzékelése. Érzelmek kifejezése nagymozgásokkal, tánclépésekkel.<br>Egyszerű lépésekből álló karikázók, körtáncok.<br>Metrum, tempó,                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |                                                  |  |



|                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                      |  |
|------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|
|                                    | ritmusérzékelése.                                                                                                                                                                                                                                                    |  |
| <b>Kulcsfogalmak/<br/>fogalmak</b> | Téirány, hanyattfekvés, háton, hason, oldalt, járás, távolság, futás, test, kéz, láb, has, hát, fej, szem, orr, fül, séta, forgás, sebesség, ritmus, tempó, játék, dal, néptánc, csárdás, rida, gyermekdal, népdal, hegedű, citera, forgás, utánlépés, keresztlépés. |  |

|                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
|----------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>A fejlesztés<br/>várt<br/>eredményei a<br/>két évfolyamos<br/>ciklusvégén</b> | <p>A tanuló képes</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– felismerni és használni a legfontosabb kézi- és tornaszereket,</li> <li>– vezényszóra egyszerű mozgás(sor)végrehajtására,</li> <li>– tartáshelyzetek felvételére,</li> <li>– irány, ütem tartására,</li> <li>– labdával irányított dobások, rúgások kivitelezésére,</li> <li>– a játékszabályok betartására,</li> <li>– aktív részvételre a közös játékokban,</li> <li>– a gyakorolt mozgáselemek, sportágak szabad térben, más körülmények közötti alkalmazására,</li> <li>– teste és ruházata tisztán tartására,</li> <li>– a minőségi ételek felismerésére,</li> <li>– egyszerű relaxációs gyakorlatok irányítás melletti elvégzésére,</li> <li>– egyszerű tánc lépés utánzására bemutatás után és/vagy szóbeli instrukció alapján,</li> <li>– gyors indulásokra, irány- és iramváltásokra játék és körtánc során.</li> </ul> |
|----------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

## **Az értékelés elvei**

Testnevelés órákon az értékelés alapvető célja a gyermek egészséges életmódjának fejlesztése, önbizalmának gyarapítása, a sporthoz fűződő pozitív attitűdbázisának kialakítása:

- a gyermek egyéni képességének, motiváltságának, fejlődési folyamatának figyelembe vétele;
- a tanult mozgásformákat legyen képes alkalmazni új, megváltozott helyzetekben társas és csoportos viszonylatokban
- mozgáskultúrájának fejlődése, képesség a hatékony mozgásos cselekvéstanulásra.

## **Az értékelés alapja, szempontjai**

- Aktív részvétel az órákon.
- A szabályok pontos ismerete és betartása.
- A természetes mozgásformákhoz kapcsolódó fogalmak ismerete.
- Alapvető rendszabályok legfontosabb veszélyforrásainak, balesetvédelmi szempontjainak ismerete és betartása.
- Fegyelmezett gyakorlás, odafigyelés a társakra.
- Célszerű eszközhasználat.
- A feladat végrehajtások pontossága, célszerűsége, biztonságra törekvés.
- Sportszerű viselkedés jellemzőinek ismerete.

## **Értékelés módja:**

Az értékelés történhet:

- általános értékelés szóban, hibajavítással (óra folyamán, illetve végén)
- órai munka értékelése (szóbeli dicséret, jutalom, érdemjegy)
- a feladatok technikai végrehajtásának értékelése szöveggel, ötfokozatú érdemjeggyel.

Az 1. évfolyamon, illetve a 2. évfolyam 1. félévében szöveges értékelést kapnak a tanulók, majd a 2. évfolyam 2. félévétől érdemjeggyel történik az értékelés.

A könnyített testnevelési besorolásban lévő tanulók értékelése a gyermek állapotának függvényében, egyéni elbírálás alapján történik.

### 8.2.9. VIZUÁLIS KULTÚRA (1-4. évfolyam)

A vizuális nevelés legfontosabb célja, hogy segítse a tanulókat az őket körülvevő világ vizuálisan értelmezhető jelenségeinek megértésében, ezen belül a vizuális művészeti alkotások átélésében és értelmezésében, illetve ennek segítségével környezetünk tudatos alakításában. Ez a cél a tanórai kereteken belül az alkotva befogadás elvét követve valósulhat meg a leghatékonyabban, azaz a tantárgy jellemző tulajdonsága, hogy aktív tanulói tevékenységen alapul.

A tantárgy fontos célja, hogy a tanulók az iskolában megismerjék a magyarság által létrehozott legfontosabb képzőművészeti és építészeti műalkotásokat, nemzetünk hagyományos tárgykultúráját és díszítőművészetét. A tantárgy kulcsszerepet játszik a tanulók érzelmi fejlesztésében, mely az őket körülvevő világhoz való pozitív érzelmi viszonyulásuk kialakításának fontos eszköze. Ennek eredményeként elérendő cél, hogy a tanulók a magyar kultúrára büszkéek legyenek, és kötődjenek szülőföldünk értékeihez. További fontos cél, hogy a tanulók ismerjék meg az európai és egyetemes vizuális kultúra legjelentősebb képzőművészeti és építészeti alkotásait, alakuljon ki bennük érdeklődés a vizuális jellegű művészetek iránt. Váljanak nyitottá a régmúlt korok, illetve az őket körülvevő XXI. század művészeti jelenségek befogadására.

Fontos cél továbbá a minél szélesebb körű anyaghasználat, az alkotó tevékenységen keresztül a kéz finommotorikájának fejlesztése, a változatos médiumok és megközelítési módok alkalmazása, a vizuális médiumok közötti átjárhatóság és a művészi gondolkodás szabadságának a kialakítása. Mindez segíti a tanulók tájékozódását az őket érő nagy mennyiségű vizuális információ feldolgozásában, szelektálásában, s végül majd az önálló, mérlegelni képes szemlélet kialakításában. Jelen korunk jellemző képkészítési lehetőségeit is figyelembe véve további cél a vizuális kommunikáció digitális kultúrához is köthető mindennapi formáinak, illetve az épített környezet és a tárgyi világnak a vizsgálata, valamint a környezetalakítás tudatosságának fejlesztése.

A vizuális nevelés kiemelt feladatának tekinti a kreativitás fejlesztését, mely a vizuális problémamegoldás folyamatában fejleszthető és gyakorolható. A tanulók kreativitása az örömteli, kísérletező, az élményekben gazdag, alkotó tevékenység közben bontakozhat és teljesebbé válhat, mely mind az egyén, mind pedig a közösség alkotó energiáinak a motorja lehet. Lényeges elem mindezekben a motiváció kialakítása az önmagát folytonosan építő, alkotói magatartás megteremtésére és a folyamatos önművelésre. Ezzel összefüggésben fontos a tanulók önértékelésének és önismeretének fejlesztése, a mérlegelő szemlélet kialakítása, amelynek az önálló és a társakkal együttműködő gyakorlati feladatmegoldásokban kell megjelennie és működnie a tanulók fejlesztése során. A vizuális nevelés a tanulók személyiségfejlesztésének rendkívül fontos eleme, hiszen az itt alkalmazott tevékenységekre jellemző alkotva tanulás érzelmeket gazdagító, empátiát, intuíciót és minőségérzékletet, valamint önmagukkal szembeni igényességet kialakító hatása működik.

A vizuális kultúra (rajz, kézművesség) tantárgy közvetlen célja az alkotás öröme, az önmegvalósítás, a felszabadultság kialakítása a tanulóknak a környező világ vizuális sokfélesége és az emberi alkotások iránti érdeklődés felkeltésével a kézműves és művészi jellegű alkotások létrehozására során.

A vizuális kultúra célja egyrészt az ízlés, képzelőerő, önkifejezés képességének kialakítása a forma-, szín-, ritmusérzék kibontakoztatásával, a mozgáskoordináció, a figyelem, emlékezet és

a kooperativitás fejlesztésével, másrészt az enyhe fokban értelmi fogyatékos tanulók hozzásegítése a látható világ értelmezéséhez, a szépség esztétikai élményének élvezetéhez.

A vizuális kultúra tantárgy a Nat és a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve által megjelölt nevelési, fejlesztési feladatok megvalósítására a művészet és önkifejezés eszközeivel indirekt módon és integráltan kínál lehetőséget. Az erkölcsi nevelés terén kitartásra és erőfeszítésre tanít a feladatok végrehajtásában, az alkotások eszmei tartalmának értelmezésével és kifejezésével. A magyar alkotók, népi kézműves- és iparművészek munkáinak megismerése és értékelése révén nemzeti azonosságtudatra ébreszti a tanulókat. Az önismeret és társas kultúra fejlesztésére alkalmat kínálnak a gyermekmunkákból akár tanórai, akár intézményi szinten szervezett kiállítások, amelyek során lehetőség nyílik a pedagógusi értékeléssel párhuzamosan történő önértékelésre és társértékelésre. A lelki egészség megőrzése, illetve annak helyreállítása, az érzelmi intelligencia fejlesztése különösen fontos az enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetében. Az érzelmi nevelés számos aspektusát foglalja magában a művelődési anyag a saját, a társak és a képzőművészek alkotásainak révén. A természeti témák alkalmat adnak a környezettudatosság erősítésére, a természeti és az ember által teremtett környezet megóvására való törekvés és a minden élő iránti tisztelet kialakítására.

A kiemelt fejlesztési feladatok közé tartozik a tanulók megismerő és befogadó képességének fejlesztése a közvetlen tapasztalás útján szerzett élmények feldolgozásával, az ismeretszerzés, a tanulás, a térbeli tájékozódás és a kommunikációs képességek közvetítésével. Kreativitásuk, alkotóképességük és művészeti-esztétikai befogadó képességük élenkítése során fejlődik problémamegoldó gondolkodásuk is. Az önismeret, önértékelés, önszabályozás magasabb fejlettségi szintre emelésére szintén jó alkalmat kínálnak a rajzórák, foglalkozások.

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetében a műveltségi terület lehetőségeket kínál a tehetség kibontakoztatására is. A gyakorlati, manipulációs tevékenységek élményszerűségükkel segítik az ismeretek elmélyítését és serkentik a tanulók kreativitását.

A sajátos nevelési igényű gyermekek/tanulók nevelésének-oktatásának valamennyi momentumát átszövi a rehabilitációs-rehabilitációs tevékenység. A képzelet, kifejezőképesség, kreativitás fejlesztésére egyik legalkalmasabb színtér a művészetek műveltségterület. A rajz, a kézművesség és a médiaismeret tantárgyként és szabadidős foglalkozásként egyaránt változatos és széleskörű lehetőségeket kínál a figyelemkoncentráció, a tartós és szándékos figyelem és emlékezet fejlesztésére, a tevékenységek kitartó végzésének megvalósítására, a feladattartás erősítésére.

A képzőművészeti alkotások esztétikai élményt adóan támogatják a megfigyelő- és elemzőképesség megalapozását, valamint az esztétikai érzékenység készségeinek fejlesztését. A téri, időbeli tájékozódás fejlesztése a tanulók művészeti befogadó és alkotó tevékenységeinek során egyaránt megvalósul. A kommunikációs képességek, az élmények, benyomások megfogalmazásának, kifejezésének képessége szóban és ábrázolásban egyaránt fontos rehabilitációs feladat. A finommotorika és a célszerű, tudatos eszközhasználat fejlesztése egyben a cselekvéses tanulás, ismeretszerzés eszközéül is szolgál.

A tanulók felelősségérzetének kialakítása, megerősítése maguk és környezetük iránt szociális kompetenciáik, erkölcsi tartásuk egyik legfontosabb komponense, tehát kiemelt rehabilitációs feladat. Az egyéni vagy közös alkotás örömeinek felfedezése, megélése motivációs élményként segíti az ok-okozati összefüggések, következmények felismerését, következtetések levonását, vagyis a kauzális gondolkodást.

Az önismeret, önértékelés, a társas kapcsolatok, a pozitív alkalmazkodóképesség, kapcsolatteremtő és együttműködési képesség alapját képezik a tanulásnak és a későbbi munkavégzésnek, a harmonikus, élhető felnőttkor megteremtésének.

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók ismeretelsajátítási folyamataiban az egyénre szabott motiváción kívül jelentős szerephez jut a motoros tanulás, a tevékenységbe ágyazott kognitív fejlesztés. A különféle materiákkal, eszközökkel végzett tevékenységek során szerzett mozgásos és kognitív tapasztalatok transzfer hatásként érvényre juthatnak a közismereti tantárgyaknál is. A vizuális kultúra tantárgy alkalmat kínál az enyhe értelmi fogyatékos tanulók tehetséggondozására, amellyel pozitív énképüket, társadalmi integrációjukat erősíti és támogatja a társadalmi esélyegszátságosság megnyilvánulásait.

A tanulók kulcskompetenciának fejlesztését sokoldalúan szolgálhatja direkt és indirekt módon a vizuális kultúra tantárgy. Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók számára elengedhetetlen a sok érzékszervi tapasztalat, a megfigyelések sokszínűsége és a manipulatív tevékenységre épülő ismeretgazdagítás. A kreativitás, kíváncsiság, divergens gondolkodás, eredeti látásmód és alkotókedv nem intelligenciafüggő, ezért a tanítványok sikeresek lehetnek e területen. A kommunikáció terén a beszédértés és a beszédprodukció fejlesztését kiemelt feladatként említi az Irányelv. A tantárgy számos lehetőséget teremt a beszélgetésre, az érzelmek, gondolatok kifejezésére, véleménynyilvánításra, az anyanyelv kifejező, informáló, felhívó funkcióinak alkalmazására a közlés, megbeszélés, rábeszélés formáiban.

### **Általános értékelés**

Az órai aktivitást, pontos feladatmegoldást, szorgalmi feladatokat piros ponttal, kisötössel, jutalomkártyával értékeljük. A megfelelő számú jutalom elérésekor érdemjegyet kapnak a gyerekek.

A felszerelés, hiányát 5 alkalom után egyessel értékeljük.

A házi feladat vagy a tantárgyi felkészülés hiányát 5 alkalom után tantárgyi egyessel értékeljük. Az órai kirívó viselkedést, szöveges beírással büntetjük, az ennél kirívóbb problémák esetén a házirend szerint járunk el.

Az értékelésnél mindig figyelembe kell venni a tantervi előírást.

### **Az értékelés elvei és eszközei**

A vizuális kultúra órákon az értékelés legfőbb célja, hogy a tanulókat hozzásegítse a körülötte lévő világ jelenségeinek, művészeti alkotásainak mélyebb megértéséhez.

Legyen képes ezeket munkáiban megjeleníteni és tartalmát szóban bemutatni.

Figyelembe vesszük a gyerek egyéni képességeit, motiváltságát és értékelésünk akkor lesz fejlesztő jellegű, ha egyénre szabott.

A munkafolyamat során fejlesztjük a gyerek önértékelését. Törekszünk arra, hogy a művészeti és vizuális közléseket helyesen értelmezi és kifejezéseiket, kifejező eszközeit helyesen használja.

Cél a problémamegoldó képesség fejlesztése, mely az értékelésben úgy nyilvánul meg, hogy legyen képes a tanuló az egyéni feladatmegoldástól eljutni a projektmunkákban való együttműködésig.

Legyen képes az információs csatornák közti tudatos választásra, s tudja megindokolni a döntését.

**Az értékelés lehetőségei:**

- Részvétel a tervezési folyamatban.
- A munkafolyamatok fázisainak betartására való igény.
- A munkához való hozzáállás, motiváltság.
- A fantázia, kreativitás megjelenése az egyéni munkákban.
- A tanult fogalmak pontos ismerete és alkalmazása
- Tudatos tájékozottság a média világában.

**Értékelés módja:**

Az elkészült alkotások értékelése szöveggel, pontokkal, kártyákkal, nyomdákkal, a 2. évfolyam 2. félévétől érdemjeggyel történik.

**Óraterv**

|                     | <b>1. évfolyam</b> | <b>2. évfolyam</b> | <b>3. évfolyam</b> | <b>4. évfolyam</b> |
|---------------------|--------------------|--------------------|--------------------|--------------------|
| <b>Heti óraszám</b> | 2                  | 2                  | 2                  | 2                  |
| <b>Éves óraszám</b> | 72                 | 72                 | 72                 | 72                 |

**1–2. évfolyam**

A vizuális kultúra elsődleges célja kisiskolás korban, hogy a gyermeki alkotási vágyra és játékos kedvre alapozva átvezetést képezzen az óvodai nevelési fázisból az iskola világába, fejlesztve a hatékony tanuláshoz szükséges képességek kialakítását, megerősítését. A közös gyermeki alkotások során fejlődik a tanulók kommunikációs és kooperációs, reális ön- és társértékelési képessége.

Cselekvéses-tapasztalati tudásokhoz jutva értékelik és óvják a természeti és az épített környezet értékeit, felszabadultságot és örömet jelent azok szépsége, esztétikuma. Ha örömeiket lelik az alkotás folyamatában és alkotásaik eredményében, erősödik pozitív énképük.

A tanórákon az erkölcsi nevelés a saját munkáért, a közös alkotásért vállalt felelősség, valamint az önfegyelem gyakorlásaként valósulhat meg. Az önismeret és a társas kultúra fejlesztését, az önbizalom erősítését szolgálhatják a tanulói alkotások ön- és társértékelő mozzanatai.

A tanulói alkotások kivitelezése során az anyagokkal való környezettudatos gazdálkodásra és a szűkebb környezet esztétikus, rendezett kialakítására és fenntartására nyílhat alkalom.

## A tematikai egységeket áttekintő táblázat

### 1. évfolyam (Heti óraszám: 2 óra)

| Tematikai egység megnevezése                                                                                  | Órakeret |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------|
| 1. Kifejezés, képzőművészet<br>Átélt élmények és események                                                    | 13+2     |
| 2. Kifejezés és képzőművészet<br>Valós és képzelt látványok                                                   | 10       |
| 3. Vizuális kommunikáció<br>Vizuális jelek a környezetünkben                                                  | 8        |
| 4. A média társadalmi szerepe és használata<br>Médiahasználati szokások<br>Médiumok, médiaélmény, feldolgozás | 2        |
| 5. A média kifejezőeszközei<br>Kép, hang, cselekmény                                                          | 3        |
| 6. A média társadalmi szerepe és használata<br>Személyes élmény, médiaélmény                                  | 1        |
| 7. A média társadalmi szerepe és használata<br>Tájékozódás a virtuális terekben                               | 1        |
| 8. Tárgy- és környezetkultúra<br>Környezetünk valós terei és mesés helyek                                     | 14+2     |
| 9. Tárgy- és környezetkultúra<br>Valós és kitalált tárgyak                                                    | 15+1     |

| Témakör                                                                                                                                                                                                          | 1.Vizuális nyelv és technikák                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 | Javasolt<br>óraszám:<br>17 óra |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------|
| <b>A témakör<br/>nevelési-fejlesztési<br/>céljai</b>                                                                                                                                                             | <p>A vizuális nyelv alapelemeinek – szín, forma, tömeg – megismerése, környezeti relációkban való megértése és azok felhasználása az alkotótevékenység során, a tanulói személyiség érzelmi és mentális gazdagodása érdekében.</p> <p>Közös alkotásokban a kooperativitás kialakítása és fejlesztése.</p> <p><i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> lendületes mozgással formaalkotási képesség; kompozíciós képesség (egyensúly); formaérzék; formalátás; formaalkotás és összehasonlítás képessége; vizuális ritmus képzésének képessége; tárkészítés képessége; mozgásélmény; mozgásfantázia; élménykifejezés képessége.</p> |                                |
| <b>Fejlesztési ismeretek</b>                                                                                                                                                                                     | <b>Fejlesztési tevékenységek</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                |
| <p>1.1. A vonal</p> <p>A vonal mint a mozgás lenyomata tapasztalati értelmezése.</p> <p>A vonal mint a mozgás kifejezője.</p> <p>A vonal mint formaképző elem.</p> <p>1.2. A folt</p> <p>A folt keletkezése.</p> | <p>A vizuális nyelv alapvető elemeinek használata és megkülönböztetése.</p> <p>Képi elemek komponált megjelenítése.</p> <p>Legalább egy grafikai és színes technika alkalmazása.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>A folt változtathatósága.</p> <p>1.3. <i>A szín</i><br/>Szín, színritmusok alapszínekkkel.</p> <p>1.4. <i>Forma és nagyság</i><br/>Forma és nagyság három dimenzióban, térformák. Természeti formák ritmusa. Mesterséges formák megfigyelése.</p> <p>1.5. <i>Síkforma, térforma</i><br/>Szabályos és szabálytalan síkformák. Szabályos és szabálytalan térformák. Sík és térformákból alkotott ritmusok. Formaredukciók.</p> |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
| <p><b>Fogalmak</b></p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          | <p>Álló egyenes, fekvő egyenes, kréta, ecset, lendületes kézmozgás, ferde egyenes, hullámvonal, körvonal, ismétlődés, folt, szín, szétfolyás, összefolyás, keveredés, foltforma, színezés, egyenletes, ugyanolyan, egyforma, más alakú, oldal, kisebb, nagyobb, hatalmas, egyik csoport, másik csoport, kövérebb, soványabb, kék-sárga, piros, vízfesték, tempera, csomagolópapír, selyempapír, papírtépés, színes papír, ragasztó, könnyjelző, gyufásdoboz, krepp papír, papírszalag, papírcsík, gyertya, álló és fekvő nyolcas, ovális forma, zöld, narancssárga, lila, átalakítás, hozzátevés, elvevés, szabályos, szabálytalan.</p> |

| Témakör                                                                                                                                                                                                             | 2. Kifejezés, képzőművészet                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   | Javasolt óraszám:<br>18 óra |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------|
| <p><b>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</b></p>                                                                                                                                                                 | <p>A pszichikus funkciók fejlesztése, az élmények, hangulatok kifejezése elemi képzőművészeti eszközökkel.<br/>Képzőművészeti alkotások hangulati értékelése, elemi szintű értelmezése.<br/><i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> képzeteket felidéző ábrázolási képesség; kompozíciós képesség; formaérzék; képalkotó képesség; képolvasási képesség; ábrázolási képesség – tárgyi megfeleltetés képessége; jelzés szintű térábrázoló képesség; emberábrázolás képessége.</p> |                             |
| Fejlesztési ismeretek                                                                                                                                                                                               | Fejlesztési tevékenységek                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                             |
| <p><i>Alkotótevékenység</i><br/>2.1. <i>Hangulatok, élmények</i><br/>Évszakok hangulatának kifejezése.<br/>Színhangulat kifejezése – az évszakok jellemző színei.<br/>Vonal felhasználása élmény kifejezéséhez.</p> | <p><i>Alkotótevékenységben:</i><br/>Átélt élmények, hallott, látott vagy elképzelt történetek vizuális megjelenítése síkban.<br/>Önkifejezés, érzelmek, hangulatok kifejezése verbálisan.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                             |



|                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                  |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Színhangulat kifejezése<br>foltképzéssel.<br>Hangulat kifejezése<br>ujjnyomással és foltfestéssel.<br>Élmény, hangulat kifejezése<br>színnel és formával.<br>Hangulat kifejezése<br>természetes formák<br>felhasználásával. |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                  |
| <i>Befogadás – alkotás</i><br>2.2. <i>Reaktív alkotás,</i><br><i>élmények, hatások kifejezése</i><br>Művészeti ágak (zene,<br>irodalom, a képzőművészeti<br>ágak, tánc, design)<br>legfontosabb<br>megkülönböztető jegyei.  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          | <i>Befogadó tevékenységben:</i><br>Képzőművészeti alkotás hatására hangulat kifejezése<br>mozgással, dallammal, gesztusokkal, verbálisan.<br>Érzelmek kifejezése fantáziakép és bábfigurák készítésével<br>természeti formákból. |
| <b>Fogalmak</b>                                                                                                                                                                                                             | Ősz, barna, hangulat, fa, táj, nap, arc, önarckép, víz, hullámváz, hajó, hal,<br>falevélhullás, szél, faág, falomb, fólia, toll, fotó, kivetítés, írásvetítő,<br>száraz, zörög, avar, fej, test, kéz, láb, kígyó, tekeredés, összemosódás<br>(színek), szomorú, vidám, lassú, gyors, lágy, friss, szeptember, október,<br>november, havazás, hideg, jeges, hideg szín, hóember, virág, rügy,<br>rózsaszín, piros, fehér. |                                                                                                                                                                                                                                  |

| <b>Témakör</b>                                                                                                                                                                                                                                                                             | <b>3. Vizuális kommunikáció</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                | <b>Javasolt<br/>óraszám:<br/>15 óra</b>                                                                                                                                                                                                   |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>A témakör<br/>nevelési-fejlesztési<br/>céljai</b>                                                                                                                                                                                                                                       | Egyszerű képi közlések megalkotási képességének kialakítása.<br>Jelenségek, képek, magyarázó ábrák elemi szintű értelmezési<br>képességének kialakítása.<br>Szabadkézi rajzos és montázstechnikai jártasság kialakítása.<br><i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> ábraolvasás és tulajdonságok<br>felismerésének képessége; kapcsolatok felismerésének képessége;<br>gesztusok megértésének képessége; mimika megértésének, képen való<br>felismerésének képessége; képolvasási képesség, képi jelek megértése;<br>vizuális kifejezőképesség; érzelmek kifejezésének legegyszerűbb<br>jelzései. |                                                                                                                                                                                                                                           |
| <b>Fejlesztési ismeretek</b>                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                | <b>Fejlesztési tevékenységek</b>                                                                                                                                                                                                          |
| <i>Befogadó tevékenység</i><br>3.1 <i>Vizuális jelek befogadása,</i><br><i>értelmezése</i><br>Nonverbális kommunikációs<br>eszközök.<br>A vizuális hatáskeltés eszközei.<br>Technikai képalakítás –<br>fényképezés, videofelvétel, film<br>jelentősége.<br>Egyszerű jelzések, piktogramok. |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                | <i>Befogadó tevékenységben:</i><br>Képolvasás.<br>Emberi gesztusok értelmezése cselekvéssel.<br>Térbeli irányok jelzése, értelmezése.<br>Emberi gesztusok értelmezése képi jelekből.<br>Arckifejezések értelmezése a valóságban és képen. |
| <i>Alkotótevékenység</i>                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                | <i>Alkotótevékenységben:</i>                                                                                                                                                                                                              |

|                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                           |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>3.2. <i>Vizuális kommunikáció szerepe a kifejezésben</i><br/>Tárgyas napirend.<br/>Rajzos napirend.<br/>Egyszerű piktogramok.<br/>Fotók.</p> | <p>Egyszerű vizuális kommunikációt szolgáló megjelenítések tervezése (elemi szintű jel, napirendi rajz, alaprajz, térkép).</p>                                                                                                                                            |
| <p><b>Fogalmak</b></p>                                                                                                                          | <p>Fiú-lány, néni-bácsi, hajsztin, lányruha, fiúruha, magas-alacsony, gyerek, felnőtt, anya, apa, gyerek, család; Gyere ide! Menj el! jobbra-balra, körbe, föl-le, integetés, magyarázat, sírás, nevetés, vidám-szomorú, reggel, délelőtt, dél, délután, este, éjjel.</p> |

| Témakör                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | 4. Tárgy- és környezetkultúra                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                | Javasolt óraszám:<br>22 óra |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------|
| <p><b>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</b></p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          | <p>Jártasság kialakítása egyszerű tárgyak készítésében.<br/>Tájékozottság kialakítása a közvetlen környezet tárgyaitak forma – funkció – anyag összefüggéseinek rendszerében.<br/>Néhány egyszerű kézműves technika alapfogásaitak elsajátíttatása.<br/>Környezettudatosság lehetőségeinek felismerttetése a vizuális kultúrában.<br/>A népi tárgykultúra legjellemzőbb tárgyaitak megismerttetése.<br/><i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> vizuális ritmus képzésének képessége; manualitás, finommotorika; tárgykészítési képesség; formaészlelés – nagyság és minőség meglátása; plasztikus formaalakítás képessége.</p> |                             |
| Fejlesztési ismeretek                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        | Fejlesztési tevékenységek                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                             |
| <p><i>Befogadó tevékenység</i><br/>4.1. <i>Művészeti környezet</i><br/>Múzeum- és képtárlátogatások, megfigyelések.<br/>4.2. <i>Élettér – természeti és épített környezet</i><br/>Az épített környezet esztétikuma.<br/>Az épített környezet védelme.<br/>Környezettudatosság.</p> <p><i>Befogadás-alkotás</i><br/>Reflexiók a látottakról – verbális, saját vizuális megjelenítés.</p> <p><i>Alkotótevékenység</i><br/>4.3. <i>Tárgyak alkotása, díszítése</i><br/>Tárgykészítés természeti formákból.<br/>Tárgykészítés agyagból.<br/>Tárgykészítés papírból.<br/>Tárgyak csomagolása, díszcsomagolás.</p> | <p><i>Alkotótevékenységben:</i><br/>Egyszerű makett elkészítése.<br/>Egyszerű tárgy elkészítése.</p> <p><i>Befogadó tevékenységben:</i><br/>Közvetlen környezet tárgyaitak, épületeinek megfigyelése – funkció, anyag, forma szerint.<br/>A legfontosabb nemzeti szimbólumok felismerése (nemzeti színek, címer, országzászló, Országház, Szent Korona).</p>                                                                                                                                                                                                                                                                 |                             |

|                                    |                                                                                                                                                                                                                                   |
|------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Kulcsfogalmak/<br/>fogalmak</b> | Fűzés, damil, cérna, csomó, agyag, kiégetés, gyúrható, gömbölyítés, golyó, gyöngy, spárga, bőrszík, kisebb-nagyobb, egyforma, teknős, süni, sodrás, agyaghurka, ünnep, névnap, születésnap, Anyák Napja, csomagolás, selyempapír. |
|------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

|                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
|-------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Összegzett<br/>tanulási<br/>eredmények a<br/>két évfolyamos<br/>ciklus végén</b> | <p>A tanuló képes:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– az elemi balesetmegelőzési szabályok betartására,</li> <li>– a lendületes kézmozgás kivitelezésére,</li> <li>– a tantárgy során használatos eszközök megnevezésére és adekvát használatára,</li> <li>– a formák megfigyelésére, azok nagyság szerinti rendezésére,</li> <li>– egyszerű esztétikus alkotás elkészítésére,</li> <li>– bátor kísérletezésre az egész rajzfelület befestéséhez, kitöltéséhez,</li> <li>– a tanult vonalak alkalmazásával felismerhető ábra, rajz készítésére,</li> <li>– a már begyakorolt technikákkal, kevert technikával alkotás létrehozására,</li> <li>– társaival való kooperációra a közös alkotás során,</li> <li>– családbábrázolás értelmezésére,</li> <li>– egyszerű gesztusok megértésére és reprodukciójára,</li> <li>– térbeliségre vonatkozó irányok kézmozdulattal való jelzésére, illetve felismerésére,</li> <li>– munkaterületét tisztán tartva, használható tárgyat készíteni,</li> <li>– tudatosan változtatni az alkotás nagyságát,</li> <li>– utánnézéssel egyszerű formákat készíteni,</li> <li>– esztétikusan becsomagolni egy egyszerű formájú tárgyat,</li> <li>– saját alkotása feletti öröme.</li> </ul> |
|-------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

## 2. évfolyam

### A tematikai egységeket áttekintő táblázat

#### 2. évfolyam (Heti óraszám: 2 óra)

| Tematikai egység megnevezése                                                                                  | Órakeret |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------|
| 1. Kifejezés, képzőművészet<br>Átélt élmények és események                                                    | 12       |
| 2. Kifejezés és képzőművészet<br>Valós és képzelt látványok                                                   | 14       |
| 3. Vizuális kommunikáció<br>Vizuális jelek a környezetünkben                                                  | 10       |
| 4. A média társadalmi szerepe és használata<br>Médiahasználati szokások<br>Médiumok, médiaélmény, feldolgozás | 2        |
| 5. A média kifejezőeszközei<br>Kép, hang, cselekmény                                                          | 1+1      |
| 6. A média társadalmi szerepe és használata<br>Személyes élmény, médiaélmény                                  | 3        |
| 7. A média társadalmi szerepe és használata<br>Tájékozódás a virtuális terekben                               | 3        |
| 8. Tárgy- és környezetkultúra<br>Környezetünk valós terei és mesés helyek                                     | 11+2     |
| 9. Tárgy- és környezetkultúra<br>Valós és kitalált tárgyak                                                    | 11+2     |

| Témakör                                                                                                                                                            | 1.Vizuális nyelv és technikák                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    | Javasolt<br>óraszám:<br>18 óra |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------|
| <b>A témakör<br/>nevelési-fejlesztési<br/>céljai</b>                                                                                                               | <p>A vizuális nyelv alapelemeinek – szín, forma, tömeg – megismerése, környezeti relációkban való megértése és azok felhasználása az alkotótevékenység során, a tanulói személyiség érzelmi és mentális gazdagodása érdekében.</p> <p>Közös alkotásokban a kooperativitás kialakítása és fejlesztése.</p> <p><i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> lendületes mozgással formaalkotási képesség; kompozíciós képesség (egyensúly); formaérzék; formalátás; formaalkotás és összehasonlítás képessége; vizuális ritmus képzésének képessége; tárkészítés képessége; mozgásemlékezet; mozgásfantázia; élménykifejezés képessége.</p> |                                |
| <b>Fejlesztési ismeretek</b>                                                                                                                                       | <b>Fejlesztési tevékenységek</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                |
| <p>1.1. A vonal</p> <p>A vonal mint a mozgás lenyomata tapasztalati értelmezése.</p> <p>A vonal mint a mozgás kifejezője.</p> <p>A vonal mint formaképző elem.</p> | <p>A vizuális nyelv alapvető elemeinek használata és megkülönböztetése.</p> <p>Képi elemek komponált megjelenítése.</p> <p>Legalább két grafikai és színes technika alkalmazása.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>1.2. <i>A folt</i><br/>A folt keletkezése.<br/>A folt változtathatósága.</p> <p>1.3. <i>A szín</i><br/>Szín, színritmusok<br/>alapszínekkel.</p> <p>1.4. <i>Forma és nagyság</i><br/>Forma és nagyság három<br/>dimenzióban, térformák.<br/>Természeti formák ritmusa.<br/>Mesterséges formák<br/>megfigyelése.</p> <p>1.5. <i>Síkforma, térforma</i><br/>Szabályos és szabálytalan<br/>síkformák.<br/>Szabályos és szabálytalan<br/>térformák.<br/>Sík és térformákból alkotott<br/>ritmusok.<br/>Formaredukciók.</p> |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
| <p><b>Fogalmak</b></p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    | <p>Álló egyenes, fekvő egyenes, kréta, ecset, lendületes kézmozgás, ferde egyenes, hullámvonal, körvonal, ismétlődés, folt, szín, szétfolyás, összefolyás, keveredés, foltforma, színezés, egyenletes, ugyanolyan, egyforma, más alakú, oldal, kisebb, nagyobb, hatalmas, egyik csoport, másik csoport, kövérebb, soványabb, kék-sárga, piros, vízfesték, tempera, csomagolópapír, selyempapír, papírtépés, színes papír, ragasztó, könyvjelző, gyufásdoboz, krepp papír, papírszalag, papírcsík, gyertya, álló és fekvő nyolcas, ovális forma, zöld, narancssárga, lila, átalakítás, hozzátevés, elvevés, szabályos, szabálytalan.</p> |

| Témakör                                                                                                                                                                       | 2. Kifejezés, képzőművészet                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   | Javasolt<br>óraszám:<br>17 óra |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------|
| <p><b>A témakör<br/>nevelési-fejlesztési<br/>céljai</b></p>                                                                                                                   | <p>A pszichikus funkciók fejlesztése, az élmények, hangulatok kifejezése elemi képzőművészeti eszközökkel.<br/>Képzőművészeti alkotások hangulati értékelése, elemi szintű értelmezése.<br/><i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> képzeteket felidéző ábrázolási képesség; kompozíciós képesség; formaérzék; képalkotó képesség; képolvasási képesség; ábrázolási képesség – tárgyi megfeleltetés képessége; jelzés szintű térábrázoló képesség; emberábrázolás képessége.</p> |                                |
| Fejlesztési ismeretek                                                                                                                                                         | Fejlesztési tevékenységek                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                |
| <p><i>Alkotótevékenység</i><br/>2.1. <i>Hangulatok, élmények</i><br/>Évszakok hangulatának<br/>kifejezése.<br/>Színhangulat kifejezése – az<br/>évszakok jellemző színei.</p> | <p><i>Alkotótevékenységben:</i><br/>Átélt élmények, hallott, látott vagy elképzelt történetek<br/>vizuális megjelenítése síkban, térben és időben.<br/>Önkifejezés, érzelmek, hangulatok kifejezése többféle<br/>eszközzel: verbálisan, vizuálisan, gesztussal.</p>                                                                                                                                                                                                           |                                |

|                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>Vonal felhasználása élmény kifejezéséhez.<br/>Színhangulat kifejezése foltképzéssel.<br/>Hangulat kifejezése ujjnyomással és foltfestéssel.<br/>Élmény, hangulat kifejezése színnel és formával.<br/>Hangulat kifejezése természetes formák felhasználásával.</p> |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
| <p><i>Befogadás – alkotás</i><br/>2.2. <i>Reaktív alkotás, élmények, hatások kifejezése</i><br/>Művészeti ágak (zene, irodalom, a képzőművészeti ágak, tánc, design)<br/>legfontosabb megkülönböztető jegyei.</p>                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | <p><i>Befogadó tevékenységben:</i><br/>Képzőművészeti alkotás hatására hangulat kifejezése mozgással, dallammal, gesztusokkal, verbálisan.<br/>Képzőművészeti alkotás hatására hangulat kifejezése természetes formák felhasználásával.<br/>Érzelmek kifejezése fantáziakép és bábfigurák készítésével természeti formákból.<br/>Élménykifejezés vonalakból alakított formákkal.<br/>Élménykifejezés egyéni formaalkotással.<br/>Saját munkák, művészeti alkotások, vizuális jelenségek elemi szintű leírása, elemzése és összehasonlítása. Esztétikai élmény átélése.</p> |
| <b>Fogalmak</b>                                                                                                                                                                                                                                                      | <p>Ősz, barna, hangulat, fa, táj, nap, arc, önarckép, víz, hullámváz, hajó, hal, falevélhullás, szél, faág, falomb, fólia, toll, fotó, kivetítés, írásvetítő, száraz, zörög, avar, fej, test, kéz, láb, kígyó, tekeredés, összemosódás (színek), szomorú, vidám, lassú, gyors, lágy, friss, szeptember, október, november, havazás, hideg, jeges, hideg szín, hóember, virág, rügy, rózsaszín, piros, fehér.</p> |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |

| <b>Témakör</b>                                                                                                                   | <b>3. Vizuális kommunikáció</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        | <b>Javasolt óraszám: 15 óra</b>                                                                                                                                                                 |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</b>                                                                                     | <p>Egyszerű képi közlések megalkotási képességének kialakítása.<br/>Jelenségek, képek, magyarázó ábrák elemi szintű értelmezési képességének kialakítása.<br/>Szabadkézi rajzos és montázstechnikai jártasság kialakítása.<br/><i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> ábraolvasás és tulajdonságok felismerésének képessége; kapcsolatok felismerésének képessége; gesztusok megértésének képessége; mimika megértésének, képen való felismerésének képessége; képolvasási képesség, képi jelek megértése; vizuális kifejezőképesség; érzelmek kifejezésének legegyszerűbb jelzései.</p> |                                                                                                                                                                                                 |
| <b>Fejlesztési ismeretek</b>                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        | <b>Fejlesztési tevékenységek</b>                                                                                                                                                                |
| <p><i>Befogadó tevékenység</i><br/>3.1 <i>Vizuális jelek befogadása, értelmezése</i><br/>Nonverbális kommunikációs eszközök.</p> |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        | <p><i>Befogadó tevékenységben:</i><br/>Képolvasás.<br/>Emberi gesztusok értelmezése cselekvéssel.<br/>Térbeli irányok jelzése, értelmezése.<br/>Emberi gesztusok értelmezése képi jelekből.</p> |

|                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                            |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| A vizuális hatáskeltés eszközei.<br>Technikai képalkotás –<br>fényképezés, videofelvétel, film<br>jelentősége.<br>Egyszerű jelzések, piktogramok.                  | Arckifejezések értelmezése a valóságban és képen.                                                                                                                                                                                                                          |
| <i>Alkotótevékenység</i><br>3.2. <i>Vizuális kommunikáció</i><br>szerepe a kifejezésben<br>Tárgyas napirend.<br>Rajzos naprend.<br>Egyszerű piktogramok.<br>Fotók. | <i>Alkotótevékenységben:</i><br>Egyszerű vizuális kommunikációt szolgáló<br>megjelenítések tervezése (elemi szintű jel, napirendi rajz,<br>alaprajz, térkép).<br>Folyamat, mozgás megjelenítése egyszerű eszközökkel<br>(elemi szintű folyamatábra, fázisrajz).            |
| <b>Fogalmak</b>                                                                                                                                                    | Fiú-lány, néni-bácsi, hajsztin, lányruha, fiúruha, magas-alacsony, gyerek,<br>felnőtt, anya, apa, gyerek, család; Gyere ide! Menj el! jobbra-balra, körbe,<br>föle, integetés, magyarázat, sírás, nevetés, vidám-szomorú, reggel,<br>dél előtt, dél, délután, este, éjjel. |

| Témakör                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              | 4. Tárgy- és környezetkultúra                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                | Javasolt<br>óraszám:<br>22 óra |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------|
| <b>A témakör nevelési-<br/>fejlesztési céljai</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    | Jártasság kialakítása egyszerű tárgyak készítésében.<br>Tájékozottság kialakítása a közvetlen környezet tárgyaitak forma –<br>funkció – anyag összefüggéseinek rendszerében.<br>Néhány egyszerű kézműves technika alapfogásaitak elsajátíttatása.<br>Környezettudatosság lehetőségeinek felismerttetése a vizuális<br>kultúrában.<br>A népi tárgykultúra legjellemzőbb tárgyaitak megismerttetése.<br><i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> vizuális ritmus képzésének képessége;<br>manualitás, finommotorika; tárgykészítési képesség; formaészlelés –<br>nagyság és minőség meglátása; plasztikus formaalakítás képessége. |                                |
| Fejlesztési ismeretek                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                | Fejlesztési tevékenységek                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                |
| <i>Befogadó tevékenység</i><br>4.1. <i>Művészeti környezet</i><br>Múzeum- és képtárlátogatások,<br>megfigyelések.<br>4.2. <i>Élettér – természeti és<br/>épített környezet</i><br>Az épített környezet<br>esztétikuma.<br>Az épített környezet védelme.<br>Környezettudatosság.<br><br><i>Befogadás-alkotás</i><br>Reflexiók a látottakról –<br>verbális, saját vizuális<br>megjelenítés.<br><br><i>Alkotótevékenység</i><br>4.3. <i>Tárgyak alkotása, díszítése</i> | <i>Alkotótevékenységben:</i><br>Egyszerű makett elkészítése.<br>Környezet-átalakítás egyszerű eszközökkel.<br>Egyszerű tárgy elkészítése.<br><br><i>Befogadó tevékenységben:</i><br>Közvetlen környezet tárgyaitak, épületeinek<br>megfigyelése – funkció, anyag, forma szerint.<br>Kiállítás, múzeumlátogatások, reflexiók a látottakra<br>közvetlen tapasztalatok alapján.<br>A legfontosabb nemzeti szimbólumok felismerése<br>(nemzeti színek, címer, országzászló, Országház, Szent<br>Korona).                                                                                                                         |                                |

|                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Tárgykészítés természeti formákból.<br>Tárgykészítés agyagból.<br>Tárgykészítés papírból.<br>Tárgyak csomagolása, díszcsomagolás. |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
| <b>Kulcsfogalmak/<br/>fogalmak</b>                                                                                                | Fűzés, damil, cérna, csomó, agyag, kiégetés, gyúrható, gömbölyítés, golyó, gyöngy, spárga, bőrszík, kisebb-nagyobb, egyforma, teknős, süni, sodrás, agyaghurka, ünnep, névnap, születésnap, Anyák Napja, csomagolás, selyempapír.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
| <b>Összegzett<br/>tanulási<br/>eredmények a<br/>két évfolyamos<br/>ciklus végén</b>                                               | A tanuló képes: <ul style="list-style-type: none"> <li>– az elemi balesetmegelőzési szabályok betartására,</li> <li>– a lendületes kézmozgás kivitelezésére,</li> <li>– a tantárgy során használatos eszközök megnevezésére és adekvát használatára,</li> <li>– a formák megfigyelésére, azok nagyság szerinti rendezésére,</li> <li>– egyszerű esztétikus alkotás elkészítésére,</li> <li>– bátor kísérletezésre az egész rajzfelület befestéséhez, kitöltéséhez,</li> <li>– a tanult vonalak alkalmazásával felismerhető ábra, rajz készítésére,</li> <li>– a már begyakorolt technikákkal, kevert technikával alkotás létrehozására,</li> <li>– társaival való kooperációra a közös alkotás során,</li> <li>– családrábrázolás értelmezésére,</li> <li>– egyszerű gesztusok megértésére és reprodukciójára,</li> <li>– térbeliségre vonatkozó irányok kézmozdulattal való jelzésére, illetve felismerésére,</li> <li>– munkaterületét tisztán tartva, használható tárgyat készíteni,</li> <li>– tudatosan változtatni az alkotás nagyságát,</li> <li>– utánzással egyszerű formákat készíteni,</li> <li>– esztétikusan becsomagolni egy egyszerű formájú tárgyat,</li> <li>– saját alkotása feletti öröme.</li> </ul> |



### 3–4. évfolyam

A tantárgy sajátos fejlesztési célja, hogy a vizuális kultúra tantárgy élményt adóan járuljon hozzá a tanulási képességek intenzív fejlesztéséhez, a sérülésből eredő hátrányok leküzdéséhez, kreativitásra, aktivitásra ösztönözve az enyhe értelmi fogyatékos kisiskolásokat. Az egyéni vagy közös alkotótevékenység elősegíti a kisgyermekek személyiségének pozitív változásait, képük pozitív megerősítését, kiváltképp az önismeret és a társas kultúra, valamint az esztétikai-művészeti tudatosság kialakítása tekintetében.

A vizuális kultúra tantárgy természetes módon kínál alkalmakat az individualizációs eljárásoknak akár terápiás, akár tehetséggondozási célzattal.

A tantárgy szerepe a fejlesztési területekben és a kulcskompetenciákban, hogy megvalósuljon az erkölcsi nevelés, a saját munkáért, a közös alkotásért vállalt felelősség, valamint az önfegyelem gyakorlása során.

Az önismeret és a társas kultúra fejlesztését, az önbizalom erősítését szolgálhatják a tanulói alkotások ön- és társértékelő mozzanatai.

A tanulói alkotások kivitelezése során az anyagokkal való környezettudatos gazdálkodásra és a szűkebb környezet esztétikus, rendezett kialakítására és fenntartására nyílt alkalom.

#### A tematikai egységeket áttekintő táblázat

#### 3. évfolyam (Heti óraszám: 2 óra)

| Tematikai egység megnevezése                                                                                                               | Órakeret |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------|
| 1. Kifejezés, képzőművészet<br>Természeti, épített és képzeletbeli tájak, helyek                                                           | 10       |
| 2. Kifejezés és képzőművészet<br>Hétköznapi és képzelt figurák                                                                             | 8        |
| 3. Vizuális kommunikáció<br>Utazások                                                                                                       | 9        |
| 4. Vizuális kommunikáció<br>Vizuális hatáskeltés                                                                                           | 7        |
| 5. A média társadalmi szerepe és használata<br>Médiahasználat, élménybefogadás, élményfeldolgozás<br>Médiumok a mindennapi környezetünkben | 2+1      |
| 6. A média társadalmi szerepe és használata<br>A médiaszövegek nyelvi jellemzői és érzelmi hatása                                          | 2+1      |
| 7. A média társadalmi szerepe és használata<br>A média működési módja, mediális információforrások megbízhatósága                          | 1+1      |
| 8. A média társadalmi szerepe és használata<br>Tájékozódás a világhálón, a virtuális terekben, a biztonságos internethasználat             | 1+2      |
| 9. Tárgy- és környezetkultúra<br>Mikro- és makrotér                                                                                        | 10       |
| 10. Tárgy- és környezetkultúra                                                                                                             | 17       |

|                        |  |
|------------------------|--|
| Tárgyak és használatuk |  |
|------------------------|--|

| Témakör                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            | 1. Vizuális nyelv és technikák                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              | Javasolt óraszám:<br>15 óra                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       | <p>A vizuális nyelv alapelemeinek – szín, forma, tömeg – megismerése, környezeti relációkban való biztos értéke, felhasználásuk az alkotótevékenység során.</p> <p>A tanulói személyiség érzelmi és mentális gazdagítása a rajz tantárgy eszközrendszerével.</p> <p>A kooperativitás fejlesztése és működtetése a közös tanulói alkotási folyamatban.</p> <p><i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> érzelmek (egyszerű kivitelezésű) grafikus kifejezésének képessége; elhagyás és kiemelés képessége; forma- és színek kompozíciós képesség; vizuális ritmus létrehozásának képessége; alakítási készség; formaérzék; alak-háttér, gestalt-látás; téralakítás képessége.</p> |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
| Fejlesztési ismeretek                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             | Fejlesztési tevékenységek                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
| <p><b>1.1.A vonal</b><br/>A vonal, mint érzelem, indulat kifejezője.<br/>A vonal, mint a folt határa</p> <p><b>1.2.A folt</b><br/>Folt létrehozása különféle technikákkal.<br/>Foltképzés ceruzával.</p> <p><b>1.3.A szín</b><br/>Színkeverés.<br/>Színritmusok.<br/>Forma- és színek kompozíciók létrehozása adott formákból.</p> <p><b>1.4.Reprodukció, sokszorosítás</b><br/>Sokszorosítás nyomtatással.<br/>A nyomtatás dekoratív felhasználása.<br/>Természeti anyagok felhasználásával vizuális ritmusok létrehozása.</p> <p><b>1.5.Síkforma, térforma</b><br/>A vonal mint a síkforma körvonala.<br/>A folt mint a térforma árnyéka.<br/>Pozitív-negatív forma.<br/>Kompozíciók forgásformákból.<br/>Változatos ritmikus térfelületek létrehozása különféle anyagokkal és technikákkal.</p> |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             | <p>Érzelmek kifejezése vonalak segítségével.<br/>Kontúr, behatárolás alkalmazása.<br/>Folt létrehozása színkeveréssel.<br/>Alapszínek tudatos alkalmazása.<br/>Másolás és leképezés.<br/>Színezés vonalhatárok betartásával.<br/>Sokszorosítási technikák alkalmazása.<br/>Tárgykészítési technikák alkalmazása.<br/>Sík- és térformák megfigyelése.</p> |

|                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
|---------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Egyszerű tér kialakítása – pl. dobozból bababház. |                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
| <b>Fogalmak</b>                                   | Lágy, kemény, kellemes, erőteljes, rajzszerű, folthatár, elválasztás, összekötés, átfestés, alapszín, átmásolás, átlátszó, egész forma, részforma, krumplinyomás, dugónyomás, szerkezet, levélerezet, kerek, gömbölyű, gömbölyded, árnyék, henger, felület, fényforrás, megvilágítás, háttér, szerkezet. |

|                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                 |
|----------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------|
| <b>Témakör</b>                               | <b>2. Kifejezés, képzőművészet</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                       | <b>Javasolt óraszám: 15 óra</b> |
| <b>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</b> | <p>A pszichikus funkciók fejlesztése, az élmények, hangulatok kifejezése elemi képzőművészeti eszközökkel.</p> <p><i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> képalkotó képesség; kompozíciós képesség; készség szintű eszközhasználat; kép-olvasási képesség; jelzesszintű térábrázoló képesség; emberábrázolás képessége.</p> |                                 |

| <b>Fejlesztési ismeretek</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       | <b>Fejlesztési tevékenységek</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p><i>Alkotótevékenység</i></p> <p><i>2.1. Hangulatok kifejezése</i></p> <p>Évszakok hangulatának kifejezése.</p> <p>Színhangulat kifejezése – az évszakok jellemző színei.</p> <p>Színhangulat kifejezése foltképzéssel.</p> <p>Élmény, hangulat kifejezése színnel és formával.</p> <p>Díszletfestés bábelőadáshoz.</p> <p>Fekete-fehér színek alkalmazása a hangulatfestésben.</p> <p><i>Befogadás</i></p> <p><i>2.2. Emberi kapcsolatok különféle ábrázolásainak megélése</i></p> <p>Művészeti ágak (zene, irodalom, a képzőművészeti ágak, tánc, design legfontosabb megkülönböztető jegyei</p> <p><i>Befogadás – alkotás</i></p> <p><i>2.3. Saját élmények interpretációi</i></p> <p>Képzőművészeti alkotás hatására hangulat kifejezése mozgással, dallammal, gesztusokkal, verbálisan.</p> | <p><i>Alkotótevékenységben:</i></p> <p>Átélt élmények, hallott, látott vagy elképzelt történetek vizuális megjelenítése síkban, térben és időben – saját élmény szintjén tetszőleges interpretációban.</p> <p>Önkifejezés, érzelmek, hangulatok kifejezése többféle eszközzel: verbálisan, vizuálisan, gesztussal.</p> <p><i>Befogadó tevékenységben:</i></p> <p>Élethű és absztrakt ábrázolású műalkotások megfigyelése.</p> <p>Emberi kapcsolatok vizuális kifejezését ábrázoló művek megfigyelése.</p> <p>Saját munkák, művészeti alkotások, vizuális jelenségek elemi szintű leírása, elemzése és összehasonlítása.</p> <p>Esztétikai élmény átélése.</p> |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                            |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>Képzőművészeti alkotás hatására hangulat kifejezése festéssel, montázssal.<br/> Érzelmei kifejezése fantáziakép és bábfigurák készítésével háztartási hulladékokból.<br/> Emberi kapcsolatok kifejezése vizuális eszközökkel.<br/> Érzelmei kifejezése színekkel – vizes alapú festéssel.</p> |                                                                                                                                                            |
| <b>Fogalmak</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                  | Hegy, domb, völgy, kocsis, vonat, szeretet, testvéris szeretet, csecsemő, kapcsolat, mozdulat, öröm, boldogság, ködös, elmosódott, hideg szín, meleg szín. |

| Témakör                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            | 3. Vizuális kommunikáció                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     | Javasolt óraszám:<br>10 óra |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------|
| <b>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       | Egyszerű képi közlések megalkotási képességének kialakítása.<br>Jelenségek, képek, magyarázó ábrák elemi szintű értelmezési képességének kialakítása.<br>Szabadkézi rajzos és montázstechnikai jártasság kialakítása.<br>Térlátás fejlesztése.<br>Rekonstrukciós képesség fejlesztése.<br>Analízis-szintézis gondolkodási műveleteinek fejlesztése.<br><i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> ábraolvasás és tulajdonságok felismerésének képessége; képolvasási képesség, képi jelek megértése; reklámok kritikus szemlélete. |                             |
| Fejlesztési ismeretek                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              | Fejlesztési tevékenységek                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                             |
| <i>Befogadó tevékenység</i><br>3.1. Vizuális jelek értelmezése, „olvasása”<br>Képolvasás.<br>Mértani tárgyak egy nézete (pl. kocka – négyzet).<br>Mértani tárgyak két nézete (pl. hasáb, henger).<br>Egyszerű jelzések, piktogramok plakátok.<br><br><i>Befogadó-alkotó tevékenység</i><br>3.2. Megfigyelés utáni alkotás, formaredukció<br>Tárgyak nézetei.<br><br><i>Alkotótevékenység</i><br>3.3. Vizuális közlések, jelzések tanulói alkotásokban<br>Rajzos napirend.<br>Egyszerű piktogramok. | <i>Alkotótevékenységben:</i><br>Egyszerű vizuális kommunikációt szolgáló megjelenítések tervezése (elemi szintű jel, napirendi rajz, alaprajz, térkép).<br><br><i>Befogadó-alkotó tevékenység:</i><br>Tárgyak felismerése és jelzése egy nézet alapján.<br>Tárgyak legjellemzőbb nézeteinek megfigyelése, lerajzolása egy nézet alapján.<br><br><i>Befogadó tevékenységben:</i><br>Képolvasás.<br>Egyszerű jelzések, piktogramok megértése.<br>Plakátok értelmezése.                                                         |                             |

|                 |                                                                                                                         |
|-----------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Plakát.         |                                                                                                                         |
| <b>Fogalmak</b> | Alaprajz, plakát, felismerhető, nézet (felülnézet, oldalnézet), sorrend, üzenet, reklám, lényeg, meggyőzés, rábeszélés. |

| <b>Témakör</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               | <b>4. Tárgy- és környezetkultúra</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 | <b>Javasolt óraszám: 26 óra</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 | <p>Jártasság kialakítása egyszerű tárgyak készítésében.<br/> Néhány egyszerű kézműves technika alapfogásainak elsajátíttatása.<br/> <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> manualitás, finommotorika; tárgykészítési képesség; formaérzékelés – nagyság és minőség megértése; plasztikus formaalakítás képessége; esztétikum iránti fogékonyság; tiszta munkaterület iránti igény.</p> |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
| <b>Fejlesztési ismeretek</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | <b>Fejlesztési tevékenységek</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
| <p><i>Befogadó tevékenység</i><br/> 4.1. Irányított megfigyelés – a környezet tárgyai</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– esztétikum</li> <li>– forma</li> <li>– funkció</li> <li>– anyag</li> <li>– szín, hangulat stb.</li> </ul> <p><i>Alkotótevékenység</i><br/> 4.2. Tárgyak készítése<br/> Egyszerű tárgyak készítése.<br/> Tárgykészítés agyagból.<br/> Gömbölyded és szögletes tárgyak készítése.<br/> Sablonhasználat.</p> |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | <p><i>Alkotótevékenységben:</i><br/> Egyszerű tárgyak készítése az otthon és az iskola világából (pl.: tolltartó: henger bevonása színes papírral).<br/> Tárgykészítés papírból – tároló dobozok, henger- és hasábformák.<br/> Tárgykészítés agyagból – edények formába nyomkodással történő alakítása.<br/> Környezet átalakítása egyszerű eszközökkel.<br/> Elemi szintű, gyakorlati alapú anyagismeret szerzése: papír, fa, agyag.<br/> Törekvés ízléses díszítésre.</p> <p><i>Befogadó tevékenységben:</i><br/> Közvetlen környezet tárgyait, épületeinek megfigyelése – funkció, anyag, forma szerint.<br/> Tárgyak és funkciók megismerése.</p> |
| <b>Fogalmak</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              | Henger, beborítás, használati tárgy, forma, sablon, elsimítás, mintázófa, réteg, karcolás, felező hajtás, átlós hajtás.                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |

| <b>Témakör</b>                               | <b>5. Média</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         | <b>Javasolt óraszám: 6 óra</b>                                                              |
|----------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</b> | <p>Saját médiahasználati szokások tanulmányozása.<br/> Médiaélmények feldolgozása, önreflexiós készség fejlesztése.<br/> Olvasási készség és szókinccs fejlesztése médiaszövegekkel.<br/> Az érzelmek kifejezés képességének a fejlesztése.<br/> A gyerekek virtuális terekben zajló tevékenységeihez kapcsolódó élmények feldolgozásának segítése.</p> |                                                                                             |
| <b>Fejlesztési ismeretek</b>                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         | <b>Fejlesztési tevékenységek</b>                                                            |
| <i>Befogadó tevékenység</i>                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         | <p><i>Befogadó tevékenységben</i><br/> Ebben a témakörben nincs számonkérés, értékelés.</p> |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                              |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>5.1 Médiahasználat, élménybefogadás, élményfeldolgozás<br/> Médiumok a mindennapi környezetünkben</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- médiumok megfigyelése,</li> <li>- saját használati szokások megjelenítése</li> </ul> <p>5.2 A médiaszövegek nyelvi jellemzői és érzelmi hatása</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- egyszerű médiaszövegek megfigyelése, értelmezése</li> <li>- közvetített érzelmek felismerése</li> </ul> <p>5.3 A média működési módja, mediális információforrások megbízhatósága</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- életkori sajátosságokhoz igazodó internethasználat</li> </ul> <p>5.4 Tájékozódás a világhálón, a virtuális terekben, a biztonságos internethasználat</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- az internethasználat legfontosabb szabályainak megismerése</li> </ul> |                                                                                                                                                              |
| <p><b>Fogalmak</b></p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               | <p>Televízió, rádió, könyv, számítógép, színház, mozi, újság, műsor, rajzfilm, film, zene, emberi hang, zaj, csend. képzelet, valóság, internet, honlap.</p> |

|                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
|----------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p><b>Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végén</b></p> | <p><i>A tanuló képes:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– az elemi baleset-megelőzési szabályok betartására,</li> <li>– a tantárgy során használatos eszközök adekvát használatára,</li> <li>– az esztétikus, tiszta környezet igényére és fenntartására,</li> <li>– a szabályos ismétlődés megfigyelésére, ritmus készítésére tárgyak egy tulajdonságának változtatásával,</li> <li>– forma- és színritmus létrehozására,</li> <li>– egyszerű, esztétikus alkotás elkészítésére,</li> <li>– társaival együttműködve nagyméretű alkotás készítésére,</li> <li>– képen látható dolgok megnevezésére,</li> <li>– egyszerű jelenetábrák megértésére,</li> <li>– a plakátok, reklámok elemi kritikájára,</li> <li>– saját alkotása feletti öröme.</li> </ul> |
|----------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

#### 4. évfolyam

#### A tematikai egységeket áttekintő táblázat

#### 4. évfolyam (Heti óraszám: 2 óra)

| Tematikai egység megnevezése                                                                                                               | Órakeret |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------|
| 1. Kifejezés, képzőművészet<br>Természeti, épített és képzeletbeli tájak, helyek                                                           | 10       |
| 2. Kifejezés és képzőművészet<br>Hétköznapi és képzelt figurák                                                                             | 9        |
| 3. Vizuális kommunikáció<br>Utazások                                                                                                       | 9        |
| 4. Vizuális kommunikáció<br>Vizuális hatáskeltés                                                                                           | 10       |
| 5. A média társadalmi szerepe és használata<br>Médiahasználat, élménybefogadás, élményfeldolgozás<br>Médiumok a mindennapi környezetünkben | 2        |
| 6. A média társadalmi szerepe és használata<br>A médiaszövegek nyelvi jellemzői és érzelmi hatása                                          | 2        |
| 7. A média társadalmi szerepe és használata<br>A média működési módja, mediális információforrások megbízhatósága                          | 3        |
| 8. A média társadalmi szerepe és használata<br>Tájékozódás a világhálón, a virtuális terekben, a biztonságos internethasználat             | 3        |
| 9. Tárgy- és környezetkultúra<br>Mikro- és makrotér                                                                                        | 13       |
| 10. Tárgy- és környezetkultúra<br>Tárgyak és használatuk                                                                                   | 6+5      |

| Témakör                                              | 1. Vizuális nyelv és technikák                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               | Javasolt<br>óraszám:<br>15 óra |
|------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------|
| <b>A témakör<br/>nevelési-fejlesztési<br/>céljai</b> | <p>A vizuális nyelv alapelemeinek – szín, forma, tömeg – megismerése, környezeti relációkban való biztos értése, felhasználásuk az alkotótevékenység során.</p> <p>A tanulói személyiség érzelmi és mentális gazdagítása a rajz tantárgy eszközzrendszerével.</p> <p>A kooperativitás fejlesztése és működtetése a közös tanulói alkotási folyamatban.</p> <p><i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> érzelmek (egyszerű kivitelezésű) grafikus kifejezésének képessége; elhagyás és kiemelés képessége; forma- és színek kompozíciós képesség; vizuális ritmus létrehozásának képessége; alakítási készség; formaérzék; alak-háttér, gestalt-látás; téralakítás képessége.</p> |                                |
| <b>Fejlesztési ismeretek</b>                         | <b>Fejlesztési tevékenységek</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>1.6.A vonal<br/>A vonal, mint érzelem, indulat kifejezője.<br/>A vonal, mint a folt határa</p> <p>1.7.A folt<br/>Folt létrehozása különféle technikákkal.<br/>Foltképzés ceruzával.</p> <p>1.8.A szín<br/>Színkeverés.<br/>Színritmusok.<br/>Forma- és szíkompozíciók létrehozása adott formákból.</p> <p>1.9.Reprodukció, sokszorosítás<br/>Sokszorosítás nyomtatással.<br/>A nyomtatás dekoratív felhasználása.<br/>Természeti anyagok felhasználásával vizuális ritmusok létrehozása.</p> <p>1.10. Síkforma, térforma<br/>A vonal mint a síkforma körvonala.<br/>A folt mint a térforma árnyéka.<br/>Pozitív-negatív forma.<br/>Kompozíciók forgásformákból.<br/>Változatos ritmikus térfelületek létrehozása különféle anyagokkal és technikákkal.<br/>Egyszerű tér kialakítása – pl. dobozból bababház.</p> | <p>Érzelmek kifejezése vonalak segítségével.<br/>Kontúr, behatárolás alkalmazása.<br/>Folt létrehozása színkeveréssel.<br/>Alapszínek tudatos alkalmazása.<br/>Másolás és leképezés.<br/>Színezés vonalhatárok betartásával.<br/>Sokszorosítási technikák alkalmazása.<br/>Tárgykészítési technikák alkalmazása.<br/>Sík- és térformák megfigyelése.<br/>Sík- és térformák gyakorlati szempontú differenciálása.<br/>A forgásformák (henger) létrehozása, megfigyelése tapasztalati úton.<br/>A felület fogalmának tisztázása szemléleti-tapasztalati úton.</p> |
| <p><b>Fogalmak</b></p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              | <p>Lágy, kemény, kellemes, erőteljes, rajzszen, folthatár, elválasztás, összekötés, átfestés, alapszín, átmásolás, átlátszó, egész forma, részforma, krumplinyomás, dugónyomás, szerkezet, levélerezet, kerek, gömbölyű, gömbölyded, árnyék, henger, felület, fényforrás, megvilágítás, háttér, szerkezet.</p>                                                                                                                                                                                                                                                  |

| Témakör                                             | 2. Kifejezés, képzőművészet                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   | Javasolt óraszám:<br>15 óra |
|-----------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------|
| <p><b>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</b></p> | <p>A pszichikus funkciók fejlesztése, az élmények, hangulatok kifejezése elemi képzőművészeti eszközökkel.<br/>Képzőművészeti alkotások hangulati értékelése, értelmezése képességének fejlesztése.<br/><i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> képalkotó képesség; kompozíciós képesség; készség szintű eszközhasználat; képolvadási képesség; jelzésszintű térábrázoló képesség; emberábrázolás képessége.</p> |                             |



| Fejlesztési ismeretek                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   | Fejlesztési tevékenységek                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p><i>Alkotótevékenység</i><br/> 2.1. <i>Hangulatok kifejezése</i><br/> Évszakok hangulatának kifejezése.<br/> Színhangulat kifejezése – az évszakok jellemző színei.<br/> Színhangulat kifejezése foltképzéssel.<br/> Élmény, hangulat kifejezése színnel és formával.<br/> Díszletfestés bábelőadáshoz.<br/> Fekete-fehér színek alkalmazása a hangulatfestésben.<br/> <i>Befogadás</i><br/> 2.2. <i>Emberi kapcsolatok különféle ábrázolásainak megélése</i><br/> Művészeti ágak (zene, irodalom, a képzőművészeti ágak, tánc, design legfontosabb megkülönböztető jegyei<br/> <i>Befogadás – alkotás</i><br/> 2.3. <i>Saját élmények interpretációi</i><br/> Képzőművészeti alkotás hatására hangulat kifejezése mozgással, dallammal, gesztusokkal, verbálisan.<br/> Képzőművészeti alkotás hatására hangulat kifejezése festéssel, montázzsal.<br/> Érzelmek kifejezése fantáziakép és bábfigurák készítésével háztartási hulladékokból.<br/> Emberi kapcsolatok kifejezése vizuális eszközökkel.<br/> Érzelmek kifejezése színekkel – vizes alapú festéssel.</p> | <p><i>Alkotótevékenységben:</i><br/> Átélt élmények, hallott, látott vagy elképzelt történetek vizuális megjelenítése síkban, térben és időben – saját élmény szintjén tetszőleges interpretációban.<br/> Polarítások érzékeltetése fekete és fehér színnel.<br/> Önkifejezés, érzelmek, hangulatok kifejezése többféle eszközzel: verbálisan, vizuálisan, gesztussal.</p> <p><i>Befogadó tevékenységben:</i><br/> Élethű és absztrakt ábrázolású műalkotások megfigyelése.<br/> Emberi kapcsolatok vizuális kifejezését ábrázoló művek megfigyelése.<br/> Saját munkák, művészeti alkotások, vizuális jelenségek elemi szintű leírása, elemzése és összehasonlítása.<br/> Esztétikai élmény átélése.</p> |
| <p><b>Fogalmak</b></p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | <p>Hegy, domb, völgy, kocsis, vonat, szeretet, testvéri szeretet, csecsemő, kapcsolat, mozdulat, öröm, boldogság, ködös, elmosódott, hideg szín, meleg szín.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |

| Témakör                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       | 3. Vizuális kommunikáció                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     | Javasolt óraszám:<br>10 óra                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | Egyszerű képi közlések megalkotási képességének kialakítása.<br>Jelenségek, képek, magyarázó ábrák elemi szintű értelmezési képességének kialakítása.<br>Szabadkézi rajzos és montázstechnikai jártasság kialakítása.<br>Térlátás fejlesztése.<br>Rekonstrukciós képesség fejlesztése.<br>Analízis-szintézis gondolkodási műveleteinek fejlesztése.<br><i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> ábraolvasás és tulajdonságok felismerésének képessége; képolvasási képesség, képi jelek megértése; reklámok kritikus szemlélete. |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
| <b>Fejlesztési ismeretek</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              | <b>Fejlesztési tevékenységek</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
| <i>Befogadó tevékenység</i><br>3.1. Vizuális jelek értelmezése, „olvasása”<br>Képolvasás.<br>Mértani tárgyak egy nézete (pl. kocka – négyzet).<br>Mértani tárgyak két nézete (pl: hasáb, henger).<br>Egyszerű jelzések, piktogramok plakátok.<br><br><i>Befogadó-alkotó tevékenység</i><br>3.2. Megfigyelés utáni alkotás, formaredukció<br>Tárgyak nézetei.<br><br><i>Alkotótevékenység</i><br>3.3. Vizuális közlések, jelzések tanulói alkotásokban<br>Rajzos napirend.<br>Egyszerű piktogramok.<br>Plakát. |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              | <i>Alkotótevékenységben:</i><br>Egyszerű vizuális kommunikációt szolgáló megjelenítések tervezése (elemi szintű jel, napirendi rajz, alaprajz, térkép).<br><br><i>Befogadó-alkotó tevékenység:</i><br>Tárgyak felismerése és jelzése egy nézet alapján.<br>Tárgyak legjellemzőbb nézeteinek megfigyelése, lerajzolása egy nézet alapján.<br><br><i>Befogadó tevékenységben:</i><br>Képolvasás.<br>Mértani tárgyak felismerése egy nézetük alapján (pl.. kocka – négyzet).<br>Mértani tárgyak felismerése két nézetük alapján (pl: hasáb, henger).<br>Egyszerű jelzések, piktogramok megértése.<br>Plakátok értelmezése. |
| <b>Fogalmak</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               | Alaprajz, plakát, felismerhető, nézet (felülnézet, oldalnézet), sorrend, üzenet, reklám, lényeg, meggyőzés, rábeszélés.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |

| Témakör                                      | 4. Tárgy- és környezetkultúra                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | Javasolt óraszám:<br>25 óra |
|----------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------|
| <b>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</b> | Jártasság kialakítása egyszerű tárgyak készítésében.<br>Tájékozottság kialakítása a közvetlen környezet tárgyai forma – funkció – anyag összefüggéseinek rendszerében.<br>Néhány egyszerű kézműves technika alapfogásainak elsajátíttatása.<br>Környezettudatosság lehetőségeinek felismertetése a vizuális kultúrában.<br><i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> manualitás, finommotorika; tárgykészítési képesség; formaérzékelés – nagyság és minőség |                             |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              | meglátása; plasztikus formaalakítás képessége; esztétikum iránti fogékonyság; tiszta munkaterület iránti igény.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
| <b>Fejlesztési ismeretek</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 | <b>Fejlesztési tevékenységek</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
| <p><i>Befogadó tevékenység</i><br/> 4.1. Irányított megfigyelés – a környezet tárgyai</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– esztétikum</li> <li>– forma</li> <li>– funkció</li> <li>– anyag</li> <li>– szín, hangulat stb.</li> </ul> <p><i>Alkotótevékenység</i><br/> 4.2. Tárgyak készítése<br/> Egyszerű tárgyak készítése.<br/> Tárgykészítés agyagból.<br/> Gömbölyded és szögletes tárgyak készítése.<br/> Sablonhasználat.</p> | <p><i>Alkotótevékenységben:</i><br/> Egyszerű tárgyak készítése az otthon és az iskola világából (pl.: tolltartó: henger bevonása színes papírral).<br/> Tárgykészítés papírból – tároló dobozok, henger- és hasábformák.<br/> Tárgykészítés agyagból – edények formába nyomkodással történő alakítása.<br/> Agyagedény díszítése pecsételéssel.<br/> Gömbölyded és szögletes tárgyak készítése agyagból – tál hurkás díszítéssel.<br/> Sablon használata a tárgyak készítésénél.<br/> Környezet átalakítása egyszerű eszközökkel.<br/> Elemi szintű, gyakorlati alapú anyagismeret szerzése: papír, fa, agyag.<br/> Törekvés ízléses díszítésre.</p> <p><i>Befogadó tevékenységben:</i><br/> Közvetlen környezet tárgyait, épületeinek megfigyelése – funkció, anyag, forma szerint.<br/> Tárgyak és funkciók megismerése.</p> |
| <b>Fogalmak</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              | Henger, beborítás, használati tárgy, forma, sablon, elsimítás, mintázófa, réteg, karcolás, felező hajtás, átlós hajtás.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |

|                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                    |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------|
| <b>Témakör</b>                                                                                                                                                                                                                                                          | <b>5. Média</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             | <b>Javasolt óraszám:<br/>7 óra</b> |
| <b>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</b>                                                                                                                                                                                                                            | <p>Saját médiahasználati szokások tanulmányozása.<br/> Médiaélmények feldolgozása, önreflexiós készség fejlesztése.<br/> A különböző médiumok beazonosítása, tudatosítása.<br/> Olvasási készség és szókincs fejlesztése médiaszövegekkel.<br/> Az érzelm kifejezés képességének a fejlesztése.<br/> Annak felismerése, hogy a médiaszövegek emberek által mesterségesen előállított alkotások (a média konstruált valóság).<br/> Az internetes tevékenységekhez kapcsolódó biztonság növelése.<br/> A gyerekek virtuális terekben zajló tevékenységeihez kapcsolódó élmények feldolgozásának segítése.</p> |                                    |
| <b>Fejlesztési ismeretek</b>                                                                                                                                                                                                                                            | <b>Fejlesztési tevékenységek</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |                                    |
| <p><i>Befogadó tevékenység</i><br/> 5.1 Médiahasználat, élménybefogadás, élményfeldolgozás<br/> Médiumok a mindennapi környezetünkben</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- médiumok megfigyelése,</li> <li>- saját használati szokások megjelenítése</li> </ul> | <p><i>Befogadó tevékenységben</i><br/> Ebben a témakörben nincs számonkérés, értékelés.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                    |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                              |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>5.2 A médiaszövegek nyelvi jellemzői és érzelmi hatása</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- egyszerű médiaszövegek megfigyelése, értelmezése</li> <li>- közvetített érzelmek felismerése</li> </ul> <p>5.3 A média működési módja, mediális információforrások megbízhatósága</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- életkori sajátosságokhoz igazodó internethasználat</li> </ul> <p>5.4 Tájékozódás a világhálón, a virtuális terekben, a biztonságos internethasználat</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- az internethasználat legfontosabb szabályainak megismerése</li> </ul> |                                                                                                                                                              |
| <p><b>Fogalmak</b></p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        | <p>Televízió, rádió, könyv, számítógép, színház, mozi, újság, műsor, rajzfilm, film, zene, emberi hang, zaj, csend. képzelet, valóság, internet, honlap.</p> |

|                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
|----------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p><b>Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végén</b></p> | <p><i>A tanuló képes:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– az elemi baleset-megelőzési szabályok betartására,</li> <li>– a tantárgy során használatos eszközök adekvát használatára,</li> <li>– az esztétikus, tiszta környezet igényére és fenntartására,</li> <li>– a szabályos ismétlődés megfigyelésére, ritmus képzésére tárgyak egy tulajdonságának változtatásával,</li> <li>– forma- és színritmus létrehozására,</li> <li>– egyszerű, esztétikus alkotás elkészítésére,</li> <li>– társaival együttműködve nagyméretű alkotás készítésére,</li> <li>– képen látható dolgok megnevezésére,</li> <li>– egyszerű jelenetábrák megértésére,</li> <li>– a plakátok, reklámok elemi kritikájára,</li> <li>– saját alkotása feletti öröme.</li> </ul> |
|----------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

### **8.3. Alapfokú nevelés-oktatás második szakasza, felső tagozat, 5-8. évfolyam**

A nevelési-oktatási folyamatot a tanulók lehetőségeihez, korlátaihoz és speciális igényeihez igazodva elsősorban a következő elvek szerint kell megszervezni:

- a feladatok megvalósításához hosszabb időszavakat, tágabb kereteket kell megjelölni ott, ahol erre szükség van;
- igény szerint sajátos, a fogyatékkal összefüggő tartalmakat, követelményeket kell kialakítani és teljesíteni;
- szükség esetén a tanuló számára legmegfelelőbb alternatív kommunikációs módszerek és eszközök, siket tanulóknál a magyar jelnyelv elsajátításának, alkalmazásának beépítése a nevelés, oktatás folyamatába;
- az iskolák segítő megkülönböztetéssel, egyénileg is támogassák a tanulókat, elsősorban az önmagukhoz mért fejlődésüket értékelve; az egyes fogyatékkal élő tanulókkal összefüggő feladatokról a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának tantervi irányelve és a vizsgaszabályzatok adnak eligazítást.

#### **8.3.1. Célok és feladatok**

A felső tagozaton a tanulók fejlesztése elsődlegesen a megismerési módszerek további fejlesztésére, a szemléletes képi gondolkodás nyomán kialakuló képzetekre, ismeretekre, az elsajátított tanulási szokásokra irányul. Hangsúlyosabbá válik az önálló tanulási tevékenység. A tudásgyarapítást, a képességek, a személyiség fejlesztését a konkrét tapasztalásokra alapozva a gondolkodási funkciók különböző sérülését, eltérő ütemű fejlődését figyelembe véve kell elérni.

Az 5–6. évfolyamon a cél a tevékenységek számának és minőségének növelésével, az önálló tanulás képességének fejlesztésével az alapvető kultúrtechnikák használatának eszközszintűvé tétele, valamint az intenzív személyiségfejlesztés.

Ehhez szükséges az alapkészségek megerősödésének biztosítása a tanulói tevékenységek középpontba állításával, a gyakorlás lehetőségeinek megteremtésével, továbbá a konkrét megtapasztaláson alapuló tudásgyarapítás erősítése a gondolkodási funkciók különböző sérülését, eltérő ütemű fejlődését figyelembe véve. A tantárgyi tartalmakat, a tevékenységeket, feladatokat, a terápiás célú eljárásokat a fejlődés egyéni üteméhez, a módosult tanulási képességhez kell igazítani. Végző soron mindennek meg kell alapoznia a tanulók felkészítését az önálló életvitelre és önálló munkavégzésre, a tanulói képességkultúra fejlettségéhez igazodó szakiskolai továbbtanulásra, társadalmi beilleszkedésre.

A 7–8. évfolyam legfontosabb célja a tudáselemek szintetizálása, a képességstruktúra megszilárdítása, a személyiség integrálásának növelése.

E cél eléréséhez szükséges feladatok: a tanuló sikeres továbbtanulási, szakmaelsajátítási lehetőségeinek kialakítása; az önálló tanulás, a tájékozódási képesség, a tájékozottság, a döntési képesség erősítése; a társadalmi beilleszkedéshez szükséges szociális és cselekvési kompetenciák kialakítása, az önálló életvitelre való alkalmasság megszilárdítása.

### 8.3.2. Fejlesztési területek – nevelési célok

#### *Erkölcsei nevelés*

A szabályok létrehozásának folyamatában való részvétel megtapasztalása, gyakorlati alkalmazása, a megbeszélés, a megegyezés, a szabályokhoz való rugalmas alkalmazkodás képességének fejlesztése. Pozitív erkölcsi tapasztalatok erősítése. A magatartásban, az emberi kapcsolatokban a szeretet, bizalom, türelem, együttérzés, igazmondás stb. megismertetése, gyakoroltatása, befogadása. A negatív tapasztalatok feldolgozása, irigység, közömbösség, harag, durvaság stb., azok hatásainak kompenzálása.

A köznevelés alapvető célja a tanulók erkölcsi érzékének fejlesztése, a cselekedeteikért és azok következményeiért viselt felelősségtudatuk elmélyítése, igazságérzetük kibontakoztatása, közösségi beilleszkedésük elősegítése, az önálló gondolkodásra és a majdani önálló, felelős életvitelre történő felkészülésük segítése. Az erkölcsi nevelés legyen életszerű: készítsen fel az elkerülhetetlen értékkonfliktusokra, segítsen választ találni a tanulók erkölcsi és életvezetési problémáira. Az erkölcsi nevelés lehetőséget nyújt az emberi lét és az embert körülvevő világ lényegi kérdéseinek különböző megközelítési módokat felölelő megértésére, megvitatására. Az iskolai közösség élete, tanárainak példamutatása támogatja a tanulók életében olyan nélkülözhetetlen készségek megalapozását és fejlesztését, mint a kötelességtudat, a munka megbecsülése, a mértéktartás, az együttérzés, a segítőkészség, a tisztelet és a tisztesség, a korrupció elleni fellépés, a türelem, a megértés, az elfogadás. A tanulást elősegítő beállítódások kialakítása – az önfegyelemtől a képzelőtehetségen át intellektuális érdeklődésük felkeltéséig – hatással lesz egész felnőtt életükre, és elősegíti helytállásukat a munka világában is.

#### *Nemzeti öntudat, hazafias nevelés*

Tantárgyi tanulmányaik során megismert történelmi és kulturális értékeink alapján tudatosodjon a nemzeti összetartozás érzése. Közöségi tevékenységgel, a tanuló lakóhelyén aktív részvétellel váljon részesévé a jelentősebb társadalmi eseményeknek, ünnepeknek, ezen élmények segítségével, alakuljon ki benne a közösséghez való tartozás, a hazaszeretet.

A tanulók ismerjék meg nemzeti, népi kultúránk értékeit, hagyományait. Tanulmányozzák a jeles magyar történelmi személyiségeket, tudósok, feltalálók, művészek, írók, költők, sportolók munkásságát. Sajátítsák el azokat az ismereteket, gyakorolják azokat az egyéni és közöségi tevékenységeket, amelyek megalapozzák az otthon, a lakóhely, a szülőföld, a haza és népei megismerését, megbecsülését. Alakuljon ki bennük a közösséghez tartozás, a hazaszeretet érzése, és az a felismerés, hogy szükség esetén Magyarország védelme minden állampolgár kötelessége. Európa a magyarság tágabb hazája, ezért magyarságtudatukat megőrizve ismerjék meg történelmét, sokszínű kultúráját. Tájékozódjanak az egyetemes emberi civilizáció kiemelkedő eredményeiről, nehézségeiről és az ezeket kezelő nemzetközi együttműködési formákról.

#### *Állampolgárságra, demokráciára nevelés*

Az iskolai demokráciában, a diákönkormányzat tevékenységeiben való aktív részvétellel a demokratikus technikák gyakorlása: véleménynyilvánítás, döntéshozatal, képviselő. A tanulói jogok és kötelességek arányainak tudatosítása.

A demokratikus jogállam, a jog uralmára épülő közélet működésének alapja az állampolgári részvétel, amely erősíti a nemzeti öntudatot és kohéziót, összhangot teremt az egyéni célok és a közjó között. Ezt a cselekvő állampolgári magatartást a törvénytisztelet, az együttélés szabályainak betartása, az emberi méltóság és az emberi jogok tisztelete, az erőszakmentesség,

a méltányosság jellemzi. Az iskola megteremti annak lehetőségét, hogy a tanulók megismerjék a főbb állampolgári jogokat és kötelezettségeket, és ennek keretében biztosítja a honvédelmi nevelést. A részvétel a közügyekben megkívánja a kreatív, önálló mérlegelő gondolkodás, az elemzőképesség és a vitakultúra fejlesztését. A felelősség, az önálló cselekvés, a megbízhatóság, a kölcsönös elfogadás elsajátítását hatékonyan támogatják a tanulók tevékeny részvételére építő tanítás- és tanulásszervezési eljárások.

#### *Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése*

Az éntudat, az énkép (önismeret) fejlesztése, törekvés önmaga minél sokrétűbb fizikai, pszichikai, erkölcsi megismerésére.

Az önismeret – mint a személyes tapasztalatok és a megszerzett ismeretek tudatosításán alapuló, fejlődő és fejleszthető képesség – a társas kapcsolati kultúra alapja. Elő kell segíteni a tanuló kedvező szellemi fejlődését, készségeinek optimális alakulását, tudásának és kompetenciáinak kifejezésre jutását, s valamennyi tudásterület megfelelő kiművelését. Hozzá kell segíteni, hogy képessé váljék érzelmeinek hiteles kifejezésére, a mások helyzetébe történő beleélés képességének az empátiának a fejlődésére, valamint a kölcsönös elfogadásra. Ahhoz, hogy az oktatási és nevelési folyamatban résztvevő tanulók, az elsajátított készségekre és tudásra támaszkodva énképükben is gazdagodjanak, a tanítás-tanulás egész folyamatában támogatást igényelnek ahhoz, hogy tudatosuljon, a saját/egyéni fejlődésüket, sorsukat és életpályájukat maguk tudják alakítani. A megalapozott önismeret hozzájárul a kulturált egyéni és közösségi élethez, mások megértéséhez és tiszteletéhez, a szeretetteljes emberi kapcsolatok kialakításához.

#### *A családi életre nevelés*

A család fogalma, típusai, tagjai, feladatai, családfa, generációk együttélése, családi munkamegosztás, gazdálkodás a családban, a család szerepe az egyén egészséges, harmonikus fejlődésében, egymásrautaltság, lelki közösség.

A család kiemelkedő jelentőségű a gyerekek, fiatalok erkölcsi érzékének, szeretetkapcsolatainak, önismeretének, testi és lelki egészségének alakításában. A szűkebb és tágabb környezet változásai, az értékrendben jelentkező átrendeződések, a családok egy részének működésében bekövetkező zavarok szükségessé teszik a családi életre nevelés beemelését a köznevelés területére. A köznevelési intézményeknek ezért kitüntetett feladata a harmonikus családi minták közvetítése, a családi közösségek megbecsülése. A felkészítés a családi életre segítséget nyújt a gyermekeknek és fiataloknak a felelős párkapcsolatok kialakításában, ismereteket közvetít a családi életükben felmerülő konfliktusok kezeléséről. Az iskolának foglalkoznia kell a szexuális kultúra kérdéseivel is.

#### *A testi és lelki egészségre nevelés*

A mozgásigény kielégítésével, a mozgáskultúra, a mozgáskoordináció, a ritmusérzék és a hallás fejlesztésével, a koncentráció és a relaxáció képességének alapozásával, az egészséges életmódban a tudatosság szerepének bemutatása. Önellátó, testápoló technikák. Az érzelmi intelligencia mélyítése, gazdagítása, az önismeret alakítása, az önértékelés képességének fejlesztése.

Az egészséges életmódra nevelés hozzásegít az egészséges testi és lelki állapot örömteli megéléséhez. A pedagógusok ösztönözzék a tanulókat arra, hogy legyen igényük a helyes táplálkozásra, a mozgásra, a stresszkezelés módszereinek alkalmazására. Legyenek képesek lelki egyensúlyuk megóvására, társas viselkedésük szabályozására, a konfliktusok kezelésére.

Az iskola feladata, hogy a családdal együttműködve felkészítse a tanulókat az önállóságra, a betegség-megelőzésre, továbbá a szabályok betartására a közlekedésben, a testi higiéniában, a veszélyes körülmények és anyagok felismerésében, a váratlan helyzetek kezelésében. A pedagógusok motiválják és segítsék a tanulókat a káros függőségekhez vezető szokások kialakulásának megelőzésében.

#### *Felelősségvállalás másokért, önkéntesség*

A szociális attitűd fejlesztése, az együttérző, segítő magatartás erősítése. Segítő feladatok az iskolai életben, rendszeresség.

A Nat ösztönzi a személyiség fejlesztését, kibontakozását segítő nevelést-oktatást: célul tűzi ki a hátrányos helyzetű vagy fogyatékkal élő emberek iránti szociális attitűd, segítő magatartás kialakítását a tanulóknál úgy, hogy saját élményű tanuláson keresztül ismerik meg ezeknek a csoportoknak a sajátos igényeit, élethelyzetét. A segítő magatartás számos olyan képességet igényel és fejleszt is egyúttal (együttérzés, együttműködés, problémamegoldás, önkéntes feladatvállalás és -megvalósítás), amelyek gyakorlása elengedhetetlen a tudatos, felelős állampolgári létezéshez.

#### *Fenntarthatóság, környezettudatosság*

Mindennapi tevékenységeiben váljon általánossá a környezetkímélő, takarékos magatartás, alakuljon ki a természeti és épített környezet iránti szeretet és megóvás igénye.

A felnövekvő nemzedéknek ismernie és becsülnie kell az életformák gazdag változatosságát a természetben és a kultúrában. Meg kell tanulnia, hogy az erőforrásokat tudatosan, takarékosan és felelősségteljesen, megújulási képességükre tekintettel használja. Cél, hogy a természet és a környezet ismeretén és szeretetén alapuló környezetkímélő, értékvédő, a fenntarthatóság mellett elkötelezett magatartás váljék meghatározóvá a tanulók számára. Az intézménynek fel kell készítenie őket a környezettel kapcsolatos állampolgári kötelességek és jogok gyakorlására. Törekedni kell arra, hogy a tanulók megismerjék azokat a gazdasági és társadalmi folyamatokat, amelyek változásokat, válságokat idézhetnek elő, továbbá kapcsolódjanak be közvetlen és távolabbi környezetük értékeinek, sokszínűségének megőrzésébe, gyarapításába.

#### *Pályaorientáció*

A munka szerepe az ember életében. Érdeklődési területek, vonzódások tudatosítása, reális pályakép a képességek, adottságok szerint, mérlegelés. A fizikai és a szellemi munka (a szülők és ismerősök szakmája, ismert szakmák rendszerezése fizikai és szellemi munkacsoportba, a két szakmacsoport lényegi különbségei és hasonlóságai felismerése).

Az iskolának – a tanulók életkorához igazodva és a lehetőségekhez képest – átfogó képet kell nyújtania a munka világáról. Ennek érdekében olyan feltételeket, tevékenységeket kell biztosítani, amelyek révén a diákok kipróbálhatják képességeiket, elmélyülhetnek az érdeklődésüknek megfelelő területeken, megtalálhatják hivatásukat, kiválaszthatják a nekik megfelelő foglalkozást és pályát, valamint képessé válnak arra, hogy ehhez megtegyék a szükséges erőfeszítéseket. Ezért fejleszteni kell bennük a segítséssel, az együttműködéssel, a vezetéssel és a versengéssel kapcsolatos magatartásmódokat és azok kezelését.

#### *Gazdasági és pénzügyi nevelés*

Résztétel a pénz kezelésében, a csoport (évfolyam) ezzel kapcsolatos tevékenységében, a családból hozott példákkal a célszerű gazdálkodás gyakorlása a pénzhasználat és a fogyasztás



területén. A saját felelősség, az értékteremtő munka felismerése. Gazdasági, pénzügyi intézmények szerepének alapvető ismerete a mindennapi életben.

A felnövekvő nemzedéknek hasznosítható ismeretekkel kell rendelkeznie a világgazdaság, a nemzetgazdaság, a vállalkozások és a háztartások életét meghatározó gazdasági-pénzügyi intézményekről és folyamatokról. Cél, hogy a tanulók ismerjék fel saját felelősségüket az értékteremtő munka, a javakkal való ésszerű gazdálkodás, a pénz világa és a fogyasztás területén. Tudják mérlegelni döntéseik közvetlen és közvetett következményeit és kockázatát. Lássák világosan rövid és hosszú távú céljaik, valamint az erőforrások kapcsolatát, az egyéni és közösségi érdekek összefüggését, egymásrataltságát. Ennek érdekében a köznevelési intézmény biztosítja a pénzügyi rendszer alapismereteire vonatkozó pénzügyi szabályok, a banki tranzakciókkal kapcsolatos minimális ismeretek és a fogyasztóvédelmi jogok tanítását.

#### *Médiatudatosságra nevelés*

A különböző médiumok mint ismeretszerzési, művelődési, önkifejező kapcsolatteremtési lehetőségek megismerése, az alkalmazásokban lévő veszélyforrások tudatosítása. Tudatosság kialakítása a válogatásban.

Cél, hogy a tanulók a mediatizált, globális nyilvánosság felelős résztvevőivé váljanak: értsék az új és a hagyományos médiumok nyelvét. A médiatudatosságra nevelés az értelmező, elemző beállítódás kialakítása és tevékenység-központúsága révén felkészít a demokrácia részvételi kultúrájára és a médiumoktól is befolyásolt mindennapi élet értelmes és értékelt meg szervezésére, tudatos alakítására. A tanulók megismerkednek a média működésével és hatásmechanizmusaival, a média és a társadalom közötti kölcsönös kapcsolatokkal, a valóságos és a virtuális, a nyilvános és a bizalmas érintkezés megkülönböztetésének módjával, valamint a különbségek és az említett médiajellemzők jogi és etikai jelentőségével.

#### *A tanulás tanítása*

Az életkori jellemzők figyelembevételével a kreativitás fejlesztése, az írásbeliség és a szóbeliség egyensúlyára való törekvés, a tanulók egészséges terhelése, érési folyamatuk követése, személyre szóló, fejlesztő értékelésük. Az együttműködésre építő (kooperatív-interaktív) tanulási technikák és tanulásszervezési módok fokozott alkalmazása. Az egyéni tanulási stílus figyelembevétele, egyéni tanulási stratégiák érvényesítése.

A tanulás tanítása az iskola alapvető feladata. Minden pedagógus teendője, hogy felkeltse az érdeklődést az iránt, amit tanít, és útbaigazítást adjon a tananyag elsajátításával, szerkezetével, hozzáféréseivel kapcsolatban. Meg kell tanítania, hogyan alkalmazható a megfigyelés és a tervezett kísérlet módszere; hogyan használhatók a könyvtári és más információforrások; hogyan mozgósíthatók az előzetes ismeretek és tapasztalatok; melyek az egyénre szabott tanulási módszerek; miként működhetnek együtt a tanulók csoportban; hogyan rögzíthetők és hívhatók elő pontosan, szó szerint például szövegek, meghatározások, képletek. Olyan tudást kell kialakítani, amelyet a tanulók új helyzetekben is képesek alkalmazni, a változatok sokoldalú áttekintésével és értékelésével. A tanulás tanításának elengedhetetlen része a tanulás eredményességének, a tanuló testi és szellemi teljesítményeinek lehetőség szerinti növelése és a tudás minőségének értékelése.

### 8.3.3. Kulcskompetenciák, kompetenciafejlesztés

A Nat kulcskompetenciái az alábbi specifikumokat hordozzák az enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetében:

A tanulás kompetenciái

A hatékony, önálló tanuláshoz alapvető készségekkel, képességekkel kell rendelkezni, amit az alapkompentenciák biztosítanak. A tanulót támogatni kell abban, hogy megtalálja saját érdeklődési körét, hogy minél több tanulási technikát megismerjen, és ezek alapján képessé váljon majd saját tanulási stratégia kialakítására. Segíteni kell a tanulót abban, hogy lehetősége legyen a metakogníció (gondolkodásról való gondolkodás) gyakorlására, tudatos alkalmazására, a tanuláshoz való pozitív viszony kialakítására.

A kommunikációs kompetenciák (anyanyelvi és idegen nyelvi kompetenciák)

Az anyanyelv elsajátításának folyamatában az enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetében a közlés és befogadás szóbeli ágát javasolt a középpontba állítani. Az anyanyelv elsajátítása során – a tanulók egyéni sajátosságaihoz való igazodás mellett – alapelv, hogy esetükben a nyelvelsajátítás lényegi módja nem az elszigetelt nyelvi jelenségek oktatása, hanem az a folyamat, amelyben az ember nyelvileg fogalmazza meg a valóságra vonatkozó ítéleteit. Az anyanyelv tanításában csak az a fejlesztő tevékenység hozhatja meg a kívánt eredményt, amely (az egyén képességének és beszédállapotának figyelembevételével) a beszédnek mint összetett folyamatnak a fejlesztésére irányul, s a „nyelvet” funkcióinak (kifejező, informáló, felhívó) megfelelően, elemi formáiban (közlés, megbeszélés, rábeszélés) és alaptípusaiban (élőbeszéd, írott beszéd) gyakoroltatja és alkalmaztatja. Az idegen nyelvi kommunikáció mint kiemelt kompetenciaterület az enyhe értelmi fogyatékos tanulók nevelésében egyénileg differenciált tananyagstruktúrát igényel. A hallási észlelés, a figyelem, az emlékezet fokozott fejlesztése mellett a célokat a tanulók szükségletei határozzák meg. A sikeres kommunikáció érdekében szükség van a nagyobb időkeretre, a folyamatos gyakorlásra, a játékos helyzetekben történő megvalósításra, a helyzetgyakorlatokra. Törekedni kell a digitális technológia kínált eszközök, lehetőségek kommunikációs célú alkalmazására.

A digitális kompetenciák

A digitális kompetenciák elsajátítása, felhasználói szintű alkalmazása az esélyegyenlőség megteremtése és a minél önállóbb életvitel támogatása szempontjából is kiemelkedő jelentőségű. Az online zaklatás gyakori megjelenése miatt a tanulóknak ismerniük kell a biztonságos eszközhasználatot, valamint a digitális tartalmak létrehozásával kapcsolatos etikai szabályokat is. A munka, a szabadidő és a tanulás egész életen át ívelő folyamatai során a digitális eszközök használata, az így megszerzett információk feldolgozása és alkalmazása is a digitális kompetenciákat igényli. A tanulók számára fontos a megbízható információk, az online biztonság, a digitális eszközök társadalmilag elfogadott formáinak alkalmazása a kommunikáció során, illetve azok alapvető szabályainak ismerete a társadalomban való részvétel érdekében.

## A matematikai, gondolkodási kompetenciák

A matematikai kompetencia fejlesztése során lehetőség nyílik a problémamegoldó gondolkodás, valamint a kognitív képességek fejlesztésére. A matematikai kompetencia fejlesztésével az enyhe értelmi fogyatékos tanuló képessé válik a környező világ mennyiségi és térbeli viszonyainak felfedezésére, valamint a tapasztalatok útján megszerzett tudás praktikus felhasználására a mindennapi élet különböző területein. Ez úgy érhető el, hogy a tanulás-tanítás folyamatában döntően a mindennapok során létrejött helyzetekben ismertetjük meg a matematikai tartalmakat. Kiemelten fontos a konkrét cselekvéssel összekapcsolt, a konkrét élethelyzetekhez kötött tapasztalatszerzés és matematikai tevékenység, a szabálytudat és a stratégiahasználat kialakítása, valamint a mindennapokban használható tudás biztosítása.

A természettudományos kompetencia fejlesztése során az enyhe értelmi fogyatékos tanulóknál a gyakorlati jellegű természettudományi műveltség kialakítása, a mindennapi életben előforduló természettudományos jelenségek körében a felhasználói tájékozottság elérése, az egységes természettudományos világkép kialakítása a feladat. Fontos a mindennapi életet érintő, konkrét tényeken, tapasztalatokon alapuló egyszerű következtetések levonásának és az erre alapozott döntéshozatalnak a tanítása.

## A személyes és társas kapcsolati kompetenciák

A tanulókat támogatni kell a társas kapcsolatok kialakításában és fenntartásában, ehhez elengedhetetlen a pozitív énkép és az emberi kapcsolatokban való eligazodás képessége. Az eltérő képességeknek megfelelően fel kell készíteni a tanulókat a változó társadalmi-gazdasági helyzet adta kihívásokra (változó egyéni szerepkör, érdekérvényesítés, tulajdonviszonyok). A tanulóknak ismereteket kell szerezniük a célszerű gazdálkodás, a pénzhasználat és a fogyasztás, valamint – az egyéni képességeket figyelembe véve – a rövidebb és hosszabb távú élethelyzetek tervezése kapcsán. Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók felkészülnek a közügyekben való aktív részvételre. A társadalmi részvétel és felelősségvállalás kompetenciái fejlesztése során – a tanulók gyógypedagógiai-pszichológiai jellemzőit figyelembe véve – a tartalmakat sajátélményű tevékenységek formájában gyakoroltatva kell biztosítani. Az önismeret, a kapcsolatteremtés, kapcsolattartás képességének fejlesztése elősegíti a harmonikus közösségi beilleszkedést, a felelős társadalmi részvételt.

## A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái

Az eredetiség és ötletgazdagság, a divergens gondolkodás, a kíváncsiság és az alkotókedv nem csak az intellektuális tényezők függvénye, ezen a területen nagy szerepe van a motivációnak és az érzelmeknek is. Fontos a sok érzékszervi, megfigyelési, manipulatív tevékenységre épülő tapasztalatszerzés, a nyitottság, az értékítélet kialakítása.

## Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák

A munkavállalói és innovációs kompetenciákhoz szükséges ismeretek, képességek és attitűdök alakítása, formálása a tanulók egyéni sajátosságait figyelembe véve lehetséges. A tanulási-tanítási folyamatban az enyhe értelmi fogyatékos tanuló minden esetben saját cselekedeteinek tükrében ismerje fel lehetőségeit, próbálja elérni céljait. A munkavégzésre való szocializálás, a munkavállalói magatartás kialakítása, a tanulók élettervezésének elősegítése, az önálló életvezetés megalapozása a társadalmi beilleszkedés fontos eleme.

## **8.4. Helyi tanterv az enyhén értelmi fogyatékos tanulók számára 5-8. évfolyam**

### **8.4.1. MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM (5-8. évfolyam)**

Az egyéni, a közösségi, a társadalmi kommunikáció alapja a magyar nyelv ismerete és használata. A nyelv kultúrát formál, őriz és közvetít. A nyelv az emberi kommunikáció, a gondolkodás, a tanulás, az önismeret kibontakozásának közege, előfeltétele és legfőbb eszköze. Kulcsszerepe van a kulturális önazonosság, tudatosság és kifejezőképesség, az erkölcsi, az esztétikai, a történeti és a mérlegelő érzék kialakításában. Az anyanyelvi készségek birtoklása segíti a társadalom közösségeiben való aktív részvételt. A magyar nyelv és irodalom műveltségi területnek meghatározó szerepe van az önálló tanulás kialakításában, az önműveléshez szükséges képességek fejlesztésében.

A magyar nyelv és irodalom tantárgy legalapvetőbb célja az anyanyelvi kommunikációhoz szükséges képességek kialakítása, illetve fejlesztése, valamint az ehhez elengedhetetlen ismeretek elsajátíttatása.

A magyar nyelv a tanulás célja és az ismeretszerzés eszköze is. Célja és feladata a szókincsfejlesztés és -gazdagítás, a növekvő igényű helyes nyelvhasználat erősítése, a nyelvi hátrányok csökkentése, a jövőbeni tanulmányokhoz szükséges és a felnőtt életben, az élethosszig tartó tanulás során használható olvasni és írni tudás (szövegértés és szövegalkotás) gondozása és továbbfejlesztése. A kultúrához hozzásegítő, valamint a nemzeti hovatartozás érzését növelő anyanyelvi képességeknek, készségeknek a továbbfejlesztése.

Az irodalmi nevelés feladata az olvasás megszerettetése, az olvasási kedv felkeltése és megerősítése. Az irodalmi műveltség megalapozásához felső tagozatban a tantárgy az irodalmi élmény nyújtása mellett az anyanyelvi kompetencia fejlesztésének legfontosabb eszköze. Alapvető feladata, hogy a tanulók szövegalkotási tudásának gyarapításával képessé váljanak a társadalmi kommunikációra, az önkifejezésre.

Az alapozásban építeni kell a tanulók tapasztalatszerzésére, a fogalmak tartalmának lassú érlelésére, az értelmes és fejlesztő célú gyakoroltatásra. A pedagógus feltérképezi a tanulók egyéni fejlesztési szükségleteit. Kellő időt enged a tanulási feladatok pszichológiai feltételeinek beéréséhez, és személyre szóló fejlesztéssel és értékeléssel esélyt teremt a sikeres iskolai pályafutás, valamint az élethosszig tartó tanulás biztonságos megalapozásához. Az eszközszintű olvasás elsajátíttatása, az önkifejező írás megszerettetése, a szóbeli és írásbeli kommunikáció eszköztárának megismertetése, használatának megerősítése szintén a tantárgy tanításának célja és feladata.

A tantárgy feladatai közé tartozik a vizuális észlelés és differenciálás, auditív észlelés és differenciálás, fonematikus észlelés, érzékelés, figyelem, gondolkodás, emlékezőképesség, analízis-szintetizáló képesség, ritmus, mozgás, finommotorika és a szem-kéz koordináció fejlesztése. A kommunikációs képességek fejlesztése, különféle élethelyzetekben az aktív és passzív szókincs-gazdagítás, a kommunikációs helyzetnek megfelelő kultúrált nyelvi magatartás, viselkedés gyakorlása, továbbá a tanult nyelvi fordulatok alkalmazása tanulási helyzetben és a spontán beszédben is. Mindezek során megvalósul az önkorrekciós képesség fejlesztése, a hibakeresés, -javítás, a helyesírási problémahelyzetek felismertetése.

Kiemelt feladat az önismeret erősítése, lehetőséget teremtve a véleménynyilvánításra, mások véleményének meghallgatására. A szövegtartalom visszaadásának gyakorlása különféle kommunikációs eszközökkel történik, fokozódó önállósággal valósul meg.

Az írás eszközszintű használata, a helyesírási készség fejlesztése, továbbá a rendezett íráskép kialakítása az egyéni adottságok figyelembe vételével valósul meg.

Az iskolai oktatás, nevelés a sérülésből, a fogyatékból eredő tanulási nehézségek leküzdését, a jól működő funkciók továbbfejlődését individualizált programok, terápiák, differenciáló pedagógiai eljárások alkalmazásával támogatja.

A magyar nyelv és irodalom tantárgyban az ismeretek és a fejlesztési követelmények felhasználásánál, továbbá az irodalmi művek feldolgozásánál ajánlott figyelembe venni a tanulók közösség összetételét, az írás, olvasás technikájának elsajátításában megjelenő egyéni különbségeket, a kommunikációs készség eltérő sajátosságait.

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók vonatkozásában az ismeretszerzési folyamatban a saját olvasási élmény, a hallás utáni szövegértés differenciált alkalmazása is lehetséges. Az irodalmi kultúra, az irodalmi művek értelmezése a Nemzeti alaptanterv alapján kerültek meghatározásra, figyelembe véve a kerettantervvel megcélzott tanulókat. Elsajátításuk, az adott művekkel való ismerkedés tanári segítséggel, részletek feldolgozásával is megvalósítható.

A szöveghű felidézésre ajánlott művek a táblázatokban dőlt szedéssel láthatók. Ezek kiválasztásánál is alkalmazható a differenciált követelmény.

## **A tanulók értékelése**

A magyar nyelvi és irodalmi műveltséget közvetítő órákon az értékelés alapjául az érvényben levő Nemzeti alaptanterv, illetve az adott kerettantervben, valamint a rá épülő iskolai programban megfogalmazott fejlesztési célok és feladatok szolgálnak. Az értékelés célja a tanuló előrehaladásának, illetve a tanári közvetítés módjainak (a tanítás, a kiemelt fejlesztési területek eredményességének) vizsgálata. A tantárgy rendkívül változatos tanári közvetítésmódot, illetve tanulói tevékenységformákat tesz lehetővé, így a tanári értékelés eljárásai is változatosak, többféle szempontot ötvözőek lehetnek. A kerettantervben a továbbhaladás feltételei című fejezet évfolyamonként közli azokat a kiemelt képességeket, amelyekben a diákoknak fejlődést kell elérniük. A továbbhaladás feltételeiben megfogalmazottak azonban nem a minimumkövetelményt tartalmazzák, semmiképpen sem azonosak az elégséges/elégtelen határok megvonásával. A továbbhaladás feltételei elsősorban a legfőbb fejlesztési-képzési feladatok teljesülése révén elvárható teljesítményeket nevezik meg, melyek egyénileg értékelhetők.

Az értékelési alkalmak (pl. évközi dolgozatok, projektmunkák, szóbeli prezentációk) megtervezése, az értékelt teljesítmények jellegének, valamint az értékelési kritériumoknak a világos, egyértelmű, következetes közlése a tanár feladata.

Az értékelés jellegét, tartalmi kritériumait alapvetően meghatározza, hogy fejlesztő vagy szummatív (összegző, egy-egy folyamatot lezáró) típusú értékelésről van-e szó. A tanárnak a tanulók évközi munkáját folyamatosan figyelemmel kell kísérnie. E folyamatos értékelői magatartás egyik lehetősége a fejlesztő értékelés, amely ígéretes eljárás a tanulók motiválására, önismeretük, feladattudatuk erősítésére. A fejlesztő értékelés általában személyre szóló, ugyanakkor tárgyyszerű, hiszen az adott tanulói teljesítmény konkrét összetevőire (erényei, hiányosságaira, a továbblépés lehetőségire) összpontosít. Formája gyakran szóbeli kommentár,

a tanuló teljesítményeihez fűzött írásos megjegyzés. „Üzenete” tehát nem a minősítés, hanem a tanuló fejlődésének segítése. Hatásának érvényesülésében fontos a következetes, érzelmileg elfogadó, bátorító tanári hozzáállás.

### **Az értékelés főbb szempontjai**

A tanuló milyen mértékben értette meg és sajátította el a tananyagtartalmakat (pl. ismereteket, fogalmakat, összefüggéseket, szövegfeldolgozási eljárásokat, memoritereket, nyelvi normákat).

Mennyire funkcionálisan, illetve mennyire önállóan tudja a fent részletezett tananyagtartalmakat alkalmazni feladathelyzetben, problémamegoldásban, kérdésfeltevésben, érvelés során, reflexió megfogalmazásában, állásfoglalás kialakításában

Mennyire és milyen minőségben képes önálló kifejtésre (pl. a tanult, megértett fogalmak indokolt, önálló használatára; különféle elemzési, értelmezési eljárások alkalmazására; következtetések, értelmezések indoklására; érvek felkutatására és rendszerezésére; véleményének megfogalmazására szóban és írásban, különböző műfajokban (pl. hozzászólás, kiselőadás, kommentár, elemzés, magyarázat, kifejtés).

Milyen mértékben és hogyan vesz részt a közös tanulási folyamatban (csoportmunkában, projekt munkában, múzeumi és könyvtári órákon, közös értékelésben, vitákban, értelmezésekben, drámajátékokban)

A feladathelyzettel és magával a feladattal összhangban lévő konkrét értékelési kritériumok (pl. a tartalmi kifejtés minősége, megfelelő szókincs, szóhasználat, világos szerkezet, helytálló megállapítás, helyesírás, szövegű előadás) megállapítása és előzetes közlése általában növeli a követelmények elfogadását, így az értékelés hitelességét is.

### **A tanulói teljesítmények értékelésének lehetőségei**

A tanulók teljesítményének osztályzattal történő értékelése a tanórai tanulói tevékenységek szóbeli és írásbeli értékelése alapján történhet, így például:

- szövegek, jelenségek, problémák írásbeli vagy szóbeli kifejtése, értelmezése adott témakörben adott vagy önállóan választott szempont alapján;
- írásbeli vagy szóbeli beszámoló (olvasónapló, műsor-részlet) egy-egy témakörben a megadott szempontok, vagy önálló gyűjtés alapján;
- kiselőadás, önálló anyaggyűjtés előadása (adott és/vagy a tanuló által választott szempontokkal, adott időkeretben);
- szituációs játékok (történetek, jelenetek, improvizációk) eljátszása;
- vitaszituációkban való részvétel;
- művek, műrészletek (memoriterek) előadása;
- évközi dolgozatok megírása meghatározott szempontok alapján (például az olvasott művek többféle értelmezési kontextusban való elhelyezésének képessége, a fogalomhasználat minősége) minősítés céljából;
- tematikus, témazáró feladatsorok, amelyek átfogó ismeretekre és képességekre irányulnak, a minősítés és a tanári folyamat kontrollja céljából;
- projekt munkában való részvétel (egyéni vagy csoportos) szóbeli, írásbeli értékelése;
- belső és külső vizsgák, amelyek a művelődési anyag súlyponti szempontjait és követelményrendszerét mérik, az ellenőrzés, a minősítés és a tanítási kontroll céljából.

A tanári értékelés mellett a más hatékony formák is érvényesíthetők, így a tanulók önértékelése (pl. a saját kiselőadásáé, fogalmazásáé). A diáktársak is felléphetnek az értékelő szerepében: pl. a szituációs játékok, kifejező szövegmondás értékelésében.

## 5. évfolyam

Az anyanyelv elsajátításának folyamatában az enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetében a beszédcentrikusságot kell előtérbe helyezni. A beszédértés és beszédprodukció fejlesztése az egyén képességének és beszédállapotának figyelembe vételével történik, a nyelv funkcióinak megfelelően.

A nyelvhasználat kommunikációs értékűvé fejlesztésével a tárgy hozzájárul ahhoz, hogy a tanulók az egyéni képességekhez igazodóan, megfelelő szinten tudják alkalmazni a szóbeli és írásbeli kommunikáció eszköztárát az önkifejezéshez, társas érintkezéshez, önérvényesítéshez.

| Témakör                                      | 1. Beszédkészség, szóbeli szövegek megértése, értelmezése és alkotása                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   | Javasolt óraszám:<br>9 óra |
|----------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------|
| <b>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</b> | <p>A szókincs gyarapítása mellett a meglévő nyelvhasználati zavarok korrigálása, csökkentése, megszüntetése. Egyéni képességhez igazodóan: a helyes artikuláció, beszédtechnikai elemek alkalmazása, aktív és passzív szókincs fejlesztése, a tanult elemek beépítése a társas kapcsolatokba. A reproduktív beszéd képességének fejlesztése.</p> <p><i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> Kommunikációs képesség: szókincsbővítés, kifejezőkészség formai és tartalmi elemei. Percepció: verbális és vizuális hang, szó, mondat, szöveg. Vizuális és akusztikus figyelem. Emlékezet.</p> |                            |

| Fejlesztési ismeretek                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            | Fejlesztési tevékenységek                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>Beszédtechnika:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>a) a helyes beszédleghzés</li> <li>b) megfelelő beszédhang, hanglejtés</li> <li>c) pontos artikuláció</li> <li>d) ritmus, tempó</li> <li>e) időtartam</li> <li>f) hangsúly, hangerő</li> <li>g) szünet</li> <li>h) a kommunikáció céljának megfelelő beszéd.</li> </ul> <p>Metakommunikáció:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– mimika,</li> <li>– testtartás,</li> <li>– távolságtartás</li> <li>– tekintet.</li> </ul> | <p>A metakommunikációs eszközök megismerése során a testbeszéd megértése, használatával a szóbeli kifejezőkészség erősítése.</p> <p>A beszélő szándékának megértése. A kommunikáció céljának megfelelő beszéd, a hangsúlyok, érzelmek, indulatok, szándékok megjelenítése.</p> <p>Saját vélemény, saját gondolat, kérdés, kérdés megfogalmazása.</p> <p>A reproduktív beszéd gyakorlása, memoriterek tanulása.</p> <p>Tanult szövegek kifejező tolmácsolása.</p> <p>Főfogalom alá rendezés, értelmező szótár vagy rokon értelmű szavak alkalmazása.</p> <p>Analógiák készítése, a következtetések megfogalmazása,</p> |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>Beszéd(meg)értés:</p> <p>a) szavak<br/>b) mondatok<br/>c) szöveg szintjén.</p> <p>Beszédképesség.</p> <p>Kommunikációs helyzet:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– kapcsolatfelvétel,</li> <li>– kapcsolattartás,</li> <li>– vélemény- és szándéknyilvánítás,</li> <li>– vita,</li> <li>– kérés,</li> <li>– kérdés.</li> </ul> | <p>analizálás-szintetizálás, különböző szempontok szerinti csoportosítások, fogalomalkotások.</p> <p>Vers- és prózamondás.</p> |
| <p><b>Fogalmak</b></p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | <p>Artikuláció, beszédértés, beszédleghzés, beszélő szándéka, kommunikáció, összehasonlítás, csoportosítás, főfogalom.</p>     |

|                       |                                                       |                                                     |
|-----------------------|-------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------|
| <p><b>Témakör</b></p> | <p><b>2. Olvasás és az írott szöveg megértése</b></p> | <p><b>Javasolt óraszám:</b></p> <p><b>8 óra</b></p> |
|-----------------------|-------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------|

|                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |  |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|
| <p><b>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</b></p>                                                                                                                                            | <p>A hangos és a néma olvasási technika, a szövegértő olvasás fejlesztése. Tények, adatok, információk felismerésében az önállóság növelése. Az olvasási kedv felkeltése, a könyvek iránti érdeklődés megalapozása, erősítése. A könyvekből történő tanulás megalapozása. Önálló könyvtárhasználat előkészítése.</p> <p><i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> Vizuális észlelés az olvasott szöveg értelmezése során. Figyelem. Auditív észlelés: szövegemlékezet. Emlékezet: olvasottak felidézése. Motiváció fenntartása, fejlesztése az olvasott szövegek megfelelő megválasztásával. Összefüggéslátás, összefüggések felismerése.</p> |  |
| <p><b>Fejlesztési ismeretek</b></p>                                                                                                                                                            | <p><b>Fejlesztési tevékenységek</b></p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |  |
| <p>Szövegelemzés, szövegértő (néma) olvasás.<br/>Kreatív szövegalkotás.<br/>Tanulást segítő eljárások.<br/>Szövegfeldolgozás.<br/>Könyvtárhasználat, információszerzés különböző eszközei.</p> | <p>Mondatok, szöveg értelmezése néma és hangos olvasással,<br/>a szövegből – adott szempontok alapján – adatok kiemelése.<br/>Törekvés önálló olvasásra, szövegfeldolgozásra.<br/>Aktív és passzív szókincs gyarapítása.<br/>Az információs kommunikációs társadalom műfajainak megfelelő olvasási szokások gyakorlása.<br/>A könyv mint információforrás értékének felismerése.</p>                                                                                                                                                                                                                                                     |  |



|                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
|-----------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                 | <p>Különböző szépirodalmi, ismeretterjesztő, tankönyvi és médiaszövegek hangos olvasása.</p> <p>Az olvasott szöveg adott szempontok szerinti tagolása, lényegkiemelés, tömörítés, adatkeresés. Felolvasás, az olvasottak ismertetése.</p> <p>Ismeretszerzés a könyvtár felépítéséről, működéséről, előző években szerzett információk rendszerezése.</p> <p>Érdeklődésének megfelelő könyv választása. Adatkeresés, adatgyűjtés. Szépirodalmi részletek, művek szöveghű megtanulása.</p> |
| <b>Fogalmak</b> | Tartalom, lényegkiemelés, szövegbefogadás, szövegalkotás. Önművelés, média, ismeret, ismeretnyújtás, ismeretszerzés, lényegkiemelés, vázlat.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |

| <b>Témakör</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          | <b>3. Írás, szövegalkotás</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               | <b>Javasolt óraszám:<br/>7 óra</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                            | <p>Írásbeli kifejezőképesség megerősítése, az írásbeli szövegalkotás legalapvetőbb szabályainak ismerete. Az írás eszközjellegű használatának kialakítása. Önellenőrzés fejlesztése. A helyesírás fejlesztése: másolással, látó-halló tollbamondással, emlékeztetből írással. Saját és mások írásmunkáinak ellenőrzése, javítása a tanult nyelvtani szabályoknak megfelelően.</p> <p><i>Képességfejlesztési fókuszok:</i></p> <p>Finommotorika fejlesztése írásmozgással. Téri tájékozódás: vonalközben való eligazodás, írásképek rendezése. Emlékezet – hosszú távú: aktív és passzív szókincs használata önálló írás esetén, tanult nyelvtani szabályok alkalmazása. Emlékezet – rövid távú: diktálás utáni írás. Hallási figyelem fejlesztése: diktálás utáni írás.</p> |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
| <b>Fejlesztési ismeretek</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             | <b>Fejlesztési tevékenységek</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
| Reproduktív írás<br>Félig produktív írás<br>A szöveg nyelvi jellegzetességei<br>Szövegalkotás, szöveg-átalakítás<br>Leíró és elbeszélő jellegű szövegek (fogalmazás).<br>Elbeszélés jellegű szöveg tagolódása: <ul style="list-style-type: none"> <li>– bevezetés</li> <li>– tárgyalás</li> <li>– befejezés.</li> </ul> Cím szerepe.<br>Hír (hirdetés). |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             | Néhány mondatos szöveg önálló alkotása.<br>Emlékeztetből való írás.<br>Tanult nyelvhelyességi, helyesírási ismeretek alkalmazása.<br>Az írás közben felmerülő helyesírási, értelmezési probléma esetén vagy önellenőrzéskor, javításkor a megfelelő segédkönyvek használata – tanári segítséggel.<br>Hibátlan (betűkihagyás és betűcsere nélküli) másolás, szavak, mondatok, néhány |

|                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>Leírás irodalmi és ismeretterjesztő szövegekben.<br/>Jellemzés tipikus jegyei.<br/>Jellemzés szerkezete.</p> | <p>mondatnyi szöveg látó-halló tollbamondás és emlékezet alapján történő írása.<br/>Feladatlapok, táblázatok kitöltése, postai űrlapok kitöltése; vázlatkészítés tanulása.<br/>Hangutánzó, hangulatfestő szavak, szólások, közmondások, idézetek beépítése a mondatokba, a szövegbe, stílushatásuk megfigyelése.<br/>Mondatok bővítése, változatos mondatfajták beépítése a szövegbe, a mondat szórendjének, a szöveg mondatrendjének vizsgálata, a lehetséges változatok számbavétele.<br/>A tanult nyelvtani szabályok alkalmazásával írásbeli szöveg alkotása.<br/>Elbeszélő jellegű szöveg jellemző jegyeinek felismerése, gyűjtése.<br/>Szöveg átalakítása:<br/>– bővítéssel: díszítő jelzők használata,<br/>– szűkítéssel: lényegkiemelés, tömörítés.<br/>Elbeszélő jellegű szöveg alkotása írásban.<br/>Címalkotás.<br/>Meghívó, hír, hirdetés gyűjtése, megfigyelése, készítése.<br/>Leírás készítése, átalakítása bővítéssel, szűkítéssel.<br/>Olvasottakról vázlat készítése.<br/>Jellemzésből leírás, elbeszélés megfogalmazása, rögzítése.</p> |
| <p><b>Fogalmak</b></p>                                                                                          | <p>Önálló írás, emlékezetből való írás, diktálás, nyelvtani szabály, fogalmazás, leírás, elbeszélés, jellemzés.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |

|                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                         |
|------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------|
| <b>Témakör</b>                                       | <b>4. Anyanyelvi kultúra, ismeretek az anyanyelvről</b>                                                                                                                                                                                                                               | <b>Javasolt<br/>óraszám:<br/>60 óra</b> |
| <b>A témakör<br/>nevelési-fejlesztési<br/>céljai</b> | <p>A tanult nyelvtani, nyelvhelyességi ismeretek alkalmazásának fejlesztése. Szóbeli és írásbeli nyelvhasználat legalapvetőbb elveinek, normáinak elsajátíttatása.</p> <p><i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> Akusztikus figyelem: helyesírási szabályok. Szerialitás: betűrend.</p> |                                         |

| <b>Fejlesztési ismeretek</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                             | <b>Fejlesztési tevékenységek</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p><b>BETŰK:</b><br/>Magánhangzók, mássalhangzók.<br/>Szótőhöz kapcsolódó toldalékok hangrendjének, illeszkedésének szabálya.<br/>A mássalhangzók egymásra hatása a beszédben, írásban (hasonulás, összeolvadás, rövidülés, kiesés).</p> <p><b>MONDATOK</b><br/>Mondatok átalakítása:<br/>– tömondat alkotása<br/>– bővített mondat.<br/>Mondatalkotás.</p> <p><b>SZÖVEG</b><br/>Szövegalkotás.</p> |                                                                                             | <p>Csoportosítás, válogatás, vizsgálódás.<br/>Betűrend készítése, lexikon használata.<br/>Elválasztás szabályainak alkalmazása.<br/>Szavak csoportosítása szófajuk, jelentéstartalmuk alapján.<br/>Gyűjtés, csoportosítás.<br/>Mondat tagolása, tanult helyesírási szabályok (mondatkezdés, írásjelek, tulajdonnevek) alkalmazása.<br/>Helyes szórend meghatározása.<br/>Helyes hangsúly gyakorlása.<br/>Számbeli egyeztetés gyakorlása, ellenőrzése, javítása.<br/>Szövegalkotás megadott szempontok alapján.<br/>Tanári útmutatás alapján szövegalkotás, kiegészítés, módosítás. Helyes mondatalkotás, szövegalkotás szabályainak alkalmazása.</p> |
| <b>Fogalmak</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     | Beszédhang, magánhangzó, mássalhangzó, hangalak és jelentés, szókincs, helyesírási szabály. |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |

| Témakör                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | 5. Irodalmi kultúra, irodalmi művek értelmezése                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                | Javasolt óraszám: 60 óra                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | <p>Az irodalmi ismeretek fejlesztése, az olvasás készséggé alakítása, fejlesztése. A tanulók nyelvi kulturáltságának növelése.</p> <p><i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> Emlékezet: memoriterek elsajátításával a hosszú távú emlékezet fejlesztése. Auditív figyelem, észlelés: hallott irodalmi szövegekből való tartalommondás, érzelmek, mondanivaló megfigyelése. Szókincs bővítés.</p> |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
| Fejlesztési ismeretek                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                | Fejlesztési tevékenységek                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
| <p>MŰNEMEK: LÍRA, EPIKA, DRÁMA</p> <p>MŰNEM: LÍRA, MŰFAJ: DAL</p> <p>Feldolgozásra ajánlott művek:</p> <p>Petőfi Sándor:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– Füstbe ment terv</li> <li>– Reszket a bokor mert...</li> </ul> <p>MŰNEMEK: EPIKA</p> <p>MŰFAJ: MESE, MŰMESE</p> <p>Feldolgozásra ajánlott művek:</p> <p>Az égig érő fa (magyar népmese)</p> <p>Tündérszép Ilona és Árgyélus (magyar népmese)</p> <p>Attila földje (magyar népmese)</p> <p>Válogatás a magyar népmeseegyűjteményből.</p> <p>LEGENDA:</p> <p>Feldolgozásra ajánlott mű:</p> <p>Arany János: Rege a csodaszarvasról.</p> <p>BIBLIAI TÖRTÉNETEK:</p> <p>Feldolgozásra ajánlott történetek:</p> <p>A világ teremtése</p> <p>Az édenkerti történet</p> <p>Noé és a bárka</p> <p>Jézus születése,</p> <p>A betlehemi királyok</p> <p>ELBESZÉLŐ KÖLTEMÉNY:</p> <p>Petőfi Sándor: <i>János vitéz</i></p> <p>REGÉNY:</p> <p>Feldolgozásra ajánlott művek:</p> <p>Molnár Ferenc: A Pál utcai fiúk.</p> |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                | <p>Az irodalmi művek elemzése, értelmezése, az irodalmi szövegek alapstruktúrájának megismerése.</p> <p>Irodalmi művek műfaji jellemzőinek felismerése.</p> <p>Az egyes műnemek jellemző jegyeinek felismerése.</p> <p>Az irodalmi kifejezésformák, a költői eszközök, az irodalmi szövegek szerkezetének megismerése.</p> <p>Az alapvető emberi viselkedés- és magatartásformák, érzések, lelkiállapotok, hangulatok, erkölcsi fogalmak és értékek, a valóság és a képzelet, a szocializációs és a társadalmi kérdések irodalmi ábrázolási módjainak megismerése.</p> <p>A vers tartalma alapján a költői szándék, a vers hangulatának megfogalmazása.</p> <p>Összecsengő sorok jelölése. A versben az ismétlődő sorok, kifejezések felismerése.</p> <p>Összehasonlítás.</p> <p>A vers ritmusának különböző módon történő bemutatása, jelzése.</p> <p>Vers képszerűségének felismerése, egy-egy kép szóbeli „leírása”, illusztrálása.</p> <p>A költői jelzők és költői képek felismerése.</p> <p>Szövegrészek tagozódásának (bevezetés, tárgyalás, befejezés) megfigyelése.</p> <p>Cselekmény tér- és időbeli viszonyainak meghatározása. Szereplők tulajdonságainak gyűjtése, csoportosítása.</p> <p>A szerzői szándék, a szöveg hangulatának jellemzése, megfogalmazása.</p> <p>A tanuló saját véleményének (szándék, hangulat) a szövegből vett idézetekkel való indoklása. Irodalmi kifejezésformákból válogatás, a szövegek felhasználása, „beépítése” saját szövegalkotáshoz.</p> |

|                                                                                 |                                                                                                                                |
|---------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>DRÁMA:</b><br>A helyi lehetőségek függvényében egy színpadi mű megtekintése. | Egy-egy szöveg (-részlet) bemutatása (szerepjáték, szituációs játék, felolvasás).<br>Színházlátogatás (dráma).                 |
| <b>Fogalmak</b>                                                                 | Líra, epika, dráma, dal, népdal, mese, népmese, legenda, vers, próza, elbeszélés, elbeszélő költemény, regény, rím, memoriter. |

|                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
|---------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Továbbhaladás feltételei</b> | A tanuló társalgásban részt tud venni.<br>Képes a közlés kifejező és tájékoztató funkciójával élni.<br>Az olvasást az információszerzéshez és átadáshoz felhasználja.<br>Lényegkiemelésre, tartalom rövid visszaadására képes (esetleg tanári kérdések alapján).<br>Képes hiányos és bővített mondatot alkotni, átalakítani a közlés szándékához igazítva.<br>A kijelölt memoriterek szöveghűen, megfelelő hangsúllyal elmondja.<br>Tanult irodalmi művek tartalmát ismeri, a szereplőket, helyszínt azonosítja. |
|---------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

## 6. évfolyam

Az anyanyelv elsajátításának folyamatában az enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetében a beszédcentrikusságot kell előtérbe helyezni. A beszédértés és beszédprodukció fejlesztése az egyén képességének és beszédállapotának figyelembe vételével történik, a nyelv funkcióinak megfelelően.

A nyelvhasználat kommunikációs értékűvé fejlesztésével a tárgy hozzájárul ahhoz, hogy a tanulók az egyéni képességekhez igazodóan, megfelelő szinten tudják alkalmazni a szóbeli és írásbeli kommunikáció eszköztárát az önkifejezéshez, társas érintkezéshez, önérvényesítéshez.

| Témakör                                      | 1. Beszédkészség, szóbeli szövegek megértése, értelmezése és alkotása                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | Javasolt óraszám:<br>9 óra |
|----------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------|
| <b>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</b> | <p>A szókincs gyarapítása mellett a meglévő nyelvhasználati zavarok korrigálása, csökkentése, megszüntetése. Egyéni képességhez igazodóan: a helyes artikuláció, beszédtechnikai elemek alkalmazása, aktív és passzív szókincs fejlesztése, a tanult elemek beépítése a társas kapcsolatokba. A reprodukív beszéd képességének fejlesztése.</p> <p><i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> Kommunikációs képesség: szókincsbővítés, kifejezőkészség formai és tartalmi elemei. Percepció: verbális és vizuális hang, szó, mondat, szöveg. Vizuális és akusztikus figyelem. Emlékezet.</p> |                            |

| Fejlesztési ismeretek                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | Fejlesztési tevékenységek                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>Beszédtechnika:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>i) a helyes beszédlégzés</li> <li>j) megfelelő beszédhang, hanglejtés</li> <li>k) pontos artikuláció</li> <li>l) ritmus, tempó</li> <li>m) időtartam</li> <li>n) hangsúly, hangerő</li> <li>o) szünet</li> <li>p) a kommunikáció céljának megfelelő beszéd.</li> </ul> <p>Metakommunikáció:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– mimika,</li> <li>– testtartás,</li> <li>– távolságtartás</li> <li>– tekintet.</li> </ul> <p>Beszéd(meg)értés:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>d) szavak</li> <li>e) mondatok</li> <li>f) szöveg szintjén.</li> </ul> <p>Beszédkészség.</p> <p>Kommunikációs helyzet:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– kapcsolatfelvétel,</li> <li>– kapcsolattartás,</li> <li>– vélemény- és szándéknyilvánítás,</li> <li>– vita,</li> <li>– kérés,</li> <li>– kérdés.</li> </ul> | <p>A metakommunikációs eszközök megismerése során a testbeszéd megértése, használatával a szóbeli kifejezőkészség erősítése.</p> <p>A beszélő szándékának megértése. A kommunikáció céljának megfelelő beszéd, a hangsúlyok, érzelmek, indulatok, szándékok megjelenítése.</p> <p>Saját vélemény, saját gondolat, kérdés, kérés megfogalmazása.</p> <p>A reprodukív beszéd gyakorlása, memoriterek tanulása.</p> <p>Tanult szövegek kifejező tolmácsolása.</p> <p>Főfogalom alá rendezés, értelmező szótár vagy rokon értelmű szavak alkalmazása.</p> <p>Analógiák készítése, a következtetések megfogalmazása,</p> <p>analizálás-szintetizálás, különböző szempontok szerinti csoportosítások, fogalomalkotások.</p> <p>Vers- és prózamondás.</p> |
| <b>Fogalmak</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 | Artikuláció, beszédértés, beszédlégzés, beszélő szándéka, kommunikáció, összehasonlítás, csoportosítás, főfogalom.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |

|                |                                                |                                          |
|----------------|------------------------------------------------|------------------------------------------|
| <b>Témakör</b> | <b>2. Olvasás és az írott szöveg megértése</b> | <b>Javasolt óraszám:</b><br><b>7 óra</b> |
|----------------|------------------------------------------------|------------------------------------------|

|                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |  |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|
| <b>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</b>                                                                                                                                                               | <p>A hangos és a néma olvasási technika, a szövegértő olvasás fejlesztése. Tények, adatok, információk felismerésében az önállóság növelése. Az olvasási kedv felkeltése, a könyvek iránti érdeklődés megalapozása, erősítése. A könyvekből történő tanulás megalapozása. Önálló könyvtárhasználat előkészítése.</p> <p><i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> Vizuális észlelés az olvasott szöveg értelmezése során. Figyelem. Auditív észlelés: szövegemlékezet. Emlékezet: olvasottak felidézése. Motiváció fenntartása, fejlesztése az olvasott szövegek megfelelő megválasztásával. Összefüggéslátás, összefüggések felismerése.</p>                                                                                                                                                                                                                                                            |  |
| <b>Fejlesztési ismeretek</b>                                                                                                                                                                               | <b>Fejlesztési tevékenységek</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |  |
| <p>Szövegelemzés, szövegértő (néma) olvasás.</p> <p>Kreatív szövegalkotás.</p> <p>Tanulást segítő eljárások.</p> <p>Szövegfeldolgozás.</p> <p>Könyvtárhasználat, információszerzés különböző eszközei.</p> | <p>Mondatok, szöveg értelmezése néma és hangos olvasással,</p> <p>a szövegből – adott szempontok alapján – adatok kiemelése.</p> <p>Törekvés önálló olvasásra, szövegfeldolgozásra.</p> <p>Aktív és passzív szókincs gyarapítása.</p> <p>Az információs kommunikációs társadalom műfajainak megfelelő olvasási szokások gyakorlása.</p> <p>A könyv mint információforrás értékének felismerése.</p> <p>Különböző szépirodalmi, ismeretterjesztő, tankönyvi és médiaszövegek hangos olvasása.</p> <p>Az olvasott szöveg adott szempontok szerinti tagolása, lényegkiemelés, tömörítés, adatkeresés. Felolvasás, az olvasottak ismertetése.</p> <p>Ismeretszerzés a könyvtár felépítéséről, működéséről, előző években szerzett információk rendszerezése.</p> <p>Érdeklődésének megfelelő könyv választása.</p> <p>Adatkeresés, adatgyűjtés. Szépirodalmi részletek, művek szöveghű megtanulása.</p> |  |
| <b>Fogalmak</b>                                                                                                                                                                                            | <p>Tartalom, lényegkiemelés, szövegbefogadás, szövegalkotás.</p> <p>Önművelés, média, ismeret, ismeretnyújtás, ismeretszerzés, lényegkiemelés, vázlat.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |  |

| Témakör                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 | 3. Írás, szövegalkotás                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   | Javasolt<br>óraszám:<br><br>8 óra |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------|
| <p><b>A témakör<br/>nevelési-fejlesztési<br/>céljai</b></p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             | <p>Írásbeli kifejezőképesség megerősítése, az írásbeli szövegalkotás legalapvetőbb szabályainak ismerete. Az írás eszközjellegű használatának kialakítása. Önellenőrzés fejlesztése. A helyesírás fejlesztése: másolással, látó-halló tollbamondással, emlékeztetőből írással. Saját és mások írásmunkáinak ellenőrzése, javítása a tanult nyelvtani szabályoknak megfelelően.</p> <p><i>Képességfejlesztési fókuszok:</i></p> <p>Finommotorika fejlesztése írásmozgással. Téri tájékozódás: vonalközben való eligazodás, írásképek rendezése. Emlékezet – hosszú távú: aktív és passzív szókincs használata önálló írás esetén, tanult nyelvtani szabályok alkalmazása. Emlékezet – rövid távú: diktálás utáni írás. Hallási figyelem fejlesztése: diktálás utáni írás.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                   |
| Fejlesztési ismeretek                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   | Fejlesztési tevékenységek                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                   |
| <p>Reproduktív írás<br/>Félig produktív írás<br/>A szöveg nyelvi jellegzetességei<br/>Szövegalkotás, szöveg-átalakítás<br/>Leíró és elbeszélő jellegű szövegek (fogalmazás).<br/>Elbeszélés jellegű szöveg tagolódása:<br/>– bevezetés<br/>– tárgyalás<br/>– befejezés.<br/>Cím szerepe.<br/>Hír (hirdetés).<br/>Leírás irodalmi és ismeretterjesztő szövegekben.<br/>Jellemzés tipikus jegyei.<br/>Jellemzés szerkezete.<br/>Meghívó, e-mail, sms, csetelés, blog.</p> | <p>Néhány mondatos szöveg önálló alkotása.<br/>Emlékeztetőből való írás.<br/>Tanult nyelvhelyességi, helyesírási ismeretek alkalmazása.<br/>Az írás közben felmerülő helyesírási, értelmezési probléma esetén vagy önellenőrzéskor, javításkor a megfelelő segédkönyvek használata – tanári segítséggel.<br/>Hibátlan (betűkihagyás és betűcsere nélküli) másolás, szavak, mondatok, néhány mondatnyi szöveg látó-halló tollbamondás és emlékezet alapján történő írása.<br/>Feladatlapok, táblázatok kitöltése, postai űrlapok kitöltése; vázlatkészítés tanulása.<br/>Hangutánzó, hangulatfestő szavak, szólások, közmondások, idézetek beépítése a mondatokba, a szövegbe, stílushatásuk megfigyelése.<br/>Mondatok bővítése, változatos mondatfajták beépítése a szövegbe, a mondat szórendjének, a szöveg mondatrendjének vizsgálata, a lehetséges változatok számbavétele.<br/>A tanult nyelvtani szabályok alkalmazásával írásbeli szöveg alkotása.<br/>Elbeszélő jellegű szöveg jellemző jegyeinek felismerése, gyűjtése.<br/>Szöveg átalakítása:<br/>– bővítéssel: díszítő jelzők használata,<br/>– szűkítéssel: lényegkiemelés, tömörítés.</p> |                                   |



|                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
|-----------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                 | <p>Elbeszélő jellegű szöveg alkotása írásban.<br/>Címalkotás.<br/>Meghívó, hír, hirdetés gyűjtése, megfigyelése, készítése.<br/>Leírás készítése, átalakítása bővítéssel, szűkítéssel.<br/>Olvasottakról vázlat készítése.<br/>Jellemzésből leírás, elbeszélés megfogalmazása, rögzítése.</p> |
| <b>Fogalmak</b> | Önálló írás, emlékezetből való írás, diktálás, nyelvtani szabály, fogalmazás, leírás, elbeszélés, jellemzés.                                                                                                                                                                                  |

|                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                 |
|----------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------|
| <b>Témakör</b>                               | <b>4. Anyanyelvi kultúra, ismeretek az anyanyelvről</b>                                                                                                                                                                                                                            | <b>Javasolt óraszám: 60 óra</b> |
| <b>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</b> | <p>A tanult nyelvtani, nyelvhelyességi ismeretek alkalmazásának fejlesztése. Szóbeli és írásbeli nyelvhasználat legalapvetőbb elveinek, normáinak elsajátíttatása.<br/><i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> Akusztikus figyelem: helyesírási szabályok. Szerialitás: betűrend.</p> |                                 |

| <b>Fejlesztési ismeretek</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     | <b>Fejlesztési tevékenységek</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p><b>BETŰK:</b><br/>Magánhangzók, mássalhangzók.<br/>Szótőhöz kapcsolódó toldalékok hangrendjének, illeszkedésének szabálya.<br/>A mássalhangzók egymásra hatása a beszédben, írásban (hasonulás, összeolvadás, rövidülés, kiesés).</p> <p><b>SZÓELEMÉK, SZAVAK:</b><br/>Szófajok:<br/>– főnév<br/>– melléknév<br/>– számnév<br/>– névmás<br/>– ige.<br/>Jelző szerepe a szövegben.</p> <p><b>SZÓSZERKEZETEK:</b><br/>– alárendelő szó szerkezet<br/>– mellérendelő szó szerkezet.</p> <p><b>MONDATOK</b><br/>Mondatok átalakítása:<br/>– tömondat alkotása</p> | <p>Csoportosítás, válogatás, vizsgálódás.<br/>Betűrend készítése, lexikon használata.<br/>Elválasztás szabályainak alkalmazása.<br/>Szavak csoportosítása szófajuk, jelentéstartalmuk alapján.<br/>Gyűjtés, csoportosítás.<br/>Szavak átalakítása:<br/>– képzéssel<br/>– jelezéssel<br/>– ragozással.<br/>Szó szerkezet alkotása, átalakítása.<br/>Szó szerkezetek keresése, gyűjtése irodalmi szövegből.<br/>A szó szerkezetek felismerése a mondatokban, azok ki/beemelése a mondatokból/mondatokba.<br/>Mondat tagolása, tanult helyesírási szabályok (mondatkezdés, írásjelek, tulajdonnevek) alkalmazása.<br/>Helyes szórend meghatározása.<br/>Helyes hangsúly gyakorlása.<br/>Számbeli egyeztetés gyakorlása, ellenőrzése, javítása.<br/>Szövegalkotás megadott szempontok alapján.<br/>Tanári útmutatás alapján szövegalkotás,</p> |

|                                                                                                                |                                                                                                              |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| – bővített mondat.<br>Mondatalkotás.<br>Szófajok, szavak mondatbeli funkciója.<br><br>SZÖVEG<br>Szövegalkotás. | kiegészítés, módosítás. Helyes mondatalkotás, szövegalkotás szabályainak alkalmazása.                        |
| <b>Fogalmak</b>                                                                                                | Beszédhang, magánhangzó, mássalhangzó, szóelem, hangalak és jelentés, szókincs, szófaj, helyesírási szabály. |

| <b>Témakör</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | <b>5. Irodalmi kultúra, irodalmi művek értelmezése</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          | <b>Javasolt óraszám: 60 óra</b> |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------|
| <b>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        | Az irodalmi ismeretek fejlesztése, az olvasás készséggé alakítása, fejlesztése. A tanulók nyelvi kultúráltságának növelése.<br><i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> Emlékezet: memoriterek elsajátításával a hosszú távú emlékezet fejlesztése. Auditív figyelem, észlelés: hallott irodalmi szövegekből való tartalommondás, érzelmek, mondanivaló megfigyelése. Szókincsbővítés.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                 |
| <b>Fejlesztési ismeretek</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        | <b>Fejlesztési tevékenységek</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                 |
| MŰNEMEK: LÍRA, EPIKA, DRÁMA<br><br>MŰNEM: LÍRA, MŰFAJ: DAL<br><br>Feldolgozásra ajánlott művek:<br><br>MŰNEMEK: EPIKA<br>MŰFAJ: MESE, MŰMESE<br>Feldolgozásra ajánlott művek:<br>Válogatás a magyar népmesegyűjteményből.<br><br>NÉPBALLADA<br>Feldolgozásra ajánlott művek:<br><i>Kőmíves Kelemen;</i><br><br>ELBESZÉLŐ KÖLTEMÉNY:<br>Fazekas Mihály: Lúdas Matyi<br><br>ELBESZÉLÉS:<br>Feldolgozásra ajánlott művek:<br>Jókai Mór: <i>A nagyenyedi két fűzfa</i><br><br>REGÉNY:<br>Feldolgozásra ajánlott művek:<br>Gárdonyi Géza: Egri csillagok | Az irodalmi művek elemzése, értelmezése, az irodalmi szövegek alapstruktúrájának megismerése.<br>Irodalmi művek műfaji jellemzőinek felismerése.<br>Az egyes műnemek jellemző jegyeinek felismerése.<br>Az irodalmi kifejezésformák, a költői eszközök, az irodalmi szövegek szerkezetének megismerése.<br>Az alapvető emberi viselkedés- és magatartásformák, érzések, lelkiállapotok, hangulatok, erkölcsi fogalmak és értékek, a valóság és a képzelet, a szocializációs és a társadalmi kérdések irodalmi ábrázolási módjainak megismerése.<br>A vers tartalma alapján a költői szándék, a vers hangulatának megfogalmazása.<br>Összecsendő sorok jelölése. A versben az ismétlődő sorok, kifejezések felismerése.<br>Összehasonlítás.<br>A vers ritmusának különböző módon történő bemutatása, jelzése.<br>Vers képszerűségének felismerése, egy-egy kép szóbeli „leírása”, illusztrálása.<br>A költői jelzők és költői képek felismerése. |                                 |

|                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
|-----------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p><b>DRÁMA:</b><br/>A helyi lehetőségek függvényében egy színpadi mű megtekintése.</p> | <p>Szövegrészek tagozódásának (bevezetés, tárgyalás, befejezés) megfigyelése.<br/>Cselekmény tér- és időbeli viszonyainak meghatározása. Szereplők tulajdonságainak gyűjtése, csoportosítása.<br/>A szerzői szándék, a szöveg hangulatának jellemzése, megfogalmazása.<br/>A tanuló saját véleményének (szándék, hangulat) a szövegből vett idézetekkel való indoklása. Irodalmi kifejezésformákból válogatás, a szövegek felhasználása, „beépítése” saját szövegalkotáshoz.<br/>Egy-egy szöveg (-részlet) bemutatása (szerepjáték, szituációs játék, felolvasás).<br/>Színházlátogatás (dráma).</p> |
| <p><b>Fogalmak</b></p>                                                                  | <p>Líra, epika, dráma, dal, népdal, ballada, népballada, mese, népmese, legenda, monda, vers, próza, elbeszélés, elbeszélő költemény, regény, rím, memoriter.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |

|                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
|----------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p><b>Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végén</b></p> | <p>A tanuló társalgásban részt tud venni.<br/>Képes a közlés kifejező és tájékoztató funkciójával élni.<br/>Képes meggyőzni, érvelni, kérdezni, véleményt elfogadni.<br/>Az olvasást az információszerzéshez és átadáshoz felhasználja.<br/>Képes könyvtárhasználatra, megadott szempontok alapján.<br/>Lényegkiemelésre, tartalom rövid visszaadására képes (esetleg tanári kérdések alapján).<br/>Olvasható, áttekinthető írásművek készítésére képes, megadott szempontok alapján. Tudja az írást kommunikációs célokra használni.<br/>Szavakat átalakít, csoportosít, szóösszetételeket alkot, használ saját gondolatainak kifejezése érdekében.<br/>A tanult szószerkezeteket felismeri, gyűjti, csoportosítja.<br/>Képes hiányos és bővített mondatot alkotni, átalakítani a közlés szándékához igazítva.<br/>A kijelölt memoriterek szöveghűen, megfelelő hangsúllyal elmondja.<br/>Tanult irodalmi művek tartalmát ismeri, a szereplőket, helyszínt azonosítja.<br/>Irodalmi alkotások esetében tud összehasonlítani, értelmezni, elemezni.<br/>Líra, epika, dráma fogalmát ismeri, tud ennek megfelelően csoportosítást végezni.</p> |
|----------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

## 7. évfolyam

A tantárgy sajátos fejlesztési célja a jövőendő tanulmányokhoz szükséges és a felnőtt életben használható olvasni és írni tudás (szövegértés és szövegalkotás) gondozása és továbbfejlesztése, a kultúrához hozzásegítő, valamint a nemzeti hovatartozás érzését növelő anyanyelvi képességeknek, készségeknek a továbbfejlesztése, valamint a beszédkultúra, az önkifejezést segítő kommunikáció fejlesztése.

A hatékony, önálló tanulás technikái az egyéni képességekhez és tanulási stílushoz igazodva alakulhatnak ki, felkészítve a tanulót az élethosszig tartó tanulásra.

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetében a tanulás tanítása úgy és azért jelenik meg, hogy az egyénre szabott motiváció, egyéni tanulási módok feltárása, egyénre szabott értékelés, feladatadás segítségével el tudjuk érni az önálló ismeretszerzési képesség fejlődését, az egész életen át tartó tanulás elemeinek megismertetését, gyakoroltatását.

A segítségkérés, segítségnyújtás különböző formáinak megismertetése irodalmi, ismeretterjesztő művekből gyűjtött példákkal történik, a társadalmi beilleszkedés segítésének érdekében.

| Témakör                                                                                 | 1. Beszédkészség, szóbeli szövegek megértése, értelmezése és alkotása                                                                                                                                                            | Javasolt óraszám:<br>9 óra                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
|-----------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</b>                                            | Improvizációs képesség fejlesztése. Memoriterekkel az emlékezet fejlesztése. A mondatfonetikai eszközök használatának fejlesztése.<br><i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> Kommunikációs készség. Vizuális és auditív emlékezet. |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
| Fejlesztési ismeretek                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                  | Fejlesztési tevékenységek                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
| Vers- és prózamondás.<br>Tartalmi szempontú szövegelemzés.<br>Mondatfonetikai eszközök. |                                                                                                                                                                                                                                  | Az alkalomnak, a helyzetnek megfelelő szöveg alkotása, azok értékelése, értelmezése a hallgató szempontjából is.<br>A mondatfonetikai eszközök használatát fejlesztő gyakorlatok végzése.<br>Vitában való részvétel, mások véleményének tiszteletben tartásával.<br>Memoriterek tanulása.<br>Vers- és prózamondó gyakorlatok az irodalmi alkotások segítségével.<br>Törekvés a szóbeli szövegalkotásban a változatos kifejezésformák alkalmazására.<br>Hangos és néma olvasás, szövegelemzés.<br>Irodalmi művek önálló és csoportos dramatizálása.<br>Adott témakörben helyzetgyakorlatok, improvizációk. |

|                 |                                                                                |
|-----------------|--------------------------------------------------------------------------------|
|                 |                                                                                |
| <b>Fogalmak</b> | Szövegelemzés, beleélő képesség, dramatizálás, helyzetgyakorlat, improvizáció. |

| <b>Témakör</b>                                                                                                      | <b>2. Olvasás és az írott szöveg megértése</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    | <b>Javasolt óraszám:<br/>9 óra</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</b>                                                                        | <p>Az olvasástechnika folyamatos fejlesztése mellett a szövegértés, a szóbeli kifejező- és szövegalkotó képesség fejlesztése; esztétikai élményt nyújtó olvasás. Önálló tanulás fejlesztése.</p> <p><i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> Szókincsbővítés. Figyelem. Akusztikus és vizuális észlelés: irodalmi művek hallgatása, olvasása.</p> <p>Gondolkodás: olvasottak elemzése. Összefüggések felismerése.</p> |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
| <b>Fejlesztési ismeretek</b>                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   | <b>Fejlesztési tevékenységek</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
| <p>Hangos és néma olvasás, szövegelemzés.</p> <p>Különböző jellegű, műfajú szövegek, pl. levél, napló, útirajz,</p> |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   | <p>A közlés tartalmához és a közlő szándékához igazodó mondatfonetikai eszközök alkalmazása.</p> <p>A felolvasás szabályainak ismeretében kifejező, értelmező hangos olvasás.</p> <p>Aktív és passzív szókincs gyarapítása.</p> <p>Különböző műfajú szövegek hangos és néma olvasása.</p> <p>Tartalmi szempontú szövegelemzés.</p> <p>Hangulati szempontú szövegelemzés.</p> <p>Ábrák, illusztrációk értelmezése.</p> <p>Vélemény megfogalmazása.</p> <p>Lexikonhasználat, internetes keresőprogramok használata.</p> <p>Versek, prózai részletek szövegű felidézése.</p> <p>Vázlatírás, lényegkiemelés, összefoglalás, tanári irányítással jegyzetkészítés.</p> |
| <b>Fogalmak</b>                                                                                                     | <p>Szövegelemzés, közlés, szövegalkotás, illusztráció, lényegkiemelés, vázlat, jegyzet.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |

| Témakör                                                                                                                                                                                                                                          | 3. Írás, szövegalkotás                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               | Javasolt<br>óraszám:<br><br>10 óra                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p><b>A témakör<br/>nevelési-fejlesztési<br/>céljai</b></p>                                                                                                                                                                                      | <p>Az írás technikája, valamint a helyesírás folyamatos fejlesztése mellett az írásbeli kifejezőképesség fejlesztése. Törekvés erősítése az írásbeli munkák rendezettségére, pontosságára. Az egyéni fogalmazási stílus kialakításának, a választékos kifejezési formák használatának támogatása.</p> <p><i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> Vizuális észlelés: íráskép. Vizuális emlékezet: helyesírási szabályok alkalmazása.</p> |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
| Fejlesztési ismeretek                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | Fejlesztési tevékenységek                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
| <p>Helyesírás:<br/>magánhangzók illeszkedése<br/>összetett szavak<br/>elválasztás<br/>rövidítések írása<br/>írásjelek használata stb.</p> <p>A mindennapi élet magán- és társas műfajai:<br/>leírás, jellemzés, elbeszélés, önarckép, levél.</p> |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | <p>Az írásbeli szövegalkotás változatos kifejezésformáinak (rokon értelmű és hangulatfestő szavak, idézetek) használata. Változatos témájú és műfajú szövegek alkotása, a szövegek megadott szempontok alapján történő átalakítása.</p> <p>Saját és mások munkájának ellenőrzése, javítása, helyesírási segédkönyvek használata.</p> <p>Rendezett, pontos írásbeli munkák készítése. Tanult nyelvtani szabályok alkalmazása helyesírást fejlesztő gyakorlatok során.</p> <p>A szövegszerkezet elemzése, stílushibák javítása, a címzettnek, a témának és a mondanivalónak megfelelő szöveg alkotása a mindennapi élet magán- és társas műfajaiban: leírás, jellemzés, elbeszélés, önarckép, levél.</p> <p>Szövegalkotások javítása.</p> |
| <b>Fogalmak</b>                                                                                                                                                                                                                                  | Önellenőrzés, nyelvtani szabály, stílus, egyéni írásmód.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |

|                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                 |
|----------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------|
| <b>Témakör</b>                               | <b>4. Anyanyelvi kultúra, anyanyelvi ismeretek</b>                                                                                                                                                                                                                                                    | <b>Javasolt óraszám: 20 óra</b> |
| <b>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</b> | <p>Az eddig tanult nyelvtani ismeretek megszilárdítása, ismétlése, a hiányok pótlása.</p> <p><i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> Hallási figyelem: nyelvtani szabályok. Vizuális észlelés: leírtak önellenőrzése. Emlékezet: tanult nyelvtani szabályok felidézése. Szerialitás. Intermodalitás.</p> |                                 |

| <b>Fejlesztési ismeretek</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     | <b>Fejlesztési tevékenységek</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p><b>SZAVAK:</b><br/> Szófajok felismerése<br/> Alapszófajok<br/> Főnév, melléknév, számnév, névmás, határozószó, ige</p> <p>Szószerkezet alkotása.<br/> <b>MONADTOK:</b><br/> Mondatalkotás <ul style="list-style-type: none"> <li>– a beszélő szándéka, logikai minőség alapján.</li> <li>– átalakítás a szerkezet alapján</li> <li>– a beszélő kommunikációs szándékának megfelelően.</li> </ul> </p> <p>Levél jellemző jegyei.<br/> A levél formai, helyesírási követelményei.</p> <p><b>SZÖVEG:</b><br/> Szövegalkotás</p> | <p>Szavak csoportosítása, átalakítása.<br/> Mozaikszavak keletkezése, értelmezése.<br/> Szószerkezetek átalakítása a szerkezet megváltoztatásával, bővítéssel (többszörös bővítéssel is), szűkítéssel, rokon értelmű szavak alkalmazásával.<br/> Szószerkezetek összeillesztésével mondatalkotás.<br/> Gyűjtés, válogatás, átalakítás.<br/> Gyakorlás, ellenőrzés, javítás.<br/> Mondatalkotás.<br/> Szövegből mondatok válogatása<br/> lényegkiemelés (jegyzetelés), idézet szempontjából.<br/> Szerkezet megváltoztatása bővítéssel, szűkítéssel, helyettesítéssel, a részek cseréjével.<br/> Mondatok tagolása, hiányzó írásjelek pótlása.<br/> Mondatok csoportosítása szerkezet alapján.<br/> Lehetséges szórend meghatározása.<br/> Vázlatkészítés. Levél, válaszlevél készítése.<br/> Olvasottakról vázlat készítése.<br/> Tagolatlan (elbeszélés, leírás, jellemzés jellegű) szövegek tagolása a makroszerkezet alapján.<br/> Szépirodalmi és ismeretterjesztő szövegekben a nyelvi forma és a jelentés (a szó szerinti és a metaforikus értelem) összefüggéseinek vizsgálata.<br/> Személyes történet elmondása megadott szempontok betartásával, témaválasztás alapján (témaválasztás, címadás, anyaggyűjtés, jegyzetelés, rendezés), a címzettnek, a témának és a mondanivalónak megfelelő szövegek a mindennapi élet magán- és hivatalos műfajaiban (önéletrajz, meghatalmazás, elismervény, könyv- és</p> |

|                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
|-----------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                 | <p>műsorajánlás, irodalmi, zenei, színházi és filmélményekről, közösségi rendezvényről beszámoló, interjú készítése, beszámolás ismeretanyagokból).</p> <p>Szűkítéssel, bővítéssel a hangulat, a stílus megváltoztatása, a szerkezet (a bevezetés/előzmény, a befejezés) megváltoztatása.</p> |
| <b>Fogalmak</b> | Szófaj, átalakítás, csoportosítás, tagolás, téma, témaválasztás, beszámoló..                                                                                                                                                                                                                  |

| <b>Témakör</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            | <b>5. Irodalmi kultúra, irodalmi művek értelmezése</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             | <b>Javasolt óraszám: 60 óra</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Előzetes tudás</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     | Műfaji jellemzők ismerete, tájékozódás közöttük.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
| <b>A témakör nevelési- fejlesztési céljai</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             | <p>Irodalom iránti érdeklődés fenntartása. Megfelelően motivált befogadói magatartás kialakítása az irodalom és más művészeti ágak iránt. Megismert művek jellemzőinek, sajátosságainak megfigyelése, összefüggés-látás fejlesztése. Az élmények, érzések ismeretté, tudássá transzformálása. Epikai művek korábban tanult jellemzőinek felidézése. Az olvasott művek eseményeinek, történeteinek, logikai kapcsolatának, ok-okozati összefüggéseinek felismerése. Önálló feldolgozás fejlesztése. Könyvtárlátogatás az önálló ismeretszerzés folyamatában.</p> <p><i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> Emlékezet: memoriterek. Figyelem: különbözőség és hasonlóság a művekben. Gondolkodás: elemzés, összehasonlítás, analógiák felismerése.</p> |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
| <b>Fejlesztési ismeretek</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    | <b>Fejlesztési tevékenységek</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
| <p><b>MŰNEMEK: LÍRA, EPIKA, DRÁMA</b></p> <p>Líra:</p> <p><b>A RENESZÁNSZ IRODALMA</b><br/> Janus Pannonius: Pannónia dicsérete (epigramma)<br/> Balassi Bálint<br/> Ajánlott mű: Egy katonaének</p> <p><b>A FELVILÁGOSODÁS IRODALMA</b><br/> Ajánlott művek:<br/> Csokonai Vitéz Mihály: A reményhez (elégia)</p> <p><b>A XIX. SZÁZAD IRODALMA</b><br/> Kölcsy Ferenc: Himnusz; Huszt (epigramma)<br/> Vörösmarty Mihály: Szózat<br/> Petőfi Sándor:</p> |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    | <p>A vers szereplőinek, formájának, tagozódásának, képeinek megfigyelése. Hasonlóságok, különbségek felismerése. Összecsengő sorok jelölése. Írók, költők jellemző életrajzi adatainak megismerése.</p> <p>A vers tartalma alapján a költői szándék megfogalmazása.</p> <p>Szövegrészek tagozódásának (bevezetés, tárgyalás, befejezés) megfigyelése.</p> <p>Cselekmény tér- és időbeli viszonyainak meghatározása. Szereplők tulajdonságainak gyűjtése, csoportosítása. Szöveg hangulati tartalmainak véleményezése.</p> <p>Dramatizálás, felolvasás.</p> <p>Elbeszélési és történeti átírás gyakorlása. Memoriterek megtanulása.</p> |



|                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                 |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------|
| <ul style="list-style-type: none"> <li>– Az Alföld, (tájlíra)</li> <li>– Nemzeti dal (dal)</li> </ul> <p>Arany János</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– Családi kör (életkép)</li> </ul> <p>EPIKA: elbeszélő költemény, regény</p> <p>Toldi</p> <p>Jókai Mór: A kőszívű ember fiai (részlet)</p> |                                                                                 |
| <b>Fogalmak</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                            | Életrajzi adat, magyar irodalom, világirodalom, vers, próza, színháték, színmű. |

|                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
|-----------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>A továbbhaladás feltételei</b> | <p>A tanuló képes az olvasott művek mondanivalóját megfogalmazni, képes az olvasottak időrendi, történeti átlátására, összefoglalására. Képes szövegalkotáskor az alkalomhoz és a helyzethez igazodni. Verset és prózát (részleteket) kontaktustartás mellett értelmezve, a (helyes) ritmus, hanglejtés és hangsúlyok alkalmazásával elmond, bemutat (felolvasás).</p> <p>Képes különböző műfajú szöveg élményt nyújtó olvasására. Képes hangulati szempontú szövegelemzésre. Fogalmazásában, szóhasználatában, beszédében egyéni stílusa alakulóban van. Képes az írást céljainak elérése érdekében használni. Igyekszik rendezett külalakú, olvasható írásműveket készíteni. Rendelkezik ismeretekkel a tanult írók, költők életéről. Olvasás útján szerzett ismereteiről írásban is <i>öt-hat mondatban</i> számot ad. Szöveghűen elmondja a tanult verseket, versrészleteket.</p> |
|-----------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

## 8. évfolyam

A tantárgy sajátos fejlesztési célja a jövődő tanulmányokhoz szükséges és a felnőtt életben használható olvasni és írni tudás (szövegértés és szövegalkotás) gondozása és továbbfejlesztése, a kultúrához hozzásegítő, valamint a nemzeti hovatartozás érzését növelő anyanyelvi képességeknek, készségeknek a továbbfejlesztése, valamint a beszédkultúra, az önkifejezést segítő kommunikáció fejlesztése.

A hatékony, önálló tanulás technikái az egyéni képességekhez és tanulási stílushoz igazodva alakulhatnak ki, felkészítve a tanulót az élethosszig tartó tanulásra.

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetében a tanulás tanítása úgy és azért jelenik meg, hogy az egyénre szabott motiváció, egyéni tanulási módok feltárása, egyénre szabott értékelés, feladatadás segítségével el tudjuk érni az önálló ismeretszerzési képesség fejlődését, az egész életen át tartó tanulás elemeinek megismertetését, gyakoroltatását.

A segítségkérés, segítségnyújtás különböző formáinak megismertetése irodalmi, ismeretterjesztő művekből gyűjtött példákval történik, a társadalmi beilleszkedés segítésének érdekében.

| Témakör                                                                                 | 6. Beszédkészség, szóbeli szövegek megértése, értelmezése és alkotása                                                                                                                                                            | Javasolt óraszám: 9 óra                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
|-----------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| A témakör nevelési-fejlesztési céljai                                                   | Improvizációs képesség fejlesztése. Memoriterekkel az emlékezet fejlesztése. A mondatfonetikai eszközök használatának fejlesztése.<br><i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> Kommunikációs készség. Vizuális és auditív emlékezet. |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
| Fejlesztési ismeretek                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                  | Fejlesztési tevékenységek                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
| Vers- és prózamondás.<br>Tartalmi szempontú szövegelemzés.<br>Mondatfonetikai eszközök. |                                                                                                                                                                                                                                  | Az alkalomnak, a helyzetnek megfelelő szöveg alkotása, azok értékelése, értelmezése a hallgató szempontjából is.<br>A mondatfonetikai eszközök használatát fejlesztő gyakorlatok végzése.<br>Vitában való részvétel, mások véleményének tiszteletben tartásával.<br>Memoriterek tanulása.<br>Vers- és prózamondó gyakorlatok az irodalmi alkotások segítségével.<br>Törekvés a szóbeli szövegalkotásban a változatos kifejezésformák alkalmazására.<br>Hangos és néma olvasás, szövegelemzés.<br>Irodalmi művek önálló és csoportos dramatizálása.<br>Adott témakörben helyzetgyakorlatok, improvizációk. |
| Fogalmak                                                                                | Szövegelemzés, beleélő képesség, dramatizálás, helyzetgyakorlat, improvizáció.                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |

| Témakör                                                                                                                                                                                            | 7. Olvasás és az írott szöveg megértése                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            | Javasolt óraszám: 8 óra                                                                                                                                                                                          |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| A témakör nevelési-fejlesztési céljai                                                                                                                                                              | Az olvasástechnika folyamatos fejlesztése mellett a szövegértés, a szóbeli kifejező- és szövegalkotó képesség fejlesztése; esztétikai élményt nyújtó olvasás. Önálló tanulás fejlesztése.<br><i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> Szókincsbővítés. Figyelem. Akusztikus és vizuális észlelés: irodalmi művek hallgatása, olvasása.<br>Gondolkodás: olvasottak elemzése. Összefüggések felismerése. |                                                                                                                                                                                                                  |
| Fejlesztési ismeretek                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    | Fejlesztési tevékenységek                                                                                                                                                                                        |
| Hangos és néma olvasás, szövegelemzés.<br>Hangulati szempontú szövegelemzés.<br>Különböző jellegű, műfajú szövegek, pl. levél, napló, útirajz, ismeretterjesztő szöveg, klasszikus ifjúsági művek. |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    | A közlés tartalmához és a közlő szándékához igazodó mondatfonetikai eszközök alkalmazása.<br>A felolvasás szabályainak ismeretében kifejező, értelmező hangos olvasás.<br>Aktív és passzív szókincs gyarapítása. |

|                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
|-----------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                 | <p>Különböző műfajú szövegek hangos és néma olvasása.</p> <p>Tartalmi szempontú szövegelemzés.</p> <p>Hangulati szempontú szövegelemzés.</p> <p>Ábrák, illusztrációk értelmezése.</p> <p>Vélemény megfogalmazása.</p> <p>Lexikonhasználat, internetes keresőprogramok használata.</p> <p>Versek, prózai részletek szöveghű felidézése.</p> <p>Vázlatírás, lényegkiemelés, összefoglalás, tanári irányítással jegyzetkészítés.</p> |
| <b>Fogalmak</b> | Szövegelemzés, közlés, szövegalkotás, illusztráció, lényegkiemelés, vázlat, jegyzet.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |

| <b>Témakör</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                   | <b>8. Írás, szövegalkotás</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        | <b>Javasolt óraszám: 7 óra</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</b>                                                                                                                                                                                                                                                     | <p>Az írás technikája, valamint a helyesírás folyamatos fejlesztése mellett az írásbeli kifejezőképesség fejlesztése. Törekvés erősítése az írásbeli munkák rendezettségére, pontosságára. Az egyéni fogalmazási stílus kialakításának, a választékos kifejezési formák használatának támogatása.</p> <p><i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> Vizuális észlelés: íráskép. Vizuális emlékezet: helyesírási szabályok alkalmazása.</p> |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
| <b>Fejlesztési ismeretek</b>                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | <b>Fejlesztési tevékenységek</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
| <p>Helyesírás: magánhangzók illeszkedése, hasonulás, összeolvadás, rövidülés, kivetés, összetett szavak, írásmódosulás, elválasztás, rövidítések kétféle írása, írásjelek használata stb.</p> <p>A mindennapi élet magán- és társas műfajai: leírás, jellemzés, elbeszélés, önarckép, levél.</p> |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | <p>Az írásbeli szövegalkotás változatos kifejezésformáinak (rokon értelmű és hangulatfestő szavak, idézetek) használata.</p> <p>Változatos témájú és műfajú szövegek alkotása, a szövegek megadott szempontok alapján történő átalakítása.</p> <p>Saját és mások munkájának ellenőrzése, javítása, helyesírási segédkönyvek használata.</p> <p>Rendezett, pontos írásbeli munkák készítése.</p> <p>Tanult nyelvtani szabályok alkalmazása helyesírást fejlesztő gyakorlatok során.</p> <p>A szövegszerkezet elemzése, stílushibák javítása, a címzettnek, a témának és a mondanivalónak megfelelő szöveg alkotása a mindennapi élet magán- és társas műfajaiban: leírás, jellemzés, elbeszélés, önarckép, levél.</p> <p>Szövegalkotások javítása.</p> |
| <b>Fogalmak</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                  | Önellenőrzés, nyelvtani szabály, stílus, egyéni írásmód.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |

|                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                 |
|----------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------|
| <b>Témakör</b>                               | <b>9. Anyanyelvi kultúra, anyanyelvi ismeretek</b>                                                                                                                                                                                                                                          | <b>Javasolt óraszám: 60 óra</b> |
| <b>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</b> | Az eddig tanult nyelvtani ismeretek megszilárdítása, ismételése, a hiányok pótlása.<br><i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> Hallási figyelem: nyelvtani szabályok. Vizuális észlelés: leírtak önellenőrzése. Emlékezet: tanult nyelvtani szabályok felidézése. Szerialitás. Intermodalitás. |                                 |

| <b>Fejlesztési ismeretek</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | <b>Fejlesztési tevékenységek</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p><b>SZAVAK:</b><br/>         Szófajok.<br/>         Szóalkotás: képzéssel, jelezéssel, ragozással, azonos toldalék, más-más szótő, egy szótő, más-más toldalék.<br/>         A szókincs rétegződésének fogalma, csoportosítása:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– irodalmi változat,</li> <li>– köznyelvi változat,</li> <li>– népnyelvi változat (tájszók, nyelvjárások),</li> <li>– csoportnyelvek (szaknyelv, hobbinyelv, diáknyelv, argónyelv).</li> </ul> <p>Szószerkezet alkotása.<br/>         Mondatalkotás</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– a beszélő szándéka, logikai minőség alapján.</li> <li>– átalakítás a szerkezet alapján</li> <li>– a beszélő kommunikációs szándékának megfelelően.</li> </ul> <p>Levél jellemző jegyei.<br/>         A levél formai, helyesírási követelményei.</p> | <p>Szavak csoportosítása, átalakítása.<br/>         Mozaikszavak keletkezése, értelmezése.<br/>         Szószerkezetek átalakítása a szerkezet megváltoztatásával, bővítéssel (többszörös bővítéssel is), szűkítéssel, rokon értelmű szavak alkalmazásával.<br/>         Szószerkezetek összeillesztésével mondatalkotás.<br/>         Gyűjtés, válogatás, átalakítás.<br/>         Gyakorlás, ellenőrzés, javítás.<br/>         Mondatalkotás.<br/>         Szövegből mondatok válogatása lényegkiemelés (jegyzetelés), idézet szempontjából.<br/>         Szerkezet megváltoztatása bővítéssel, szűkítéssel, helyettesítéssel, a részek cseréjével.<br/>         Mondatok tagolása, hiányzó írásjelek pótlása.<br/>         Mondatok csoportosítása szerkezet alapján.<br/>         Lehetséges szórend meghatározása.<br/>         Vázlatkészítés. Levél, válaszlevél készítése.<br/>         Olvasottakról vázlat készítése.<br/>         Tagolatlan (elbeszélés, leírás, jellemzés jellegű) szövegek tagolása a makroszerkezet alapján.<br/>         Szépirodalmi és ismeretterjesztő szövegekben a nyelvi forma és a jelentés (a szó szerinti és a metaforikus értelem) összefüggéseinek vizsgálata.<br/>         Személyes történet elmondása megadott szempontok betartásával, témaválasztás alapján (témaválasztás, címadás, anyaggyűjtés, jegyzetelés, rendezés), a címzettnek, a témának és a mondanivalónak megfelelő szövegek a mindennapi élet magán- és hivatalos műfajaiban (önéletrajz,</p> |

|                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
|-----------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                 | <p>meghatalmazás, elismervény, könyv- és műsorajánlás, irodalmi, zenei, színházi és filmélményekről, közösségi rendezvényről beszámoló, interjú készítése, beszámolás ismeretanyagokból).</p> <p>Szűkítéssel, bővítéssel a hangulat, a stílus megváltoztatása, a szerkezet (a bevezetés/előzmény, a befejezés) megváltoztatása.</p> |
| <b>Fogalmak</b> | Szófaj, átalakítás, csoportosítás, tagolás, téma, témaválasztás, beszámoló..                                                                                                                                                                                                                                                        |

| <b>Témakör</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     | <b>10. Irodalmi kultúra, irodalmi művek értelmezése</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            | <b>Javasolt óraszám: 60 óra</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Előzetes tudás</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              | Műfaji jellemzők ismerete, tájékozódás közöttük.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
| <b>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       | <p>Irodalom iránti érdeklődés fenntartása. Megfelelően motivált befogadói magatartás kialakítása az irodalom és más művészeti ágak iránt. Megismert művek jellemzőinek, sajátosságainak megfigyelése, összefüggés-látás fejlesztése. Az élmények, érzések ismeretté, tudássá transzformálása. Epikai művek korábban tanult jellemzőinek felidézése. Az olvasott művek eseményeinek, történéseinek, logikai kapcsolatának, ok-okozati összefüggéseinek felismerése. Önálló feldolgozás fejlesztése. Könyvtárlátogatás az önálló ismeretszerzés folyamatában.</p> <p><i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> Emlékezet: memoriterek. Figyelem: különbözőség és hasonlóság a művekben. Gondolkodás: elemzés, összehasonlítás, analógiák felismerése.</p> |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
| <b>Fejlesztési ismeretek</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    | <b>Fejlesztési tevékenységek</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
| <p><b>MŰNEMEK: LÍRA, EPIKA, DRÁMA</b></p> <p><b>LÍRA</b><br/> A XX. SZÁZAD IRODALMA – KORTÁRS IRODALOM<br/> Ady Endre: Föl – földobott kő<br/> József Attila: Rejtelmek<br/> Radnóti Miklós: Nem tudhatom<br/> Juhász Gyula: Anna örök; Milyen volt...<br/> Tóth Árpád: Esti sugárkoszorú<br/> Weöres Sándor: Ó, ha cinke volnék</p> <p><b>EPIKA</b><br/> Móricz Zsigmond<br/> Ajánlott művek: Hét krajcár (novella)<br/> Örkény István<br/> Ajánlott művek: Az autóvezető<br/> Egy-egy választott mű<br/> Szabó Magda: Abigél</p> |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    | <p>A vers szereplőinek, formájának, tagozódásának, képeinek megfigyelése. Hasonlóságok, különbségek felismerése. Összecsengő sorok jelölése. Írók, költők jellemző életrajzi adatainak megismerése.</p> <p>A vers tartalma alapján a költői szándék megfogalmazása.</p> <p>Szövegrészek tagozódásának (bevezetés, tárgyalás, befejezés) megfigyelése.</p> <p>Cselekmény tér- és időbeli viszonyainak meghatározása. Szereplők tulajdonságainak gyűjtése, csoportosítása. Szöveg hangulati tartalmainak véleményezése.</p> <p>Dramatizálás, felolvasás.</p> <p>Elbeszélési és történeti átírás gyakorlása.</p> <p>Memoriterek megtanulása.</p> |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                        |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>Tamási Áron: Ábel a rengetegben</p> <p>Kortárs irodalom:<br/>Két-három szépprózai és öt magyar lírai alkotás (lakóhelyi sajátosságok figyelembe vétele lehetséges).</p> <p>Világirodalom:<br/>Daniel Defoe: Robinson Crusoe (részletek)</p> <p>DRÁMA<br/>Színmű<br/>Megválasztása a lakóhelyi lehetőségekhez igazítható (színházlátogatás)</p> |                                                                                        |
| <p><b>Fogalmak</b></p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            | <p>Életrajzi adat, magyar irodalom, világirodalom, vers, próza, színjáték, színmű.</p> |

|                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
|----------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p><b>Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végén</b></p> | <p>A tanuló képes az olvasott művek mondanivalóját megfogalmazni, képes az olvasottak időrendi, történeti átlátására, összefoglalására. Képes szövegalkotáskor az alkalomhoz és a helyzethez igazodni. Verset és prózát (részleteket) kontaktustartás mellett értelmezve, a (helyes) ritmus, hanglejtés és hangsúlyok alkalmazásával elmond, bemutat (felolvasás).</p> <p>Képes különböző műfajú szöveg élményt nyújtó olvasására.</p> <p>Képes hangulati szempontú szövegelemzésre.</p> <p>Fogalmazásában, szóhasználatában, beszédében egyéni stílusa alakulóban van.</p> <p>Képes az írást céljainak elérése érdekében használni.</p> <p>A tanult nyelvtani szabályokat alkalmazza önálló írása során.</p> <p>Igyekszik rendezett külalakú, olvasható írásműveket készíteni.</p> <p>A tanulás céljából tud lényegyet kiemelni, vázlatot készíteni.</p> <p>Rendelkezik ismeretekkel a tanult írók, költők életéről.</p> <p>Olvasás útján szerzett ismereteiről írásban is <i>öt-hat mondatban</i> számot ad.</p> <p>Képes beszélgetni egy-egy irodalmi alkotásról.</p> <p>Az olvasottakban felismeri az ok-okozati összefüggéseket, logikai kapcsolatokat, cselekvések következményeit. Szöveghűen elmondja a tanult verseket, versrészleteket.</p> |
|----------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

#### 8.4.2. MATEMATIKA (5-8. évfolyam)

A matematikatanítás célja, hogy lehetővé tegye a tanulók számára a környező világ térformáinak, mennyiségi viszonyainak, összefüggéseinek megértését, a valóság megismerését. Feladata felkelteni a tanulók érdeklődését, segíteni a pozitív attitűd kialakulását a tantárgy tanulása iránt, tapasztalati úton megalapozva a tanulók matematikai ismereteit, változatos tevékenységekkel alakítva ki a matematikai fogalmakat. Fejlesztenie kell a tanulók matematikai készségeit (számlálás, számolás, mennyiségi következtetések, becslés, mérés, mértékegységváltás, szöveges feladatok megoldása) és matematikai képességeit (rendszerzés, kombinativitás, induktív-, deduktív- és valószínűségi következtetések), ezáltal lehetővé tenni a tanulók gondolkodásának fejlődését.

A pontos matematikai nyelv használatára való törekvés, a gondolatok szabatos megfogalmazása tevékenységek során alakul a matematikatanulás szokásrendjének gyakorlásával, a pontos, fegyelmezett munkavégzés és az önellenőrzés igényének kialakításával együtt.

A matematikai, gondolkodási kompetencia fejlesztése a többi kulcskompetenciával együtt, egymással összhangban, egymást felerősítve valósítható meg. A matematikaórákon megszerzett készségek, képességek, ismeretek birtokában a tanulók alkalmassá válnak az önálló tanulásra, eszközként használják azokat más kompetenciaterületek elsajátítására, különböző kontextusokban (továbbtanulás, otthon, munkahely) való alkalmazásra. A matematikai nevelés hozzájárul a természettudományos és technikai neveléshez.

A matematikatanulás hatékonyságának egyik fontos feltétele a módszerek megválasztása. A kisiskolások legfontosabb tevékenysége a játék. Ezért kezdetben játékos tevékenységek megszervezésével biztosítunk lehetőséget a gyerekeknek a közvetlen tapasztalatszerzésre. Az enyhe értelmi fogyatékos gyerekeknek hosszabb ideig (több éven át) lehetőséget kell teremteni a matematikai problémák cselekvéses tapasztalatra alapozó megoldására. A motiváló hatású tanulási környezet, a játékok, a különböző matematikai eszközök, IKT-eszközök, digitális tananyagok felkeltik a tanulók érdeklődését, igényét a világ megismerésére, saját ismereteik, képességeik fejlesztésére, az érdeklődés ébrentartására, pozitív attitűd kialakulására a tantárgy, a tanulás iránt, mindez biztosítja a sikeres együtt-tanulásnak.

Az egy évfolyamba kerülő gyermekek pszichés funkciói, képességei, ismeretei, az egész személyiségük nagyon különbözőek. Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók képességprofilja jelentősebb eltérést mutat, mint ép társaiké. Ezért nagyon fontos minden tanuló egyéni fejlődési folyamatának a megismerése és az ehhez igazodó differenciált nevelés, oktatás, fejlesztés. A pedagógusnak fel kell térképeznie az évfolyam tanulóinak ismereteit, képességeit, érdeklődésüket, motiváltságukat, tanulási stílusukat, szokásaikat, tempójukat. Fel kell tárni társas kapcsolataikat, fizikai és pszichés állapotukat. Szükséges és lehetséges differenciálni a tartalmak és tevékenységek szintjén egyaránt. A tartalmi differenciálás megnyilvánulhat a feladatok mennyiségében, a feladatok minőségében és a kivitelezés módjában. A tevékenységek szintje is különböző lehet. Lehet elvontan, verbális szinten megoldani a feladatokat, de ugyanazok a feladatok megoldhatók eszközökkel, a cselekvés szintjén. Differenciálni lehet segítségnyújtással is. Segíthetjük a tanulást eszközök biztosításával, az eszközök használatának segítségével, a feladat megismétlésével, a feladatok algoritmizálásával, mintaadással, analógia alkalmazásával és célirányos kérdésekkel.

## 5–6. évfolyam

A két év célja – mindvégig tevékenységre épülve – a tanulók alapkészségének megerősítése, gyakorlási lehetőségek beiktatásával. Az ismeretek bővítését konkrét tapasztalásra alapozva, a gondolkodási funkciók különböző sérülését, eltérő ütemű fejlődését figyelembe véve kell megvalósítani. Az egyénre szabott önálló tanulási eljárások és tanulási módok kialakítása támogatja az ismeretek bővítésének, a képességek és készségek megerősítésének lehetőségét, kiegészülve különböző szintű tevékenységekkel, cselekvéses és elvont szinten. A gondolkodási műveletek egyre elvontabb szinten jelennek meg, a gondolkodási fajták gyakorlása matematikai problémák megoldása során történik. A matematikai fogalmak, kifejezések megértése, egyre pontosabb használata a matematikatanulás folyamatában, a tanulók cselekvését a középpontba állítva történik. Figyelmet kell fordítani az alkotó kedv ösztönzésére, kreativitás fejlesztésére, törekedve a minél kitartóbb és pontosabb munkavégzésre, önellenőrzésre.

A figyelem terjedelmének, tartósságának növelése, a koncentráció időtartamának növelése, az auditív és vizuális észlelés és érzékelés pontosságának fejlesztése minden tanórán fontos feladat.

| Tematikai egység címe                                                                 | Órakeret   |
|---------------------------------------------------------------------------------------|------------|
|                                                                                       | 5.osztály  |
| <b>I. Gondolkodási módszerek, halmazok, matematikai logika, kombinatorika, gráfok</b> | <b>16</b>  |
| 1. Halmazok                                                                           | 8          |
| 2. Matematika logika, kombinatorika                                                   | 8          |
| <b>II. Számtan, algebra</b>                                                           | <b>62</b>  |
| 1. Számok                                                                             | 20         |
| 2. Műveletek                                                                          | 32         |
| 3. Számelméleti ismeretek                                                             | 10         |
| <b>IV. Geometria</b>                                                                  | <b>35</b>  |
| 1. A tér elemei                                                                       | 4          |
| 2. Síkbeli alakzatok                                                                  | 5          |
| 3. Térbeli alakzatok                                                                  | 10         |
| 4. Transzformációk                                                                    | 2          |
| 5. Szerkesztések                                                                      | 4          |
| 6. Mérés, mértékegység                                                                | 10         |
| 7. Kerület, terület                                                                   | 0          |
| <b>III. Függvények, az analízis elemei</b>                                            | <b>25</b>  |
| 1. Összefüggések                                                                      | 8          |
| 2. Sorozatok                                                                          | 8          |
| 3. Függvények megadása, ábrázolása                                                    | 9          |
| <b>V. Statisztika, valószínűség</b>                                                   | <b>6</b>   |
| 1. Statisztika                                                                        | 3          |
| 2. A valószínűség-számítás elemei<br>Valószínűségi kísérletek.                        | 3          |
| <b>ÖSSZESEN:</b>                                                                      | <b>144</b> |



| Témakör                                                      | 1. Gondolkodási módszerek, halmazok, matematikai logika, kombinatorika                                                                                                                                              | Javasolt óraszám:<br>16 óra                                                                                                                                                                                                                                         |
|--------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</b>                 | Válogatás, csoportosítás, rendszerezés logikai összefüggések alapján. Analizáló, szintetizáló, döntési képesség fejlesztése. Cselekvéses, logikus gondolkodás gyakoroltatása. Kombinatorikus szemlélet kialakítása. |                                                                                                                                                                                                                                                                     |
| <b>Fejlesztési ismeretek</b>                                 |                                                                                                                                                                                                                     | <b>Fejlesztési tevékenységek</b>                                                                                                                                                                                                                                    |
| <b>1.1. Halmazok</b><br>Évfolyamozás.                        |                                                                                                                                                                                                                     | Személyek, tárgyak, logikai készlet elemeinek elhelyezése halmazábrákba.<br>Évfolyamozás egy szempont alapján.<br>Megfigyelés, lényeges jegyek kiemelése.                                                                                                           |
| Alaphalmaz, részhalmaz, kiegészítő halmaz.                   |                                                                                                                                                                                                                     | Részhalmaz előállítása különféle alaphalmazokon személyekkel, tárgyakkal, logikai készlet elemeivel.<br>Az alaphalmaz, részhalmaz kapcsolatának értelmezése.<br>Elemek besorolása a halmazára különböző részeibe.                                                   |
| Metszethalmaz.                                               |                                                                                                                                                                                                                     | Személyeknek, tárgyaknak, logikai készlet elemeinek megfigyelése, közös tulajdonságuk kiemelése, megfogalmazása, metszethalmaz képzése.<br>A halmazára különböző részeinek elnevezése.<br>Alá- és fölérendeltségi viszony felismerése.<br>Venn-diagram értelmezése. |
| <b>1.2. Matematikai logika</b><br>Állítások igazságtartalma. |                                                                                                                                                                                                                     | Állítások és tagadások megfogalmazása a halmazára különböző részeiről.<br>Állítások megítélése igazságtartalmuk szerint.<br>Állításokhoz halmazok alkotása.<br>A „minden”, „van olyan”, „van, amelyik nem”, „egyik sem” kifejezések használata.                     |
| <b>1.3. Kombinatorika.</b>                                   |                                                                                                                                                                                                                     | Kombinatorikus játékok.<br>Elemek sorba rendezése.<br>Variációk képzése különböző nem matematikai és matematikai elemekből tevékenységgel: néhány lehetőség.                                                                                                        |
| <b>Fogalmak</b>                                              | Halmaz, alaphalmaz, részhalmaz, metszethalmaz, logikai kifejezés, „nem”, „egyik sem”, „minden”, „van olyan”, „van, amelyik nem”.                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                     |

| Témakör                                                  | 2. Számelmélet, algebra                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             | Javasolt óraszám: 62 óra |
|----------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------|
| A témakör nevelési-fejlesztési céljai                    | Matematikai eszközök célszerű használata.<br>Konkretizálás, absztrahálás, kódolás, viszonyítás gyakoroltatása.<br>Számolási készség fejlesztése, ellenőrzés, önellenőrzés gyakoroltatása.<br>Megtartó emlékezet fejlesztése.<br>Analógiás és problémamegoldó gondolkodás fejlesztése.<br>Szövegértés, szövegalkotás, a matematikai nyelv egyre pontosabb használata.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                          |
| Fejlesztési ismeretek                                    | Fejlesztési tevékenységek                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                          |
| <b>2.1. Számok</b><br>Számok 1000-es számkörben.         | Számfogalom megerősítése, biztos számfogalom kialakítása 100-as számkörben.<br>Tízes számrendszer szerkezeti sajátosságának értelmezése.<br>Helyi érték, alaki érték, valódi érték közötti összefüggések megállapítása.<br>Törekvés a matematikai fogalmak pontos használatára.<br>Kétjegyű számok írása, olvasása, összehasonlítása, rendezése, számtulajdonságok megállapítása.<br>Relációs jelek használata.<br>Számok pontos és becsült (közelítő) helye a számegyenesen.<br>Számok egyes, tízes szomszédjainak megállapítása.<br>Számok kerekítése.<br>Számok bontása összeg és szorzat alakban.<br>Mennyiségek megszámlálása (pénz), tízes, százaz, ezres csoportok alkotása. |                          |
| Az 1000-es számkör.<br>A helyiérték-táblázat szerkezete. | Helyiérték-táblázat bővítése 1000-ig.<br>A helyi értékek között lévő összefüggések megfigyelése, megfogalmazása (tízszere, tízedrésze; százszorosa, századrésze; ezerszerese, ezredrésze).<br>Helyi érték, alaki érték, valódi érték közötti összefüggések megállapítása.<br>Teljes három számok írása, olvasása, értelmezése a valóság mennyiségeivel.<br>Mennyiségek meg- és kimérése választott és szabvány mértékegységekkel (hosszúság, tömeg, űrtartalom).<br>Különböző mennyiségek kifizetése öt- tíz-, száz- és ezer forintokkal.<br>Számok képzése egy vagy több feltétellel.                                                                                              |                          |
| Római számok: I, V, X, L, C, D, M.                       | Tanult római számok írása, olvasása a mindennapi élet különböző területein (dátum, kerület, évszázad, óra számlapja).                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |                          |
| Viszonyítás.                                             | Számok összehasonlítása (azonos és különböző nagyságrendű számok) matematikai eszközökkel.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                          |

|                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| A relációs jelek ( $<$ $>$ $=$ ).                                                                                                                                         | A relációs jelek ( $<$ $>$ $=$ ), használata.<br>A több, kevesebb, ugyanannyi fogalmának használata.                                                                                                                                                                                                 |
| Számok helye a számsorban.                                                                                                                                                | Tájékozódás a számegyenesen és a számtáblákon<br>Egyes-, tízes-, száz- és ezres számszomszédok leolvasása.                                                                                                                                                                                           |
| Számok tulajdonságai.                                                                                                                                                     | Számok tulajdonságainak megfigyelése, megfogalmazása                                                                                                                                                                                                                                                 |
| Bontás.                                                                                                                                                                   | Számok bontása összeg- és szorzat alakra matematikai eszközökkel.<br>Bontások lejegyzése.                                                                                                                                                                                                            |
| Közönséges törtszámok<br>Törtek a mindennapi életben.                                                                                                                     | Törtrészek előállítása tevékenységgel (darabolás, színezés, kirakás). Egységtörtek. A törtrész kódolása, neve, jele (közönséges törtszám).<br>Közönséges törtek írása, olvasása, értelmezése.<br>Közönséges törtek helye a számegyenesen.<br>Egységtörtek összehasonlítása matematikai modelleken.   |
| Negatív szám.<br>Negatív számok a mindennapi életben.                                                                                                                     | Hőmérsékletek leolvasása, hőmérő beállítása adott hőmérsékletre, hőmérséklet változásának megfigyelése, jelölése nyíllal.<br>Ellentétes mennyiségek értelmezése (adósság-vagyon). Negatív számok írása, olvasása.<br>0 középpontú számegyenes készítése.<br>Negatív számok keresése a számegyenesen. |
| <b>2.2. Műveletek</b><br>Szóbeli műveletek.<br>Összeadás, kivonás<br>1000-es számkörben.                                                                                  | Fejben számolás.<br>Szóbeli összeadás, kivonás kerek tízesekkel, százassal, az egyjegyű számok analógiájára.<br>Műveletek modellezése.                                                                                                                                                               |
| A 8-as, 9-es, 7-es szorzó- és bennfoglaló táblák.                                                                                                                         | A tanult szorzó- és bennfoglaló táblák folyamatos memorizálása.<br>A 8-as, 9-es, 7-es szorzó- és bennfoglaló táblák kiépítése.<br>Azonos tagú összeadások lejegyzése szorzással.<br>Szorzások lejegyzése azonos tagú összeadásokkal.<br>Szorzó-, bennfoglaló táblák memorizálása.                    |
| Maradékos osztás.                                                                                                                                                         | Maradékos osztás kirakással.                                                                                                                                                                                                                                                                         |
| Összefüggések a műveletek között.                                                                                                                                         | Műveletek közötti összefüggések felfedezése.<br>Kerek tízesek, százassal, ezrek szorzása, osztása analógia alapján.                                                                                                                                                                                  |
| Írásbeli műveletek.<br>Összeadás, kivonás háromjegyű számokkal.<br>Két- és háromjegyű számok szorzása egyjegyű szorzóval.<br>Háromjegyű számok osztása egyjegyű osztóval. | Műveletek megjelenítése, megoldása matematikai eszközökkel.<br>Műveletek eredményének becslése.<br>Műveletek közötti összefüggések megjelenítése matematikai és IKT-eszközökkel.<br>Matematikai fogalmak használata.<br>Számológép használata önellenőrzésre.                                        |

|                                          |  |
|------------------------------------------|--|
| Műveletekben szereplő számok elnevezése. |  |
|------------------------------------------|--|

|                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
|--------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Összeadás, kivonás közönséges törtekkel.                                       | Azonos nevezőjű törtek összeadása, kivonása.<br>Az egy egésznél kisebb törtek pótlása egy egészre.<br>Műveletek cselekvésben való értelmezése.<br>Műveletek lejegyzése.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
| Egyszerű szöveges feladatok.                                                   | Egyszerű szöveges feladatok értelmezése, megjelenítésük (lejátszással, kirakással, rajzban).<br>Ismert és ismeretlen adatok megállapítása, az adatok közti összefüggések megfigyelése, megfogalmazása.<br>Együttes emlékezés adatokra és összefüggésekre.<br>A megfelelő matematikai művelet kiválasztása, a várható eredmény becslése, a művelet kiszámítása, ellenőrzése, adekvát válasz megfogalmazása a kérdésre.<br>Összefüggések megértése, kódolása (számfeladat, számegyenes, táblázat, rajz, nyitott mondat, halmazábra, grafikon).<br>Tapasztalatok gyűjtése matematikai elemek párosításával, a tapasztalatok megfogalmazása. |
| <b>2.3.</b><br><b><i>Számelméleti ismeretek</i></b><br>Páros, páratlan számok. | A páros-, páratlan számok fogalmának kiterjesztése az 1000-es számkör számaira.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
| <b>Fogalmak</b>                                                                | Szám neve, jele; alaki, helyi, valódi érték; egyes, tízes, százaz, ezres, tízezres; összeadás: összeadandó (tag), összeg, kivonás: kisebbítendő, kivonandó, különbség, maradék, szorzás: szorzandó, szorzó, részsorzat, szorzat, osztás: osztandó, osztó, hányados, maradék, törtszám, számláló, nevező, törtvonal, egész szám, negatív szám, pozitív szám, plusz, mínusz, többszörös.                                                                                                                                                                                                                                                   |

| Témakör                                                                        | 3. Geometria, mérés                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                | Javasolt óraszám: 35 óra |
|--------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------|
| <b>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</b>                                   | Geometriai alakzatok konstruálása, kreativitás és finommotorika fejlesztése.<br>Tájékozódási képesség fejlesztése síkban, térben és mennyiségek között.<br>Becslés, mérés és számolás gyakoroltatása.<br>Fogalmi gondolkodás fejlesztése.                                                                                                          |                          |
| <b>Fejlesztési ismeretek</b>                                                   | <b>Fejlesztési tevékenységek</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                          |
| <b>3.1. A tér elemei</b><br>Félegyenes, szakasz, szög.                         | Egyenes és pont helyzetének vizsgálata.<br>Félegyenes rajzolása, pont elnevezése.<br>Szakaszok rajzolása, megmérése, kimérése, elnevezése.<br>Szögek rajzolása.<br>Derékszög előállítása hajtogatással, rajzolása négyzethálón, jelölése.<br>A szögek alkotórészeinek (szár, csúcs, szögtartomány) megnevezése.<br>Szerkesztő eszközök használata. |                          |
| <b>3.2. Síkbeli alakzatok</b><br>Sokszög, háromszög, négyzet, téglalap és kör. | Síkidomok előállítása, rajzolása.<br>Síkidomok tulajdonságainak vizsgálata: határoló vonalak, oldalak száma, oldalak nagysága, oldalak helyzete, átlók száma és nagysága, szimmetria tengelyek száma alapján.                                                                                                                                      |                          |

|                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                   |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>3.3. Térbeli alakzatok</b><br>Testek.<br>Téglatest, kocka.                                                                                                                                                                                                     | Testek építése egységkockákból szabadon és adott feltétellel.<br>Testek építése lapokból.<br>Testek alkotórészeinek megfigyelése, elnevezése (lap, él, csúcs).                                                                    |
| <b>3.4. Transzformációk</b><br>Tükrözés.                                                                                                                                                                                                                          | Síkidomok tükrözése egy tükörtengely segítségével négyzethálón.<br>Az egybevágó és hasonló fogalmak alapozása.                                                                                                                    |
| <b>3.5. Szerkesztés</b><br>Párhuzamos, merőleges egyenesek.                                                                                                                                                                                                       | Párhuzamos és merőleges egyenesek rajzolása négyzethálón.                                                                                                                                                                         |
| Szerkesztés.                                                                                                                                                                                                                                                      | Négyzet és téglalap rajzolása négyzethálón.                                                                                                                                                                                       |
| <b>3. 6. Mérés, mértékegységek</b><br>Hosszúság-, tömeg-, űrtartalom.<br>Szabvány mértékegységek: <ul style="list-style-type: none"> <li>– hosszúság (km, m, dm, cm, mm);</li> <li>– tömeg (t, kg, dkg, g);</li> <li>– űrtartalom (hl, l, dl, cl, ml).</li> </ul> | Mérés választott és szabvány mértékegységekkel.<br>Mennyiségek becslése, megmérése, kimérése.<br>Mennyiségek összehasonlítása, sorba rendezése.<br>Mértékegységek közötti összefüggések megállapítása gyakorlati mérések alapján. |
| Időmértékek: évezred, évszázad, év, évszak, hónap, hét, nap, óra, perc, másodperc.                                                                                                                                                                                | A múlt, jelen, jövő viszonyfogalmak értelmezése, használata. Időpont leolvasása percnyi pontossággal, különböző módokon.                                                                                                          |

|                 |                                                                                                                                           |
|-----------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                 | Negyed-, fél-, háromnegyed óra leolvasása, beállítása. Időtartam érzékelése a mindennapi életből vett példákkal. Tájékozódás a naptárban. |
| Pénz.           | Forint (Ft).                                                                                                                              |
| <b>Fogalmak</b> | Téri elem, síkbeli alakzat, térbeli alakzat, transzformáció, mértékegység, pénz.                                                          |

| <b>Témakör</b>                               | <b>4. Függvények, az analízis elemei</b>                                                                                                                                                                                       | <b>Javasolt óraszám: 25 óra</b> |
|----------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------|
| <b>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</b> | Összehasonlítás, kiegészítés gyakorlása. Megismerési módszerek továbbfejlesztése. Logikus gondolkodás fejlesztése.                                                                                                             |                                 |
| <b>Fejlesztési ismeretek</b>                 | <b>Fejlesztési tevékenységek</b>                                                                                                                                                                                               |                                 |
| <b>4.1. Összefüggések</b>                    | Összefüggések felismerése, személyek, tárgyak, helyzetek, geometriai alakzatok, halmazok számai között; kifejezése rajzzal, jelekkel.<br>Összefüggések keresése megadott szempont szerint a látszólag különböző dolgok között. |                                 |
| <b>4.2. Sorozatok</b>                        | Szabályjátékok logikai készlettel, számokkal.<br>Szabály felismerése, alkalmazása műveletekkel a hiányzó adatok pótlására.<br>Állandó különbségű sorozatok folytatása mindkét irányban.                                        |                                 |
| <b>4.3. Függvények megadása, ábrázolása</b>  | Adatok gyűjtése, sorozatba, táblázatba rendezése.<br>Hiányos sorozatba, táblázatba rendezett adatok kiegészítése.<br>Grafikonok olvasása.                                                                                      |                                 |
| <b>Fogalmak</b>                              | Grafikon, értéktáblázat, összefüggés, szabály.                                                                                                                                                                                 |                                 |

| <b>Témakör</b>                                                                 | <b>5. Statisztika, valószínűség</b>                                                                                                                                             | <b>Javasolt óraszám: 6 óra</b> |
|--------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------|
| <b>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</b>                                   | Adatgyűjtési technikák, adatok ábrázolási módjának megismertetése.<br>A tanulók szemléletének formálása, „a valószínűségi gondolkodásmód” alapozása.                            |                                |
| <b>Fejlesztési ismeretek</b>                                                   | <b>Fejlesztési tevékenységek</b>                                                                                                                                                |                                |
| <b>5.1. Statisztika</b>                                                        | Statisztikai adatok gyűjtése, közvetlen környezetben megfigyelhető események megszámlálása, mérések eredménye.                                                                  |                                |
| <b>5.2. A valószínűség-számítás elemei</b><br><b>Valószínűségi kísérletek.</b> | Megfigyelések, vizsgálatok, játékos valószínűségi kísérletek (pénzfeldobás, golyóhúzás, különböző szerencsejátékok) végzése.<br>Egyszerű valószínűségi kísérletek eredményeinek |                                |

|                 |                                                         |
|-----------------|---------------------------------------------------------|
|                 | lejegyzése.<br>A lejegyzések összesítése táblázatba.    |
| <b>Fogalmak</b> | Lehetőség, kísérlet, táblázat, adat, grafikon, diagram. |

|                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
|-------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Összegzett tanulási<br/>eredmények az 5.<br/>évfolyam végé</b> | <p>           Elemek halmazokba rendezése.<br/>           Adott tulajdonságú részhalmaz előállítása alaphalmazon.<br/>           Közös tulajdonságok felismerése, metszet előállítása.<br/>           Minél több lehetőség előállítása kombinatorikus feladatokban.         </p> <p>           Biztos számfogalom 100-as számkörben.<br/>           Jártasság 1 000-es számkörben.<br/>           A törtszámok és a negatív számok ismerete.<br/>           A szorzó- és bennfoglaló táblák tudása (szükség esetén táblázat segítségével).<br/>           A tanult írásbeli műveletek megoldása (szükség esetén számológéppel).         </p> <p>           Testek és síkidomok egy szempontú csoportosítása a tanult tulajdonságok alapján. Szabvány mértékegységek és a közöttük lévő váltószámok ismerete.<br/>           A téglalap és a négyzet területének mérése.<br/>           Szerkesztések: Szakaszok rajzolása, felezése; párhuzamos-, merőleges egyenesek, téglalap- és négyzet rajzolása.         </p> <p>           Racionális számok összehasonlítása, összefüggések felfedezése.<br/>           Sorozatok folytatása a szabály alapján.<br/>           Adatok leolvasása táblázatból. Adatok táblázatba beírása.         </p> <p>           Statisztikai adatok lejegyzése, ábrázolása egyszerűbb esetekben.<br/>           Valószínűségi játékokban az esetek lejegyzése.         </p> |
|-------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

| Tematikai egység címe                                                                 | 6.osztály  |
|---------------------------------------------------------------------------------------|------------|
| <b>I. Gondolkodási módszerek, halmazok, matematikai logika, kombinatorika, gráfok</b> | <b>16</b>  |
| 1. Halmazok                                                                           | 8          |
| 2. Matematika logika, kombinatorika                                                   | 8          |
| <b>II. Számтан, algebra</b>                                                           | <b>62</b>  |
| 1. Számok                                                                             | 20         |
| 2. Műveletek                                                                          | 32         |
| 3. Számelméleti ismeretek                                                             | 10         |
| <b>IV. Geometria</b>                                                                  | <b>35</b>  |
| 1. A tér elemei                                                                       | 1          |
| 2. Síkbeli alakzatok                                                                  | 2          |
| 3. Térbeli alakzatok                                                                  | 4          |
| 4. Transzformációk                                                                    | 8          |
| 5. Szerkesztések                                                                      | 8          |
| 6. Mérés, mértékegység                                                                | 4          |
| 7. Kerület, terület                                                                   | 8          |
| <b>III. Függvények, az analízis elemei</b>                                            | <b>25</b>  |
| 1. Összefüggések                                                                      | 8          |
| 2. Sorozatok                                                                          | 8          |
| 3. Függvények megadása, ábrázolása                                                    | 9          |
| <b>V. Statisztika, valószínűség</b>                                                   | <b>6</b>   |
| 1. Statisztika                                                                        | 3          |
| 2. A valószínűség-számítás elemei<br>Valószínűségi kísérletek.                        | 3          |
| <b>ÖSSZESEN:</b>                                                                      | <b>144</b> |



| Témakör                                               | 1. Gondolkodási módszerek, halmazok, matematikai logika, kombinatorika                                                                                                                                              | Javasolt óraszám:<br>16 óra                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
|-------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| A témakör nevelési-fejlesztési céljai                 | Válogatás, csoportosítás, rendszerezés logikai összefüggések alapján. Analizáló, szintetizáló, döntési képesség fejlesztése. Cselekvéses, logikus gondolkodás gyakoroltatása. Kombinatorikus szemlélet kialakítása. |                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
| Fejlesztési ismeretek                                 |                                                                                                                                                                                                                     | Fejlesztési tevékenységek                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
| 1.1. Halmazok                                         |                                                                                                                                                                                                                     | Személyek, tárgyak elhelyezése halmazábrákba egyszerre két szempont alapján. Megfigyelés, lényeges jegyek kiemelése, azonosítás, megkülönböztetés.                                                                                                                                                          |
| Alaphalmaz, részhalmaz, kiegészítő halmaz.            |                                                                                                                                                                                                                     | Az alaphalmaz, részhalmaz és kiegészítő halmaz kapcsolatának értelmezése. A halmazára különböző részeinek jelölése jelkártyákkal. Elemek besorolása a halmazára különböző részeibe.                                                                                                                         |
| Metszethalmaz.                                        |                                                                                                                                                                                                                     | Személyeknek, tárgyaknak közös tulajdonságuk kiemelése, megfogalmazása. A halmazára különböző részeinek elnevezése. Alá- és fölérendeltségi viszony felismerése. Venn-diagram értelmezése.                                                                                                                  |
| 1.2. Matematikai logika<br>Állítások igazságtartalma. |                                                                                                                                                                                                                     | Állítások megítélése igazságtartalmuk szerint. Állításokhoz halmazok alkotása. A logikai kifejezések pontos használata. Tulajdonságok tagadása, a logikai „nem” fogalmának használata. Logikai „és” fogalmának használata. A „minden”, „van olyan”, „van, amelyik nem”, „egyik sem” kifejezések használata. |
| 1.3. Kombinatorika.                                   |                                                                                                                                                                                                                     | Kombinatorikus játékok. Lehetőségek sokféleségének észrevétele. Variációk képzése különböző nem matematikai és matematikai elemekből tevékenységgel: néhány lehetőség, egyre több lehetőség.                                                                                                                |
| Fogalmak                                              | Halmaz, alaphalmaz, részhalmaz, metszethalmaz, logikai kifejezés, „és”, „nem”, „egyik sem”, „minden”, „van olyan”, „van, amelyik nem”.                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |

| Témakör                                                   | 2. Számelmélet, algebra                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | Javasolt óraszám:<br>62 óra |
|-----------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------|
| <b>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</b>              | Matematikai eszközök célszerű használata.<br>Konkretizálás, absztrahálás, kódolás, viszonyítás gyakoroltatása.<br>Számolási készség fejlesztése, ellenőrzés, önellenőrzés gyakoroltatása.<br>Megtartó emlékezet fejlesztése.<br>Analógiás és problémamegoldó gondolkodás fejlesztése.<br>Szövegértés, szövegalkotás, a matematikai nyelv egyre pontosabb használata.                                                                                                                                                                                                                         |                             |
| Fejlesztési ismeretek                                     | Fejlesztési tevékenységek                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                             |
| <b>2.1. Számok</b><br>Számok 10 000-es számkörben.        | Helyi érték, alaki érték, valódi érték közötti összefüggések megállapítása.<br>Törekvés a matematikai fogalmak pontos használatára.<br>Négyjegyű számok írása, olvasása, összehasonlítása, rendezése, számtulajdonságok megállapítása.<br>Számok pontos és becsült (közelítő) helye a számegyenesen.<br>Számok kerekítése.<br>Számok bontása összeg és szorzat alakban.<br>Mennyiségek megszámlálása (pénz), tízes, százaz, ezres csoportok alkotása.                                                                                                                                        |                             |
| A 10 000-es számkör.<br>A helyiérték-táblázat szerkezete. | Helyiérték-táblázat bővítése 10 000-ig.<br>A helyi értékek között lévő összefüggések megfigyelése, megfogalmazása (tízszere, tizedrésze; százszorosa, századrésze; ezerszerese, ezredrésze).<br>Helyi érték, alaki érték, valódi érték közötti összefüggések megállapítása.<br>Teljes négyjegyű számok írása, olvasása, értelmezése a valóság mennyiségeivel.<br>Mennyiségek meg- és kimérése választott és szabvány mértékegységekkel (hosszúság, tömeg, űrtartalom).<br>Különböző mennyiségek kifizetése öt- tíz-, száz- és ezer forintokkal.<br>Számok képzése egy vagy több feltétellel. |                             |
| Római számok:<br>I, V, X, L, C, D, M.                     | Tanult római számok írása, olvasása a mindennapi élet különböző területein (dátum, kerület, évszázad, óra számlapja).                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                             |
| Viszonyítás.                                              | Számok összehasonlítása (azonos és különböző nagyságrendű számok) matematikai eszközökkel, majd elvont szinten.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                             |

|                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| A relációs jelek ( $< > =$ ).                                                                                                                                                                                                                  | A relációs jelek ( $< > =$ ), használata.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
| Számok helye a számsorban.                                                                                                                                                                                                                     | Tájékozódás a számegyenesen és a számtáblákon<br>Ezres számszomszédok leolvasása.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
| Számok tulajdonságai.                                                                                                                                                                                                                          | Számok tulajdonságainak megfigyelése, megfogalmazása<br>Pontos matematikai fogalmak használata.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
| Bontás.                                                                                                                                                                                                                                        | Számok bontása összeg- és szorzat alakra matematikai eszközökkel, majd elvont szinten.<br>Bontások lejegyzése.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
| Közönséges törtszámok<br>Törtek a mindennapi életben.                                                                                                                                                                                          | Egységtörtek, egységtörtek többszöröseinek előállítás-<br>Összefüggések keresése, megfogalmazása az egész és a törtrészek között, a törtrészek száma és nagysága között.<br>Közönséges törttek helye a számegyenesen.<br>Egységtörtek összehasonlítása matematikai modelleken.                                                                                                                                                                                                        |
| Negatív szám.<br>Negatív számok a mindennapi életben.                                                                                                                                                                                          | Negatív számok írása, olvasása.<br>0 középpontú számegyenes készítése.<br>Negatív számok keresése a számegyenesen.<br>Összehasonlításuk egymással,<br>0-val, pozitív számokkal.                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
| <b>2.2. Műveletek</b><br>Szóbeli műveletek.<br>Összeadás, kivonás 10 000-es számkörben.                                                                                                                                                        | Fejben számolás.<br>Szóbeli összeadás, kivonás ezresekkel – az egyjegyű számok analógiájára.<br>Műveletek modellezése.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
| A 8-as, 9-es, 7-es szorzó- és bennfoglaló táblák.                                                                                                                                                                                              | A tanult szorzó- és bennfoglaló táblák folyamatos memorizálása.<br>A 8-as, 9-es, 7-es szorzó- és bennfoglaló táblák kiépítése.<br>Azonos tagú összeadások lejegyzése szorzással.<br>Szorzások lejegyzése azonos tagú összeadásokkal.<br>Szorzó-, bennfoglaló táblák memorizálása.                                                                                                                                                                                                     |
| Maradékos osztás.                                                                                                                                                                                                                              | Maradékos osztás a maradék jelölése.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
| Összefüggések a műveletek között.                                                                                                                                                                                                              | Összefüggések a szorzó és bennfoglaló táblák között.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
| Írásbeli műveletek.<br>Összeadás, kivonás négyjegyű számokkal.<br>Két- és háromjegyű számok szorzása kétjegyű szorzóval.<br>Négyjegyű számok osztása egyjegyű osztóval.<br>Műveletekben szereplő számok elnevezése.<br>Műveleti tulajdonságok. | Mennyiségek közötti összefüggések megállapítása, lejegyzése nyitott mondatokkal.<br>Műveletek megoldása egyre elvontabb szinten.<br>Műveletek eredményének becslése.<br>Tapasztalatok gyűjtése a tagok és tényezők felcserélhetőségéről, a műveletek inverzitásáról.<br>Műveletek közötti összefüggések megjelenítése matematikai és IKT-eszközökkel.<br>Műveletek közötti összefüggések megfogalmazása.<br>Matematikai fogalmak használata.<br>Számológép használata önellenőrzésre. |
| Összeadás, kivonás közönséges törttekkel.                                                                                                                                                                                                      | Azonos nevezőjű törtek összeadása, kivonása.<br>Műveletek cselekvésben való értelmezése.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |

|                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
|---------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Egyszerű és összetett szöveges feladatok.                     | <p>Ismert és ismeretlen adatok megállapítása, az adatok közti összefüggések megfigyelése, megfogalmazása.</p> <p>Összetett szöveges feladatok értelmezése.</p> <p>Történekek megjelenítése matematikai modellekkel.</p> <p>Problémák logikai sorrendjének megállapítása, a megoldás logikai menetének megfogalmazása.</p> <p>Összefüggések megértése, kódolása (számfeladat, számegyenes, táblázat, rajz, nyitott mondat, halmazábra, grafikon).</p> <p>Tapasztalatok gyűjtése matematikai elemek párosításával, a tapasztalatok megfogalmazása.</p> |
| <b>2.3. Számelméleti ismeretek</b><br>Oszthatósági szabályok. | <p>A páros-, páratlan számok fogalmának kiterjesztése az 10 000-es számkör számaira.</p> <p>Gyakorlati tevékenységre épülő szabályalkotás.</p> <p>Oszthatósági szabályok felismerése matematikai példák megoldásával (2, 5, 10).</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
| <b>Fogalmak</b>                                               | <p>Szám neve, jele; alaki, helyi, valódi érték; egyes, tízes, száz, ezres, tízezres; összeadás: összeadandó (tag), összeg, kivonás: kisebbítendő, kivonandó, különbség, maradék, szorzás: szorzandó, szorzó, részszorzat, szorzat, osztás: osztandó, osztó, hányados, maradék, törtszám, számláló, nevező, törtvonal, egész szám, negatív szám, pozitív szám, plusz, mínusz, többszörös.</p>                                                                                                                                                         |

| Témakör                                                                        | 3. Geometria, mérés                                                                                                                                                                                                                                          | Javasolt óraszám: 35 óra |
|--------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------|
| <b>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</b>                                   | <p>Geometriai alakzatok konstruálása, kreativitás és finommotorika fejlesztése.</p> <p>Tájékozódási képesség fejlesztése síkban, térben és mennyiségek között.</p> <p>Becslés, mérés és számolás gyakoroltatása.</p> <p>Fogalmi gondolkodás fejlesztése.</p> |                          |
| <b>Fejlesztési ismeretek</b>                                                   | <b>Fejlesztési tevékenységek</b>                                                                                                                                                                                                                             |                          |
| <b>3.1. A tér elemei</b><br>Félegyenes, szakasz, szög.                         | <p>Egyenes, szakasz, szög szerkesztése.</p> <p>Szerkesztő eszközök használata.</p>                                                                                                                                                                           |                          |
| <b>3.2. Síkbeli alakzatok</b><br>Sokszög, háromszög, négyzet, téglalap és kör. | <p>Síkidomok előállítás, rajzolása.</p> <p>Síkidomok tulajdonságainak vizsgálata: határoló vonalak, oldalak száma, oldalak nagysága, oldalak helyzete, átlók száma és nagysága, szimmetria tengelyek száma alapján.</p>                                      |                          |
| Szabályos sokszög.                                                             | <p>Szabályos sokszögek oldalainak, szögeinek vizsgálata, azonosságok megállapítása.</p> <p>Síkidomok csoportosítása a megismert tulajdonságok alapján.</p> <p>Összehasonlítás adott szempont szerint.</p> <p>Azonosságok, különbségek megfogalmazása.</p>    |                          |
| <b>3.3. Térbeli alakzatok</b><br>Testek.<br>Téglatest, kocka.                  | <p>Testek tulajdonságainak megfigyelése, megfogalmazása:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– határoló lapok (görbe-, síklap);</li> <li>– határoló lapok száma;</li> </ul>                                                                           |                          |

|                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                                                                                                                                                                                                                                   | <ul style="list-style-type: none"> <li>– határoló lapok alakja (háromszög, téglalap, négyzet, körlap);</li> <li>– határoló lapok nagysága (egybevágó, különböző nagyságú);</li> <li>– határoló lapok helyzete (merőleges, párhuzamos).</li> </ul>                                                                                                                            |
| <b>3.4. Transzformációk</b><br>Tükrözés, nagyítás, kicsinyítés.                                                                                                                                                                                                   | Síkidomok tükrözése egy tükörtengely segítségével.<br>Síkidomok nagyítása, kicsinyítése négyzethálón <ul style="list-style-type: none"> <li>– az egység mérete változik;</li> <li>– az egységek száma változik.</li> </ul> A síkidomok és tükröképük vizsgálata, összehasonlítása.<br>Azonosságok, különbségek megállapítása.<br>Az egybevágó és hasonló fogalmak alapozása. |
| <b>3.5. Szerkesztés</b><br>Párhuzamos, merőleges egyenesek.                                                                                                                                                                                                       | Párhuzamos és merőleges egyenesek szerkesztésük derékszögű vonalzókkal.                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
| Másolás.                                                                                                                                                                                                                                                          | Szakaszok és szögek másolása vonalzóval és körzővel.<br>Az adott- és a kapott téri elemek összehasonlítása (ugyanakkora).                                                                                                                                                                                                                                                    |
| Felezés.                                                                                                                                                                                                                                                          | Szakaszok és szögek felezése körzővel és vonalzóval.<br>A szakaszfelező merőleges és a szögfelező fogalmának alapozása.                                                                                                                                                                                                                                                      |
| Szerkesztés.                                                                                                                                                                                                                                                      | Különböző sugarú körök szerkesztése.<br>Szerkesztési lépések sorrendjének követése.                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
| <b>3. 6. Mérés, mértékegységek</b><br>Hosszúság-, tömeg-, űrtartalom.<br>Szabvány mértékegységek: <ul style="list-style-type: none"> <li>– hosszúság (km, m, dm, cm, mm);</li> <li>– tömeg (t, kg, dkg, g);</li> <li>– űrtartalom (hl, l, dl, cl, ml).</li> </ul> | Mérés választott és szabvány mértékegységekkel.<br>Mennyiségek becslése, megmérése, kimérése.<br>Mennyiségek összehasonlítása, sorba rendezése.<br>Mértékegységek közötti összefüggések alkalmazása.                                                                                                                                                                         |
| Mértékváltás.                                                                                                                                                                                                                                                     | Mértékváltások következtetéssel (tízszere, százszorosa, ezerszere; tizedrésze, századrésze, ezredrésze).                                                                                                                                                                                                                                                                     |
| Időmértékek: évezred, évszázad, év, évszak, hónap, hét, nap, óra, perc, másodperc.                                                                                                                                                                                | Időtartam érzékelése a mindennapi életből vett példákkal.<br>Időtartam számítása.<br>Mértékváltások a különböző időmértékek között.                                                                                                                                                                                                                                          |
| Pénz.                                                                                                                                                                                                                                                             | Pénznemek megismerése, használata.<br>Mennyiségek be- és felváltása.<br>Mennyiségek kifizetése többféleképpen.                                                                                                                                                                                                                                                               |
| <b>3.7. Kerület, terület</b>                                                                                                                                                                                                                                      | Sokszögek kerületének mérése és kiszámítása összeadással.<br>Négyzet, téglalap kerületének mérése, kiszámítása összeadással és szorzással.                                                                                                                                                                                                                                   |

|                 |                                                                                                                                                                                                                                                            |
|-----------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                 | <p>Négyzet és téglalap területének lefedése különböző alakú és nagyságú egységekkel.</p> <p>A mértékegységek nagysága és a mérőszámok közötti összefüggés megállapítása.</p> <p>Négyzet és téglalap területének mérése az egységek összeszámlálásával.</p> |
| <b>Fogalmak</b> | Téri elem, síkbeli alakzat, térbeli alakzat, transzformáció, mértékegység, pénz, kerület, terület, szerkesztés.                                                                                                                                            |

| <b>Témakör</b>                               | <b>4. Függvények, az analízis elemei</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                | <b>Javasolt óraszám:<br/>25 óra</b> |
|----------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------|
| <b>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</b> | <p>Összehasonlítás, általánosítás, szabályalkotás, kiegészítés gyakorlása.</p> <p>Megismerési módszerek továbbfejlesztése.</p> <p>Összefüggések egyre elvontabb szinten történő kifejezése.</p> <p>Logikus gondolkodás fejlesztése.</p>                                                                                                 |                                     |
| <b>Fejlesztési ismeretek</b>                 | <b>Fejlesztési tevékenységek</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                     |
| <b>4.1. Összefüggések</b>                    | <p>Összefüggések felismerése, személyek, tárgyak, helyzetek, geometriai alakzatok, halmazok számai között; kifejezése rajzzal, jelekkel.</p> <p>Összefüggések keresése megadott szempont szerint a látszólag különböző dolgok között.</p>                                                                                               |                                     |
| <b>4.2. Sorozatok</b>                        | <p>Szabály felismerése, megfogalmazása, lejegyzése, alkalmazása műveletekkel a hiányzó adatok pótlására.</p> <p>Sorozatok képzése geometriai alakzatokkal, számokkal adott, vagy felismert szabály alapján.</p> <p>Ciklikus sorok folytatása.</p> <p>Változó különbségű sorozatok folytatása.</p> <p>Hányados sorozatok folytatása.</p> |                                     |
| <b>4.3. Függvények megadása, ábrázolása</b>  | <p>Sorozatban, táblázatban szereplő adatok közötti összefüggések, szabályok felismerése, megfogalmazása segítségével, lejegyzése.</p> <p>Értéktáblázat kiegészítése szöveggel, matematikai alakban megadott szabály alapján.</p> <p>Grafikus megjelenítés</p>                                                                           |                                     |
| <b>Fogalmak</b>                              | Grafikon, értéktáblázat, összefüggés, szabály.                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                     |

| Témakör                                                                        | 5. Statisztika, valószínűség                                                                                                                                                                                              | Javasolt óraszám: 6 óra                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
|--------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| A témakör nevelési-fejlesztési céljai                                          | A tanulók szemléletének formálása, „a valószínűségi gondolkodásmód” alapozása.<br>Tapasztalatok bővítése a véletlen és nem véletlen eseményekről.<br>Kombinatorikus gondolkodás és a valószínűségi szemlélet fejlesztése. |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
| Fejlesztési ismeretek                                                          |                                                                                                                                                                                                                           | Fejlesztési tevékenységek                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
| <b>5.1. Statisztika</b>                                                        |                                                                                                                                                                                                                           | Statisztikai adatok ábrázolása grafikonon, diagramon közösen.<br>Grafikonok, diagramok értelmezése, leolvasása.                                                                                                                                                                                                                   |
| <b>5.2. A valószínűség-számítás elemei</b><br><b>Valószínűségi kísérletek.</b> |                                                                                                                                                                                                                           | Egyszerű valószínűségi kísérletek eredményeinek lejegyzése.<br>A lejegyzések összesítése táblázatba.<br>A táblázat adatainak leolvasása, értelmezése.<br>Tapasztalatok gyűjtése véletlen és biztos eseményekről.<br>A „biztos” és a „lehetetlen” fogalmak használata.<br>Spontán tippelések az események várható bekövetkeztéről. |
| <b>Fogalmak</b>                                                                | Lehetőség, kísérlet, táblázat, adat, grafikon, diagram.                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |

|                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
|-----------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Összegzett tanulási eredmények az 6. évfolyam végén | <p>Elemek halmazokba rendezése két szempont szerint.<br/> Közös tulajdonságok felismerése, metszet előállítás.<br/> Egyszerű állítások, tagadások megfogalmazása.<br/> Logikai kifejezések pontos használata.<br/> Minél több lehetőség előállítása kombinatorikus feladatokban.</p> <p>Biztos számfogalom 10000-es számkörben.<br/> A törtszámok és a negatív számok ismerete.<br/> A szorzó- és bennfoglaló táblák tudása (szükség esetén táblázat segítségével).<br/> A tanult írásbeli műveletek megoldása (szükség esetén számológéppel).<br/> Egyszerű szöveges feladatok önálló megoldása.</p> <p>Testek és síkidomok egy és több szempontú csoportosítása a tanult tulajdonságok alapján. Szabvány mértékegységek és a közöttük lévő váltószámok ismerete.<br/> A téglalap és a négyzet kerületének mérése, számítása; területének mérése lefedéssel.</p> |
|-----------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

|  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
|--|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|  | <p>Szerkesztések: szögek és szakaszok rajzolása, másolása, felezése; párhuzamos-, merőleges egyenesek szerkesztése, téglalap- és négyzet rajzolása.</p> <p>Racionális számok összehasonlítása, összefüggések felfedezése, szabály megfogalmazása.</p> <p>Sorozatok folytatása a felismert szabály alapján.</p> <p>Adatok leolvasása táblázatból, koordináta-rendszer adatpárjainak leolvasása, lejegyzése.</p> <p>Adatok táblázatba beírása a felismert szabály alapján, ábrázolásuk koordináta-rendszerben.</p> <p>Statisztikai adatok lejegyzése, ábrázolása egyszerűbb esetekben.</p> <p>Valószínűségi játékokban az esetek lejegyzése.</p> |
|--|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

### 7–8. évfolyam

A két év célja a tanulók felkészítése az önálló életvitelre, az önálló munkavégzésre, az egyéni képességeikhez igazodó továbbtanulásra, a társadalmi beilleszkedés elősegítésére. Olyan ismeretek, képességek, készségek kialakítása, ami biztosítja az önálló tanulás lehetőségét, és felkészíti őket az egész életen át tartó tanulásra. Enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetében kiemelt szerepe van az egyénre szabott önálló tanulási eljárások és módok használatának, alkalmazásának, a tanuló motiváltsága megteremtésének.

A matematika tantárgy sajátos fejlesztési célja a figyelem terjedelmének, tartósságának fokozatos növelése és szinten tartása, a koncentrációképesség fejlesztése, az auditív és vizuális észlelés és érzékelés pontosságának fejlesztése.

| Tematikai egység címe                                                                 | Órakeret  |
|---------------------------------------------------------------------------------------|-----------|
|                                                                                       | 7.osztály |
| <b>I. Gondolkodási módszerek, halmazok, matematikai logika, kombinatorika, gráfok</b> | <b>10</b> |
| 1. Halmazok                                                                           | 5         |
| 2. Matematika logika, kombinatorika                                                   | 5         |
| <b>II. Számтан, algebra</b>                                                           | <b>70</b> |
| 1. Számok                                                                             | 20        |
| 2. Műveletek                                                                          | 40        |
| 3. Számelméleti ismeretek                                                             | 10        |
| <b>IV. Geometria</b>                                                                  | <b>35</b> |
| 1. A tér elemei                                                                       | 2         |
| 2. Síkbeli alakzatok                                                                  | 5         |
| 3. Térbeli alakzatok                                                                  | 8         |
| 4. Transzformációk                                                                    | 2         |
| 5. Szerkesztések                                                                      | 4         |



|                                                                |            |
|----------------------------------------------------------------|------------|
| 6. Mérés, mértékegység                                         | 9          |
| 7. Kerület, terület                                            | 5          |
| <b>III. Függvények, az analízis elemei</b>                     | <b>20</b>  |
| 1. Összefüggések                                               | 6          |
| 2. Sorozatok                                                   | 6          |
| 3. Függvények megadása, ábrázolása                             | 8          |
| <b>V. Statisztika, valószínűség</b>                            | <b>9</b>   |
| 1. Statisztika                                                 | 4          |
| 2. A valószínűség-számítás elemei<br>Valószínűségi kísérletek. | 5          |
| <b>ÖSSZESEN:</b>                                               | <b>144</b> |

| <b>Témakör</b>                                                                                       | <b>1. Gondolkodási módszerek, halmazok, matematikai logika, kombinatorika</b>                                                                                             | <b>Javasolt óraszám: 10 óra</b>                                                                                                                               |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</b>                                                         | Megfigyelő, elemző, lényeglátó és döntéshozó képesség fejlesztése. Analógiás, logikus és kombinatorikus gondolkodás fejlesztése, a gondolkodási műveletek elmélyítésével. |                                                                                                                                                               |
| <b>Fejlesztési ismeretek</b>                                                                         |                                                                                                                                                                           | <b>Fejlesztési tevékenységek</b>                                                                                                                              |
| <b>1.1. Halmazok</b><br>Alap-, rész-, kiegészítő halmaz és metszethalmaz.                            |                                                                                                                                                                           | A tanult halmazelméleti ismeretek alkalmazása más matematikai témakörökben, tantárgyakban.<br>Elemek szétválogatása több feltétel szerint.                    |
| Végtelen és üres halmaz.                                                                             |                                                                                                                                                                           | Végtelen és üres halmazok megfigyelése, létrehozása.<br>Halmazok kapcsolatának vizsgálata.                                                                    |
| <b>1.2. Matematikai logika</b><br>Állítások és tagadások igazságtartalma.                            |                                                                                                                                                                           | Állítások és tagadások megfogalmazása a végtelen és üres halmazokról.<br>Állítások alap-, rész- és kiegészítő halmazokról.<br>Állítások halmazok metszetéről. |
| <b>1.3. Kombinatorika</b><br>Kombinációk és variációk.<br>Lehetőségek száma.<br>Rendszerezési sémák. |                                                                                                                                                                           | Sorba rendezés.<br>Variációk képzése különböző nem matematikai és matematikai elemekből tevékenységgel: egyre több lehetőség, összes lehetőség előállítása.   |
| <b>Fogalmak</b>                                                                                      | Halmaz, alaphalmaz, részhalmaz, kiegészítő halmaz, metszethalmaz, üres halmaz, végtelen halmaz, variáció.                                                                 |                                                                                                                                                               |

| Témakör                                                                                                                                              | 2. Számelmélet, algebra                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                | Javasolt<br>óraszám:<br>70 óra                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>A témakör nevelési-<br/>fejlesztési céljai</b>                                                                                                    | <p>Matematikai eszközök biztos, célszerű használatának kialakítása.<br/>Konkretizálás, absztrahálás, kódolás gyakoroltatása.<br/>Elemzés, összehasonlítás, csoportosítás és általánosítás egyre önállóbb alkalmazása.<br/>Matematikai problémamegoldás, logikus gondolkodás egyre elvontabb szinten.<br/>Szövegértés, szövegalkotás, a matematikai nyelv egyre pontosabb használata.<br/>A számlálási, számolási, becslési és ellenőrzési képesség, valamint a megtartó emlékezet fejlesztése.<br/>Kíváncsiság ébrentartása, az önbizalom folyamatos megerősítése.</p> |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
| Fejlesztési ismeretek                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        | Fejlesztési tevékenységek                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
| <b>2.1. Számok</b><br>Számok 100 000-es és 1 000 000-s számkörben.<br>Számfogalom megerősítése, biztos számfogalom kialakítása 100000-es számkörben. |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        | Pontos matematikai fogalmak elmélyítése, használata.<br>Négyjegyű számok írása, olvasása, összehasonlítása, rendezése, számtulajdonságok megállapítása.<br>Összehasonlítási képesség fejlesztése, a relációs jelek használata.<br>Pontos és becsült (közelítő helye) helyük keresése a számegyenesen.<br>Számok egyes, tízes, százaz, ezres szomszédainak megállapítása.<br>Számok kerekítése.<br>Tájékozódási képesség fejlesztése.<br>Számok bontása összeg és szorzat alakban.<br>Problémamegoldó gondolkodás fejlesztése. |
| Viszonyítás.                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        | A relációs jelek ( $<$ $>$ $=$ ), használata.<br>A több, kevesebb, ugyanannyi fogalmának mélyebb megértése.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
| Számok helye a számsorban.                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        | Tájékozódás a számegyenesen és a számtáblákon.<br>Egyes-, tízes-, százaz-, ezres-, tízezres számszomszédok leolvasása.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
| Számok tulajdonságai.                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        | Számok tulajdonságainak megfigyelése, megfogalmazása.<br>Pontos matematikai fogalmak kialakítása, használatuk.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
| Bontás.                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        | Számok bontása összeg- és szorzat alakra.<br>Bontások lejegyzése.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
| Törtszámok.                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        | Tört részek előállítása, ábrázolása, jelölése törtszámmal.<br>Törtszám értelmezése.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |

|                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                                                                                                                                                                                  | <p>Összefüggések keresése, megfogalmazása az egész és a törtreszek között, a törtreszek száma és nagysága között.</p> <p>Helyük a számegyenesen.</p> <p>Közönséges törték összehasonlítása matematikai eszközök segítségével: azonos nevezőjű, azonos számlálójú és különböző nevezőjű törték összehasonlítása.</p> <p>10, 100, 1000 nevezőjű törték írása tizedes tört alakban.</p> <p>Helyiérték-táblázat kiterjesztése a tizedes törték felé.</p> <p>Tájékozódás a helyiérték-táblázatban</p> <p>Összefüggések megállapítása a tized-, század- és ezredrészek között.</p> <p>Tizedes törték modellezése.</p> <p>Tapasztalatok gyűjtése a mindennapi életben használt tizedes tört formában felírt mennyiségekről.</p> <p>Tizedes törték írása helyiérték-táblázatba, olvasásuk.</p> <p>Tizedes törték szűkítése, bővítése, összehasonlításuk, rendezésük.</p> |
| <p>2.2. <i>Műveletek</i></p> <p>Szóbeli műveletek.</p> <p>Szóbeli műveletek 10 000-es és 100 000-es számkörben.</p>                                                                                              | <p>Fejben számolás gyakorlása.</p> <p>Szóbeli összeadás, kivonás kerek számokkal az egyjegyű számok analógiájára.</p> <p>Kerek számok szorzása, osztása egyjegyű szorzóval és osztóval.</p> <p>Pozitív egész számok szorzása, osztása tízzel, százzal, ezerrel.</p> <p>Mennyiségi változások megfigyelése (tízszere, százszorosa, ezerszere; tizedrésze, századrésze, ezredrésze), a kapott eredmény helye a helyiérték-táblázatban.</p> <p>Összefüggések megértése, megfogalmazása.</p> <p>Matematikai nyelv pontos használata.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
| <p>Írásbeli műveletek</p> <p>Összeadás, kivonás 100 000-es számkörben.</p> <p>Háromjegyű számok szorzása két- és háromjegyű szorzóval.</p> <p>Ötjegyű számok osztása egyjegyű osztóval (kétfjegyű osztóval).</p> | <p>Műveletek értelmezése, megoldása matematikai eszközökkel.</p> <p>Mennyiségek közötti összefüggések megállapítása, lejegyzése nyitott mondatokkal.</p> <p>Műveletek megoldása egyre elvontabb szinten, a fokozatok betartásával.</p> <p>Műveletek eredményének becslése.</p> <p>Becslés, számolás, ellenőrzés.</p> <p>Tapasztalatok gyűjtése a tagok és tényezők felcserélhetőségéről, a műveletek inverzitásáról.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |

|                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
|-------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                           | <p>Műveletek közötti összefüggések megjelenítése matematikai- és IKT-eszközökkel.</p> <p>Műveletek közötti összefüggések megfigyelése, megfogalmazása.</p> <p>Számológép használata önellenőrzésre.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
| Műveletek közösleges törttekkel.          | <p>Azonos nevezőjű törttek összeadása, kivonása.</p> <p>Közösleges törttek bővítése, egyszerűsítése matematikai eszközökkel.</p> <p>Közös többszörös keresése.</p> <p>Különböző nevezőjű közösleges törttek összeadása, kivonása.</p> <p>Közösleges törttek szorzása egész számmal és közösleges tört számmal.</p> <p>Közösleges törttek osztása egész számmal és közösleges törttel, a reciprokl érték fogalmának értelmezése.</p> <p>Műveletek cselekvésben való értelmezése, rajzos megjelenítése.</p>                                                                            |
| Műveletek tizedes törttekkel.             | <p>Tizedes törttek összeadása, kivonása.</p> <p>Helyi értékes írásmód alkalmazása.</p> <p>Tizedes törttek szorzása, osztása egész számmal.</p> <p>Tizedes törttek szorzása tizedes törttel.</p> <p>Tizedes tört szorzása, osztása tízzel, százzal, ezerrel.</p> <p>Számok értékének és a helyük változásának megfigyelése és megfogalmazása.</p> <p>Számlálás, számolás.</p> <p>Analízis, szintézis.</p> <p>Összefüggések megértése, megfogalmazása.</p> <p>Mennyiségi következtetések.</p> <p>Tájékozódás a helyiérték-táblázatban.</p> <p>Matematikai nyelv pontos használata.</p> |
| Egyszerű és összetett szöveges feladatok. | <p>Feladatok értelmezése, adatok gyűjtése és lejegyzésük.</p> <p>Összefüggések megállapítása, a probléma megfogalmazása, feladatterv készítése.</p> <p>Megoldás lejegyzése művelettel.</p> <p>Várható eredmény becslése kerekített értékben.</p> <p>A feladat kiszámítása, a kapott eredmény ellenőrzése, összehasonlítása a becsült értékkel és a valósággal.</p> <p>A válasz megfogalmazása.</p> <p>Rajzokhoz, ábrákhoz, műveletekhez egyszerű szöveges feladatok készítése.</p> <p>Szövegértés, szövegalkotás.</p>                                                                |

|                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                         |
|-----------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                                                   | Összefüggések megállapítása.<br>Mennyiségi következtetések.<br>Becslés, számítás, ellenőrzés.<br>Problémamegoldó gondolkodás fejlesztése.                                                                                                                               |
| 2.3. Számelméleti ismeretek<br>Páros, páratlan számok.<br>Oszthatósági szabályok. | A tanult ismeretek felidézése.<br>Oszthatósági szabályok alkalmazása<br>matematikai példák megoldásával (2, 5, 10).                                                                                                                                                     |
| <b>Fogalmak</b>                                                                   | Szám neve, jele; alaki-, helyi-, valódi érték; egyes, tízes, százaz, ezres, tízezres, százezres, milliós; tizedes törtek, törtszám, számláló, nevező, törtvonal; egyszerűsítés, bővítés, egész szám, negatív szám, pozitív szám, plusz, mínusz, római szám, többszörös. |

| <b>Témakör</b>                                    | <b>3. Geometria, mérés</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   | <b>Javasolt<br/>óraszám:<br/>35 óra</b> |
|---------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------|
| <b>A témakör nevelési-<br/>fejlesztési céljai</b> | Konstruálás, kreativitás fejlesztése sík- és térmértani alakzatok előállításával, fogalomalkotás.<br>Szerkesztési ismeretek bővítése, szerkesztőeszközök egyre pontosabb használata, finommotorika fejlesztése.<br>A tiszta, áttekinthető munka iránti igény kialakítása.<br>Becslés, mérés képességének fejlesztése.<br>Mértékváltások következtetéssel, analógiás gondolkodás fejlesztése. |                                         |
| <b>Fejlesztési ismeretek</b>                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              | <b>Fejlesztési tevékenységek</b>        |
| 3.1. A tér elemei<br>Szög, szögfajták.            | Szögek rajzolása vonalzóval, szögmérővel.<br>A szög részeinek megnevezése.<br>A szög mérése, mértékegység neve, jele (fok, °).<br>Szögek viszonyítása a derékszöghöz,<br>szögfajták: hegyesszög, derékszög,<br>tompaszög, egyenesszög, homorúszög,<br>teljesszög.                                                                                                                            |                                         |
| 3.2. Síkbeli alakzatok<br>Síkidomok.              | Síkidomok előállítása, vizsgálatuk,<br>csoportosításuk a megállapított tulajdonságok alapján.                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                         |
| Háromszög.                                        | Háromszögek előállítása tépéssel, vágással,<br>rajzolással.<br>Tulajdonságok megállapítása méréssel<br>(oldalak, szögek).<br>Évfolyamozásuk oldalak hosszúsága szerint:<br>különböző oldalú, egyenlő szárú és egyenlő<br>oldalú (szabályos) háromszögek.<br>Évfolyamozásuk szögek nagysága szerint:<br>hegyes-, derék- és tompaszögű háromszögek.                                            |                                         |

|                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
|-----------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Kör.                              | <p>Különböző sugarú körök rajzolása.</p> <p>A kör alkotórészeinek rajzolása, elnevezése, jelölése:</p> <p>középpont, sugár, átmérő, húr, körvonal, körív, körlap, körcikk, körszelet.</p> <p>A sugár és az átmérő közötti összefüggés megállapítása mérések alapján.</p>                                                                                                                                                                                                                          |
| Speciális négyszögek.             | <p>Négyszögek vizsgálata az oldalaik helyzete, hosszúsága, szögeik nagysága és a szimmetriatengelyek száma szerint:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– két párhuzamos oldala van (trapéz);</li> <li>– két-két párhuzamos oldala van (paralelogramma);</li> <li>– minden szöge derékszög (téglalap);</li> <li>– minden oldala egyenlő (rombusz);</li> <li>– minden oldala egyenlő és minden szöge derékszög (négyzet);</li> <li>– egyik átlója mentén szimmetrikus (deltoid).</li> </ul> |
| 3.3. Térbeli alakzatok<br>Testek. | <p>Testek építése lapokból.</p> <p>Testek kiterítése, testhálók készítése.</p> <p>Testek és testhálók egymáshoz rendelése.</p> <p>Testek tulajdonságainak megfigyelése, megfogalmazása: kiterjedésük, határoló lapok alakja, helyzete szerint.</p>                                                                                                                                                                                                                                                |
| Kocka, téglatest.                 | <p>A kocka és a téglatest tulajdonságainak megfigyelése, megállapítása mérések alapján, összehasonlításuk:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– lapok, élek, csúcsok száma;</li> <li>– kiterjedésük (hosszúság, szélesség, magasság) mérete;</li> <li>– határoló lapok alakja, mérete;</li> <li>– határoló lapok helyzete.</li> </ul>                                                                                                                                                     |
| 3.4. Transzformációk<br>Tükrözés. | <p>Síkidomok tükrözése egy tükrötengellyel vonalzóval.</p> <p>Az eredeti és a tükrözött síkidom összehasonlítása, azonosságok és különbségek megállapítása: egybevágó síkidomok.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
| 3.5. Szerkesztés<br>Szögek.       | <p>Szögek szerkesztése: <math>360^\circ</math>, <math>180^\circ</math>, <math>90^\circ</math>, <math>45^\circ</math>, <math>60^\circ</math> és <math>30^\circ</math>-os szögek.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
| Négyzet, téglalap.                | <p>Négyzet és téglalap szerkesztése adott méretek alapján.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
| Háromszög.                        | <p>Háromszög szerkesztése:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– három oldalból;</li> <li>– két oldalból és a közbezárt szögből;</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |

|                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
|------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                                                    | – egy oldalból és a rajta fekvő két szögből.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
| 3. 6. Mérés, mértékegységek                                                        | Mérés választott és szabványmértékegységekkel.<br>Mennyiségek becslése, megmérése, kimérése.<br>Mennyiségek összehasonlítása, sorba rendezése.<br>Mértékegységek közötti összefüggések megállapítása gyakorlati mérések alapján.                                                                                                                            |
| Területmérés.                                                                      | Terület mérése választott és szabványmértékegységekkel.<br>Szabványmértékegységek értelmezése, neve, jele: $\text{km}^2$ , $\text{m}^2$ , $\text{dm}^2$ , $\text{cm}^2$ , $\text{mm}^2$ .                                                                                                                                                                   |
| Térfogatmérés.                                                                     | Térfogat mérése választott és szabványmértékegységekkel.<br>Szabványmértékegységek értelmezése, neve, jele: $\text{m}^3$ , $\text{dm}^3$ , $\text{cm}^3$ .<br>Hosszúság-, terület- és térfogat-mértékegységek közötti összefüggések megállapítása tapasztalatok alapján.                                                                                    |
| Mértékváltás.                                                                      | Mértékváltások következtetéssel (tízszerese, százszorosa, ezerszerese; tizedrésze, századrésze, ezredrésze).                                                                                                                                                                                                                                                |
| Időmértékek: évezred, évszázad, év, évszak, hónap, hét, nap, óra, perc, másodperc. | A múlt, jelen, jövő viszonyfogalmak értelmezése, használata.<br>Időpont leolvasása percnyi pontossággal, különböző módokon.<br>Negyed-, fél-, háromnegyed óra leolvasása, beállítása.<br>Időtartam érzékeltetése a mindennapi életből vett példákkal.<br>Időtartam számítása.<br>Mértékváltások a különböző időmértékek között.<br>Tájékozódás a naptárban. |
| Pénz.                                                                              | Pénzhasználat, kifizetés, be- és felváltás.<br>Háztartási költségvetés tervezése.                                                                                                                                                                                                                                                                           |
| 3.7. Kerület, terület<br>Sokszögek kerülete.                                       | Sokszögek kerületének mérése és kiszámítása összeadással.                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
| Négyzet és téglalap területe.                                                      | Négyzet, téglalap kerületének mérése, kiszámítása összeadással és szorzással.<br>Négyzet és téglalap területének lefedése különböző alakú és nagyságú egységekkel.<br>Négyzet és téglalap területének mérése a négyzetcentiméterek összeszámlálásával.<br>Négyzet és téglalap területének kiszámítása.                                                      |

|                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                    |
|-------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>3.8. <i>Térfogat, felszín</i><br/>A téglatest és kocka felszíne.</p> | <p>Testekhez testhálók rendelése.<br/>Testek felszínének számítása: a határoló lapok és a testhálók közötti összefüggés megfigyelése.<br/>Testek felszínének számítása a határoló lapok területének összeadásával, szorzással.</p> |
| <p>A téglatest és kocka térfogata.</p>                                  | <p>A téglatest és a kocka térfogatának mérése választott és szabványmértékegységekkel.<br/>A téglatest és a kocka térfogatának számítása gyakorlati tevékenységgel, adott és mért adatok alapján.</p>                              |
| <p><b>Fogalmak</b></p>                                                  | <p>Szögfajta, háromszög, kör, négyszög, mértékegység, test, felszín, térfogat.</p>                                                                                                                                                 |

| Témakör                                                  | 4. Függvények, az analízis elemei                                                                                                                                           | Javasolt óraszám:<br>20 óra |
|----------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------|
| <p><b>A témakör nevelési-<br/>fejlesztési céljai</b></p> | <p>Összehasonlító, általánosító és lényegkiemelő képesség fejlesztése.<br/>Függvényszerű gondolkodás alapozása.<br/>Számköri ismeretek mélyítése sorozatok alkotásával.</p> |                             |

| Fejlesztési ismeretek                              | Fejlesztési tevékenységek                                                                                                                                                                                                                       |
|----------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>4.1. <i>Összefüggések</i></p>                   | <p>Összefüggések konkrét mennyiségek, természetes számok, egységtörtek, geometriai alakzatok, mértékegységek között.</p>                                                                                                                        |
| <p>4.2. <i>Sorozatok</i></p>                       | <p>Számok rendezése.<br/>Állandó és váltakozó különbségű sorozatok folytatása adott és felismert szabály alapján, sorozatok kiegészítése.</p>                                                                                                   |
| <p>4.3. <i>Függvények megadása, ábrázolása</i></p> | <p>Összetartozó adatpárok felismerése.<br/>Táblázatok hiányzó adatainak kiegészítése szabály megállapítása után.<br/>Tapasztalati függvények készítése leszámított, mért adatok alapján.<br/>Függvények ábrázolása grafikonnal, leolvasása.</p> |
| <p>Derékszögű koordináta-rendszer.</p>             | <p>Pontok meghatározása síkban.<br/>Adatpárok ábrázolása derékszögű koordináta-rendszerben.<br/>A táblázat adatai közötti kapcsolat felismerése, megfogalmazása, közös szabályalkotás, az adatok beírása táblázatba.</p>                        |



|                 |                                                                                        |
|-----------------|----------------------------------------------------------------------------------------|
|                 | Függvények ábrázolása, leolvasása, jelölésük nyilakkal, szabállyal, nyitott mondattal. |
| <b>Fogalmak</b> | Függvény, koordináta-rendszer, tengely, középpont.                                     |

| <b>Témakör</b>                                                                             | <b>5. Statisztika, valószínűség</b>                                                                                                                                                                      | <b>Javasolt óraszám: 9 óra</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
|--------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</b>                                               | Összehasonlítás, rendezés, általánosítás, következtetés gyakoroltatása és a logikus gondolkodás fejlesztése. Statisztikai adatok, grafikonok elemzésének alapozása. A valószínűségi szemlélet alapozása. |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
| <b>Fejlesztési ismeretek</b>                                                               |                                                                                                                                                                                                          | <b>Fejlesztési tevékenységek</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
| <b>5.1. Statisztika</b><br>Statisztikai adatok, kísérletek.                                |                                                                                                                                                                                                          | Adatok, tevékenységek, kísérletek eredményeinek gyűjtése.<br>Lejegyzésük, elemzésük, rendezésük, értékelésük.                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
| <b>5.2. A valószínűség-számítás elemei</b><br>Valószínűségi kísérletek.<br><br>Gyakoriság. |                                                                                                                                                                                                          | Megfigyelések, vizsgálatok, játékos valószínűségi kísérletek végzése (pénzfeldobás, golyóhúzás, különböző szerencsejátékok, dobókockák, pörgettyűk, piros-kék korongok, pénzérmék, számkártyák, játékkártyák, dominókészlet, színes golyók /(például Babilon-golyók), játékrulett).<br>Egyszerű valószínűségi kísérletek eredményeinek lejegyzése.<br>A lejegyzések összesítése táblázatba, oszlopdiagramba. |
| <b>Fogalmak</b>                                                                            | Lehetőség, kísérlet, táblázat, adat, statisztika, grafikon, diagram.                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |

|                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
|------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Összegzett tanulási eredmények a 7. évfolyam végére</b> | Elemek több szempont szerinti rendezése a halmazábrák különböző részeibe.<br>Állítások és tagadások megfogalmazása a halmazábrákról.<br>Állítások igazságának eldöntése.<br>A logikai kifejezések pontos használata.<br>Minél több (összes) lehetőség előállítás kombinatorikus feladatokban.<br>Biztos számfogalom 10 000-es és 100 000-es számkörben.<br>A törtszámok ismerete.<br>Szorzó- és bennfoglaló táblák ismerete (szükség esetén táblázat segítségével).<br>A tanult írásbeli műveletek megoldása (szükség esetén számológéppel).<br>Műveletek közönséges törtekkel és tizedes törtekkel. |
|------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

|  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
|--|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|  | <p>Egyszerű és összetett szöveges feladatok megoldása (szükség esetén segítséggel).</p> <p>Testek, síkidomok egy és több szempont szerinti csoportosítása.</p> <p>Speciális háromszögek, négyszögek megnevezése.</p> <p>Szakaszok, szögek szerkesztése, felezése; négyzet, téglalap és háromszög szerkesztése.</p> <p>Mértékváltások következtetéssel.</p> <p>Négyzet és téglalap területének számítása.</p> <p>Kocka és téglalaptest felszínének számítása, térfogatának mérése.</p> <p>Racionális számok összehasonlítása, összefüggések felfedezése, szabály megfogalmazása.</p> <p>Sorozatok folytatása a felismert szabály alapján.</p> <p>Adatok leolvasása táblázatból, koordináta-rendszer adatpárjainak leolvasása, lejegyzése.</p> <p>Adatok beírása táblázatba a felismert szabály alapján, ábrázolásuk koordináta-rendszerben.</p> <p>Statisztikai adatok lejegyzése, ábrázolása egyszerűbb esetekben.</p> <p>Valószínűségi játékokban az esetek lejegyzése.</p> |
|--|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

| Tematikai egység címe                                                                 | Órakeret  |
|---------------------------------------------------------------------------------------|-----------|
|                                                                                       | 8.osztály |
| <b>I. Gondolkodási módszerek, halmazok, matematikai logika, kombinatorika, gráfok</b> | <b>10</b> |
| 1. Halmazok                                                                           | 5         |
| 2. Matematika logika, kombinatorika                                                   | 5         |
| <b>II. Számtan, algebra</b>                                                           | <b>70</b> |
| 1. Számok                                                                             | 25        |
| 2. Műveletek                                                                          | 40        |
| 3. Számelméleti ismeretek                                                             | 5         |
| <b>IV. Geometria</b>                                                                  | <b>35</b> |
| 1. A tér elemei                                                                       | 2         |
| 2. Síkbeli alakzatok                                                                  | 5         |
| 3. Térbeli alakzatok                                                                  | 8         |
| 4. Transzformációk                                                                    | 4         |
| 5. Szerkesztések                                                                      | 4         |
| 6. Mérés, mértékegység                                                                | 8         |
| 7. Kerület, terület                                                                   | 4         |

|                                                                |            |
|----------------------------------------------------------------|------------|
| <b>III. Függvények, az analízis elemei</b>                     | <b>20</b>  |
| 1. Összefüggések                                               | 6          |
| 2. Sorozatok                                                   | 6          |
| 3. Függvények megadása, ábrázolása                             | 8          |
| <b>V. Statisztika, valószínűség</b>                            | <b>9</b>   |
| 1. Statisztika                                                 | 5          |
| 2. A valószínűség-számítás elemei<br>Valószínűségi kísérletek. | 4          |
| <b>ÖSSZESEN:</b>                                               | <b>144</b> |

| <b>Témakör</b>                                                                                       | <b>1. Gondolkodási módszerek, halmazok, matematikai logika, kombinatorika</b>                                                                                             | <b>Javasolt óraszám: 10 óra</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</b>                                                         | Megfigyelő, elemző, lényeglátó és döntéshozó képesség fejlesztése. Analógiás, logikus és kombinatorikus gondolkodás fejlesztése, a gondolkodási műveletek elmélyítésével. |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
| <b>Fejlesztési ismeretek</b>                                                                         |                                                                                                                                                                           | <b>Fejlesztési tevékenységek</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
| <i>1.1. Halmazok</i><br>Alap-, rész-, kiegészítő halmaz és metszethalmaz.                            |                                                                                                                                                                           | Halmazok kapcsolatának felismerése: nincs közös elemük, egyik a másiknak része, van közös elemük, de egyik sem része a másiknak.                                                                                                                                                                                                           |
| Végtelen és üres halmaz.                                                                             |                                                                                                                                                                           | Végtelen és üres halmazok megfigyelése, létrehozása.<br>Halmazok kapcsolatának vizsgálata.                                                                                                                                                                                                                                                 |
| <i>1.2. Matematikai logika</i><br>Állítások és tagadások igazságtartalma.                            |                                                                                                                                                                           | Állítások és tagadások megfogalmazása a végtelen és üres halmazokról.<br>Állítások alap-, rész- és kiegészítő halmazokról.<br>Állítások halmazok metszetéről.<br>Hibás állítások javítása.<br>Feltétel tagadása: a logikai „nem”.<br>Több feltétel egyidejű teljesülése: logikai „és”.<br>Valamelyik feltétel teljesülése: logikai „vagy”. |
| <i>1.3. Kombinatorika</i><br>Kombinációk és variációk.<br>Lehetőségek száma.<br>Rendszerezési sémák. |                                                                                                                                                                           | Sorba rendezés.<br>Variációk képzése különböző nem matematikai és matematikai elemekből.<br>Rendszerezési sémák megismerése, rögzítése (egyszerű lejegyzések, táblázatok).                                                                                                                                                                 |
| <b>Fogalmak</b>                                                                                      | Halmaz, alaphalmaz, részhalmaz, kiegészítő halmaz, metszethalmaz, üres halmaz, végtelen halmaz, variáció.                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |

| Témakör                                                                                                                                                                                                             | 2. Számelmélet, algebra                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | Javasolt óraszám: 70 óra                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</b>                                                                                                                                                                        | <p>Matematikai eszközök biztos, célszerű használatának kialakítása.<br/> Konkretizálás, absztrahálás, kódolás gyakoroltatása.<br/> Elemzés, összehasonlítás, csoportosítás és általánosítás egyre önállóbb alkalmazása.<br/> Matematikai problémamegoldás, logikus gondolkodás egyre elvontabb szinten.<br/> Szövegértés, szövegalkotás, a matematikai nyelv egyre pontosabb használata.<br/> A számlálási, számolási, becslési és ellenőrzési képesség, valamint a megtartó emlékezet fejlesztése.<br/> Kíváncsiság ébrentartása, az önbizalom folyamatos megerősítése.</p> |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
| Fejlesztési ismeretek                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              | Fejlesztési tevékenységek                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
| <b>2.1. Számok</b><br>Számok 1 000 000-s számkörben.<br>Számfogalom megerősítése, biztos számfogalom kialakítása 1000000-es számkörben.                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              | Pontos matematikai fogalmak elmélyítése, használata.<br>Ötjegyű számok írása, olvasása, összehasonlítása, rendezése, számtulajdonságok megállapítása.<br>Összehasonlítási képesség fejlesztése, a relációs jelek használata.<br>Problémamegoldó gondolkodás fejlesztése.                                                                                                                                         |
| Az 1 000 000-s számkör:<br>A tízes számrendszer szerkezeti sajátossága.<br>A helyiérték-táblázat szerkezete.<br>Helyi érték, alaki érték, valódi érték kapcsolata.<br>Számfogalom mint a mérés eredménye, mérőszám. |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              | Helyiérték-táblázat bővítése.<br>Teljes öt- és hatjegyű számok írása, olvasása, értelmezése.<br>Számok értelmezése a valóság mennyiségeivel.<br>Mennyiségek meg- és kimérése választott és szabvány mértékegységekkel (hosszúság, tömeg, űrtartalom).<br>Különböző mennyiségek kifizetése tíz-, száz-, ezer-, tízezer forintosokkal.<br>Becslés, mérés, ellenőrzés.<br>Számok képzése egy vagy több feltétellel. |
| Viszonyítás.                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              | A relációs jelek ( $<$ $>$ $=$ ), használata.<br>A több, kevesebb, ugyanannyi fogalmának mélyebb megértése.                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
| Számok helye a számsorban.                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              | Tájékozódás a számegyenesen és a számtáblákon.<br>Egyes-, tízes-, száz-, ezres-, tízezres, százezres, milliós számszomszédok leolvasása.                                                                                                                                                                                                                                                                         |
| Számok tulajdonságai.                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              | Számok tulajdonságainak megfigyelése, megfogalmazása.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |

|                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                                                                    | Pontos matematikai fogalmak kialakítása, használatuk.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
| Bontás.                                                                                            | Számok bontása összeg- és szorzat alakra.<br>Bontások lejegyzése.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
| Törtszámok.                                                                                        | <p>Tötrészek előállítása, ábrázolása, jelölése törtszámmal.</p> <p>Törtszám értelmezése.</p> <p>Összefüggések keresése, megfogalmazása az egész és a tötrészek között, a tötrészek száma és nagysága között.</p> <p>Helyük a számegyenesen.</p> <p>Közönséges törtek összehasonlítása matematikai eszközök segítségével: azonos nevezőjű, azonos számlálójú és különböző nevezőjű törtek összehasonlítása.</p> <p>10, 100, 1000 nevezőjű törtek írása tizedes tört alakban.</p> <p>Helyiérték-táblázat kiterjesztése a tizedes törtek felé.</p> <p>Tájékozódás a helyiérték-táblázatban</p> <p>Összefüggések megállapítása a tized-, század- és ezredrészek között.</p> <p>Tizedes törtek modellezése.</p> <p>Tapasztalatok gyűjtése a mindennapi életben használt tizedes tört formában felírt mennyiségekről.</p> <p>Tizedes törtek írása helyiérték-táblázatba, olvasásuk.</p> <p>Tizedes törtek szűkítése, bővítése, összehasonlításuk, rendezésük.</p> |
| Negatív szám.                                                                                      | <p>Negatív szám fogalmának elmélyítése.</p> <p>Hőmérsékletlek leolvasása, hőmérő beállítása adott hőmérsékletre, hőmérséklet változásának megfigyelése, jelölése nyíllal.</p> <p>Ellentétes mennyiségek értelmezése (adósság-vagyon).</p> <p>Tapasztalatok gyűjtése a mindennapi életből vett példákából.</p> <p>Negatív számok írása, olvasása.</p> <p>0 középpontú számegyenes készítése.</p> <p>Negatív számok helye a számegyenesen.</p> <p>Összehasonlításuk egymással, 0-val, pozitív számokkal.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
| 2.2. Műveletek<br>Szóbeli műveletek.<br>Szóbeli műveletek<br>100 000-es és 1000 000-es számkörben. | <p>Fejben számolás gyakorlása.</p> <p>Szóbeli összeadás, kivonás kerek számokkal az egyjegyű számok analógiájára.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |

|                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                                                                                                                                                                                                    | <p>Kerek számok szorzása, osztása egyjegyű szorzóval és osztóval.</p> <p>Pozitív egész számok szorzása, osztása tízzel, százzal, ezerrel.</p> <p>Mennyiségi változások megfigyelése (tízszere, százszorosa, ezerszere; tizedrésze, századrésze, ezredrésze), a kapott eredmény helye a helyiérték-táblázatban.</p> <p>Összefüggések megértése, megfogalmazása.</p> <p>Matematikai nyelv pontos használata.</p>                                                                                                                                                                                                                   |
| <p>Írásbeli műveletek</p> <p>Összeadás, kivonás 1 000 000-s számkörben.</p> <p>Három- és négyjegyű számok szorzása két- és háromjegyű szorzóval.</p> <p>Öt- és hatjegyű számok osztása egyjegyű osztóval (kétfjegyű osztóval).</p> | <p>Műveletek értelmezése, megoldása matematikai eszközökkel.</p> <p>Mennyiségek közötti összefüggések megállapítása, lejegyzése nyitott mondatokkal.</p> <p>Műveletek megoldása egyre elvontabb szinten, a fokozatok betartásával.</p> <p>Műveletek eredményének becslése.</p> <p>Becslés, számolás, ellenőrzés.</p> <p>Tapasztalatok gyűjtése a tagok és tényezők felcserélhetőségéről, a műveletek inverzitásáról.</p> <p>Műveletek közötti összefüggések megjelenítése matematikai- és IKT-eszközökkel.</p> <p>Műveletek közötti összefüggések megfigyelése, megfogalmazása.</p> <p>Számológép használata önellenőrzésre.</p> |
| Műveletek közösleges törtekkel.                                                                                                                                                                                                    | <p>Azonos nevezőjű törtek összeadása, kivonása.</p> <p>Közösleges törtek bővítése, egyszerűsítése matematikai eszközökkel.</p> <p>Közös többszörös keresése.</p> <p>Különböző nevezőjű közösleges törtek összeadása, kivonása.</p> <p>Közösleges törtek szorzása egész számmal és közösleges tört számmal.</p> <p>Közösleges törtek osztása egész számmal és közösleges törttel, a reciproknak értelmezése.</p> <p>Műveletek cselekvésben való értelmezése, rajzos megjelenítése.</p>                                                                                                                                            |
| Műveletek tizedes törtekkel.                                                                                                                                                                                                       | <p>Tizedes törtek összeadása, kivonása.</p> <p>Helyi értékes írásmód alkalmazása.</p> <p>Tizedes törtek szorzása, osztása egész számmal.</p> <p>Tizedes törtek szorzása tizedes törttel.</p> <p>Tizedes tört szorzása, osztása tízzel, százzal, ezerrel.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |

|                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
|----------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                                                              | <p>Számok értékének és a helyük változásának megfigyelése és megfogalmazása.<br/> Számlálás, számolás.<br/> Analízis, szintézis.<br/> Összefüggések megértése, megfogalmazása.<br/> Mennyiségi következtetések.<br/> Tájékozódás a helyiérték-táblázatban.<br/> Matematikai nyelv pontos használata.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
| <p>Egyszerű és összetett szöveges feladatok.<br/> Fordított szövegezésű feladatok.</p>       | <p>Összefüggések megállapítása, a probléma megfogalmazása, feladatterv készítése.<br/> Megoldás lejegyzése nyitott mondatlall, művelettel.<br/> Várható eredmény becslése kerekített értékben.<br/> A feladat kiszámítása, a kapott eredmény ellenőrzése, összehasonlítása a becsült értékkel és a valósággal.<br/> A válasz megfogalmazása.<br/> Rajzokhoz, ábrákhoz, műveletekhez egyszerű szöveges feladatok készítése.<br/> Szövegértés, szövegalkotás.<br/> Összefüggések megállapítása.<br/> Mennyiségi következtetések.<br/> Becslés, számítás, ellenőrzés.<br/> Problémamegoldó gondolkodás fejlesztése.</p> |
| <p>2.3. Számelméleti ismeretek<br/> Páros, páratlan számok.<br/> Oszthatósági szabályok.</p> | <p>A tanult ismeretek felidézése, kiterjesztése a 1 000 000-s számkörre.<br/> Oszthatósági szabályok alkalmazása matematikai példák megoldásával (2, 5, 10).</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
| <b>Fogalmak</b>                                                                              | <p>Szám neve, jele; alaki-, helyi-, valódi érték; egyes, tízes, százaz, ezres, tízezres, százezres, milliós; tizedes törtek, törtszám, számláló, nevező, törtvonal; egyszerűsítés, bővítés, egész szám, negatív szám, pozitív szám, plusz, mínusz, római szám, többszörös.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |

| <b>Témakör</b>                                  | <b>3. Geometria, mérés</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | <b>Javasolt óraszám:<br/>35 óra</b>                                                 |
|-------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</b>    | <p>Konstruálás, kreativitás fejlesztése sík- és térmértani alakzatok előállításával, fogalomalkotás.<br/> Szerkesztési ismeretek bővítése, szerkesztőeszközök egyre pontosabb használata, finommotorika fejlesztése.<br/> A tiszta, áttekinthető munka iránti igény kialakítása.<br/> Becslés, mérés képességének fejlesztése.<br/> Mértékváltások következtetéssel, analógiás gondolkodás fejlesztése.</p> |                                                                                     |
| <b>Fejlesztési ismeretek</b>                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             | <b>Fejlesztési tevékenységek</b>                                                    |
| <p>3.1. A tér elemei<br/> Szög, szögfajták.</p> |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             | <p>Szögek rajzolása vonalzóval, szögmérővel.<br/> A szög részeinek megnevezése.</p> |

|                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
|--------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                      | <p>A szög mérése, mértékegység neve, jele (fok, °).</p> <p>Szögek viszonyítása a derékszöghöz, szögfajták: hegyesszög, derékszög, tompaszög, egyenesszög, homorúszög, teljesszög.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
| 3.2. Síkbeli alakzatok<br>Síkidomok. | Síkidomok előállítása, vizsgálatuk, csoportosításuk a megállapított tulajdonságok alapján.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
| Háromszög.                           | <p>Évfolyamozásuk oldalak hosszúsága szerint: különböző oldalú, egyenlő szárú és egyenlő oldalú (szabályos) háromszögek.</p> <p>Évfolyamozásuk szögek nagysága szerint: hegyes-, derék- és tompaszögű háromszögek.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                            |
| Kör.                                 | <p>Különböző sugarú körök rajzolása.</p> <p>A kör alkotórészeinek rajzolása, elnevezése, jelölése:<br/>középpont, sugár, átmérő, húr, körvonal, körív, körlap, körcikk, körszelet.</p> <p>A sugár és az átmérő közötti összefüggés megállapítása mérések alapján.</p>                                                                                                                                                                                                                             |
| Speciális négyszögek.                | <p>Négyszögek vizsgálata az oldalaik helyzete, hosszúsága, szögeik nagysága és a szimmetriatengelyek száma szerint:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– két párhuzamos oldala van (trapéz);</li> <li>– két-két párhuzamos oldala van (paralelogramma);</li> <li>– minden szöge derékszög (téglalap);</li> <li>– minden oldala egyenlő (rombusz);</li> <li>– minden oldala egyenlő és minden szöge derékszög (négyzet);</li> <li>– egyik átlója mentén szimmetrikus (deltoid).</li> </ul> |
| 3.3. Térbeli alakzatok<br>Testek.    | <p>Testek építése lapokból.</p> <p>Testek kiterítése, testhálók készítése.</p> <p>Testek és testhálók egymáshoz rendelése.</p> <p>Testek tulajdonságainak megfigyelése, megfogalmazása: kiterjedésük, határoló lapok alakja, helyzete szerint.</p>                                                                                                                                                                                                                                                |
| Kocka, téglatest.                    | <p>A kocka és a téglatest tulajdonságainak megfigyelése, megállapítása mérések alapján, összehasonlításuk:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– lapok, élek, csúcsok száma;</li> <li>– kiterjedésük (hosszúság, szélesség, magasság) mérete;</li> <li>– határoló lapok alakja, mérete;</li> <li>– határoló lapok helyzete.</li> </ul>                                                                                                                                                     |



|                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
|-----------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Henger, kúp.                      | Henger és kúp előállítás gyurmából, építésük testhálóból.<br>Tulajdonságok megfigyelése, határoló lapok számának, alakjának megállapítása.                                                                                                                                                                              |
| 3.4. Transzformációk<br>Tükrözés. | Síkidomok tükrözése egy tükrötengellyel, szerkesztéssel.<br>Az eredeti és a tükrözött síkidom összehasonlítása, azonosságok és különbségek megállapítása: egybevágó síkidomok.                                                                                                                                          |
| Nagyítás, kicsinyítés.            | Nagyítás, kicsinyítés szerkesztéssel: oldalak hosszúságának növelése kétszeresére, háromszorosára...; csökkentése felére, harmadára...<br>Az eredeti és a kapott síkidom összehasonlítása, azonosság és különbség megfogalmazása: alakjuk megegyezik, nagyságuk különbözik, oldalaik aránya egyenlő: hasonló síkidomok. |
| 3.5. Szerkesztés<br>Szögek.       | Szögek szerkesztése: $360^\circ$ , $180^\circ$ , $90^\circ$ , $45^\circ$ , $60^\circ$ és $30^\circ$ -os szögek.                                                                                                                                                                                                         |
| Négyzet, téglalap.                | Négyzet és téglalap szerkesztése adott méretek alapján.                                                                                                                                                                                                                                                                 |
| Háromszög.                        | Háromszög szerkesztése:<br>– három oldalból;<br>– két oldalból és a közbezárt szögből;<br>– egy oldalból és a rajta fekvő két szögből.                                                                                                                                                                                  |
| 3. 6. Mérés, mértékegységek       | Mérés választott és szabványmértékegységekkel.<br>Mennyiségek becslése, megmérése, kimérése.<br>Mennyiségek összehasonlítása, sorba rendezése.<br>Mértékegységek közötti összefüggések megállapítása gyakorlati mérések alapján.                                                                                        |
| Területmérés.                     | Terület mérése választott és szabványmértékegységekkel.<br>Szabványmértékegységek értelmezése, neve, jele: $\text{km}^2$ , $\text{m}^2$ , $\text{dm}^2$ , $\text{cm}^2$ , $\text{mm}^2$ .                                                                                                                               |
| Térfogatmérés.                    | Térfogat mérése választott és szabványmértékegységekkel.<br>Hosszúság-, terület- és térfogat-mértékegységek közötti összefüggések megállapítása tapasztalatok alapján.                                                                                                                                                  |
| Mértékváltás.                     | Mértékváltások következtetéssel                                                                                                                                                                                                                                                                                         |

|                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
|----------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Időmértékek                                              | Mértékváltások a különböző időmértékek között.<br>Tájékozódás a naptárban.                                                                                                                                                                                                                             |
| Pénz.                                                    | Háztartási költségvetés tervezése.                                                                                                                                                                                                                                                                     |
| 3.7. Kerület, terület<br>Sokszögek kerülete.             | Sokszögek kerületének mérése és kiszámítása összeadással.                                                                                                                                                                                                                                              |
| Négyzet és téglalap területe.                            | Négyzet, téglalap kerületének mérése, kiszámítása összeadással és szorzással.<br>Négyzet és téglalap területének lefedése különböző alakú és nagyságú egységekkel.<br>Négyzet és téglalap területének mérése a négyzetcentiméterek összeszámlálásával.<br>Négyzet és téglalap területének kiszámítása. |
| 3.8. Térfogat, felszín<br>A téglatest és kocka felszíne. | Testekhez testhálók rendelése.<br>Testek felszínének számítása.                                                                                                                                                                                                                                        |
| A téglatest és kocka térfogata.                          | A téglatest és a kocka térfogatának számítása gyakorlati tevékenységgel, adott és mért adatok alapján.                                                                                                                                                                                                 |
| <b>Fogalmak</b>                                          | Szögfajta, háromszög, kör, négyszög, mértékegység, test, felszín, térfogat.                                                                                                                                                                                                                            |

| <b>Témakör</b>                               | <b>4. Függvények, az analízis elemei</b>                                                                                                                           | <b>Javasolt óraszám:<br/>20 óra</b> |
|----------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------|
| <b>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</b> | Összehasonlító, általánosító és lényegkiemelő képesség fejlesztése.<br>Függvényszerű gondolkodás alapozása.<br>Számköri ismeretek mélyítése sorozatok alkotásával. |                                     |

| <b>Fejlesztési ismeretek</b>         | <b>Fejlesztési tevékenységek</b>                                                            |
|--------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------|
| 4.1. Összefüggések                   | A felismert összefüggések megfogalmazása viszonyszavakkal, kifejezése matematikai jelekkel. |
| 4.2. Sorozatok                       | Számok rendezése.<br>Hányados sorozatok folytatása.                                         |
| 4.3. Függvények megadása, ábrázolása | Összetartozó adatpárok felismerése.<br>Függvények ábrázolása grafikonnal, leolvasása.       |
| Derékszögű koordináta-rendszer.      | Függvények ábrázolása, leolvasása, jelölésük nyilakkal, szabállyal, nyitott mondattal.      |
| <b>Fogalmak</b>                      | Függvény, koordináta-rendszer, tengely, középpont.                                          |

|                                                                                            |                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
|--------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Témakör</b>                                                                             | <b>5. Statisztika, valószínűség</b>                                                                                                                                                                      | <b>Javasolt<br/>óraszám:<br/>9 óra</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
| <b>A témakör<br/>nevelési-fejlesztési<br/>céljai</b>                                       | Összehasonlítás, rendezés, általánosítás, következtetés gyakoroltatása és a logikus gondolkodás fejlesztése. Statisztikai adatok, grafikonok elemzésének alapozása. A valószínűségi szemlélet alapozása. |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
| <b>Fejlesztési ismeretek</b>                                                               |                                                                                                                                                                                                          | <b>Fejlesztési tevékenységek</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
| 5.1. <i>Statisztika</i><br>Statisztikai adatok, kísérletek.                                |                                                                                                                                                                                                          | Adatok lejegyzése, elemzése, rendezése, értékelése.<br>Adatok leolvasása a diagramról, táblázatból.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
| 5.2. <i>A valószínűség-számítás elemei</i><br>Valószínűségi kísérletek.<br><br>Gyakoriság. |                                                                                                                                                                                                          | Megfigyelések, vizsgálatok, játékos valószínűségi kísérletek végzése (pénzfeldobás, golyóhúzás, különböző szerencsejátékok, dobókockák, pörgettyűk, piros-kék korongok, pénzérmék, számkártyák, játékkártyák, dominókészlet, színes golyók /(például Babilon-golyók), játékrulett).<br>Egyszerű valószínűségi kísérletek eredményeinek lejegyzése.<br>A lejegyzések összesítése táblázatba, oszlopdiagramba.<br>Az események gyakoriságának megfigyelése.<br>Tapasztalatok gyűjtése véletlen és biztos eseményekről.<br>Az események előfordulási gyakoriságának megállapítása.<br>A „biztos” és a „lehetetlen” fogalmak használata.<br>Egyre tudatosabb tippelések az események várható bekövetkeztéről.<br>Valószínűségi fogalmak használata.<br>„Biztos”, „Lehetetlen” fogalmak használata.<br>„Lehet, de nem biztos” (lehetséges) megértése.<br>Következtetés a relatív gyakoriságra. |
| <b>Fogalmak</b>                                                                            | Lehetőség, kísérlet, táblázat, adat, statisztika, grafikon, diagram.                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |

|                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
|----------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Összegzett<br/>tanulási<br/>eredmények a<br/>8. évfolyam<br/>végére</b> | <p>Elemek több szempont szerinti rendezése a halmazábrák különböző részeibe.</p> <p>Állítások és tagadások megfogalmazása a halmazábrákról.</p> <p>Állítások igazságának eldöntése.</p> <p>A logikai kifejezések pontos használata.</p> <p>Minél több (összes) lehetőség előállítás kombinatorikus feladatokban.</p> <p>Biztos számfogalom 10 000-es és 100 000-es számkörben.</p> |
|----------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

|  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
|--|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|  | <p>Jártasság 1 000 000-s számkörben.</p> <p>A törtszámok és a negatív számok ismerete.</p> <p>Szorzó- és bennfoglaló táblák ismerete (szükség esetén táblázat segítségével).</p> <p>A tanult írásbeli műveletek megoldása (szükség esetén számológéppel).</p> <p>Műveletek közönséges törtekkel és tizedes törtekkel.</p> <p>Egyszerű és összetett szöveges feladatok megoldása (szükség esetén segítséggel).</p> <p>Testek, síkidomok egy és több szempont szerinti csoportosítása.</p> <p>Speciális háromszögek, négyszögek megnevezése.</p> <p>Szakaszok, szögek szerkesztése, felezése; négyzet, téglalap és háromszög szerkesztése.</p> <p>Henger és kúp tulajdonságainak ismerete.</p> <p>Mértékváltások következtetéssel.</p> <p>Négyzet és téglalap területének számítása.</p> <p>Kocka és téglatest felszínének számítása, térfogatának mérése.</p> <p>Racionális számok összehasonlítása, összefüggések felfedezése, szabály megfogalmazása.</p> <p>Sorozatok folytatása a felismert szabály alapján.</p> <p>Adatok leolvasása táblázatból, koordináta-rendszer adatként leolvasása, lejegyzése.</p> <p>Adatok beírása táblázatba a felismert szabály alapján, ábrázolásuk koordináta-rendszerben.</p> <p>Statisztikai adatok lejegyzése, ábrázolása egyszerűbb esetekben.</p> <p>Valószínűségi játékokban az esetek lejegyzése.</p> |
|--|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

### **8.4.3. TÖRTÉNELEM (5-8. évfolyam)**

A Történelem és állampolgári ismeretek műveltségterület a felső tagozatban ismerteti meg a tanulókkal a múlttól való tudás jelentőségét; valamint a társadalmi együttélés, a közösséghez tartozás szerepét és lehetőségeit. A történelem, a hon- és népismeret és az állampolgári ismeretek ismeretköreihez kapcsolódó tevékenységformák biztosítják a feltételeket a tanulók számára a fő témakörök megismeréséhez és a tanulási eredmények eléréséhez.

A műveltségi terület tanítási-tanulási folyamatában figyelembe kell venni a tanulásban akadályozottság gyógypedagógiai-pszichológiai jellemzőit, különös tekintettel a sajátélményű tevékenységek fókuszba helyezésére. A Történelem és állampolgári ismeretek műveltségterület fontos szerepet kap – a tanulásban akadályozottság kritériumait figyelembe véve – a térbeli és időbeli tájékozódás, valamint az időbeli viszonyítás fejlesztésében. Lehetővé teszi az emberiség kulturális értékeinek megismerését; a történelmi és társadalmi összefüggések megértését. Az ismeretek folyamatos bővítésével hozzájárul a tanulásban akadályozott tanulók személyiségének fejlődéséhez, különös tekintettel a mérlegelő gondolkodásra, a kommunikáció köréhez tartozó tevékenységek hatékony alkalmazására, a nemzeti érzés erősítésére.

A műveltségi területen középpontba kell állítani a múlt reális megismerését, a térben és időben való pontos tájékozódást, a nemzeti identitástudat kialakítását, az ok-okozati összefüggések láttatását. A célcsoport tanulóinak képessé kell válniuk az alapvető tanulságok levonására, az ítéletalkotásra, a törvényszerűségek felismerésére, a véleménynyilvánításra úgy, hogy a pedagógia mindvégig figyelembe vegye a tanulók gyógypedagógiai-pszichológiai jellemzőit.

A műveltségterület tanítási-tanulási folyamatában az egyéni képességek figyelembe vételével központi szerepet kap a differenciálás, a gyakorlatban alkalmazva a korszerű óravezetési technikák adaptált változatait; pozitív módon erősítve a tanulók ismeretszerzésre irányuló törekvéseit.

A fejlesztési feladatok közül fókuszba kerül a cselekvés szintjén a megkülönböztetés-azonosítás-összehasonlítás képességének, az algoritmusok felismerésének, az elvonatkoztatás és általánosítás képességének a fejlesztése.

A tantárgy a tanulásszervezési eljárások, módszerek megválasztásával támogatja a kommunikációs készségek és képességek fejlesztését, az elfogadó és elutasító attitűd felismerését és megkülönböztetését, a mérlegelő és a történelmi gondolkodás kialakítását, a térbeli és időbeli tájékozódás fejlesztését, az ismeretszerzéshez kapcsolódó eszközök adekvát használatát.

### **5–6. évfolyam**

Az alsó tagozat tudásanyagára építve kell megismertetni a tanulókkal az emberi közösség történetét, továbbá ezen történések jelennel való kapcsolatát. A tanulásban akadályozott tanulók képességeit figyelembe véve kell bemutatni a történelem eseményeit, különös tekintettel az összefüggésekre. A műveltségterületen középpontba kell állítani a múlt reális megismerését, a pontos tájékozódást térben és időben, a nemzeti identitástudat kialakítását, az ok-okozati összefüggések láttatását. A tanulóknak képessé kell válniuk az alapvető tanulságok levonására, az ítéletalkotásra, a törvényszerűségek felismerésére, a véleménynyilvánításra. Ebben a

szakaszban ismerkednek meg a tanulók a történelmi időszámítással, a történelmi korokkal és szinterekkel. A különböző képek, szemléltetések, digitális tananyagok segítik a tájékozódást a történelmi korokban. A történelmi képzetek helyes kialakítását dramatikus technikák alkalmazása segíti. Az ismeretanyag lehetőséget ad a kort jellemző mítoszok és mondák, művészeti és zenei értékek megismerésére. A több irányból történő demonstrálás segíti elő a tanulásban akadályozott tanulók számára, hogy megismerjék, a különböző történelmi korok társadalmaiban hogyan éltek az emberek. A célcsoporthoz tartozó tanulók időbeli tájékozódásának fejlesztésekor hangsúlyt kell fektetni a múlt, a jelen és a jövő közötti viszonyításra – elsősorban a mindennapi élet eseményeire utalva. A folyamatos fejlesztés eredményeképpen erősödik a tanulók időről alkotott képzele, az események sorrendje közötti összefüggések felismerése. Az időről alkotott képzetek kialakítását segíti az időszalag. A történelmi szintereken keresztül a tanulók téri tájékozódása fejlődik, elsősorban történelmi térképek segítségével.

## 5. évfolyam

**Az 5. évfolyamon a történelem tantárgy alapóraszám: 72 óra**

**Heti 2 óra**

| <b>Témakör</b>                                            | <b>Javasolt óraszám</b> |
|-----------------------------------------------------------|-------------------------|
| <b>1. Személyes történelem. A kereszténység</b>           | 20                      |
| <b>2. Fejezetek az ókor történetéből</b>                  | 26                      |
| <b>3. A középkor világa</b>                               | 18                      |
| <b>4. Kalandozások és honfoglalás, a magyarok eredete</b> | 8                       |
| <b>Összes óraszám:</b>                                    | 72                      |

| <b>Témakör</b>                                                                                                                                                                                                          | <b>1. Személyes történelem. A kereszténység</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            | <b>Javasolt óraszám: 20 óra</b> |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------|
| <b>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</b>                                                                                                                                                                            | – A történelmi megismerés fogalmának kialakítása. A kereszténység jelentősége. Kooperatív technikák alkalmazása.<br><i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> tér- és időbeli képességek, képzelet.                                                                                                                                                                                                             |                                 |
| <b>Fejlesztési ismeretek</b>                                                                                                                                                                                            | <b>Fejlesztési tevékenységek</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                 |
| 1.1. <i>Személyes történelem</i><br>A címer, zászló, pecsét jelentősége, az idő mérése.<br><br>1.2 <i>Az Ószövetség népe</i><br>Az Ószövetség/Héber Biblia: Ábrahám és Mózes<br><br>1.3. <i>Újszövetségi történetek</i> | Tájékozódás a térképen. Idő ábrázolása téri-vizuális eszközökkel. Időbeli relációk: a jelen, a múlt és a régmúlt megkülönböztetése. Térbeli relációk: tájékozódási pontok keresése a térképen. Hazánk történelmi zászlóinak és címereinek megismerése, a pecsét fogalma, jelentősége. A témához kapcsolódó tartalmi elemek válogatása, megkülönböztetése, összehasonlítása. Tematikus képanyagok elemzése, |                                 |

|                                                                                                                                                           |                                                                                        |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>A keresztény vallás kialakulása és elterjedése.<br/>Jézus Krisztus születése.<br/>Krisztus Pilátus előtt.<br/>Az utolsó vacsora.<br/>A feltámadás.</p> | <p>összehasonlítása, megkülönböztetése. Ó- és újszövetségi történetek megismerése.</p> |
| <b>Fogalmak</b>                                                                                                                                           | jelen, múlt, címer, zászló, pecsét, Isten, föld, ég, növény, állat, Jézus Krisztus     |

| <b>Témakör</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       | <b>2. Fejezetek az ókor történetéből</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            | <b>Javasolt óraszám: 26 óra</b> |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------|
| <b>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         | <p>A nagy ókori társadalmak és hatásuk bemutatása.<br/>Kooperatív technikák alkalmazása.<br/><i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> tér- és időbeli tájékozódás, képzelet.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                 |
| <b>Fejlesztési ismeretek</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         | <b>Fejlesztési tevékenységek</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                 |
| <p>2.1. <i>Az ókori keleti kultúrák.</i><br/>Az ókori kelet mezőgazdasága, társadalma, az emberek mindennapi élete. Hitvilág.</p> <p>2.2. <i>Az ókori Görögország – istenek, hősök, tudósok, művészek és az olimpia</i><br/>Történetek a görög mondavilágból.<br/>Az ókori olimpiai játékok.</p> <p>2.3. <i>Az athéni demokrácia és a görög-perzsa háborúk</i><br/>A legjelentősebb görög városállam: Athén.<br/>Az ókori görögök mindennapjai.<br/>A görög-perzsa háborúról: a marathóni csata (Kr. e. 490).</p> <p>2.4. <i>Hadvezérek, csaták, uralkodók az ókori Rómában</i><br/>A római hadsereg és a katonák élete.<br/>Róma fénykora.<br/>Julius Caesar.<br/>Augustus császár.<br/>Rómaiak hazánk területén.<br/>A Római Birodalom bukása.</p> | <p>Időábrázolás síkban és térben (időszalag-időtorony). Történet olvasása, feldolgozása. A témához kapcsolódó tartalmi elemek válogatása. Csata modellezése. Helyszínek megkeresése a térképen. Tematikus képanyagok elemzése. Egyiptomi építészeti emlékekkel kapcsolatos képek gyűjtése, a hitvilágukkal kapcsolatos egyes történetek átbeszélése. Antik és modern – összehasonlításra épülő feladatok a tudomány, a művészetek és a sport témakörében. Beszélgetés az olimpiai eszméről.</p> <p>Történet olvasása Athénről. A görög főváros antik történelmi emlékhelyeinek képről történő felismerése. Az ókori Róma nevezetes épületeinek bemutatása.</p> <p>Bepillantás az ókori Róma mindennapjaiba: öltözködés, szórakozás, társasági élet, rabszolgapiac, iskola (beszélgetés, életképek modellezése, illusztrációkészítés). A római hadsereg bemutatása – beszélgetés alapvető szempontok szerint a hadviselés legfontosabb elemeiről: fegyverek, stratégia, emberi tényezők (katonák). Illusztrációk készítése. Pannónia provincia helyzetének, szerepének megismerése a Római Birodalom területén. A bukás okainak közös feltárása.</p> |                                 |

|                 |                                                                                                                                                 |
|-----------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Fogalmak</b> | időszalag, Nílus, fáraó, piramis, Hellász, Marathón, olimpia, Athén, városállam, Róma, Itália, gladiátor, légio, provincia, Pannónia, Aquincum. |
|-----------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Témakör</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | <b>3. A középkor világa</b>                                                                                                                                                                                     | <b>Javasolt óraszám:<br/>18 óra</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
| <b>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    | A ciklusosság megismertetése a történelmi korszakok tükrében.<br>Nézőpontváltás alkalmazása.<br>Kooperatív technikák alkalmazása.<br><i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> tér- és időbeli képességek, képzelet. |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
| <b>Fejlesztési ismeretek</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                 | <b>Fejlesztési tevékenységek</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
| <p>3.1. <i>A nyugati és a keresztény államiság főbb jellemzői</i><br/>A hunok szerepe a Római Birodalom hanyatlásában.</p> <p>3.2. <i>A középkori élet színterei és szereplői (uradalmak, kolostorok, városok, egyetemek)</i><br/>Céhmesterek és kereskedők.<br/>Mindennapi élet a középkori várakban.<br/>Kolostori élet: történetek az egyház szerepéről.<br/>A lovagi életmód és a keresztes hadjáratok.</p> |                                                                                                                                                                                                                 | Történetek olvasása, megbeszélése. Adatok leolvasása térképről. Tematikus képanyagok elemzése, összehasonlítása. A középkor különböző társadalmi csoportjai – fogalmakhoz, azonosságokhoz és különbségekhez kötődő feladatok. Európa legjelentősebb középkori városainak megkeresése a térképen. A középkori város mint kulturális színtér bemutatása. A hadviselés és a vallások kapcsolatának felismerése a középkori kereszténység tükrében. A lovagi életmód – a lovagokhoz kapcsolódó eszménykép bemutatása – illemszabályok a gyakorlatban. |
| <b>Fogalmak</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 | vallás, kereszténység, iszlám, hun, király, nemes, jobbágy, lovag, lovagi torna, pápa, latin nyelv, szerzetes, kolostor, város, hadviselés                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |

|                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |                                    |
|---------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------|
| <b>Témakör</b>                                                                              | <b>4. Kalandozások és honfoglalás, a magyarok eredete</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                  | <b>Javasolt óraszám:<br/>8 óra</b> |
| <b>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</b>                                                | Fogalomalkotás a magyar nemzettörténet legfontosabb eseményeiről.<br>Kooperatív technikák alkalmazása.<br><i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> térbeli- és időbeli tájékozódás, történelmi gondolkodás.                                                                                                                                    |                                    |
| <b>Fejlesztési ismeretek</b>                                                                | <b>Fejlesztési tevékenységek</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                    |
| 4.1. <i>Történetek a magyarság vándorlásáról és a honfoglalásról</i><br>A magyarok eredete. | A legfontosabb nemzeti történelmi adatok rendezése időszalagon, időtornyon. Mondák, történetek olvasása, feldolgozása. Adott történetben a valós és a fiktív elemek megkülönböztetése. Illusztráció készítése. Múzeum, tájház, emlékmű látogatása. Tablókészítés. Adatok leolvasása térképről. Időszalagon, időtornyon történő ábrázolás – |                                    |



|                                                                                                |                                                 |
|------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------|
| Rege a csodaszarvasról.<br>Vérszerződés.<br>Honfoglalás, letelepedés.<br>Kalandozó hadjáratok. |                                                 |
| <b>Fogalmak</b>                                                                                | vándorlás, honfoglalás, Etelköz, Kárpát-medence |

## 6. évfolyam

A 6. évfolyamon a történelem tantárgy alapóraszám: 72 óra

Heti 2 óra

| <b>Témakör</b>                                                                                      | <b>Javasolt óraszám</b> |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------|
| <b>1. Képek és portrék az Árpád-kor és a XIV.-XV. század történetéből, a középkori magyar állam</b> | 38                      |
| <b>2. Új látóhatárok: a földrajzi felfedezések, a vallási megújulás, az új világkép kialakulása</b> | 10                      |
| <b>3. Magyarország a XVI.-XVIII. században</b>                                                      | 24                      |
| <b>Összes óraszám:</b>                                                                              | 72                      |

|                                              |                                                                                                                                                                                                           |                                 |
|----------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------|
| <b>Témakör</b>                               | <b>1. Képek és portrék az Árpád-kor és a XIV-XV. század történetéből, a középkori magyar állam</b>                                                                                                        | <b>Javasolt óraszám: 38 óra</b> |
| <b>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</b> | Fogalomalkotás a magyar nemzettörténet legfontosabb eseményeiről.<br>Kooperatív technikák alkalmazása.<br><i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> térbeli- és időbeli tájékozódás, történelmi gondolkodás.   |                                 |
| <b>Fejlesztési ismeretek</b>                 | <b>Fejlesztési tevékenységek</b>                                                                                                                                                                          |                                 |
|                                              | Rajzos történelmi napló készítése. A lakóhely történelmi emlékhelyeinek főlkeresése. Látogatás az Országházban, a koronázási ékszerek megtekintése. Jelképek ábrázolása kézműves technikákkal. Történelmi |                                 |

|                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>4.2. Az államalapítás: Géza és Szent István</p> <p>Géza fejedelem.<br/>I. (Szent) István, Magyarország királya.<br/>Államalapítás.<br/>Koronázási ékszerek.</p>                           | <p>szituációk bevonásával tananyag, tananyagrészek elmondása. A jelentős történelmi személyiségekről három-négy mondatos beszámoló készítése. Szövegalkotás képről, képsorozatról. Tárgyi emlékek gyűjtése, válogatása. Játéktevékenységek a lovagi életmód reprezentációjának érdekében. Tárgyi és írásos történelmi emlékek felismerése, csoportosítása. A különböző várostípusok jellemzőinek csoportosítása. A külső veszélyek felismerésének szerepe az ország életében. A törökök és a magyarok motivációinak felismerése, megfogalmazása. A Mátyás királyról szóló mesék erkölcsi tanulságai. A reneszánsz erények megfogalmazása szépirodalmi szemelvények tükrében. A történelmi szituációk eljátszása. A legfontosabb nemzeti történelmi adatok rendezése időszalagon, időtornyon. Szövegértési feladatok megoldása. Különböző élethelyzetek bemutatása, jellemzőinek összehasonlítása. A törökök és a magyarok motivációinak felismerése, megfogalmazása.</p> |
| <p>4.3. Az Árpád-ház uralkodói, szentjei</p> <p>I. (Szent) László, a lovakkirály.<br/>Szent Gellért.<br/>Árpád-házi Szent Margit.<br/>Könyves Kálmán.<br/>II. András.<br/><br/>IV. Béla.</p> |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
| <p>4.4. Nagy Lajos, a hódító és törvényhozó</p> <p>Anjou-házi királyok: Károly Róbert és Nagy Lajos Gazdasági intézkedések</p>                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
| <p>4.5. Hunyadi János a törökellenes küzdelmek élén</p>                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |

|                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                  |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>A<br/>nándorfehér<br/>vári diadal</p> <p>4.6. Hunyadi<br/>Mátyás<br/>portréja</p> <p>Az<br/>igazságos<br/>Mátyás<br/>Élet Mátyás<br/>király<br/>udvarában</p> |                                                                                                                                                  |
| <p><b>Fo<br/>ga<br/>lm<br/>ak</b></p>                                                                                                                            | <p>államalapítás, állam, koronázási ékszer, szent, lovagkirály, törvény, hódítás, gazdaság, diadal, csata, királyi udvar, reneszánsz, erény.</p> |

| Témakör                                                                                                                                                                                                                                     | 2. Új látóhatárok: a földrajzi felfedezések, a vallási megújulás; az új világkép kialakulása                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              | Javasolt óraszám: 10 óra |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------|
| <p><b>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</b></p>                                                                                                                                                                                         | <p>A történelmi gondolkodás képességének kialakítása és fejlesztése. Kooperatív technikák alkalmazása.<br/><i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> kauzális gondolkodás, képzelet, tér-és időbeli tájékozódás</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |                          |
| Fejlesztési ismeretek                                                                                                                                                                                                                       | Fejlesztési tevékenységek                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                          |
| <p>5.1. A nagy földrajzi felfedezések<br/>Amerika felfedezése.<br/>Felfedezők és hódítók.</p> <p>5.2. Vallási újítók – reformáció és katolikus megújulás<br/>Történetek a kor emberének gondolkodásáról; reformáció és ellenreformáció.</p> | <p>Történelmi szövegek olvasása, feldolgozása a nagy földrajzi felfedezőkről. Időszalagon, időtornyon Amerika fölfedezésének meghatározása – jelenhez való viszonyítása. Atlaszhasználat – helyszínek megkeresése a térképen; adatok olvasása térképről. Református és katolikus templom látogatása, a hasonlóságok és eltérések megfigyelése. Az alkotmányos királyság múltja és jelene – képek csoportosítása, jellemzők összehasonlítása és megkülönböztetése. Különböző információforrásokból szóbeli következtetések megfogalmazása. A gyarmatosítók és az őslakosok ellentétének megvilágítása különböző szituációs játékokon keresztül. A különböző keresztény vallási irányzatok jegyeinek megkülönböztetése, szókártyák csoportosítása. Társadalmi-történelmi, erkölcsi problémák felismerése, megfogalmazása elemi szinten.</p> |                          |

|                 |                                                                                                                                                                    |
|-----------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Fogalmak</b> | felfedezés, távcső, mikroszkóp, Kolumbusz Kristóf, vallás, reformáció, katolikus, királyi udvar, felvilágosodás, gyarmat, gyarmatosító, őslakó, függetlenségi harc |
|-----------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

| <b>Témakör</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                | <b>3. Magyarország a XVI–XVIII. században</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 | <b>Javasolt óraszám: 24 óra</b> |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------|
| <b>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | A történeti megismerés eszközeinek, módszereinek kialakítása és fejlesztése.<br>Kooperatív technikák alkalmazása.<br><i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> képzelet, tér-és időbeli tájékozódás.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                 |
| <b>Fejlesztési ismeretek</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | <b>Fejlesztési tevékenységek</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                 |
| <p><i>6.1. A mohácsi csata és következményei</i></p> <p>A mohácsi vész</p> <p>A három részre szakadt Magyarország, élet a török hódoltság kori Magyarországon – egy konkrét település (pl. Debrecen vagy Kecskemét) bemutatásával.</p> <p><i>6.2. Végvári küzdelmek</i><br/>Szigetvár.<br/>Eger.</p> <p><i>6.3. Bocskai István és a hajdúk</i><br/>Bocskai szerepe a magyar reformációban.</p> <p><i>6.4. Az Erdélyi Fejedelemség virágkora</i><br/><i>Bethlen Gábor idején</i><br/>Erdély népei, tájai, kultúrája<br/>Bethlen Gábor uralkodása</p> <p><i>6.5. Zrínyi Miklós, a hadvezér</i><br/>Zrínyi Miklós hadjáratai és tervei a magyar hadsereg megeremtésére</p> <p><i>6.6. A Rákóczi-szabadságharc kiemelkedő személyiségei, céljai</i><br/>II. Rákóczi Ferenc élete.</p> <p><i>6.7. Buda visszafoglalása, Magyarország a Habsburg Birodalomban</i><br/>Buda visszafoglalása</p> <p>Mária Terézia</p> | <p>Történetek olvasása, feldolgozása. Végvárak megkeresése a térképen. Tinódi históriás énekeinek hallgatása kortárs lantművészek előadásában. Királyi Magyarország, Erdélyi Fejedelemség, Török Hódoltság, Bocskai Istvánról, Bethlen Gáborról történet feldolgozása. A végvárakról rajz, makett készítése. A hős várkapitányok jellemzése, tulajdonságok csoportosítása. Művészeti alkotások gyűjtése az eseményekről. Események sorrendbe helyezése. Drámajáték – II. Rákóczi Ferenc életének földidézése. Bécs, Bécsújhely, Sárospatak, Kassa városainak megmutatása a térképen. Kurucok és labancok – történet feldolgozása. Részletek megtekintése kapcsolódó történelmi filmekből.</p> |                                 |

|                                                |                                                           |
|------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------|
| Hétköznapi élet a kurucok és labancok korában. |                                                           |
| <b>Fogalmak</b>                                | végvár, politikus, költő, hadvezér, hajdú, kuruc, labanc, |

|                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
|---------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végén</b> | <p>A tanuló meg tudja különböztetni a történelem forrásait, példákat is tud kapcsolni hozzá. Ismeri a történelmi időszámítás egységeit. Alapvető szinten tájékozódik a történelmi térképen. Az időszalagon felismeri a tárgyalt történelmi időszakokat, évszámokat, kapcsol hozzá tanult ismeretet. Időrendbe helyezi a tanult eseményeket időszalagon, időtornyon. Az adott tematikai egység tárgyalt témaköreiben – képességeinek megfelelően – írásban és/vagy szóban számot ad a tanult elemi történelmi ismereteiről.</p> <p>Különbséget tesz a különböző történelmi korok, valamint a magyar és a világtörténelem eseményei között. Ismeri a világtörténelem tanult fordulópontjait; a magyar történelmi tudáskánon legfontosabb sarokpontjait – évszámok, események, uralkodók tükrében.</p> <p>A magyar koronázási ékszereket megnevezi. A megismert mondák, legendák, rövid történetek tartalmát segítségével elmondja.</p> <p>Megkülönbözteti a történetek mesés és valóságos eseményeit. A történelmi hősökkel érzelmileg képes azonosulni. Ok-okozati összefüggéseket tanári irányítás mellett fölismer.</p> |
|---------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

## 7–8. évfolyam

A történelem tanításának alapvető célja ebben a szakaszban nemzeti történelmünk kiemelkedő eseményeinek felelevenítése a mérlegelő gondolkodás tükrében. A társadalmak kialakulásának történelmi körülményei, azok működésének sajátosságai felkészíti a tanulókat a történelmi múlt értelmezésére, egyúttal a társadalmi jelenségek közötti hatékony eligazodásra. A tanítás-tanulás folyamatában központi cél, hogy felébressze az enyhe értelmi fogyatékos tanulóknak a társadalom kérdései iránt való érdeklődést, elősegítse a diákok hazaszeretetének további erősödését, továbbá hozzásegítse őket ahhoz, hogy elfogadják Magyarország jogilag szabályozott demokratikus értékeit.

A Történelem és állampolgári ismeretek műveltségterület tanítás-tanulás folyamatán belül a tanulók célcsoportjára való tekintettel a képességek, jártasságok és készségek formálása az ismeretszerzés gyakorlatában történik. A történelem tananyagának elsajátítása során a diák megismeri, hogy a történelem eseményei az ember megjelenésének kezdetétől fogva egymással összefüggésben, társadalmi keretek között mennek végbe. A műveltségterület tartalmának elsajátítása során tényyszerű, valós és alkalmazható ismeretekhez jut, és képességének megfelelően gyarapítja tudását. Kialakul a tanuló pozitív attitűdje a történelmi múlthoz, erősödik nemzeti identitása.

A kompetencia alapú tanítási-tanulási folyamat során kiemelt szerepet kap a tér- és időbeli tájékozódási képesség fejlesztése, valamint az időbeli viszonyítás képességének kialakítása; a különböző társadalmak kultúrájának és életmódjának megismertetése; az ok- okozati összefüggések megláttatása, különös tekintettel az egymást követő időkben a történelmi-történelmi változásokra. A tanulókat képessé kell tenni a következtetésekre, a véleménynyilvánításra, az észszerű vitára, az alapvető történelmi-társadalmi törvényszerűségek felismerésére.

## 7. évfolyam

**A 7. évfolyamon a történelem tantárgy alapóraszám: 72 óra**

**Heti 2 óra**

| <b>Témakör</b>                                                         | <b>Javasolt óraszám</b> |
|------------------------------------------------------------------------|-------------------------|
| <b>1. Történelmi áttekintés</b>                                        | 8                       |
| <b>2. Forradalmak kora</b>                                             | 18                      |
| <b>3. A modern kor születése: a nemzeti eszme és a birodalmak kora</b> | 14                      |
| <b>4. Hazánk és a nagyvilág a XX. század első felében</b>              | 30                      |
| <b>Év végi ismétlés</b>                                                | 2                       |
| <b>Összes óraszám:</b>                                                 | 72                      |

| Témakör                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            | 1. Történelmi áttekintés                                                                                                                                                                                        | Javasolt óraszám: 8 óra                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                       | A tanult történelmi csomópontok felidézése térben és időben.<br>Kooperatív technikák alkalmazása.<br><i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> vizuális és auditív emlékezet, analitikus és szintetikus gondolkodás. |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
| <b>Fejlesztési ismeretek</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                 | <b>Fejlesztési tevékenységek</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
| <i>Az ókori társadalmakról tanultak átismétlése</i><br>Az ókori keleti kultúrák<br>Az ókori Görögország.<br>Az ókori Róma.<br><br><i>A középkori Magyarországról tanultak átismétlése</i><br><i>(korai szakasz, érett szakasz, késői szakasz)</i><br>Árpád-házi királyok.<br>Anjou-házi királyok és a Hunyadiak.<br>Hazánk három részre szakadása. |                                                                                                                                                                                                                 | Időszalag készítése, a történelmi források megnevezése a tanult történelmi korokból. A régész eszközeinek megnevezése.<br>Múzeumlátogatás. Térképhasználat, terepasztal alkalmazása. Tárgyi emlékek fölismerése az ókorból, különös tekintettel az ókori kelet, Görögország és Róma hagyatékaira. A forrásokhoz kapcsolódóan szövegfeldolgozás. Térképhasználat. Adatok leolvasása időszalagról. A vándorlás és honfoglalás állomásainak megnevezése.<br>Múzeumlátogatás, a koronázási ékszerek megtekintése. Tablókészítés a tanult uralkodókról. Tematikus feladatlapok megoldása. |
| <b>Fogalmak</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    | az ötödik-hatodik évfolyamon megismert fogalmak                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |

| Témakör                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        | 2. Forradalmak kora                                                                                                                                                                                 | Javasolt óraszám: 18 óra                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                   | A nemzettudat és az állampolgári ismeretek kialakítása, tudatosítása, fejlesztése.<br>Kooperatív technikák alkalmazása.<br><i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> kauzális gondolkodás, hazaszeretet. |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
| <b>Fejlesztési ismeretek</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                     | <b>Fejlesztési tevékenységek</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
| 2.1 <i>A francia forradalom vívmányai és árnyoldalai</i><br>A nagy francia forradalom – a polgári átalakulás kezdete.<br><br>2.2. <i>Az ipari forradalom találmányai</i><br>Ipari találmányok és feltalálók.<br><br>2.3. <i>A magyar reformkor képviselői</i><br><i>(Széchenyi, Kossuth)</i><br>A polgárosodás Magyarországon. |                                                                                                                                                                                                     | A történelmi események időrendi sorrendbe rendezése. Adatok olvasása térképről.<br>Gyűjtőmunka a történelmi személyiségek életéről. Dramatikus technikák: vita a társadalom különböző csoportjai képviselőinek szerepében. Érvek ütköztetése.<br>Plakátkészítés a francia forradalom jelszavaival. Fogalomalkotás az újkori társadalom és gazdaság jellemzőiről.<br>Információgyűjtés a gőz erejéről.<br>Ismeretanyagok gyűjtése a történelmi anyagokhoz. Egy-egy történelmi korról eseménynaptár készítése. Szóbeli beszámoló |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>2.4. A forradalom és szabadságharc kiemelkedő személyiségei és céljai</p> <p>Gróf Széchenyi István élete és munkássága.</p> <p>Kossuth Lajos élete és munkássága.</p> <p>A magyar nyelv hivatalossá tétele.</p> <p>Az 1848. március 15-i események Pesten.</p> <p>Az első független magyar kormány megalakulása, intézkedései.</p> <p>A szabadságharc legfontosabb eseményei.</p> | <p>a tanult reformkori személyiségek tevékenységéről szókértők és képek segítségével. A történelmi személyiségek tevékenységeinek csoportosítása. A reformkori országgyűlések vívmányai – táblázatba rendezés. Helytörténeti kiállítások, múzeumok látogatása. Képvetítés – adatgyűjtés, tények megfogalmazása – véleménycsere. Részvétel helytörténeti sétákon a reformkorhoz kötődő emlékhelyekhez. Öltözékek, viseletek megnevezése és bemutatása. Időszalag, térkép használata. Események képei – időrendben történő csoportosítás. Az első független magyar kormány bemutatása, adatok gyűjtése a miniszterekről. Múzeumlátogatás az 1848/49. évi forradalom és szabadságharc eseményeihez kapcsolódóan. Feladatlapok megoldása. Interaktív tananyagok alkalmazása lehetőség szerint. Az aradi vértanúkról adatok gyűjtése, megemlékezés a hőökről.</p> |
| <p><b>Fogalmak</b></p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               | <p>nemzetállam, függetlenségi harc, polgár, munkás, országgyűlés, gőzgép, gyáripar, vasúthálózat, reform, magyar nyelv, törvény, pákozdi csata, isaszegi csata, trónfosztás, világosi fegyverletétel, aradi vértanúk</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |

| Témakör                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     | 3. A modern kor születése: a nemzeti eszme és a birodalmak kora                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              | Javasolt óraszám: 14 óra |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------|
| <p><b>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</b></p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         | <p>A nemzeti, hazafias érzelmek szerepének bemutatása a nemzetállam életében.</p> <p>Kooperatív technikák alkalmazása.</p> <p><i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> mérlegelő gondolkodás, kauzalitás.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                          |
| Fejlesztési ismeretek                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       | Fejlesztési tevékenységek                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                          |
| <p>3.1. Az egységes nemzetállamok létrejötte</p> <p>Az olasz nemzetállam létrejötte.</p> <p>Az egységes német állam megalakulása.</p> <p>3.2. Polgárháború az Egyesült Államokban</p> <p>3.3. A megtorlás és a dualizmus Magyarországon</p> <p>Megtorlás a szabadságharc után</p> <p>A kiegyezés tartalma és jelentősége</p> <p>Tisza Kálmán és Tisza István munkássága</p> | <p>Gyűjtőmunka a könyvtárban. Adatok gyűjtése térképről.</p> <p>Adatok leolvasása időszalagról, időtoronyról – évszámok bejelölése. Információk gyűjtése a XIX. század polgárainak mindennapjairól.</p> <p>Történelmi események időrendi sorba rendezése. Magyarok mindennapjai a szabadságharc leverése után – életképekről tények megfogalmazása önálló vélemények hozzáfűzésével. Drámajáték – a néma ellenállás megjelenítése a Habsburg elnyomás idején. A kiegyezés pozitív következményei – fogalmak azonosítása,</p> |                          |



|                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>3.5. <i>Az Osztrák-Magyar Monarchia együtt élő népei</i><br/>Az Osztrák-Magyar Monarchia.</p> | <p>csoportosítása, megkülönböztetése Magyarország és Ausztria szempontjából. Budapest fejlődése a XIX. század második felében – épületek azonosítása korabeli képekről. A kiegyezéshez kötődő történelmi személyiségekről adatok, képek gyűjtése (Deák Ferenc, Ferenc József, Erzsébet királyné). Gazdasági-társadalmi változások – fogalmak csoportosítása, egyeztetése. A változások szerepének felismerése az emberek életében. A vasúthálózat fejlődése – adatok, képek gyűjtése a XIX. század második felének magyar vasútépítéséről.</p> |
| <p><b>Fogalmak</b></p>                                                                           | <p>magyar király, Osztrák-Magyar Monarchia, tőke, bank, vasúthálózat, Budapest, világváros, MÁV, dualizmus</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |

| Témakör                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   | 4. Hazánk és a nagyvilág a XX. század első felében                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            | Javasolt óraszám:<br>30 óra |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------|
| <p><b>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</b></p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       | <p>A történelmi tanulás képességének fejlesztése.<br/>Kooperatív technikák alkalmazása.<br/><i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> empátia, mérlegelő gondolkodás.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                             |
| Fejlesztési ismeretek                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     | Fejlesztési tevékenységek                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                             |
| <p>4.1. <i>Az első világháború jellemzői és következményei Európában és Magyarországon</i><br/>Az első világháború előzményei és kirobbanása.<br/>Hazánk részvétele az első világháborúban.<br/>Az első világháború főbb eseményei.<br/>Tanácsköztársaság.</p> <p>4.2. <i>Trianon és következményei</i><br/>Az Osztrák-Magyar Monarchia fölbomlása.<br/>A trianoni békediktátum és következményei.</p> <p>4.3. <i>Diktatúrák és diktátorok Európában</i><br/>Totális diktatúrák: a kommunista Szovjetunió; a nemzetiszocialista Németország</p> <p>4.4. <i>Politikus portrék a két világháború közötti Magyarországon</i><br/>Magyarország a két világháború között –</p> | <p>Gyűjtőmunka a könyvtárban a „nagy háborúról.” Az Antant és a Központi hatalmak országainak csoportosítása. Térképhasználat. Helyszínek, adatok leolvasása a történelmi térképekről. Háborús frontvonalak meghatározása. Képek gyűjtése, csoportosítása folyóiratokból. A gyűjtemény alapján rövid fogalmazás készítése. Adatok leolvasása időszalagról, időtoronyról – évszámok bejelölése. Játékfilm-részlet (pl. Nyugaton a helyzet változatlan), dokumentumfilm-részletek megtekintése előzetes szempontok alapján. Információk gyűjtése a XX. század első felében élt polgárainak mindennapjairól. Történelmi események időrendi sorba rendezése. Fiktív levél írása a frontvonalról. Frontok modellezése terepasztalon – a villámháború és az állóháború fogalmának kialakítása. Az országhatárokon belül és kívül élő magyarok mindennapjai a trianoni döntést követően – életképekről tények megfogalmazása önálló vélemények hozzáfűzésével. A személyes vélemény és a tény megkülönböztetése.</p> |                             |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>Horthy Miklós kormányzó.</p> <p>4.6. A második világháború jellemzői és következményei</p> <p>A második világháború kirobbanása.</p> <p>A második világháború főbb eseményei, technikai újításai.</p> <p>A második világháború befejezése.</p> <p>A párizsi békeszerződés.</p> <p>4.7. Magyarország a második világháborúban</p> <p>Hazánk helyzete a második világháború előtt: a békés revízió</p> <p>Hazánk szerepe a második világháborúban.</p> <p>A Don-kanyar magyar katonái: megemlékezés a hősi halottakról.</p> <p>4.8. A holokauszt Európában és Magyarországon</p> <p>Hazánk német megszállása.</p> <p>Koncentrációs táborok Európában.</p> | <p>Érvek megfogalmazása a fajgyűlölettel, idegengyűlölettel szemben. A fasiszta és a szövetséges országok csoportosítása.</p> <p>Bekövetkezett változások felismerése a háborús kronológia áttekintésével. A II. világháború hadieszközeinek megnevezése.</p> <p>Háborúellenes plakát készítése. Fasiszta eszmék felismerése. Dokumentumfilmek megtekintése, megbeszélése.</p> <p>A világháborúhoz kötődő emlékhely felkeresése. Életkép a koncentrációs táborokban – jellemzők gyűjtése. Részletek olvasása, értelmezése Anna Frank naplójából.</p> <p>Következtetések megfogalmazása a II. világháború eseményeinek tükrében, tanári irányítás mellett.</p> |
| <p><b>Fogalmak</b></p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     | <p>világháború, antant, központi hatalmak, állóháború, front, tank, köztársaság, tanácsköztársaság, trianoni békeszerződés, bank, munkanélküliség, fasiszmus, nemzetiszocializmus, zsidótörvény, koncentrációs tábor, deportálás, Don-kanyar, nyilas hatalomátvétel, atombomba, Hiroshima</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |

## 8. évfolyam

A 8. évfolyamon a történelem tantárgy alapóraszám: 72 óra

Heti 2 óra

| Témakör                                                                                                     | Javasolt óraszám |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------|
| 1. Hazánk és a nagyvilág a XX. század második felében                                                       | 32               |
| 2. Régiók története, mérlegen a magyar történelem: lábnyomaink a nagyvilágban; a magyar megmaradás kérdései | 18               |
| Ismétlés, rendszerezés                                                                                      | 12               |
| Gyakorlás                                                                                                   | 10               |
| <b>Összes óraszám:</b>                                                                                      | 72               |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Témakör</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                | <b>1. Hazánk és a nagyvilág a XX. század második felében</b>                                                                                                  | <b>Javasolt óraszám: 32 óra</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
| <b>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | A történelmi tanulás képességének fejlesztése.<br>Kooperatív technikák alkalmazása.<br><i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> mérlegelő gondolkodás, kauzalitás |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
| <b>Fejlesztési ismeretek</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                               | <b>Fejlesztési tevékenységek</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
| <p><i>5.1. A megosztott világ: a hidegháború, az Egyesült Államok és a Szovjetunió vetélkedése</i></p> <p>Hatalmi csoportosulások kialakulása a II. világháború befejezése után.</p> <p>A berlini fal kiépítése.</p> <p><i>5.2. Magyarország a kommunizmus idején</i></p> <p>Rákosi Mátyás diktatúrája.</p> <p>Az emberek élete az 1950-es évek elején.</p> <p><i>5.3. Az 1956-os forradalom és a Kádár-korszak</i></p> <p>Az 1956-os forradalom és Nagy Imre miniszterelnöksége.</p> <p>A Kádár-rendszer jellege, életmódja</p> <p>Az 1980-as évek vége, a Kádár-rendszer válsága.</p> <p><i>5.4. A demokratikus viszonyok megteremtése és kiépítése Magyarországon</i></p> <p>Rendszerváltoztatás</p> <p>Az Alaptörvény és a mai magyar demokrácia</p> <p><i>5.5. Együttélés a Kárpát-medencében: a határon túli magyarok; a magyarországi nemzetiségek a 19. századtól napjainkig.</i></p> |                                                                                                                                                               | <p>Adatok, tényinformációk gyűjtése a XX. század második felében élt polgárok mindennapjairól. Időszalag, időtorony alkalmazása, történelmi évszámok jelölése. Térképről adatok leolvasása. Rövidítések – fogalmak egyeztetése (pl. ENSZ, NATO, Varsói Szerződés). A keleti blokk és a nyugati blokk országainak csoportosítása. Mindennapi élet modellezése a demokratikus vezetés alatt álló és a szocialista vezetés alatt álló országokban. A személyi kultusz jellemzőinek csoportosítása. A tervgazdálkodás – rámutatás a hamis eszményekre egyszerű modellezéssel. Tárgyi és írásos emlékek megtekintése az ötvenes évekből. A személyi kultusz, a diktatúra, a pártállam jellemző jegyeinek fölismerése. Évszámok jelölése időszalagon. Szocialista iparvárosok jelölése térképen; rajz, makett készítése a gyárvárosokról. Címerek összehasonlítása a XX. század különböző korszakaiban. Jellemzők megkülönböztetése. Gyűjtőmunka – tárgyi emlékek a tárgyalt történelmi időszakokból. Látogatás az 1956-os forradalomhoz kapcsolódó múzeumi kiállításon. Játékfilm, dokumentumfilm megtekintése az 1956-os forradalomról és szabadságharcról. Képek gyűjtése, csoportosítása a hatvanas, hetvenes, nyolcvanas évek hazai életmódjáról. A Kádár-korszak legfontosabb jegyeiről történő fogalomalkotás, a társadalmi berendezkedéshez kapcsolódó jellemzők rendezése, csoportosítása főfogalmak alá. Csoportosítás tanári irányítás mellett: okok, melyek a kommunista hatalom összeomlásához vezettek. Plakátképek bemutatása: a szovjet csapatok kivonulása Magyarországról területéről.</p> |
| <b>Fogalmak</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               | hidegháború, Egyesült Nemzetek Szervezete, NATO, Varsói Szerződés, személyi kultusz, többpártrendszer, egypártrendszer, diktatúra, pártállam,                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |

|  |                                                                                              |
|--|----------------------------------------------------------------------------------------------|
|  | termelőszövetkezet, munkatábor, forradalom, Alaptörvény/Alkotmány, szabadságharc, eladósodás |
|--|----------------------------------------------------------------------------------------------|

| <b>Témakör</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    | <b>2. Régiók története, mérlegen a magyar történelem: lányomaink a nagyvilágban; a magyar megmaradás kérdései</b>                                                                                                      | <b>Javasolt óraszám: 18 óra</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | A történelmi tanulás képességének fejlesztése.<br>Kooperatív technikák alkalmazása.<br><i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> mérlegelő gondolkodás; megkülönböztetés, azonosítás, összehasonlítás a cselekvés szintjén. |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
| <b>Fejlesztési ismeretek</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                        | <b>Fejlesztési tevékenységek</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
| <p><i>6.1. Az Európai Unió létrejötte</i><br/>Az Európai Unió szerepe a történelmi-társadalmigazdasági események alakulásában</p> <p><i>6.2. A vasfüggöny lebontása és következményei a keleti blokk országaiban</i><br/>A szocialista államrendszerek fölbomlásának következményei</p> <p><i>6.3. Globális problémák: urbanizáció, környezetszennyezés, terrorizmus, migráció, klímaváltozás</i><br/>A tudományos-technikai forradalom hatása az emberek mindennapi életére</p> <p><i>6.4. Az Alaptörvény, a jogállamiság intézményei a mai Magyarországon</i><br/>Az Alaptörvény múltja és jelene – az alapvető jogok</p> <p><i>6.5. A hagyományos, illetve agrártársadalmak; a modern, illetve ipari társadalmak</i></p> <p><i>6.6. A határon túli magyarság sorsa</i></p> <p><i>6.7. A magyarországi nemzetiségek kultúrája, helyzete</i></p> |                                                                                                                                                                                                                        | Plakátkészítés az Európai Unió történetéhez kapcsolódóan. A legfontosabb események jelölése időszalagon. A szocialista országok utódállamai nevének, fővárosainak csoportosítása – az adott nemzethez kötődő információk gyűjtése. Az új államhatárok megkeresése a térképen. Különböző technológiákról történő információgyűjtés. Tablókészítés az utóbbi két évtized technikai változásairól. Érvek és ellenérvek gyűjtése, azok ütköztetése a fogyasztói társadalom témaköréhez kapcsolódóan tanári irányítás mellett. A Magyarországon életbe lépett Alaptörvény értelmezése. Feladatok megoldása az alapvető jogok érvényesítésével kapcsolatosan. Gyűjtőmunka, tablókészítés. A Magyarországon élő nemzetiségekhez kötődő tradíciók bemutatása – hagyományörző foglalkozások keretében. A határainkon túl élő magyarság helyzete a világban – fotók gyűjtése, honlapok keresése; információk gyűjtése a magyar identitás megőrzésével kapcsolatosan, tanári irányítás mellett. Fogalmak, képek csoportosítása a globalizált világ témakörében. |
| <b>Fogalmak</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   | Európai Unió, Szovjetunió, Csehszlovákia, Jugoszlávia, jóléti társadalom, alaptörvény, jogállamiság, demográfia, népesedés, kisebbség, vallás, határon túli magyarság                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |

|                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
|----------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p><b>Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végén</b></p> | <p>A tanuló kezelni tudja a kiemelkedő történelmi személyiségekről gyűjtött életrajzi adatokat. Ismeri a reformkor haladó politikusainak nevét és törekvéseiről néhány mondatban beszámol. A reformkor eseményei között történelmi összefüggéseket szempontsor szerint fölismer tanári irányítás mellett.</p> <p>Összefüggéseket tud említeni a világtörténelem és hazánk történelmének eseményei között. A nemzeti alapműveltséghez tartozó évszámokhoz történelmi ismeretet kapcsol. Az adott tematikai egység tárgyalt témaköreiben – képességeinek megfelelően – írásban és/vagy szóban számot ad a tanult elemi történelmi ismereteiről. Gazdasági, társadalmi változásokra példát tud mondani.</p> <p>A térképen meg tudja mutatni a szabadságharc legfontosabb helyszíneit, szempontsor alkalmazásával beszámol a történelmi eseményekről. Információkat képes gyűjteni a történelmi atlaszból.</p> <p>Képről felismeri gróf Széchenyi Istvánt, Kossuth Lajost, Deák Ferencet. Felismeri Budapest történelmileg nevezetes épületeit. Felismeri, hogy a trianoni békeszerződés mekkora veszteségeket jelentett hazánk számára. A második világháború főbb helyszíneiről, évszámairól, legfontosabb eseményeiről a térkép adatainak segítségével beszámol. A nemzetiszocialista, fasiszta eszmék tartalmát fölismeri, a faj- és idegengyűlöletet elutasítja.</p> <p>Néhány történelmi tárgyú verset, elbeszélést, regényt ismer. Magyarországhoz, hazánk történelmi személyiségeihez pozitív attitűddel viszonyul.</p> <p>A tanult ismeretekhez kapcsolódó dokumentumanyagot képességei szerint értelmezi. Egyszerű összefüggéseket fölismer, azokból következtetéseket képes levonni. A történelem műveltségterülethez kapcsolódó eszközöket, tantárgyi segédleteket a jártasság szintjén tudja alkalmazni.</p> |
|----------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

### A számonkérés formái

szóbeli felelés, írásbeli felelés, témazáró dolgozat, házi dolgozat, projektmunka. Dolgozatoknál javasolt értékelés: 100-90%: jeles, 89-75%: jó, 74-50%: közepes, 50-30%: elégséges, 30% alatt: elégtelen. Kiselőadásért ötös jegy szereszhető. Órai munkáért, szorgalmi feladatok elkészítéséért szereszhető "plusz" pontok. 5 plusz pont ér egy ötöst. Házi feladat elmulasztásáért, felszerelés hiányáért "mínusz" pont szereszhető, 5 mínusz pont egy egyest jelent.

#### 8.4.4. IDEGEN NYELV (7-8. évfolyam)

**Az idegen nyelv (angol nyelv/német nyelv) tantárgy éves óraszámai:**

| <b>Évfolyam</b>     | <b>7. évfolyam</b> | <b>8. évfolyam</b> |
|---------------------|--------------------|--------------------|
| <b>Heti óraszám</b> | <b>3 óra</b>       | <b>3 óra</b>       |
| <b>Éves óraszám</b> | <b>108 óra</b>     | <b>108 óra</b>     |

Az idegen nyelv tanulása társadalmi igény. Az enyhe értelmi fogyatékos tanulóktól nagy erőfeszítést követel, ezért az idegen nyelv tanításának és tanulásának céljait a tanulók valós szükségletei, igényei és egyéni fejlettsége határozza meg. Az idegen nyelv tanítása enyhe értelmi fogyatékos tanulók részére tanórai keretben, az általános iskola 7. évfolyamától javasolt, de az idegennyelv-tudás iránti társadalmi igények növekedése miatt – a szülők igénye szerint – szakkör vagy egyéb nem kötelező jellegű foglalkozás keretében korábban is megkezdhető az iskola döntése alapján, de szigorúan a tanulók egyéni igényeihez és képességeihez igazodva.

Az általános iskola felső tagozatán a cél az, hogy az idegen nyelv tanítása járuljon hozzá a más tantárgyaknál megszerzett alapkészségek megerősödéséhez a tanulói tevékenységek középpontba állításával, a rendszeres ismétlés és gyakorlás megteremtésével. Az új ismeretek elsajátíttatása konkrét tapasztalásra, cselekvésre alapozva, a gondolkodási funkciók különböző sérüléseit, eltérő ütemű fejlődését figyelembe véve történik. A tananyagot a fejlődés egyéni üteméhez, a módosult tanulási képességekhez kell igazítani.

A tanulókat bevezetve egy idegen nyelv tanulásába, fel kell kelteni az érdeklődésüket, fenntartani a motivációjukat a nyelvtanulás iránt; meg kell alapozni a nyelvtanulásukat, ily módon is elősegíteni társadalmi beilleszkedésüket, növelni esélyeiket.

A tantárgyak közötti integráció elérésében nagy szerepe van az idegen nyelv tanításának és tanulásának. Az idegen nyelv tanulása nemcsak további lehetőséget nyújt a tanulóknak a más tantárgyakban korábban megszerzett tudás felelevenítésére, gyakorlására, új kapcsolódási pontok kialakítására, hanem újabb nyelvi, kulturális, interkulturális, földrajzi és történelmi ismeretekkel gazdagíthatja a tanulókat, melyeket más tantárgyak tanulása során is felhasználhatnak.

Az idegen nyelv tanulása teret biztosít a csoportos és kooperatív tanulási formák alkalmazásának, egyénre szabott módszerek és az önművelés igénye kialakításának, valamint változatos nevelési lehetőségek kihasználásának, továbbá elősegíti a tanulók önismeretének és önbizalmának fejlesztését az egyéni adottságok és képességek megismerésén keresztül.

A differenciálás a tanítás minden részében megjelenik, s ezáltal tekintettel vagyunk az egyéni sajátosságokra, képességekre. Az értékelés során elsősorban a tanuló egyéni fejlődését, motivációját, a nyelvtanulásra irányuló akaratát kell értékelnünk, s az értékeléssel a további nyelvtanulásukat kell segítenünk.

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetében a nyelvtani anyag többségének elsajátítása implicit módon történik, azaz nem magát a nyelvtani szabályt tanítjuk, hanem a nyelvtani szerkezetet használtatjuk szöveggörnyezetben. Az idegen nyelvi kommunikáció során – a nagyszámú ismétlés révén – a tanuló automatikusan elsajátítja, majd alkalmazza a nyelvet

vezérlő különböző szintű szabályokat. A nyelvi kompetencia kialakítása érdekében változatos interakciókban folyamatosan fejlesztjük a tanulók hallási észlelését, hallás utáni szövegértését, célzott és tartós figyelmét, elsősorban verbális emlékezetét és beszédképességét. A sikeres kommunikáció érdekében hosszabb időkeretre, folyamatos ismételésre, gyakorlásra, játékos keretek között történő, cselekvéshez kötött megvalósításra, egyéni megerősítésre, helyzetgyakorlatokra van szükség.

Az idegen nyelv olvasásának és írásának tanítása enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetében csak egyéni fejlettséghez igazodva, a tanulóknál erősödő igény alapján javasolt. Az olvasott szöveg értése és az írásképesség fejlesztése csupán másodlagosan, illetve harmadlagosan támogatja a hallás utáni értést és a beszédüket.

Idegen nyelvi szempontból a 7–8. évfolyam a bevezető, alapozó szakasz, melynek során a tanuló megismerkedik egy idegen nyelv tanulásával, felismeri, hogy anyanyelvén kívül más nyelven is kifejezheti magát; megpróbálja felfedezni és megérteni a nyelvet vezérlő különböző, alapszintű szabályokat, melyeknek segítségével a későbbiekben egyre tudatosabbá teheti nyelvtanulását. Felfedezi a nyelvtanulás és a célnyelvi kultúra fontosságát, mely egyben erősíti magyarságtudatát, hazafias érzéseit, közösséghez tartozását. Az idegen nyelv tanulása során fejlődik erkölcsi érzéke, javul kötelességtudata, együttérzése, empátiája, segítőkészsége, tisztelete mások iránt. Megtapasztalja és megpróbálja megérteni, hogy cselekedeteiért, mondataiért felelősséggel tartozik. A helyzetgyakorlatok során igyekszik betartani a szabályokat, és tiszteli társait.

A szakasz alapvető feladata, hogy a tanulók más műveltségi területeken megszerzett ismereteire támaszkodva, olyan alapvető nyelvi fordulatokkal ismertesse meg a tanulókat, melyeket a mindennapi élethelyzetükben felismerhetnek és alkalmazhatnak, s amelyek megalapozzák motivációjukat a későbbi (szakiskolai és egész életen át tartó) nyelvtanulásra.

Az idegen nyelv tanulása során fokozatosan fejlődik önismeretük, kifejező és kapcsolatteremtő képességük (vélemény, akarat, érzelem), a személyes tapasztalatok tudatosításán keresztül pedig bővülnek ismereteik, formálódik szemléletmódjuk, a világról alkotott képük.

Az étkezés, ételek, sport témakörök lehetőséget adnak az egészséges életmód tudatosítására, a preventív szemlélet kialakítására, a betegségek megelőzésére.

Már a nyelvtanítás bevezetésekor tudatosítani kell a tanulóknál az idegen nyelv tanulásának jelentőségét a későbbi életükre, pályaválasztásukra, munkavállalási esélyeikre nézve.

Enyhe értelmi fogyatékos tanulók idegennyelv-oktatása során nem beszélhetünk a(z) (európai) nyelvi szintek meghatározásáról, mivel az idegen nyelv tanulását az egyéni képességek nagymértékben befolyásolják. Ennek ellenére igyekeznünk kell a lehető legtöbbet elsajátíttatni a tanulókkal, az egyéni lehetőségek függvényében.

Alapvető cél, hogy a tanuló próbálja meg megérteni és használni a gyakoribb mindennapi kifejezéseket és a legелеmibb alapvető fordulatokat, amelyek célja a mindennapi szükségletek konkrét kielégítése, továbbá a tanulók hallás utáni figyelmének, fonetikai kifejezésének, szándékos figyelmének, verbális emlékezetének, idegen nyelvi gondolkodásának fejlesztése. A cselekvéshez kötött beszédfejlesztés növelheti az idegen nyelvi megnyilvánulások számát, de a magyar nyelvet sem zárhatjuk ki a tanítási órákból. Fontos – egyéni igényeikhez és

képességeikhez mérten – megismertetnünk velük olyan stratégiákat, melyek segíthetik őket a későbbiekben nyelvtudásuk megőrzésében, további fejlesztésében.

A nyelvtanítás sikerében fontos szerepet játszik a nyelvtanulók ismereteinek, érdeklődésének, igényeinek, nyelvi és nem nyelvi készségeinek a tanulási folyamatba történő bekapcsolása. A nyelvtanulás alkalmas a személyiség kibontakozásának támogatására. A siker másik kulcsa a folyamatos pozitív megerősítés, a tanulók önmagukhoz mért fejlődésének elismerése.

## 7. évfolyam

### A témakörök áttekintő táblázata:

| Témakör neve                          | Óraszám    |
|---------------------------------------|------------|
| Beszédszándékok, beszédértési készség | 15         |
| Beszédkészség                         | 25         |
| Fogalomkörök                          | 20         |
| Témakörök, szókincs                   | 30         |
| Ismétlés, számonkérés                 | 10         |
| Projekt                               | 8          |
| <b>Összes óraszám</b>                 | <b>108</b> |

| Témakör                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 | 1. Beszédszándékok, beszédértési készség                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               | óraszám:<br>15 óra                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   | <p>Általános fogalmak, beszédszándékok megismertetése utánzással történő nyelvtanítás előnyben részesítésével.</p> <p>A beszédészlelés, a verbális emlékezet, az idegen nyelvi gondolkodás és a sorrendiség fejlesztése. Beszédbátorság megteremtése nagyszámú ismétléssel. Társas nyelvi magatartás kialakítása. A figyelem terjedelmének növelése. Önismeret, önkontroll, önellenőrzés képességének fejlesztése.</p> |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
| Fejlesztési ismeretek                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        | Fejlesztési tevékenységek                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
| <p><b>BESZÉDSZÁNDÉKOK:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>Köszönési formák: Hi! Hello. (Hallo, Servus, Grüß dich)</li> <li>Napszakok szerinti köszönési formák: Good morning, good day, good afternoon, good evening, good night. (Guten Morgen, Guten Tag, Guten Abend, Gute Nacht)</li> <li>Elköszönés: Bye. Goodbye. See you tomorrow. (Tschüss, Auf Wiedersehen)</li> <li>Bemutatkozás: What's your name? My name is Tom. How old are you? I am 13. (Wie heißt du? Wie ist dein Name? Ich heiße Tom. Mein Name ist Tom Wie alt bist du? Ich bin 13 Jahre alt.)</li> <li>Típusok: Mr, Mrs, Miss. (Frau, Herr)</li> </ul> |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        | <p><b>BESZÉDÉRTÉS</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>A hallottak utánmondása, ismétlése, majd közös mondása.</li> <li>Játékos, cselekvéshez kötött gyakorlatok utánzása.</li> <li>Nyitott párbeszéd (kérdés-felelet).</li> <li>Szavak, kifejezések, egyszerű mondatok ismétlése.</li> <li>Egyéni megnyilvánulási lehetőségek.</li> <li>Páros, csoportos, szituációs gyakorlatok.</li> <li>Helyzetfelismerés, alkalmazkodás a beszédhelyzethez és a beszédpartnerekhez.</li> <li>Irányított figyelem a beszélőre, részvételi szándék a beszélgetéshez.</li> </ul> |



|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <ul style="list-style-type: none"> <li>– Köszönet és sajnálat kifejezése: Thank you. Sorry. (Danke. Entschuldigung.)</li> <li>– Udvariassági formák: Here you are. Please. Nice to see you. Nice to meet you. (Bitte. Macht nichts.)</li> <li>– Érdeklődés a másik személy hogyléte felől: How are you? I'm fine, thank you. And you? (Wie geht es dir?)</li> <li>– Egyszerű kérdések (információkérés).</li> <li>– Egyszerű feleletek (információadás).</li> <li>– Modális jelentés kifejezése: képesség kifejezése: I can jump up high. (Ich kann gut schwimmen.)</li> <li>– Vélemény kérése: Do you like? (Was machst du gern? Magst du singen?)</li> <li>– Tárgyak, dolgok megnevezése, azonosítása: What's this? This is a.../ It's a... (Was ist das?/Wer ist das?)</li> <li>– Dicséret: That's great! Well done. (Prima. Schöne Arbeit. Ich gratuliere dir.)</li> <li>– Jókívánságok: Merry Christmas! Happy Birthday! Happy Easter! Happy Halloween! (Frohe Weihnachten! Frohe Ostern! Viel Spaß! Herzlichen Glückwunsch!)</li> <li>– A telefonálás konvenciói.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– Társadalmi szokások használata a beszédhelyzetekben (kulturális eltérések, udvariassági formák alkalmazása).</li> <li>– A különböző köszönési formák felismerése, megfelelő alkalmazásuk megpróbálása.</li> <li>– Személyes adatai ismerete, bemutatkozás. Néhány adat megadása magáról.</li> <li>– A beszéd ritmusának, az intonációnak a megfigyelése és utánzása, lehetőség szerint minél pontosabb visszaadása. (Kézmozdulattal a hanglejtés követése, eltérő intonációk megfigyelése.)</li> <li>– Nyelvi egységek megértése.</li> </ul> |
| <b>Fogalmak</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    | Titulus, köszönési forma, udvariassági forma, képesség kifejezése, vélemény kifejezése, ünnepekkel kapcsolatos köszönés/köszöntés, szokás. Kérdés-felelet.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |

| Témakör                                                                                                                                                                                              | 2. Beszédkészség                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | óraszám: 25 óra |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------|
| <b>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</b>                                                                                                                                                | Egyre biztosabb beszédkészség, beszédbátorság fokozatos növelése. A mindennapi életben előforduló beszédhelyzetek megismertetése a tanulókkal. Önellenőrzés, önkontroll képességének fejlesztése.                                                                                                                                                          |                 |
| <b>Fejlesztési ismeretek</b>                                                                                                                                                                         | <b>Fejlesztési követelmények/tevékenységek</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                 |
| <ul style="list-style-type: none"> <li>– Kérdésalkotások.</li> <li>– Releváns válasz adása a tanult kérdésekre.</li> <li>– Dalok, mondókák.</li> <li>– Környezete tárgyainak megnevezése.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– Próbálkozás az angol/német nyelv hangjainak helyes kiejtésével.</li> <li>– Megfelelő hangerővel, hanglejtéssel, hangsúllyal, intonációval kiejtett szavak kialakítása.</li> <li>– Probléma jelzése, segítségkérés.</li> <li>– Rövid szövegrészeknél törekvés a mondatok sorrendiségének megjegyzésére.</li> </ul> |                 |

|                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <ul style="list-style-type: none"> <li>– Néhány beszédfordulat témakörönként.</li> <li>– Az udvarias társadalmi érintkezés eszközei.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– Nonverbális eszközök alkalmazása válaszadáskor.</li> <li>– Érzelmek, vélemény kifejezése.</li> <li>– Javítás elfogadása, törekvés önkorrekcióra.</li> <li>– Törekvés a partnerhez való alkalmazkodásra.</li> <li>– Ritmustartás, ritmusváltás.</li> <li>– A fenti követelmények teljesítése rövid párbeszéd, hallás utáni ismétlések, memorizálás, eljátszás, nyitott dialógusok, drámajáték, szerepjáték, audiovizuális anyagok megtekintése során.</li> </ul> |
| <b>Fogalmak</b>                                                                                                                                 | Utánzás, ismétlés, ritmus, ritmusváltás, mimika, gesztus, szó, mondat.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |

| Témakör                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | 3. Fogalomkörök                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         | óraszám: 20 óra |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------|
| <b>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        | A nyelvtani anyag implicit módon történő elsajátíttatása. A térbeli tájékozódás fejlesztése a térbeliség előjárószóinak gyakorlása során. Hallási figyelem, irányított figyelem, idegen nyelvi gondolkodás, verbális memória, időbeli viszonyok kifejezésének fejlesztése.                                                                                                                              |                 |
| Fejlesztési ismeretek                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        | Fejlesztési követelmények/ Tanulói tevékenységek                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                 |
| <ul style="list-style-type: none"> <li>– Létezés kifejezése (be, is, are) (<b>sein</b>).</li> <li>– Cselekvések kifejezése (igék).</li> <li>– Felszólító mód (igék).</li> <li>– Birtoklás kifejezése (have got) (<b>haben</b>).</li> <li>– Birtokviszony kifejezése (My mother's name is...) (<b>Mein/meine, dein/deine</b>).</li> <li>– Birtokos névmások (My pen). <b>Mein/meine, dein/deine</b>.</li> <li>– Modalitás kifejezése: képesség (I can...) (<b>ich kann...</b>).</li> <li>– Időbeliség: Present Simple, Present Continuous, (<b>Präsens</b>) időhatározók (now, sometimes, never, usually, always, today), (<b>heute, jetzt, immer, nie</b>) évszakok, hónapok, napok, időpontok, előjárósavak (at, in, on) (<b>im, am</b>).</li> <li>– Térbeliség: előjárósavak (in, on, at). (<b>in, auf, an, neben ...</b>)</li> <li>– Mennyiségek kifejezése: tőszámok 1-20-ig, sorszámnevek 1-12-ig, főnevek többes száma, a/an, some/any határozatlan névelők. (<b>ein, eine, viel, viele</b>)</li> <li>– Hangtani ismeretek: szóhangsúly, intonáció, összevont alakok, többes szám kiejtése.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– Nyelvtani fordulatok gyakorlása.</li> <li>– Törekvés a sorrendiség megtartására, a logikus felépítettségre.</li> <li>– A fenti követelmények teljesítése a következő tevékenységek során: mozgásos feladatok, utasítások adása, megértése, végrehajtása, manipulálás tárgyakkal, képekkel, kép- és szóképekkel, csoportosítás, rendezés, párosítás.</li> </ul> |                 |

|                 |                                                                                                          |
|-----------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Fogalmak</b> | Létezés, birtokviszony, gyakoriság, elöljárószó, tő- és sorszámnev, többes szám, szóhangsúly, intonálás. |
|-----------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------|

| <b>Témakör</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        | <b>4. Témakörök, szókinsz</b>                                                                                                             | <b>óraszám:<br/>30 óra</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 | A tanuló szókinszének, világról alkotott szemléletének bővítése, a célországgal kapcsolatos kulturális ismeretek átadása.                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
| <b>Fejlesztési ismeretek</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                           | <b>Fejlesztési tevékenységek</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
| <p><b>EMBERI KAPCSOLATOK:</b><br/> Az ÉN személyem:<br/> bemutatkozás, személyi adatok, külsőm, életkor, születésnap, lakcím, kedvenc sportom, színem, ételem, barátom.<br/> Az ÉN családom:<br/> családtagok nevei.</p> <p><b>TÁRSADALMI KÖRNYEZETÜNK:</b><br/> Iskolám, az iskola berendezései, iskolai felszerelések, utasítások a tanórán.<br/> Ünnepek.</p> <p><b>TERMÉSZETI KÖRNYEZETÜNK:</b><br/> Időjárás, évszakok, hónapok, napok, napszakok, időpontok.<br/> Állatok, növények.</p> <p><b>EGÉSZSÉGES ÉLETMÓD:</b><br/> Napirend.<br/> Öltözködés, ruházat.<br/> Sport.</p> <p><b>ORSZÁGISMERET:</b><br/> Ünnepek:<br/> Halloween, Christmas, Easter<br/> (Weihnachten, Ostern, Karneval)<br/> Irodalmi művek feldolgozása videofilmme, megbeszéléssel.</p> |                                                                                                                                           | <ul style="list-style-type: none"> <li>– Lexikai elemek elsajátítása.</li> <li>– Más műveltségi területeken megszerzett információ alkalmazása, újabb kapcsolódási pontok kialakítása..</li> <li>– Brit/német ünnepek és szokások megismerése.</li> <li>– Reális önkép kialakítása.</li> <li>– Nyelvi struktúrák és lexikai elemek integrálása.</li> <li>– Elemi szintű tájékozódás térképen.</li> </ul> |
| <b>Fogalmak</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       | Személyes adat, család, szűkebb-tágabb környezet, célország, évszak, hónap, nap, időpont, napirend, ruházat, sport, élelmiszer, vásárlás. |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |

|                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
|------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Összegzett tanulási eredmények a 7. évfolyam végére</b> | <p>A tanuló legyen motivált arra, hogy képességeihez mérten merjen megszólalni a különböző kommunikációs helyzetekben. Alkalmazza a tanult a nonverbális és verbális elemeket.</p> <p>Próbálja meg a beszédszándékok lényegét megérteni és azokhoz alkalmazkodni.</p> <p>Próbálja meg felismerni és megérteni a tanult szavakat és kifejezéseket, a tanár egyszerű utasításait, tömondatait. Ismerje fel a tanult kérdéseket, s azokra releváns válaszokat adjon.</p> <p>Próbálja a tanult nyelvtani szerkezeteket alkalmazni. Igyekezzen megfelelő ritmussal a tanult egyszerű mondatokat megismételni, törekedjen a megfelelő kiejtésre, hanglejtésre.</p> <p>Igyekezzen megtanulni néhány dalt, mondókát idegen nyelven. (Az eredményeket minden tanuló saját fejlődési szintjéhez kell mérni, s inkább az akarat, a motiváció dominál, semmint a pontos nyelvhasználat. )</p> |
|------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

## 8. évfolyam

| <b>Témakör neve</b>                   | <b>Óraszám</b> |
|---------------------------------------|----------------|
| Beszédszándékok, beszédértési készség | 15             |
| Beszédképesség                        | 25             |
| Fogalomkörök                          | 20             |
| Témakörök, szókincs                   | 30             |
| Ismétlés, számonkérés                 | 10             |
| Projekt                               | 8              |
| <b>Összes óraszám</b>                 | <b>108</b>     |

| <b>Témakör</b>                                                                                                                                                                                                                                           | <b>1. Beszédszándékok, beszédértési készség</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        | <b>óraszám:<br/>15 óra</b>                                                                                                                                                                                                            |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</b>                                                                                                                                                                                                    | <p>Általános fogalmak, beszédszándékok megismertetése utánzással történő nyelvtanítás előnyben részesítésével.</p> <p>A beszédészlelés, a verbális emlékezet, az idegen nyelvi gondolkodás és a sorrendiség fejlesztése. Beszédbátorság megteremtése nagyszámú ismétléssel. Társas nyelvi magatartás kialakítása. A figyelem terjedelmének növelése. Önismeret, önkontroll, önellenőrzés képességének fejlesztése.</p> |                                                                                                                                                                                                                                       |
| <b>Fejlesztési ismeretek</b>                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        | <b>Fejlesztési tevékenységek</b>                                                                                                                                                                                                      |
| <b>BESZÉDSZÁNDÉKOK:</b> <ul style="list-style-type: none"> <li>Köszönési formák: Hi! Hello. (Hallo, Servus, Grüß dich)</li> <li>Napszakok szerinti köszönési formák: Good morning, good day, good afternoon, good evening, good night. (Guten</li> </ul> |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        | <b>BESZÉDÉRTÉS</b> <ul style="list-style-type: none"> <li>A hallottak utánmondása, ismétlése, majd közös mondása.</li> <li>Játékos, cselekvéshez kötött gyakorlatok utánzása.</li> <li>Nyitott párbeszéd (kérdés-felelet).</li> </ul> |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                   |                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>Morgen, Guten Tag, Guten Abend, Gute Nacht)</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– Elköszönés: Bye. Goodbye. See you tomorrow. (Tschüss, Auf Wiedersehen)</li> <li>– Bemutatkozás: What's your name? My name is Tom. How old are you? I am 13. (Wie heißt du? Wie ist dein Name? Ich heiße Tom. Mein Name ist Tom Wie alt bist du? Ich bin 13 Jahre alt.)</li> <li>– Titulusok: Mr, Mrs, Miss. (Frau, Herr)</li> <li>– Köszönet és sajnálat kifejezése: Thank you. Sorry. (Danke. Entschuldigung.)</li> <li>– Udvariassági formák: Here you are. Please. Nice to see you. Nice to meet you. (Bitte. Macht nichts.)</li> <li>– Érdeklődés a másik személy hogyléte felől: How are you? I'm fine, thank you. And you? (Wie geht es dir?)</li> <li>– Egyszerű kérdések (információkérés).</li> <li>– Egyszerű feleletek (információadás).</li> <li>– Modális jelentés kifejezése: képesség kifejezése: I can jump up high. (Ich kann gut schwimmen.)</li> <li>– Vélemény kérése: Do you like? (Was machst du gern? Magst du singen?)</li> <li>– Tárgyak, dolgok megnevezése, azonosítása: What's this? This is a.../ It's a... (Was ist das?/Wer ist das?)</li> <li>– Dicséret: That's great! Well done. (Prima. Schöne Arbeit. Ich gratuliere dir.)</li> <li>– Jókívánságok: Merry Christmas! Happy Birthday! Happy Easter! Happy Halloween! (Frohe Weihnachten! Frohe Ostern! Viel Spaß! Herzlichen Glückwunsch!)</li> <li>– A telefonálás konvenciói.</li> </ul> |                                                                                                                                                                                                   |                                                | <ul style="list-style-type: none"> <li>– Szavak, kifejezések, egyszerű mondatok ismétlése.</li> <li>– Egyéni megnyilvánulási lehetőségek.</li> <li>– Páros, csoportos, szituációs gyakorlatok.</li> <li>– Helyzetfelismerés, alkalmazkodás a beszédhelyzethez és a beszédpartnerekhez.</li> <li>– Irányított figyelem a beszélőre, részvételi szándék a beszélgetéshez.</li> <li>– Társadalmi szokások használata a beszédhelyzetekben (kulturális eltérések, udvariassági formák alkalmazása).</li> <li>– A különböző köszönési formák felismerése, megfelelő alkalmazásuk megpróbálása.</li> <li>– Személyes adatai ismerete, bemutatkozás. Néhány adat megadása magáról.</li> <li>– A beszéd ritmusának, az intonációnak a megfigyelése és utánzása, lehetőség szerint minél pontosabb visszaadása. (Kézmozdulattal a hanglejtés követése, eltérő intonációk megfigyelése.)</li> <li>– Szavak differenciálása.</li> <li>– Nyelvi egységek megértése.</li> </ul> |
| <b>Fogalmak</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | Titulus, köszönési forma, udvariassági forma, képesség kifejezése, vélemény kifejezése, ünnepekkel kapcsolatos köszönés/köszöntés, szokás. Kérdés-felelet.                                        |                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
| <b>Témakör</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            | <b>2. Beszédkészség</b>                                                                                                                                                                           |                                                | <b>óraszám:<br/>25 óra</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
| <b>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     | Egyre biztosabb beszédkészség, beszédbátorság fokozatos növelése. A mindennapi életben előforduló beszédhelyzetek megismertetése a tanulókkal. Önellenőrzés, önkontroll képességének fejlesztése. |                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
| <b>Fejlesztési ismeretek</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                   | <b>Fejlesztési követelmények/tevékenységek</b> |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <ul style="list-style-type: none"> <li>– Kérdésalkotások.</li> <li>– Releváns válasz adása a tanult kérdésekre.</li> <li>– Dalok, mondókák.</li> <li>– Környezete tárgyainak megnevezése.</li> <li>– Néhány beszédfordulat témakörönként.</li> <li>– Az udvarias társadalmi érintkezés eszközei.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– Próbálkozás az angol/német nyelv hangjainak helyes kiejtésével.</li> <li>– Megfelelő hangerővel, hangleytéssel, hangsúllyal, intonációval kiejtett szavak kialakítása.</li> <li>– Probléma jelzése, segítségkérés.</li> <li>– Rövid szövegrészeknél törekvés a mondatok sorrendiségének megjegyzésére.</li> <li>– Nonverbális eszközök alkalmazása válaszadáskor.</li> <li>– Érzelmek, vélemény kifejezése.</li> <li>– Javítás elfogadása, törekvés önkorrekcióna.</li> <li>– Törekvés a partnerhez való alkalmazkodásra.</li> <li>– Ritmustartás, ritmusváltás.</li> <li>– A fenti követelmények teljesítése rövid párbeszédek, hallás utáni ismétlések, memorizálás, eljátszás, nyitott dialógusok, drámajáték, szerepjáték, audiovizuális anyagok megtekintése során.</li> </ul> |
| <b>Fogalmak</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                             | Utánzás, ismétlés, ritmus, ritmusváltás, mimika, gesztus, szó, mondat.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |

| <b>Témakör</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     | <b>3. Fogalomkörök</b>                                                                                                                                                                                                                                                     | <b>óraszám: 20 óra</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              | A nyelvtani anyag implicit módon történő elsajátíttatása. A térbeli tájékozódás fejlesztése a térbeliség előjárószóinak gyakorlása során. Hallási figyelem, irányított figyelem, idegen nyelvi gondolkodás, verbális memória, időbeli viszonyok kifejezésének fejlesztése. |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
| <b>Fejlesztési ismeretek</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                            | <b>Fejlesztési követelmények/ Tanulói tevékenységek</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
| <ul style="list-style-type: none"> <li>– Létezés kifejezése (be, is, are) (<b>sein</b>).</li> <li>– Cselekvések kifejezése (igék).</li> <li>– Felszólító mód (igék).</li> <li>– Birtoklás kifejezése (have got) (<b>haben</b>).</li> <li>– Birtokviszony kifejezése (My mother's name is...) (<b>Mein/meine, dein/deine</b>).</li> <li>– Birtokos névmások (My pen). <b>Mein/meine, dein/deine</b>.</li> <li>– Modalitás kifejezése: képesség (I can...) (<b>ich kann...</b>).</li> <li>– Időbeliség: Present Simple, Present Continuous, (<b>Präsens</b>) időhatározók</li> </ul> |                                                                                                                                                                                                                                                                            | <ul style="list-style-type: none"> <li>– Nyelvtani fordulatok automatizmusig gyakorlása.</li> <li>– Törekvés a sorrendiség megtartására, a logikus felépítettségre.</li> <li>– A fenti követelmények teljesítése a következő tevékenységek során: mozgásos feladatok, utasítások adása, megértése, végrehajtása, manipulálás tárgyakkal, képekkel, kép- és szóképekkel, csoportosítás, rendezés, párosítás.</li> </ul> |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                               |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>(now, sometimes, never, usually, always, today), (heute, jetzt, immer, nie)<br/> évszakok, hónapok, napok, időpontok, előjárószavak (at, in, on) (im, am).</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– Térbeliség: előjárószavak (in, on, at). (in, auf, an, neben ...)</li> <li>– Mennyiségek kifejezése: tőszámok 1-20-ig, sorszámnevek 1-12-ig, főnevek többes száma, a/an, some/any határozatlan névelők. (ein, eine, viel, viele)</li> <li>– Hangtani ismeretek: szóhangsúly, intonáció, összevont alakok, többes szám kiejtése.</li> </ul> |                                                                                                                                               |
| <p><b>Fogalmak</b></p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               | <p>Létezés, birtokviszony, felszólító mondat, gyakoriság, előjárószó, tő- és sorszámnév, többes szám, összevonás, szóhangsúly, intonálás.</p> |

| Témakör                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | 4. Témakörök, szókins                                                                                                           | óraszám:<br>30 óra                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p><b>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</b></p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             | <p>A tanuló szókinsének, világról alkotott szemléletének bővítése, a célországgal kapcsolatos kulturális ismeretek átadása.</p> |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
| Fejlesztési ismeretek                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                 | Fejlesztési tevékenységek                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
| <p>EMBERI KAPCSOLATOK:<br/> Az ÉN személyem:<br/> bemutatkozás, személyi adatok, külsőm, életkor, születésnap, lakcím, kedvenc sportom, színem, ételem, barátom.<br/> Az ÉN családom:<br/> családtagok nevei.</p> <p>TÁRSADALMI KÖRNYEZETÜNK:<br/> Hazám, hazám fővárosa, lakóhelyem.<br/> Iskolám, az iskola berendezései, iskolai felszerelések, utasítások a tanórán.<br/> A célnyelvi ország neve, fővárosa, zászlója, néhány nagyobb városa, ünnepek.</p> <p>TERMÉSZETI KÖRNYEZETÜNK:<br/> Időjárás, évszakok, hónapok, napok, napszakok, időpontok.<br/> Állatok, növények.</p> <p>EGÉSZSÉGES ÉLETMÓD:<br/> Testrészek.<br/> Az orvosnál.<br/> Napirend.<br/> Öltözködés, ruházat.<br/> Sport.</p> |                                                                                                                                 | <ul style="list-style-type: none"> <li>– Lexikai elemek elsajátítása.</li> <li>– Más műveltségi területeken megszerzett információ alkalmazása, újabb kapcsolódási pontok kialakítása.</li> <li>– Angolul/németül beszélő országok felsorolása.</li> <li>– Nagy Britannia/német nyelvű országok, fővárosa, néhány városa megnevezése.</li> <li>– Magyar és brit/német iskolák összehasonlítása.</li> <li>– Brit/német ünnepek és szokások megismerése.</li> <li>– Reális önkép kialakítása.</li> <li>– Nyelvi struktúrák és lexikai elemek integrálása.</li> <li>– Elemi szintű tájékozódás térképen.</li> </ul> |



|                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                        |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>VÁSÁRLÁS:<br/>Élelmiszerek, ételek nevei.<br/>Főétkezések.<br/>Üzletek nevei, néhány jellemző árucikk neve.<br/>Vásárlás.</p> <p>ORSZÁGISMERET:<br/>Ünnepek:<br/>Halloween, Christmas, Easter<br/>(Weihnachten, Ostern, Karneval)<br/><i>Irodalmi művek feldolgozása videofilmme, megbeszéléssel.</i></p> |                                                                                                                                                                                        |
| <p><b>Fogalmak</b></p>                                                                                                                                                                                                                                                                                       | <p>Személyes adat, család, szűkebb-tágabb környezet, célország, nemzetiség, zászló, évszak, hónap, nap, időpont, napirend, ruházat, sport, élelmiszer, vásárlás, főétkezés, üzlet.</p> |

|                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
|-------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p><b>Összegzett tanulási eredmények a 8. évfolyam végére</b></p> | <p>A tanuló legyen motivált arra, hogy képességeihez mértén merjen megszólalni a különböző kommunikációs helyzetekben. Alkalmazza a tanult a nonverbális és verbális elemeket, a kommunikáció szabályait.</p> <p>Próbálja meg a beszédshándékokat automatikusan felismerni, a lényegét megérteni és azokhoz alkalmazkodni.</p> <p>Próbálja meg felismerni és megérteni a tanult szavakat és kifejezéseket, a tanár egyszerű utasításait, tömondatait. Ismerje fel a tanult kérdéseket, s azokra releváns válaszokat adjon. Próbálja a tanult nyelvtani szerkezeteket alkalmazni. Igyekezzen megfelelő ritmussal a tanult egyszerű mondatokat megismételni, törekedjen a megfelelő kiejtésre, hanglejtésre.</p> <p>Igyekezzen megtanulni néhány dalt, mondókát idegen nyelven. Próbáljon meg saját magáról 12-15 mondatban összefüggően beszélni.</p> <p>(Az eredményeket minden tanuló saját fejlődési szintjéhez kell mérni, s inkább az akarat, a motiváció dominál, semmint a pontos nyelvhasználat. )</p> |
|-------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|



#### 8.4.5. TERMÉSZETTUDOMÁNY (5-6. évfolyam)

A műveltségterület középpontjában a természet és az azt megismerő ember áll. A természettudományos műveltség kialakításának alapja a természettel való közvetlen, megértő és szeretetteljes kapcsolat. A tanulók a tantárgy elsajátítása során megismerkednek a természeti és technikai környezettel.

A kerettanterv figyelembe veszi az enyhe értelmi fogyatékos tanulók megismerési sajátosságait, ezért az olyan tanulási helyzetek kialakítására helyezi a hangsúlyt, amelyben az aktív tevékenység, a közvetlen tapasztalatszerzés, a cselekvések sokasága, a konkrét gyakorlati vonatkozások értelmezése szerepel. A tanulási folyamatban az érzékelésre, az észlelésre, a személyes élményekre, felfedezésekre építve jut el a tanuló a bonyolultabb gondolkodási műveletig, az elemi problémamegoldásig. A műveltségi anyag elsajátításában központi helyet kap a sokféle tanulási környezet, így a gyűjtőmunka a természetben, terepséta, terepgyakorlatok, kirándulások. A környezet, a természet, az emberi kapcsolatok megismerése nyomán fejlődik és alakul ki a tanulók tudatos természetszerető- és védő magatartása, kapcsolatteremtő képessége. A tanterv elsajátítása során már az első évfolyamtól kezdve tudatosan formálja környezetvédő attitűdjüket, környezetkímélő magatartásukat, és ez a magatartás a későbbi életvitelüket meghatározó erkölcsi alapelvvé válik.

A természettudományi műveltség az egyén és a társadalom számára meghatározó jelentőségű. Az egészség tudatos megőrzése, a természeti és a technikai, az épített környezet felelős, fenntartható átalakítása, természettudományos kutatások és azok eredményeinek alkalmazása nélkül elképzelhetetlen.

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulóknak az ismeretsajátítási folyamat során olyan tudásrendszerek alapjait kell kiépíteniük, amely alkalmas a mindennapi tevékenységben való felhasználásra. A tanulók ismeretsajátításában a természeti környezeti világ elemi megismerésének lehetősége tűzhető ki célul. A folyamat során kiemelt figyelmet kell fordítani a kapcsolatrendszerek feltárására, az élő és élettelen természet szoros kölcsönhatásaira, az ember és természet összetartozására, egymásrautaltságára, az ember természetben betöltött helyének és szerepének felismerésére.

A tanterv olyan jelenségekkel is foglalkozik, amelyek befolyásolják az egyén és a közösség életét, és hatással vannak a jövő alakulására. Ezek az egészségmegőrzéssel, természeti forrásokkal összefüggő problémák. Ezeknek feltárása, megértése hangsúlyos az enyhe értelmi fogyatékos tanulóknál is.

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetében kiemelt cél az életkoruknak és fejlettségüknek megfelelő korszerű tudások elsajátítása, a fogalmak folyamatos érlelése, pontosítása. Az önálló ismeretszerzés képességének fejlesztése aktív tevékenységek során, folyamatos gyűjtőmunkával, pozitív megerősítéssel és következetes segítségadással történik.

A tanulói aktivitás és tevékenységközpontúság érdekében szükséges a vizsgáló munkaeszközök, kísérleti eszközök, egyéni igényekhez igazított taneszközök alkalmazására.

A tanterv célja a tájhoz, a hazához, a közösséghez tartozás örömének, felelősségének és érzelmi biztonságának kialakítása közben a térbeli és időbeli tájékozódó képesség fejlesztése. A kognitív képesség, a megismerő képesség fejlesztése, a megismerési módszerek elsajátítása,

tapasztalatok szerzése közben, értelmezéssel, pontosítással kísérve történik. A kommunikációs képesség fejlesztésében a szókincs bővítés, a fogalmak értelmezése, a beszédprodukció kerül a középpontba. Az érdeklődés, a nyitottság, a kíváncsiság felkeltésének és tartósságának fokozásával megvalósítható a cselekvési képesség gazdagítása, az önkifejezési formák erősítése, a szociális képességek fejlesztése, együttműködés a feladatokban, kapcsolatteremtés és együttműködési szokások kialakítása, a társak segítése.

A Természettudomány és földrajz műveltségterület fejlesztési feladatai a Nat-ban tudásterületekre tagolódnak. A kialakított szerkezet egyrészt diszciplináris szerveződésű, másrészt támogatja az integrált szemléletet, valamint hangsúlyozza a kiemelt fejlesztési célokat. Segíti a részletes fejlesztési feladatok integrált szemléletű és célszerű megfogalmazását. Segíti a képességek, a gondolkodás fejlesztését, elemi szinten a természetismeret, a speciális technikai, gazdasági, társadalmi, etikai alkalmazások közötti kapcsolatok, összefüggések feltárását.

A fejlesztendő készségek, képességek az elemi természettudományos műveltség megszerzését és gyakorlatban való alkalmazását teszik lehetővé. A tanulási tevékenységek közül kiemelt jelentőségű a megfigyelés, a közvetlen tapasztalatszerzés, vizsgálódás, aktív részvétel a kísérletekben és a kísérleti eszközök használata, a balesetmentes kísérletezés szabályainak elsajátítása.

Az egyszerű, elemi földrajzi ismeretek átadása az általános és a speciális képességek fejlesztésére, a specifikumokra figyelve történik, egyben rehabilitációs, rehabilitációs célokat, feladatokat is hordoz. Ezek közül a legfontosabbak: a gondolkodási funkciók fejlesztése, a rövid és a hosszú távú figyelem és emlékezet fejlesztése, biztos tájékozódás megteremtése a közvetlen térben, a síkban, a jelek, a szimbólumok világában.

Az egyes tudományterületek oktatása az integrált természettudomány tantárgy keretében, az 5-6. évfolyamon általánosabb formában, a 7-8. évfolyamon az egyes tudományterületek markánsabb elhatárolásával valósul meg.

A tanuló valamely tantárgyból/tantárgyakból vagy tantárgyrészből minősítés és értékelés alóli mentesítésre jogosult, ha a szakértői véleményben ez megfogalmazásra került. Ebben az esetben az igazgató határozatban mentesíti a tanulót. Az igazgatói határozatban leírt kedvezményeket értelmezzük és betartjuk. A gyermek teljesítménye egyéni elbírálás alá esik, ami igazodik a gyermek egyéni haladási üteméhez. Az egyéni nevelési, oktatási program megvalósítása folyamán az a cél, hogy megvalósuljon a tanuló felzárkóztatása: a kompenzációs tevékenység és a tanuló megsegítése mellett abban a tempóban tanulja a tantárgyat, amely megegyezik az évfolyam programjával.

Az iskolai előmenetel értékelésében szempontok:

1. az adott témakörhöz/elvárásokhoz tartozó ismeret/tevékenység mennyiségének bővülése;
2. az adott ismeret/tevékenység alkalmazásának milyensége (pl. milyen önállósággal, mennyire helyzethez kötött, mennyire jelenik meg általánosítás, mennyire köti korábbi / más ismeretekhez)
3. összefüggések (pl. ok-okozati, mennyiségi stb.) felismerése, beágyazódása.

Értékelési „segédelvek”:

- El kell fogadtatni a többi tanulóval a pozitív megkülönböztetést!
- Fontos ismerni a tanuló tudásszintjét.
- Az idő hiányában elmaradt feladatokat szóban kifejezni, s erre a megfelelő pontot

megkapni!

- A téri tájékozódást igénylő feladatok estén: megnevezés, reprodukálás alkalmasabb (vaktérkép, táblázat.)
- Analógiák begyakorlása
- Tanulási segédletek, vázlatok kézbe adása segít a felkészülést.
- Házi feladat differenciálása
- A felmérések megírásának időpontját, témakörét, követelményének meghatározását ismertetni kell a tanulókkal.
- Dolgozatok összeállításánál minimumszintű feladat bejelölésére (a tanuló tudja, miért kaphat kettőt).
- Az írásbeli válaszadáskor az egyszavas, töredékes kifejezések is elfogadható (gyenge szókincsük miatt).
- Kapjon lehetőséget írásbeli munkáját kiegészíteni szóbelivel, ha időhiánnyal küzd.
- Figyelembe kell venni, hogy a tanulónál melyik számonkérési formát alkalmazzuk.
- Azon tanulók számára, akik osztálytársaik előtt nem, vagy gyengébben tudnak számot adni tudásukról, javasolt a kétszemélyes helyzet a számonkérésnél. De legyen lehetősége írásbeli felelés lehetőségét választani.
- Tananyag számonkérése segítő kérdésekkel.

## 5. évfolyam

A tantárgy tanítása során a következő nevelési célokat valósítjuk meg: szabályokhoz való rugalmas alkalmazkodás képességének fejlesztése, a feladattudat erősítése. A megismert történelmi, kulturális és természeti értékeink alapján a nemzeti összetartozás érzésének erősítése. Éntudat és énkép fejlesztése. Pozitív erkölcsi tapasztalatok erősítése. Az egészséges életmódra való tudatos törekvés technikáinak elsajátítása. A mozgás és az egészséges életmód kapcsolatának felismerése. A szociális érzékenység fejlesztése, az együttérző, segítő magatartás erősítése. A környezetkímélő, takarékos magatartás, a természet és az épített környezet iránti szeretet és a megóvás igénye, törekvés az önálló tanulásra, együttműködő, kooperatív, interaktív technikák alkalmazására.

Kiemelt fejlesztési cél és feladat az életkorral és a sajátos nevelési igényekkel összhangban lévő, az egyén sajátosságaira és lehetőségeire építő megismerési módszerek megtanítása. A pedagógus feladata erős figyelmet fordítani arra, hogy a tanulók a periodikus változásokat, összefüggéseket megértsék, a kapcsolatokat felismerjék a növény- és állatvilág vonatkozásában, valamint az élettelen természet kapcsolatában. A tanulók számára fontos, hogy közvetlen tapasztalatokat gyűjtsenek, ezért kell lehetővé tenni a vizsgáló és kísérletező eszközök rendszeres használatát.

A tanulók képessé válnak a tantárgy sajátos földrajzi ismerethordozók – térkép, földgömb, ábrák – használatára, valamint az IKT-eszközök tanári segítséggel történő célszerű alkalmazására. Fejlődik kommunikációs képességük, a tananyag feldolgozása során bővül szókincsük, fejlődik szövegértésük és a feladatmegoldásokhoz kapcsolódóan értékelési helyzetekben önértékelésük, önismeretük. A matematikai kompetencia birtokában képesek számadatok összevetésére, grafikonok, diagramok leolvasására, elemzésére.

| Témakör                                                                    | Óraszám |
|----------------------------------------------------------------------------|---------|
| Anyag, energia, információ                                                 | 4 óra   |
| Rendszerek                                                                 | 12 óra  |
| Felépítés és működés kapcsolata                                            | 15 óra  |
| Állandóság, változás                                                       | 10 óra  |
| Az ember megismerése és egészsége                                          | 15 óra  |
| Környezet, fenntarthatóság                                                 | 7 óra   |
| Tájékozódás a földrajzi térben                                             | 3 óra   |
| Tájékozódás a hazai földrajzi, környezeti folyamatokról                    | 3 óra   |
| Tájékozódás a regionális és a globális földrajzi, környezeti folyamatokról | 3 óra   |
| Összesen                                                                   | 72 óra  |

| Témakör                                      | Anyag, energia, információ                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          | Javasolt óraszám: 4 óra |
|----------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------|
| <b>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</b> | Természettudományosan megalapozott, tanulók által megfigyelhető tapasztalatok bővítése, alkalmazása, az érdeklődés, a kíváncsiság, a motiváció erősítése az élettelen természet anyagai és jelenségei iránt. Kommunikációs képesség, kauzális gondolkodás fejlesztése. A szociális képesség fejlesztése csoportmunka során. Aktív részvétel biztosítása a kísérletekben. Önálló megismerés, tapasztalatok rögzítése szóban, írásban, rajzban. Egyszerű információk feldolgozási képességének fejlesztése, szociális érzékenység, felelősségtudat fejlesztése, ok-okozati összefüggések felismerése. |                         |

| Fejlesztési ismeretek                                                                                                              | Fejlesztési tevékenységek                                                                                                                                                                                                                                                            |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <i>Anyag</i><br>Anyagfajták a mindennapi környezetben (fémek, fák, bőr, szövet, üveg, műanyag, kerámia, papír).<br>Tulajdonságaik. | Tulajdonságok vizsgálata.<br>Megfigyelések előre megadott szempontok szerint, csoportosítások.<br>Egyszerű kísérletek végzése különböző köznapi anyagokkal (alakítható, rugalmas, hajlítható, törekeny, morzsolható, faragható, olvasható, szilárd, képlékeny, folyékony, légszerű). |
| Halmazállapotok.                                                                                                                   | A környezet legismertebb anyagai halmazállapotának felismerése (víz, levegő, zsír, olaj).                                                                                                                                                                                            |
| Tömegmegmaradás.                                                                                                                   | Egyszerű fizikai változások létrehozása.<br>Mérések, vizsgálatok (törés, darálás, hajtogatás).                                                                                                                                                                                       |

|                                                                                                         |                                                                                                                                                                                   |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Oldatok, keverékek.                                                                                     | Ételek (saláták) készítése.<br>Italok (szörpök, teák) készítése.<br>Alkotórészeik mérése előtte és utána.<br>Jelenségek értelmezése segítségével a tömegmegmaradás szempontjából. |
| Víz a természetben.                                                                                     | Példák gyűjtése személyes tapasztalatok alapján (eső, folyó, tó).                                                                                                                 |
| Az emberi szervezet energiaszükséglete, felhasználása (normál testsúly, mértékletesség, változatosság). | Élelmiszerek tájékoztatójának megfigyelése.<br>Táplálkozás, életvitel, testsúly összefüggéseinek felfedezése.                                                                     |
| <b>Fogalmak</b>                                                                                         | Anyagi tulajdonság, megmunkálhatóság,                                                                                                                                             |

| <b>Témakör</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     | <b>Rendszerek</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | <b>Javasolt óraszám:<br/>12 óra</b> |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------|
| <b>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       | A megismerés módszereinek alkalmazása fokozott önállósággal és tartóssággal. A térbeli, időbeli tájékozódási képességek fejlesztése. Térképhasználati ismeretek bővítése. Nemzeti tudat erősítése. A kommunikációs, együttműködési képességek fejlesztése. Az analízis és szintetizáló gondolkodás, kauzális képesség fejlesztése. A rendszerező képesség fejlesztése. Ökológiai szemlélet alapozása, célirányos megfigyelésekre épülő tartós észlelés, rész-egész viszonyainak elemzése, összefüggések, kapcsolatrendszerek felfedezése.                                                                                                          |                                     |
| <b>Fejlesztési ismeretek</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       | <b>Fejlesztési tevékenységek</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                     |
| <i>Tér és idő</i><br>Tájékozódás a lakóhelyen és környékén, hely, irány, távolságok meghatározása.<br>Térkép .<br>Világtájak a valóságban és a térképen. A térkép tájolása. Iránytű.<br>Alaprajz, térképvázlat, síktérkép, domború térkép.<br>Hazánk térképe.<br>Domborzati viszonyokat jelölő színek, jelek.<br>Vizek ábrázolása a térképen.<br>Ciklusok a természetben (napszakok, évszakok, az élővilág változásai ennek megfelelően).<br>Az időmérés lehetőségei, eszközei (óra, perc, másodperc).<br>Időjárás.<br>Mozgás és idő összefüggése. | Tájékozódási gyakorlatok a lakóhelyen és környékén, az épített és természetes környezetben.<br>Az iránytű használatának gyakorlása.<br>Felszíni formák és világtájak ráismerési szinten.<br>Alaprajzok, egyszerű térképvázlatok rajzolása.<br>A látott, tapasztalt valóság ábrázolása homokasztalon, terepasztalon.<br>Vizsgálódáshoz, méréshez szükséges eszközök (óra, hőmérő) használatának gyakorlása.<br>Az időjárás elemeinek figyelemmel kísérése napszaknak és az adott évszaknak megfelelően.<br>Időjárás-jelentések értelmezése. Időjárási naptár készítése. Hőmérsékletmérések. Napi és évi változások figyelemmel kísérése, rögzítése. |                                     |

|                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                                                                                                                                                        | A napszakok és a Nap állásának megfigyelése, összekapcsolása. (A Hold változásainak megfigyelése.)                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
| Mezőgazdasági kultúrák (főbb kultúrnövényeink, tenyésztett állatok)<br>Élőlények a ház körül.                                                                                          | A gazdaságok hatékony működésének megfigyelése természetes környezetben, tanulmányi séták alkalmával.<br>Múzeumlátogatás, rövid beszámoló készítése a látottakról.<br>Összefüggések keresése, feltárása, a növénytermesztés, állattenyésztés között (komposztálás, trágyázás, állatok etetése, silózás, széna, szalma).<br>A rovarkártevőket pusztító hasznos állatok (énekesmadarak, sün, vakondok), és a biológiai növényvédelem összefüggéseinek felfedezése.<br>A kölcsönös egymásrautaltság felismerése konkrét példákban.<br>Az okos gazdálkodás és a fenntartható fejlődés összefüggésének felismerése. |
| Szerveződési szintek, hálózatok<br>Hálózatok a természetben és a mesterséges környezetben.<br>Táplálék, energiaellátás, úthálózat.<br>Élőlény és élőhely, a lakóház és a közműellátás. | Példák gyűjtése egy-egy élőhely táplálékláncaira és táplálékpiramisára.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
| <b>Fogalmak</b>                                                                                                                                                                        | Térkép, iránytű, felszíni forma, vizek, térképjel, időmérés, időjárási naptár, időjárás-jelentés, természeti és mesterséges környezet, hálózat, rendszer.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |

| <b>Témakör</b>                               | <b>Felépítés és működés kapcsolata</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 | <b>Javasolt óraszám:<br/>15 óra</b> |
|----------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------|
| <b>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</b> | Természettudományosan megalapozott megismerési, tapasztalatszerzési folyamatok elsajátítása. A megtartó emlékezet, kommunikációs, koncentrációs képesség fejlesztése. Kauzális gondolkodás fejlesztése, aktív részvétel vizsgálatokban, kísérletekben, önálló és csoportos munkában, helyes tanulási szokások, feladattudat elmélyítése, szabályok betartása. Az élővilág rendszerezése, ismeretek szerzése az életközösségekről és összetevőikről. Összefüggések elemi szintű megismerése, összefüggések felfedezése, környezettudatos attitűd formálása, ökológiai szemlélet alapozása, felelősségtudat fejlesztése, környezetszeretetre nevelés, kritikai érzék fejlesztése, fogalomalkotó gondolkodás fejlesztése. |                                     |

| Fejlesztési ismeretek                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                 | Fejlesztési tevékenységek                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p><i>Élőlények</i></p> <p>A virágos növények testfelépítése, életfeltételei (víz, levegő, talaj, napfény, hőmérséklet).</p> <p>Fás- és lágyszárú növények (szilva, szőlő). Szobanövények, kerti növények gondozása.</p> <p>Az állatok általános testfelépítése (egy gerinces és egy gerinctelen testfelépítés összehasonlítása /pl. házi és ház körül élő állatok/).</p> <p>Az állatok életfeltételei (élőhelyi feltételek, táplálék, víz).</p> <p>Az állatok életmódjának főbb jellemzői (aktív mozgás, táplálkozás, szaporodás, utódgondozás, viselkedés).</p> <p>Testfelépítés, testalkat, életmód kapcsolata (ragadozók, patások, halak, madarak).</p> <p>A testalkat változatossága.</p> |                                                                                 | <p>Egy-egy virágos növény részeinek, testfelépítésének vizsgálata (tulipán, petúnia). Nagyító használata.</p> <p>Rajzos vázlatok készítése.</p> <p>Kísérletek növényekkel (életfeltételek biztosítása, megvonása), elgondolások, következtetések.</p> <p>A növénygondozás alapszabályai, egy választott növény gondozása.</p> <p>Naplóvezetés.</p> <p>A gombák testfelépítésének, életfeltételeinek vizsgálata.</p> <p>Gombák és növények összehasonlítása irányított megfigyeléssel.</p> <p>Hasonlóságok és különbségek felfedezése.</p> <p>A gombafogyasztás szabályai!</p> <p>Néhány gerinces és gerinctelen állat testfelépítésének megfigyelése, vizsgálata.</p> <p>Csoportosítások megadott szempontok szerint.</p> <p>Jeles napok (Állatok világnapja, Madarak és fák napja).</p> <p>Tablók, rajzok készítése.</p> <p>Képek, filmek, állatkerti látogatások, kirándulások tapasztalatai alapján a fajok sokféleségének érzékelése.</p> |
| <b>Kulcsfogalmak/ fogalmak</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 | Virágos növény, állatcsoport, erdő, mező, víz, vízparti életközösség, időjárás. |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |

| Témakör                                                                              | Állandóság, változás                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | Javasolt óraszám: 10 óra                                                                                                |
|--------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</b>                                         | Természettudományos ismeretszerzési képesség fejlesztése. Az önálló ismeretszerzési képesség fejlesztése. Tapasztalatok, eredmények megfogalmazása szóban, rögzítése írásban, rajzban, kommunikációs képesség fejlesztése. Aktív részvétel vizsgálatokban, mérésekben, kísérletezésekben. Kooperatív technikák alkalmazása. Az élettelen természetben bekövetkező fizikai, kémiai, biológiai változások ismereteinek bővítése. Algoritmikus gondolkodás fejlesztése, technikai készség és kreatív képesség fejlesztése, a természet iránti pozitív attitűd erősítése. |                                                                                                                         |
| Fejlesztési ismeretek                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       | Fejlesztési tevékenységek                                                                                               |
| <p><i>Állapot</i></p> <p>Anyagok és testek minőségi és mennyiségi tulajdonságai.</p> |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       | <p>Anyagok, testek érzékelhető tulajdonságainak megfigyelése, felismerése, megnevezése, összehasonlítása. Egyszerű,</p> |

|                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                          |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                                                                      | mindennapi életben használható mérőeszközök alkalmazása.<br>Összehasonlítások végzése (hosszúság, tömeg, űrtartalom, hőmérséklet).<br>Mérések gyakorlása.<br>A gyakran használt mértékegységek fokozatos megismerése (kg, l, m, cm, °C). |
| <i>Változás</i><br>Változások környezetünkben<br>Természeti változások: víz halmazállapot-változásai | Példák gyűjtése, csoportosítása, folyamatok megfigyelése, tapasztalatok elmondása.                                                                                                                                                       |
| Fizikai változások.                                                                                  | Fizikai változásokra példák gyűjtése.                                                                                                                                                                                                    |
| Kémiai változások: égés, tűzvédelem.                                                                 | Tűz, égés, kára, haszna, kiinduló anyag és keletkezett anyagok összehasonlítása.                                                                                                                                                         |
| Biológiai változások: szaporodás, fejlődés, mozgás, táplálkozás, légzés.                             | Tanult növények, állatok közül egy-egy példán keresztül az életjelenségek felsorolása.<br>Változások felfedezése.                                                                                                                        |
| <i>Egyensúly, stabilitás</i>                                                                         | Egyszerű, hétköznapi példák, játékos kísérletek segítségével a fogalom bevezetése (mérleghinta, hőmérséklet-mérések, hideg-meleg-langyos).                                                                                               |
| <b>Fogalmak</b>                                                                                      | Minőségi és mennyiségi tulajdonság, mérőeszköz, fizikai, kémiai, biológiai változás,                                                                                                                                                     |

| <b>Témakör</b>                                                                                                                                                               | <b>Az ember megismerése és egészsége</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | <b>Javasolt óraszám:<br/>15 óra</b>                                                                                                                                           |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</b>                                                                                                                                 | A megismerő képesség és az önálló tanulás képességének fejlesztése, kommunikációs képesség, a szociális képesség fejlesztése. Törekvés erősítése az egészséges táplálkozási szokások betartására. Megfelelő viselkedési formák kialakítása és betartása betegségek, fertőzések, járványos betegségek esetén, a szociális együttélés szabályainak betartása, feladat- és szabálytudat erősítése. A másság elfogadása, sérült embertársaink segítése, mérlegelő gondolkodás fejlesztése, empátiakészség fejlesztése. |                                                                                                                                                                               |
| <b>Fejlesztési ismeretek</b>                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    | <b>Fejlesztési tevékenységek</b>                                                                                                                                              |
| <i>Testkép, testalkat, mozgás</i><br>Az emberi test arányai, méretviszonyai, testalkat, szimmetria.<br>Testtájak, testsúly, soványság, elhízás, a mozgás szerepe életünkben. |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    | A rendszeres mozgás és sport hatása és jelentőségének felismerése, összefüggés a mozgás és a normál testsúly fenntartása között.<br>Mozgássérült társak elfogadása, segítése. |



|                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p><i>Önfenntartás</i><br/>Az egészséges táplálkozás alapelvei, módjai.<br/>Tápanyagok, vitaminok.<br/>Szent-Györgyi Albert.<br/>Mennyiségi és minőségi szempontok.</p>                                      | <p>Törekvés az egészséges táplálkozás szabályainak betartására.<br/>Napi étrend összeállítása.<br/>A tudós munkájának megismerése.<br/>Információk gyűjtése, feldolgozása.</p>                                                                                                                                                                                         |
| <p>Személyi higiénia.<br/>Az érzékszervek védelme és tisztasága.<br/>Orvosi ellátás.<br/>Fertőző és járványos betegségek, védőoltás.<br/>Alapfokú elsősegélynyújtás.</p>                                     | <p>Helyes testápolás.<br/>Járványos és fertőző betegség esetén a szükséges előírások betartása.<br/>Veszélyhelyzetek felismerése otthon, az iskolában, a közlekedésben.<br/>Orvosi segítségnyújtás kérése, elfogadása, mentőhívás.<br/>Az előírások betartása.<br/>Teendők elsősegélynyújtáskor. Szituációs gyakorlatok.<br/>Plakátok, tablók elemzése, készítése.</p> |
| <p><i>Egyedfejlődés</i><br/>Az emberi egyedfejlődés szakaszai.<br/>Serdülőkori változások.</p>                                                                                                               | <p>Felismerés és összehasonlítás jellemző jegyek alapján.<br/>A serdülőkorra jellemző tulajdonságok gyűjtése.<br/>A szülői és saját tulajdonságok közötti hasonlóság keresése.</p>                                                                                                                                                                                     |
| <p><i>Magatartás</i><br/>Milyen vagyok, milyen szeretnék lenni.<br/>Önismeret, viselkedési normák, szabályok szerepe.<br/>Kapcsolatok társakkal és a családdal.<br/>Az iskolai élet szabályai, házirend.</p> | <p>Közösségi viselkedési normák ismerete.<br/>Képanyagok, filmek elemzése.<br/>Szituációs játékokban az önismeret fejlesztése.</p>                                                                                                                                                                                                                                     |
| <p><b>Fogalmak</b></p>                                                                                                                                                                                       | <p>Testméret, testalkat, tápanyag, testi és érzékszervi sérülés, járvány és fertőzés, betegség, elsősegélynyújtás, gyógyítási mód, magatartás.</p>                                                                                                                                                                                                                     |

| Témakör                                             | Környezet, fenntarthatóság                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     | Javasolt óraszám:<br>7 óra |
|-----------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------|
| <p><b>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</b></p> | <p>A megfigyelőképesség, az analízáló, szintetizáló képesség, a kauzális gondolkodás fejlesztése. A szóbeli és írásbeli kifejezőképesség fejlesztése, kritikai érzék fejlesztése, az ember természeti környezetéről, a környezeti rendszerek állapotáról, védelméről, fenntarthatóságáról szerzett ismeretek bővítése. Környezetvédő tevékenységek gyakorlása, információszerző képesség fejlesztése. A természetes és a kulturális értékek megbecsülése. Kauzális gondolkodás fejlesztése, kritikai érzék fejlesztése, felelősségtudat további erősítése.</p> |                            |

| Fejlesztési ismeretek                                                                                      |                                                                                                                                                                                   | Fejlesztési tevékenységek                                                                                                                                                                                                                                                                       |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <i>Globális környezeti rendszerek</i><br>Életvitel és fenntarthatóság.<br>Környezettudatos magatartás.     |                                                                                                                                                                                   | Helyes és helytelen magatartások elemzése.<br>Egyszerű megoldások keresése.<br>Az egyén lehetőségei a környezet megóvásában (étkezés, szelektív hulladékgyűjtés, fűtés, csomagolás, közlekedés).                                                                                                |
| A víz körforgása.<br>Időjárási jelenségek, folyamatok.<br>Táj és ember kapcsolata a Kárpát-medencében.     |                                                                                                                                                                                   | Kirándulásokon tapasztalatok gyűjtése, lejegyzése.                                                                                                                                                                                                                                              |
| <i>Környezeti tényezők</i><br>Kölcsönhatások a természetes, a mesterséges környezet és az időjárás között. |                                                                                                                                                                                   | Az éghajlat és az időjárás környezetre gyakorolt hatásainak megfigyelése, felismerése képek, filmek segítségével.<br>Megbeszélések, elemzések, rendszerezések, csoportosítások.<br>Épületek hő- és vízszigetelésének fontossága, egyszerű bemutató kísérletek megfigyelésével, megbeszélésével. |
| <b>Fogalmak</b>                                                                                            | Fenntarthatóság, időjárási jelenség, kölcsönhatás, környezetszennyeződés, veszélyeztetett faj, energiatakarékosság, szelektív hulladékgyűjtés, földrajzi fogalmak, térképismeret. |                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |

| Témakör                                                                                                                                                                                                                                                                                            | Tájékozódás a földrajzi térben                                                                                                                                                                                                                                       | Javasolt óraszám:<br>3 óra                                                                                                                                                         |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</b>                                                                                                                                                                                                                                                       | Az ismert tér fokozatos kitágítása. A térkép és a valóság kapcsolatának felismertetése. Összehasonlítás, differenciálás, analógiás gondolkodás fejlesztése. Tájékozódás a térképi ábrázolás jelrendszerének segítségével. A jelrendszer alkalmazása térábrázolásban. |                                                                                                                                                                                    |
| Fejlesztési ismeretek                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                      | Fejlesztési tevékenységek                                                                                                                                                          |
| <i>A tér és ábrázolása</i><br>1.1. Téregységek <ul style="list-style-type: none"> <li>– Személyes tér.<br/>A földrajzi tér: közvetlen környezet, lakóhely, környező táj, haza.</li> <li>– Térhierarchia (kis-, közép-, nagytáj; közigazgatási egységek és termelési területek, régiók).</li> </ul> |                                                                                                                                                                                                                                                                      | Tájékozódás a lakóhelyen, valamint annak szűkebb és tágabb környezetében.<br>A földrajzi tér fogalmának kialakítása a közeli és a tágabb környezetben.                             |
| 1.2. Térábrázolás <ul style="list-style-type: none"> <li>– Térrajz, útvonalrajz, menetvázlat, térképszerű ábrázolások, térképvázlat; úti- és helyszínrajz.</li> </ul>                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                      | A földrajzi tartalmak ábrázolása térképen, földgömbön. Méretarány, aránymérték értelmezése; tanári segítséggel távolságmérés különböző térképeken.<br>Modellalkotás terepasztalon. |

|                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <ul style="list-style-type: none"> <li>– Térképi ábrázolás: égtájak iránya, szín- és jelkulcs, felirat, aránymérték.</li> <li>– Térképfajták (pl. domborzati közigazgatási, turista-, autós, időjárési és kontúrtérkép).</li> <li>– Keresőhálózat.</li> </ul> | <p>Elemi térképolvasás (felismerés, keresés) gyakorlása. Eligazodás domborzati, közigazgatási és egyszerű tematikus és lakóhelyi környezetet ábrázoló térképen.</p> <p>Helyszínrajz, egyszerű vázlatrajz készítése a lakóhelyről és környékéről – bejárás, séta, a látott jellegzetes épületek, tereptárgyak rögzítése rajzzal.</p> <p>Tanári irányítással iránymeghatározás. .</p> |
| <b>Fogalmak</b>                                                                                                                                                                                                                                               | <p>Személyes tér. Földrajzi tér: közvetlen környezet, lakóhely, környező táj, haza. Iránymeghatározás. Térképi ábrázolás, térképjel. Térképfajta (domborzati, közigazgatási, turista-, autós, időjárési és kontúrtérkép).. aránymérték.</p>                                                                                                                                         |

| <b>Témakör</b>                                                                                                                                                                                                                                                                        | <b>Tájékozódás a hazai földrajzi, környezeti folyamatokról</b>                                                                                 | <b>Javasolt óraszám: 3 óra</b>                                                                                                                                                                        |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</b>                                                                                                                                                                                                                                          | Magyarország nagytájai megismertetése                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                       |
| <b>Fejlesztési ismeretek</b>                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                | <b>Fejlesztési tevékenységek</b>                                                                                                                                                                      |
| <p>5.1. Magyarország és a Kárpát-medence földrajza</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– A lakóhely, a hazai tájak, nagytájak és országrészek: természetföldrajzi jellemzői, természeti, erőforrásai, környezeti állapotuk.</li> <li>– Hazánk természeti adottságai</li> </ul> |                                                                                                                                                | <p>Szemléleti térképolvasás. Gyakorlatias térképhasználat. Tájékozódás Magyarország térképén.</p> <p>A tájak jellegzetességeinek megismerése, jellemzésük során földrajzi kifejezések használata.</p> |
| <b>Topográfiai ismeretek</b>                                                                                                                                                                                                                                                          | Kárpát-medence, Alföld, Kisalföld, Alpokalja, Dunántúli-dombság, Dunántúli- középhegység, Északi-középhegység, Budapest, Duna, Tisza, Balaton. |                                                                                                                                                                                                       |

| <b>Témakör</b>                                                                                                                                                                                                                                                      | <b>Tájékozódás a regionális és a globális földrajzi, környezeti folyamatokról</b>                                                                          | <b>Javasolt óraszám: 3 óra</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</b>                                                                                                                                                                                                                        | Az ember környezet-átalakító tevékenységéből következő természetkárosítás problémájának megismerése.                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
| <b>Fejlesztési ismeretek</b>                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                            | <b>Fejlesztési tevékenységek</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
| 6.1. Globális problémák<br>A helyi természetkárosítások következményei.<br>6.2. Fenntarthatóság<br>– Fogyasztási szokások változása; energiatakarékosság, hulladékkeletkezés, szelektív hulladékgyűjtés.<br>– Védett hazai és nemzetközi természeti értékek példái. |                                                                                                                                                            | Gyűjtőmunka: képek, cikkek a környezetet veszélyeztető emberi tevékenységekről, következményeiről (Száhel-övezet, esőerdők pusztulása, ózonlyuk) – az összefüggések megértése. Gyűjtés hazai katasztrófákról: tiszai ciánszennyezés, vörösiszap-szennyezés.<br><br>Példák gyűjtése tanári segítséggel a természetkárosítás megakadályozásának lehetőségeiről.<br>A környezetvédelem eszközeinek és fokozatainak megismerése. |
| <b>Fogalmak</b>                                                                                                                                                                                                                                                     | Globális probléma, urbanizálódás, környezettudatosság, energiatakarékosság, hulladék-keletkezés, szelektív hulladékgyűjtés, biotermék, természetkárosítás. |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |

|                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
|----------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végére</b> | <p>Aktív részvétel a kísérletek végzésében. Tanult és vizsgált anyagok jellemző tulajdonságainak ismerete. Kölcsönhatások, változások, folyamatok ismerete a mindennapi környezetben. Egyre önállóbb tapasztalatszerzés, a tapasztalatok megfogalmazása és lejegyzése írásban és rajzban.</p> <p>Ismeretek a különféle energiaforrásokról, törekvés az energiatakarékos életmódra.</p> <p>Környezetünkben található egyes természeti és technikai rendszerek ismerete. Életközösségek élő és élettelen összetevőinek megkülönböztetése, ismeretek az élőlények, az emberi test felépítéséről. Az egészséges életmód feltételeinek ismerete. Aktív részvétel a környezetvédő tevékenységekben. Tájékozottság a Naprendszerrel, a bolygókról. Térképismeret, térképhasználat. IKT-eszközök használata.</p> <p>A közvetlen földrajzi térben való tájékozódáshoz szükséges topográfiai fogalmakat a tanuló felismeri a térképen és a földgömbön. Látja a térkép és a valóság kapcsolatát. Ismeri a Föld alakját. Megérti, hogy a térkép a valóság sajátos ábrázolása. Tud tájékozódni egyszerű térkép, térképvázlat alapján. Segítséggel képes műveletvégzésre a térképen, földgömbön. Képes elemi térképolvasásra (felismerés, keresés) és szemléleti térképolvasásra. Ismeri a történelmi és a földtörténeti időegységek időnagyságrendi és időtartambeli különbözőségét. A tanuló</p> |
|----------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

|  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
|--|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|  | <p>megérti, hogy a Föld története sokkal régebben kezdődött, mint az emberisége. Tudja, hogy összefüggés van a Föld mozgásai és az időszámítás között. Tudja, hogy a felszín folyamatos változásban van. Ismeri a hegységképződési folyamatokat. A fenntartható fejlődés érdekében belátja a nyersanyagok és energiahordozó-készletek végeessége miatti takarékoság szükségességét. Az energiatakarékos magatartás szükségességét megérti, követését elfogadja. Belátja az emberiség jövője, fennmaradása szempontjából fontos problémákat: ivóvízkészletek és energiaforrások biztosítása. Ismer a földrajzi környezetre kifejtett emberi hatásokat, és azokból adódó problémákat. Ismeri Magyarország nagytájainak átfogó természet- és gazdaságföldrajzi jellegzetességeit. Képről megismeri lakóhelye és a főváros nevezetes épületeit. Magyarország tipikus tájait képről szóban képes jellemezni.</p> <p>(A tanulók a tevékenységek végzésében és a teljesítményekben az önállóság szempontjából nagy egyéni különbségeket mutathatnak.)</p> |
|--|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

## 6. évfolyam

A tantárgy tanítása során a következő nevelési célokat valósítjuk meg: szabályokhoz való rugalmas alkalmazkodás képességének fejlesztése, a feladattudat erősítése. A megismert történelmi, kulturális és természeti értékeink alapján a nemzeti összetartozás érzésének erősítése. Éntudat és énkép fejlesztése. Pozitív erkölcsi tapasztalatok erősítése. Az egészséges életmódra való tudatos törekvés technikáinak elsajátítása. A mozgás és az egészséges életmód kapcsolatának felismerése. A szociális érzékenység fejlesztése, az együttérző, segítő magatartás erősítése. A környezetkímélő, takarékos magatartás, a természet és az épített környezet iránti szeretet és a megóvás igénye, törekvés az önálló tanulásra, együttműködő, kooperatív, interaktív technikák alkalmazására.

Kiemelt fejlesztési cél és feladat az életkorral és a sajátos nevelési igényekkel összhangban lévő, az egyén sajátosságaira és lehetőségeire építő megismerési módszerek megtanítása. A pedagógus feladata erős figyelmet fordítani arra, hogy a tanulók a periodikus változásokat, összefüggéseket megértsék, a kapcsolatokat felismerjék a növény- és állatvilág vonatkozásában, valamint az élettelen természet kapcsolatában. A tanulók számára fontos, hogy közvetlen tapasztalatokat gyűjtsenek, ezért kell lehetővé tenni a vizsgáló és kísérletező eszközök rendszeres használatát.

A tanulók képessé válnak a tantárgy sajátos földrajzi ismerethordozók – térkép, földgömb, ábrák – használatára, valamint az IKT-eszközök tanári segítséggel történő célszerű alkalmazására. Fejlődik kommunikációs képességük, a tananyag feldolgozása során bővül szókincsük, fejlődik szövegértésük és a feladatmegoldásokhoz kapcsolódóan értékelési helyzetekben önértékelésük, önismeretük. A matematikai kompetencia birtokában képesek számadatok összevetésére, grafikonok, diagramok leolvasására, elemzésére.

| Témakör                                                                                            | Óraszám |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------|---------|
| Anyag, energia, információ                                                                         | 7 óra   |
| Rendszerek                                                                                         | 8 óra   |
| Felépítés és működés kapcsolata                                                                    | 5 óra   |
| Állandóság, változás                                                                               | 5 óra   |
| Környezet, fenntarthatóság                                                                         | 7 óra   |
| Tájékozódás a földrajzi térben                                                                     | 7 óra   |
| Tájékozódás az időben                                                                              | 5 óra   |
| Tájékozódás a környezet anyagairól és jelenségeiről                                                | 10 óra  |
| Tájékozódás a környezet kölcsönhatásairól – A társadalmi-gazdasági élet szerveződése és folyamatai | 10 óra  |
| Tájékozódás a hazai földrajzi, környezeti folyamatokról                                            | 5 óra   |
| Tájékozódás a regionális és a globális földrajzi, környezeti folyamatokról                         | 3 óra   |
| Összesen                                                                                           | 72 óra  |

| Témakör                                      | Anyag, energia, információ                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          | Javasolt óraszám: 7 óra |
|----------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------|
| <b>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</b> | Természettudományosan megalapozott, tanulók által megfigyelhető tapasztalatok bővítése, alkalmazása, az érdeklődés, a kíváncsiság, a motiváció erősítése az élettelen természet anyagai és jelenségei iránt. Kommunikációs képesség, kauzális gondolkodás fejlesztése. A szociális képesség fejlesztése csoportmunka során. Aktív részvétel biztosítása a kísérletekben. Önálló megismerés, tapasztalatok rögzítése szóban, írásban, rajzban. Egyszerű információk feldolgozási képességének fejlesztése, szociális érzékenység, felelősségtudat fejlesztése, ok-okozati összefüggések felismerése. |                         |

| Fejlesztési ismeretek                                                                                                                                                                                                                                                                     | Fejlesztési tevékenységek                                                                                                                                                                                                        |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <i>Kölcsönhatások, erők</i><br>Egyszerű kölcsönhatások a mindennapi környezetben (mechanikai, melegítés, hűtés, mágneses vonzás, taszítás, halmazállapot-változások, térfogatváltozás (hőterjedés, hőtágulás, hőáramlás, hőszugárzás), statikus, elektromasszázs, hang- és fényforrások). | A vizsgálódáshoz, méréshez szükséges eszközök használatának gyakorlása. Ok-okozati összefüggések felismerése. Jelenségek, változások felismerése, elemzése irányítással. A mágneses jelenség megfigyelése játékos kísérletekkel. |
| <i>Energia</i><br>Energiaforrások a háztartásban.                                                                                                                                                                                                                                         | A tapasztalatok összehasonlítása a mindennapi élet történéseivel. Egyszerű                                                                                                                                                       |

|                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>Energia, energiafajták.<br/>Az elektromos energia felhasználása, szerepe a mindennapi életben (fűtés, főzés, hűtés...).</p> <p>Megújuló és nem megújuló energiaforrások.</p> | <p>kísérletek végzése a hang, fény, anyag kapcsolatára.<br/>Az energia elemi szintű értelmezése.<br/>Energiahordozók megfigyelése (fűtőanyagok, üzemanyagok, tápanyagok).<br/>Ábrák, képek megfigyelése, elemzése adott szempontok szerint folyamatos segítséggel.<br/>Összefüggések felfedezése.</p> |
| <b>Fogalmak</b>                                                                                                                                                                 | kölcsönhatás, mértékegység, energiafajta, energiaforrás                                                                                                                                                                                                                                               |

| <b>Témakör</b>                                                                                                                                                       | <b>Rendszerek</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 | <b>Javasolt óraszám: 8 óra</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</b>                                                                                                                         | <p>A megismerés módszereinek alkalmazása fokozott önállósággal és tartóssággal. A térbeli, időbeli tájékozódási képességek fejlesztése. Térképhasználati ismeretek bővítése. Nemzeti tudat erősítése. A kommunikációs, együttműködési képességek fejlesztése. Az analízáló és szintetizáló gondolkodás, kauzális képesség fejlesztése. A rendszerező képesség fejlesztése. Ökológiai szemlélet alapozása, célirányos megfigyelésekre épülő tartós észlelés, rész-egész viszonyainak elemzése, összefüggések, kapcsolatrendszerek felfedezése.</p> |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
| <b>Fejlesztési ismeretek</b>                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   | <b>Fejlesztési tevékenységek</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
| <p><i>Mezőgazdasági kultúrák (főbb kultúrnövényeink, tenyésztett állatok)</i></p>                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   | <p>A gazdaságok hatékony működésének megfigyelése természetes környezetben, tanulmányi séták alkalmával.<br/>Múzeumlátogatás, rövid beszámoló készítése a látottakról.<br/>Összefüggések keresése, feltárása, a növénytermesztés, állattenyésztés között (komposztálás, trágyázás, állatok etetése, silózás, széna, szalma).<br/>A rovarkártevőket pusztító hasznos állatok (énekesmadarak, sün, vakondok), és a biológiai növényvédelem összefüggéseinek felfedezése.<br/>A kölcsönös egymásrautaltság felismerése konkrét példákban.<br/>Az okos gazdálkodás és a fenntartható fejlődés összefüggésének felismerése.</p> |
| <p><i>Szerveződési szintek, hálózatok</i><br/>Hálózatok a természetben Táplálék, energiaellátás, úthálózat.<br/>Élőlény és élőhely, a lakóház és a közműellátás.</p> |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   | <p>Példák gyűjtése egy-egy élőhely táplálékláncaira és táplálékpiramisára.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
| <b>Fogalmak</b>                                                                                                                                                      | természeti és mesterséges környezet,                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |

| Témakör                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              | Felépítés és működés kapcsolata                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        | Javasolt óraszám: 5 óra                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         | Természettudományosan megalapozott megismerési, tapasztalatszerzési folyamatok elsajátítása. A megtartó emlékezet, kommunikációs, koncentrációs képesség fejlesztése. Kauzális gondolkodás fejlesztése, aktív részvétel vizsgálatokban, kísérletekben, önálló és csoportos munkában, helyes tanulási szokások, feladattudat elmélyítése, szabályok betartása. Az élővilág rendszerezése, ismeretek szerzése az életközösségekről és összetevőikről. Összefüggések elemi szintű megismerése, összefüggések felfedezése, környezettudatos attitűd formálása, ökológiai szemlélet alapozása, felelősségtudat fejlesztése, környezetszeretetre nevelés, kritikai érzék fejlesztése, fogalomalkotó gondolkodás fejlesztése. |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
| Fejlesztési ismeretek                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        | Fejlesztési tevékenységek                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
| <i>Élőlények</i><br>A virágos növények testfelépítése, életfeltételei (víz, levegő, talaj, napfény, hőmérséklet). Szobanövények, kerti növények gondozása. Ehető és mérgező gombák (testfelépítés, tápanyagfelvétel, szaporodás). Az állatok általános testfelépítése (egy gerinces és egy gerinctelen testfelépítés összehasonlítása /pl. házi és ház körül élő állatok/). Az állatok életfeltételei (élőhelyi feltételek, táplálék, víz). Az állatok életmódjának főbb jellemzői (aktív mozgás, táplálkozás, szaporodás, utódgondozás, viselkedés). Testfelépítés, testalkat, életmód kapcsolata (ragadozók, patások, halak, madarak). A testalkat változatossága. |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        | Nagyító használata.<br>Rajzos vázlatok készítése.<br>Kísérletek növényekkel (életfeltételek biztosítása, megvonása), elgondolások, következtetések.<br>A növénygondozás alapszabályai, egy választott növény gondozása.<br>Naplóvezetés.<br>A gombák testfelépítésének, életfeltételeinek vizsgálata.<br>Gombák és növények összehasonlítása irányított megfigyeléssel.<br>Hasonlóságok és különbségek felfedezése.<br>A gombafogyasztás szabályai!<br>Néhány gerinces és gerinctelen állat testfelépítésének megfigyelése, vizsgálata.<br>Csoportosítások megadott szempontok szerint.<br>Jeles napok (Állatok világnapja, Madarak és fák napja).<br>Tablók, rajzok készítése.<br>Képek, filmek, állatkerti látogatások, kirándulások tapasztalatai alapján a fajok sokféleségének érzékelése. |
| <i>Életközösségek</i><br>Életközösségek a lakókörnyezetben vagy egy közeli természetes élőhelyen. Természetvédelem, természeti értékek megőrzésének lehetőségei.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        | Hazai mezők, rétek, erdőségek, vizek, vízpartok legjellemzőbb élőlényeinek megfigyelése.<br>Kirándulások, filmek, képek segítségével az élőlények és élettelen összetevők közötti kapcsolatrendszerek felfedezése.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
| <i>Az élővilág rendszerezése</i>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        | Példák gyűjtése, rendszerezés, konkretizálás, általánosítás, megkülönböztetés, azonosítás.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |



|                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                               |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Legjellegzetesebb élőlénycsoportok.<br>Gombák, növények, állatok.<br>A hierarchikus rendszerek megismerése<br>(gerinces, gerinctelen, emlős...).                                               |                                                                                                                               |
| <i>Föld, Nap, Naprendszer</i><br>Bolygórendszerünk, bolygók megnevezése.<br>A Föld tengelyforgása, keringése a Nap körül.<br>Időjárás, éghajlati övek, évszakok.<br>A napsugárzás jelentősége. | A Nap, Föld, Hold kölcsönhatásainak elemi szintű megismerése.<br>Látogatás a Planetáriumba.<br>Filmek, képek, ábrák elemzése. |
| <b>Kulcsfogalmak/<br/>fogalmak</b>                                                                                                                                                             | Virágos növény, állatcsoport, erdő, mező, víz, vízparti életközösség, időjárás.                                               |

| <b>Témakör</b>                                                                                                                                                                           | <b>Állandóság, változás</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | <b>Javasolt<br/>óraszám:<br/>5 óra</b>                                                                                                                                                       |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>A témakör<br/>nevelési-fejlesztési<br/>céljai</b>                                                                                                                                     | Természettudományos ismeretszerzési képesség fejlesztése. Az önálló ismeretszerzési képesség fejlesztése. Tapasztalatok, eredmények megfogalmazása szóban, rögzítése írásban, rajzban, kommunikációs képesség fejlesztése. Aktív részvétel vizsgálatokban, mérésekben, kísérletezésekben. Kooperatív technikák alkalmazása. Az élettelen természetben bekövetkező fizikai, kémiai, biológiai változások ismereteinek bővítése. Algoritmikus gondolkodás fejlesztése, technikai készség és kreatív képesség fejlesztése, a természet iránti pozitív attitűd erősítése. |                                                                                                                                                                                              |
| <b>Fejlesztési ismeretek</b>                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       | <b>Fejlesztési tevékenységek</b>                                                                                                                                                             |
| <i>Változás</i><br>Változások környezetünkben<br>Természeti változások: víz halmazállapot-változásai, kőzetek mállása, aprózódása.<br>Technikai változások: darabolás, darálás, faragás. |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       | Példák gyűjtése, csoportosítása, folyamatok megfigyelése, tapasztalatok elmondása.                                                                                                           |
| Újrahasznosítás.                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       | Szelektív hulladékgyűjtés gyakorlása iskolai és otthoni környezetben.                                                                                                                        |
| Az ember természet alakító tevékenységei.                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       | Példák gyűjtése, keresése az ember felszín- és tájformáló tevékenységére (külszíni fejtés, mészkőbányák, cementgyártás).<br>Törekvés felismerése a táj eredeti arculatának visszaállítására. |
| <b>Fogalmak</b>                                                                                                                                                                          | Minőségi és mennyiségi tulajdonság, mérőeszköz, fizikai, kémiai, biológiai változás, termékkészítési folyamat, újrahasznosítás, információfeldolgozás.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                              |

| Témakör                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             | Környezet, fenntarthatóság                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              | Javasolt<br>óraszám:<br>7 óra                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>A témakör<br/>nevelési-fejlesztési<br/>céljai</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                | A megfigyelőképesség, az analízáló, szintetizáló képesség, a kauzális gondolkodás fejlesztése. A szóbeli és írásbeli kifejezőképesség fejlesztése, kritikai érzék fejlesztése, az ember természeti környezetéről, a környezeti rendszerek állapotáról, védelméről, fenntarthatóságáról szerzett ismeretek bővítése. Környezetvédő tevékenységek gyakorlása, információszerző képesség fejlesztése. A természetes és a kulturális értékek megbecsülése. Kauzális gondolkodás fejlesztése, kritikai érzék fejlesztése, felelősségtudat további erősítése. |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
| <b>Fejlesztési ismeretek</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         | <b>Fejlesztési tevékenységek</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
| Az élőlényekre ható élettelen környezeti tényezők.<br>Az élőlények alkalmazkodása a környezeti tényezőkhez, feltételekhez (levegő, víz, talaj, hőmérséklet, fényviszonyok).                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         | Példák gyűjtése a növények, állatok alkalmazkodásáról (növények és fényviszonyok, vízigény, hőmérséklet, állatok, téli álm, kültakaró, költözés).                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
| <i>A környezeti rendszerek állapota, védelme, fenntarthatósága</i><br>A környezeti állapot és az ember egészsége.<br>A környezetszennyezés jellemző esetei, következményei (levegő-, víz-, talajszennyezés).<br>Az élőhelyek pusztulásának okai, következményei.<br>Megtartás lehetőségei.<br>Veszélyeztetett fajok védelme (túzok, parlagi sas, fekete gólya, pilisi len, magyar kőkorcsin).<br>Energiatakarékosság.<br>Szelektív hulladékgyűjtés. |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         | Természetközeli és leromlott állapotú élőhelyek megfigyelése sétákon, kirándulásokon. Tapasztalatok megbeszélése, tablók, plakátok készítése, összefüggések keresése a tiszta, egészséges környezet és a szennyezett környezet hatásairól az ember egészségi állapotára.<br>Részvétel a jeles napok alkalmával rendezett környezetvédelmi megmozdulásokon (szemétszedés).<br>A környezetvédelmi problémák felismerése. Kirándulások, filmek segítségével tájékozódás nemzeti parkjainkról, tájvédelmi körzetekről.<br>Könyvek, internet segítségével ismeretek gyűjtése kiemelten védett természeti értékeinkről. |
| <i>A Föld szépsége, egyedisége</i><br>A Kárpát-medence természeti és kulturális értékei.<br>Hazánk nagy tájai, vizei és felszínformái, éghajlati sajátosságai.<br>Jellegzetes növénytakarójuk, állatviláguk.                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         | Ismeretterjesztő kiadványok, filmek segítségével ismeretek bővítése, érdekességek, értékek felfedezése.<br>A térkép használata, térképismeret.<br>A földrajzi fogalmak ismerete.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
| <b>Fogalmak</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     | Fenntarthatóság, időjárási jelenség, kölcsönhatás, környezetszennyeződés, veszélyeztetett faj, energiatakarékosság, szelektív hulladékgyűjtés, földrajzi fogalmak, térképismeret.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |

| <b>Témakör</b>                                                                                                                                                                                                                                                                   | <b>Tájékozódás a földrajzi térben</b>                                                                                                                                                                                                                                | <b>Javasolt óraszám: 7 óra</b>                                                                                                                                            |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</b>                                                                                                                                                                                                                                     | Az ismert tér fokozatos kitágítása. A térkép és a valóság kapcsolatának felismertetése. Összehasonlítás, differenciálás, analógiás gondolkodás fejlesztése. Tájékozódás a térképi ábrázolás jelrendszerének segítségével. A jelrendszer alkalmazása térábrázolásban. |                                                                                                                                                                           |
| <b>Fejlesztési ismeretek</b>                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                      | <b>Fejlesztési tevékenységek</b>                                                                                                                                          |
| <i>A tér és ábrázolása</i><br>1.1. Téregységek <ul style="list-style-type: none"> <li>Földrészek és óceánok.<br/>A kontinensek neve, egymástól való távolsága.</li> <li>Térhierarchia (kis-, közép-, nagytáj; közigazgatási egységek és termelési területek, régiók).</li> </ul> |                                                                                                                                                                                                                                                                      | A földrajzi tér fogalmának kialakítása a közeli és a tágabb környezetben.<br>Ismerkedés a földgömbbel.<br>Tájékozódás a földgömbön és a Föld természetföldrajzi térképén. |
| 1.2. Térábrázolás <ul style="list-style-type: none"> <li>földrajzi fókuszát.</li> </ul>                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                      | Segítséggel keresés a földrajzi fókuszát alkalmazásával.                                                                                                                  |
| <b>Fogalmak</b>                                                                                                                                                                                                                                                                  | Személyes tér. Földrajzi tér: közvetlen környezet, lakóhely, környező táj, haza. Iránymeghatározás. Térképi ábrázolás, térképjel. Térképfajta (domborzati, közigazgatási, turista-, autós, időjárási és kontúrtérkép). Földrajzi fókuszát. arányérték.               |                                                                                                                                                                           |
| <b>Topográfiai ismeretek</b>                                                                                                                                                                                                                                                     | Európa, Ázsia, Afrika, Észak- és Dél-Amerika, Ausztrália, Antarktika, Atlanti-óceán, Csendes-óceán, Indiai-óceán.                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                           |

| <b>Témakör</b>                                                                                                                                                                                                                               | <b>Tájékozódás az időben</b>                                                                                                                                                                                                                              | <b>Javasolt óraszám: 5 óra</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</b>                                                                                                                                                                                                 | Tér-, időorientációs képesség fejlesztése. Jelenségek, folyamatok megfigyelése, a tapasztaltak adott szempontok szerinti rendezése. A természetföldrajzi folyamatok és a történelmi események időnagyságrendi és időtartambeli különbségeinek érzékelése. |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
| <b>Fejlesztési ismeretek</b>                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                           | <b>Fejlesztési tevékenységek</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
| <i>Az idő</i><br>2.1. Időegységek <ul style="list-style-type: none"> <li>A napi, az évi, a történelmi és a földtörténelmi időegységek.</li> <li>Földrajzi-környezeti folyamatok időbeli nagyságrendje, időtartama példák alapján.</li> </ul> |                                                                                                                                                                                                                                                           | Időnagyságrendi és időtartambeli különbségeinek összehasonlító tapasztalása – időszalag készítése, lejárása, hosszúságának vizuális és mozgásos érzékelése.<br>Jelenségek (pl. a Föld mozgásaihoz kötődő változások) szabályszerű ismétlődésének felismerése.<br>A rövidebb távú természeti, társadalmi és környezeti folyamatok áttekintése hazai konkrét példák alapján – periodikusan |

|                                                                                                               |                                                                                                                            |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                                                                               | bekövetkező jelenségek, váltakozó folyamatok felismerése.                                                                  |
| 2.2. Időrend<br>Földrajzi-környezeti folyamatok, földtörténeti események időrendje regionális példák alapján. | A környezeti folyamatok időrendiségének felismerése konkrét példákban.                                                     |
| <b>Fogalmak</b>                                                                                               | Napi, évi, történelmi és földtörténeti időegység, tengely körüli forgás, Nap körüli keringés; évszak, napszak, váltakozás. |

| <b>Témakör</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          | <b>Tájékozódás a környezet anyagairól és jelenségeiről</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    | <b>Javasolt óraszám: 10 óra</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            | <p>A tanulók érdeklődésének felkeltése a természetben előforduló anyagok, felhasználásuk, hasznosíthatóságuk iránt. Az ismeretszerzés, tanulás során a földrajzi környezetben történő eligazodás képességének fejlesztése.</p> <p>A felszínformák és kialakulásuk, a hegységképződés és a lepusztulás-feltöltődés megértése. A felszín folyamatos változásának belátása.</p> <p>A hazai tájak életközösségeinek ökológiai szemléletű jellemzése, az élőhelyek földrajzi sajátosságainak, kapcsolatainak, folyamatos változásának felismertetése.</p> <p>Az időjárás és az éghajlat jelenségeinek értelmezése, konkrét Kárpát-medencei példák alapján.</p> <p>A nyersanyagok és energiahordozó-készletek végeessége miatti takarékoság szükségességének beláttatása.</p> <p>Kooperatív technikák alkalmazása során az együttműködési képesség fejlesztése.</p> |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
| <b>Fejlesztési ismeretek</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               | <b>Fejlesztési tevékenységek</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
| <i>Tájékozódás a környezet anyagairól és jelenségeiről</i><br>3.1. Anyagok, anyagi rendszerek <ul style="list-style-type: none"> <li>A tanulók szűkebb és tágabb környezetében előforduló ásványok és kőzetek, nyersanyagok és energiahordozók, illetve talajtípusok példái, jelentőségük a természetben, a társadalmi-gazdasági életben.</li> <li>Környezetet károsító anyagok és hatásaik.</li> </ul> |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               | <p>Érzékszervi vizsgálatok alapján egyszerű megfigyelő eszközök használatával összehasonlítások megtétele – szín, keménység, szag, mintázat.</p> <p>Az emberi tevékenységek által okozott környezetkárosító kölcsönhatások, folyamatok megismerése konkrét példákban: levegő-, talaj-, vízszennyezés.</p> <p>A háztartásban használt energiahordozók és nyersanyagok jelentőségének felismerése. Példák gyűjtése az energiatakarékos magatartás lehetőségeire.</p> <p>Válogatás tanári irányítással információs anyagokban és gyűjteményekben (könyv- és médiatár, kiállítási–múzeumi anyagok).</p> |
| 3. 2. Geoszféra                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               | Információk szerzése, kezelése, csoportosítása eltérő szempontok szerint.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <ul style="list-style-type: none"> <li>– Felszínformák (hegységek, síkságok kialakulása).</li> <li>– Kiemelkedések és lepusztulások, feltöltődések. Hegységképződés. A szél, a víz, a jég felszínalakító munkája. Jellegzetes felszínformák.</li> <li>– Időjárási-éghajlati elemek, jelenségek, légköri alapfolyamatok –felmelegedés, a víz körforgása és halmazállapot-változásai, csapadékképződés.</li> <li>– Éghajlati elemek változásai, éghajlat-módosító tényezők, éghajlatok jellemzői, társadalmi-gazdasági hatások hazai és regionális példák alapján.</li> <li>– A szél. A csapadék kialakulása és fajtái. A napsugárzás és a felmelegedés. A levegő hőmérséklete és változása.</li> </ul> | <p>Szövegek feldolgozása, vizuálisan megjelenő információk (térképek, grafikonok) feldolgozása, értelmezése, magyarázata tanári irányítással.</p> <p>A felszín fejlődésében törvényszerűségek felismerése, következtetések levonása.</p> <p>A természeti környezet közvetlen fellelhető hatásainak felismerése a társadalmi-gazdasági folyamatokban (hazai példák alapján).</p> <p>Az időjárás elemeinek szemléletes, közvetlen tapasztalására épülő megfigyelése; szövegek értelmezése.</p> <p>Az időjárási elemek felismerése megfigyelések, leírások nyomán.</p> |
| <p>3.3. Földrajzi övezetesség</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– Vízszintes földrajzi övezetesség</li> <li>– Forró és hideg éghajlatú tájak</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | <p>A vízszintes földrajzi övezetesség természeti, társadalmi-gazdasági és környezeti megnyilvánulásainak és hatásainak felfedezése.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
| <p>3.4. Égitestek</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– Az égitestek látszólagos mozgása.</li> <li>– A Föld mozgásai és ezek következményei.</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
| <p><b>Fogalmak</b></p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                | <p>Ásvány, kőzet, energiahordozó, ipari nyersanyag, mészkő, gránit, bazalt, homok, szén, felszínforma, hegység, síkság, hegységképződés, lepusztulás, kiemelkedés, feltöltődés; Ráktérítő, Baktérítő; vízszintes földrajzi övezetesség, az égitestek látszólagos mozgása; időjárási-éghajlati elem, napsugárzás, hőmérséklet, szél, csapadék, a víz körforgása, éghajlat-módosító tényező, talajtípus, napszak, évszak, váltakozás.</p>                                                                                                                             |

| Témakör                                                                                                    | Tájékozódás a környezet kölcsönhatásairól – A társadalmi-gazdasági élet szerveződése és folyamatai                                                                                                                                                                                                                                                                                           | Javasolt óraszám: 10 óra |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------|
| <p><b>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</b></p>                                                        | <p>Elemi fogalmak kialakítása az emberek gazdasági tevékenységéről, a termelés természeti feltételeiről. Az IKT-eszközök használatának gyakoroltatása, a szerzett információk alkalmazása a tananyag feldolgozása során. Összefüggések megértetése és megértetése egy táj, ország, kontinens természeti adottságai és gazdasága között. Együttműködési készség kialakítása, fejlesztése.</p> |                          |
| <p><b>Fejlesztési ismeretek</b></p>                                                                        | <p><b>Fejlesztési tevékenységek</b></p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                          |
| <p><i>Tájékozódás a környezet kölcsönhatásairól</i><br/>4.1. A társadalmi-gazdasági élet szerveződése.</p> | <p>A társadalmi-gazdasági élet természeti adottságokkal való kapcsolatainak felismerése a lakóhelyről és környékéről vett</p>                                                                                                                                                                                                                                                                |                          |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <ul style="list-style-type: none"> <li>– A népesség területi eloszlása, a népességszám és befolyásoló tényezői, regionális különbségek.</li> <li>– A kulturális élet földrajzi alapjai (nyelvek, vallások).</li> <li>– A termelés természeti feltételei, a természeti erőforrások felhasználása.</li> <li>– A gazdasági ágazatok (mezőgazdaság, ipar, szolgáltatások), szerepük a földrészek, térségek, országok gazdasági életében.</li> </ul> | <p>példák alapján. A letelepedést lehetővé tevő környezeti természeti tényezők megfigyelése.</p> <p>Információgyűjtés tanári irányítással (földrajzi helyek, térképek keresése, digitális lexikonhasználat).</p> <p>Tematikus képanyagok elemzése, összehasonlítása.</p> <p>A helyi környezet (iskola, település) természeti, társadalmi, gazdaságtörténeti, környezeti értékeinek és problémáinak felismerése közvetlen tapasztalatszerzés alapján.</p> <p>Számadatok összevetése, grafikonok, diagramok leolvasása.</p> |
| <b>Fogalmak</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 | <p>Népesség, kultúra, településtípus (tanya, falu, város), termelés, természeti erőforrás, mezőgazdaság, bányászat, ipar, szolgáltatás, földrajzi fekvés, felszín, éghajlat, vízrajz, gazdasági ágazat, természeti és társadalmi kölcsönhatás, környezetkárosító hatás, mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, hegyvidék, bányakincs, kitermelés, hőerőmű, környezetszennyezés (levegőszennyezés, vízszennyezés).</p>                                                                                                             |

| <b>Témakör</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       | <b>Tájékozódás a hazai földrajzi, környezeti folyamatokról</b>                                                                                                                                                                        | <b>Javasolt óraszám: 5 óra</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         | <p>Magyarország nagytájai átfogó természet- és gazdaságföldrajzi jellegzetességeinek megismertetése. Múltunk jelentős alakjain, híres emberein keresztül a hazai táj ismeretén alapuló, a haza iránti pozitív érzelmek erősítése.</p> |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
| <b>Fejlesztési ismeretek</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                       | <b>Fejlesztési tevékenységek</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
| <p>5.1. Magyarország és a Kárpát-medence földrajza</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– A nemzeti kultúra és a magyarság nemzetközi híre: híres utazók, tudósok, szellemi és gazdasági termékek, történelmi, kulturális és vallási hagyományok, hungarikumok.</li> <li>– A lakóhely, a hazai tájak, nagytájak és országrészek: természetföldrajzi jellemzői, természeti, társadalmi erőforrásai, társadalmi-gazdasági folyamatai, környezeti állapotuk.</li> <li>– Hazánk természeti adottságai és a társadalmi-gazdasági élet kapcsolatai: közvetlen környezetünk társadalmi-gazdasági élete, a társadalmi-gazdasági élet tájanként eltérő természeti feltételei</li> </ul> |                                                                                                                                                                                                                                       | <p>Szemléleti térképolvasás. Gyakorlatias térképhasználat. Tájékozódás Magyarország térképén.</p> <p>Magyar utazók feljegyzéseinek, útleírásainak feldolgozása. Szemelvények olvasása.</p> <p>Információgyűjtés tanári irányítással (földrajzi helyek, térképek keresése, digitális lexikonhasználat). Gyűjtőmunka – világraszóló felfedezések, híres magyarok. Tablókészítés.</p> <p>A társadalmi-gazdasági élet természeti adottságokkal való kapcsolatainak felismerése a lakóhelyről és környékéről vett példák alapján.</p> |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>és lehetőségei, környezettől függő életmódok összehasonlítása, hagyományai, a gazdasági környezet változásai, idegenforgalmi vonzerő, gazdasági és kereskedelmi kapcsolatok, a környező tájak környezeti állapotának hatása a hazai környezetre, a problémák kezelése.</p> <p>– A Kárpát-medence és hegységkerete mint természet- és társadalom-földrajzi egység: a medencejelleg érvénysülése a természeti adottságokon, hatás a gazdasági életben. A tájak természeti, kulturális, néprajzi, gazdaságtörténeti és környezeti értékei, átalakulása.</p> <p>– A magyarság által lakott, országhatáron túli területek, tájak közös és egyedi vonásai.</p> |                                                                                                                                                | <p>Az életmód és a gazdálkodás változásainak bemutatása a Kárpát-medencében az eltérő jellegű földrajzi tájakról való példák alapján. A helyi környezet (iskola, település) természeti, társadalmi, gazdaságtörténeti, környezeti értékeinek és problémáinak felismerése közvetlen tapasztalatszerzés alapján.</p> <p>A tájak jellegzetességeinek megismerése, jellemzésük során földrajzi kifejezések használata.</p> |
| <b>Fogalmak</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             | Főváros, hungarikum, világörökség.                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
| <b>Topográfiai ismeretek</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                | Kárpát-medence, Alföld, Kisalföld, Alpokalja, Dunántúli-dombság, Dunántúli- középhegység, Északi-középhegység, Budapest, Duna, Tisza, Balaton. |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |

| <b>Témakör</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       | <b>Tájékozódás a regionális és a globális földrajzi, környezeti folyamatokról</b>                                                                          | <b>Javasolt óraszám: 3 óra</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                         | Az ember környezet-átalakító tevékenységéből következő természetkárosítás problémájának megismerése.                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
| <b>Fejlesztési ismeretek</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                            | <b>Fejlesztési tevékenységek</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
| <p>6.1. Globális problémák<br/>A helyi környezetkárosítások következményei.</p> <p>6.2. Fenntarthatóság</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– Fogyasztási szokások változása; energiatakarékosság, hulladékkeletkezés, szelektív hulladékgyűjtés.</li> <li>– Védett hazai és nemzetközi természeti értékek példái.</li> </ul> |                                                                                                                                                            | <p>Gyűjtőmunka: képek, cikkek a környezetet veszélyeztető emberi tevékenységekről, következményeiről (Száhel-övezet, esőerdők pusztulása, ózonlyuk) – az összefüggések megértése. Gyűjtés hazai katasztrófákról: tiszai ciánszennyezés, vörösiszap-szennyezés.</p> <p>Példák gyűjtése tanári segítséggel a környezetkárosítás megakadályozásának lehetőségeiről.</p> <p>A környezetvédelem eszközeinek és fokozatainak megismerése.</p> |
| <b>Fogalmak</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | Globális probléma, urbanizálódás, környezettudatosság, energiatakarékosság, hulladék-keletkezés, szelektív hulladékgyűjtés, biotermék, környezetkárosítás. |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |

|                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
|---------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p><b>Összegzett<br/>tanulási<br/>eredmények a két<br/>évfolyamos ciklus<br/>végére</b></p> | <p>Aktív részvétel a kísérletek végzésében. Tanult és vizsgált anyagok jellemző tulajdonságainak ismerete. Kölcsönhatások, változások, folyamatok ismerete a mindennapi környezetben. Egyre önállóbb tapasztalatszerzés, a tapasztalatok megfogalmazása és lejegyzése írásban és rajzban.</p> <p>Ismeretek a különféle energiaforrásokról, törekvés az energiatakarékos életmódra.</p> <p>Környezetünkben található egyes természeti és technikai rendszerek ismerete. Életközösségek élő és élettelen összetevőinek megkülönböztetése, ismeretek az élőlények, az emberi test felépítéséről. Az egészséges életmód feltételeinek ismerete. Aktív részvétel a környezetvédő tevékenységekben. Tájékozottság a Naprendszerrel, a bolygókról. Térképismeret, térképhasználat. IKT-eszközök használata.</p> <p>A közvetlen földrajzi térben való tájékozódáshoz szükséges topográfiai fogalmakat a tanuló felismeri a térképen és a földgömbön. Látja a térkép és a valóság kapcsolatát. Ismeri a Föld alakját. Megérti, hogy a térkép a valóság sajátos ábrázolása. Tud tájékozódni egyszerű térkép, térképvázlat alapján. Segítséggel képes műveltségvézésre a térképen, földgömbön. Képes elemi térképolvasásra (felismerés, keresés) és szemléleti térképolvasásra. Ismeri a történelmi és a földtörténeti időegységek időnagyságrendi és időtartambeli különbözőségét. A tanuló megérti, hogy a Föld története sokkal régebben kezdődött, mint az emberiségé. Tudja, hogy összefüggés van a Föld mozgásai és az időszámítás között. Tudja, hogy a felszín folyamatos változásban van. Ismeri a hegységképződési folyamatokat. A fenntartható fejlődés érdekében belátja a nyersanyagok és energiahordozó-készletek végelessége miatti takarékoskodás szükségességét. Az energiatakarékos magatartás szükségességét megérti, követését elfogadja. Belátja az emberiség jövője, fennmaradása szempontjából fontos problémákat: ivóvízkészletek és energiaforrások biztosítása. Ismer a földrajzi környezetre kifejtett emberi hatásokat, és azokból adódó problémákat. Ismeri Magyarország nagytájainak átfogó természet- és gazdaságföldrajzi jellegzetességeit. Képről megismeri lakóhelye és a főváros nevezetes épületeit. Magyarország tipikus tájait képről szóban képes jellemezni.</p> <p>(A tanulók a tevékenységek végzésében és a teljesítményekben az önállóság szempontjából nagy egyéni különbségeket mutathatnak.)</p> |
|---------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

Az alkalmazott **értékelési módszerek** kiválasztása attól függ, hogy milyen jellegű fogyatéka van az adott tanulónak.

Az értékelés megválasztása az intézmény pedagógiai programjában megfogalmazott alapelvek mentén, a munkaközösség egyetértésével jön létre. Céljuk, hogy az értékelés ne minősítsen, hanem fejlődési állapotról számoljon be; számba tudja venni, hogy a tanuló az előző szintjéhez, önmagához mérten mennyit fejlődött és a saját lehetőségeit mennyire aknázza ki.



#### 8.4.6. FÖLDRAJZ (7-8. évfolyam)

A kerettanterv figyelembe veszi az enyhe értelmi fogyatékos tanulók megismerési sajátosságait, ezért az olyan tanulási helyzetek kialakítására helyezi a hangsúlyt, amelyben az aktív tevékenység, a közvetlen tapasztalatszerzés, a cselekvések sokasága, a konkrét gyakorlati vonatkozások értelmezése szerepel. A tanulási folyamatban az érzékelésre, az észlelésre, a személyes élményekre, felfedezésekre építve jut el a tanuló a bonyolultabb gondolkodási műveletig, az elemi problémamegoldásig. A műveltségi anyag elsajátításában központi helyet kap a sokféle tanulási környezet, így a gyűjtőmunka a természetben, terepséta, terepgyakorlatok, kirándulások. A környezet, a természet, az emberi kapcsolatok megismerése nyomán fejlődik és alakul ki a tanulók tudatos természetszerető- és védő magatartása, kapcsolatteremtő képessége. A tanterv elsajátítása során már az első évfolyamtól kezdve tudatosan formálja környezetvédő attitűdjüket, környezetkímélő magatartásukat, és ez a magatartás a későbbi életvitelüket meghatározó erkölcsi alapelvvé válik.

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulóknak az ismeretsajátítási folyamat során olyan tudásrendszerek alapjait kell kiépíteniük, amely alkalmas a mindennapi tevékenységben való felhasználásra. A tanulók ismeretsajátításában a természeti környezeti világ elemi megismerésének lehetősége tűzhető ki célul. A folyamat során kiemelt figyelmet kell fordítani a kapcsolatrendszerek feltárására, az élő és élettelen természet szoros kölcsönhatásaira, az ember és természet összetartozására, egymásrautaltságára, az ember természetben betöltött helyének és szerepének felismerésére.

A tanterv olyan jelenségekkel is foglalkozik, amelyek befolyásolják az egyén és a közösség életét, és hatással vannak a jövő alakulására. Ezek az egészségmegőrzéssel, természeti forrásokkal összefüggő problémák. Ezeknek feltárása, megértése hangsúlyos az enyhe értelmi fogyatékos tanulóknál is.

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetében kiemelt cél az életkoruknak és fejlettségüknek megfelelő korszerű tudások elsajátítása, a fogalmak folyamatos érlelése, pontosítása. Az önálló ismeretszerzés képességének fejlesztése aktív tevékenységek során, folyamatos gyűjtőmunkával, pozitív megerősítéssel és következetes segítségével történik.

A tanulói aktivitás és tevékenységek központúság érdekében szükséges a vizsgáló munkaeszközök, kísérleti eszközök, egyéni igényekhez igazított taneszközök alkalmazására.

A tanterv célja a tájhoz, a hazához, a közösséghez tartozás örömeinek, felelősségének és érzelmi biztonságának kialakítása közben a térbeli és időbeli tájékozódó képesség fejlesztése. A kognitív képesség, a megismerő képesség fejlesztése, a megismerési módszerek elsajátítása, tapasztalatok szerzése közben, értelmezéssel, pontosítással kísérve történik. A kommunikációs képesség fejlesztésében a szókincs bővítés, a fogalmak értelmezése, a beszédprodukció kerül a középpontba. Az érdeklődés, a nyitottság, a kíváncsiság felkeltésének és tartósságának fokozásával megvalósítható a cselekvési képesség gazdagítása, az önkifejezési formák erősítése, a szociális képességek fejlesztése, együttműködés a feladatokban, kapcsolatteremtés és együttműködési szokások kialakítása, a társak segítése.

A Földrajz műveltségterület fejlesztési feladatai a Nat-ban tudásterületekre tagolódnak. A kialakított szerkezet egyrészt diszciplináris szerveződésű, másrészt támogatja az integrált szemléletet, valamint hangsúlyozza a kiemelt fejlesztési célokat. Segíti a részletes fejlesztési feladatok integrált szemléletű és célszerű megfogalmazását. Segíti a képességek, a gondolkodás

fejlesztését, elemi szinten a természetismeret, a speciális technikai, gazdasági, társadalmi, etikai alkalmazások közötti kapcsolatok, összefüggések feltárását.

A fejlesztendő készségek, képességek az elemi természettudományos műveltség megszerzését és gyakorlatban való alkalmazását teszik lehetővé. A tanulási tevékenységek közül kiemelt jelentőségű a megfigyelés, a közvetlen tapasztalatszerzés, vizsgálódás, aktív részvétel a kísérletekben és a kísérleti eszközök használata, a balesetmentes kísérletezés szabályainak elsajátítása.

Az egyszerű, elemi földrajzi ismeretek átadása az általános és a speciális képességek fejlesztésére, a specifikumokra figyelve történik, egyben habilitációs, rehabilitációs célokat, feladatokat is hordoz. Ezek közül a legfontosabbak: a gondolkodási funkciók fejlesztése, a rövid és a hosszú távú figyelem és emlékezet fejlesztése, biztos tájékozódás megteremtése a közvetlen térben, a síkban, a jelek, a szimbólumok világában.

Az egyes tudományterületek oktatása az integrált természettudomány tantárgy keretében, az 5-6. évfolyamon általánosabb formában, a 7-8. évfolyamon az egyes tudományterületek markánsabb elhatárolásával valósul meg.

A szakasz célja elfogadtatni a tanulókkal a környezetet védő, a természeti kincseket takarékosan fogyasztó, a fenntarthatóság mellett elkötelezett magatartás követését.

Miközben a tantárgy tanulása során a tanulók megismerik a természeti környezetet, változásának és elemeinek kölcsönös egymásra hatásában kifejeződő törvényszerűségeket, gyakorlottá válnak a térképolvasásban. Tájékozódási lehetőséget kapnak Magyarország, Európa és a távoli kontinensek vonatkozásában is.

A tanulók képessé válnak a tantárgy sajátos földrajzi ismerethordozók – térkép, földgömb, ábrák – használatára, valamint az IKT-eszközök tanári segítséggel történő célszerű alkalmazására. Fejlődik kommunikációs képességük, a tananyag feldolgozása során bővül szókincsük, fejlődik szövegértésük és a feladatmegoldásokhoz kapcsolódóan értékelési helyzetekben önértékelésük, önismeretük. A matematikai kompetencia birtokában képesek számadatok összevetésére, grafikonok, diagramok leolvasására, elemzésére.

## HETI ÉS ÉVES ÓRASZÁMOK

|                    | A tantárgy heti óraszám | A tantárgy éves óraszám |
|--------------------|-------------------------|-------------------------|
| <b>7. évfolyam</b> | 2                       | 72                      |
| <b>8. évfolyam</b> | 1                       | 36                      |

## 7. évfolyam

| Témakör                                                                                                 | Óraszám   |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------|
| 1. Tájékozódás a földrajzi térben                                                                       | 9         |
| 2. Tájékozódás az időben                                                                                | 9         |
| 3. Tájékozódás a környezet anyagairól                                                                   | 20        |
| 4. Tájékozódás a hazai földrajzi, környezeti folyamatokról<br>- A földrajzi tér regionális szerveződése | 30        |
| 5. Ismétlés, számonkérés                                                                                | 4         |
| <b>Összesen</b>                                                                                         | <b>72</b> |

| Témakör                                                                                                                                                                                                                                       | 1. Tájékozódás a földrajzi térben                                                                                                                                                  | Javasolt óraszám:<br>9 óra                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</b>                                                                                                                                                                                                  | Analógiás gondolkodás és cselekvéses gondolkodás fejlesztése.<br>Figyelemfejlesztés. Megfigyelőképesség fejlesztése.<br>A térképhasználat önállóságának és biztonságának növelése. |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
| <b>Fejlesztési ismeretek</b>                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                    | <b>Fejlesztési tevékenységek</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
| <i>A tér és ábrázolása</i><br>1.1. Téregységek - Földrajzi fókuszok<br>Térhierarchia.<br>Térábrázolás: térkép, útvonalrajz, menetvázlat, térképszerű ábrázolások, úti- és helyszínrajz.<br>Térképi ábrázolás elemei – jelkulcsok, méretarány. |                                                                                                                                                                                    | A térkép és a valóság kapcsolatának megfigyelése, a tapasztalatok alkalmazása.<br>Szemléleti térképolvasás (egyszerű helymeghatározás, távolságbecslés, egyenes és görbe vonal mentén távolságmérés) tanári irányítással.<br>Helymeghatározás tanári segítséggel.<br>Viszonyítási pontok következetes használata. |
| 1.2. Térábrázolás                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                    | A földrajzi tájékozódáshoz szükséges topográfiai fogalmak felismerése, megnevezése földgömbön és bármilyen térképen.                                                                                                                                                                                              |
| <b>Kulcsfogalmak/ fogalmak</b>                                                                                                                                                                                                                | Méretarány, aránymérték, keresőhálózat és földrajzi fókuszok. Kis-, közép-, nagytáj; közigazgatási egység, termelési terület, régió, jelkulcs, topográfiai fogalmak.               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |

| <b>Témakör</b>                                                                                                                                                                                                | <b>2. Tájékozódás az időben</b>                                                                                                                                                 | <b>Javasolt óraszám: 9 óra</b>                                                                                                                                                      |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</b>                                                                                                                                                                  | Az időbeli tájékozódás, az időfogalom fejlesztése a természetföldrajzi folyamatok és a történelmi események időnagyságrendi és időtartambeli különbségeinek tudatosítása során. |                                                                                                                                                                                     |
| <b>Fejlesztési ismeretek</b>                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                 | <b>Fejlesztési tevékenységek</b>                                                                                                                                                    |
| <i>Az idő</i><br>2.1. Időegységek<br>Példák a rövidebb és hosszabb távú természeti, társadalmi és környezeti folyamatokra.<br>A Föld története.<br>Napi időszámítás, évi időszámítás, a naptár, időeltolódás. |                                                                                                                                                                                 | A szabályszerűen ismétlődő természeti és társadalmi környezeti változások leírása.<br>A kontinensen - kontinenseken megismert események, jelenségek, folyamatok időrendbe állítása. |
| 2.2. Időrend<br>Földrajzi-környezeti folyamatok, földtörténeti események időrendje - regionális példák alapján.                                                                                               |                                                                                                                                                                                 | Eligazodás a földtörténeti időegységekben.                                                                                                                                          |
| <b>Fogalmak</b>                                                                                                                                                                                               | Földrajzi-környezeti folyamat; földtörténeti esemény, nap, évszak, napi és évi időszámítás, naptár.                                                                             |                                                                                                                                                                                     |

| <b>Témakör</b>                               | <b>3. Tájékozódás a környezet anyagairól</b>                                                                                                                                                                                                                                                                         | <b>Javasolt óraszám: 20 óra</b> |
|----------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------|
| <b>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</b> | Energiatakarékos magatartás kialakítása – saját lehetőségeik felismertetése a környezet és a természeti kincsek takarékos használatához történő hozzájárulásban. Gyakorlottság erősítése az IKT-eszközök használatában. A fogalomalkotó, rendszerező képesség fejlesztése.<br>Helyes földrajzi képzetek kialakítása. |                                 |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |  |                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Fejlesztési ismeretek</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                               |  | <b>Fejlesztési tevékenységek</b>                                                                                                                                                                                                                                                    |
| 3.1. Anyagok, anyagi rendszerek<br>A tanulók szűkebb és tágabb környezetében előforduló ásványok és kőzetek, nyersanyagok és energiahordozók, illetve talajtípusok példái, jelentőségük a természetben, a társadalmi-gazdasági életben: kőolaj, kőszén, földgáz, vasérc, réz.<br>Környezetet károsító anyagok és hatásaik. |  | Az élő és élettelen anyagok rendszerezése, valamint a természeti és társadalmi életben, gazdaságban betöltött jelentőségük felismerése.<br><br>A leggyakrabban előforduló ásványok és kőzetek, talajok; ipari nyersanyagok és energiahordozók területi előfordulására példák adása. |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          | <p>Válogatás tanári irányítással, információs anyagokban és gyűjteményekben (könyv- és médiatár, kiállítási-múzeumi anyagok), világhálón.</p> <p>Az emberiség által legintenzívebben használt nyersanyag- és energiahordozó készletek végességének belátása.</p> <p>Törekvés az energiatakarékos magatartásra.</p> |
| <p>3.2. Geoszféra</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– A talaj kialakulása.</li> <li>– Felszíni és felszín alatti vizek, talajtípusok hazai és regionális példái.</li> </ul> <p>Felszíni vizek: vízfolyások, állóvizek, tavak, tengerek és óceánok.</p> <p>A felszín alatti vizek.</p> <p>A felszíni jégtakaró.</p> <p>A víz körforgása.</p> <p>A vízszennyezés, vízvédelem.</p> | <p>A felszíninformák megnevezéseinek összekötése a saját tapasztalattal, felismerésük, azonosításuk képek, leírások alapján. Különbségek és hasonlóságok felismerése, rövid megfogalmazása szóban vagy írásban. Képek csoportosítása megadott szempontok alapján (pl. felszín alatti/feletti vizek).</p>           |
| <p>3.3. Földrajzi övezetesség</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– Vízszintes és függőleges földrajzi övezetesség természeti, társadalmi-gazdasági és környezeti megnyilvánulásai.</li> <li>– Az övezetesség elemeinek kapcsolatai regionális példákon.</li> </ul>                                                                                                               | <p>A vízszintes és a függőleges földrajzi övezetesség természeti, társadalmi-gazdasági és környezeti megnyilvánulásainak és hatásainak felfedezése.</p> <p>Az övezetesség elemei közötti kapcsolatokat (egyszerű ok-okozati viszonyok) felismerése regionális példákon.</p>                                        |
| <b>Fogalmak</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          | <p>Ipari nyersanyag, energiahordozó, a nyersanyag- és energiakészletek végessége. Kőolaj, kőszén, földgáz, vasérc, réz, talajtípus, talajképződés, forrás, patak, folyó, tó, talajvíz, karsztvíz, artézi víz, vízszennyezés, felmelegedés, szélrendszer, forró övezet, hideg övezet, függőleges övezetesség.</p>   |

| <b>Témakör</b>                               | <b>4. Tájékozódás a hazai földrajzi, környezeti folyamatokról - A földrajzi tér regionális szerveződése</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             | <b>Javasolt óraszám: 30 óra</b> |
|----------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------|
| <b>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</b> | <p>Magyarország megismerésével a hazához és a magyarsághoz kötődő pozitív érzelmek erősítése. A közvetlen környezet társadalmi-gazdasági életének, a társadalmi-gazdasági élet tájanként eltérő természeti feltételei és lehetőségei összefüggéseinek megismertetése a tantárgy eszközeivel. Gyűjtőmunka, projekt, csoportos tevékenység keretében végzett feladatokkal az együttműködési és kommunikációs készség növelése. Tájékozódási képesség fejlesztése. Környezeti érzékenység erősítése.</p> <p>A természet szépségének felismertetése. Érdeklődés felkeltése idegen tájak iránt. Fogalomalkotó, analitikus és kauzális gondolkodás, képzelet fejlesztése.</p> |                                 |

| Fejlesztési ismeretek                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          | Fejlesztési tevékenységek                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>5.1. Magyarország és a Kárpát-medence földrajza</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– A nemzeti kultúra és a magyarság nemzetközi híre: híres utazók, tudósok, szellemi és gazdasági termékek, történelmi, kulturális és vallási hagyományok, hungarikumok.</li> <li>– A lakóhely, a hazai tájak, nagytájak és országrészek: természetföldrajzi jellemzői, természeti, társadalmi erőforrásai, társadalmi-gazdasági folyamatai, környezeti állapotuk.</li> <li>– Hazánk természeti adottságai és a társadalmi-gazdasági élet kapcsolatai: közvetlen környezetünk társadalmi-gazdasági élete, a társadalmi-gazdasági élet tájanként eltérő természeti feltételei és lehetőségei, környezettől függő életmódok összehasonlítása, hagyományai, a gazdasági környezet változásai, idegenforgalmi vonzerő, gazdasági és kereskedelmi kapcsolatok, a környező tájak környezeti állapotának hatása a hazai környezetre, a problémák kezelése.</li> <li>– Éghajlati elemek változásai, éghajlatmódosító tényezők, éghajlatok jellemzői, társadalmi- gazdasági hatások hazai és regionális példák alapján.</li> <li>– A Kárpát-medence és hegységkerete mint természet- és társadalom-földrajzi egység: a medencejelleg érvénysülése a természeti adottságokban, hatás a gazdasági életben. A tájak természeti, kulturális, néprajzi, gazdaságtörténeti és környezeti értékei, átalakulása.</li> <li>– A magyarság által lakott, országhatáron túli területek, tájak közös és egyedi vonásai.</li> <li>– A Magyarországon és az országhatárokon kívül élő magyarok viszonya és jogai a közös kultúrához, nyelvhez.</li> </ul> | <p>A hazai társadalmi-gazdasági élet földrajzi jellegzetességeinek felismerése tanári irányítással aktualitások alapján.</p> <p>Magyarország földjének részletes megismerése, kitekintéssel a Kárpát-medence egészére.</p> <p>Tájékozódás Magyarország térképén. Jellegzetességek felismerése.</p> <p>Az egyes hazai országrészek, tájak hasonló és eltérő földrajzi jellemzőinek érzékelése, azok okainak és következményeinek felismerése.</p> |
| <p>5.2. Európa</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– Európa földrajzi-környezeti jellemzői ok-okozati összefüggéseikben: természetföldrajzi kép (fekvés, határok, domborzat, felszínformálódás, éghajlat,</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    | <p>Az Európai Unió fő céljainak, értékeinek megismerése földrajzi- környezeti nézőpontból.</p> <p>Az együttműködések szükségességének felismerése.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                           |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>vízrajz, természetes élővilág, talaj, tájak); társadalom-földrajzi kép (népesség, települések, életmódok, termelés, kereskedelem, infrastruktúra; környezeti kép (állapot, problémák, lehetséges megoldások).</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– Az Európai Unió mint gazdasági szerveződés; az európai kulturális sokszínűség földrajzi alapjai</li> <li>– A kontinensrészek (Észak-Európa, Nyugat-Európa, Dél-Európa, Közép-Európa, Kelet-Európa) földrajzi jellemzői, különböző életterek közös és egyedi földrajzi-környezeti jellemzői, azok okai és következményei.</li> <li>– Az egyes kontinensrészek meghatározó jelentőségű országainak (Németország, Franciaország, Egyesült Királyság, Oroszország, Olaszország, Észak-Európa országai, Lengyelország, Csehország) egyedi földrajzi-környezeti jellemzői, azok okai és következményei.</li> <li>– A hazánkkal szomszédos országok földrajzi-környezeti jellemzői, jelentőségük a világban, társadalmi-gazdasági kapcsolataik hazánkkal.</li> </ul> |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
| <p>5.3. Az Európán kívüli kontinensek, tájak, országok</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– Afrika, Amerika, Antarktika, Ausztrália és Óceánia, Ázsia természetföldrajzi jellemzői (fekvés, határok, domborzat, felszínformálódás, éghajlat, vízrajz, természetes élővilág, talaj, tájak); társadalom-földrajzi sajátosságai (népesség, települések, életmódok, termelés, kereskedelem, infrastruktúra); környezeti állapota (problémák, lehetséges megoldások, védett értékek); a természetföldrajzi övezetesség elemei, összefüggései, hatása a társadalmi-gazdasági életre, a környezetre.</li> <li>– Az egyes kontinensek tipikus tájainak (esőerdő, szavanna, sivatag, monszuntáj, füves puszták területe, tajga, sarkvidék; farmvidék, ültetvény, öntözéses gazdálkodás területe, oázis, átalakuló ipari körzet, kikötőövezet) természeti, társadalmi-gazdasági és környezeti jellemzői, az adottságok társadalmi hasznosítása, jellemző életmódja.</li> </ul>                                                | <p>Megfigyelés, illetve filmes illusztrációk segítségével, szemelvények, útleírások, képek alapján helyes földrajzi képzetek kialakítása a földfelszínről.</p> <p>Ismerkedés távoli tájakkal, vizuális élmények szerzése a Föld különböző arculatú tájairól.</p> <p>Tájékozódás égtájak és nevezetes szélességi körök szerint.</p> <p>Ismeretek gyűjtése, rendszerezése.</p> <p>Domborzati formák felismerése, a kialakult földrajzi képzetek szóbeli leírása.</p> |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                     |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <ul style="list-style-type: none"> <li>– A távoli kontinensek meghatározó jelentőségű országai, országcsoportjainak (trópusi Afrika országai, arab világ, USA, Brazília, Kína, India, Japán, Délkelet-Ázsia gyorsan iparosodott országai és Ausztrália) földrajzi jellemzői és világgazdasági szerepe.</li> </ul> |                                                                                                                                                                                                     |
| <b>Fogalmak</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                   | Északi-sarkpont, Egyenlítő, Déli- sarkpont, térítő, éghajlati övezet: hideg, mérsékelt, forró, monszunvidék, mediterrán táj, tajgavidék, sivatag. Ipari körzet, farm, öntözéses gazdálkodás, oázis. |

## 8. évfolyam

| Témakör                                                                       | Óraszám   |
|-------------------------------------------------------------------------------|-----------|
| 1. Tájékozódás a környezet kölcsönhatásairól                                  | 19        |
| 2. Tájékozódás a regionális és a globális földrajzi, környezeti folyamatokról | 12        |
| 5. Ismétlés, számonkérés                                                      | 5         |
| <b>Összesen</b>                                                               | <b>36</b> |

| Témakör                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              | 1. Tájékozódás a környezet kölcsönhatásairól                                                                                                                                                                                                            | Javasolt óraszám: 19 óra                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         | A tájak, országok, földrészek természeti és társadalmi jellemzőinek, azok összefüggéseinek megglátatása. Az új fogalmak, szerveződések felismerése a megismert országokhoz kapcsolódó példák értelmezésével, egyéni és csoportmunkával, gyakorlatokkal. |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
| Fejlesztési ismeretek                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                         | Fejlesztési tevékenységek                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
| 4.1. A társadalmi-gazdasági élet szerveződése <ul style="list-style-type: none"> <li>– Településtípusok (tanya, falu, város), jellemző képük, a hozzájuk kötődő tevékenységek, szerepük az országok társadalmi-gazdasági életében, a munkamegosztásban.</li> <li>– A gazdasági ágazatok (mezőgazdaság, ipar, szolgáltatások), szerepük a földrészek, térségek, országok gazdasági életében.</li> <li>– A földrajzi térben zajló kölcsönhatások és magyarázatuk regionális példák alapján.</li> </ul> |                                                                                                                                                                                                                                                         | A tájak, országok, földrészek természeti és társadalmi jellemzőinek, azok összefüggéseinek értelmezése.<br>Természeti és gazdasági körülmények, hagyományok egyes népek gazdasági fejlődését, gondolkodásmódját befolyásoló szerepének felismerése példákon keresztül.<br>Egyszeri és rendszeres megfigyelések, mérések, tanári irányítással, egyéni és csoportmunkával, vizsgálódások és modellalkotás.<br>Információgyűjtés tanári irányítással (földrajzi helyek, térképek keresése, digitális lexikonhasználat). |



|                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
|-----------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | <p>Természeti kölcsönhatásokkal kapcsolatos tények, szöveges információk ábrázolása tanári segítséggel.</p> <p>A természeti környezet közvetlen fellelhető hatásai a társadalmi-gazdasági folyamatokban (hazai példák alapján) és közvetett hatásainak felismerése a jelen társadalmi-gazdasági folyamataiban (pl. termelés – életmód) hazai és külföldi példák alapján.</p> <p>A természeti és társadalmi folyamatok hatásainak és kölcsönhatásainak eredményeképpen létrejövő környezeti változások felismerése. A termelő és a fogyasztó folyamatok rövid és hosszú távú következményeinek felismerése a környezetben regionális példákon.</p> <p>Az emberi tevékenységek által okozott környezetkárosító kölcsönhatások, folyamatok felismerése példákban.</p> <p>A környezetkárosító kölcsönhatások következményeinek csökkentésére irányuló hazai és nemzetközi erőfeszítések érzékelése.</p> <p>Összefüggések keresése, felfedezése. Ok-okozati összefüggések keresése, következtetések. Törvényszerűségek meglátása.</p> |
| <b>Fogalmak</b> | Településtípus, tanya, falu, város, gazdasági ágazat, fekvés, felszín, éghajlat, vízrajz, mezőgazdaság, bányászat, ipar, szolgáltatás. Fekvés – szállítási, kereskedelmi útvonal. Természeti és társadalmi kölcsönhatás, környezetkárosító hatás. Felszín, éghajlat, vízrajz, mezőgazdaság, erdőgazdálkodás. Hegyvidék, bányakincs, kitermelés, hőerőmű, környezetszennyezés (levegőszennyezés, vízszennyezés). Tengerpart, halászat, közlekedés, szállítás, sólepárlás, elektromosenergia-termelés, idegenforgalom. |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |

| <b>Témakör</b>                               | <b>2. Tájékozódás a regionális és a globális földrajzi, környezeti folyamatokról</b> | <b>Javasolt óraszám: 12 óra</b>                                                                                           |
|----------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</b> | Fogyasztói szokások tudatosítása, a tudatos fogyasztói magatartás erősítése.         |                                                                                                                           |
| <b>Fejlesztési ismeretek</b>                 |                                                                                      | <b>Fejlesztési tevékenységek</b>                                                                                          |
| 6.1. Globális problémák                      |                                                                                      | A természeti környezet közvetlen és közvetett hatásainak felismerése a múlt és a jelen társadalmi-gazdasági folyamataiban |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                          |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Az életminőség különbségeinek példái: az éhezés és a szegénység által leginkább veszélyeztetett országok, térségek; az urbanizálódás folyamata és jelenségei.                                                                                                                                       | konkrét hazai és külföldi példák alapján, vizuális források segítségével.                                                |
| 6.2. Fenntarthatóság<br>– Fogyasztási szokások változása; környezettudatosság, energiatakarékosság, hulladékkezelés, szelektív hulladékgyűjtés, biotermékek; személyes és közösségi cselekvési lehetőségek; tudatos vásárlói magatartás.<br>– Védett hazai és nemzetközi természeti értékek példái. | Képek, filmek, személyes tapasztalatok alapján példák felismerése, gyűjtése. Összehasonlítás, megbeszélés, esetleg vita. |
| <b>Fogalmak</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                     | Környezettudatosság, energiatakarékosság, szelektív hulladékgyűjtés, biotermék.                                          |

|                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
|----------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végére</b> | <p>Alapvető ismeretek a kémiai, fizikai, biológiai jelenségekről, törvényszerűségekről, ezek felhasználása a gyakorlatban, a mindennapi életben, a háztartásban. Az élő és élettelen természet legfontosabb kölcsönhatásainak ismerete. A megfigyelésekben, kísérletekben önálló, szabálykövető részvétel. Egyszerűbb összefüggések megértése, tapasztalatok megfogalmazása szóban, vázlatkészítés. Törekvés a tanult szakkifejezések pontos használatára. Információk egyre önállóbb gyűjtése és feldolgozása. IKT-eszközök használata. Tudatos környezetvédelem és egészségvédelem, megoldások keresése a környezet- és egészségkárosítás elkerülésére. Az egészségügyi hálózat ismerete. Képesség segítségkérésre, segítségnyújtásra. Kialakult szabálytudat, képesség az együttműködésre, konfliktuskezelésre, reális önismeret.</p> <p>Tájékozódás a földrajzi térben: az eligazodáshoz szükséges topográfiai fogalmak felismerése, megnevezése bármilyen térképen. Térképolvasás nagy egyéni különbségekkel: szemléleti térképolvasás segítségével, esetleg következtető térképolvasás. A fókálózat segítségével történő helymeghatározás segítségével. A szomszédos országok és fővárosaik megnevezése. A térképen a tanult tájak megmutatása. Elemi szintű tájékozottság a különféle méretarányú és jelrendszerű térképek olvasásában.</p> <p>A vízszintes és a függőleges övezetesség kialakulása okainak felfedezése. A gazdasági ágazatok szerepének ismerete a földrészek, térségek, országok gazdasági életében. A földrajzi térben zajló felismert kölcsönhatások és összefüggések elemi szintű magyarázata. Törekvés energiatakarékos magatartásra.</p> <p>A természetföldrajzi folyamatok és a történelmi események időnagyságrendi, valamint időtartambeli különbségeinek tudatosulása.</p> <p>Az állóvíz és a folyóvíz felismerése képen. A tanuló tudja, hogy a víz a természetben állandó körforgásban van. Ismeri a környezetvédelem feladatát, a vízszennyezés okait és elkerülésének lehetőségeit.</p> |
|----------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

## Értékelés

A tanulói teljesítmény értékelésekor az alapvető ismeretek elsajátítása mellett döntő, hogy a tanulók milyen mértékben sajátították el a legfontosabb földrajzi kompetenciákat (térbeli- és időbeli tájékozódás, térképhasználat, földrajzi összefüggések felismerése), valamint a földrajzi információszerzés képességét és az információk feldolgozásának, értelmezésének képességét.

A teljesítmény értékelésének lehetőségei, módjai:

- Az alapfogalmak és összefüggések megértésének ellenőrzése rövid írásos, illetve szóbeli felelet formájában.
- A nagyobb témaegységek feldolgozását követően az elsajátított ismeretek és képességek szintjének ellenőrzése írásbeli feladatlap segítségével.
- Az értékelés részét képezik a tanulók egyéb tevékenységei: tanórai tevékenység, szerepvállalás a csoportmunka során, megfigyelések elvégzése, gyűjtőmunka és az összegyűjtött információk különböző formában történő feldolgozása (írásbeli vagy szóbeli beszámoló, rajz vagy bemutató készítése).
- tanári irányítással, csoportmunkában végzett projektmunka.
- online ismeretszerzés

A tanulási folyamat nevezetes szakaszainak befejezésekor szummatív (lezáró-minősítő) értékelést alkalmazunk, ennek általános formája a témazáró dolgozat.

Teljesítmény értékelése írásbeli számonkéréskor:

0%-34% elégtelen

35%-49% elégséges

50%-74% közepes

75%-89% jó

90%-100% jeles

#### 8.4.7. BIOLÓGIA (7-8. évfolyam)

A biológia tanításának célja megismertetni a természeti, a gazdasági, valamint a társadalmi folyamatok közötti összefüggéseket, lehetővé tenni, hogy a tanulók a természettudományos jelenségek körében vizsgálódásra törekedjenek.

A biológiai ismeretek elsajátítása az enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetében azért kiemelt jelentőségű, mert mind a környezet megismeréséhez, mind az önálló testápoló technikák elsajátításához, mind az egészségük védelmének kialakításához segítséget, tapasztalatszerzési és -megosztási lehetőséget igényelnek. Az emberi test felépítésének, működésének megismerése során tanulják meg értékelni az egészséget, törekvés alakul ki bennük annak megőrzésére, megismerik a káros szokások egészségromboló hatását. Nyitottá válnak a környezettudatos gondolkodás és cselekvés, pl. a veszélyes hulladékok kezelése iránt.

A pedagógus feladata az interaktív tanulási technikák kialakításának segítése, a motivációt és az érdeklődést fenntartó tanulásszervezési eljárások alkalmazása.

##### A témakörök áttekintő táblázata:

| Évf. | NAT témakörök                          | Témakör neve                                        | Óraszám      |               |         |
|------|----------------------------------------|-----------------------------------------------------|--------------|---------------|---------|
|      |                                        |                                                     | NAT javaslat | helyi tanterv | eltérés |
| 7.   | 4. Állandóság és változás              | A biológia tudománya                                | 18           | 3             | +2      |
|      |                                        | Életközösségek vizsgálata                           |              | 10            |         |
|      |                                        | Egészségmegőrzés                                    |              | 7             |         |
|      | 2. Rendszerek                          | Az élet kialakulása és szerveződése                 | 11           | 6             | +1      |
|      |                                        | Az élővilág fejlődése                               |              | 6             |         |
|      | 3. A felépítés és a működés kapcsolata | Az élővilág országai                                | 11           | 12            | +1      |
|      | 1. Anyag, energia, információ          | Bolygónk élővilága                                  | 7            | 10            | +3      |
|      | 6. Környezet és fenntarthatóság        | A természeti értékek védelme                        | 18           | 8             | 0       |
|      |                                        | Az élővilág és az ember kapcsolata, fenntarthatóság |              | 10            |         |
| 7.   |                                        | összes óraszám (keret: 72 óra)                      | 65           | 72            | +7      |

|      |                         |                                                                  |     |     |    |
|------|-------------------------|------------------------------------------------------------------|-----|-----|----|
|      | 5. Az ember megismerése | Az emberi szervezet I. –<br>Testkép, testalkat,<br>mozgásképeség | 36  | 5   | 0  |
|      |                         | Az emberi szervezet II. –<br>Anyagforgalom                       |     | 11  |    |
|      |                         | Az emberi szervezet III. –<br>Érzékelés, szabályozás             |     | 7   |    |
|      |                         | Szaporodás, öröklődés,<br>életmód                                |     | 10  |    |
|      |                         | Egészségmegőrzés és<br>elsősegély                                |     | 3   |    |
| 8.   |                         | összes óraszám (keret: 36 óra)                                   | 36  | 36  | 0  |
| 7-8. |                         | Összes óraszám (keret: 108 óra)                                  | 101 | 108 | +7 |

## 7. évfolyam

| Témakör                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             | 1. Anyag, energia, információ                                                                                                                                                                                                                                                                              | Javasolt<br>óraszám:<br>10 óra                                      |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------|
| <b>A témakör<br/>nevelési-fejlesztési<br/>céljai</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                | A megismerő képesség, a kommunikációs képesség fejlesztése. Ok-okozati összefüggések felismerése. Kooperatív technikák. IKT-eszközök alkalmazása. Gyűjtőmunkák. A természetben zajló kölcsönhatások, erők, biológiai információk ismerete. Önálló, kitartó munkavégzés, együttműködő képesség fejlesztése. |                                                                     |
| <b>Fejlesztési ismeretek</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                            | <b>Fejlesztési tevékenységek</b>                                    |
| <i>Anyag</i><br>Az élő rendszerek anyagi összetétele.<br>Kölcsönhatások, erők.<br>Az élőlények alkalmazkodása a gravitációhoz (súly, súlytalanság problémája).<br>Érdekességek: testfelépítésbeli alkalmazkodások a különböző közegben élő állatoknál (pl. áramvonalas hal, úszóhólyag, szőrös talp, csőrtípusok, lábtípusok stb.). |                                                                                                                                                                                                                                                                                                            | Egyszerű kísérletek végzése (nyomás, közegellenállás, felhajtóerő). |
| <i>Energia</i><br>A napfény és a földi élet összefüggése.<br>Fotoszintézis.                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                            | Táplálékláncok készítése.<br>Anyag- és energiaforgalom felismerése. |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                    |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>Táplálkozás, légzés szerepe a szervezet energiaellátásában.</p> <p>Az állatok hőháztartása, testhőmérséklet szabályozása.</p> <p>A mozgás, az életmód és az energiaszükséglet (ragadozók – sebesség; növényevők – menekülés).</p>                                                                                                                                                                                                                    | <p>Példák felidézése a természeti körfolyamatokról.</p> <p>Gyűjtőmunka.</p> <p>Állandó és változó testhőmérsékletű állatok csoportosítása.</p> <p>Példák keresése, összefüggések felfedezése a mozgás, az életmód és energiaszükséglet között.</p> |
| <p><i>Információ</i></p> <p>A környezeti jelzések és érzékelésük biológiai jelentősége.</p> <p>(Tollazat, illatok, mozgásképek, testbeszéd, viselkedési formák különböző szituációkban, hangjelzések.)</p> <p>A biológiai információ szerepe az önfenntartásban és fajfenntartásban.</p> <p>A biológiai sokféleségben rejlő információ.</p> <p>Az élőlények különböző alkalmazkodóképességének felismerése (tűrőképesség, fajok és életfeltételek).</p> | <p>A biológiai információ jelentőségének felismerése.</p> <p>Példák gyűjtése.</p> <p>Enciklopédiák, lexikonok használata.</p> <p>Gyűjtőmunka, növényteni kísérletek.</p>                                                                           |

|                 |                                                                                                                                                                                                                                       |
|-----------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Fogalmak</b> | Alkalmazkodás, gravitáció, testbeszéd, hang-, szín-, illatjelzés, tűrőképesség, önfenntartás, fajfenntartás, állandó testhőmérséklet, változó testhőmérséklet, az élő szervezet energiaellátása, fotoszintézis, biológiai információ. |
|-----------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

| <b>Témakör</b>                                                                                                             | <b>2. Rendszerek</b>                                                                                                                                                                                                                                                                     | <b>Javasolt óraszám: 12 óra</b>                                                                                                                                       |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</b>                                                                               | Térbeli, időbeli tájékozódás képességének erősítése. A kommunikációs képesség, analízis, szintetizáló képesség, kauzális gondolkodás fejlesztése. Finommotorika fejlesztése. Hálózatok az élővilágban: összefüggések felfedezése, önálló információszerzés, együttes munkában részvétel. |                                                                                                                                                                       |
| <b>Fejlesztési ismeretek</b>                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                          | <b>Fejlesztési tevékenységek</b>                                                                                                                                      |
| <p><i>Tér és idő</i></p> <p>Az élővilág méretskálája (a szerveződési szintek összevetése).</p>                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                          | <p>Vizsgálatok mikroszkóppal, nagyítóval.</p> <p>Rendezések, csoportosítások, hasonlóságok, különbségek felfedezése.</p>                                              |
| <p>Az életközösségek térbeli elrendeződése (zonális földrajzi szélesség és tengerszint feletti magasság szerint).</p>      |                                                                                                                                                                                                                                                                                          | <p>Földrajzi ismeretek alkalmazása.</p> <p>Összefüggések felfedezése az életközösségek és a helyük között.</p>                                                        |
| <p>Az élővilág törzsfjlődésének időskálája, jelentősebb eseményei.</p> <p>(Földtörténet – első élőlények megjelenése).</p> |                                                                                                                                                                                                                                                                                          | <p>A törzsfjlődés időskálájának ábraelemzése.</p> <p>A földtörténeti eseményekről szemléltető filmek megtekintése, animációk elemzése.</p> <p>Grafikonértelmezés.</p> |

|                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                        |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| A biológiai óra fogalma, példái (az élő szervezetek belső szabályozottsága, ciklikusság öröklött és tanult megnyilvánulásai).                                                                                                                    | Példák gyűjtése az emberek és az állatok életéből (életkori szakaszok és a kapcsolódó biológiai történések).                                                                                                           |
| <i>Rendszer, rendszer és környezete</i><br>A sejt, a szervezet és az életközösség, mint rendszer (elemek és kapcsolatok).                                                                                                                        | Ábrák, képek, modellek, makettek összeállítása (puzzle).<br>Rész-egész kapcsolatának, szerepének megértése elemi szinten.                                                                                              |
| A környezet fogalma, a rendszer és környezet kapcsolata, biológiai értelmezése a sejt, egyed, életközösség és a bioszféra szintjén.                                                                                                              | Az élőlények, élettelen összetevők válogatása, rendezése, csoportosítása adott szempontok szerint.<br>Szűkebb, tágabb kapcsolatrendszerek összefüggésének felismerése, az alá-fölérendeltség viszonyainak értelmezése. |
| A természetföldrajzi környezet és az élővilág összefüggései.                                                                                                                                                                                     | Példák keresése az élőlények alkalmazkodására a természetföldrajzi környezethez.                                                                                                                                       |
| <i>Szerveződési szintek, hálózatok</i><br>A biológiai szerveződés szintjei (egyed alatti és feletti).<br>A szintek közötti kapcsolatok.<br>(Moszatok szerepe a légkör oxigénháztartásában.)<br>Hálózati elv az élővilágban, biológiai hálózatok. | Megfigyelések, vizsgálódások mikroszkóppal, nagyítóval.<br>Ismeretek gyűjtése olvasmányokból, szemelvényekből, elektronikus médiából.<br>Érdekességek keresése baktériumokról, moszatokról.                            |
| <b>Fogalmak</b>                                                                                                                                                                                                                                  | Méretskála, szerveződési szint, földtörténeti kor, sejt, egyed, baktérium, moszat, szervezet, életközösség, biológiai hálózat.                                                                                         |

| <b>Témakör</b>                               | <b>3. A felépítés és a működés kapcsolata</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | <b>Javasolt óraszám: 12 óra</b>                                                                                                                                                                  |
|----------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</b> | A megismerő képesség, a kommunikációs képesség, a problémamegoldó gondolkodás, a kauzális gondolkodás fejlesztése. A tér-, időbeli tájékozódás erősítése. A kémiai ismeretek felhasználása az egészséges életmód kialakításában. A Föld övezetessége és az ott kialakuló jellegzetes növény- és állatvilág közötti összefüggés felismertetése. Az élővilág egyszerű rendszerezése. |                                                                                                                                                                                                  |
| <b>Fejlesztési ismeretek</b>                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    | <b>Fejlesztési tevékenységek</b>                                                                                                                                                                 |
| <i>Anyagok</i><br>A víz biológiai szerepe.   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    | Vizes élőhelyek felsorolása.<br>Érdekességek gyűjtése a különböző élőlények szervezetében előforduló vízmennyiségről.<br>Példák keresése a víztakarékos növényekről, állatokról (teve, kaktusz). |

|                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                                                                                                                                                                           | Növénygondozás, állatgondozás (tiszt ivóvíz fontosságának belátása, csíráztatás – öntözés csapvízzel). Kísérlet desztillált vízzel.                                                                                                                                                                    |
| Az élőlényeket felépítő szervetlen és szerves anyagok (víz, ásványi anyagok, szénhidrátok, zsírok és olajok, fehérjék, vitaminok) alapvető szerepe.                                                       | Táblázatok tanulmányozása, ábraelemzés. Életszerű példák keresése a „só-víz háztartás” egyensúlyi állapotára (szomjúság oka).                                                                                                                                                                          |
| Az élelmiszerek összetétele, tápértéke, az egészséges étrend (tápanyag, tápérték, termékösszetétel).                                                                                                      | Az élelmiszerek összetételének tanulmányozása, tápanyag-összetételük elemzése.<br>Tudatos fogyasztói magatartás gyakorlása. Élelmiszerek válogatása, ennek fontossága a hiánybetegségek esetén.<br>Napi, heti étrend összeállítása.<br>Receptgyűjtemény készítése, főzési gyakorlatok csoportmunkában. |
| <i>Élőlények</i><br>A sejt felépítése (növényi, állati).<br>A növényi és állati szövetek fő típusai.                                                                                                      | Mikroszkópos vizsgálatok a sejtek felépítésére.<br>Növényi és állati sejt összehasonlítása.                                                                                                                                                                                                            |
| Baktériumok, vírusok.                                                                                                                                                                                     | Olvasmányelemzés, szövegértés.                                                                                                                                                                                                                                                                         |
| Gombák (egy kalapos gomba példáján).<br>A gombák elhelyezkedése az élőlények csoportjai között.                                                                                                           | A kalapos gomba vizsgálata, összehasonlítása más növényekkel.<br>Hasonlóságok, különbségek felfedezése.<br>Vizsgálódás nagyítóval.                                                                                                                                                                     |
| Növények és állatok általános jellemzői (testfelépítés, kültakaró, táplálkozás, légzés, szaporodás, életmód).                                                                                             | Néhány jellegzetes növény és állat vizsgálata adott szempontok szerint.<br>Elemzés, összehasonlítás.                                                                                                                                                                                                   |
| Testfelépítés, életmód és környezet kapcsolata.                                                                                                                                                           | Példák gyűjtése a természetből.                                                                                                                                                                                                                                                                        |
| <i>Életközösségek</i><br>Egyed feletti szerveződési szintek.<br>Fajok egyedei közötti kapcsolatok (csoportos életmód: szerepek, rangsor, együttműködés).<br>Magányos életmód.<br>Fajok közti kapcsolatok. | Megfigyelés, elemzés az életközösség szerveződéséről, a fajok és az egyedek életéről.                                                                                                                                                                                                                  |
| Az életközösségek belső kapcsolatai.                                                                                                                                                                      | Az élő és élettelen összetevők csoportosítása.<br>A kölcsönös egymásrautaltság felismerése.                                                                                                                                                                                                            |
| A fajok közötti kölcsönhatások típusai egy-egy konkrét példával (együttélés, versengés, élősködés).                                                                                                       | Megfigyelések, egyszerű vizsgálatok terepen, kirándulások alkalmával.<br>Filmek megtekintése, olvasmányok elemzése.<br>Érdekességek, példák gyűjtése (egy-egy konkrét példa megbeszélése).                                                                                                             |



|                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                               |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>Életközösségek táplálkozási kapcsolatai, hálózatai:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– Táplálékláncok</li> <li>– Termelő szervezetek – növények</li> <li>– Fogyasztó szervezetek – állatok</li> <li>– Lebontó szervezetek – baktériumok, gombák.</li> </ul>                        | <p>Csoportosítások, táplálkozási hálózatok bonyolult rendszerének felismerése.</p> <p>Táplálékláncok készítése – különböző életközösségekben.</p> <p>Táplálkozási piramis értelmezése.</p> <p>Körfolyamatok, egyensúly összefüggéseinek felismerése.</p>      |
| <p>Az állatok viselkedésformái (életmódok, életszakaszok, szituációk – táplálkozás, táplálékszerzés, párzás, védekezés).</p>                                                                                                                                                                    | <p>Megfigyelések az állatok viselkedésformáiról.</p> <p>Informatikai eszközhasználat.</p> <p>Információfeldolgozás (filmek, képek, könyvek).</p>                                                                                                              |
| <p><i>Biomok</i></p> <p>A Föld éghajlati övezeteinek jellemzői, a jellegzetes növényvilág kialakulása közötti összefüggés (pl. tajgaerdő fenyői, esőerdő).</p>                                                                                                                                  | <p>Tablókészítés, élőhelyek bemutatása.</p>                                                                                                                                                                                                                   |
| <p>A növény és állatvilág alkalmazkodási módjai az éghajlati viszonyokhoz (pl. az állatok kültakarója, a növények gyökérzete, levelei).</p> <p>A biomok főbb jellemzői, területi elhelyezkedésük.</p>                                                                                           | <p>Rendszerezés, csoportosítás adott szempontok szerint.</p>                                                                                                                                                                                                  |
| <p><i>Az élővilág rendszerezése (egysejtűek, növények, állatok, gombák)</i></p> <p>Az élővilág elsődleges csoportokra való felosztása.</p> <p>Főbb rendszertani csoportok: faj, évfolyam, törzs.</p> <p>Egysejtűek.</p> <p>Növények országa.</p> <p>Állatok országa.</p> <p>Gombák országa.</p> | <p>Az eddig tanult növény- és állatfajok csoportosítása megadott szempontok szerint.</p> <p>Növény- és állathatározó könyvek tanulmányozása.</p> <p>Hasonlóságok, különbségek felismerése, általánosítás, rendszerbe sorolás.</p> <p>Táblázatalalkotások.</p> |
| <p>Az élővilág fajgazdagsága, ennek jelentősége.</p> <p>Evolúció (közel 2 millió ismert és ugyanennyi ismeretlen faj).</p>                                                                                                                                                                      | <p>Érdekességek, szemelvények feldolgozása.</p>                                                                                                                                                                                                               |
| <p><i>Nap, Naprendszer</i></p> <p>A napsugárzás és a földi élet közötti összefüggés (hősugárzás, fénysugárzás).</p> <p>Fotoszintézis.</p> <p>Szűk és tág tűrőképességű fajok, alkalmazkodás módjai.</p>                                                                                         | <p>Szemelvényfeldolgozás, elemzés, értelmezés.</p> <p>Összefüggések felfedezése.</p> <p>Példák sorolása.</p>                                                                                                                                                  |
| <p><b>Fogalmak</b></p>                                                                                                                                                                                                                                                                          | <p>Víz, szerves, szervetlen anyag, tápanyag, vitamin, a szervrendszer felépítése, egyed és faj, tápláléklánc, evolúció, fotoszintézis.</p>                                                                                                                    |

| Témakör                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       | 4. Állandóság és változás                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 | Javasolt<br>óraszám:<br>20 óra                                                                                                                                      |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>A témakör<br/>nevelési-fejlesztési<br/>céljai</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          | Biológiai, természettudományos ismeretek alapozása. Biológiai fogalmak megértése, elsajátítása. Kapcsolatok felismertetése a kémiában és a fizikában elsajátított ismeretekkel.<br>A megismerőképeség, a kritikus gondolkodás, a kauzális gondolkodás, a problémamegoldó gondolkodás fejlesztése. Kooperatív technikák alkalmazása. Interaktív eszközök használata, pontos, kitartó munkavégzésre, önálló információ- feldolgozásra, önálló tanulásra törekvés erősítése. |                                                                                                                                                                     |
| Fejlesztési ismeretek                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | Fejlesztési tevékenységek                                                                                                                                           |
| <i>Állapot</i><br>Az életközösségek állapotának jellemzése.<br>Élőhelyek, s az ott élő, egymással kapcsolatban álló élőlények (növények, állatok).                                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | Közvetlen tapasztalatszerzés kirándulásokon.<br>Információk gyűjtése életközösségek állapotáról különféle információs eszközökkel.<br>Vizsgálódások.                |
| Sajátos élő és élettelen környezeti feltételek (fajok egyedei közötti, fajok közötti, élő és élettelen összetevők közötti kapcsolatok).                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | Az élő és az élettelen világ közötti összefüggések feltárása konkrét példák alapján.                                                                                |
| Önszabályozás, viszonylagos egyensúly-megújulás.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | Információs eszközök használata.                                                                                                                                    |
| Az ember hatása a bioszférára (káros és hasznos beavatkozások).<br>Globális természeti problémák és következményeik.                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | Adatgyűjtés, tablóképzítés az emberi tevékenységről.                                                                                                                |
| <i>Változás</i><br>Az élőlények mozgásának fizikai jellemzése (erő, munkavégzés).<br>Az állatok mozgása: végtagok, mozgásszervek, mozgásfajták.                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | Példák rendszerezése a növények, állatok mozgásairól.<br>Gyűjtőmunka, csoportosítás.                                                                                |
| Az élőlények hőháztartását befolyásoló fizikai változások (hőáramlás, hővezetés, hőszigetelés, hősugárzás).<br>Táplálkozás – belső energia.<br>Hőszigetelés (szőrzet, zsírréteg, faggyús tollazat, pehelytollak).<br>Téli álm: életfolyamatok lassulása.<br>Környezeti hatások – napsugárzás.<br>Csoportos életmód – egymás melengetése (pingvinek stb.).<br>Nagy melegben – párologtatás, fokozott hőleadás. |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | Az élőlények életében bekövetkező változások a környezet fizikai és kémiai hatásaira.<br>Csoportosítások, elemzések, általánosítások.<br>Összefüggések felismerése. |

|                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>Az életfolyamatokat kísérő elektromos változások példái (EKG, EEG).</p>                                                                                                                                                                 | <p>Érdekességek, információk feldolgozása könyvekből, lexikonokból, filmekről, internetről.<br/>Személyes tapasztalatok feldolgozása.</p>                                                                                                                                                       |
| <p>Fotoszintézis és a légzés lényege.<br/>A termelő szervezetek (növények) szerves anyag előállítása, oxigéntermelése (energiamegkötés).</p>                                                                                               | <p>Kísérletek végzése a fotoszintézisre és légzésre.<br/>Táplálékláncok készítése.<br/>Rajzos ábrák elemzése.</p>                                                                                                                                                                               |
| <p>Szénhidrátok szerepe az élővilág energiaellátásában.<br/>Tápanyagok elégetése a szervezet sejtjeiben (lassú égés, energia-felszabadulás).<br/>Az oxigén az égés feltétele.</p>                                                          | <p>Körfolyamatok elemzése ábrák, képanyagok, filmek segítségével.</p>                                                                                                                                                                                                                           |
| <p>Az élettani folyamatok hatása a vérnyomásra, pulzusra, vércukorszintre.<br/>Életmód, táplálkozás, mozgás, aktivitás, pihenés, testi-lelki egyensúly.</p>                                                                                | <p>Az egészséges életmód technikáinak alkalmazása.<br/>Ismerkedés a vérnyomásméréssel, vércukorszint-méréssel, pulzusméréssel.</p>                                                                                                                                                              |
| <p>Hosszabb idő alatt bekövetkező változások (leszármazás, rokonság, evolúció).<br/>Fejlődési folyamat és a mai élővilág sokfélesége (fajok, rokon fajok, családok, rendek, törzsek).<br/>Rendszertani alapismeretek.</p>                  | <p>A változatosság, sokféleség élménye, értékelése családon belül.<br/>Az élővilág sokféleségének megfigyelése.<br/>Csoportosítás, táblázatkészítés.</p>                                                                                                                                        |
| <p><i>Folyamat</i><br/>A biológiai szabályozás lényege, mechanizmusai (pulzusszám, vérnyomás, testhőmérséklet).<br/>A szabályozott állandó állapot biológiai jelentősége.<br/>A működés egyensúlyi állapotának folyamatos biztosítása.</p> | <p>A saját egészségi állapot iránti felelősség belátása.</p>                                                                                                                                                                                                                                    |
| <p><b>Fogalmak</b></p>                                                                                                                                                                                                                     | <p>Önszabályozás, viszonylagos egyensúly, megújulás, globális természeti probléma, üvegházhatás, felmelegedés, ózonlyuk, UV-sugárzás, ivóvízkészlet, hőháztartás, belső energia, EKG, EEG, fotoszintézis, szerves anyag, vérnyomás, pulzus, vércukorszint, evolúció, biológiai szabályozás.</p> |

| Témakör                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            | 6. Környezet és fenntarthatóság                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 | Javasolt<br>óraszám:<br>18 óra                                                                                                                                                                                                                                         |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>A témakör<br/>nevelési-fejlesztési<br/>céljai</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                               | <p>A megfigyelőképesség erősítése, a kommunikáció fejlesztése, kísérletező képesség, információgyűjtő és -feldolgozó képesség, a problémamegoldó gondolkodás és a kauzális gondolkodás fejlesztése. A kritikai érzék fejlesztése. Kooperatív technikák alkalmazása. A globális környezeti rendszerekről, a környezetszennyezésről, a fenntarthatóságról ismeretek szerzése és megszerezése. Felelősségtudatos magatartás erősítése, a szociális érzékenység és a közösségi érzés erősítése.</p> |                                                                                                                                                                                                                                                                        |
| Fejlesztési ismeretek                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 | Fejlesztési tevékenységek                                                                                                                                                                                                                                              |
| <p><i>Globális környezeti rendszerek</i><br/>A talaj termőképessége, védelme.<br/>A talaj sajátos életközössége (baktériumok, egysejtűek, gombák, moszatok, férgek, ízeltlábúak stb.). A tápanyagkészlet folyamatos megújulása.<br/>A talajszennyezés forrásai, okai (ipari, háztartási, mezőgazdasági).<br/>Az emberi tevékenységek felszíninformáló hatásai.</p> |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 | <p>Kísérletezés talajjal.<br/>Életközösségek egyedeinek vizsgálata, csoportosítása.<br/>Talajszennyezés, szennyező anyagok, hatások csoportosítása adott szempontok szerint.<br/>Az emberi tevékenység felszíninformáló hatásainak elemzése, beszámolók készítése.</p> |
| <p><i>Környezeti tényezők</i><br/>Az éghajlat hatása az épített környezetre (hőszigetelés).<br/>Felelős fogyasztói szemlélet.</p>                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 | <p>Az egyéni felelősség belátása konkrét, mindennapi példákon keresztül.</p>                                                                                                                                                                                           |
| <p>Az élőlényekre ható élettelen környezeti tényezők (levegő, víz, talaj, hőmérséklet), az alkalmazkodás módjai.</p>                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 | <p>A környezeti tényezőkről, az élőlények alkalmazkodásáról tényanyagok gyűjtése, elemzések, vázlat-, tabló-, plakátkészítés.</p>                                                                                                                                      |
| <p><i>A környezeti rendszerek állapota, védelme, fenntarthatósága</i><br/>A környezeti állapot és az ember egészsége közötti összefüggés (testi-lelki egészség).</p>                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 | <p>Konkrét példákon keresztül az ember egészségének védelme és a megfelelő környezeti állapot fenntartása közötti kapcsolat meglátása.</p>                                                                                                                             |
| <p>A környezetszennyezés jellemző esetei és következményei (talaj, víz, levegőszennyezés).<br/>Emberi, ipari, háztartási, mezőgazdasági tevékenységek környezetszennyező hatásai.</p>                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 | <p>A környezetszennyeződés, az élőhelyek pusztulása problémáinak felismerése, véleményezése.</p>                                                                                                                                                                       |
| <p>Az élőhelyek pusztulásának okai, következményei, a fenntartás lehetőségei (aktív természetvédelem)<br/>Szelektív hulladékgyűjtés</p>                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 | <p>Résztvétel a jeles környezetvédelmi napok rendezvénysorozatain.<br/>Játékos vetélkedőkön részvétel.<br/>Szemétgyűjtési akciókon részvétel.</p>                                                                                                                      |

|                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                             |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| A tudatos fogyasztói szokások (takarékoság, tudatosság, megfontoltság, előrelátás).                                         | A tudatos fogyasztási szokások megismerése, konkrét példák gyűjtése.                                                                                                                        |
| A fenntarthatóság fogalma, az egyéni és közösségi cselekvés lehetőségei (pl. lakóhely és környékének gondozása, szépítése). | Parkgondozás, fa- és virágültetés.                                                                                                                                                          |
| <b>Fogalmak</b>                                                                                                             | Talaj-, víz-, levegőszennyezés, mezőgazdasági, ipari, háztartási szennyezőanyag, vegyszer, olajszennyezés, mérgező gáz, talajpusztulás, takarékoság, tudatosság, mérlegelés, megfontoltság. |

## 8. évfolyam

| <b>Témakör</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       | <b>5. Az ember megismerése</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          | <b>Javasolt óraszám: 36 óra</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         | <p>A megismerő képesség további erősítése. Kommunikációs képesség fejlesztése. Aktív részvétel kiscsoportos beszélgetéseken. Kauzális, problémamegoldó, analízáló, szintetizáló gondolkodás fejlesztése. Kooperatív technikák alkalmazása. Az ember szervrendszere, szervei és azok működésének megismerése. A betegségek és azok megelőzési módjainak ismerete. Törekvés erősítése az egészséges életmódra. Önismeret fejlesztése. A viselkedési és társadalmi normák, szabályok betartása. Az önfegyelem, a belátás képességének fejlesztése. Konfliktuskezelés. Agresszió elkerülése. Problémafeloldás segítése. Önzetlenség erősítése. IKT-eszközök használata.</p> |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
| <b>Fejlesztési ismeretek</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         | <b>Fejlesztési tevékenységek</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
| <p><i>Testkép, testalkat, mozgásképeség</i><br/> Testalkat változása a növekedés során.<br/> Testkép-zavarok.<br/> Az ember szervrendszerei Szervek.<br/> Elhelyezkedésük.<br/> Mozgás: aktív és passzív szervrendszere.<br/> Mozgás és életmód kapcsolata.<br/> Normál testsúly tartása és a rendszeres mozgás.<br/> Gyakori mozgásszervi elváltozások, sérülések, és megelőzésük.<br/> A mozgásszegény életmód következményei.</p> |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         | <p>Információgyűjtés.<br/> Ábraelemzés.<br/> Rendszeres, aktív sportolás.<br/> A mozgás és életmód kapcsolatának, összefüggéseinek feltárása.<br/> Egészségmegőrző technikák gyakorlása.</p> <p>Helyes, egészséges táplálkozás elsajátítása.<br/> Rendszeres tisztálkodás, megfelelő fogápolás fontosságának belátása.</p> |
| <p>Táplálkozás: szervei, emésztési folyamatok.<br/> A tápcsatorna betegségei.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         | <p>Az emberi szervezet szervrendszerei és szervei működésének megismerése,</p>                                                                                                                                                                                                                                             |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>A légzés: szervei, működése.<br/> A légzőszervek gyakori betegségei.<br/> Védekezés egyszerű gyógymódokkal.<br/> Keringés: szervei, működése.<br/> Kiválasztás szervei.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                     | <p>betegségeik és megelőzési lehetőségeinek megismerése.<br/> Egyszerű ápolási technikák elsajátítása.</p>                                                                                                                                     |
| <p><i>Önfenntartás</i><br/> Érzékszervek.<br/> A bőr funkciói, bőrbetegségek, bőrápolás, a bőr védelme.<br/> A központi és környéki idegrendszer főbb részei.<br/> Érzékszervek: látás, hallás, egyensúlyszerv, ízlelés, szaglás szervei.<br/> Minőségi, mennyiségi táplálkozás.<br/> A táplálkozás hatása a keringésre, légzésre, anyagcserére.<br/> Idegi, hormonális szabályozás.</p>                                                           | <p>Kísérletezés fénytani és hőtani eszközökkel látásra és hallásra.<br/> Részvétel az iskolai orvosi vizsgálatokon, szűrővizsgálatokon.</p>                                                                                                    |
| <p><i>Szaporodás, egyedfejlődés</i><br/> Szaporodási szervrendszerek.<br/> Nemi jellegek.<br/> Menstruáció, szexualitás.<br/> A szexualitás egészségügyi szabályai, fogamzásgátlás.<br/> Méhben belüli fejlődés, születés, születés utáni élet.<br/> Semmelweis Ignác, az anyák megmentője.</p>                                                                                                                                                    | <p>Beszélgetések az ember szaporodásáról.<br/> Megfelelő tájékoztató, felvilágosító kiadványok tanulmányozása.<br/> Információgyűjtés egészségügyi kiadványokból, filmekből, internetről.<br/> Semmelweis Ignác munkásságának megismerése.</p> |
| <p><i>Egészség</i><br/> Orvosi ellátásokkal kapcsolatos ismeretek.<br/> Szűrővizsgálat, védőoltás.<br/> Az egészséges életmód megőrzéséhez szükséges életvitel.<br/> Alapfokú elsősegély-nyújtási ismeretek.<br/> Betegjogok.</p>                                                                                                                                                                                                                  | <p>Részvétel szűrővizsgálatokon.<br/> A védőoltás elfogadása.<br/> Alapfokú elsősegélynyújtási ismeretek gyakorlása.<br/> Ismerkedés a betegjogokkal.</p>                                                                                      |
| <p><i>Magatartás</i><br/> A személyiség összetevői, értelmi képességek, érzelmi adottságok, önismeret, önfejlesztés fontossága, viselkedési normák, szabályok szerepe.<br/> Családi és egyéni (személyi) kapcsolatok jelentősége.<br/> Tanulás szerepe.<br/> A serdülőkor érzelmi, szociális és pszichológiai jellemzői.<br/> Családi és iskolai agresszió, önzetlenség, alkalmazkodás, áldozatvállalás, konfliktuskezelés, probléma-feloldás.</p> | <p>Szabályok, normák szerepének elfogadása.<br/> A tanulás fontosságának tudatosulása.<br/> Felelősségteljes magatartás.<br/> Csoportokban beszélgetések során önismeret fejlesztése.<br/> Konfliktuskezelések gyakorlása.</p>                 |

|                 |                                                                                                                                                            |
|-----------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Fogalmak</b> | Test, szervezet, szervrendszer, betegség, védekezés, megelőzés, szexualitás, orvosi ellátás, öröklődés, magatartás, önismeret, norma, szabály, serdülőkor. |
|-----------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

## Ellenőrzés-értékelés

### Szóbeli ellenőrzés:

Az alapfogalmak és összefüggések megértésének ellenőrzése (frontális osztálymunka vagy csoportmunka kérdésekkel, és/vagy feleltetés).

- Különböző információhordozókból szerzett ismeretek, adatok szóbeli elemzése, összefoglalása.
- Kiselőadás, kísérlet bemutatása, prezentáció készítése.
- A tanuló tanórai munkájának értékelése.
- Alapszintű térképhasználat.

### Írásbeli ellenőrzés:

Tanóra eleji rövid, írásos ellenőrzés (feleletválasztásos feladat, feladatlap, ábra, tematikus térkép vagy adatelemzés).

Témakörök végén különböző nehézségű feladatokból álló komplex feladatlap megoldása.

Értékelés teljesítmény alapján:

- 0%-29% elégtelen
- 30%-49% elégséges
- 50%-74% közepes
- 75%-89% jó
- 90%-100% jeles

Az értékelés magába foglalja a tanuló együttműködési készségét, érdeklődését, szorgalmát.

### További értékelések:

Órán előforduló feladatok értékelése piros ponttal (kisötőssel). Év elején megbeszélte számú piros pontok érdemjegyre való beváltásának lehetősége.

Kiselőadások tartása: önkéntes jelentkezés alapján. A tankönyvi anyaghoz tartozó, de azon kívüli forrásokból történő otthoni önálló felkészülés, majd az órán kb. 4-5 perces előadás tartásának értékelése. Az előadás sikeres megtartása = 3 piros pont, előadás nem felolvasva = 4 piros pont, előadás nem felolvasva+ képekkel illusztrálva = 5 piros pont; elvállalt, de határidőre meg nem tartott előadás: egy-egy feketepont addig, amíg az előadásra sor kerül (legfeljebb 2 alkalommal halasztható el)./

Természetfilmek anyagának feldolgozása órán: a feladat típusától függően 1-3 piros pont kapható, a feladat el nem végzése esetén 1-3 fekete pont.

#### 8.4.8. KÉMIA (7-8. évfolyam)

| Témakör                               | Évfolyam, óraszám | Évfolyam, óraszám |
|---------------------------------------|-------------------|-------------------|
|                                       | 7. osztály        | 8. osztály        |
| 1. Anyag, energia, információ         | 17                | 13                |
| 2. Rendszerek                         | 15                | 13                |
| 3. Felépítés és működés kapcsolata    | 2                 | 12                |
| 4. Állandóság, változás               | 2                 | 12                |
| 5. Az ember és megismerése, egészsége | -                 | 10                |
| 6. Környezet és fenntarthatóság       | -                 | 12                |
| Összesen                              | 36                | 72                |

#### 7. évfolyam

| Témakör                                                                                                                                                                                                                                                                               | 1. Anyag, kölcsönhatás, energia, információ                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | Javasolt óraszám: 17 óra                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</b>                                                                                                                                                                                                                                          | A megfigyelőképesség fejlesztése. A kommunikációs képesség, a motoros képességek, a kauzális gondolkodás, a rendszerező képesség fejlesztése. Feladattudat és szabálytudat erősítése. Aktív kísérletező attitűd. A kísérletezés szabályainak betartása. Az anyagok érzékelhető fizikai, kémiai tulajdonságainak felismerése. Vegyszerek, élelmiszerek jelzéseinek ismerete, ok-okozati összefüggések felfedezése, hasonlóságok, különbségek felfedezése, problémafelvető képesség fejlesztése, értelmes cselekvés, a kritikai érzék fejlesztése. |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
| <b>Fejlesztési ismeretek</b>                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | <b>Fejlesztési tevékenységek</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
| <i>Tudomány</i><br>Müller Ferenc, Hevesi György, Irinyi János munkássága.                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | A tudósok munkásságának megismerése, információgyűjtés, feldolgozás.                                                                                                                                                                                                                                                                          |
| <i>Anyagok</i><br>Balesetmentes kísérletezés.<br>A kísérletezés eszközei.<br>A kísérletezés a megismerés és felfedezés tevékenysége.<br>A tárgyak anyagának minőségi és mennyiségi jellemzői.<br>A hétköznapi életben gyakori keverékek, vegyületek és elemek.<br>Keverékek, oldatok. |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | A kísérletezés eszközeinek megismerése.<br>Balesetmentes kísérletezés szabályainak megismerése és betartása.<br>Az anyagok vizsgálata egyszerű kísérletekkel.<br>Elemek, keverékek, vegyületek tulajdonságainak vizsgálata.<br>Keverékek, oldatok készítése és szétválasztása, a kiinduló és keletkezett anyagok tulajdonságainak vizsgálata. |



|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     | <p>Általánosítás, analízis, szintézis.</p> <p>Az alkotórészek arányai és a keletkezett anyagok tulajdonságai közti összefüggés felismerése (telítetlen, telített oldatok készítése).</p>                                                                                                                                                                                          |
| <p>Vízben és zsírban oldódó anyagok.<br/>(Só, cukor, paprika, víz, zsír, olaj, benzin, aceton, körömlakk, alkohol).</p> <p>Vegyületek (víz, szén-dioxid, szén-monoxid, nátrium-klorid, nitrogén-klorid).</p>                                                                                                                                                        | <p>Kísérletek végrehajtása különböző anyagokkal és oldószerekkel.</p> <p>Vízben és zsírban oldódó anyagok vizsgálata.</p> <p>Tapasztalatok megbeszélése, egyszerű folyamatábrák készítése.</p> <p>Tanári bemutató kísérlet (vízbontás) segítségével a vegyület-keverék fogalmának megértése, a különbségek felfedezése, tapasztalatok megbeszélése, a jelenségek értelmezése.</p> |
| <p>Elemek.</p> <p>Fémes, nem fémes elemek tulajdonságai.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                        | <p>A megfigyelt, létrehozott keverékek, vegyületek alkotórészeinek vizsgálata egyszerű modellek segítségével, az elemek csoportosítása tulajdonságaik alapján.</p>                                                                                                                                                                                                                |
| <p>Vegyületek csoportosítása.</p> <p>Fém, fém-oxid-bázis, nemesfém, nemesfém-oxid – sav, sók.</p> <p>Indikátoros vizsgálatok (citromlé, ecetes víz, szappan, sóoldat, cukoroldat).</p> <p>Lúgos, savas kémhatás.</p> <p>Balesetvédelem.</p>                                                                                                                         | <p>A hétköznapi életben használt savak, lúgok indikátoros vizsgálata.</p> <p>Néhány háztartási vegyszer vizsgálata, tapasztalatainak elemzése, kémiai alkotórészek, hatások szempontjából.</p> <p>Balesetmentes vegyszerhasználat elsajátítása.</p>                                                                                                                               |
| <p>A fizikai és kémiai változások megkülönböztetése.</p> <p>Fizikai változások (alak, hőmérséklet, halmazállapot, térfogatváltozások, kémiai változások.</p> <p>Egyesülés, égés, bomlás.</p> <p>Közömbösítés: sav + lúg = só + víz.</p> <p>Sav-bázis reakciók:<br/>nátronlúg + sósav = konyhasó + víz<br/>meszes víz + szénsav = mészkő + víz (cseppkőbarlang).</p> | <p>Irányított tanulói és tanári bemutató kísérletek segítségével a változások fajtáinak megfigyelése, elemzése.</p> <p>Az égés fajtáinak, feltételeinek vizsgálata, összegyűjtése. Hasonlóságok, különbségek felfedezése.</p> <p>Sav-bázis reakciók elemzése.</p>                                                                                                                 |
| <p><i>Energia</i></p> <p>A fizikai és kémiai változások energiaviszonyai hétköznapi példákban.</p> <p>Halmazállapot-változás, oldódás.</p>                                                                                                                                                                                                                          | <p>Egyszerű kísérletekkel, mérésekkel az energiaváltozások vizsgálata.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
| <p><b>Fogalmak</b></p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              | <p>Kísérletezés, kísérleti eszköz, szerves és szervetlen anyag, fizikai és kémiai változás,</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                   |

|  |                                                                  |
|--|------------------------------------------------------------------|
|  | folyamat, só, sav, bázis, elemi összetétel, elem, fotoszintézis. |
|--|------------------------------------------------------------------|

| <b>Témakör</b>                                                                                                                                                                                           | <b>2. Rendszerek</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               | <b>Javasolt óraszám: 15 óra</b> |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------|
| <b>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</b>                                                                                                                                                             | <p>A megismerő képesség, kommunikációs képesség, a kauzális gondolkodás fejlesztése. Finommotorika fejlesztése. Aktív részvétel kísérletekben, balesetmentes kísérletezés. A tűzoltás különböző módjainak ismerete. Információs jelek ismerete és alkalmazása. A természeti rendszerek felépítésében legfontosabb anyagok ismerete. Épített rendszerek fogalmának ismerete. Képzelet, fantázia, kreativitás fejlesztése. Kooperatív technikák alkalmazása, összehasonlítás, elemzés gyakorlása, ok-okozati összefüggések felfedezése, IKT-eszközök használata.</p> |                                 |
| Anyagmennyiség.<br>Tömény és híg oldatok.                                                                                                                                                                | <p>Keverékek, oldatok összetevőinek vizsgálata mérésekkel.<br/>Hígítás- és sűrűsítés-gyakorlatok végzése.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                 |
| Kémiai, fizikai folyamatok gyorsítása, lassítása (főzés, hűtés).                                                                                                                                         | <p>Oldódás-vizsgálatok különböző hőmérsékleten. (Tapasztalatok értelmezése, lejegyzése, rajzos, írásos vázlat formájában.)</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                 |
| <i>Rendszer, rendszer és környezete</i><br>Egy-egy használati tárgy előállítása (papírból, fából, műanyagból, nádból játékok, dísz tárgyak készítése).<br>A fizikai, kémiai tulajdonságok összefüggései. | <p>Ajándékok, dísz tárgyak előállítása során a kiinduló anyagok tulajdonságainak vizsgálata, a megmunkálás lehetőségeinek felismerése, eszközhasználat.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                 |
| A kísérleti berendezés rendszerként való működése.<br>Sorrendiség, funkció, alá-, fölérendeltségi viszonyok (pl. hevítés: fémtálca, kémcsőfogó, hőmérő, kémcsőállvány, hőforrás).                        | <p>A használt kísérleti eszközök részeinek megismerése.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                 |
| <b>Fogalmak</b>                                                                                                                                                                                          | Oldatfajta                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                 |

| Témakör                                                                                        | 3. Felépítés és működés kapcsolata                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              | Javasolt óraszám:<br>2 óra |
|------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------|
| <b>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</b>                                                   | Aktív részvétel a kísérletekben, balesetmentes kísérletezés szabályainak betartása. A kommunikációs készség, a kauzális gondolkodás, a problémamegoldó gondolkodás, a finommotorika fejlesztése. Információszerzés bővítése. IKT-eszközök használata. Ismeretek szerzése egyirányú és megfordítható változásokról, kémiai folyamatokról. Körfolyamatok értelmezése, ok-okozati összefüggések felismerése, az elképzelés, következtetés, általánosítás képességének fejlesztése. |                            |
| A rendszer állapota és változásai<br>A hőmérséklet és nyomás, mint állapotjelző (víz, levegő). | Összefüggések keresése, felfedezése a folyékony és légnemű anyagok hőmérsékletváltozása és nyomásviszonyai között.<br><br>Példák gyűjtése a nyomás és a hőmérséklet kapcsolatáról a hétköznapi életből, pl. a kávéfőző, kukta, hőlégballon, gőzgép, gőzmozdony, gőzhajó működéséről.                                                                                                                                                                                            |                            |

| Témakör                                                                           | 4. Állandóság, változás                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         | Javasolt óraszám:<br>2óra                                                                                                         |
|-----------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</b>                                      | Aktív részvétel a kísérletekben, balesetmentes kísérletezés szabályainak betartása. A kommunikációs készség, a kauzális gondolkodás, a problémamegoldó gondolkodás, a finommotorika fejlesztése. Információszerzés bővítése. IKT-eszközök használata. Ismeretek szerzése egyirányú és megfordítható változásokról, kémiai folyamatokról. Körfolyamatok értelmezése, ok-okozati összefüggések felismerése, az elképzelés, következtetés, általánosítás képességének fejlesztése. |                                                                                                                                   |
| <b>Fejlesztési ismeretek</b>                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 | <b>Fejlesztési tevékenységek</b>                                                                                                  |
| Egyensúly<br>Telített oldat, oldódás, kristályosodás.<br>Halmazállapot-változások |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 | Só-, cukor-, timsókristály készítése.<br><br>Okok keresése – a hőmérséklet függvényében az egyensúlyra való törekvés felfedezése. |

## 8. évfolyam

| Témakör                                                                                                                                                                                                 | 1. Anyag, kölcsönhatás, energia, információ                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                | Javasolt óraszám: 13 óra                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</b>                                                                                                                                                            | A megfigyelőképesség fejlesztése. A kommunikációs képesség, a motoros képességek, a kauzális gondolkodás, a rendszerező képesség fejlesztése. Feladattudat és szabálytudat erősítése. Aktív kísérletező attitűd. A kísérletezés szabályainak betartása. Az anyagok érzékelhető fizikai, kémiai tulajdonságainak felismerése. A periódusos rendszer legfontosabb elemeinek felismerése. Vegyszerek, élelmiszerek jelzéseinek ismerete, ok-okozati összefüggések felfedezése, hasonlóságok, különbségek felfedezése, problémafelvető képesség fejlesztése, értelmes cselekvés, a kritikai érzék fejlesztése. |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
| <b>Fejlesztési ismeretek</b>                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            | <b>Fejlesztési tevékenységek</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
| A periódusos rendszer.<br>Mengelejev.                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            | Tájékozódás a periódusos rendszerben.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
| <i>Kölcsönhatások, erők</i><br>Molekula, atom, atommag, az atomok felépítése.                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            | Elemi szintű ismeretek szerzése az anyagok szerkezetéről, felépítéséről ábrák, természettudományos ismeretterjesztő filmek, modellek segítségével.<br>Kísérletek, vizsgálatok nagyítóval, mikroszkóppal.                                                                                                                                                                                              |
| <i>Információ</i><br>Az elemek és vegyületek kémiai jelölése.<br>Vegyjel, néhány elem vegyjele.<br>Szóegyenletek<br>(Pl. NaOH, vagyis nátrium-hidroxid; NaCl, vagyis konyhasó; HCl, vagyis sósav stb.). |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            | A periódusos rendszer legismertebb elemeinek keresése, fémek, nemfémek csoportosítása.<br>Élelmiszerek, vegyszerek tájékoztatójának értelmezése, a tanult vegyszerek szóegyenletének megismerése.<br>Figyelmeztető, veszélyt jelző piktogramok értelmezése (méregjel).<br>Gyakorlati példák keresése, elkészítése.<br>Receptek gyűjtése, befőzési, tartósítási módok keresése (cukorszirup, sóoldat). |
| <b>Fogalmak</b>                                                                                                                                                                                         | Kísérletezés, kísérleti eszköz, szerves és szervetlen anyag, fizikai és kémiai változás, folyamat, só, sav, bázis, elemi összetétel, elem, fotoszintézis.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |

| Témakör                                                                                                                                                                                                | 2. Rendszerek                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               | Javasolt<br>óraszám:<br>13 óra                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>A témakör<br/>nevelési-fejlesztési<br/>céljai</b>                                                                                                                                                   | A megismerő képesség, kommunikációs képesség, a kauzális gondolkodás fejlesztése. Finommotorika fejlesztése. Aktív részvétel kísérletekben, balesetmentes kísérletezés. A tűzoltás különböző módjainak ismerete. Információs jelek ismerete és alkalmazása. A természeti rendszerek felépítésében legfontosabb anyagok ismerete. Épített rendszerek fogalmának ismerete. Képzelet, fantázia, kreativitás fejlesztése. Kooperatív technikák alkalmazása, összehasonlítás, elemzés gyakorlása, ok-okozati összefüggések felfedezése, IKT-eszközök használata. |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
| Fejlesztési ismeretek                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             | Fejlesztési tevékenységek                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
| <i>Tér, idő, nagyságrendek</i><br>Az atomok, molekulák mérete.                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             | Mikroszkópos vizsgálatok végzése (vízminta, hagymanyúzat...).<br>A méretek látható, majd érzékszervekkel fel nem ismerhető tartományának érzékelése ábrák, filmek, internetes információk segítségével.                                                                                                                                                           |
| A tűzgyújtás. Az égés feltételei.<br>Tűzoltási lehetőségek.<br>Az égés veszélyeire felhívó információs jelek (a dohányzás tiltása, tűzveszélyes hely, robbanásveszély).                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             | Az égés feltételeinek ismerete.<br>A tűzoltás lényegének megbeszélése a feltételek alapján.<br>A különböző tüzek oltási módjainak megismerése.<br>Szituációs gyakorlatok, teendők tűz esetén, tűzoltás, riasztás, a védekezés, megelőzés teendőinek ismerete.<br>A tűzriadó gyakorlatain részvétel.<br>Az égés veszélyeire felhívó információs jelek felismerése. |
| <i>Természeti rendszerek</i><br>A növények életéhez szükséges tápanyagok kémiai tulajdonságai (víz-, szén-dioxid-, oxigén-, kiegészítésként nitrogén-, foszfor-, káliumigény).<br>Fotoszintézis.       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             | Szemléltető képek, ábrák segítségével a rendszer elemeinek, a körfolyamatokban történő változásainak, átalakulásának értelmezése, megbeszélése (pl. oxigén – széndioxid).<br>A Nap energiája fontosságának felismerése a földi élet működésének szempontjából.                                                                                                    |
| A talaj tápanyagtartalmának természetes és mesterséges utánpótlása (trágya, műtrágya).                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             | Tapasztalati úton ismeretek szerzése a talaj tápanyagtartalmának pótlására cserepes virágok esetén, kiskertekben, földeken.                                                                                                                                                                                                                                       |
| Az állatok és az ember életéhez szükséges anyagok (szénhidrátok, szőlőcukor, keményítő, rostok /cellulóz/, zsírok, olajok, fehérjék, szerves savak, csersav, citromsav, víz, oxigén, ásványi anyagok). |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             | Legfontosabb tápanyagaink tulajdonságainak vizsgálata irányított kísérletek alapján. A tapasztalatok elemzése, rögzítése írásban.                                                                                                                                                                                                                                 |

|                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>Épített rendszerek</p> <p>Fémek általános jellemzői, előállításuk (vas, alumínium, réz...).</p> <p>Vas- és alumíniumkohászat.</p> <p>Fontosabb ötvözetek (acél, sárgaréz, bronz...).</p> | <p>Tapasztalatok gyűjtése egyszerű kísérletek alapján a legismertebb fémek tulajdonságairól.</p> <p>Ábrák, képek, filmek segítségével elemi ismeretek szerzése a fémek előállításáról.</p> <p>Az alapanyag és előállított fém közti változás megértetése (a bomlás-redukció lényegének elemi szintű értelmezése).</p> |
| <p>Korrózióvédelem (festés, olajozás, ötvözés, rozsdamentes acél).</p>                                                                                                                      | <p>Megfelelő korrózióvédelmi eljárások ismerete.</p> <p>Tűzvédelmi plakátok készítése.</p>                                                                                                                                                                                                                            |
| <p><b>Fogalmak</b></p>                                                                                                                                                                      | <p>Molekula felépítése, oldatfajta, tűz, fotoszintézis, testfelépítő anyag, tápanyag, hőhatás, korrózióvédelem, oxidáció, fotoszintézis.</p>                                                                                                                                                                          |

| Témakör                                             | 3. Felépítés és a működés kapcsolata                                                                                                                                                                                                                                                                                                       | Javasolt óraszám:<br>12 óra |
|-----------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------|
| <p><b>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</b></p> | <p>Aktív részvétel a tanulói kísérletekben. Az analizáló, szintetizáló képesség, a kauzális gondolkodás, a kommunikációs képesség fejlesztése. Kooperatív technikák alkalmazása. Az információszerzés lehetőségeinek bővítése. IKT-eszközök használata. Praktikus kémiai ismeretek alkalmazása a háztartásokban. Képzelet fejlesztése.</p> |                             |

| Fejlesztési ismeretek                                                                                                                                                                                                                                       | Fejlesztési tevékenységek                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p><i>Szervetlen és szerves anyagok</i></p> <p>A mindennapokból ismert anyagok (elemek, fémek, ötvözetek, sók, savak, bázisok, természetes és mesterséges anyagok) fizikai és kémiai tulajdonságai. Felhasználásuk.</p>                                     | <p>Szerves és szervetlen anyagok fizikai és kémiai tulajdonságainak megismerése, elsajátítása.</p>                                                                                                                                                                                                                |
| <p><i>A Föld</i></p> <p>Ércek, ásványok, hegységképző kőzetek.</p>                                                                                                                                                                                          | <p>Elemi ismeretek a Föld anyagairól, a hegységképződésekről, a különböző kőzetek, ásványok, ércek előfordulásáról.</p> <p>Filmek, könyvek, folyóiratok segítségével érdekességek, információk gyűjtése.</p> <p>Kirándulások, tanösvények, kőzetminták, ércminták tanulmányozása, tapasztalatok megbeszélése.</p> |
| <p>Vízkeménység, vízlágyítás, vízköoldás kémiai alapjai.</p> <p>Háztartási gépek védelme, természetbarát megoldások.</p> <p>Barlangképződés (enyhén savas esővíz, lúgos mészkőoldás, cseppkőképződés, Aggteleki-karszt, Pálvölgyi-cseppkőbarlang stb.).</p> | <p>A vízkőképződés ismerete. A háztartásokban a vízlágyítás és a vízköoldás természetes megoldásainak ismerete.</p> <p>Az ásványvizek és a desztillált víz összehasonlítása párologtatással.</p> <p>Képek keresése barlangokról, a képek alapján megfigyelések.</p>                                               |

|                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                     |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <i>Az időjárás</i><br>A földi vízkészlet különböző formái (tengervíz, édesvíz, ásványvíz, gyógyvíz, esővíz). |                                                                                                                                                                                                                                                           | Különböző vízminták vizsgálata összetétel, tisztaság szerint.<br>Ásványvizek tájékoztatóinak olvasása, tartalmak összehasonlítása.<br>Ismeretek gyűjtése a hazai gyógyvizek előfordulásairól, gyógyító hatásairól filmekből, turisztikai magazinokból, internetről. |
| A víz körforgása (tengervíz-esővíz kapcsolata).                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                           | Sóoldat bepárlása, desztillálása által az összefüggések felfedezése, megértése.                                                                                                                                                                                     |
| A levegő kémiai összetétele (nitrogén, oxigén, szén-dioxid, nemesgázok).                                     |                                                                                                                                                                                                                                                           | A levegő legfontosabb alkotórészeinek megismerése ábraelemzéssel.<br>Az oxigén százalékarányának felismerése kísérlet alapján.<br>Az oxigén–szén-dioxid egyensúlyi állapot fontosságának felismerése (ember, állat, növény).                                        |
| <i>Nap, Naprendszer</i><br>A világ anyagi egysége.                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                           | Látogatás a Planetáriumba.<br>Érdekességek keresése, felfedezése a makro- és mikrovilág felépítése, rendszere között.                                                                                                                                               |
| <b>Fogalmak</b>                                                                                              | Szerves és szervetlen anyag, elem, fém, ötvözet, só, sav, bázis, természetes és mesterséges anyag, érc, ásvány, kőzetek, vízkő, vízkeménység, vízlágyítás, vízkőoldás, ásványvíz, gyógyvíz, tengervíz, édesvíz, a levegő kémiai összetétele, Naprendszer. |                                                                                                                                                                                                                                                                     |

| <b>Témakör</b>                                                                                                                                                                                               | <b>4. Állandóság, változás</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | <b>Javasolt óraszám: 12 óra</b>                                                                                                                                                                                                     |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</b>                                                                                                                                                                 | Aktív részvétel a kísérletekben, balesetmentes kísérletezés szabályainak betartása. A kommunikációs készség, a kauzális gondolkodás, a problémamegoldó gondolkodás, a finommotorika fejlesztése. Információszerzés bővítése. IKT-eszközök használata. Ismeretek szerzése egyirányú és megfordítható változásokról, kémiai folyamatokról. Körfolyamatok értelmezése, ok-okozati összefüggések felismerése, az elképzelés, következtetés, általánosítás képességének fejlesztése. |                                                                                                                                                                                                                                     |
| <b>Fejlesztési ismeretek</b>                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 | <b>Fejlesztési tevékenységek</b>                                                                                                                                                                                                    |
| <i>Változások</i><br>Kémiai reakciók többféle szempont szerint: <ul style="list-style-type: none"> <li>– gyors-lassú</li> <li>– egyesülés-bomlás.</li> </ul> Oxidáció-redukció (redoxi folyamatok), sav-lúg. |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 | A gyors és lassú égés, feltételei, kísérőjelenségei ismerete.<br>Tűzvédelmi alapismeretek elsajátítása, betartása.<br>Alkotórészek vizsgálata vízbontás esetén.<br>Hidrogén égésének megfigyelése.<br>Durrnogáz-próba megfigyelése. |

|                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                            |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                                                                                                                                                                                                                           | A kiinduló anyag és a keletkezett anyagok vizsgálata, a folyamat lépéseinek rögzítése.                                                                                                                                     |
| <i>Változások iránya</i><br>Egyirányú, megfordítható változások, körfolyamatok értelmezése.<br>Szén égetése – szén-dioxid<br>Szénsav előállítása, bomlása<br>Kénssav előállítása, bomlása<br>Mészégetés-mészoltás<br>Mészke oldása – cseppkőképződés stb. | Egy-egy példán keresztül a kémiai folyamatok irányának bemutatása, a tapasztalatok megbeszélése, a folyamatok értékelése.                                                                                                  |
| <b>Fogalmak</b>                                                                                                                                                                                                                                           | Hőmérséklet, nyomás, kémiai reakció, gyors égés, lassú égés, egyesülés, bomlás, oxidáció, redukció, sav-lúg, szénsav, széndioxid, kénsav, kénssav, sósav, salétromsav, mészégetés, mészoldás, telített-, telítetlen oldat. |

| <b>Témakör</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 | <b>5. Az ember megismerése és egészsége</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     | <b>Javasolt óraszám: 10 óra</b>                                                                                                                  |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                   | A kommunikációs képesség fejlesztése, a problémamegoldó és kauzális képesség fejlesztése, mérlegelő képesség fejlesztése.<br>Ismeretek bővítése az egészséges táplálkozás összetevőiről. A tápanyag-, kalóriatáblázatok adatainak értelmezése. A mértékletes táplálkozás előnyei. A kémiai ismeretek alkalmazása a mindennapokban, a vegyszerek használati utasításainak értelmezése, betartása, szociális készség fejlesztése. |                                                                                                                                                  |
| <b>Fejlesztési ismeretek</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 | <b>Fejlesztési tevékenységek</b>                                                                                                                 |
| <i>Önfenntartás</i><br>Legfontosabb tápanyagok összetétele (molekulák, víz).                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 | Tápanyagok összetételének vizsgálata.                                                                                                            |
| <i>Magatartás</i><br>Energiaforrások alkotórészei, kémiai tulajdonságai, hatása.<br>Drog, kávé, kóla, szerves oldószerek kémiai hatása.                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 | Filmelemzés, következmények felismerése.<br>Dopplingszerek, veszélyforrások elkerülése.<br>Probléma felismerése, és a problémamegoldás keresése. |
| <i>Egészség</i><br>Egészséges táplálkozás.<br>Zsírok, cukrok szerepe a helyes táplálkozásban, túlfogyasztás.<br>Élelmiszerek tápanyag- és energiatartalma.<br>Tápanyagtáblázatok.<br>Veszélyes anyagok a háztartásban (vízkőoldó, hypó, fagyálló folyadékok, zsíroló vegyszerek, tisztítószer, gyógyszerek).<br>Fogyasztóvédelem, szavatosság. |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 | Táplálékpíramis-elemzés.<br>Elhízás veszélyeinek felismerése.<br>Tápanyagtáblázat értelmezése, használata.<br>Használati utasítás értelmezése.   |



|                 |                                                                                                                                                                                                     |
|-----------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Fogalmak</b> | Tápanyag, zsírban, vízben oldódó vitamin, élvezeti szer, energiatartalom, táplálékpíramis, tápanyagtáblázat, használati utasítás, fogyasztóvédelem, szavatosság, vegyszer, tisztítószer, gyógyszer. |
|-----------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

| <b>Témakör</b>                                                                                                                                                                          | <b>6. Környezet és fenntarthatóság</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | <b>Javasolt óraszám:<br/>12 óra</b>                                                                                                                                                                                                                                                                |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</b>                                                                                                                                            | A kommunikációs képesség, a kauzális gondolkodás, a szociális képességek fejlesztése. A problémamegoldó gondolkodás fejlesztése, aktív részvétel a környezetvédelemmel kapcsolatos tevékenységben, szelektív hulladékgyűjtésre törekvés, környezettudatos attitűd erősítése. Törekvés erősítése a takarékos életmódra. A globális környezeti problémákról információk gyűjtése, elemzése; kritikai érzék fejlesztése, a felelősség tudatos vállalásának erősítése. IKT-eszközök használata. |                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
| <b>Fejlesztési ismeretek</b>                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             | <b>Fejlesztési tevékenységek</b>                                                                                                                                                                                                                                                                   |
| <i>Élő és élettelen környezeti tényezők</i><br>A víz- és a levegő tisztasága.<br>Szennyező források és a szennyezés megelőzésének mindennapi, végrehajtható formái.<br>Helyes szokások. |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             | Hírek, időjárás-jelentések értelmezése, folyamatos nyomon követése.<br>Tablók, rajzok, rövid beszámolók készítése a természetes vizek, a levegő állapotáról.<br>Megoldások keresése a szennyeződések csökkentésére.<br>Helyes szokások gyakorlása szituációs feladatokban, s természetes közegben. |
| <i>A környezeti rendszerek állapota, védelme, fenntarthatósága</i><br>Környezeti terhelés (szennyező, mérgező anyagok).                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             | Részvétel a jeles környezetvédelmi napok alkalmával szervezett iskolai, helyi vagy társadalmi akciókon, megmozdulásokon.                                                                                                                                                                           |
| Szelektív hulladékgyűjtés.<br>Lomtalanítás, hulladékudvarok.<br>Veszélyes hulladék.                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             | Folyamatos, szelektív hulladékgyűjtés.<br>Veszélyes hulladékok megfelelő elhelyezése (felnőtt irányítással).                                                                                                                                                                                       |
| Anyag- és energiatakarékosság.<br>Energiatakarékos izzók, áramtalanítás, vízcsap-elzárás, felesleges fűtés, helyes szellőztetés.                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             | Törekvés az anyag- és energiatakarékos életvitelre, a helyes szokások tudatos gyakorlása.                                                                                                                                                                                                          |

#### 8.4.9. FIZIKA (7-8. évfolyam)

A fizikai ismeretek elsajátítása során cél a korszerű fizikai szemléletmódra nevelés, a környezettudatos gondolkodás és cselekvés iránti nyitottság kialakítása, a gazdaság környezetkárosító hatásának és a környezetvédelmi törekvések összefüggéseinek felismertetése, a természeti, a gazdasági, valamint a társadalmi folyamatok közötti összefüggések felismertetése.

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók képesség- és gondolkodásstruktúrájára alapozva a fejlesztés érdekében fokozott figyelmet kell fordítani arra, hogy a tanulók erősen kötődnek az érzékeléshez, az észleléshez, a közvetlen tapasztalatszerzéshez, ezért nagyon sok egyszerű kísérletre, gyakorlásra, mérésre, becslésre és ezek többszöri megismétlésére van szükség ahhoz, hogy a fizikai jelenségeket, folyamatokat megértsék, illetve az ismereteket alkalmazni tudják a mindennapi életben. A hatékony tanulási módszerek elsajátítása teszi lehetővé az egyre bővülő, önálló ismeretszerzést könyvekből, internetről és más forrásokból.

#### 7. osztály

Heti 1 óra. Éves óraszám: 36.

| Témakör                                      | 1. Anyag, kölcsönhatások, energia                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            | Javasolt óraszám: 9 óra |
|----------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------|
| <b>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</b> | A megismerőképesség és a gondolkodási műveletek (válogatás, csoportosítás, elemzés, általánosítás) fejlesztése. A motorikus képesség fejlesztése. Aktív részvétel a kísérletekben, mérésekben. A kísérletezés szabályainak betartása. Megfigyelések, vizsgálódások gyakorlott végrehajtása. Energiatakarékosságra törekvés erősítése. Mérőeszközök pontos használata. A fizika és a mindennapi élet kapcsolatának felismertetése. Kooperatív technikák alkalmazása, pontos munkavégzésre törekvés, kitartó, fegyelmezett munka elsajátítása. |                         |

| Fejlesztési ismeretek                                                                                  | Fejlesztési tevékenységek                                                                                                                                                             |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <i>Anyagok</i><br>Sűrűség (anyag, tömeg, térfogat) fogalma.<br>Mérőeszközök.<br>Mérleg, rugós erőmérő. | Különböző sűrűségű anyagok megfigyelése, összehasonlítása.<br>Mérőeszközök használata (mérleg, rugós erőmérő).<br>Alkotórészek egymáshoz viszonyított elhelyezkedésének megfigyelése. |
| Halmazállapotok, halmazállapot-változások (víz előfordulásai: víz, jég, pára, gőz).                    | Hőmérséklet mérése, halmazállapot-változásokra kísérletek végzése.<br>Az anyagok sűrűsége és halmazállapot-változásai közötti összefüggések felismerése.                              |
| <i>Kölcsönhatások, erők</i><br>Energia fogalma, mértékegysége.                                         | Élelmiszertáblázatok elemzése, elemi szintű értelmezés.                                                                                                                               |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                           |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| (Energia, munkavégző képesség),<br>energiafajták (víz, szél, nap, fosszilis<br>energiafajták: mozgási, helyzeti, rugalmas).<br>Energia mértékegysége: J, Kj.<br>Energiaátalakulások, energiamegmaradás.<br>Energiatakarékosság.<br>Az erő fogalma, nagysága, iránya,<br>mértékegysége (Rugós erőmérő). | A mindennapi életben tapasztalt erőhatások<br>megismerése, mérési gyakorlatok végzése.<br>Energiafajták megfigyelése természetes<br>környezetben és kísérleti helyzetben. |
| <b>Fogalmak</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                        | Sűrűség, halmazállapot-változás, anyagi tulajdonság, energiafajta,<br>kölsönhatás, mozgásállapot-változás, erőfajta, energiatakarékosság.                                 |

| <b>Témakör</b>                                                                                                                                                                                                       | <b>2. Rendszerek</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 | <b>Javasolt<br/>óraszám:<br/>5 óra</b>                                                                                                                                 |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>A témakör<br/>nevelési-fejlesztési<br/>céljai</b>                                                                                                                                                                 | A megismerő képesség fejlesztése, térbeli és időbeli tájékozódás<br>fejlesztése. Hálózatok és épített rendszerek értelmezése. Ok-okozati<br>összefüggések feltárása. Analizáló, szintetizáló képesség fejlesztése.<br>Önálló információgyűjtésre és tanulásra törekvés. Ismeretek bővítése a<br>mikro- és makrovilágból, a képzelet fejlesztése, összehasonlítás adott<br>szempontok szerint, összefüggések felismerése, IKT-eszközök<br>használata. |                                                                                                                                                                        |
| <b>Fejlesztési ismeretek</b>                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | <b>Fejlesztési tevékenységek</b>                                                                                                                                       |
| <i>Tér, idő, nagyságrendek</i><br>Hosszúság és idő mértékegységei.<br>Atomi méretek (méretarányos szemléltetés).<br>Jellegzetes rövid és hosszú időskálák a<br>természetben (emberi skála, földtörténet,<br>fényév). |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | A hosszúság és idő vonatkozásában mérési<br>gyakorlatok, mértékegységek átváltása.<br>Érdekességek gyűjtése filmekből, internetről,<br>ismeretterjesztő kiadványokból. |
| <b>Fogalmak</b>                                                                                                                                                                                                      | Hosszúság-mértékegység, időmértékegység, atom, méretarány, életkor,<br>földtörténeti kor, korszak,                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                        |

| <b>Témakör</b>                                       | <b>3. Állandóság és változás</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 | <b>Javasolt<br/>óraszám:<br/>22 óra</b> |
|------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------|
| <b>A témakör<br/>nevelési-fejlesztési<br/>céljai</b> | Aktív részvétel a kísérletezésben, az önálló kísérletezés szabályainak<br>tudatos alkalmazása. A mozgás fizikai értelmezése, fajtái. Pontos<br>mérések, becslések, viszonyítások gyakorlása. Mérési adatok<br>lejegyzése. Egyszerű számítások végzése. A fizikai ismeretek<br>alkalmazása a mindennapokban. A munkavégzést segítő eszközök,<br>gépek működésének fizikai értelmezése. Az energiamegmaradás<br>törvényének elemi szintű megismertetése. A motoros képességek<br>fejlesztése. Az ok-okozati összefüggések feltárása. Szókincsbővítés<br>fizikai fogalmakkal, következtetések, általánosítások, szociális<br>motiváltság erősítése. |                                         |

| Fejlesztési ismeretek                                                                                                                                                                                                            | Fejlesztési tevékenységek                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p><i>Mozgások jellemzése</i><br/> Mozgás és nyugalom (viszonylagosság).<br/> Egyenes vonalú egyenletes mozgás (út, idő, irány, sebesség, állandó sebesség).</p>                                                                 | <p>Testek helyének, helyzetének meghatározása.<br/> Különböző mozgástípusok felismerése konkrét példákon.<br/> Mozgásfajták csoportosítása.<br/> Kísérletezés különböző mozgásfajtákra.<br/> Út, idő mérése, adatok lejegyzése.<br/> Egyszerű számítások végzése.<br/> Sebességjelző adatainak értelmezése, GPS alkalmazása.</p>                                                                |
| <p><i>Mozgásállapot-változás</i><br/> Változó mozgások.<br/> Egyenletesen változó mozgások.<br/> Átlagsebesség.<br/> Körmozgás jellemzése.<br/> Tengely körüli mozgás.</p>                                                       | <p>Az erő mozgásállapot-változtató hatásának felismerése példákon.<br/> Különböző mozgásfajták megkülönböztetése.<br/> Labdajátékok, biliárd.</p>                                                                                                                                                                                                                                               |
| <p>Az erő és a sebességváltozás kapcsolata.<br/> Gyorsulás, lassulás</p>                                                                                                                                                         | <p>Tömeg, sebesség, tehetetlenség kapcsolatának felismerése, megértése.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
| <p>Közlekedési alkalmazások.<br/> Balesetvédelem.</p>                                                                                                                                                                            | <p>Kapaszkodás, biztonsági öv használata, kerékpározás szabályainak ismerete, védőfelszerelések használata, ok-okozati összefüggések felismerése (a végén).<br/> Példák keresése helyes és helytelen kanyarodási módokra.<br/> Megfelelő sebességgel való közlekedés (követési távolság betartása, belátás, szabálykövetés).</p>                                                                |
| <p><i>Változások iránya</i><br/> Megfordítható és megfordíthatatlan folyamatok.<br/> Egyensúlyi állapotra törekvés (centripetális erő).<br/> Sportok, karbantartási eszközök használata.</p>                                     | <p>Megfigyelések, példák gyűjtése sportokból (pl. kalapácsvetés lényege).<br/> Háztartási eszközök működése (centrifuga, turmix).<br/> A mozgásokat segítő és gátló erők hatásainak felismerése.</p>                                                                                                                                                                                            |
| <p><i>Egyensúly</i><br/> Tömegmérés, mérleg.<br/> Egyszerű gépek (egyoldalú, kétoldalú emelők, csigák).<br/> Termikus egyensúly.<br/> Energiamegmaradás törvénye elemi szinten.<br/> (Testek belső energiájának változásai).</p> | <p>Mérések gyakorlása, mértékegységek átváltása, megfigyelés, becslés, viszonyítás, párosítás, összehasonlítás. Kísérletek végzése egyszerű gépekkel.<br/> Mérlegek összeállítása (szerelőkészlet).<br/> Egyensúlyi állapotok létrehozása.<br/> Összefüggések feltárása.<br/> Példakeresés emelők, csigák alkalmazására.<br/> Hőmérsékletmérések gyakorlása.<br/> Mérési adatok lejegyzése.</p> |
| <p><i>Nyomás</i><br/> Szilárd testek nyomása (nyomóerő, nyomott felület).</p>                                                                                                                                                    | <p>Nyomással kapcsolatos egyszerű kísérletek végzése különböző halmazállapotú anyagokban.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |

|                                                         |                                                                                                                                  |
|---------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Nyomás a folyadékokban.<br>Nyomás a légnemű anyagokban. | Nyomással kapcsolatos ábrák elemzése.                                                                                            |
| <b>Fogalmak</b>                                         | Mozgás, mozgásfajta, mozgásállapot-változás, egyensúlyi állapot, egyszerű gép, termikus kölcsönhatás, nyomás, sebesség, út, idő. |

## 8. osztály

Heti 2 óra. Éves óraszám: 72 óra

| <b>Témakör</b>                                       | <b>1. Anyag, kölcsönhatások, energia</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    | <b>Javasolt<br/>óraszám:<br/>10 óra</b> |
|------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------|
| <b>A témakör<br/>nevelési-fejlesztési<br/>céljai</b> | A megismerőképeség és a gondolkodási műveletek (válogatás, csoportosítás, elemzés, általánosítás) fejlesztése. A motorikus képeség fejlesztése. Aktív részvétel a kísérletekben, mérésekben. A kísérletezés szabályainak betartása. Megfigyelések, vizsgálódások gyakorlott végrehajtása. Energiatakarékosságra törekvés erősítése. Méréseszközök pontos használata. A fizika és a mindennapi élet kapcsolatának felismertetése. Kooperatív technikák alkalmazása, pontos munkavégzésre törekvés, kitartó, fegyelmezett munka elsajátítása. |                                         |

| <b>Fejlesztési ismeretek</b>                                                                                                                                                    |                                                                                | <b>Fejlesztési tevékenységek</b>                                                                                      |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Elektromos vezetők, szigetelők, mágnesezhető, nem mágnesezhető anyagok.                                                                                                         |                                                                                | Különböző anyagok elektromos vezetőképességének egyszerű vizsgálata. Anyagok csoportosítása adott szempontok alapján. |
| <i>Kölcsönhatások, erők</i><br>Energiafajták (atomenergia, elektromos, hő).<br>Energia mértékegysége: J, Kj.<br>Energiaátalakulások, energiamegmaradás.<br>Energiatakarékosság. |                                                                                | Energiafajták megfigyelése természetes környezetben és kísérleti helyzetben.                                          |
| <b>Fogalmak</b>                                                                                                                                                                 | Elektromos vezető, szigetelő. Energiafajta, kölcsönhatás, energiatakarékosság. |                                                                                                                       |

| Témakör                                                                                                                                                                      | 2. Rendszerek                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | Javasolt óraszám: 10 óra                                                                                                                                                              |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</b>                                                                                                                                 | A megismerő képesség fejlesztése, térbeli és időbeli tájékozódás fejlesztése. Hálózatok és épített rendszerek értelmezése. Ok-okozati összefüggések feltárása. Analizáló, szintetizáló képesség fejlesztése. Önálló információgyűjtésre és tanulásra törekvés. Ismeretek bővítése a mikro- és makrovilágból, a képzelet fejlesztése, összehasonlítás adott szempontok szerint, összefüggések felismerése, IKT-eszközök használata. |                                                                                                                                                                                       |
| <b>Fejlesztési ismeretek</b>                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    | <b>Fejlesztési tevékenységek</b>                                                                                                                                                      |
| <i>Hierarchikus rendszerek és hálózatok</i><br>Példák hálózatokra (elektromos hálózat, internet).<br>Szerkezetek (pl. kerékpár).                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    | Példák gyűjtése hálózatokra a mesterséges környezetben.<br>Szerkezetek összeállítása.                                                                                                 |
| <i>Természeti rendszerek</i><br>A Naprendszer objektumai (bolygók, Hold, üstökös, meteorok).<br>A világűr megismerésének eszközei (távcső, űrteleszkóp, robotok, Mars-járó). |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    | Látogatás a Planetáriumba, csillagvizsgálóba.<br>Vizsgálódások távcsövekkel.<br>Érdekességek gyűjtése a világűrről (csoportmunka).<br>Információk internetről, filmekből, könyvekből. |
| <i>Épített rendszerek</i><br>Példák: energiaellátás, információs rendszerek, közlekedés, települések.                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    | Térképrajzolás stb.                                                                                                                                                                   |
| <b>Fogalmak</b>                                                                                                                                                              | Földtörténeti kor, korszak, bolygó, hold, üstökös, meteor, távcső, űrteleszkóp.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                       |

| Témakör                                                              | 3. A felépítés és működés kapcsolata                                                                                                                                                                                                                                                                                                            | Javasolt óraszám: 10 óra                                                                                 |
|----------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</b>                         | Az érdeklődés, kíváncsiság, fantázia erősítése. A feladat-, szabálytudat erősítése. A kommunikációs képesség fejlesztése. Információk gyűjtése és feldolgozása. Internethasználat. A megújuló energiaforrások és szerepük. Következtetés, általánosítás fejlesztése, összefüggések felismerése, kritikai érzék, reális gondolkodás fejlesztése. |                                                                                                          |
| <b>Fejlesztési ismeretek</b>                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 | <b>Fejlesztési tevékenységek</b>                                                                         |
| <i>A Föld belső szerkezete (földrengések, rezgéshullámok)</i>        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 | Érdekességek gyűjtése a földrajzkönyvekből, tájékoztató irodalomból, atlaszból, internetről.             |
| <i>A Nap</i><br>A Nap hő- és fényenergiájának hatása a földi életre. |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 | Egyszerű hőtani, fénytani kísérletek végzése hőterjedéssel, hősugárzással, fényterjedéssel kapcsolatban. |

|                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| (hőterjedés – sugárzás, a fény fizikai jellemzői).                                                                                                             |                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
| Napenergia-termelés, felhasználás (megújuló energiaforrás, napkollektorok).<br>A mindennapokban használatos, napenergiával működő eszközök (pl. számológépek). |                                                                                                                                                           | A napenergiával dolgozó eszközök összegyűjtése a valóságban, illetve képanyagon. Felhasználásukról ismeretek gyűjtése csoportmunkában.                                                                                                                                                                                                                                                      |
| <i>Naprendszer</i><br>Bolygók, holdak és a rajtuk uralkodó fizikai viszonyok.<br>A Hold jellemzői, fázisai (telihold, félhold, újhold).                        |                                                                                                                                                           | Planetárium-látogatás.<br>Ismerkedés a bolygók, holdak elhelyezkedésével, szerepével.<br>Információk gyűjtése a bolygók, holdak elhelyezkedéséről, a rajtuk uralkodó fizikai viszonyokról híradásokból, újságokból, TV-, rádióadásokból, internetről.<br>A ciklikusság fogalmának elmélyítése az égitestek mozgásában.<br>A tudományos kutatások eredményei és a tévhitek összehasonlítása. |
| <b>Fogalmak</b>                                                                                                                                                | Napenergia, földkéreg, izzó magma, földrengés, hőenergia, hősugárzás, fénysugárzás, fénysebesség, bolygó, Hold (telihold, félhold, újhold), csillagászat. |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |

| <b>Témakör</b>                                                                                                                      | <b>4. Az ember megismerése és egészsége</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         | <b>Javasolt óraszám: 30 óra</b>                                                                                                                                                                                   |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</b>                                                                                        | A megismerőképeség, a kommunikációs képeség, a kauzális gondolkodás, a problémamegoldó gondolkodás, a kritikai érzék fejlesztése. Fizikai, kémiai hatások, jelenségek szerepének ismerete az ember szervezetének működésében. A kísérletezés szabályainak betartása. Az érzékszervek védelmének megismertetése.<br>Egészségvédelmi ismeretek. Az elektromos áram hatása az élő szervezetre. Empátiakészség fejlesztése. A másság, a sérült ember elfogadása, segítése, együttműködés, a kritikai érzék fejlesztése. |                                                                                                                                                                                                                   |
| <b>Fejlesztési ismeretek</b>                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     | <b>Fejlesztési tevékenységek</b>                                                                                                                                                                                  |
| <i>Az energia szerepe az élővilágban</i><br>Táplálkozás – energiafelhasználás.                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     | Táplálkozási táblázatok értelmezése.<br>A mozgás és a táplálkozás közötti kapcsolat elemzése.<br>Orvos, egészségügyi szakember ajánlásainak elfogadása.<br>Változatos, egészséges táplálkozás elveinek betartása. |
| A táplálék mint energiahordozó.<br>Az élelmiszerek fő tápanyagai, élettani szerepük.<br>Zsírok, olajok, szénhidrátok – fűtőanyagok. |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     | Az emésztés és a légzés folyamatai, összefüggésének elemzése.<br>Az égés feltételeinek ismerete.<br>Napi, heti egészséges étrend összeállítása.                                                                   |

|                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                       |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Fehérjék – építőanyagok.                                                                                                                                                               |                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                       |
| <i>A biológiai mozgás fizikai alapjai</i><br>A sport szerepe az ember életében.<br>Magasugrás, súlylökés, úszás, labdarúgás, stb.<br>Erőhatások, energiafelhasználás.                  |                                                                                                                         | Példák gyűjtése és filmek elemzése a sportoláshoz szükséges feltételekről, erőhatásokról, energiafelhasználásról.                                                                                                                     |
| <i>Az érzékelés fizikája</i><br>A fény, a színkép.<br>A fény terjedése, fénytörés, szivárvány<br>A látás alapja, a szemlencse működése.<br>Lencsék, domború, homorú lencsék, nagyítók. |                                                                                                                         | Kísérletezés prizmával, nagyítóval, domború lencsével, homorú lencsével.<br>Képalkotások megfigyelése, rajzos ábrák elemzése.                                                                                                         |
| Látáshibák és javításuk (rövidlátás, távollátás).<br>Szemüveghasználat.<br>Látásvédelem – egészségvédelem.<br>(Túlzott és gyenge fény, erős napfény, hegesztés).                       |                                                                                                                         | A látáshibák okainak elemzése rajzos ábrákon.<br>Szemüveghasználat, napszemüveg-használat, védőszemüveg alkalmazása az adott fényviszonyoknak megfelelően, illetve a látáshibák korrigálására.<br>Látássérült embertársaink segítése. |
| A hang, ultrahang szerepe az élővilágban.                                                                                                                                              |                                                                                                                         | Érdekességek gyűjtése az állatok hangokkal történő kommunikációjáról filmek, hanganyagok segítségével.<br>Példák gyűjtése az ultrahang szerepéről a gyógyászatban.                                                                    |
| A hallás fizikai alapjai (hangrezgés, hanghullámok, hangterjedések).                                                                                                                   |                                                                                                                         | Kísérletek végzése a hang terjedéséről különböző közegekben.<br>Modell- és ábraelemzés a hallás folyamatával kapcsolatban.                                                                                                            |
| Káros környezeti hatások, zajszennyezés.<br>Erős hanghatással járó foglalkozások.<br>Védőfelszerelések.                                                                                |                                                                                                                         | A hallószervek tudatos védelme és óvása az erős hanghatásoktól (pl. zene).<br>A halláskárosodás elkerülése védőfelszereléssel.<br>A hallássérült ember elfogadása és segítése.                                                        |
| Az elektromos áram hatása az élő szervezetre.<br>Veszélyek (áramütés).<br>Veszélyt jelző táblák, információk.<br>Érintésvédelmi ismeretek (konnektor, védődugók).                      |                                                                                                                         | A veszélyt jelző táblák információinak felismerése, és a veszély tudatos elkerülése.<br>A szórakoztató és háztartási berendezések használata, az érintésvédelmi szabályok betartásával.                                               |
| Az elektromosság felhasználása a gyógyászatban.                                                                                                                                        |                                                                                                                         | Képek, filmek elemzése az elektromosság felhasználásáról a gyógyászatban (csoportmunka).<br>Beszámolók készítése szóban, rajzban.                                                                                                     |
| <b>Fogalmak</b>                                                                                                                                                                        | Tápanyag, energiahordozó, erőnléti állapot, fénytörés, lencse, képalkotás, hangterjedés, zajszennyezés, érintésvédelem. |                                                                                                                                                                                                                                       |



| Témakör                                                                                                                                                                                                                                                           | 5. Környezet és fenntarthatóság                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | Javasolt<br>óraszám:<br>12 óra |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------|
| <b>A témakör<br/>nevelési-fejlesztési<br/>céljai</b>                                                                                                                                                                                                              | A megismerő képesség, kommunikációs képesség, kauzális gondolkodás, problémamegoldó gondolkodás fejlesztése. Információszerzés gyakorlása. Önálló tanulás. IKT-eszközök használata. Energiatakarékosságra törekvés erősítése a hétköznapi életben. Tudatos fogyasztói és természetvédő magatartás, mérlegelő gondolkodás fejlesztése, törekvés az egészséges környezet, az élő természet megóvására. |                                |
| Fejlesztési ismeretek                                                                                                                                                                                                                                             | Fejlesztési tevékenységek                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |                                |
| <i>A földi időjárás fő jellemzői</i><br>Időjárási jelenségek, a földfelszín és az időjárás kapcsolata. Légköri és tengeri áramlatok (Golf-áramlat, szélrendszerek).                                                                                               | Földrajzi ismeretek alkalmazása. Érdekeségek, információk gyűjtése képekről, filmből, atlaszokból, ismeretterjesztő könyvekből. Összefüggések felismerése a földrajzi szélesség, illetve a tengerszint feletti magasság időjárást meghatározó tényezőiről.                                                                                                                                           |                                |
| Az időjárás-előrejelzés.                                                                                                                                                                                                                                          | Az időjárás-előrejelzés értelmezése, információfeldolgozás, ábraelemzés újságokból, televízióból.                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                |
| A légkör fizikai tulajdonságai (napsugárzás, hőmérséklet, csapadék).<br>A vízkörforgás fizikai háttere, szél).<br>Csapadékfajták.<br>Légnyomás és mérése (Barométer).                                                                                             | A légkör fizikai tulajdonságainak elemzése. Összefüggések felismerése. A víz körforgására kísérletek végzése. Elemi ismeretek szerzése a frontképződésekről. Olvasmány-feldolgozás.                                                                                                                                                                                                                  |                                |
| <i>Természeti katasztrófák (viharok, földrengések, cunamik kiváltó okai)</i>                                                                                                                                                                                      | Ismeretterjesztő filmek elemzése.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                |
| A kárenyhítés lehetőségei, előrejelzés. Megfelelő viselkedési formák veszélyhelyzetekben.                                                                                                                                                                         | Az előrejelzés fontosságának felismerése, példák gyűjtése a modern földrengés- és vihar-előrejelző eszközökről. A megfelelő magatartás tanúsítása veszélyhelyzetekben. Részvétel szituációs játékokban.                                                                                                                                                                                              |                                |
| <i>A környezeti rendszerek állapota, védelme, fenntarthatósága</i><br>A természetkárosítás fajtáinak fizikai háttere (erdőirtás, légszennyezés, vízszennyezés, talaj-, zaj-, fényszennyezés. Útépítés, házépítések, lakóparkok építése. Fenntarthatóság, védelem. | Kirándulások, séták, irányított megfigyelések, elemzések adott témával kapcsolatban. Tablók, fotók, rajzok készítése. Rövid beszámolók készítése a helyi környezeti problémákról fotókkal, rajzokkal. Érdekeségek gyűjtése természettudományos kiadványokból, filmekből a környezet állapotának védelméről, az emberi tevékenységekről.                                                              |                                |

|                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                              |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Energiatakarékos eljárások, eszközök.<br>(szigetelés, energiatakarékos izzók,<br>berendezések, főzési, fűtési módszerek).   | Az energiatakarékos eljárásokkal való<br>megismerkedés és alkalmazásuk otthon és a<br>közösségi tereken.<br>Törekvés az energiatakarékos technikák<br>alkalmazására.                                                         |
| Takarékos, kényelmes, biztonságos<br>közlekedés eszközei.                                                                   | Tájékozódás internetről, könyvekből, a<br>legújabb környezetbarát technikai<br>találmányokról, eszközökről.                                                                                                                  |
| Energiatermelés módjai, kockázata.<br>Hazai erőművek.<br>(Fosszilis erőművek, atomerőmű).                                   | Hazánk erőműveinek elhelyezkedése,<br>energiatermelésének ismerete.<br>Az energiatermelés kockázatáról információk<br>gyűjtése filmekből, ismeretterjesztő<br>kiadványokból, internetről.                                    |
| A szennyező-anyagokkal való szakszerű<br>bánásmód (vegyszerek, tisztítószeresek,<br>olajok, gyógyszerek, elemek, patronok). | Tudatos, szelektív hulladékgyűjtés.<br>A szennyezőanyagok biztonságos tárolásáról,<br>felhasználásáról, megsemmisítéséről<br>ismeretek szerzése.<br><br>A vegyszereken, tisztítószereseken lévő<br>információk feldolgozása. |
| <b>Fogalmak</b>                                                                                                             | Időjárás, áramlat, szélirány, légnyomás, légkör, természeti katasztrófa,<br>fenntarthatóság, a környezeti rendszerek védelme, energiatakarékosság,<br>szennyező anyag, szelektív hulladékgyűjtés, hulladékkezelés.           |

|                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
|--------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Összegzett<br/>tanulási<br/>eredmények a két<br/>évfolyamos<br/>ciklus végére</b> | Alapvető ismeretek a fizikai jelenségekről, törvényszerűségekről, ezek<br>felhasználása a gyakorlatban, a mindennapi életben, a háztartásban. Az<br>élő és élettelen természet legfontosabb kölcsönhatásainak ismerete. A<br>megfigyelésekben, kísérletekben önálló, szabálykövető részvétel.<br>Egyszerűbb összefüggések megértése, tapasztalatok megfogalmazása<br>szóban, vázlatkészítés. Törekvés a tanult szakkifejezések pontos<br>használatára. Információk egyre önállóbb gyűjtése és feldolgozása. IKT-<br>eszközök használata. Tudatos környezetvédelem és egészségvédelem,<br>megoldások keresése a környezet- és egészségkárosítás elkerülésére. Az<br>egészségügyi hálózat ismerete. Képesség segítségkérésre,<br>segítségnyújtásra. Kialakult szabálytudat, képesség az együttműködésre,<br>konfliktuskezelésre, reális önismeret. |
|--------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

#### **8.4.10. DIGITÁLIS KULTÚRA (5-8. évfolyam)**

A 21. század iskolarendszere a nevelés-oktatás során az enyhe értelmi fogyatékos gyermekeket is felkészíti az információs kor kihívásaira. A tantárgy célja a Technológia műveltségterület elemeinek elsajátítása, készségek, képességek fejlesztése, az informatikai és digitális tudás alkalmazása más műveltségi területekben. Ennek során a megfelelő szemlélet kialakítása annak érdekében, hogy a tanulók ismereteiket hasznosítani tudják a mindennapi életben, és csökkenjen a digitális eszközök használatával a földrajzi elhelyezkedésből, a lehetőségek különbözőségéből, a fogyatékossgából eredő hátrány, növekedjenek a tanulók esélyei.

A tantárgy tanítása során a fókusz arra helyeződik, hogy az enyhe értelmi fogyatékos tanulót egyéni képességeinek figyelembe vételével az életvitele alakításához szükséges információkhoz és azok alkalmazásához tudjuk hozzásegíteni, továbbá olyan praktikus készségek, képességek fejlesztésére, amelyek a tárgyi ismeretszerzés mellett a tudás mindenkori frissítésének, ezzel az élethosszig tartó tanulásnak a feltételei. A nevelési-oktatási folyamatban a tanulók alapvető ismereteket szereznek a digitális technológiákról, az információszerezés jogi és etikai szabályairól.

A tantárgy feladata a tanulók motiválása, érdeklődésük felkeltése és a tantárgy iránti pozitív attitűd kialakítása változatos tevékenységekkel, tapasztalati úton. A tanulók a közvetlen környezet jeleit, üzenettartalmát értelmezve és megjelenítve jutnak el az információszerezés, -feldolgozás, -tárolás és -átadás technikáinak elsajátításához – mindvégig a gyermeki kíváncsiságra építve. A tanulók tevékenységek és a tapasztalatok megosztása és megbeszélése során jutnak el a hétköznapi algoritmusokban előforduló adatok olvasásához, rendezéséhez.

A digitális adatbázis-rendszer és az oktatóprogramok célirányos használata során a tanulók önértékelési képességei fejlődnek, a társak munkájának értékelése során a kulturált véleményformálás gyakorlására nyílik lehetőség, a tanulók készségeket szereznek az együttműködés megvalósításához és az egymás iránti tolerancia kialakulásához. A tantárgy fókuszál a könyvtárhasználat megismertetésére, a különböző médiumok elérésére, a tanuláshoz és a közhasznú tájékozódáshoz szükséges ismeretanyag szelekciójára és feldolgozásának lehetőségeire. Figyelmet fordít az öncélú és túlzott informatikai eszközhasználat egészségkárosító, személyiségromboló hatásának elemzésére, a veszélyek felismertetésére.

A tantárgyat tanítónak az enyhe értelmi fogyatékos tanulók nevelése során a legfőbb feladata az információs és kommunikációs kultúra alapjainak közvetítése a gyermekek felé.

Az IKT-eszközök széleskörű ismerete, használni tudása motiválja és képessé teszi a tanulót az önálló ismeretszerzésre a közös és az egyéni munkában egyaránt. Az IKT-eszközök használata közben fejlődik a tanulók verbális, nonverbális és elektronikus kommunikációs képessége. Az anyanyelvi kommunikációval szoros kapcsolatban gyakorolhatja a beszédértést, az „élőbeszéd”, az „írott beszéd” formáit.

## 5. évfolyam

A digitális kultúra tantárgy sajátos fejlesztési célja a tanulók sérült megismerési képességeinek kompenzálása, a szín-, forma- és nagyságmélekezet fejlesztése, az észlelés hibáinak korrekciója. A finommotorika tudatos fejlesztését szolgálja a kétkézes gépelés megalapozása.

A tantárgy alkalmas a szerialitás fejlesztésére, az emlékezet sérülésének kompenzálására, ezért feladata a megfigyelő, analízáló, szintetizáló, rendszerező képesség megerősítése.

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetében a tantárgy adta lehetőségeket fel kell használni a tanulók intellektuális kompetenciáinak, algoritmizáló és tervező készségének fejlesztésére, valamint a problémamegoldó gondolkodás begyakorlására. A kommunikáció során törekedni kell a helyes nyelvhasználatra, az olvasási képesség tudatos erősítésére.

| <b>Témakör</b>                                                                                                                                                                                                                                        | <b>1. A digitális eszközök használata</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         | <b>Javasolt óraszám: 16 óra</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</b>                                                                                                                                                                                                          | Az érdeklődés fokozása az informatikai környezet eszközei iránt.<br>Az informatikai ismeretek és az informatikai környezet tudatos használatának alapozása.<br>A számítógéppel való interaktív kapcsolattartás – a legszükségesebb perifériák bemutatása és használatuk gyakoroltatása.<br>Interaktív kommunikációs attitűd kialakítása;<br>taktilis, vizuális, akusztikus észlelés szükség szerinti fejlesztése. |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
| <b>Fejlesztési ismeretek</b>                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   | <b>Fejlesztési tevékenységek</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
| Bemeneti, kimeneti perifériák.<br><br>Az informatikai eszközök egészségre gyakorolt hatása.<br><br>A számítógép működtetése: egér és billentyűzet funkciói.<br><br>Játék- és didaktikai célú szoftverek és webtankönyvek.<br>Programok ablak-gombjai. |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   | A számítógép részei: be- és kimeneti perifériák használata.<br>Vezérlő billentyűk megismerése: a Backspace és a Delete.<br>Jelentésmódosító billentyűk megismerése: a Shift és a Caps Lock.<br>Alfanumerikus billentyűk megismerése: írásjelek és szóközbillentyű.<br>Egér használata: kijelölés.<br>Felhasználói felület kezelése: webes tankönyvek működésének megismerése.<br>Adott informatikai eszközök kezelésének gyakorlása.<br>A programok ablakgombjainak használata.<br>Egyszerű oktatóprogramok interaktív használata.<br>A számítógépes manuális-vizuális kommunikáció gyakorlása a programokkal. |
| <b>Fogalmak</b>                                                                                                                                                                                                                                       | Be- és kimeneti periféria, vezérlő billentyű, jelentésmódosító billentyű, alfanumerikus billentyű, írásjel, szóközbillentyű, ablak-gomb.                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |

| Témakör                                                                                                                                                                                                                        | 2. Alkalmazói ismeretek                                                                                                                                                                                                                            | Javasolt óraszám:<br>16 óra                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>A témakör nevelési-<br/>fejlesztési céljai</b>                                                                                                                                                                              | Rajzos, szöveges dokumentumok létrehozása céljából a gépkezelés gyakoroltatása.<br>Gyakorlottság fejlesztése adatok rendezésében.<br>Közhasznú információforrások használatának megismertetése.<br>Motivációs, koncentrációs képesség fejlesztése. |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
| Fejlesztési ismeretek                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                    | Fejlesztési tevékenységek                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
| 2.1. Írott és audiovizuális dokumentumok elektronikus létrehozása<br><br>Egyszerű rajzos és szöveges dokumentum.<br>Dokumentum elnevezése.<br>Mentés, behívás.<br>Billentyűzet további funkciói.<br><br>Közhasznú információk. |                                                                                                                                                                                                                                                    | Egyszerű, kreatív alkotás a számítógéppel:<br>rajzos, rövid szöveges dokumentumok készítése.<br>Az alkalmazói szoftverek újabb eszközeinek és funkcióinak megismerése.<br>Hibajavítás kész szövegben: törlés kétféleképpen.<br>Írásjelek megismerése és alkalmazása szövegben.<br>Dokumentumok elnevezése, mentése, behívása.<br>Munkadarabok (ön)értékelése megbeszéltek szempontoknak megfelelően.<br>Gyakorlottság szerzése a közhasznú információk keresésében (moziműsor, telefonkönyv).<br>Írányított adatkeresés a világhálón |
| <b>Fogalmak</b>                                                                                                                                                                                                                | Kurzor, mentés, behívás, dokumentumnév                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |

| <b>Témakör</b>                                                                                                                                                                    | <b>3. Problémamegoldás digitális eszközökkel és módszerekkel</b>                                                                                   | <b>Javasolt óraszám: 16 óra</b>                                                                                                                                                                                                              |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</b>                                                                                                                                      | A problémafelismerő és a kreatív gondolkodás előhívása és/vagy továbbfejlesztése.<br>Adottságok kibontakoztatása, pontos szabálykövetés erősítése. |                                                                                                                                                                                                                                              |
| <b>Fejlesztési ismeretek</b>                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                    | <b>Fejlesztési tevékenységek</b>                                                                                                                                                                                                             |
| 3.1. A probléma megoldásához szükséges módszerek és eszközök kiválasztása.<br>Teknőcgrafika alkalmazási területe.<br>Írányok a képernyőn – teknőcgrafika.<br>Alakzatok teknőccel. |                                                                                                                                                    | Teknőcgrafika alkalmazási területének megismerése.<br>Teknőc mozgatása a képernyőn iránybillentyűkkel.<br>Írányok gyakorlása.                                                                                                                |
| 3.2. Algoritmizálás (és adatmodellezés).<br>Mindennapi élet összetettebb feladatainak algoritmusai.                                                                               |                                                                                                                                                    | Ismétlődő utasítások végrehajtása – betűk, számok, alakzatok előállítás.<br>Adatok, ötletek gyűjtése.<br>Lejátszás, algoritmusok módosításával, tanári segítséggel.<br>Algoritmikus játékban irányító és/vagy irányítottként való részvétel. |
| <b>Fogalmak</b>                                                                                                                                                                   | Teknőcgrafika, toll fel, le; vonalvastagság, vonalszín, ismétlődés, irányító, irányított.                                                          |                                                                                                                                                                                                                                              |

| <b>Témakör</b>                                                                                                    | <b>4. Infokommunikáció, információs társadalom</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         | <b>Javasolt óraszám: 15 óra</b>                                                                                                                                               |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</b>                                                                      | Az infokommunikációt segítő, még ismeretlen eszközök bemutatása és lehetőségeik kipróbálása.<br>Az elektronikus média eszközeinek és lehetőségeinek megismertetése.<br>A tanulók életkorának megfelelő legelterjedtebb elektronikus szolgáltatások megismertetése.<br>Az informatika eszközrendszerének használata tanári segítséggel vagy anélkül.<br>Tájékozódás és az információszerezés technikáinak megismertetése, a számítógép helyes használatának gyakoroltatása. |                                                                                                                                                                               |
| <b>Fejlesztési ismeretek</b>                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            | <b>Fejlesztési tevékenységek</b>                                                                                                                                              |
| 4.1. Információkeresés, információs közlési rendszerek.<br>Életkorának megfelelő számítógépes információhordozók. |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            | Internet megismerése.<br>A számítógépes technika felhasználása a tudás bővítésére, kezdetben segítséggel.<br>Életkoruknak megfelelő információhordozókban irányított keresés. |
| 4.2. Az információs technológián alapuló kommunikációs formák.<br>Információfogadás és -küldés.                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            | Internetes portálok használata.<br>Információk küldése és fogadása tanár, illetve felnőtt segítségével.                                                                       |

|                                                                                                   |                                                                                                                             |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 4.3. Médiainformatika.                                                                            | Számítógépen előállított, rögzített tantárgyakhoz kapcsolódó információ felkutatása, használatának megismerése, használata. |
| 4.4. Az e-szolgáltatások szerepe és használata.<br>Gyerekeknek szóló elektronikus szolgáltatások. | További, gyermekeknek szóló szolgáltatások megismerése (pl. tantárgyak anyagát segítő programok, játékos weblapok).         |
| <b>Fogalmak</b>                                                                                   | Adatbázis, mobilkommunikáció, információküldés, információfogadás, elektronikus levelezés.                                  |

| <b>Témakör</b>                                                                                                                                                                                             | <b>5. Könyvtári informatika</b>                                                                                                                                                                             | <b>Javasolt óraszám: 9 óra</b>                                                                                                                                                                                                                   |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</b>                                                                                                                                                               | Hagyományos és új információs eszközökön alapuló könyvtári szolgáltatások megismertetése.<br>Tantárgyak anyagához megfelelő információs forrás kiválasztása segítségével.<br>Olvasási képesség fejlesztése. |                                                                                                                                                                                                                                                  |
| <b>Fejlesztési ismeretek</b>                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                             | <b>Fejlesztési tevékenységek</b>                                                                                                                                                                                                                 |
| Információhordozók leggyakoribb típusai a mindennapi életben.<br>Könyvtári szolgáltatások.<br>Folyóiratok, újságok, könyvek csoportosításának szempontjai.<br><br>Irányított forrás- és információkeresés. |                                                                                                                                                                                                             | Információhordozók leggyakoribb típusainak megismerése.<br>Szabadon választott újság, könyv kikeresése.<br>Ajánlott könyv megkeresése.<br>Beszélgetés a választott könyvről.<br><br>Tanulmányokhoz kapcsolódó könyvek, folyóiratok kiválasztása. |
| <b>Fogalmak</b>                                                                                                                                                                                            | Folyóirat, katalógus, internetes szótár, Wikipédia.                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                  |

## **A továbbhaladás feltételei az 5. évfolyam végén:**

A tanuló **A digitális eszközök használata** témakör végére

- Ismerje a legszükségesebb perifériákat
- Legyen képes az egér és a billentyűzet megtanult funkcióit használni
- Ismerje az ablakkezelő gombokat
- Legyen képes az általa ismert alkalmazások kezelésére

A tanuló az **Alkalmazói ismeretek** témakör végére

- Legyen képes életkorának megfelelő ábrák, rajzok készítésére
- Legyen képes szövegeket begépelni, gépelési hibákat kijavítani
- Ismerje az alapvető írásjeleket
- Legyen képes saját munkájának mentésére, megnyitására
- Legyen képes az általa ismert közhasznú információk keresésére

A tanuló a **Problémamegoldás digitális eszközökkel és módszerekkel** témakör végére

- Ismerje az irányokat, legyen képes útvonalakat követni
- Ismerje a Teknőcgrafika egyszerűbb utasításait
- Legyen képes a hétköznapi algoritmusok értelmezésére

A tanuló az **Infokommunikáció, információs társadalom** témakör végére

- Legyen képes irányított információkeresésre
- Legyen képes tanári segítséggel információ küldésére és fogadására
- Legyen képes korosztályának megfelelő elektronikus szolgáltatások használatára

A tanuló a **Könyvtári informatika** témakör végére

- Legyen képes a leggyakoribb információhordozók típusait megkülönböztetni
- Legyen képes a korosztályának megfelelő könyvek, újságok, folyóiratok kiválasztására

## **6. évfolyam**

A digitális kultúra tantárgy sajátos fejlesztési célja a tanulók sérült megismerési képességeinek kompenzálása, a szín-, forma- és nagyságemlékezet fejlesztése, az észlelés hibáinak korrekciója. A finommotorika tudatos fejlesztését szolgálja a kétkézes gépelés megalapozása.

A tantárgy alkalmas a szerialitás fejlesztésére, az emlékezet sérülésének kompenzálására, ezért feladata a megfigyelő, analízáló, szintetizáló, rendszerező képesség megerősítése.

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetében a tantárgy adta lehetőségeket fel kell használni a tanulók intellektuális kompetenciáinak, algoritmizáló és tervező készségének fejlesztésére, valamint a problémamegoldó gondolkodás begyakorlására. A kommunikáció során törekedni kell a helyes nyelvhasználatra, az olvasási képesség tudatos erősítésére.



| <b>Témakör</b>                                                                                                                                                                                                                                                   | <b>1. A digitális eszközök használata</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        | <b>Javasolt<br/>óraszám:<br/>16 óra</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</b>                                                                                                                                                                                                                     | <p>Az érdeklődés fokozása az informatikai környezet eszközei iránt.<br/> Az informatikai ismeretek és az informatikai környezet tudatos használatának alapozása.<br/> A számítógéppel való interaktív kapcsolattartás – a legszükségesebb perifériák bemutatása és használatuk gyakoroltatása.<br/> Interaktív kommunikációs attitűd kialakítása;<br/> taktilis, vizuális, akusztikus észlelés szükség szerinti fejlesztése.</p> |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
| <b>Fejlesztési ismeretek</b>                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | <b>Fejlesztési tevékenységek</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
| <p>Bemeneti, kimeneti perifériák.</p> <p>Az informatikai eszközök egészségre gyakorolt hatása.</p> <p>A számítógép működtetése: egér és billentyűzet funkciói.</p> <p>Játék- és didaktikai célú szoftverek és webtankönyvek.</p> <p>Programok ablak-gombjai.</p> |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | <p>A számítógép részei: be- és kimeneti perifériák használata.</p> <p>Vezérlő billentyűk, Jelentésmódosító billentyűk, Alfabetikus billentyűk alkalmazásának gyakorlása.</p> <p>Egér használatának gyakorlása.</p> <p>Felhasználói felület kezelése: webes tankönyvek működésének gyakorlása.</p> <p>Adott informatikai eszközök kezelésének gyakorlása.</p> <p>A programok ablakgombjainak használata.</p> <p>Oktatóprogramok interaktív használata.</p> <p>A számítógépes manuális-vizuális kommunikáció gyakorlása a programokkal.</p> |
| <b>Fogalmak</b>                                                                                                                                                                                                                                                  | <p>Be- és kimeneti periféria, vezérlő billentyű, jelentésmódosító billentyű, alfabeterikus billentyű, írásjel, szóközbillentyű, ablak-gomb.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |

| <b>Témakör</b>                                                                                                                                                                                                      | <b>2. Alkalmazói ismeretek</b>                                                                                                                                                                                                                                        | <b>Javasolt<br/>óraszám:<br/>16 óra</b>                                                                                                                                                                                                                                                      |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</b>                                                                                                                                                                        | <p>Rajzos, szöveges dokumentumok létrehozása céljából a gépkezelés gyakoroltatása.</p> <p>Gyakorlottság fejlesztése adatok rendezésében.</p> <p>Közhasznú információforrások használatának megismertetése.</p> <p>Motivációs, koncentrációs képesség fejlesztése.</p> |                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
| <b>Fejlesztési ismeretek</b>                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                       | <b>Fejlesztési tevékenységek</b>                                                                                                                                                                                                                                                             |
| <p>2.1. Írott és audiovizuális dokumentumok elektronikus létrehozása</p> <p>Egyszerű rajzos és szöveges dokumentum.</p> <p>Dokumentum elnevezése.</p> <p>Mentés, behívás.</p> <p>Billentyűzet további funkciói.</p> |                                                                                                                                                                                                                                                                       | <p>Egyszerű, kreatív alkotás a számítógéppel: rajzos, szöveges dokumentumok készítése.</p> <p>Az alkalmazói szoftverek újabb eszközeinek és funkcióinak megismerése.</p> <p>Hibajavítás, Írásjelek alkalmazása szövegben.</p> <p>Kétkezes gépelést tanító program folyamatos használata.</p> |

|                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 2.2. Adatkezelés, adatfeldolgozás, információ-megjelenítés<br><br>Adatok rendezése.<br>Közhasznú információk.<br>Internet előnyei és veszélyei. | Dokumentumok elnevezése, mentése, behívása.<br>Gyűjtött adatok táblázatba rendezése, kijelölés gyakorlása.<br>Csoportosítás adott szempontok szerint.<br>Munkadarabok (ön)értékelése megbeszélte szempontoknak megfelelően.<br>Gyakorlottság szerzése a közhasznú információk keresésében (moziműsor, telefonkönyv).<br>Írányított adatkeresés a világhálón (SDT, on-line játékok).<br>Információforrások etikus felhasználásának megismerése. |
| <b>Fogalmak</b>                                                                                                                                 | Kurzor, mentés, behívás, dokumentumnév, táblázat, SDT, adat.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |

| <b>Témakör</b>                                                                                                                                                                    | <b>3. Problémamegoldás digitális eszközökkel és módszerekkel</b>                                                                                                                                                                             | <b>Javasolt óraszám: 16 óra</b> |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------|
| <b>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</b>                                                                                                                                      | A problémafelismerő és a kreatív gondolkodás előhívása és/vagy továbbfejlesztése.<br>Adottságok kibontakoztatása, pontos szabálykövetés erősítése.                                                                                           |                                 |
| <b>Fejlesztési ismeretek</b>                                                                                                                                                      | <b>Fejlesztési tevékenységek</b>                                                                                                                                                                                                             |                                 |
| 3.1. A probléma megoldásához szükséges módszerek és eszközök kiválasztása.<br>Teknőcgrafika alkalmazási területe.<br>Írányok a képernyőn – teknőcgrafika.<br>Alakzatok teknőccel. | Teknőcgrafika alkalmazási területének megismerése.<br>Teknőc mozgatása a képernyőn iránybillentyűkkel.<br>Írányok gyakorlása.                                                                                                                |                                 |
| 3.2. Algoritmizálás (és adatmodellezés).<br>Mindennapi élet összetettebb feladatainak algoritmusai.                                                                               | Ismétlődő utasítások végrehajtása – betűk, számok, alakzatok előállítás.<br>Adatok, ötletek gyűjtése.<br>Lejátszás, algoritmusok módosításával, tanári segítséggel.<br>Algoritmikus játékban irányító és/vagy irányítottként való részvétel. |                                 |
| <b>Fogalmak</b>                                                                                                                                                                   | Teknőcgrafika, toll fel, le; vonalvastagság, vonalszín, ismétlődés, irányító, irányított.                                                                                                                                                    |                                 |

| Témakör                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | 4. Infokommunikáció, információs társadalom                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   | Javasolt<br>óraszám:<br>15 óra                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>A témakör<br/>nevelési-fejlesztési<br/>céljai</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         | <p>Az infokommunikációt segítő, még ismeretlen eszközök bemutatása és lehetőségeik kipróbálása.</p> <p>Az elektronikus média eszközeinek és lehetőségeinek megismertetése.</p> <p>A tanulók életkorának megfelelő legelterjedtebb elektronikus szolgáltatások megismertetése.</p> <p>Az IKT-eszközök túlzott használata veszélyeinek, káros hatásainak megismertetése, törekvés kialakítása a megelőzésre.</p> <p>Az informatika eszközrendszerének használata tanári segítséggel vagy anélkül.</p> <p>Tájékozódás és az információszerzés technikáinak megismertetése, a számítógép helyes használatának gyakoroltatása.</p> |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
| Fejlesztési ismeretek                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               | Fejlesztési tevékenységek                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
| <p>4.1. Információkeresés, információs közlési rendszerek.<br/>Életkornak megfelelő számítógépes információhordozók.</p> <p>4.2. Az információs technológián alapuló kommunikációs formák.<br/>Információfogadás és -küldés.<br/>Veszélyek.</p> <p>4.3. Médiainformatika.</p> <p>4.4. Információkezelés jogi és etikai vonatkozása.<br/>Adatbiztonság, adatmegőrzés, Netikett.</p> <p>4.5. Az e-szolgáltatások szerepe és használata.<br/>Gyerekeknek szóló elektronikus szolgáltatások.</p> |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               | <p>A számítógépes technika felhasználása a tudás bővítésére.</p> <p>Életkoruknak megfelelő információhordozókban irányított keresés.</p> <p>Internetes portálok használata.</p> <p>Információk küldése és fogadása tanár, illetve felnőtt segítségével.</p> <p>Saját adat védelme.</p> <p>Számítógépen előállított, rögzített tantárgyakhoz kapcsolódó információ felkutatása, használatának megismerése, használata.</p> <p>Netikett alapjainak megismerése.</p> <p>További, gyermekeknek szóló szolgáltatások megismerése (pl. tantárgyak anyagát segítő programok, játékos weblapok).</p> |
| <b>Fogalmak</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              | <p>Adatbázis, mobilkommunikáció, információküldés, információfogadás, elektronikus levelezés, Netikett.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |

| Témakör                                                                                                                                                                                                              | 5. Könyvtári informatika                                                                                                                                                                                   | Javasolt óraszám:<br>9 óra                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</b>                                                                                                                                                                         | Hagyományos és új információs eszközökön alapuló könyvtári szolgáltatások megismertetése.<br>Tantárgyak anyagához megfelelő információs forrás kiválasztása segítséggel.<br>Olvasási képesség fejlesztése. |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
| <b>Fejlesztési ismeretek</b>                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                            | <b>Fejlesztési tevékenységek</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
| Információhordozók leggyakoribb típusai a mindennapi életben.<br>Könyvtári szolgáltatások.<br>Folyóiratok, újságok, könyvek csoportosításának szempontjai.<br>Katalógus.<br>Irányított forrás- és információkeresés. |                                                                                                                                                                                                            | Információhordozók leggyakoribb típusainak megismerése.<br>Szabadon választott újság, könyv kikeresése.<br>Ajánlott könyv megkeresése.<br>Beszélgetés a választott könyvről.<br>Évfolyamkönyvtár könyveinek rendezése adott szempont alapján, katalógus készítése – tanári segítséggel.<br>Tanulmányokhoz kapcsolódó könyvek, folyóiratok kiválasztása. |
| <b>Fogalmak</b>                                                                                                                                                                                                      | Folyóirat, katalógus, internetes szótár, Wikipédia.                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |

#### A továbbhaladás feltételei a 6. évfolyam végén:

A tanuló **A digitális eszközök használata** témakör végére

- Ismerje és magabiztosan használja az alapvető perifériákat
- Legyen képes a billentyűk megtanult funkcióit alkalmazni
- Legyen képes az általa ismert alkalmazások kezelésére

A tanuló az **Alkalmazói ismeretek** témakör végére

- Legyen képes életkorának megfelelő ábrák, rajzok készítésére
- Legyen képes szövegeket begépelni, gépelési hibákat kijavítani
- Ismerje az alapvető írásjeleket
- Legyen képes saját munkájának mentésére, megnyitására
- Magabiztosan használja a kijelöléseket a használt alkalmazásokban
- Legyen képes az általa ismert közhasznú információk keresésére

A tanuló a **Problémamegoldás digitális eszközökkel és módszerekkel** témakör végére

- Legyen képes a Teknőcgrafika egyszerűbb utasításainak alkalmazására

A tanuló az **Infokommunikáció, információs társadalom** témakör végére

- Legyen képes irányított információkeresésre
- Legyen képes tanári segítséggel információ küldésére és fogadására
- Legyen képes korosztályának megfelelő elektronikus szolgáltatások használatára
- Legyen tisztában a Netikett alapjaival

A tanuló a **Könyvtári informatika** témakör végére

- Legyen képes az információhordozók típusait megkülönböztetni
- Legyen képes a korosztályának megfelelő könyvek, újságok, folyóiratok kiválasztására
- Legyen képes tanári segítséggel forrás- és információkeresésre

## 7. évfolyam

A digitális kultúra tantárgy sajátos fejlesztési céljai a finommotorika és a szem-kéz koordináció tudatos fejlesztésének folytatása, a tanulók intellektuális kompetenciáinak, algoritmizáló és tervező készségének, valamint problémamegoldó gondolkodásának további erősítése. A megfigyelő, analízáló, szintetizáló, rendszerező képesség fejlesztésével a figyelem, a megkülönböztetés, az azonosítás képességének fejlesztése a tanulók egyéni képességeinek, haladási szintjének a figyelembevételével.

A válogatáshoz kapcsolódó feladatokban, az ítéletalkotás, döntés meghozatalában, az önálló indoklás kialakításában a pedagógusnak mind az önálló munkára, mind a segítséggel megvalósuló tevékenységre lehetőséget kell teremtenie.

| <b>Témakör</b>                                                                                                                                                               | <b>1. Digitális eszközök használata</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               | <b>Javasolt óraszám: 6 óra</b>                                                                                                                                                                                  |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</b>                                                                                                                                 | <p>Érdeklődés megerősítése a tantárgy iránt.<br/>           Perifériák, háttértárak megismertetése.<br/>           Informatikai ismeretek és az informatikai környezet tudatos használatának erősítése.<br/>           Információ befogadása, fogalmak értése, megjegyzése.<br/>           Ismerkedés a virtuális világgal.<br/>           Informatikai alapismeretek alkalmazása más tantárgyakban.<br/>           Információ keresésének, gyűjtésének gyakoroltatása.<br/>           Túlzott informatikai eszközhasználat káros hatásának tudatosítása.<br/>           Hatékony, önálló tanuláshoz szükséges motiváció fenntartása IKT-eszközökkel.<br/>           Helyes informatikai szemlélet kialakítása.<br/>           Szándékos figyelem tartósságának további erősítése.<br/>           Tanuláshoz szükséges belső motivációk kialakítása.<br/>           A digitális technológia megfelelő használatának megismertetése.<br/>           Perceptív fogalomalkotó, analógiás és problémamegoldó gondolkodás fejlesztése.</p> |                                                                                                                                                                                                                 |
| <b>Fejlesztési ismeretek</b>                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       | <b>Fejlesztési tevékenységek</b>                                                                                                                                                                                |
| 1.1. Operációs rendszer és/vagy egy segédprogram alapszolgáltatása.<br>Be- és kiviteli perifériák.<br>Állományok tárolása: háttértárak.<br>Képernyő részei.<br>Ablak-gombok. |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       | Operációs rendszerek futtatása, váltása.<br>Számítógéphez csatlakoztatható perifériás eszközök működtetése.<br>Perifériák csoportosítása.<br>Háttértárak megismerése.<br>Programok ablak-gombjainak használata. |

|                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                  |
|--------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 1.2. Mobilkommunikációs eszközök.<br>Virtuális tanulási környezet, „Netikett”. | Operációs rendszer és a használt programok képernyőinek megismerése.<br>Aktív szókincs bővítése.<br>Mobilkommunikációs eszközök megismerése és használatuk.<br>Virtuális tanulási környezet kezelésének megismerése, használata. |
| <b>Fogalmak</b>                                                                | Windows, CD, DVD, pendrive-méret, ablak-gomb, operációs rendszer, mobilkommunikációs eszköz, címsor, menüsor, eszköztár, alkalmazási terület, gördítősáv, csúszka.                                                               |

| <b>Témakör</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            | <b>2. Alkalmazói ismeretek</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     | <b>Javasolt óraszám:<br/>7 óra</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              | Érdeklődési kör bővítése.<br>A számítógép eszközszintű használata más tantárgyakban.<br>Tanuláshoz szükséges belső motivációk kialakítása.<br>Képesség fejlesztése a digitális technológiák megfelelő használatához.<br>Függőség megelőzése.<br>Nonverbális kifejezőképesség fejlesztése.<br>Tájékozottság igényének alakítása a jeles napokban, nemzeti és nemzetközi ünnepekben. |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
| <b>Fejlesztési ismeretek</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    | <b>Fejlesztési tevékenységek</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
| 2.1. Írott és audiovizuális dokumentumok elektronikus létrehozása.<br>Rajzolóprogram még ismeretlen eszközei.<br>Rajzos, szöveges, táblázatos dokumentumok létrehozása, formázása.<br>Nyomtatás.<br>Szövegszerkesztés, a vágólap használata.<br><br>2.2. Adatkezelés, adatfeldolgozás, információ-megjelenítés.<br>Adat szemléltetését, értelmezését, vizsgálatát segítő eszközök.<br>Táblázatok, diagramok, grafikonok, következtetések. |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    | Rajzos illusztráció készítése, a teljes eszköztár használatával.<br>Igényesség a munkadarabok esztétikus külalakjára.<br>Szövegszerkesztés elemi lehetőségeinek kipróbálása, karakterválasztás, betűméret, szöveg elhelyezése, hibajavítás.<br>Szövegszerkesztési műveletek gyakorlása, dokumentum minél önállóbb készítése.<br>Dokumentum nyomtatása.<br>Szövegek és kép másolása vágólap használatával.<br>Dokumentumok készítése az iskolai élet eseményeihez, jeles napokhoz kapcsolódva.<br>Adat szemléltetését, értelmezését, vizsgálatát segítő eszközök megismerése, tájékozódás a használatukról.<br>Táblázat létrehozása.<br>Táblázatkezelés alapfogalmainak megismerése egyszerű példákon.<br>Diagramok, grafikonok megismerése, adatok leolvasása.<br>Adatbázisból történő információszerzés módjainak megismerése. |

|                 |                                                                                             |
|-----------------|---------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Fogalmak</b> | Diagram, grafikon, karakter, betűméret, elhelyezés, vágólap, cella, sor, oszlop, nyomtatás. |
|-----------------|---------------------------------------------------------------------------------------------|

| <b>Témakör</b>                                                                              | <b>3. Problémamegoldás digitális eszközökkel és módszerekkel</b>                                                                                                                                                                                          | <b>Javasolt óraszám: 12 óra</b>                                                                                                                                                                                                   |
|---------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</b>                                                | Ismétlődő utasítások végrehajtása – görbe vonalú betűk, számok, alakzatok előállítása.<br>Irányok gyakoroltatása.<br>Probléma megoldása tanári segítséggel és/vagy önállóan.<br>Pontos szabálykövetés erősítése.<br>Kreativitás, széppérezék fejlesztése. |                                                                                                                                                                                                                                   |
| <b>Fejlesztési ismeretek</b>                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                           | <b>Fejlesztési tevékenységek</b>                                                                                                                                                                                                  |
| A probléma megoldásához szükséges módszerek és eszközök kiválasztása<br>Alakzatok teknőccel |                                                                                                                                                                                                                                                           | Teknőccel körvonalas minták rajzolása utasítással, majd egyre önállóbban.<br>Egymás utáni elemek, ismétlődések kapcsolatának észrevétele.<br>Teknőc egyre önállóbb tudatos irányítása.<br>Érdekes minták ismétlések segítségével. |
| <b>Fogalmak</b>                                                                             | Teknőcgrafika, beállítási lehetőség, szög- és lépésnagyság.                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                   |

| <b>Témakör</b>                                                                                                                                                         | <b>4. Infokommunikáció, információs társadalom</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    | <b>Javasolt óraszám: 7 óra</b>                                                                                                                                     |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</b>                                                                                                                           | Az infokommunikációt segítő különféle eszközök bemutatása és lehetőségeik kipróbálása.<br>Az elektronikus média eszközeinek és lehetőségeinek megismertetése.<br>A tanulók életkorának megfelelő, legelterjedtebb elektronikus szolgáltatások megismertetése.<br>Az IKT-eszközök túlzott használata veszélyeinek beláttatása, káros hatásainak megismertetése, törekvés erősítése a megelőzésre.<br>Képesség kialakítása az informatika eszközrendszerének önálló vagy segítséggel történő alapvető használatára.<br>A számítógép-használat helyes szokásrendszerének elvárása.<br>Céltudatos, biztonságos net-használatra szoktatás. |                                                                                                                                                                    |
| <b>Fejlesztési ismeretek</b>                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       | <b>Fejlesztési tevékenységek</b>                                                                                                                                   |
| 4.1. Információkeresés, információközlési rendszerek.<br>Információhordozók ismert körének bővítése.<br>4.2. Az információs technológián alapuló kommunikációs formák. |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       | Életkornak megfelelő információhordozók körének bővítése, megismerésük, használatuk.<br>A számítógépes technika felhasználása a tudás bővítésére egyre önállóbban. |

|                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>Információfogadás és -küldés, e-mail.<br/>Veszélyek.</p> <p>4.3. Médiainformatika.<br/>Céltudatos információszerzés.</p>                                                        | <p>Információk küldése és fogadása minél önállóbban.<br/>Informatikai levelezési nyelv használata.<br/>Adatokkal való visszaélés veszélyeinek, következményeinek megismerése.<br/>Hatékony, céltudatos információszerzés gyakorlása.</p>                                           |
| <p>4.4. Információkezelés jogi és etikai vonatkozása<br/>Biztonsági kérdések</p> <p>4.5. Az e-szolgáltatások szerepe és használata.<br/>E-szolgáltatások a mindennapi életben.</p> | <p>Információforrások biztonságos, etikus felhasználása.</p> <p>E-szolgáltatások jelentőségének megismerése.<br/>Gyermekeknek szóló szolgáltatások körének további bővítése.<br/>Kommunikáció a számítógép egy biztonságos csevegő programja segítségével, online beszélgetés.</p> |
| <b>Fogalmak</b>                                                                                                                                                                    | <p>Informatikai levelezési nyelv, visszaélés, következmény, online, csevegőprogram, e-mail, honlap, kezdőoldal, link (hivatkozás).</p>                                                                                                                                             |

| <b>Témakör</b>                                                                                      | <b>5. Könyvtári informatika</b>                                                                                                                                                                                                                                            | <b>Javasolt óraszám:<br/>4 óra</b>                                                                                                                                                                                                                             |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</b>                                                        | <p>Hagyományos és új információs eszközökön alapuló könyvtári szolgáltatások céltudatos használatának kialakítása.<br/>Tantárgyak anyagához megfelelő információs forrás kiválasztása, lehetőleg önállóan.<br/>Pozitív viszonyulás kialakítása a könyvtárhasználathoz.</p> |                                                                                                                                                                                                                                                                |
| <b>Fejlesztési ismeretek</b>                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                            | <b>Fejlesztési tevékenységek</b>                                                                                                                                                                                                                               |
| <p>Lakóhelyi könyvtár.<br/>Bibliográfia.<br/>Kézikönyvek, lexikonok.<br/>Elektronikus könyvtár.</p> |                                                                                                                                                                                                                                                                            | <p>Dokumentumok csoportosítása.<br/>Adott feladathoz segédanyag keresése önállóan vagy csoportmunkában – tanári irányítással.<br/>Keresési módszerek alkalmazása.<br/>Elektronikus könyvtárhasználat megismerése.<br/>Tematikus gyűjtőmunka – segítséggel.</p> |
| <b>Fogalmak</b>                                                                                     | <p>Tárgymutató, névmutató, kézikönyv, lexikon, ismeretterjesztő könyv.</p>                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                |



## **A továbbhaladás feltételei a 7. évfolyam végén:**

A tanuló a **Digitális eszközök használata** témakör végére

- legyen képes használni az operációs rendszer alapszolgáltatásait
- legyen képes az általa ismert alkalmazások alapszintű használatára
- legyen képes a számítógéphez csatlakoztatott perifériák alapszintű működtetésére
- legyen képes a háttértárakon alapszintű mappakezelő műveleteket végrehajtani, azokra adatokat menteni, illetve a mentett fájlokat megnyitni

A tanuló az **Alkalmazói ismeretek** témakör végére

- legyen képes életkorának megfelelő rajzos dokumentumot, illusztrációt készíteni
- legyen képes egy szövegszerkesztő alkalmazásban alapvető formázási feladatokat elvégezni
- ismerje a vágólap lehetőségeit és legyen képes annak használatára
- legyen képes egy dokumentum nyomtatására
- ismerje egy táblázatos dokumentum alkotóelemeit
- legyen képes táblázatba rendezett adatokból egyszerű diagramot létrehozni
- legyen képes egy egyszerű diagramról adatokat leolvasni

A tanuló a **Problémamegoldás digitális eszközökkel és módszerekkel** témakör végére

- legyen tisztában az ismétlődő utasítások fogalmával, lehetőségével
- legyen képes egy egyszerű algoritmusban az ismétlődő utasításokat ciklus segítségével megvalósítani
- legyen képes egyszerű algoritmusokat önállóan létrehozni

A tanuló az **Infokommunikáció, információs társadalom** témakör végére

- ismerjen az életkorának megfelelő információhordozókat
- legyen képes elektronikus levél küldésére, melléklet csatolására és levél fogadására
- ismerje az adatokkal való visszaélés veszélyeit, következményeit
- legyen képes alapvető információk önálló megszerzésére
- legyen tisztában az információforrások etikus felhasználásával
- legyen tisztában az e-szolgáltatás fogalmával
- legyen képes egy online csevegőprogram alapszintű használatára

A tanuló a **Könyvtári technikák** témakör végére

- legyen képes – legalább tanári irányítással – segédanyagot keresni egy adott feladathoz

## 8. évfolyam

A digitális kultúra tantárgy sajátos fejlesztési céljai a finommotorika és a szem-kéz koordináció tudatos fejlesztésének folytatása, a tanulók intellektuális kompetenciáinak, algoritmizáló és tervező készségének, valamint problémamegoldó gondolkodásának további erősítése. A megfigyelő, analízáló, szintetizáló, rendszerező képesség fejlesztésével a figyelem, a megkülönböztetés, az azonosítás képességének fejlesztése a tanulók egyéni képességeinek, haladási szintjének a figyelembevételével.

A válogatáshoz kapcsolódó feladatokban, az ítéletalkotás, döntés meghozatalában, az önálló indoklás kialakításában a pedagógusnak mind az önálló munkára, mind a segítséggel megvalósuló tevékenységre lehetőséget kell teremtenie.

| Témakör                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | 1. Digitális eszközök használata                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | Javasolt<br>óraszám:<br>6 óra |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------|
| <b>A témakör<br/>nevelési-fejlesztési<br/>céljai</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                              | <p>Érdeklődés megerősítése a tantárgy iránt.<br/>           Perifériák, háttértárak megismertetése.<br/>           Informatikai ismeretek és az informatikai környezet tudatos használatának erősítése.<br/>           Információ befogadása, fogalmak értése, megjegyzése.<br/>           Ismerkedés a virtuális világgal.<br/>           Informatikai alapismeretek alkalmazása más tantárgyakban.<br/>           Információ keresésének, gyűjtésének gyakoroltatása.<br/>           Túlzott informatikai eszközhasználat káros hatásának tudatosítása.<br/>           Hatékony, önálló tanuláshoz szükséges motiváció fenntartása IKT-eszközökkel.<br/>           Helyes informatikai szemlélet kialakítása.<br/>           Szándékos figyelem tartósságának további erősítése.<br/>           Tanuláshoz szükséges belső motivációk kialakítása.<br/>           A digitális technológia megfelelő használatának megismertetése.<br/>           Perceptív fogalomalkotó, analógiás és problémamegoldó gondolkodás fejlesztése.</p> |                               |
| Fejlesztési ismeretek                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             | Fejlesztési tevékenységek                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                               |
| 1.1. Operációs rendszer és/vagy egy segédprogram alapszolgáltatása.<br>Be- és kiviteli perifériák.<br>Állományok tárolása: háttértárak.<br>Képernyő részei.<br>Ablak-gombok.<br><br>1.2. Elektronikus számítógépek fejlődése.<br>Az informatika történetének magyar tudósa.<br><br>1.3. Mobilkommunikációs eszközök.<br>Virtuális tanulási környezet, „Netikett”. | <p>Operációs rendszerek futtatása, váltása.<br/>           Számítógéphez csatlakoztatható perifériás eszközök működtetése.<br/>           Perifériák csoportosítása.<br/>           Háttértárak kezelése.<br/>           Programok ablak-gombjainak használata.<br/>           Operációs rendszer és a használt programok képernyőinek megismerése.<br/>           Elektronikus számítógépek fejlődésének megismerése.<br/>           Neumann János magyar származású természettudós munkásságáról ismeretek gyűjtése.<br/>           Aktív szókincs bővítése.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                               |

|                 |                                                                                                                                                                    |
|-----------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                 | <p>Mobilkommunikációs eszközök megismerése és használatuk.</p> <p>Virtuális tanulási környezet kezelésének megismerése, használata.</p>                            |
| <b>Fogalmak</b> | Windows, CD, DVD, pendrive-méret, ablak-gomb, operációs rendszer, mobilkommunikációs eszköz, címsor, menüsor, eszköztár, alkalmazási terület, gördítősáv, csúszka. |

| <b>Témakör</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | <b>2. Alkalmazói ismeretek</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | <b>Javasolt óraszám:<br/>7 óra</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             | <p>Érdeklődési kör bővítése.</p> <p>A számítógép eszközszintű használata más tantárgyakban.</p> <p>Tanuláshoz szükséges belső motivációk kialakítása.</p> <p>Képesség fejlesztése a digitális technológiák megfelelő használatához.</p> <p>Az informatika társadalmi szerepének bemutatása konkrét példák alapján.</p> <p>Programok használata jogi és erkölcsi alapjainak megismertetése.</p> <p>Függőség megelőzése.</p> <p>Nonverbális kifejezőképesség fejlesztése.</p> <p>Tájékozottság igényének alakítása a jeles napokban, nemzeti és nemzetközi ünnepekben.</p> |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
| <b>Fejlesztési ismeretek</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          | <b>Fejlesztési tevékenységek</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
| <p>2.1. Írott és audiovizuális dokumentumok elektronikus létrehozása.</p> <p>Rajzolóprogram még ismeretlen eszközei.</p> <p>Rajzos, szöveges, táblázatos dokumentumok létrehozása, formázása.</p> <p>Nyomtatás.</p> <p>Szövegszerkesztés, a vágólap használata.</p> <p>2.2. Adatkezelés, adatfeldolgozás, információ-megjelenítés.</p> <p>Adat szemléltetését, értelmezését, vizsgálatát segítő eszközök.</p> <p>Táblázatok, diagramok, grafikonok, következtetések.</p> |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          | <p>Rajzos illusztráció készítése, a teljes eszköztár használatával.</p> <p>Igényesség a munkadarabok esztétikus külalakjára.</p> <p>Szövegszerkesztés elemi lehetőségeinek kipróbálása, karaktersválasztás, betűméret, szöveg elhelyezése, hibajavítás.</p> <p>Szövegszerkesztési műveletek gyakorlása, dokumentum minél önállóbb készítése.</p> <p>Dokumentum nyomtatása.</p> <p>Szövegek és kép másolása vágólap használatával.</p> <p>Dokumentumok készítése az iskolai élet eseményeihez, jeles napokhoz kapcsolódva.</p> <p>Adat szemléltetését, értelmezését, vizsgálatát segítő eszközök megismerése, tájékozódás a használatukról.</p> <p>Táblázat létrehozása.</p> <p>Táblázatkezelés alapfogalmainak megismerése egyszerű példákon.</p> <p>Diagramok, grafikonok megismerése, adatok leolvasása.</p> <p>Adatbázisból történő információszerzés módjainak megismerése.</p> |

|                 |                                                                                             |
|-----------------|---------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Fogalmak</b> | Diagram, grafikon, karakter, betűméret, elhelyezés, vágólap, cella, sor, oszlop, nyomtatás. |
|-----------------|---------------------------------------------------------------------------------------------|

| <b>Témakör</b>                                                                                                                                                               | <b>3. Problémamegoldás digitális eszközökkel és módszerekkel</b>                                                                                                                                                                                        | <b>Javasolt óraszám: 12 óra</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</b>                                                                                                                                 | Ismétlődő utasítások végrehajtása – görbe vonalú betűk, számok, alakzatok előállítása.<br>Irányok gyakoroltatása.<br>Probléma megoldása tanári segítséggel és/vagy önállóan.<br>Pontos szabálykövetés erősítése.<br>Kreativitás, szépérzék fejlesztése. |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
| <b>Fejlesztési ismeretek</b>                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                         | <b>Fejlesztési tevékenységek</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
| 3.1. A probléma megoldásához szükséges módszerek és eszközök kiválasztása<br>Alakzatok teknőccel<br><br>3.2. Algoritmizálás (és adatmodellezés)<br>Iskolai élet algoritmusai |                                                                                                                                                                                                                                                         | Teknőccel körvonalas minták rajzolása utasítással, majd egyre önállóbban.<br>Egymás utáni elemek, ismétlődések kapcsolatának észrevétele.<br>Teknőc egyre önállóbb tudatos irányítása.<br>Érdekes minták ismétlések segítségével.<br>Minták önálló tervezése, rajzolása.<br>Adatok gyűjtése, tervekészítés. Adatok megjelenítése: rajzban, írásban, jelekkel. |
| <b>Fogalmak</b>                                                                                                                                                              | Teknőcgrafika, beállítási lehetőség, szög- és lépésméret.                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |

| <b>Témakör</b>                                                                                       | <b>4. Infokommunikáció, információs társadalom</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    | <b>Javasolt óraszám: 7 óra</b>                                                        |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</b>                                                         | Az infokommunikációt segítő különféle eszközök bemutatása és lehetőségeik kipróbálása.<br>Az elektronikus média eszközeinek és lehetőségeinek megismertetése.<br>A tanulók életkorának megfelelő, legelterjedtebb elektronikus szolgáltatások megismertetése.<br>Az IKT-eszközök túlzott használata veszélyeinek beláttatása, káros hatásainak megismertetése, törekvés erősítése a megelőzésre.<br>Képesség kialakítása az informatika eszközrendszerének önálló vagy segítséggel történő alapvető használatára.<br>A számítógép-használat helyes szokásrendszerének elvárása.<br>Céltudatos, biztonságos net-használatra szoktatás. |                                                                                       |
| <b>Fejlesztési ismeretek</b>                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       | <b>Fejlesztési tevékenységek</b>                                                      |
| 4.1. Információkeresés, információközlési rendszerek.<br>Információhordozók ismert körének bővítése. |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       | Életkorának megfelelő információhordozók körének bővítése, megismerésük, használatuk. |

|                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>4.2. Az információs technológián alapuló kommunikációs formák.<br/>Információfogadás és -küldés, e-mail.<br/>Veszélyek.</p> <p>4.3. Médiainformatika.<br/>Céltudatos információszerzés.</p> | <p>A számítógépes technika felhasználása a tudás bővítésére egyre önállóbban.</p> <p>Információk küldése és fogadása minél önállóbban.</p> <p>Informatikai levelezési nyelv használata.<br/>Adatokkal való visszaélés veszélyeinek, következményeinek megismerése.<br/>Hatékony, céltudatos információszerzés gyakorlása.</p> |
| <p>4.4. Információkezelés jogi és etikai vonatkozása<br/>Biztonsági kérdések</p> <p>4.5. Az e-szolgáltatások szerepe és használata.<br/>E-szolgáltatások a mindennapi életben.</p>             | <p>Információforrások biztonságos, etikus felhasználása.</p> <p>E-szolgáltatások jelentőségének megismerése.<br/>Gyermekeknek szóló szolgáltatások körének további bővítése.<br/>Kommunikáció a számítógép egy biztonságos csevegő programja segítségével, online beszélgetés.</p>                                            |
| <b>Fogalmak</b>                                                                                                                                                                                | <p>Informatikai levelezési nyelv, visszaélés, következmény, online, csevegőprogram, e-mail, honlap, kezdőoldal, link (hivatkozás).</p>                                                                                                                                                                                        |

| <b>Témakör</b>                                                                                      | <b>5. Könyvtári informatika</b>                                                                                                                                                                                                                                             | <b>Javasolt óraszám:<br/>4 óra</b>                                                                                                                                                                                                                                                |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</b>                                                        | <p>Hagyományos és új információs eszközökön alapuló könyvtári szolgáltatások céltudatos használatának kialakítása.<br/>Tantárgyak anyagához megfelelő információs forrás kiválasztása, lehetőleg önállóan.<br/>Pozitív viszonyulás kialakítása a könyvtárhasználatához.</p> |                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
| <b>Fejlesztési ismeretek</b>                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                             | <b>Fejlesztési tevékenységek</b>                                                                                                                                                                                                                                                  |
| <p>Lakóhelyi könyvtár.<br/>Bibliográfia.<br/>Kézikönyvek, lexikonok.<br/>Elektronikus könyvtár.</p> |                                                                                                                                                                                                                                                                             | <p>Dokumentumok csoportosítása.<br/>Adott feladathoz segédanyag keresése önállóan vagy csoportmunkában – tanári irányítással.<br/>Keresési módszerek alkalmazása.<br/>Elektronikus könyvtárhasználat.<br/>Tematikus gyűjtőmunka – segítséggel.<br/>Médiumok típusba sorolása.</p> |
| <b>Fogalmak</b>                                                                                     | <p>Tárgymutató, névmutató, kézikönyv, lexikon, ismeretterjesztő könyv.</p>                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                   |

## **A továbbhaladás feltételei a 8. évfolyam végén:**

A tanuló a **Digitális eszközök használata** témakör végére

- legyen képes használni az operációs rendszer alapszolgáltatásait
- legyen képes az általa ismert alkalmazások alapszintű használatára
- legyen képes a számítógéphez csatlakoztatott perifériák alapszintű működtetésére
- legyen képes a háttértárakon alapszintű mappakezelő műveleteket végrehajtani, azokra adatokat menteni, illetve a mentett fájlokat megnyitni

A tanuló az **Alkalmazói ismeretek** témakör végére

- legyen képes életkorának megfelelő rajzos dokumentumot, illusztrációt készíteni
- legyen képes egy szövegszerkesztő alkalmazásban alapvető formázási feladatokat elvégezni
- ismerje a vágólap lehetőségeit és legyen képes annak használatára
- legyen képes egy dokumentum nyomtatására
- ismerje egy táblázatos dokumentum alkotóelemeit
- legyen képes táblázatba rendezett adatokból egyszerű diagramot létrehozni
- legyen képes egy egyszerű diagramról adatokat leolvasni

A tanuló a **Problémamegoldás digitális eszközökkel és módszerekkel** témakör végére

- legyen tisztában az ismétlődő utasítások fogalmával, lehetőségével
- legyen képes egy egyszerű algoritmusban az ismétlődő utasításokat ciklus segítségével megvalósítani
- legyen képes egyszerű algoritmusokat önállóan létrehozni

A tanuló az **Infokommunikáció, információs társadalom** témakör végére

- ismerjen az életkorának megfelelő információhordozókat
- legyen képes elektronikus levél küldésére, melléklet csatolására és levél fogadására
- ismerje az adatokkal való visszaélés veszélyeit, következményeit
- legyen képes alapvető információk önálló megszerzésére
- legyen tisztában az információforrások etikus felhasználásával
- legyen tisztában az e-szolgáltatás fogalmával
- legyen képes egy online csevegőprogram alapszintű használatára

A tanuló a **Könyvtári technikák** témakör végére

- legyen képes – legalább tanári irányítással – segédanyagot keresni egy adott feladathoz

## A sajátos nevelési igényű tanulók értékelése

### 5-8. évfolyam

#### Az ellenőrzések lehetséges fajtái:

- Írásbeli vagy szóbeli felelet
- Írásbeli vagy online teszt
- Gyakorlati feladat, produktum
- Témazáró dolgozat
- Házi feladat ellenőrzése
- Füzetvezetés ellenőrzése
- Projektmunka
- Kiselőadás
- Órai munka

A sajátos nevelési igényű tanulók minimumszintű értékelésekor az alábbi értékelési skálát alkalmazzuk:

| Teljesítmény | Érdemjegy     |
|--------------|---------------|
| 90 – 100%    | jeles (5)     |
| 75 – 89%     | jó (4)        |
| 60 – 74%     | közepes (3)   |
| 45 – 59%     | elégséges (2) |
| 0 – 44%      | elégtelen (1) |

#### 8.4.11. ETIKA (5-8. évfolyam)

Heti óraszám: 1

Éves óraszám: 36

Az etika alapvető *feladata* az erkölcsi nevelés, ahogy az ép, úgy az enyhe értelmi fogyatékos gyermekek közösséghez való viszonyának, értékrendjüknek, normarendszerüknek, gondolkodás- és viselkedésmódjuknak a fejlesztése, alakítása. A multidiszciplináris jellegű tantárgy legfontosabb pedagógiai jellemzője ezért az értékek közvetítése, valamint az, hogy társadalmunk közös alapvető normái egyre inkább a sajátos nevelési igényű tanulók értékrendszerébe is beépüljenek, belső igénnyé váljanak.

A tantárgy *középpontjában* a formálódó gyermeki személyiség áll – testi, szellemi és lelki értelemben. Ez határozza meg a tanulás-tanítás folyamatát, illetve a tartalmi szerkezetet. Az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozata, valamint hazánk Alaptörvénye rögzíti az ember elidegeníthetetlen jogát az élethez és a szabadsághoz, következésképpen az etika a személy egyediségét és méltóságát helyezi középpontba, annak képességeitől függetlenül. Erre az alapelvre kell épülnie minden társas kapcsolatnak és közösségi szerveződésnek. Az etika magába foglalja az ember minden fontos viszonyulását – önmagához, társaihoz és közösségeihez, környezetéhez és a világhoz –, mert ezek alapozzák meg azt az értékrendet, amelyre az ember döntései során támaszkodhat. Az enyhe értelmi fogyatékos gyermekek nevelésének kiemelt célja, hogy a foglalkozások azonos erővel hassanak a különböző értelmi képességekkel rendelkező, eltérő szociális körülmények között élő, kulturális és etnikai szempontból heterogén csoportot képező tanulók fejlődésére.

Az erkölcsi nevelés fő *célja* a tanulók erkölcsi érzékének kialakítása és fejlesztése, az európai civilizációban általánosan elfogadott erkölcsi értékek tanulmányozása és ezek alkalmazása a mindennapokban – azzal a szándékkal, hogy mindez segítségükre legyen a megfelelő életvezetés és értékrend kialakításában, az önálló véleményformálásban, erkölcsi problémáik tudatosításában és a felelős döntéshozatalban. Az etika tanulása során – az enyhe értelmi fogyatékos tanulók számára is – az elemi értékek fokozatosan értékrenddé, többé-kevésbé koherens, folyamatosan formálódó meggyőződéseké állnak össze, amelyek később meghatározó módon befolyásolják a felnőttkori életmódot, életfelfogást és életminőséget. A sajátos nevelési igényű tanulók egyedi képességstruktúrájának tükrében az erkölcsi alapozás, az erkölcshez kapcsolódó kvalitások fejlesztése, valamint az elsajátított tudás szinten tartása a felnőtté válás folyamata során, életminőséget befolyásoló tartópilléré válik.

Az etika tantárgy azoknak az alapértékeknek a megerősítésére törekszik, amelyek összhangban állnak az egyetemes és európai emberi értékrenddel, amely az Alaptörvényből is kiolvasható.

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók nevelése során törekedni kell a normaértelmezés egyszerű voltára, az ehhez kapcsolódó követelmények konkrét megfogalmazására.

A *magatartást befolyásoló értékek/erények* egy része személyes jellegű, mivel az énnel és az identitással áll kapcsolatban. Ezeket az értékeket, illetve erényeket az etika órákon erősíteni kell.



*Az erkölcsi érzék, a lelkiismeret fejlesztése lehetővé teszi, hogy gyermekeink olyan értékeket erősítsenek meg magukban, amelyek egyszerre igazodnak az alapvető erkölcsi értékekhez, valamint saját és közösségeik érdekeihez.*

Az erkölcsi nevelés célja a felelős gondolkodás, valamint a tudatos cselekvés kialakulásának elősegítése. Cél továbbá az empátia, a *szolidaritás* képességének erősítése is. Az erkölcsi nevelés fő feladata az *igazságosság* és a *méltányosság* elvének megértetése és elfogadtatása a gyerekekkel. Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók nevelésénél különös tekintettel kell lenni az *érzelmi intelligencia* fejlesztésére is, amely a viselkedést lényegi módon befolyásolja.

Az etika tantárgy felépítése nem elsősorban ismeret-, hanem *érték- és fejlesztésközpontú*; ezért fontossága az enyhe értelmi fogyatékos tanulók nevelésénél kiemelkedő. A tananyag felépítése *spirális szerkezetű*. Az életkornak megfelelő részmakák és tevékenységek háttérében évről évre ugyanazok a nagy tematikai egységek térnek vissza – más-más konkrét előfordulási szinten, más-más hangsúlyokkal –, építve a korábbi tapasztalatokra, kiegészítve és szintetizálva őket. A kétéves szakaszokon belül azonban sem a nagy témakörök, sem pedig a részmakák tantervi egymásutánja nem jelent előírt sorrendet. Az, hogy melyik kérdéskör mikor kerüljön sorra, egyértelműen a tanulócsoporthoz jelen lévő enyhe értelmi fogyatékos gyermekek mentális érettségének ismeretében határozható meg.

A tananyag tartalmát az enyhe értelmi fogyatékos tanulók részére hétköznapi életből merített és oda visszacsatolható tapasztalatokra és *személyes élményekre* kell felépíteni. Ezeket természetes módon egészíthetik ki az életkornak, valamint az adott tanuló mentális képességeinek megfelelő erkölcsi kérdéseket felvető történetek, mesék, mondák, irodalmi vagy publicisztikai szövegek, filmek vagy digitális formában elérhető egyéb tartalmak. Az etika a tanulóknak nem közlések befogadóiaként, hanem a tanulási folyamat aktív – kérdező, mérlegelő, próbálkozó, vitatkozó és útkereső – résztvevőiként tekint.

Mivel az erkölcsi nevelés már kisgyermekkorban, a családban elkezdődik, majd az óvodában és egyre táguló környezeti hatások között folytatódik – ideértve a kortársi csoportokat és a médiát is –, a gyerekek sem az első napon, sem pedig a későbbiekben nem „tisztá lapként” lépnek be az iskola kapuján. Különösképpen igaz ez az enyhe értelmi fogyatékos tanulóknak, hiszen a készségek és képességek eltérő viszonylatában más és más ösztönösen kialakult erkölcsi rendet hoznak magukkal. Ezzel összhangban, illetve ezt alakítva kell megpróbálni segítséget nyújtani az enyhe értelmi fogyatékos tanulóknak ahhoz, hogy el tudjanak igazodni az egymásnak sokszor ellentmondó értéktartalmú információk, üzenetek között, illetve, hogy választást igénylő helyzetekben lelkiismeretük szavára hallgatva, morálisan helyes döntéseket tudjanak hozni az életük különböző színterein.

Mivel ez sohasem jön létre a gyerekek személyes megérintődése és elhatározása nélkül, a *pedagógus feladata* a példamutatás mellett a figyelem ráirányítása a különböző élethelyzetek morális vonatkozásaira, a kérdezés, a gondolkodás és az állásfoglalás bátorítása, a szabad beszélgetések, valamint a nézőpontváltást gyakoroltató szerepjátékok és viták moderálása. Nem lehet azonban eléggé hangsúlyozni – különösen az általános iskolai korosztályhoz tartozó enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetében –, hogy az eredmény a közvetítés módján múlik. Egy hiteles felnőtt, akinek értékekkel kapcsolatos nézetei összhangban vannak a tetteivel, *példája révén* hat az enyhe értelmi fogyatékos tanulók erkölcsi értékítéleteire.

Az erkölcsi tanulást számos pedagógiai *módszer* és tevékenység segítheti, amelyek legfontosabb közös jellemzője az *élményszerűség*, a fizikai, szellemi és lelki értelemben vett

cselekvő tanulói részvétel. Az etikaórák kitüntetett munkaformája lehet sok egyéb mellett: a szabad beszélgetés, az önkifejező alkotás, a vita, a szerepjáték, a megfigyelés, a kérdezés, a rendszerezés és az elemzés, valamint az iskolai és a helyi közösség életébe, esetleges problémáinak megoldásába, a különböző szintű kulturális és közösségi értékteremtésbe való tevékeny bekapcsolódás. Az erkölcsi nevelés komoly lehetőségeit kínálják ugyanakkor az olyan tanórán kívüli formák is, mint például az iskolai hagyományok ápolása, a társak segítése, vagy a közösség számára végzett bármilyen hasznos tevékenység.

Mindezzel összhangban az *értékelés* módja is eltér a hagyományos tantárgyi értékeléstől. Az osztályozás nélküli értékelés fontos területe lehet a kíváncsi magatartási értékek rendszeres megerősítése – szóban vagy bármilyen egyéb formában – egyrészt a pedagógus, másrészt a társak és a közösség részéről. Az ilyen típusú visszajelzések befogadására jó keretet nyújthatna a tanulói portfólió.

## 5. évfolyam

### Témakörök és óraszámok áttekintő táblázata:

1. Test és lélek: 6 óra
2. Kapcsolat, barátság, szeretet: 6 óra
3. Kortársi csoportok: 5 óra
4. Társadalmi együttélés: 7 óra
5. A technikai fejlődés hatásai: 5 óra
6. A mindenséget kutató ember: 7 óra
- Összesen: 36 óra**

A közös európai és a magyar múlt örökségének megbecsülése az enyhe értelmi fogyatékos tanulók nevelésénél is számottevő, hiszen a személyes identitás megalapozásának és fejlesztésének egyik jelentőségteljes pontja. Ebben az életszakaszban alakul ki, illetve erősödik meg a távlatosabb *időszemlélet* az enyhe értelmi fogyatékos tanulók körében.

11-12 éves korban már megélt tapasztalataik vannak a gyerekeknek a jogok és kötelezettségek közötti kapcsolatról, mint ahogy arról is, hogy a társas együttéléshez szükségképpen hozzátartoznak az érdekellettek és a konfliktusok.

Az épség és fogyatékoság, valamint az egészség és a betegség témakörében nagy szükség van gyógypedagógiai tanár kompetenciájára a gyakorlatban. A határ nagyon szűk; az enyhe értelmi fogyatékos tanuló erkölcsi fejlődéséhez döntő módon járul hozzá, hogy legyen alapvető ismerete a fogyatékoságról, mint állapotról. Ismernie kell a különböző fogyatékoságtípusokból adódó életvezetési eltéréseket, az ebből fakadó nehézségeket, hogy empátiaérzéke fejlődjön. Ettől függetlenül nem szabad, hogy az enyhe értelmi fogyatékos tanuló státuszát magára vonatkoztassa a téma tárgyalásánál, hiszen az alakuló személyiségére negatív irányban hathat.

Ezeket az éveket a nagy barátkozások jellemzik, ami felértékeli a gyerekek számára *az önismerettel és a társas kapcsolatokkal* összefüggő témákat. Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók körében alapvető cél *az anyagi javakhoz és a pénzhez való viszony* elmélyült feldolgozása annak érdekében, hogy a tanulók értékrendje a későbbi – lehetőségekhez képest önálló – életvezetésüket is pozitív irányban befolyásolja.

Az erkölcsi témák ezekben az években jó nyersanyagot kínálnak az érdek- és értékkonfliktusok felismeréséhez és feldolgozásához is. A foglalkozásokon érdemes kiemelt szerephez juttatni az elkövetett hibák vagy rossz döntések miatt bekövetkező *károk enyhítéséről, a jóvátételről és a jó visszaállításának lehetőségeiről* való gondolkodást, valamint az ehhez kapcsolódó kommunikációs és közösségi technikák életkornak és képességeknek megfelelő szinten való elsajátítását.

A konfliktusok elemzése során fel kell mutatni, illetve meg kell erősíteni a problémák *erőszakmentes, konstruktív és morálisan elfogadható* kezelésének a mintáit. Különös tekintettel kell lenni az enyhe értelmi fogyatékos tanulók személyiségéből és az adott tanuló képességeiből fakadó eltérésekre és biztosítani kell a több szinten történő differenciálást. Szinte valamennyi témakör alkalmas a tanulók szociális érzékenységének fejlesztésére, amihez ebben az életkorban különösen jó eszközt kínálnak a szerepjátékok. A szabad beszélgetés mellett talán ez a forma tudja leginkább elősegíteni a tanulókat foglalkoztató kérdések felszínre hozatalát, a kételyek megfogalmazását és a közös válaszkeresést.

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                             |                               |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------|
| Témakör                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | 1. Test és lélek                                                                                                                                                                            | Javasolt<br>óraszám:<br>6 óra |
| A témakör<br>nevelési-fejlesztési<br>céljai                                                                                                                                                                                                                                                                                                              | A tanulók testi és lelki egészséggel kapcsolatos ismereteinek gyarapítása és az önmagukért való felelősség érzésének erősítése. A beteg és a fogyatékos emberek iránti empátia fejlesztése. |                               |
| Fejlesztési ismeretek és tevékenységek                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                             |                               |
| <i>Fejlődés és szükségletek</i><br>Testi és lelki tulajdonságaim változása az évek során. Az ember legfontosabb fizikai és lelki szükségletei. Miben tér el egymástól a gyerek, a felnőtt és az idős ember?                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                             |                               |
| <i>Egészség és betegség</i><br>Az egészséges ember tulajdonságai. Hogyan vigyázhat egy gyermek az egészségére?<br>Egészséget veszélyeztető okok. Hogyan és miért betegedhet meg valaki? Milyen az, amikor én beteg vagyok?                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                             |                               |
| <i>Fogyatékoság</i><br>Sérült felnőttek és gyerekek a szűkebb és a tágabb környezetünkben.<br>A sérült emberek állapota hogyan akadályozza mindennapi tevékenységüket? Korosztályi lehetőségek a sérült tanulók támogatásában. Tudunk-e olyan sérült emberekről, akik kiemelkedő képességekkel rendelkeznek a tudomány, a sport és a művészet területén? |                                                                                                                                                                                             |                               |
| <i>Ép testben ép lélek</i><br>A jó és a rossz lelkiállapot jellemzői. Mi a lelki egészség? Hogyan tudunk rá vigyázni?                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                             |                               |
| <i>A lelkiismeret</i><br>Lelkiismeretünk és tetteink egymásra hatása.                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                             |                               |
| Fogalmak                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 | Testi tulajdonság, lelki tulajdonság, egészség, betegség, fogyatékoság, lelkiismeret, szándék, döntés.                                                                                      |                               |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                         |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------|
| Témakör                                                                                                                                                                                                                                                                                                          | 2. Kapcsolat, barátság, szeretet                                                                                                                                                                                                                                                                   | Javasolt óraszám: 6 óra |
| A témakör nevelési-fejlesztési céljai                                                                                                                                                                                                                                                                            | Az őszinte baráti kapcsolatok jelentőségére való rávilágítás. A tanuló helyének és szerepének átláttatása különböző kortárs-, illetve szimpátia-kapcsolatokban. Olyan kommunikációs technikák megismertetése, amelyek segíthetnek a barátság ápolásában és az esetleges konfliktusok feloldásában. |                         |
| Fejlesztési ismeretek és tevékenységek                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                         |
| <i>Kapcsolataim</i><br>Szorosabb vagy lazább kapcsolat. A rokonszenvet és ellenszenvet meghatározó tényezők.                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                         |
| <i>Baráti kapcsolatok</i><br>Barátság, titok, őszinteség, hazugság, tisztelet, egymás segítése. Egymásra utaltság a kapcsolatokban. Fájdalom okozása és annak következményei. Bocsánatkérés, megbocsátás.                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                         |
| <i>A kapcsolat ápolása</i><br>A szeretet. A szeretet kimutatásának formái. A figyelmesség szerepe. Milyen szerepe van a kapcsolat ápolásában a személyes találkozásoknak, a telefonnak, az internetnek és a közös programoknak?<br>Konfliktusok a barátságban és annak forrása. A konfliktushelyzetek feloldása. |                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                         |
| Fogalmak                                                                                                                                                                                                                                                                                                         | Barát, ismerős, rokonszenv, ellenszenv, barátság, őszinteség, hazugság, szeretet, tisztelet, közömbösség, harag, fájdalom, megértés, sértés, megbocsátás, konfliktus.                                                                                                                              |                         |

|                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                               |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------|
| Témakör                                                                                                                               | 3. Kortársi csoportok                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               | Javasolt<br>óraszám:<br>5 óra |
| A témakör<br>nevelési-fejlesztési<br>céljai                                                                                           | A közösséghez való tartozás fontosságának megéreztetése.<br>A csoporttagok közötti összetartozás érzésének jelentőségére való<br>figyelemfelhívás. Egy-egy személy csoporton belüli helyzetének<br>felismertetése. A csoporton belüli konfliktuskezelés és kárenyhítés<br>néhány technikájának gyakorlati megismertetése. Alapvető tisztelet<br>kialakítása más – tőlünk teljesen független – csoportokkal szemben. |                               |
| Fejlesztési ismeretek és tevékenységek                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                               |
| <i>Közösségeim</i><br>A csoport fogalma, csoporthoz való tartozás.                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                               |
| <i>A mi csoportunk</i><br>A mi csoportunk jellemzői, a csoporttagok összekapcsolódásának oka, tevékenysége,<br>szokásai és jellemzői. |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                               |
| <i>Mások csoportjai</i><br>Más csoportok jellemzői; hasonlóságok és különbségek az egyes csoportok között.                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                               |
| <i>Konfliktusok a csoportban</i>                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                               |

|                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                      |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Konfliktusok és problémák előfordulása, és azok megoldása. Vétlen és szándékos károkozás. Büntetés elfogadása, a vétség helyrehozása.<br>A vétség helyrehozásának lehetőségei. |                                                                                                                                                      |
| <b>Fogalmak</b>                                                                                                                                                                | Csoport, közösség, összetartás, beilleszkedés, idegen, kirekesztés, általánosítás, előítélet, hiba, vétség, bűn, megbocsátás, jóvátétel, felelősség. |

| Témakör                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                | 4. Társadalmi együttélés                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     | Javasolt<br>óraszám:<br>7 óra |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------|
| A témakör<br>nevelési-fejlesztési<br>céljai                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            | Az etnikai és vallási sokszínűség tudatosítása és elfogadtatása, a kisebbségi tanulók esetében ezek identitáselemként való megerősítése. A szociális érzékenység fejlesztése és a személyes felelősség érzésének felkeltése.<br>Figyelemfelhívás az internet használatához és a virtuális közösségekhez kapcsolódó tettekre és következményekre. A világháló közösségi portáljainak használatához kapcsolódó lehetőségek mellett szükséges tudatosítani az enyhe értelmi fogyatékos tanulók számára az azokban rejlő veszélyforrásokat. Az alkalmazásokhoz kapcsolódó kulturált és felelős magatartás elemi követelményeinek megismertetése. |                               |
| Fejlesztési ismeretek és tevékenységek                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                               |
| <i>Etnikai közösségek</i><br>Milyen népcsoportok élnek hazánkban, illetve a környékünkön? Kik vannak többségben az országban, és kik alkotják a kisebbséget? Én hová tartozom?<br><br>Hazánkban élő népcsoportok. Kisebbség és többség a nemzetben belül. Nemzeti és nemzetiségi jelképek, szokások és hagyományok, ünnepek.                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                               |
| <i>Vallási közösségek</i><br>Ismert vallási közösségek Magyarországon. Többféle vallási csoport egymás mellett élése.                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                               |
| <i>Társadalmi egyenlőtlenségek</i><br>Gazdagok és szegények világa. Miért alakul ki vagyoni különbség az emberek között? Kire mondhatjuk, hogy gazdag, illetve szegény? Minek alapján? Elképzelhető-e olyan társadalom, amelyben mindenki egyforma anyagi helyzetben van? Ha lenne ilyen, az igazságos társadalom lenne? Kell-e a gazdagoknak segíteniük a szegényeket? Mikor jogos valakit kedvezményben részesíteni? |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                               |
| <i>Virtuális közösségek</i><br>A virtuális közösségek szerepe mindennapi életünkben.<br>Mi az, amit lehet, és mi az, amit nem lehet, vagy éppen veszélyes közreadni magunkról és másokról egy internetes közösségi oldalon?                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                               |
| Fogalmak                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               | Népcsoport, vallási közösség, többség, kisebbség, szokás, hagyomány, ünnep, társadalom, vagyon, egyenlőség, egyenlőtlenség, igazságosság, igazságtalanság, tisztességes és tisztességtelen előnyszerzés, gazdagság, szegénység, virtuális közösség.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                               |

| Témakör                                                                                                                                                                                                                                                | 5. A technikai fejlődés hatásai                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   | Javasolt<br>óraszám:<br>5 óra |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------|
| A témakör<br>nevelési-fejlesztési<br>céljai                                                                                                                                                                                                            | Annak tudatosítása, hogy az emberi tevékenység hatással van a környezet állapotára, és mi magunk is szerepet játszhatunk a természet károsításában vagy védelmében.<br>A tulajdonhoz való személyes viszony árnyalása a közösségi és a köztulajdon fogalmának bevezetésével.<br>A modern technika mindennapi életet érintő pozitív és negatív hatásainak felismertetése. A média viselkedést befolyásoló hatásainak tudatosítása. |                               |
| Fejlesztési ismeretek és tevékenységek                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                               |
| <i>Az ökológiai lábnyom</i><br>Mit jelent az ökológiai lábnyom? Az ökológiai lábnyom összetevői. Az ember és a természet közötti kapcsolat.                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                               |
| <i>Az ember és a technika</i><br>„Hogyan befolyásolja a technika fejlődése az ember életét?” A mai világ legfontosabb technikai eszközei, ezek hatása az egyén és közösségek életére. A technikai eszközöktől való függőség és a függőség kialakulása. |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                               |
| <i>Enyém, tiéd, miénk</i><br>A személyes, a magán- és a közösségi tulajdon.<br>A tulajdon védelmének formái. Hogyan vigyázunk meglévő értékeinkre?                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                               |
| <i>A mozgóképek hatása</i><br>A reklámokról és azok emberekre gyakorolt hatásáról.                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                               |
| Fogalmak                                                                                                                                                                                                                                               | Fogyasztás, technikai eszköz, függőség, magántulajdon, közösségi tulajdon, köztulajdon, média, reklám.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |                               |

|                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                             |                               |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------|
| Témakör                                                                                                                                                                         | 6. A mindenséget kutató ember                                                                                                               | Javasolt<br>óraszám:<br>7 óra |
| A témakör<br>nevelési-fejlesztési<br>céljai                                                                                                                                     | A vallások sokszínűségével és közös jellemzőivel kapcsolatos, különféle<br>forrásokból származó alapvető ismeretek bővülésének elősegítése. |                               |
| Fejlesztési ismeretek és tevékenységek                                                                                                                                          |                                                                                                                                             |                               |
| <i>A vallás mint lelki jelenség</i><br>A természeti és természetfölötti világról.<br>Különböző elképzelések a hitről.                                                           |                                                                                                                                             |                               |
| <i>Vallási közösség és vallási intézmény</i><br>A vallásokhoz kötődő jelképek és szertartások.<br>A világ vallásai közül melyek vannak jelen a lakóhelyünkön és Magyarországon? |                                                                                                                                             |                               |
| <i>A tudomány</i>                                                                                                                                                               |                                                                                                                                             |                               |

A tudósokról és a tudomány világáról. Mit csinálnak a tudósok? Milyen kérdésekre keresik a válaszokat és milyen módon? Én milyen kérdéseket tennék fel a világról, ha tudós lennék? Világhírű magyar tudósok.

#### *A művészet*

A művészetekről, a művészekről és a különböző művészeti ágakról. Mit csinálnak a művészek? Miért fontos számunkra az, amit tesznek? Hozzánk melyik művészeti terület áll a legközelebb és miért?

|                 |                                                                                                                                                                                                |
|-----------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Fogalmak</b> | Természeti erő, természetfeletti erő, vallás, egyház, templom, szertartás, vallási jelkép, ima, szent könyv, szent hely, tudomány, tudományos megismerés, művészet, művészi alkotás, világkép. |
|-----------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

## 6. évfolyam

### Témakörök és óraszámok áttekintő táblázata:

1. Test és lélek: 6 óra
  2. Kapcsolat, barátság, szeretet: 6 óra
  3. Kortársi csoportok: 5 óra
  4. Társadalmi együttélés: 7 óra
  5. A technikai fejlődés hatásai: 5 óra
  6. A mindenséget kutató ember: 7 óra
- Összesen: 36 óra

Az egyes témakörök nevelési-fejlesztési céljai megegyeznek az 5. évfolyaméval.

|                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
|---------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végén</b> | <p>A tanuló tisztában van az egészség megőrzésének jelentőségével, és tudja, hogy maga is felelős ezért.</p> <p>Tudatában van annak, hogy az emberek sokfélék, és elfogadja a testi és lelki vonásokban megnyilvánuló sokszínűséget.</p> <p>Képességeinek tükrében gondolkodik saját személyiségjegyein, törekszik vélekedéseinek és tetteinek utólagos értékelésére. Gondolkodik rajta, hogy mit tekint értéknek; tudja, hogy ez befolyásolja a döntéseit, és hogy időnként választania kell még a számára fontos értékek között is.</p> <p>Képes különféle szintű kapcsolatok kialakítására és ápolására; rendelkezik a konfliktusok kezelésének és az elkövetett hibák kijavításának néhány, a gyakorlatban jól használható technikájával. Fontos számára a közösséghez való tartozás érzése; képes elfogadni a közösségi normákat.</p> <p>Elfogadja a sajátjától eltérő véleményeket, szokásokat és kulturális, illetve vallási hagyományokat. Érzékeli, hogy a társadalom tagjai különféle körülmények között élnek, képes együttérzést mutatni az elesettek iránt, és lehetőségéhez mértén szerepet vállal a rászorulóknak segítésében. Megbecsüli a neki nyújtott segítséget.</p> |
|---------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

|  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
|--|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|  | Tisztában van azzal, hogy az emberi tevékenység hatással van a környezet állapotára, és törekszik rá, hogy életvitelével minél kevésbé károsítsa a természetet. Ismeri a modern technika legfontosabb előnyeit és hátrányait. Tisztában van vele, hogy a reklámok a nézők befolyásolására törekszenek. |
|--|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

## 7. évfolyam

### Témakörök és óraszámok áttekintő táblázata:

1. Ki vagyok én, és mi vezérli a tetteimet? : 6 óra
2. Párkapcsolat és szerelem: 6 óra
3. Egyén és közösség: 6 óra
4. Helyem a világban: 6 óra
5. Mi dolgunk a világban?: 6 óra
6. Hit, világkép, világnézet: 6 óra
- Összesen: 36 óra**

Az általános iskola szakasz záró éveiben megnő azoknak a kérdéseknek a köre és bővül azoknak az élethelyzeteknek a sora, amelyekben az enyhe értelmi fogyatékos tanulók is önálló döntéseket hoznak – s ezzel együtt fokozódik a felelősségük önmagukkal, társaikkal és környezetükkel szemben.

Erre az életkorra új dimenziókkal bővül a fiúk és a lányok kapcsolata, s az ezzel összefüggő témák tanórai feldolgozása szerepet vállalhat a *testi és lelki egészségre*, illetve a *családi életre nevelés* általános céljainak megvalósításában. A témakörrel való foglalkozás különösen fontos az enyhe értelmi fogyatékos tanulók nevelése során, következésképpen az etika tanítási-tanulási folyamatában is.

13-14 évesen az enyhe értelmi fogyatékos tanulók is nagymértékben önálló használói a legkülönbözőbb technikai eszközöknek, sajnos nem mindig megfelelő kompetenciákkal felvértezve. Az etika órák keretében ebből kifolyólag központi helyet kell kapnia a *médiatudatosságra* nevelésnek – hangsúlyozva, hogy ez egyúttal fontos szelete az *állampolgárságra és demokráciára* nevelésnek, valamint a *kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái* fejlesztésének is.

A 7–8. évfolyamon a tanulók már érzékelik az egyes társadalmi csoportok lehetőségei és életesélyei közötti különbségeket, szembesülnek a *társadalmi igazságosság* kérdéskörébe sorolható problémákkal, és a gyógypedagógus segítségével képesek erről elgondolkodni. Következésképpen az etika órák keretében direkt formában is felvetődhetnek a kirekesztettség, az előítéletek, valamint a méltányosság kérdéseit feszegető témakörök. Az órai beszélgetéseknek hála ugyancsak lehetővé válik a *lelkiismeret* szociális dimenziójának a fejlődése.

Az életkorra jellemző *önállósodást, önállóságra törekvést* az iskola *véleményt, választást és döntést igénylő helyzetek* teremtésével tudja támogatni. Ebből az etika valós, vagy a valóságoshoz nagyon hasonló morális dilemmák mérlegeltetésével veheti ki a maga részét. Ekkoriban a dilemmák már hangsúlyosan célozhatják a *személyes jövőkép* kialakítását, valamint az *identitás* különféle dimenziókban való stabilizálódását. E folyamat kiegészítőjeként



fontos szerepet kap az etika órákon annak a megerősítése, hogy másnak ugyanúgy joga van a saját identitáshoz, amelynek a szokásokban és vélekedésekben megnyilvánuló másságát tiszteletben kell tartani. Jelentős szerepet kap az enyhe értelmi fogyatékos tanulók nevelésénél az identitás lépésről-lépésre történő alakítása, különös tekintettel a fogyatékoság állapotából adódó egyéni képességekre és készségekre.

Ebben a szakaszban kiemelt szerep juthat az órákon az adott konkrét témákhoz kapcsolódó információk különféle forrásokból való összegyűjtésének és rendszerezésének, a *mérlegelő gondolkodás fejlesztésének*.

|                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                              |                               |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------|
| Témakör                                                                                                                                                                                                                                                                                | 1. Ki vagyok én, és mi vezérli a tetteimet?                                                                                                                                                                                  | Javasolt<br>óraszám:<br>6 óra |
| A témakör<br>nevelési-fejlesztési<br>céljai                                                                                                                                                                                                                                            | Az önismeret fejlesztése a saját mozgatóerőkre való visszajelzés révén. Az önfogadás és az akarat erő fejlődésének támogatása. Ösztönzés a személyes értékválasztásra, és az ezzel járó feszültségek kezelésének gyakorlása. |                               |
| Fejlesztési ismeretek és tevékenységek                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                              |                               |
| <i>Nyelv és gondolkodás</i><br>Gondolat, gondolkodás. Mi minden befolyásolja, hogy mit gondolok?                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                              |                               |
| <i>Tudás és értelem</i><br>Érdeklődési kör, tehetség, elszántság, sikeresség és sikertelenség jellemzői.<br>Ki miben tehetséges?                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                              |                               |
| <i>Ösztönzők és mozgatóerők</i><br>Tettek és döntések. Pozitív és a negatív érzések és érzelmek hatása testi, lelki állapotunkra.<br>Lehet-e befolyásolni az érzelmeket?<br>Vágyaim és céljaim. Mi az, ami akarattal elérhető, és mi az, ami nem? Hogyan hat ránk a siker és a kudarc? |                                                                                                                                                                                                                              |                               |
| <i>Érték és mérték</i><br>Mi igazán fontos az életemben? Melyek az én értékeim?                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                              |                               |
| Fogalmak                                                                                                                                                                                                                                                                               | Nyelv, gondolkodás, szó, tudás, értelem, tehetség, siker, kudarc, felelősség, érzés, érzelem, igény, vágy, cél, döntés, akarat, érték.                                                                                       |                               |

|                                             |                                                                                                                                                                                                                                     |                               |
|---------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------|
| Témakör                                     | 2. Párkapcsolat és szerelem                                                                                                                                                                                                         | Javasolt<br>óraszám:<br>6 óra |
| A témakör<br>nevelési-fejlesztési<br>céljai | Az egymás iránti felelősség érzésének felkeltése. A szexuális visszaélések veszélyeinek tudatosítása – különös tekintettel az enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetleges kiszolgáltatottságával kapcsolatos lehetséges helyzetekre. |                               |
| Fejlesztési ismeretek és tevékenységek      |                                                                                                                                                                                                                                     |                               |
| Vonzódás                                    |                                                                                                                                                                                                                                     |                               |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                               |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>A serdülőkor. A serdülőkorban bekövetkező testi és lelki változások. A férfi-nő (fiú-lány) párkapcsolati vonzódásról. Szimpátiakapcsolatok – tapintatos jelzés és tapintatos háritás.</p> <p><i>Együttjárás</i><br/>Szerelem. Párkapcsolat. Érettség és éretlenség. Párkapcsolati intimitás. A párkapcsolatban rejlő örömförrások és konfliktusok.<br/>A diákszerelem szépsége.</p> <p><i>Házasság, család és otthonteremtés</i><br/>A házasság. A család. Házasságkötés. A jó és a rossz házasság ismertetőjegyei. Családalapítás. Családtervezés.</p> <p><i>Visszaélés a nemiséggel</i><br/>Prostitúció. Pedofília. Pornográfia. Szexuális bántalmazás. A felsorolt fogalmak ismertetőjegyeinek megbeszélése. Hogyan lehet elkerülni, hogy ilyesminek az áldozataivá váljunk? Hol lehet segítséget kérni ilyen jellegű fenyegetettség esetén? Mi a teendő, ha egy társunkat ilyen veszély fenyegeti?</p> |                                                                                                                                                                               |
| <b>Fogalmak</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               | Nemi érés, vonzás, taszítás, szerelem, nemi vágy, szexuális kapcsolat, házasság, család, gyerekvállalás, terhesség, prostitúció, pornográfia, szexuális bántalmazás, áldozat. |

|                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                             |                               |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------|
| Témakör                                                                                                                                                                                                                                                 | 3. Egyén és közösség                                                                                                                        | Javasolt<br>óraszám:<br>6 óra |
| A témakör<br>nevelési-fejlesztési<br>céljai                                                                                                                                                                                                             | Az önismeret fejlesztése, valamint az önálló gondolkodás és cselekvés<br>iránti igény kialakítása, fejlesztése.                             |                               |
| Fejlesztési ismeretek és tevékenységek                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                             |                               |
| <i>Közösségeim</i><br>Saját csoportjaim. A csoportokban történő állandó változások. Szimpátiakapcsolatok –<br>kötődések a csoporthoz. Különböző csoportok – különböző viselkedési elvárások. Mit helyes<br>és mit nem helyes tenni az adott csoportban? |                                                                                                                                             |                               |
| <i>Erőt adó közösség</i><br>Közösségi együttlét. Páros kapcsolatok és közösségi kapcsolatok – hasonlóságok és<br>különbségek. Szerepem a közösségben. Hogyan tudja az egyén segíteni a csoportot?<br>Miképpen tudja a csoport segíteni az egyént?       |                                                                                                                                             |                               |
| <i>Korlátozó közösség</i><br>Önálló vélemény felvállalása az adott csoportban. Lehetőségek és következmények<br>megbeszélése példákon keresztül.                                                                                                        |                                                                                                                                             |                               |
| <i>Szabadság és korlátozottság</i><br>Szabadság. Az egyén szabadsága. Alkalmazkodás. Választás. Segítségkérés. Engedelmesség.<br>A jó és a rossz közötti választás. Szabályhoz kötődés és lelkiismeret. Az előítélet és<br>megnyilvánulási formái.      |                                                                                                                                             |                               |
| Fogalmak                                                                                                                                                                                                                                                | Csoport, közösség, önállóság, korlátozás, alkalmazkodás, engedelmesség,<br>szabály, lelkiismeret, választás, bűn, erény, előítélet, tévhit. |                               |

|                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                      |                               |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------|
| Témakör                                                                                                                                                                                   | 4. Helyem a világban                                                                                                                                                                                                                 | Javasolt<br>óraszám:<br>6 óra |
| A témakör<br>nevelési-fejlesztési<br>céljai                                                                                                                                               | Az európai identitás kialakulásának támogatása a tanulóknban.<br>A más kultúrák iránti nyitottság erősítése.<br>A legfontosabb általános társadalmi normák funkciójának megértetése és a betartásukra vonatkozó igény elfogadtatása. |                               |
| Fejlesztési ismeretek és tevékenységek                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                      |                               |
| <i>Tágabb otthonunk: Európa</i><br>Az Európai Unió. Az Európai Unió jelképei. Hasonlóságok és különbségek az európai emberek között.                                                      |                                                                                                                                                                                                                                      |                               |
| <i>Színesedő társadalmak</i><br>A munkavállalás lehetőségei külföldön. Különböző kultúrák együttélése. Az etnikai konfliktusok megelőzésének lehetőségei.                                 |                                                                                                                                                                                                                                      |                               |
| <i>A társadalmi együttélés közös normái</i><br>Az együttélés szabályai a társadalomban. Törvények. A szabály- és törvénszegés büntetése a társadalomban. Bűnmegelőzés. Büntetés. Jótétel. |                                                                                                                                                                                                                                      |                               |
| <i>Új technikák, új szabályok</i><br>A világháló kulturált használata. Alapvető etikai szabályok a világhálón.                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                      |                               |
| Fogalmak                                                                                                                                                                                  | Európai Unió, menekült, befogadó ország, előítélet, etnikai konfliktus, az együttélés szabályai, szabályszegés, büntetés, megelőzés.                                                                                                 |                               |

|                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                     |                               |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------|
| Témakör                                                                                                                                                                                                                                                             | 5. Mi dolgunk a világban?                                                                                                           | Javasolt<br>óraszám:<br>6 óra |
| A témakör<br>nevelési-fejlesztési<br>céljai                                                                                                                                                                                                                         | A személyes jövőkép kialakulásának segítése, az egyéni és közösségi boldogulást támogató értékek melletti elköteleződés támogatása. |                               |
| Fejlesztési ismeretek és tevékenységek                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                     |                               |
| <i>Jól-lét és jólét</i><br>Öröm és bánat. Az öröm és bánat forrásai. Az életünkben megjelenő javak és lehetőségek. A javakhoz való ragaszkodás. A javakról történő lemondás. A pénz szerepe az ember életében. A testi és lelki egészség szerepe az ember életében. |                                                                                                                                     |                               |
| <i>Boldogulás, boldogság</i><br>A jövőkép. Sikerek és kudarcok az emberi életpályán. A tanulás, a pénz, a munka és az emberi kapcsolatok életvezetéshez kapcsolódó szerepe. Különböző foglalkozások. Mindennapi feszültségoldás – hasznos és káros lehetőségek.     |                                                                                                                                     |                               |
| <i>A média és a valóság</i>                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                     |                               |

|                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                             |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Televízió, rádió, újság, világháló. Milyen képet kapunk a média által a valóságról?<br>Tájékozódás az információk világában. Hiteles és hiteltelen információk megkülönböztetése. |                                                                                                                                                                                             |
| <b>Fogalmak</b>                                                                                                                                                                   | Jólét, öröm, bánat, elégedettség, boldogság, boldogulás, vágy, remény, hiányérzet, elégedetlenség, boldogtalanság, drog, alkohol, függőség, értelmes élet, média, befolyásolás, hitelesség. |

|                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                |                               |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------|
| Témakör                                                                                                                                                                                                          | 6. Hit, világkép, világnézet                                                                                                   | Javasolt<br>óraszám:<br>6 óra |
| Előzetes tudás                                                                                                                                                                                                   | Vallásokhoz kapcsolódó, történelmi, jelenismereti, irodalmi és művészeti elemi ismeretek.                                      |                               |
| A témakör<br>nevelési-fejlesztési<br>céljai                                                                                                                                                                      | Tények és vélemények elkülönítése. Ismeretek a nagy világvallásokról.                                                          |                               |
| Fejlesztési ismeretek és tevékenységek                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                |                               |
| <i>Az ember mint értékelő és erkölcsi lény</i><br>Különbség tény és vélemény között. Igaz és hamis állítások.<br>Tévhitek és előítéletek. Mi járul hozzá ezek fenntartásához, és mi segíti elő megszüntetésüket? |                                                                                                                                |                               |
| <i>A nagy világvallások világképe</i><br>A világvallások helye és szerepe.<br>A jó és a rossz, a helyes és a helytelen fogalma.                                                                                  |                                                                                                                                |                               |
| <i>Párbeszéd és együttműködés</i><br>A különböző vallásokat követő emberek együttműködésének jelentősége.                                                                                                        |                                                                                                                                |                               |
| Fogalmak                                                                                                                                                                                                         | Tény, vélemény, állítás, értékelés, tévhit, előítélet, tízparancsolat, meggyőződés, világnézet, hit, vallás, erkölcsi tanítás. |                               |

## 8. évfolyam

### Témakörök és óraszámok áttekintő táblázata:

1. Ki vagyok én, és mi vezérli a tetteimet? : 6 óra
  2. Párkapcsolat és szerelem: 6 óra
  3. Egyén és közösség: 6 óra
  4. Helyem a világban: 6 óra
  5. Mi dolgunk a világban?: 6 óra
  6. Hit, világkép, világnézet: 6 óra
- Összesen: 36 óra**

Az egyes témakörök nevelési-fejlesztési céljai megegyeznek az 7. évfolyaméval.

|                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
|--------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p><b>Összegzett<br/>tanulási<br/>eredmények a két<br/>évfolyamos ciklus<br/>végén</b></p> | <p>A tanuló megérti, hogy az ember egyszerre biológiai és gondolkodó lény, aki alkalmas tanulásra és mások megértésére.<br/> Életkorának és képességeinek megfelelő szinten ismeri önmagát.<br/> Nyitott más kultúrák értékeinek megismerésére és befogadására.<br/> Képességeinek megfelelő szinten elképzei saját jövőjét; tudja, hogy céljai eléréséért erőfeszítéseket kell tennie.<br/> Életkorának és mentális képességének megfelelő szinten tudja, hogy minden döntés szabadsága egyúttal felelősséggel is jár.<br/> Ismeretei vannak a függőséget okozó szokások súlyos következményeiről.<br/> Irányítás mellett ismereteket szerez a közvetlen környezetében jelenlevő hagyományokról, az emberi- és a társas kapcsolatok természetéről, az erkölcsről, a világvallásokról, a kereszténység európai hagyományairól.<br/> Képes megkülönböztetni a helyes és helytelen emberi cselekedeteket.<br/> A tisztelet, szeretet, megbecsülés fogalmáról elképzelésekkel rendelkezik, melyet saját segítőkész magatartásával támaszt alá.</p> |
|--------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

### **Értékelési sajátosságok:**

Mindezzel összhangban az *értékelés* módja is eltér a hagyományos tantárgyi értékeléstől. Az osztályozás nélküli értékelés fontos területe lehet a kíváncs magatartási értékek rendszeres megerősítése – szóban vagy bármilyen egyéb formában – egyrészt a pedagógus, másrészt a társak és a közösség részéről. Osztályzattal értékelhető területek, tevékenységek: órai munka, kiselőadás tartása, füzetvezetés tartalmi, formai elemei, projektmunka, otthoni esszé-fogalmazás írása.

#### 8.4.12. ÉNEK-ZENE (5-8. évfolyam)

A művészi tevékenység, a művészetek hatása semmivel nem pótolható szerepet játszik személyiségünk fejlődésében, az ízlés, a kreativitás, az érzések árnyalt kifejezésének fejlesztésében. A műalkotások által közvetített magatartásminták elsajátítása a kulturális közösség fennmaradásának biztosítója, az egyén szocializációjának döntő mozzanata. A kultúra értékeinek megismerése közös élményanyaggal szolgálja az összetartozás érzésének erősítését. A művészeti nevelés segítséget nyújt a tanulóknak abban, hogy felismerjék, becsüljék a kultúra értékeit. Hozzájárul a nemzeti azonosságtudat kialakításához.

Az ének-zenei nevelés **fő célja az ének megszerettetése, a zene világának megismertetése és élményt adó megértetése.** Ennek eszköze, a zenei élmény személyiség- és közösségformáló erejével, pedagógiai jelentőségével jóval túlmutat a zenélés tevékenységen. A tanítás célja a zeneértő és zeneérző képességek fejlesztése, a szellemi és lelki tulajdonságok gyarapítása, a fantázia, az érzékenység fokozása a zenei élmények segítségével. A közös együttes élmény megteremtése segítségével a befogadás és az önkifejezés, valamint az egymásra figyelés harmóniája valósulhat meg.

Ének-zenei oktatásunk jellemzője az értékközvetítés és az értékörzés, a Kodály-módszer segítségével. E módszer teljes embert fejlesztő pedagógia, melynek középpontjában az európai műveltségű, a magyar nemzeti hagyományt őrző, nyitott, kreatív, közösségi ember áll. Zenei örökségünk bemutatásával, tanításával erősítjük tanulóink pozitív attitűdjét, kötődését saját népe és kultúrája értékeihez, a szülőföld, a haza és a nemzet fogalmának kialakítását.

A zenei reprodukció témakörében a pedagógus feladata az éneklés különböző formáinak (hangszerkíséretes éneklés, egy- és többszólamú éneklés) megismertetése, hallás utáni daltanítással magyar és külföldi népzenei anyag bemutatása, aktív énekléssel maradandó élmények nyújtása, az énekes és hangszeres improvizáció, az alkotó és önkifejező tevékenység fejlesztése, valamint a felismerő kottaolvasás elemeinek (relatív szolmizáció, kézjelek, ritmikai és dallami összetevők) tanítása. A zenei befogadás témakörében a zeneművekben való tájékozódást segítő kompetenciák (emlékezet, zenei fantázia, koncentráció) fejlesztése és a zenehallgatás anyagának az újszerű médiatartalmak felhasználásával is történő bemutatása, ismertetése.

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók számára a tanításban **minden elem az ének-zenei élményekhez, tevékenységekhez kapcsolódik.** A tanórákon **kiemelt cél az élőzenére épülő befogadói élmények megteremtése.** E cél elérése érdekében az éneklés, az aktív zenélés változatos formáit szerepeltethetjük. Az aktív zenélés mint csapatmunka, mint közösségi élmény, nagy segítséget nyújt a hátrányos szociokulturális státusz leküzdésében, az eredményes társadalmi integrációban, a fogyatékból eredő hátrányok csökkentésében. A sikeres énekórai munka segíti a belső kontroll erősítését, az önbizalom fejlesztését, a lelki egészség biztosítását.

Az oktatás fontos részét képezi a zene és a mozgás összekapcsolása, a néptánc oktatása, valamint a kultúrát közvetítő intézmények bevonásával a koncertpedagógia lehetőségeinek kihasználása. Az egyéni különbségek figyelembe vételének fontos területe a tehetséggondozás, melynek célja a kiemelkedő teljesítményre képes tanulók segítése, hogy képességeiknek megfelelő szintű eredményeket érjenek el.

A Kerettanterv témakörei:

1. Zeneművek/Népdalok, műdalok
2. Zeneművek/Zenehallgatási anyag
3. Zenei ismeretek/Ritmikai fejlesztés
4. Zenei ismeretek/Hallásfejlesztés
5. Zenei ismeretek/Zenei írás-olvasás

## **5–6. évfolyam**

Az alapozó szakasz (5–6. évfolyam) oktató-nevelő munkája során a tanulói tevékenységek középpontjába az alapkészségek megerősítése, a tudásgyarapítás, az egyéni adottságok megismerésén alapuló önismeret fejlesztése kerül. A tantárgyi tartalmakat, tevékenységeket, feladatokat a fejlődés egyéni üteméhez igazítjuk.

Az ének-zenei oktatás hangsúlyozott célja ebben a szakaszban az énekes és zenehallgatási kultúra továbbfejlesztése, a zenei műveltség alapozása, a zenei ízlés formálása.

A dalokon, zenéken keresztül a pozitív erkölcsi tapasztalatok bemutatásával erősítjük tanulóink felelősségtudatának kialakítását, igazságérzetük kibontakoztatását, fejlesztjük az együttérzés, segítőkészség, kötelességtudat, önfegyelem készségét. A nemzeti öntudat, hazafias nevelés terén erősítjük tanulóink pozitív attitűdjét egyrészt önmagukhoz, másrészt szűkebb és tágabb környezetükhöz is. Tantárgyunk tananyagának megismerése során, a művelődési, kulturális értékek elsajátításával tudatosul a nemzeti összetartozás érzése. Az önismeret és a társas kultúra fejlesztésében a tantárgy szerepe a megfelelő személyiség- és közösségfejlesztés. Az éntudat, énkép, önismeret fejlesztése, a társadalmi beilleszkedést segítő belső kontroll erősítése, önbizalom-fejlesztés megvalósul a sikeres énekórai munka segítségével. A családi életre nevelést a harmonikus családi minták és erkölcsi normák közvetítésével, a népdalok, népszokások ismeretével segítjük. Az egészséges és tudatos életmód kialakítása kiemelt feladatát, a mozgáskultúra, mozgáskoordináció erősítését a ritmusérzék és a hallás fejlesztésével segíti a rendszeres ének-zenei munka. Az önkéntesség terén különös jelentőségű az együtt érző, segítőkész magatartás, a szociális érzékenység fejlesztése, az együttműködés képességének alakítása, az ének-zenei oktatás szociálpedagógiai hatásának felhasználása. A helyes szokásrend kialakítása, a környezet megfigyelése, következtetések levonása, a természeti és épített környezet iránti szeretet igényének erősítése kapcsolódik a népdalok által közvetített értékrend megismeréséhez. Az esztétikai-művészeti tudatosságot és kifejezőképességet ebben a szakaszban a divergens problémamegoldó gondolkodás, a kreativitás fejlesztése segíti. Fontos a megfigyelési, manipulatív tevékenységre épülő tapasztalatszerzés.

A tantárgy sajátos fejlesztési céljai közé tartozik a tantervben meghatározott zenei anyag megszólaltatása egyszólamú énekléssel, alkalmanként hangszeres kísérettel, a kánonéneklés gyakorlása, a ritmushangszerek használata, éneklés ritmushangszeres kíséretekkel is. Magyar népdalok, történeti énekek, más népek dalainak tanulása és a hallás utáni daltanulás kiemelt feladat.

Feladat a zenei írás-olvasás, a zenei kódrendszer alapelemeinek gyakorlása. Ritmikai, dallami és formai elemek tanulása, egyre szilárdabb ismeretek a kottairáshoz- és olvasáshoz szükséges elméleti alapok terén, a zenei ismeretek tudatosítása, a formaérzék fejlesztése. Az alkotó- és

önkifejező tevékenység erősítését szolgálja a kötetlen és kötött énekes, hangszeres játékok, megszólalások gyakorlása, az énekes és hangszeres improvizációk megvalósítása.

Enyhe értelmi fogyatékos tanulók számára kiemelt szerepe van a zenei befogadáshoz szükséges képességek erősítésének, a zeneművekben való tájékozódást segítő zenei képességek (emlékezet, koncentráció, fantázia) fejlesztésének, a belső hallás képességének az egyénhez igazított legoptimálisabb erősítésének változatos és játékos gyakorlatok segítségével. A hatékony, önálló tanulás céljából támogatnunk kell tanulóinkat abban, hogy az énekórákon is legyenek képesek felismerni az új ismeret elsajátításának módját, tudjanak segítséget, tanácsot kérni, legyenek képesek közös munkában, csoportban dolgozni.

A tudatos, irányított zenehallgatás gyakorlása után és közben lehetőséget kell teremteni hangverseny-látogatások, első hangverseny-élmények megszerzésére.

## **5.osztály**

**A 5. évfolyamon az ének-zene tantárgy alapóraszám: 68 óra.**

**Szabadon tervezhető: 4 óra**

**6. évfolyamon heti 2 ének-zene óraszám: 68 alapóraszám +4 óra**

**Összesen: 72 óra**

### **Témakörök**

**Zeneművek/Énekes anyag: 34 óra**

**Zeneművek/Zenehallgatás: 14 óra**

**Zenei ismeretek/Ritmikai fejlesztés: 8 óra**

**Zenei ismeretek/Hallásfejlesztés: 6 óra**

**Zenei ismeretek/Zenei írás, olvasás: 6óra**

**Szabadon tervezhető: 4óra**

- Zeneművek/Énekes anyag: 1óra
- Zeneművek/Zenehallgatás: 1 óra
- Zenei ismeretek/Ritmikai fejlesztés: 1 óra
- Zenei ismeretek/Hallásfejlesztés: 1 óra

**Összesen: 72óra**



|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                       |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------|
| Témakör                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          | <div>Zenei produkció</div> <div><div>- Zeneművek/Énekes anyag</div><div>- Zenei ismeretek/Ritmikai fejlesztés</div><div>- Zenei ismeretek/Zenei írás, olvasás</div></div>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              | Javasolt<br>óraszám:<br>50 óra<br>(35 ó+ 9 ó+<br>6 ó) |
| A témakör<br>nevelési-fejlesztési<br>céljai                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | <p>Az éneklési kultúra fejlesztése, dalok tanulása, dalkincsbővítés, közös és egyéni éneklések. Az élményekből fakadó éneklési kedv fejlesztése. Az értelmi és érzelmi kifejezés gazdagságának erősítése.</p> <p>A tanulók egyéni képességeik szerinti részvételének bátorítása a közös éneklésben, daltanulásban.</p> <p>Az énekhang tisztaságának, éneklési kedv bátorságának megőrzése. Tapasztalatok erősítése a kánonéneklésben, tanári segítséggel, szólamcserékkel is.</p> <p>Személyiségfejlesztés, közösségépítés az éneklés segítségével. Zenei ízlés fejlesztése.</p> <p>A kombinációs és asszociációs képességek fejlesztése a különféle zenei kifejezőeszközök felhasználásával.</p> <p>A ritmikai, dallami, tempóbeli, dinamikai, formai és a szövegből kiinduló variáló- és rögtönzőkészség fejlesztése.</p> <p>A kreativitás fejlesztése a tanult zenei formák keretei között.</p> <p>A formaalkotás fejlesztése, gyakorlatok egyszerű népzenei és műzenei formák mintájára.</p> <p>Egyre nagyobb önállóság a kottairás-olvasás, másolás terén.</p> <p>Érzelmi átélés, ráhangolódás, odafordulás, beleélés erősítése.</p> <p>Dalok közötti kapcsolatteremtés.</p> <p>Megfigyelés, felismerés, bevésés, azonosítás, csoportosítás, összehasonlítás, rendezés fejlesztése.</p> <p>Cselekvéses, perceptív, fogalomalkotó, analógiás, algoritmizált és logikus gondolkodás fejlesztése.</p> <p>Koncentráció, figyelem fejlesztése.</p> <p>Érzelmi-akaratú beállítódás, alkotó képzelet, zenei fantázia fejlesztése.</p> <p>Auditív és térbeli tájékozódás fejlesztése.</p> <p>Összefüggések felismerése, alkalmazása.</p> <p>Hangzás – név – jel kapcsolat erősítése.</p> <p>Auditív és motoros kapcsolat fejlesztése.</p> |                                                       |
| <div>Fejlesztési ismeretek</div> <div>Fejlesztési tevékenységek</div>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                       |
| <div><div>ÉNEKLÉS</div><div>Ünnepek dalai, jeles napok dalai.</div><div>Magyar történelmi dallamok.</div><div>Rokon népek dalai.</div><div>Megzenésített versek.</div><div>Régi stílusú magyar népdalok.</div><div>Új stílusú magyar népdalok.</div><div>Kánonok.</div><div>Más népek dalai.</div></div> <div><div>Törekvés a kifejező, bátor, tiszta éneklésre, az értelmes szövegkezelésre, a szép éneklés szabályainak tudatosítására.</div><div>Érzelmi azonosulás a dalok hangulatával, tartalmával, megfelelő tempó és hangerő választása a dalok előadásához.</div><div>Örömteli és szorongásmentes éneklés.</div><div>A tanult dalokból minél több előadása, közös és egyéni, átélte, a tartalomnak megfelelő énekléssel.</div><div>Dalok felismerése ritmus-, dallam- vagy szövegmotívumaik alapján. Könnyű</div></div> |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                       |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       | <p>zenetörténeti dallamok, meghallgatott zeneművek témáinak éneklése, olvasógyakorlatok, énekes játékok. Részvétel a különféle énekes játékokban, gyakorlatokban.</p> <p>A tanult dalok csoportosítása, adott szempontok alapján.</p> <p>Kedvenc dalok választása.</p> <p>Dalcsokor összeállítása a kedvelt dalokból.</p>                                                                                                                                                                                                   |
| <p><b>GENERATÍV KREATÍV ZENEI TEVÉKENYSÉG</b></p> <p>Énekes rögtönzések.</p> <p>Hangszeres rögtönzések.</p> <p>Egyszerű zenei formák használata a rögtönzések folyamán.</p> <p>Ritmusjátékok, dalkísérek szabad és kötött formákban.</p> <p>Tempó- és dinamikai játékok, gyakorlatok.</p> <p>Hangulatok, érzelmi állapotok kifejezése hangszeres és énekes formákban.</p> <p>A zenei összetevők megjelenítése mozgásos formákban.</p> | <p>Aktív részvétel dallamok alkotásában szabad és kötött formákban.</p> <p>Ritmuszenekar megszólaltatása 2-3 szólamban, szabad és kötött formákban.</p> <p>Dalkísérek létrehozása szabad és kötött formákban.</p> <p>Ritmuskártyák megszólaltatása, rendezése.</p> <p>Részvétel a ritmusdominó, ritmusmemória, a dallamlánc, zenei kérdés-válasz játékokban.</p> <p>Kották kiegészítése.</p> <p>Adott ritmushoz és dallamhoz változatok írása.</p> <p>A zenei élmények mozgásos és rajzos formákban történő kifejezése.</p> |
| <p><b>FELISMERŐ KOTTAOLVASÁS</b></p> <p>Új ritmusértékek</p> <p>Kottairás a pótvonal használatával.</p> <p>A hajlítás fogalma, jelölése.</p> <p>Dallamok utószolmizálása.</p>                                                                                                                                                                                                                                                         | <p>Szilárd ismeretek kialakítása a tanult ritmusokról.</p> <p>Ritmusok felismerése és hangoztatása.</p> <p>A hangsúlyviszonyok érzékeltetése a ritmusgyakorlatokban.</p> <p>Többszólamú ritmusgyakorlatok megszólaltatása, tájékozódás a szólamok között.</p> <p>Szilárd ismeretek kialakítása a szolmizációs hangokról, elhelyezkedésükről, kézjeleikről.</p> <p>Dallamok, dalrészletek utószolmizálása.</p> <p>Pótvonal használata a kottairásban.</p>                                                                    |
| <b>Fogalmak</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       | <p>Kifejező éneklés. Jeles nap. Katonadal, magyar történelmi dallam. Régi és új stílus. Ritmuszenekar. Dalkíséret. Ritmuslánc, dallamlánc. Zenei kérdés, zenei válasz. Ritmikus mozgás, szabad mozgás. Szinkópa, éles ritmus, nyújtott ritmus. Egész hang és szünet. Pótvonal. Hajlítás. Utószolmizálás.</p>                                                                                                                                                                                                                |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                              |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------|
| Témakör                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     | <div>Zenei befogadás</div> <div>- Zeneművek/Zenehallgatás</div> <div>- Zenei ismeretek/Hallásfejlesztés</div>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    | Javasolt<br>óraszám:<br>22 óra<br>(15 ó+ 7ó) |
| A témakör<br>nevelési-fejlesztési<br>céljai                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 | <p>A zenei befogadást elősegítő képességek megszilárdítása.</p> <p>A koncentráció, a zenei memória, a zenei fantázia, a zenei történeteket megelőlegező képességek fejlesztése, erősítése.</p> <p>A belső hallás tudatosítása.</p> <p>A zenei hallás fejlesztése, az irányított figyelem alkalmazásának gyakorlása.</p> <p>Az irányított figyelmű zenehallgatás erősítése, zeneművek elemzése, adott megfigyelési szempontok segítségével.</p> <p>A hangszínhallás fejlesztése.</p> <p>Figyelem irányultságának és intenzitásának a fejlesztése.</p> <p>Figyelem, felismerés, összehasonlítás, azonosítás folyamatának erősítése.</p> <p>Hangzás – név – jel kapcsolat erősítése.</p> <p>Auditív és motoros kapcsolat fejlesztése.</p> <p>Analógiás, cselekvéses és fogalomalkotó gondolkodás fejlesztése.</p> <p>Észlelés, figyelem, emlékezet fejlesztése.</p> |                                              |
| <div>Fejlesztési ismeretek</div> <div>Fejlesztési tevékenységek</div>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                              |
| <div>BEFOGADÓI KOMPETENCIÁK<br/>FEJLESZTÉSE</div> <p>A zenei hallás és a zenei memória fejlesztése.</p> <p>Gyakorlatok a zenei fantázia erősítésére.</p> <p>Zenei hangzások elemzése, felismerése.</p> <p>Zenei karakterek megfigyelése.</p> <p>A tanult népdalok zenei elemzése, csoportosítása.</p> <p>Történetek, érzések, élmények, hangulatok kifejezése zenei eszközök segítségével.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                              |
| <div>ZENEHALLGATÁS</div> <p>Ismerkedés klasszikus zenetörténeti korszakokkal, zeneszerzőkkel.</p> <p>Hangszerek, zenekarok, kórusok hangja, hangzása.</p> <p>A tanult dalok feldolgozásai, különböző zenei stílusokban.</p> <p>Történelmi zenék hallgatása.</p> <p>A rokon népek zenéje, hangszerei.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                              |
| <p>Gyakorlatok a zenei fantázia és a belső hallás fejlesztésére.</p> <p>Ritmusok, ütemfajták, dallammotívumok felismerése kézjelről, színes kottáról, betűkottáról, kottaképről.</p> <p>Konszonáns és diszszonáns hangzások felismerése, elemzése.</p> <p>Népdalok elemzése, dallamsorok összehasonlítása, jelölése.</p> <p>Dalok felismerése zenei részlet alapján.</p> <p>Dallamsorok összehasonlítása, elemzése, jelölése.</p> <p>Egyre hosszabb idejű zenei részletek, klasszikus zeneművek irányított figyelmű meghallgatása, elemzése.</p> <p>A zenehallgatás tanult szabályainak betartása.</p> <p>A többször hallott, meghallgatott zenei részletek felismerése.</p> <p>Tájékozódás a meghallgatott zeneművek formája, műfaja terén.</p> <p>Ismerkedés híres zeneszerzők életének fontos eseményeivel.</p> <p>Hangszerek hangjának felismerése, több hangszer egyidejű hangzásának felismerése.</p> |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                              |

|                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
|-------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>Más népek hangszeres zenéje.</p> <p>Hangverseny-látogatások, hangverseny-élmények.</p> | <p>Kórusok hangjának, hangzásának megfigyelése.</p> <p>Vokális és instrumentális hangszínek megkülönböztetése, felismerése.</p> <p>A szülőföld zenéjének megismerése mellett ismerkedés a rokon népek zenéjével, valamint más népek zenei kultúrájának, jellegzetes hangszereinek, zenekarainak hangjával, hangzásával.</p> <p>A magyar történelemhez kapcsolódó dallamok, hangszerek megismerése.</p> <p>A tanult magyar történelmi dallamokhoz, énekekhez kapcsolódó zenei részletek, történeti hangszerek hangjának hallgatása.</p> <p>A helyi lehetőségek szerint részvétel hangversenyen, élő zenei bemutatásokon.</p> <p>Zenei jellegzetességek megfigyelése, zenei élmények kifejezése szóban, rajzban, mozgással.</p> <p>Összefüggések felismerése.</p> |
| <b>Fogalmak</b>                                                                           | <p>Dallamsor, népdal, elemzés. Zenei karakter. Zenetörténeti kor, korszak.</p> <p>Vonós hangszer, fúvós hangszer, hangszercsalád. Népi hangszer, népi zenekar. Néptánc. Zeneszerző. Hangverseny, élő zene.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |

|                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
|-------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p><b>Tanulási<br/>eredmények az 5.<br/>évfolyamos végére</b></p> | <p>A kulturált, esztétikus közös és egyéni éneklés megőrzése.</p> <p>Az éneklési kedv és énekbátorság szinten maradása.</p> <p>Új ismeretek szerzése a tanult dalok kapcsán (tartalom, hangulat, szerkezet).</p> <p>Dalcsokor összeállítása, kedvenc dalok választása.</p> <p>Képesség hallás utáni daltanulásra, esetenként kottából történő daltanulással kiegészítve.</p> <p>Kánonéneklés tanári segítséggel.</p> <p>A zenei kreativitás, zenei fantázia fejlődése.</p> <p>Törekvés a zene belső lényegének megértésére.</p> <p>Ritmikai-dallami ismereteik bővülése, megszilárdulása.</p> <p>Fokozott önállóság a különféle kották használatában.</p> <p>A zenei hallás, a zenei memória, a zenei figyelem, a belső hallás, a muzikalitás fejlődése.</p> <p>Részvétel a tanult népdalok elemzésében.</p> <p>Képesség ismeretek összekapcsolására az ének-zenei, valamint az irodalmi, történelmi, földrajzi tanulmányok egy-egy témakörében.</p> <p>A meghallgatott hangszerek, kórusok hangjának, hangzásának felismerése.</p> <p>Zenei részletek irányított figyelmű hallgatása.</p> <p>Nyitottság a zenei élmények befogadására.</p> |
|-------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

## 6. osztály

A 6. évfolyamon az ének-zene tantárgy alapóraszám: 34 óra.

Szabadon tervezhető: 2 óra

6. évfolyamon heti 1 ének-zene óraszám: 34 alapóraszám +2 óra

Összesen: 36 óra

### Témakörök

**Zeneművek/Énekes anyag: 17 óra**

Zeneművek/Zenehallgatás: **7 óra**

Zenei ismeretek/Ritmikai fejlesztés: **4 óra**

Zenei ismeretek/Hallásfejlesztés: **3 óra**

Zenei ismeretek/Zenei írás, olvasás: **3 óra**

Szabadon tervezhető: 2 óra

- Zeneművek/Énekes anyag: 1 óra
- Zeneművek/Zenehallgatás: 1 óra

Összesen: 36 óra

| Témakör                                              | <b>Zenei produkció</b><br>Zeneművek/Énekes anyag<br><b>Zenei ismeretek/Ritmikai fejlesztés</b><br><b>Zenei ismeretek/Zenei írás, olvasás</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | <b>Javasolt<br/>óraszám:</b><br>25 óra<br>(18ó+ 4<br>ó+ 3 ó) |
|------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------|
| <b>A témakör<br/>nevelési-fejlesztési<br/>céljai</b> | <p>Az éneklési kultúra fejlesztése, dalok tanulása, dalkincsbővítés, közös és egyéni éneklések. Az élményekből fakadó éneklési kedv fejlesztése. Az értelmi és érzelmi kifejezés gazdagságának erősítése.</p> <p>A tanulók egyéni képességeik szerinti részvételének bátorítása a közös éneklésben, daltanulásban.</p> <p>Az énekhang tisztaságának, éneklési kedv bátorságának megőrzése. Tapasztalatok erősítése a kánonéneklésben, tanári segítséggel, szólamcserékkel is.</p> <p>Személyiségfejlesztés, közösségépítés az éneklés segítségével. Zenei ízlés fejlesztése.</p> <p>A kombinációs és asszociációs képességek fejlesztése a különféle zenei kifejezőeszközök felhasználásával.</p> |                                                              |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                           | <p>A ritmikai, dallami, tempóbeli, dinamikai, formai és a szövegből kiinduló variáló- és rögtönzőkészség fejlesztése.</p> <p>A kreativitás fejlesztése a tanult zenei formák keretei között.</p> <p>A formaalkotás fejlesztése, gyakorlatok egyszerű népzenei és műzenei formák mintájára.</p> <p>Egyre nagyobb önállóság a kottairás-olvasás, másolás terén.</p> <p>Érzelmi átélés, ráhangolódás, odafordulás, beleélés erősítése.</p> <p>Dalok közötti kapcsolatteremtés.</p> <p>Megfigyelés, felismerés, bevésés, azonosítás, csoportosítás, összehasonlítás, rendezés fejlesztése.</p> <p>Cselekvéses, perceptív, fogalomalkotó, analógiás, algoritmizált és logikus gondolkodás fejlesztése.</p> <p>Koncentráció, figyelem fejlesztése.</p> <p>Érzelmi-akarat beállítódás, alkotó képzelet, zenei fantázia fejlesztése.</p> <p>Auditív és téri tájékozódás fejlesztése.</p> <p>Összefüggések felismerése, alkalmazása.</p> <p>Hangzás – név – jel kapcsolat erősítése.</p> <p>Auditív és motoros kapcsolat fejlesztése.</p> |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Fejlesztési ismeretek                                                                                                                                                                                                                                                                     | Fejlesztési tevékenységek                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
| <p><b>ÉNEKLÉS</b></p> <p>Ünnepek dalai, jeles napok dalai.</p> <p>Magyar történelmi dallamok.</p> <p>Rokon népek dalai.</p> <p>Megzenésített versek.</p> <p>Régi stílusú magyar népdalok.</p> <p>Új stílusú magyar népdalok.</p> <p>Kánonok.</p> <p>Más népek dalai.</p>                  | <p>Törekvés a kifejező, bátor, tiszta éneklésre, az értelmes szövegkezelésre, a szép éneklés szabályainak tudatosítására.</p> <p>Érzelmi azonosulás a dalok hangulatával, tartalmával, megfelelő tempó és hangerő választása a dalok előadásához.</p> <p>Örömteli és szorongásmentes éneklés.</p> <p>A tanult dalokból minél több előadása, közös és egyéni, átélte, a tartalomnak megfelelő énekléssel.</p> <p>Dalok felismerése ritmus-, dallam- vagy szövegmotívumaik alapján. Könnyű zenetörténeti dallamok, meghallgatott zeneművek témáinak éneklése, olvasógyakorlatok, énekes játékok.</p> <p>Résztétel a különféle énekes játékokban, gyakorlatokban.</p> <p>A tanult dalok csoportosítása, adott szempontok alapján.</p> <p>Kedvenc dalok választása.</p> <p>Dalcsokor összeállítása a kedvelt dalokból.</p>                                                                                                                                                                                                           |
| <p><b>GENERATÍV KREATÍV ZENEI TEVÉKENYSÉG</b></p> <p>Énekes rögtönzések.</p> <p>Hangszeres rögtönzések.</p> <p>Egyszerű zenei formák használata a rögtönzések folyamán.</p> <p>Ritmusjátékok, dalkísérek szabad és kötött formákban.</p> <p>Tempó- és dinamikai játékok, gyakorlatok.</p> | <p>Aktív részvétel dallamok alkotásában szabad és kötött formákban.</p> <p>Ritmuszenekar megszólaltatása 2-3 szólamban, szabad és kötött formákban.</p> <p>Dalkísérek létrehozása szabad és kötött formákban.</p> <p>Ritmuskártyák megszólaltatása, rendezése.</p> <p>Résztétel a ritmusdominó, ritmusmemória, a dallamlánc, zenei kérdés-válasz játékokban.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |

|                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>Hangulatok, érzelmi állapotok kifejezése hangszeres és énekes formákban.<br/>A zenei összetevők megjelenítése mozgásos formákban.</p>                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | <p>Kották kiegészítése.<br/>Adott ritmushoz és dallamhoz változatok írása.<br/>A zenei élmények mozgásos és rajzos formákban történő kifejezése.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
| <p><b>FELISMERŐ KOTTAOLVASÁS</b><br/>Új ritmusértékek<br/>Kottairás a pótvonal használatával.<br/>A kvintváltás fogalma.<br/>A hajlítás fogalma, jelölése.<br/>Dallamok utószolmizálása.</p> |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | <p>Szilárd ismeretek kialakítása a tanult ritmusokról.<br/>Ritmusok felismerése és hangoztatása.<br/>A hangsúlyviszonyok érzékeltetése a ritmusgyakorlatokban.<br/>Többszólamú ritmusgyakorlatok megszólaltatása, tájékozódás a szólamok között.<br/>Szilárd ismeretek kialakítása a szolmizációs hangokról, elhelyezkedésükről, kézjeleikről.<br/>Dallamok, dalrészletek utószolmizálása.<br/>Pótvonal használata a kottairásban.</p> |
| <b>Fogalmak</b>                                                                                                                                                                              | <p>Kifejező éneklés. Jeles nap. Katonadal, magyar történelmi dallam. Régi és új stílus. Ritmuszenekar. Dalkíséret. Ritmuslánc, dallamlánc. Zenei kérdés, zenei válasz. Ritmikus mozgás, szabad mozgás. Szinkópa, éles ritmus, nyújtott ritmus. Egész hang és szünet. Pótvonal. Kvintváltás. Hajlítás. Utószolmizálás.</p> |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |

|                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                             |
|---------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------|
| Témakör                                     | <div>Zenei befogadás</div> <div>-Zeneművek/Zenehallgatás</div> <div>-Zenei ismeretek/Hallásfejlesztés</div>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | Javasolt<br>óraszám:<br>11 óra<br>(8 ó+ 36) |
| A témakör<br>nevelési-fejlesztési<br>céljai | <div>A zenei befogadást elősegítő képességek megszilárdítása.</div> <div>A koncentráció, a zenei memória, a zenei fantázia, a zenei történeteket megelőlegező képességek fejlesztése, erősítése.</div> <div>A belső hallás tudatosítása.</div> <div>A zenei hallás fejlesztése, az irányított figyelem alkalmazásának gyakorlása.</div> <div>Az irányított figyelmű zenehallgatás erősítése, zeneművek elemzése, adott megfigyelési szempontok segítségével.</div> <div>A hangszínhallás fejlesztése.</div> <div>Figyelem irányultságának és intenzitásának a fejlesztése.</div> <div>Figyelem, felismerés, összehasonlítás, azonosítás folyamatának erősítése.</div> <div>Hangzás – név – jel kapcsolat erősítése.</div> <div>Auditív és motoros kapcsolat fejlesztése.</div> <div>Analógiás, cselekvéses és fogalomalkotó gondolkodás fejlesztése.</div> <div>Észlelés, figyelem, emlékezet fejlesztése.</div> |                                             |

| Fejlesztési ismeretek                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |  | Fejlesztési tevékenységek                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |  |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|
| <b>BEFOGADÓI KOMPETENCIÁK FEJLESZTÉSE</b><br>A zenei hallás és a zenei memória fejlesztése.<br>Gyakorlatok a zenei fantázia erősítésére.<br>Zenei hangzások elemzése, felismerése.<br>Zenei karakterek megfigyelése.<br>A tanult népdalok zenei elemzése, csoportosítása.<br>Történetek, érzések, élmények, hangulatok kifejezése zenei eszközök segítségével.                                                                                     |  | Gyakorlatok a zenei fantázia és a belső hallás fejlesztésére.<br>Ritmusok, ütemfajták, dallamotívumok felismerése kézjelről, színes kottáról, betűkottáról, kottaképről.<br>Konszonáns és diszszonáns hangzások felismerése, elemzése.<br>Népdalok elemzése, dallamsorok összehasonlítása, jelölése.<br>Dalok felismerése zenei részlet alapján.<br>Dallamsorok összehasonlítása, elemzése, jelölése.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |  |
| <b>ZENEHALLGATÁS</b><br>Ismerkedés klasszikus zenetörténeti korszakokkal, zeneszerzőkkel.<br><br>Különböző műzenei formák és műfajok megismerése.<br><br>Hangszerek, zenekarok, kórusok hangja, hangzása.<br><br>A tanult dalok feldolgozásai, különböző zenei stílusokban.<br><br>Történelmi zenék hallgatása.<br><br>A rokon népek zenéje, hangszerei.<br><br>Más népek hangszeres zenéje.<br><br>Hangverseny-látogatások, hangverseny-élmények. |  | Egyre hosszabb idejű zenei részletek, klasszikus zeneművek irányított figyelemű meghallgatása, elemzése.<br>A zenehallgatás tanult szabályainak betartása.<br>A többször hallott, meghallgatott zenei részletek felismerése.<br>Tájékozódás a meghallgatott zeneművek formája, műfaja terén.<br>Ismerkedés híres zeneszerzők életének fontos eseményeivel.<br>Hangszerek hangjának felismerése, több hangszer egyidejű hangzásának felismerése.<br>Kórusok hangjának, hangzásának megfigyelése.<br>Vokális és instrumentális hangszínek megkülönböztetése, felismerése.<br>A szülőföld zenéjének megismerése mellett ismerkedés a rokon népek zenéjével, valamint más népek zenei kultúrájának, jellegzetes hangszereinek, zenekarainak hangjával, hangzásával.<br>A magyar történelemhez kapcsolódó dallamok, hangszerek megismerése.<br>A tanult magyar történelmi dallamokhoz, énekekhez kapcsolódó zenei részletek, történeti hangszerek hangjának hallgatása.<br>A helyi lehetőségek szerint részvétel hangversenyen, élő zenei bemutatásokon.<br>Zenei jellegzetességek megfigyelése, zenei élmények kifejezése szóban, rajzban, mozgással.<br>Összefüggések felismerése. |  |
| <b>Fogalmak</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |  | Dallamsor, népdal, elemzés. Zenei karakter. Zenetörténeti kor, korszak.<br>Vonós hangszer, fúvós hangszer, hangszercsalád. Népi hangszer, népi                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |  |



|  |                                                                                                                                   |
|--|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|  | zenekar. Néptánc. Zeneszerző. Keretes szerkezet, visszatérő szerkezet, rondóforma. Szimfónia, vonósnégyes. Hangverseny, élő zene. |
|--|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

|                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
|---------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Tanulási<br/>eredmények a 6.<br/>évfolyam végére</b> | <p>A kulturált, esztétikus közös és egyéni éneklés megőrzése.<br/> Az éneklési kedv és énekbátorság szinten maradása.<br/> Új ismeretek szerzése a tanult dalok kapcsán (tartalom, hangulat, szerkezet).<br/> Dalcsokor összeállítása, kedvenc dalok választása.<br/> Képesség hallás utáni daltanulásra, esetenként kottából történő daltanulással kiegészítve.<br/> Kánonéneklés tanári segítséggel.<br/> A zenei kreativitás, zenei fantázia fejlődése.<br/> Törekvés a zene belső lényegének megértésére.<br/> Ritmikai-dallami ismereteik bővülése, megszilárdulása.<br/> Fokozott önállóság a különféle kották használatában.<br/> A zenei hallás, a zenei memória, a zenei figyelem, a belső hallás, a muzikalitás fejlődése.<br/> Részvétel a tanult népdalok elemzésében.<br/> Képesség ismeretek összekapcsolására az ének-zenei, valamint az irodalmi, történelmi, földrajzi tanulmányok egy-egy témakörében.<br/> A többször hallott hangok, hangzások felismerése.<br/> A meghallgatott hangszerek, kórusok hangjának, hangzásának felismerése.<br/> Zenei részletek irányított figyelmű hallgatása.<br/> Ismeretek szerzése zenetörténeti korokról, zenei műfajokról, zeneszerzők életéről, munkásságáról.<br/> Nyitottság a zenei élmények befogadására.</p> |
|---------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

### 7–8. évfolyam

A 7–8. évfolyamon a tanulók tudásgyarapítását a gondolkodási funkciók különböző sérülésének fokozott figyelembe vételével kell elérni. Célunk tanulóink felkészítése az önálló munkavégzésre, a társadalmi beilleszkedésre. E szakasz feladata a tanulók tanulási és társas motivációinak, önbizalmának növelése, az önismeret fejlesztése.

Az ének-zene tantárgy fő szerepe ebben a szakaszban az örömteli éneklési kedv megőrzésében, a közös éneklés anyagának gyarapításában, a nemzeti zenekultúra értékeinek megbecsültetésében jelentkezik. A dalok, zenék megismerése által a tanulók erkölcsi érzékének kibontakoztatása, társadalmi beilleszkedésük segítése valósulhat meg.

A hazafias nevelésben szerepünk a nemzeti öntudat fejlesztése, a magyar népi kultúra, népzene, néphagyományok megismertetése, a kötődés erősítése szülőföldünkhöz, hazánkhoz. Közösségi tevékenységgel, az ünnepek, társadalmi események aktív részvételével erősítsük a közösséghez tartozás, a hazaszeretet érzését. Más népek kultúrájának megismerése, nyitottság más népek kultúrája iránt segíti tanulóinkat saját kultúrájuk megbecsülésében, világképük, szemléletmódjuk fejlődésében is. Énekórai tevékenységünkkel alakítjuk a tanulók attitűdjét önmagukhoz, szűkebb és tágabb környezetükhöz, a történelmi múlthoz.

A sikeres társadalmi beilleszkedést segítő személyiségjegyek erősítése, a megfelelő önismeret kialakítása, az önbizalom-fejlesztés megvalósul az énekórai munka segítségével.

A szokások, hagyományok megismerésével az erkölcsi normák közvetítése fontos szerepet biztosít a felelős párkapcsolatok kialakításában, az egymásra utaltság, lelki közösség szerepének megismerésében, a családi konfliktusok kezelésében. Kiemelt feladat az önálló életvezetésre történő felkészítés.

A segítőkész magatartás, az együttműködés, a problémamegoldás, az önkéntes feladatvállalás képességének alakítását segíti az énekórákon megvalósuló közösségi munka, a közösségi érzések erősítése.

A helyes szokásrend kialakítása, a környezet megfigyelése, következtetések levonása, a természeti környezet ápolása tantárgyunk feladatát is jelenti.

Fontos szerepünk, hogy tanulóink értsék a médiumok nyelvét. Ismerjék a zenehallgatási, művelődési lehetőségeket, de tudatosuljon bennük a veszélyforrások felismerése, a választás, válogatás fontosságának ismerete is.

Énekórai munkánkkal segíthetjük tanulóinkat abban, hogy megtalálják helyüket a családi és társadalmi munkamegosztásban, felkészüljenek a közügyekben való aktív részvételre. Az önismeret, a kapcsolatteremtés, kapcsolattartási képességek fejlesztése elősegíti a harmonikus közösségi beilleszkedést.

Az esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség a dalokban, zenékben megjelenő gondolatok, érzések, élmények kifejezését jelenti, művészeti módszerek, technikák alkalmazásával. Az énekórákon megvalósuló rendszeres művészeti tevékenység fontos szerepet játszik a lelki egészség erősítésében, a személyiség- és közösségfejlesztésben.

A tantárgy sajátos fejlesztési célja a tantervben meghatározott zenei anyag megszólaltatása egyszólamú énekléssel, alkalmanként hangszeres kísérettel, a kánonéneklés gyakorlása, éneklés ritmushangszeres kísérekkel.

Az alkotó- és önkifejező tevékenység erősítése érdekében alkalmat kell teremteni a kötetlen és kötött énekes, hangszeres játékok, megszólalások gyakorlására, lehetőséget teremteni az énekes és hangszeres improvizációkra. A kreatív zenei játékok, gyakorlatok az infotechnológia használatával is folynak.

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetében fokozott figyelmet kell fordítani, és gyakorlási lehetőséget teremteni a zenei írás-olvasás, a zenei kódrendszer alapelemeinek gyakorlására, a ritmikai, dallami és formai elemek rendszerezésére, a kottairáshoz- és olvasáshoz szükséges elméleti alapok kialakítására.

A zenei befogadáshoz szükséges képességek fejlesztése: a zeneművekben való tájékozódást segítő zenei képességek (emlékezet, koncentráció, fantázia) erősítése a tudatos, irányított zenehallgatás mellett, és az önálló zenehallgatás gyakorlása során is történik. Hangverseny-látogatások, hangverseny-élmények megteremtésére is lehetőséget kell teremteni.

## 7. évfolyam

| Tematikai egység                                                            | Órakeret      |
|-----------------------------------------------------------------------------|---------------|
| <b>1. Zenei reprodukció</b>                                                 | <b>18 óra</b> |
| 1.1. – Éneklés                                                              | 12 óra        |
| 1.2. – Generatív (önállóan és/vagy csoportosan alkotó), kreatív tevékenység | 4 óra         |
| 1.3. – Felismerő kottaolvasás, zeneelméleti alapismeretek                   | 2 óra         |
| <b>2. Zenei befogadás</b>                                                   | <b>18 óra</b> |
| 2.1. – Befogadói kompetenciák fejlesztése                                   | 5 óra         |
| 2.2. – zenehallgatás                                                        | 13 óra        |

| Tematikai egység/<br>Fejlesztési cél                                                               | 1. Zenei reprodukció                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     | Javasolt<br>óraszám:<br>18                                                                                                             |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Előzetes tudás</b>                                                                              | Az előző évfolyamokon kialakított zenei képességek, pozitív attitűdök. A ritmusérzék, a zenei hallás és a muzikalitás megfelelő szintje. Társadalomismereti, irodalmi, természetismereti anyagrészek ismerete.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                        |
| <b>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</b>                                              | <p>Az éneklési kultúra megőrzése, dalkincsbővítés, közös és egyéni éneklések.</p> <p>Az élményekből fakadó éneklési kedv megőrzése.</p> <p>Muzikalitás, zenei hallás, zenei ízlés fejlesztése.</p> <p>A tapasztalatok bővítése a kánonéneklésben, tanári segítséggel, szólamcserékkel is.</p> <p>Személyiségfejlesztés, közösségépítés az éneklés segítségével.</p> <p>A rögtönzés fejlesztése énekes és hangszeres formákban is.</p> <p>A ritmikai, dallami, tempóbeli, dinamikai, formai, és a szövegből kiinduló variáló- és rögtönzőkészség fejlesztése.</p> <p>Az eddig tanult ritmikai és dallami ismeretek összefoglalása, rendszerezése.</p> <p>Érzelmi átélés, ráhangolódás, beleélés, tolerancia, empátia erősítése.</p> <p>Dalok közötti kapcsolatteremtés.</p> <p>Megfigyelés, felismerés, bevésés, azonosítás, csoportosítás, összehasonlítás, rendezés fejlesztése.</p> <p>Cselekvéses, fogalomalkotó, analógiás gondolkodás fejlesztése.</p> <p>Algoritmizált, problémamegoldó, kauzális és logikus gondolkodás fejlesztése. A kombinációs és asszociációs képességek fejlesztése.</p> <p>Kreativitás- és figyelemfejlesztés, érzelmi-akarat beállítódás erősítése.</p> <p>Zenei fantázia, alkotó képzelet fejlesztése.</p> <p>Együttes élményben való részvétel.</p> <p>Auditív és téri tájékozódás fejlesztése.</p> <p>Megismerés, figyelem, emlékezet fejlesztése.</p> |                                                                                                                                        |
| <b>Fejlesztési ismeretek</b>                                                                       | <b>Fejlesztési tevékenységek</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         | <b>Kapcsolódási pontok</b>                                                                                                             |
| 1.1. ÉNEKLÉS<br>Jeles napok dalai.<br>Himnuszok.<br>Régi stílusú népdalok.<br>Új stílusú népdalok. | Törekvés egységes, szép éneklésre csoportban.<br>A szép éneklés szabályainak betartása.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | <i>Magyar nyelv és irodalom:</i><br>Népköltészet, népdal, magyar és más népek dalai. A dalokban, zenékben megjelenő erkölcsi fogalmak, |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Magyar tájak dalai.<br>Más népek dalai.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | <p>A közös dalrepertoár bővítése újabb dalokkal.<br/>Hangulatos, jókedvű éneklés.<br/>A szép éneklés tanult szabályainak tudatos használata.<br/>Érzelmi azonosulás a dalok hangulatával, tartalmával.<br/>Az értelmi és érzelmi kifejezés gazdagságának gyakorlása.<br/>Aktív részvétel a különféle énekes gyakorlatokban.<br/>A tanult dalok felismerése jellemző motívumaik alapján.<br/>A tanult dalok csoportosítása adott szempontok alapján.<br/>Kedvenc dalok választása.<br/>Dalsokor összeállítása kedvelt dalokból.</p>                                              | <p>magatartásformák. Érzelmi tartalmak, erkölcsi választások. Kompozíció, szerkezet, hatás. Verselés, zeneiség. Szómagyarázat, szókinsismeret. Szülőföld, haza, család, szülő és gyerekek.</p> <p><i>Matematika:</i> Figyelem, észlelés, válogatás, érzékelés. Összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés. Rendezés, csoportosítás. Absztrahálás, konkretizálás. Analógiás gondolkodás.</p> <p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> Magyarország történelme. Barátság, szeretet, tisztelet. Család, otthon. Egyén és közösség.</p> <p><i>Természetismeret:</i> Rendszerek. Élőlények, életközösségek. Éghajlat, időjárás.</p> <p><i>Földrajz:</i> Magyarország és a Kárpát-medence földrajza. Magyar tájegységek. Lakóhelyünk és környéke. Európa és országai.</p> <p><i>Testnevelés és sport:</i> A mozgáskoordináció erősítése. Szabályok betartása. Hagyományörző mozgásos tevékenységek. Koncentrációs és lazító gyakorlatok; Különböző tánc- és mozgástípusok. Utánzó és fantáziajátékok. Csoportos improvizációs játékok, tanári irányítással. Különböző tánc- és mozgástípusok rögtönző jellegű felhasználása. Improvizációk összefűzése jelenetsorokká.</p> |
| <p>1.2. GENERATÍV KREATÍV ZENEI TEVÉKENYSÉG</p> <p>Énekes rögtönzések.<br/>Hangszeres rögtönzések.<br/>Szabad és kötött gyakorlatok a tanult ritmikai és dallami elemek felhasználásával.<br/>Egyéni és csoportos rögtönzések a dallami és ritmikai többszólamúság erősítésére.<br/>Tempó- és dinamikai játékok, gyakorlatok.<br/>A zenei összetevők megjelenítése mozgásos formákban.<br/>Zenei rögtönzések számítógép segítségével is.</p> | <p>Könnyű zenetörténeti dallamok, meghallgatott zeneművek témáinak éneklése, olvasógyakorlatok, énekes játékok.<br/>Ritmusjáték változó ütemekben.<br/>Dalkísérek szabad és kötött formákban.<br/>Ritmus- és dallamalkotások.<br/>Ritmuszenekar 2-3 szólamban is.<br/>Ritmuslánc, dallamlánc, zenei kérdés-válasz.<br/>Kották kiegészítése.<br/>Ritmushoz, dallamhoz változatok alkotása.<br/>Számítógép használat, zenei rögtönzések, játékok a számítógép, az informatikai technika felhasználásával is.<br/>A zenei élmények kifejezése rajzos és mozgásos formákban is.</p> |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
| <p>1.3. FELISMERŐ KOTTAOLVASÁS</p> <p>Új ritmusérték tanulása.<br/>Olvasógyakorlatok.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    | <p>Új ritmusérték megismerése, használata a ritmusgyakorlatokban.<br/>Ritmusok felismerése és hangoztatása.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |

|                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Az eddigi kottaírási-olvasási ismeretek erősítése, megszilárdítása.                                                                                                                                                                                           | Dallamok éneklése és lejegyzése a tanult kottarendszerekben. Dallamok, dalrészletek utószolmizálása, olvasógyakorlatok éneklése.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                | <i>Vizuális kultúra:</i> Az átélt élmények a megjelenítése különböző technikák segítségével. Szabad asszociációs játékok. Hang és kép együttes alkalmazása.                                                                                                                      |
| <b>Kulcsfogalmak</b>                                                                                                                                                                                                                                          | Régi stílus, új stílus. Daljáték. Népzenei dialektus. Változó ütem. Ritmuszenekar. Zenei kérdés, zenei válasz. Ritmus- és dallamváltozat. Ritmikus mozgás, szabad mozgás. Tizenhatod ritmus. Olvasógyakorlat.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
| <b>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</b>                                                                                                                                                                                                                      | <b>2. Zenei befogadás</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
|                                                                                                                                                                                                                                                               | <b>Javasolt óraszám: 18</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
| <b>Előzetes tudás</b>                                                                                                                                                                                                                                         | Az előző évfolyamfokon kialakított figyelem, zenei memória, zenei hallás, belső hallás, zenei képességek és pozitív attitűdök használata. A ritmusérzék, a muzikalitás megfelelő szintje. Társadalomismereti, irodalmi, természetismereti anyagrészek ismerete.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
| <b>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</b>                                                                                                                                                                                                         | <p>A zenei befogadást elősegítő képességek megszilárdítása.</p> <p>A koncentráció, a zenei memória, a zenei fantázia, a zenei történeteket megelőlegező képességek használata.</p> <p>A belső hallás tudatosítása.</p> <p>A zenei esztétikai érzék, a zenei ízlés fejlesztése, a zenei élmény átélése.</p> <p>Ráismerés, rögzítés, aktív befogadás képességének fejlesztése.</p> <p>Összetartozás, általánosítás, összefüggések felismerése.</p> <p>Auditív és motoros kapcsolat erősítése.</p> <p>Rögzítés, zenei befogadás, átélés, beleélés, figyelem, észlelés, emlékezet fejlesztése.</p> <p>Hangszínhallás fejlesztése.</p> <p>Auditív emlékezet, alkotó és reprodukív képzelet fejlesztése.</p> <p>Általánosítás, képzettársítás, összehasonlítás, azonosítás, konkretizálás képességének erősítése. Algoritmizált, analógiás, fogalomalkotó és cselekvéses gondolkodás fejlesztése.</p> |                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
| <b>Fejlesztési ismeretek</b>                                                                                                                                                                                                                                  | <b>Fejlesztési tevékenységek</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                | <b>Kapcsolódási pontok</b>                                                                                                                                                                                                                                                       |
| <p><b>2.1. BEFOGADÓI KOMPETENCIÁK FEJLESZTÉSE</b></p> <p>A zenei hallás, zenei memória, zenei fantázia használata.</p> <p>A belső hallás tudatos használata.</p> <p>Zenei karakterek kifejezése.</p> <p>A tanult népdalok zenei elemzése, csoportosítása.</p> | <p>Gyakorlatok a zenei fantázia, a zenei memória és a belső hallás használatára.</p> <p>Népdalok elemzése, dallamsorok összehasonlítása, jelölése.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          | <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i></p> <p>Különböző zenei stílusok felismerése. Ismerkedés változatos ritmikai és zenei formálású művekkel, műfajokkal. A műélvezet megtapasztalása a képzelet, a ritmus és a zene révén. Az önálló műbefogadás mind teljesebb és gyakoribb</p> |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Az eddig tanult ismeretek összefoglalása, csoportosítása, gyakorlása.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               | élménye, a hatás feldolgozása.                                                                                                                                                                                                                 |
| <p>2.2. ZENEHALLGATÁS</p> <p>Újabb zenetörténeti korszakok, zeneszerzők.</p> <p>Különbő műzenei formák és műfajok.</p> <p>A szülőföld zenéje, eredeti népzenei felvételek és magyar zeneszerzők művei.</p> <p>A tanult dalok feldolgozásai, különböző zenei stílusokban.</p> <p>Történelmi zenék.</p> <p>Népies műdalok.</p> <p>Más népek népzeneje, hangszeres zenéje.</p> <p>Napjaink zenéje, stílusok, előadók, felvételek.</p> <p>Zenehallgatás a technikai eszközök felhasználásával.</p> <p>Hangverseny-látogatások, hangverseny-élmények.</p> | <p>Egyre hosszabb idejű, néhány perces zenei részletek, klasszikus zeneművek irányított figyelemű meghallgatása, elemzése.</p> <p>Már meghallgatott, illetve ismeretlen zenei részletek hallgatása, elemzése.</p> <p>A zenehallgatás tanult formáinak, kereteinek megőrzése, néhány perces zenei részletek hallgatása irányított figyelemmel, megfigyelési szempontok alapján.</p> <p>A bemutatott zenei példák hangulatának, előadói apparátusának, zenei kifejezőeszközeinek a felismerése. A többször hallott zenei részletek megnevezése.</p> <p>Zeneművek felépítésének, formájának megfigyelése, elemzése, hangszerek, hangszínek megnevezése.</p> <p>Ismerkedés klasszikus zenei műfajokkal.</p> <p>Az érzések, indulatok zenei ábrázolásainak felismerése, kifejezése. A magyar történelemhez kapcsolódó dallamok, hangszerek megismerése.</p> <p>Magyar népi hangszerek, népi zenekarok hangjának megismerése, eredeti hangfelvételek hallgatása.</p> <p>Az infotechnika megismerése, alkalmazása a zenehallgatás keretei között.</p> <p>Tájékozódás a meghallgatott zeneművek formája, műfaja terén. Ismerkedés híres zeneszerzők életének fontos eseményeivel.</p> | <p><i>Matematika:</i> Az érzékelés pontosságának fejlesztése. Összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés. Rendezés.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> események, érzelmek kifejezése és képi rögzítése, különféle technikák segítségével.</p> |

|                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |  |
|-----------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|
|                                                     | <p>A helyi lehetőségek szerint részvétel hangversenyen, élő zenei bemutatásokon.</p> <p>Közvetlen hangverseny-élmények szerzése.</p> <p>Zenei jellegzetességek megfigyelése, zenei élmények befogadása, kifejezése, megfogalmazása.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |  |
| <b>Kulcsfogalmak</b>                                | <p>Népdalelemzés. Régi stílus, új stílus. Zenei karakter. Zenetörténeti kor, korszak. Zeneszerző. Népi hangszer, népi zenekar. Népies műzene.</p> <p>Hangverseny, élő zene.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |  |
| <b>A fejlesztés várt eredményei a ciklus végére</b> | <p>A kulturált, esztétikus közös és egyéni éneklés megőrzése.</p> <p>Az éneklési kedv és énekbátorság szinten maradása.</p> <p>Ismeretek szerzése a tanult dalok kapcsán (tartalom, hangulat, szerkezet).</p> <p>Dalcsokor összeállítása, kedvenc dalok választása.</p> <p>Hallás utáni daltanulás, esetenként kottából történő daltanulással kiegészítve.</p> <p>Kánonéneklés tanári segítséggel.</p> <p>A zenei kreativitás, zenei fantázia fejlődése.</p> <p>Aktív részvétel a rögtönzéses játékokban, gyakorlatokban.</p> <p>Törekvés a zene belső lényegének megértésére.</p> <p>Önállóságra törekvés a ritmusértékek használata és lejegyzése terén.</p> <p>Biztonságos tájékozódás a vonalrendszerben, dallamok írása, olvasása, másolása fokozott önállósággal.</p> <p>Népdalok elemzése, jelölése.</p> <p>A többször hallgatott zenei részletek felismerése, elemzése.</p> <p>A szülőföld zenéjének ismerete, érdeklődés a szülőföld, a lakóhely zenei értékei iránt.</p> <p>Képesség a zenei élmény átélésére.</p> <p>Érzelmek, hangulatok megfigyelése, azok kifejezése különféle formákban. Az esztétikai érzék, a zenei ízlés fejlődése.</p> <p>Képesség kapcsolatok találására a meghallgatott zenei példák, valamint tanulmányaik, olvasmányaik, filmélményeik között.</p> |  |

## 8. évfolyam

| Tematikai egység                                                            | Órakeret      |
|-----------------------------------------------------------------------------|---------------|
| <b>1. Zenei reprodukció</b>                                                 | <b>18 óra</b> |
| 1.1. – Éneklés                                                              | 12 óra        |
| 1.2. – Generatív (önállóan és/vagy csoportosan alkotó), kreatív tevékenység | 4 óra         |
| 1.3.– Felismerő kottaolvasás, zeneelméleti alapismeretek                    | 2 óra         |
| <b>2. Zenei befogadás</b>                                                   | <b>18 óra</b> |
| 2.1. – Befogadói kompetenciák fejlesztése                                   | 5 óra         |
| 2.2. – zenehallgatás                                                        | 13 óra        |

| Tematikai egység/<br>Fejlesztési cél                                                                                                                                                        | 1. Zenei reprodukció                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    | Javasolt<br>óraszám:<br>18                                                                                                                                                                                                                                                                     |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Előzetes tudás</b>                                                                                                                                                                       | Az előző évfolyamokon kialakított zenei képességek, pozitív attitűdök.<br>A ritmusérzék, a zenei hallás és a muzikalitás megfelelő szintje.<br>Társadalomismereti, irodalmi, természetismereti anyagrészek ismerete.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
| <b>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</b>                                                                                                                                       | <p>Az éneklési kultúra megőrzése, dalkincsbővítés, közös és egyéni éneklések.</p> <p>Az élményekből fakadó éneklési kedv megőrzése.</p> <p>Muzikalitás, zenei hallás, zenei ízlés fejlesztése.</p> <p>A tapasztalatok bővítése a kánonéneklésben, tanári segítséggel, szólamcserékkel is.</p> <p>Személyiségfejlesztés, közösségépítés az éneklés segítségével.</p> <p>A rögtönzés fejlesztése énekes és hangszeres formákban is.</p> <p>A ritmikai, dallami, tempóbeli, dinamikai, formai, és a szövegből kiinduló variáló- és rögtönzőképesség fejlesztése.</p> <p>A formaalkotás fejlesztése, gyakorlatok egyszerű népzenei és műzenei formák mintájára.</p> <p>Az eddig tanult ritmikai és dallami ismeretek összefoglalása, rendszerezése.</p> <p>Érzelmi átélés, ráhangolódás, beleélés, tolerancia, empátia erősítése.</p> <p>Dalok közötti kapcsolatteremtés.</p> <p>Megfigyelés, felismerés, bevésés, azonosítás, csoportosítás, összehasonlítás, rendezés fejlesztése.</p> <p>Cselekvéses, fogalomalkotó, analógiás gondolkodás fejlesztése.</p> <p>Algoritmizált, problémamegoldó, kauzális és logikus gondolkodás fejlesztése. A kombinációs és asszociációs képességek fejlesztése.</p> <p>Kreativitás- és figyelemfejlesztés, érzelmi-akarat beállítódás erősítése.</p> <p>Zenei fantázia, alkotó képzelet fejlesztése.</p> <p>Együttes élményben való részvétel.</p> <p>Auditív és téri tájékozódás fejlesztése.</p> <p>Megismerés, figyelem, emlékezet fejlesztése.</p> |                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
| Fejlesztési ismeretek                                                                                                                                                                       | Fejlesztési tevékenységek                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               | Kapcsolódási pontok                                                                                                                                                                                                                                                                            |
| <b>1.1. ÉNEKLÉS</b><br>Jeles napok dalai.<br>Himnuszok.<br>Régi stílusú népdalok.<br>Új stílusú népdalok.<br>Magyar tájak dalai.<br>Népies műdalok.<br>Más népek dalai.<br>Ballagási dalok. | Törekvés egységes, szép éneklésre csoportban.<br>A szép éneklés szabályainak betartása.<br>A közös dalrepertoár bővítése újabb dalokkal.<br>Hangulatos, jókedvű éneklés.<br>A szép éneklés tanult szabályainak tudatos használata.<br>Érzelmi azonosulás a dalok hangulatával, tartalmával.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             | <i>Magyar nyelv és irodalom:</i><br>Népköltészet, népdal, magyar és más népek dalai. A dalokban, zenékben megjelenő erkölcsi fogalmak, magatartásformák. Érzelmi tartalmak, erkölcsi választások. Kompozíció, szerkezet, hatás. Verselés, zeneiség. Szómagyarázat, szókincsismeret. Szülőföld, |



|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                | <p>Az értelmi és érzelmi kifejezés gazdagságának gyakorlása.</p> <p>Aktív részvétel a különféle énekes gyakorlatokban.</p> <p>A tanult dalok felismerése jellemző motívumaik alapján.</p> <p>A tanult dalok csoportosítása adott szempontok alapján.</p> <p>Kedvenc dalok választása.</p> <p>Dalcsokor összeállítása kedvelt dalokból.</p> <p>Aktív részvétel a ballagási dalok éneklésében.</p>                                                                                                                                                                                                           | <p>haza, család, szülő és gyerekek.</p> <p><i>Matematika:</i> Figyelem, észlelés, válogatás, érzékelés. Összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés. Rendezés, csoportosítás. Absztrahálás, konkretizálás. Analógiás gondolkodás.</p> <p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> Magyarország történelme. Barátság, szeretet, tisztelet. Család, otthon. Egyén és közösség.</p> <p><i>Természetismeret:</i> Rendszerek. Élőlények, életközösségek. Éghajlat, időjárás.</p> <p><i>Földrajz:</i> Magyarország és a Kárpát-medence földrajza. Magyar tájegységek. Lakóhelyünk és környéke. Európa és országai.</p> <p><i>Testnevelés és sport:</i> A mozgáskoordináció erősítése. Szabályok betartása. Hagyományörző mozgásos tevékenységek. Koncentrációs és lazító gyakorlatok; Különböző tánc- és mozgástípusok. Utánzó és fantáziajátékok. Csoportos improvizációs játékok, tanári irányítással. Különböző tánc- és mozgástípusok rögtönző jellegű felhasználása. Improvizációk összefűzése jelenetsorokká.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> Az átélt élmények a megjelenítése különböző technikák segítségével. Szabad</p> |
| <p>1.2. GENERATÍV KREATÍV ZENEI TEVÉKENYSÉG</p> <p>Énekes rögtönzések.</p> <p>Hangszeres rögtönzések.</p> <p>Szabad és kötött gyakorlatok a tanult ritmikai és dallami elemek felhasználásával.</p> <p>Egyéni és csoportos rögtönzések a dallami és ritmikai többszólamúság erősítésére.</p> <p>Tempó- és dinamikai játékok, gyakorlatok.</p> <p>A zenei összetevők megjelenítése mozgásos formákban.</p> <p>Zenei rögtönzések számítógép segítségével is.</p> | <p>Könnyű zenetörténeti dallamok, meghallgatott zeneművek témáinak éneklése, olvasógyakorlatok, énekes játékok.</p> <p>Ritmusjáték változó ütemekben.</p> <p>Dalkísérek szabad és kötött formákban.</p> <p>Ritmus- és dallamalkotások.</p> <p>Ritmuszenekar 2-3 szólamban is.</p> <p>Ritmuslánc, dallamlánc, zenei kérdés-válasz.</p> <p>Kották kiegészítése.</p> <p>Ritmushoz, dallamhoz változatok alkotása.</p> <p>Számítógép használat, zenei rögtönzések, játékok a számítógép, az informatikai technika felhasználásával is.</p> <p>A zenei élmények kifejezése rajzos és mozgásos formákban is.</p> |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
| <p>1.3. FELISMERŐ KOTTAOLVASÁS</p> <p>Új ritmusérték tanulása.</p> <p>Olvasógyakorlatok.</p> <p>Az eddigi kottaírási-olvasási ismeretek erősítése, megszilárdítása.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                        | <p>Új ritmusérték megismerése, használata a ritmusgyakorlatokban.</p> <p>Ritmusok felismerése és hangoztatása.</p> <p>Dallamok éneklése és lejegyzése a tanult kottarendszerekben.</p> <p>Dallamok, dalrészletek utószolmizálása, olvasógyakorlatok éneklése.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 | asszociációs játékok. Hang és kép együttes alkalmazása.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
| <b>Kulcsfogalmak</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                            | Régi stílus, új stílus. Daljáték. Népzenei dialektus. Népies műdal. Ballagási dal. Változó ütem. Ritmuszenekar. Zenei kérdés, zenei válasz. Ritmus- és dallamváltozat. Ritmikus mozgás, szabad mozgás. Tizenhatod ritmus. Olvasógyakorlat.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
| <b>Tematikai egység/<br/>Fejlesztési cél</b>                                                                                                                                                                                                                                                                    | <b>2. Zenei befogadás</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       | <b>Javasolt<br/>óraszám:<br/>18</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
| <b>Előzetes tudás</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                           | Az előző évfolyamfokon kialakított figyelem, zenei memória, zenei hallás, belső hallás, zenei képességek és pozitív attitűdök használata. A ritmusérzék, a muzikalitás megfelelő szintje. Társadalomismereti, irodalmi, természetismereti anyagrészek ismerete.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
| <b>A tematikai<br/>egység nevelési-<br/>fejlesztési céljai</b>                                                                                                                                                                                                                                                  | <p>A zenei befogadást elősegítő képességek megszilárdítása.</p> <p>A koncentráció, a zenei memória, a zenei fantázia, a zenei történeteket megelőlegező képességek használata.</p> <p>A belső hallás tudatosítása.</p> <p>A zenei esztétikai érzék, a zenei ízlés fejlesztése, a zenei élmény átélése.</p> <p>Ráismerés, rögzítés, aktív befogadás képességének fejlesztése.</p> <p>Összetartozás, általánosítás, összefüggések felismerése.</p> <p>Auditív és motoros kapcsolat erősítése.</p> <p>Rögzítés, zenei befogadás, átélés, beleélés, figyelem, észlelés, emlékezet fejlesztése.</p> <p>Hangszínhallás fejlesztése.</p> <p>Auditív emlékezet, alkotó és reprodukív képzelet fejlesztése.</p> <p>Általánosítás, képzettársítás, összehasonlítás, azonosítás, konkretizálás képességének erősítése. Algoritmizált, analógiás, fogalomalkotó és cselekvéses gondolkodás fejlesztése.</p> |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
| <b>Fejlesztési ismeretek</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                    | <b>Fejlesztési tevékenységek</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                | <b>Kapcsolódási pontok</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
| <b>2.1. BEFOGADÓI KOMPETENCIÁK FEJLESZTÉSE</b><br>A zenei hallás, zenei memória, zenei fantázia használata.<br>A belső hallás tudatos használata.<br>Zenei karakterek kifejezése.<br>A tanult népdalok zenei elemzése, csoportosítása.<br>Az eddig tanult ismeretek összefoglalása, csoportosítása, gyakorlása. | Gyakorlatok a zenei fantázia, a zenei memória és a belső hallás használatára.<br>Népdalok elemzése, dallamsorok összehasonlítása, jelölése.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     | <i>Magyar nyelv és irodalom:</i><br>Különböző zenei stílusok felismerése. Ismerkedés változatos ritmikai és zenei formálású művekkel, műfajokkal. A műélvezet megtapasztalása a képzelet, a ritmus és a zene révén. Az önálló műbefogadás mind teljesebb és gyakoribb élménye, a hatás feldolgozása.<br><br><i>Matematika:</i> Az érzékelés pontosságának fejlesztése. Összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés. Rendezés. |
| <b>2.2. ZENEHALLGATÁS</b><br>Újabb zenetörténeti korszakok, zeneszerzők.                                                                                                                                                                                                                                        | Egyre hosszabb idejű, néhány perces zenei részletek, klasszikus zeneművek                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                     |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>Különféle műzenei formák és műfajok.</p> <p>A szülőföld zenéje, eredeti népzenei felvételek és magyar zeneszerzők művei.</p> <p>A tanult dalok feldolgozásai, különböző zenei stílusokban.</p> <p>Történelmi zenék.</p> <p>Népies műdalok.</p> <p>Más népek népzeneje, hangszeres zenéje.</p> <p>Napjaink zenéje, stílusok, előadók, felvételek.</p> <p>Zenehallgatás a technikai eszközök felhasználásával.</p> <p>Hangverseny-látogatások, hangverseny-élmények.</p> | <p>irányított figyelmű meghallgatása, elemzése.</p> <p>Már meghallgatott, illetve ismeretlen zenei részletek hallgatása, elemzése.</p> <p>A zenehallgatás tanult formáinak, kereteinek megőrzése, néhány perces zenei részletek hallgatása irányított figyelemmel, megfigyelési szempontok alapján.</p> <p>A bemutatott zenei példák hangulatának, előadói apparátusának, zenei kifejezőeszközeinek a felismerése. A többször hallott zenei részletek megnevezése.</p> <p>Zeneművek felépítésének, formájának megfigyelése, elemzése, hangszerek, hangszínek megnevezése.</p> <p>Ismerkedés klasszikus zenei műfajokkal.</p> <p>Az érzések, indulatok zenei ábrázolásainak felismerése, kifejezése. A magyar történelemhez kapcsolódó dallamok, hangszerek megismerése.</p> <p>Magyar népi hangszerek, népi zenekarok hangjának megismerése, eredeti hangfelvételek hallgatása.</p> <p>Magyar zeneszerzők életének, munkásságának, műveinek megismerése. Más népek hangszereinek, zenekarainak megismerése.</p> <p>Napjaink zenei irányzatai (jazz, populáris zene, alkalmazott zenék), zenei példák hallgatása.</p> <p>Az infotechnika megismerése, alkalmazása a zenehallgatás keretei között.</p> <p>Tájékozódás a meghallgatott zeneművek formája, műfaja terén. Ismerkedés híres</p> | <p><i>Vizuális kultúra:</i> események, érzelmek kifejezése és képi rögzítése, különféle technikák segítségével.</p> |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

|                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |  |
|-----------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|
|                                                     | <p>zeneszerzők életének fontos eseményeivel.</p> <p>A helyi lehetőségek szerint részvétel hangversenyen, élő zenei bemutatásokon.</p> <p>Közvetlen hangverseny-élmények szerzése.</p> <p>Zenei jellegzetességek megfigyelése, zenei élmények befogadása, kifejezése, megfogalmazása.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |  |
| <b>Kulcsfogalmak</b>                                | <p>Népdalelemzés. Régi stílus, új stílus. Zenei karakter. Zenetörténeti kor, korszak. Zeneszerző. Népi hangszer, népi zenekar. Népies műzene. Daljáték. Jazz, populáris zene, alkalmazott zeneművészet. Hangverseny, élő zene.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |  |
| <b>A fejlesztés várt eredményei a ciklus végére</b> | <p>A kulturált, esztétikus közös és egyéni éneklés megőrzése.</p> <p>Az éneklési kedv és énekbátorság szinten maradása.</p> <p>Ismeretek szerzése a tanult dalok kapcsán (tartalom, hangulat, szerkezet).</p> <p>Dalcsokor összeállítása, kedvenc dalok választása.</p> <p>Hallás utáni daltanulás, esetenként kottából történő daltanulással kiegészítve.</p> <p>Kánonéneklés tanári segítséggel.</p> <p>A zenei kreativitás, zenei fantázia fejlődése.</p> <p>Aktív részvétel a rögtönzéses játékokban, gyakorlatokban.</p> <p>Törekvés a zene belső lényegének megértésére.</p> <p>Önállóságra törekvés a ritmusértékek használata és lejegyzése terén.</p> <p>Biztonságos tájékozódás a vonalrendszerben, dallamok írása, olvasása, másolása fokozott önállósággal.</p> <p>Népdalok elemzése, jelölése.</p> <p>A többször hallgatott zenei részletek felismerése, elemzése.</p> <p>A szülőföld zenéjének ismerete, érdeklődés a szülőföld, a lakóhely zenei értékei iránt.</p> <p>Ismerkedés korunk zenei irányzataival (jazz, populáris és alkalmazott zenék).</p> <p>Képesség a zenei élmény átélésére.</p> <p>Érzelmek, hangulatok megfigyelése, azok kifejezése különféle formákban. Az esztétikai érzék, a zenei ízlés fejlődése.</p> <p>Képesség kapcsolatok találatára a meghallgatott zenei példák, valamint tanulmányaik, olvasmányaik, filmélményeik között.</p> |  |

#### **8.4.13. TECHNIKA ÉS TERVEZÉS (5-7. évfolyam)**

A tantárgy tanításának célja a tanulók közvetlen környezetében szerzett tapasztalataikból kiindulva kialakítani a pontosabb, tudatosabb eligazodásukat a technika, a társadalom és a munka világában. A kerettanterv épít a Nat-ban megfogalmazott alapelvekre, a fő témakörökre és tanulási eredményekre.

A tantárgy a fejlesztési feladatok vonatkozásában szintetizáló tevékenységet tölt be. Kiemelt figyelmet fordít arra, hogy a tanulók életmódjának, szokásainak, magatartásformáinak alakítása próbák és gyakorlási lehetőségek során történjen. A pedagógus a tanulók egyediségének, megváltozott tulajdonság-együtteseinek figyelembe vételével járul hozzá a kommunikációs, a kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság és a személyes és társas kapcsolati kompetenciák kialakításához. Feladata az egyszerűbb technológiai folyamatokat és azok kapcsolatait ismétlődő tanulási folyamatban, állandó aktivitásban, egyre önállóbb tevékenységekre késztetéssel elsajátíttatni.

A tantárgy kiemelt habilitációs és rehabilitációs feladatai közé tartozik a gondolkodási funkciók, műveletek fejlesztése, a problémafelismerő, a tervező, alakító, konstruáló képesség fejlesztése, a kíváncsiság, motiváltság ébrentartása. A cselekvőképesség fejlesztése, az önellátás kialakítása érdekében a fejlesztés a megfelelő technikák elsajátítására fókuszál, a motorikus képességek fejlesztését állítva a középpontba. A munkához való helyes viszonyulás kialakításához szükség van az akaraterő, kitartás tudatos fejlesztésére, a reális énkép, önismeret kialakítására. Támogatni-segíteni kell a tanulókat a távlati lehetőségeik felismerésében, az önfejlesztő magatartás elfogadásában és gyakorlásában is.

### **5. évfolyam**

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetében az 5–6. évfolyam fókuszál a megismerési módszerek további fejlesztésére, a szemléletes képi gondolkodás nyomán kialakuló képzetekre, ismeretekre, az elsajátított tanulási szokásokra építve. Hangsúlyosabbá válik az önálló tanulási tevékenység, melyben előtérbe kerül a verbális szint, de a tanulók fejlettségének megfelelően, differenciált módon mindvégig jelen van a manipulációs és a képi szint is.

A nevelési folyamatban jellemző az egész személyiség fejlesztésére való törekvés. A pedagógiai munka középpontjában a saját élményen, tapasztalaton alapuló egészségmegővő problémakörének felismerése áll, a személyes lehetőség és szerep ki- és megtalálása és gyakorlása az életvezetésben, az egészség megővésében. Az életvezetési problémák felismerése kiterjed a családi környezetre is.

| <b>Témakör</b>                                                                               | <b>1. A személyes szükségletekkel kapcsolatos teendők</b>                                                                                                | <b>Javasolt óraszám: 6 óra</b>                                                                                                                                                                                         |
|----------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</b>                                                 | Ápolt, kulturált megjelenéshez szükséges rutinfeladatok megbízható elvégzése.<br>Biztonságos közlekedés szabályainak elsajátíttatása.                    |                                                                                                                                                                                                                        |
| <b>Fejlesztési ismeretek</b>                                                                 |                                                                                                                                                          | <b>Fejlesztési tevékenységek</b>                                                                                                                                                                                       |
| 1.1. Önkiszolgálás<br>Öltözködés                                                             |                                                                                                                                                          | Egyéni ízlés, előnyös viselet, öltözködési stílus).                                                                                                                                                                    |
| Saját ruhanemű gondozása                                                                     |                                                                                                                                                          | Fehérnemű-használat fontosságának belátása (napi váltás, mosás).                                                                                                                                                       |
| Étkezés                                                                                      |                                                                                                                                                          | Korszerű, sokoldalú táplálkozás megismerése (saját tapasztalat elmondása, táplálkozási zavarok felismerése).                                                                                                           |
| 1.2. Tisztálkodás (a pubertáskor testi higiénéje)                                            |                                                                                                                                                          | Megbízható, önálló tisztálkodás, körömápolás, testápoló szerek használatának gyakorlása. Dezodorálás.                                                                                                                  |
| 1.3. Közlekedés<br>Tömegközlekedés<br>Kerékpáros közlekedés<br>Illemszabályok<br>Jelzőtáblák |                                                                                                                                                          | Az időjárás hatásának felismerése a közlekedés biztonságára.<br>Kerékpározás szabályainak megismerése.<br>Előzékenység, udvariasság szabályainak megismerése, gyakorlása.<br>A közlekedési táblák ismeretének bővítése |
| <b>Fogalmak</b>                                                                              | Divat, ízléses, előnyös, kirívó, , anorexia, elhízás, pubertáskor, testi változás, testápolás, közlekedési szabály, időjárási front, rendőri intézkedés, |                                                                                                                                                                                                                        |

| <b>Témakör</b>                               | <b>2. Anyagok alakítása, modellezés</b>                                                                  | <b>Javasolt óraszám: 18 óra</b>                                                                                                                                                                       |
|----------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</b> | A tevékenységek örömeinek biztosítása.<br>Esztétikus munkadarabok készítése során az önállóság növelése. |                                                                                                                                                                                                       |
| <b>Fejlesztési ismeretek</b>                 |                                                                                                          | <b>Fejlesztési tevékenységek</b>                                                                                                                                                                      |
| 2.1. Papírmunkák                             |                                                                                                          | Papír (selyempapír, karton, krepp-papír újságpapír, hullámpapír) megmunkálása (karcolás, festés, lyukasztás, ragasztás, papírmasé), tárgyak készítése alkalmakra (jelmez, álarc, dekoráció, ajándék). |
| 2.2. Drót, zsineg, fonal, alufólia alakítása |                                                                                                          | Formák, tárgyak készítése                                                                                                                                                                             |

|                                     |                                                                                                                                              |
|-------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 2.3. Természetes anyagok használata | Toboz, makk, csuhé, kavics, parafa, termések felhasználásával babák, díszek, képek készítése (festés, ragasztás).                            |
| 2.4. Modellezés                     | Puhafa ragasztása, faragása, szögelése, szögek kihúzása, kalapács, fogó használata (képkeret).                                               |
| 2.5. Hulladékkezelés                | Törekvés a takarékos anyaghasználatra, szelektív hulladékgyűjtés, újrahasznosítás területeinek megismerése, lehetőségek szerinti gyakorlása. |
| <b>Fogalmak</b>                     | Papírfajta, lépték, arány, építési mód, szelektív, újrahasznosítás.                                                                          |

| <b>Témakör</b>                                                       | <b>3. Háztartás, gazdálkodás, életmód</b>                                                                                                                                                                             | <b>Javasolt óraszám: 12óra</b>                                                                                                                                                            |
|----------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</b>                         | Ok-okozati összefüggések felismerése képességének fejlesztése.<br>Problémamegoldó képesség fejlesztése.<br>Pénzügyi ismeretek bővítése.<br>Igények és lehetőségek felmérése, képesség kialakítása ezek mérlegelésére. |                                                                                                                                                                                           |
| <b>Fejlesztési ismeretek</b>                                         |                                                                                                                                                                                                                       | <b>Fejlesztési tevékenységek</b>                                                                                                                                                          |
| 3.1. Egészség-betegség: betegségmegelőzés<br>3.2. Egészséges életmód |                                                                                                                                                                                                                       | Táplálkozás: javasolt és kevésbé javasolt élelmiszerek gyűjtése, csoportosítása.<br>Mozgás, sport területei a mindennapi tevékenységek között (testedzés, kondicionálás, természetjárás). |
| 3.3. Takarékos energiafogyasztás                                     |                                                                                                                                                                                                                       | A víz-, elektromosság-, hőenergia használata során alkalmazható takarékosági technikák (energiatakarékos égők, szigetelés, odafigyelés a vízcsapok kifogástalan működésére).              |
| 3.4. Házimunkák<br>Lakásgondozás                                     |                                                                                                                                                                                                                       | Rendszeres és időközönként szükséges munkák elvégzése (csoportosítás, gyakorlás, tanulmányi séta).<br>Tevékenység tervezése, gyakorlása, utómunkák.                                       |
| Ételkészítés                                                         |                                                                                                                                                                                                                       | Vendéglátás (szituációs gyakorlatok).                                                                                                                                                     |
| 3.3. Gazdálkodás                                                     |                                                                                                                                                                                                                       | Közüzemi számlák tanulmányozása, összehasonlítása (a tapasztaltak elemzése).<br>Példák átmeneti pénzügyi zavarok kezelésére.                                                              |
| Vásárlás                                                             |                                                                                                                                                                                                                       | Zsebpénz, háztartási pénz, vásárlások tervezése, akciók, kedvezmények, – ismeretek szerzése, tapasztalatok megbeszélése.                                                                  |

|                 |                                                                                                                                                   |
|-----------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Fogalmak</b> | Tápanyag, házimunka, eszköz, tevékenység, költségvetés, bevétel, kiadás, banki művelet, kölcsön, kamat, határidő, akció, leértékelés, kedvezmény. |
|-----------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

|                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
|----------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végére</b> | <p>Ápolt, kulturált megjelenés, következetes és rendszeres testápolás.</p> <p>A test változásainak érzékelése, a pubertáskornak megfelelő higiénias szokások bevezetése.</p> <p>Önállósulás a gyalogos és közösségi közlekedésben, a kerékpáros közlekedés szabályainak elsajátítása.</p> <p>Az egészséges életmód érdekében szükséges tennivalók körének bővítése.</p> <p>A tanuló életkorának és képességeinek megfelelően ismeretek az energiatakarékosságról, a szelektív hulladékgyűjtésről.</p> <p>A gazdálkodással és pénzhasználattal kapcsolatos fogalmak megismerése.</p> |
|----------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

## 6. évfolyam

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetében az 5–6. évfolyam fókuszál a megismerési módszerek további fejlesztésére, a szemléletes képi gondolkodás nyomán kialakuló képzetekre, ismeretekre, az elsajátított tanulási szokásokra építve. Hangsúlyosabbá válik az önálló tanulási tevékenység, melyben előtérbe kerül a verbális szint, de a tanulók fejlettségének megfelelően, differenciált módon mindvégig jelen van a manipulációs és a képi szint is.

A nevelési folyamatban jellemző az egész személyiség fejlesztésére való törekvés. A pedagógiai munka középpontjában a saját élményen, tapasztalaton alapuló egészségmegővő problémakörének felismerése áll, a személyes lehetőség és szerep ki- és megtalálása és gyakorlása az életvezetésben, az egészség megővésében. Az életvezetési problémák felismerése kiterjed a családi környezetre is.



| <b>Témakör</b>                                                                               | <b>1. A személyes szükségletekkel kapcsolatos teendők</b>                                                                                                                            | <b>Javasolt óraszám:<br/>8 óra</b>                                                                                                                                                                                                                                                   |
|----------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</b>                                                 | Ápolt, kulturált megjelenéshez szükséges rutinfeladatok megbízható elvégzése.<br>Biztonságos közlekedés szabályainak elsajátíttatása.                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
| <b>Fejlesztési ismeretek</b>                                                                 |                                                                                                                                                                                      | <b>Fejlesztési tevékenységek</b>                                                                                                                                                                                                                                                     |
| 1.1. Önkiszolgálás<br>Öltözködés                                                             |                                                                                                                                                                                      | Divattal, öltözködéssel kapcsolatos ismeretek szerzése (üzletek kínálata, divatlapok tanulmányozása, egyéni ízlés, előnyös viselet, öltözködési stílus).                                                                                                                             |
| Saját ruhanemű gondozása                                                                     |                                                                                                                                                                                      | Fehérnemű-használat fontosságának belátása (napi váltás, mosás).                                                                                                                                                                                                                     |
| Étkezés                                                                                      |                                                                                                                                                                                      | Korszerű, sokoldalú táplálkozás megismerése (tanulmányi séta, üzletek kínálata, saját tapasztalat elmondása, fogyókúra, táplálkozási zavarok felismerése).                                                                                                                           |
| 1.2. Tisztálkodás (a pubertáskor testi higiéniéje)                                           |                                                                                                                                                                                      | Megbízható, önálló tisztálkodás, körömápolás, testápoló szerek használatának gyakorlása. Dezodorálás.                                                                                                                                                                                |
| 1.3. Közlekedés<br>Tömegközlekedés<br>Kerékpáros közlekedés<br>Illemszabályok<br>Jelzőtáblák |                                                                                                                                                                                      | Az időjárás hatásának felismerése a közlekedés biztonságára<br>Kerékpározás szabályainak megismerése.<br>Előzékenység, udvariasság szabályainak megismerése, gyakorlása.<br>A közlekedési táblák ismeretének bővítése, tanulmányi séta forgalmas csomópontokon, közlekedési parkban. |
| <b>Fogalmak</b>                                                                              | Divat, ízléses, előnyös, kirívó, fogyókúra, táplálkozási zavar, anorexia, elhízás, pubertáskor, testi változás, testápolás, közlekedési szabály, időjárási front, rendőri intézkedés |                                                                                                                                                                                                                                                                                      |

|                                                      |                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                             |
|------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Témakör</b>                                       | <b>2. Anyagok alakítása, modellezés</b>                                                                  | <b>Javasolt<br/>óraszám:<br/>18 óra</b>                                                                                                                                                                                     |
| <b>A témakör<br/>nevelési-fejlesztési<br/>céljai</b> | A tevékenységek örömeinek biztosítása.<br>Esztétikus munkadarabok készítése során az önállóság növelése. |                                                                                                                                                                                                                             |
| <b>Fejlesztési ismeretek</b>                         |                                                                                                          | <b>Fejlesztési tevékenységek</b>                                                                                                                                                                                            |
| 2.1. Papírmunkák                                     |                                                                                                          | Papír (selyempapír, karton, krepp-papír újságpapír, hullámpapír) megmunkálása (karcolás, festés, lyukasztás, ragasztás, papírmasé), tárgyak készítése alkalmakra (jelmez, álarc, dekoráció, ajándék).                       |
| 2.2. Drót, zsineg, fonal, alufólia alakítása         |                                                                                                          | Formák, tárgyak készítése minta és egyéni elképzelés alapján.<br>Fonás, sodrás, hajlítás.                                                                                                                                   |
| 2.3. Természetes anyagok használata                  |                                                                                                          | Toboz, makk, csuhé, kavics, parafa, termések felhasználásával babák, díszek, képek készítése (festés, ragasztás).                                                                                                           |
| 2.4. Modellezés                                      |                                                                                                          | Egyszerű ház megtervezése, alaprajz, nézeti rajzok és látszati rajz alapján. Építőanyagok megismerése tanulmányi kirándulások során (építkezés, szaküzlet felkeresése).<br>Különböző méretű csavarok, anyák összeszerelése. |
| 2.5. Hulladékkezelés                                 |                                                                                                          | Törekvés a takarékos anyaghasználatra, szelektív hulladékgyűjtés, újrahasznosítás területeinek megismerése, lehetőségek szerinti gyakorlása.                                                                                |
| <b>Fogalmak</b>                                      | Papírfajta, tervrajz, lépték, arány, építési mód, épületelem, funkció, szelektív, újrahasznosítás.       |                                                                                                                                                                                                                             |

| <b>Témakör</b>                                                       | <b>3. Háztartás, gazdálkodás, életmód</b>                                                                                                                                                                             | <b>Javasolt óraszám:<br/>10 óra</b>                                                                                                                                                       |
|----------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</b>                         | Ok-okozati összefüggések felismerése képességének fejlesztése.<br>Problémamegoldó képesség fejlesztése.<br>Pénzügyi ismeretek bővítése.<br>Igények és lehetőségek felmérése, képesség kialakítása ezek mérlegelésére. |                                                                                                                                                                                           |
| <b>Fejlesztési ismeretek</b>                                         |                                                                                                                                                                                                                       | <b>Fejlesztési tevékenységek</b>                                                                                                                                                          |
| 3.1. Egészség-betegség: betegségmegelőzés<br>3.2. Egészséges életmód |                                                                                                                                                                                                                       | Táplálkozás: javasolt és kevésbé javasolt élelmiszerek gyűjtése, csoportosítása.<br>Mozgás, sport területei a mindennapi tevékenységek között (testedzés, kondicionálás, természetjárás). |
| 3.3. Takarékos energiafogyasztás                                     |                                                                                                                                                                                                                       | A víz-, elektromosság-, hőenergia használata során alkalmazható takarékosági technikák (energiatakarékos égők, szigetelés, odafigyelés a vízcsapok kifogástalan működésére).              |
| 3.4. Házimunkák<br>Lakásgondozás                                     |                                                                                                                                                                                                                       | Rendszeres és időközönként szükséges munkák elvégzése tanulmányi séta<br>Tevékenység tervezése, gyakorlása, utómunkák.                                                                    |
| Ételkészítés                                                         |                                                                                                                                                                                                                       | Vendéglátás (szituációs gyakorlatok).                                                                                                                                                     |
| 3.3. Gazdálkodás                                                     |                                                                                                                                                                                                                       | A család költségvetése, bevétel, kiadás.<br>Közüzemi számlák tanulmányozása, összehasonlítása (a tapasztaltak elemzése).<br>Példák átmeneti pénzügyi zavarok kezelésére.                  |
| Vásárlás                                                             |                                                                                                                                                                                                                       | Zsebpénz, háztartási pénz, vásárlások tervezése, akciók, kedvezmények, diszkont, internetes vásárlás – ismeretek szerzése, tapasztalatok megbeszélése.                                    |
| <b>Fogalmak</b>                                                      | Tápanyag, házimunka, eszköz, tevékenység, költségvetés, bevétel, kiadás, határidő, akció, leértékelés, kedvezmény.                                                                                                    |                                                                                                                                                                                           |

|                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
|-----------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p><b>Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végére</b></p> | <p>Ápolt, kulturált megjelenés, következetes és rendszeres testápolás.<br/>Az élelmiszerek ismerete és csoportosítása az egészséges táplálkozás megvalósítása és az étkezési zavarok elkerülése érdekében.<br/>A test változásainak érzékelése, a pubertáskornak megfelelő higiénias szokások bevezetése.<br/>Önállósulás a gyalogos és közösségi közlekedésben, a kerékpáros közlekedés szabályainak elsajátítása.<br/>Az egészséges életmód érdekében szükséges tennivalók körének bővítése.<br/>A tanuló életkorának és képességeinek megfelelően ismeretek az energiatakarékosságról, a szelektív hulladékgyűjtésről.<br/>A gazdálkodással és pénzhasználattal kapcsolatos fogalmak megismerése.</p> |
|-----------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

## 7. évfolyam

A szakasz célja felismertetni a munka és technika szükségességét és hasznát az ember életében.

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók egyéni tulajdonságaira fókuszálva kell segíteni az eredményesség összefüggéseinek felismertetését a tervezés, szervezés, kivitelezés között, a tanulói tevékenységekre alapozva. Ehhez szükség van az individuális különbségekhez igazodva az önértékelő- és az ítélőképesség fejlesztésére.

Az életmód és a munka világának összefüggései, az életmódból adódó problémák megválasztása során a szabad időre mint szükségletre is figyelmet kell fordítani, támogatva az egyensúly kialakítását a munka-tanulás-szabadidő szervezésében. Kiemelt feladat a tanulók egészségvédelmi, betegségmegelőzési és környezeti ismereteinek bővítése, a veszélyek és elkerülésük lehetőségének ismerete.

Az egyéni különbségek szerepet játszanak a pályaválasztásban, a pályaterületek kiválasztásában és megismerésében is. A pályacél, a folyamatos fejlődés lehetőségének kialakítása érdekében fókuszba kerül a munkavégzés és kezesség alakítása, az eszközhasználati jártasság gyakorlása, a tanulás szerepének felismertetése a sikerben.

| Témakör                                      | 1. Személyes szükséglettel kapcsolatos teendők                                                                                       | Javasolt óraszám:<br>4 óra                                                                                   |
|----------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</b> | <p>Az esztétikus külső megjelenésre törekvés erősítése.<br/>A tájékozódás eszközeinek és módjának megismertetése és alkalmazása.</p> |                                                                                                              |
| <b>Fejlesztési ismeretek</b>                 |                                                                                                                                      | <b>Fejlesztési tevékenységek</b>                                                                             |
| 1.1.Önkiszolgálás                            |                                                                                                                                      | Önállóság a személyes teendők elvégzésében (a tanultak alkalmazása a napi tevékenységekben, a szolgáltatások |

|                 |                                                                                                                                                                                                 |
|-----------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                 | rendszeres igénybevétele, fodrász, bőrápolás, kozmetikai szerek, sminkelés, körömápolás), a túlzások kerülése.                                                                                  |
| 1.2. Közlekedés | A település közlekedési viszonyainak ismerete.<br>Tájékozódás a térképen.<br>Közlekedési útvonal kiválasztása.<br>A közlekedési szabályok ismerete és betartása.<br>Tájékozódás a menetrendben. |
| <b>Fogalmak</b> | Bőrápolás, sminkelés, alkalomnak megfelelés, térképfajta, közlekedési útvonal, közlekedési szabály és jelzés, menetrend.                                                                        |

| <b>Témakör</b>                               | <b>2. Anyagok alakítása, modellezés</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    | <b>Javasolt óraszám: 13 óra</b>                |
|----------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------|
| <b>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</b> | Műveleti algoritmusok pontos követése a tervezésben és a kivitelezésben.<br>Egyszerűbb hibák felfedezése és javítása irányítással.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                |
| <b>Ismeretek</b>                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            | <b>Fejlesztési követelmények/Tevékenységek</b> |
| 2.1. Modellezés                              | Általánosan használt egyszerű gépek, berendezések (működő modellek) készítése, tanulmányozása.<br>Csengő, elemlámpa, izzó ellenőrzése, belső égésű motor modelljének tanulmányozása.<br>Vasúti pálya, vasúti modell működésének megfigyelése.<br>Háztartási gépek használata, világítás, fűtés, vízhasználat (balesetmentes, szakszerű használat, időzítő, fokozat beállítása), az eszközök megfigyelése működés közben.<br>Háztartási eszközök hibájának megfigyelése (csöpögő csap, WC-tartály, festékhiba, szobanövény átültetése) és javítása irányítással.<br>Makett készítése változatos anyagokból, építőelemekből.<br>Alaprajz, térkép tanulmányozása, készítése, eligazodás alaprajzon, térképen. |                                                |
| <b>Fogalmak</b>                              | Gép, technikai rendszer, belső égésű motor, elektromos hálózat, biztosíték, áramtalanítás, mérőóra-állás, vízvezeték, gázvezeték, időzítő, tömítés, hőfokszabályozó, balesetvédelem, használati utasítás, garancia.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                |

| <b>Témakör</b>                                               | <b>3. Háztartás, gazdálkodás</b>                                                                                                                                       | <b>Javasolt óraszám: 9 óra</b>                                                                                                                                                                                                                                                                 |
|--------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</b>                 | A vásárlói jogok megismerése, és szükség esetén alkalmazása.<br>A gazdálkodással, pénzkezeléssel kapcsolatos elemi összefüggések felismerése.                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
| <b>Fejlesztési ismeretek</b>                                 |                                                                                                                                                                        | <b>Fejlesztési tevékenységek</b>                                                                                                                                                                                                                                                               |
| 3.1. Vásárlás. Szavatosság.<br>Jótállás. Garancia.<br>Csere. |                                                                                                                                                                        | Vásárlás során lényeges körülmények mérlegelése. Szavatossági idő, kezelés, fogyaszthatóság, tárolás módja a piktogramokon: piktogramok megfigyelése, leolvasása.<br>Vásárolt áru cseréje, a feltételek megismerése.                                                                           |
| 3.2. Háztartási pénzgazdálkodás                              |                                                                                                                                                                        | Bevétel, kiadás tervezése, fiktív és valós adatokkal. Közüzemi számlák tanulmányozása, értelmezése.<br>Háztartási füzet használata (zsebpénz felhasználásának figyelemmel kísérése, a kiadások elemzése, hasznos vagy haszontalan célra költötte-e, gyűjtés nagyobb vásárlás megvalósítására). |
| 3.3. Felelős pénzkezelés                                     |                                                                                                                                                                        | Készpénz, bankkártya használata.<br>Megtakarítások, kölcsön, törlesztés.<br>Bank felkeresése, viselkedési szabályok megismerése, betartása; tennivalók, szükséges dokumentumok megismerése a banki szolgáltatás igénybevételéhez.                                                              |
| <b>Fogalmak</b>                                              | Bevétel, kiadás, rezsi, háztartási füzet, készpénz, bankkártya, jelszó, automata, átutalás, kamat, kölcsön, jelzálog, árvérezés, megtakarítás, pontosság, folyószámla. |                                                                                                                                                                                                                                                                                                |

| <b>Témakör</b>                                          | <b>4. Pályaorientáció</b>                                               | <b>Javasolt óraszám: 10 óra</b>                                                                                       |
|---------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</b>            | Szakmák, és a szükséges képességek minél szélesebb körű megismertetése. |                                                                                                                       |
| <b>Fejlesztési ismeretek</b>                            |                                                                         | <b>Fejlesztési tevékenységek</b>                                                                                      |
| 4.1. Önismeret. Képességek. Főbb érdeklődési területek. |                                                                         | Önismereti foglalkozások, tréning; szívesen végzett tevékenységek, érdeklődés irányának számbavétele, megfogalmazása. |

|                                                                |                                                                                                                                                                                                                          |
|----------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 4.2. Pályaválasztással kapcsolatos alapfogalmak.               | A felmerült alapfogalmak megismerése, értelmezése, gyakorlati példák keresése, megbeszélése.                                                                                                                             |
| 4.3. Pályaképek, pályatükrök, egyes foglalkozások megismerése. | Foglalkozások, a szükséges készségek, a végett tevékenységek, eszközök számbavétele.<br>Üzemlátogatás. Munkahelyek, foglalkozások megfigyelése.                                                                          |
| 4.4. Pályaalkalmasság.                                         | A vizsgált foglalkozásokhoz szükséges képességek, készségek számbavétele.                                                                                                                                                |
| 4.5. Pályaválasztással kapcsolatos dokumentumok.               | Önéletrajz készítése, jelentkezési lap tanulmányozása, kitöltése.                                                                                                                                                        |
| 4.6. Továbbtanulási, szakmatanulási lehetőségek.               | Pályaválasztási tanácsadó felkeresése. Pályaválasztási kézikönyv, szakmákkal kapcsolatos ismertető tanulmányozása.                                                                                                       |
| 4.7. A munkavállalás feltételei.                               | Tájékozódás a munkaerőpiacon.                                                                                                                                                                                            |
| <b>Fogalmak</b>                                                | Önismeret, tréning, képesség, készség, ösztönöség, továbbtanulás, pályaválasztás, pályaalkalmasság, önéletrajz, pályaválasztási tanácsadó, jelentkezési lap, foglalkozás, szakma, munkaügyi központ, munkakör, beosztás. |

|                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
|----------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végére</b> | <p>Ápolt, kulturált megjelenés, következetes és rendszeres testápolás.</p> <p>Tájékozódás térképen, közlekedési jelzések felismerése és alkalmazása.</p> <p>Menetrend használata. Közlekedéssel kapcsolatos tájékoztatás figyelemmel kísérése.</p> <p>Működő modellek készítése irányítással.</p> <p>Vásárlással, szolgáltatás igénybevételével kapcsolatos fogyasztóvédelmi szabályok és információk ismerete.</p> <p>Háztartási pénzgazdálkodás, felelős pénzkezelés elemeinek megértése, az ismeretek alkalmazása.</p> <p>Pályaválasztás során felmerülő szempontok és teendők megismerése és mérlegelése a helyes döntés érdekében.</p> |
|----------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

## Értékelés

Minden értékelési szempont szerint 0-5 pont között lehet kapni.

A pontok súlyozása:

- 1. szempont: 1-szeres
- 2. szempont: 3-szoros
- 3. szempont: 3-szoros
- 4. szempont: 1-szeres.

A maximális pontszám így: 40 pont.

Osztályozás:

- 17pontig– elégtelen
- 18-23 pont – elégséges
- 24-29 pont – közepes
- 30- 35pont – jó
- 36 ponttól – jeles.

#### **8.4.14. TESTNEVELÉS (5-8. évfolyam)**

A testnevelés és egészségfejlesztés műveltségi terület célja a motoros tevékenységeken keresztül a gyermekközpontú személyiségfejlesztés, az egyéni motoros képességek, a testi és lelki kondíciók eltérő fejlődési ütemének figyelembevételével a rendszeres fizikai aktivitás, az egészségtudatos, aktív életvezetésre való szocializáció elősegítése. Ennek érdekében a mozgáskészség, a motoros, kondicionális, koordinációs képességek fejlesztése, a motiváció a szabadidős sportokban való aktív részvételre, a szociális és emocionális képességek pozitív megerősítése, preventív egészségtudatos életvezetési szokások kialakítása. E célt szolgálja – többek között a külön tematikai egységben tárgyalt tánc is.

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetében a fentebb felsorolt célok kiegészülnek a gyakran társuló testtartásbeli, mozgáskoordinációs és egyéb motoros anomáliák kezelésével, amelyek javítása a szomatopedagógia eszköztárával a testnevelés tantárgy habilitációs céljai között szerepel. A tantárgy terápiás célja, hogy az enyhe fokban értelmi fogyatékos tanuló kondicionális, koordinációs képességei és mozgásos cselekvésbiztonsága folyamatosan fejlődjen, hogy erősítse a szocializációs, rehabilitációs folyamatokat, esélyt teremtsen a munka világában való helytállásra.

A motoros készségfejlesztés-edzettség a fittségi szintnövelő és megtartó testgyakorlatok végzése során, a motoros képességek fejlesztésének és szerepének tudatosítása mellett valósul meg. A motoros készségfejlesztés-mozgástanulás területén a sportágspecifikus és általános taktikai elemek elsajátítása egyénileg, párban és csoportban, valamint a motoros tanulással kognitív, affektív és szociális képességek fejlesztése során valósul meg.

A játék, játékoság szerepe kisgyermekkortól az ifjúkorig egyaránt fontos. Ezt szolgálhatják a játékos mozgásformák egyénileg, párban, csoportban, a sportág-előkészítő mozgásos játékok, az alkotó és kooperatív játékos feladatok, a kognitív, affektív és szociális képességek fejlesztése játékkal. Az egyénileg, a párban, a csoportban végzett játékos és sportág-specifikus versenyek nagy jelentőségűek a tanulók kognitív, affektív és szociális képességeinek fejlesztésében.

Preventív, életvezetési, egészségfejlesztési célokat szolgálnak a szabadidős sporttevékenységek, az életmódot, az életstílust és az életminőséget befolyásoló egyéni és társas tevékenységek.

A fentieken kívül kiemelt általános fejlesztési feladatokat jelent a sajátos nevelési igényű tanulók esetében az erő, az állóképesség, az ügyesség, a gyorsaság növelése, a koordinációs képesség, mozgástanulási, mozgásszabályozó, mozgásalkalmazkodó, egyensúlyozó képesség, valamint az adekvát reakciók, a ritmus és téri tájékozódó képesség fejlesztése. Pozitív jellemtulajdonságok – akaraterő, bátorság, fair play – kialakítása és fenntartása.

Kiemelt habilitációs/rehabilitációs fejlesztési feladat a mozgásigény, kezdeményezőképeség erősítése, motiváció és bátorítás a mozgásos feladatok végrehajtására. Mozdalmas játékokban szabálytartásra, együttműködésre nevelés a játék örömeinek felfedeztetésével. A mozgásos alaptéchnikák elsajátítása, a kitartás és az állóképesség fejlesztése kiemelt feladat az általános kondicionálás, testi hajlékonyság, végtagok ügyességének fejlesztése, a gyorsaság, az ugró, a dobó, az egyensúlyozó képesség alakításával összhangban, a tanuló terhelhetőségének függvényében. A betegségekkel és az időjárási tényezőkkel szembeni ellenálló-képesség, edzettség biztosítása a mozgás segítségével.



Külön figyelmet kell fordítani a saját testen való biztonságos tájékozódás kialakítására a függőleges és a vízszintes zónákban, a téri viszonyok pontos felismerésére és orientációra. A viszonyszavak felfogása, adekvát használata, a téri biztonság erősítése folyamatos feladat a tantárgy tanítása során. A gyermekek/tanulók önismereti képességének fejlesztése, az önállóság és a versenyszellem erősítése a mozgásfejlesztő, kondicionálást biztosító gyakorlatok önálló végzését és az általános helytállás képességét támogatja.

A testnevelés tantárgy a Nat és a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve által megjelölt kompetenciafejlesztési feladatok megvalósítására integráltan kínál lehetőséget. Enyhe értelmi fogyatékos gyermekek ismeretsajátítási folyamataiban az egyénre szabott motiváción és differenciált feladatkiosztásokon kívül jelentős szerephez jut a motoros tanulás, a tevékenységbe ágyazott kognitív fejlesztés.

A testi-lelki egészségre nevelés sokféle aspektusa valósítható meg a tantárgy keretében: a kitartás, az erőnlét, a fizikai állóképesség és a kooperativitás fejlesztésével a későbbi munkavégzés és a társadalmi integráció, az egyéni boldogulás esélye kap támogatást. Az erkölcsi nevelés a kitartásban és erőfeszítésben, a sportszerűség megnyilvánulásaiban valósul meg a csapatjátékok során. Az egymásért való felelősségvállalás, a társ segítése, a társas kultúra fejlesztésének jó alkalmai a sorversenye, a csapatjátékok és versenyfeladatok.

A fizikai állóképesség és a motoros képességek erősen befolyásolják a tanulók iskolai teljesítményét, pályaorientációs lehetőségeit és a jövőbeni munkaerőpiaci alkalmasságukat. A szabadtéri testnevelésórák és szabadidős sporttevékenységek, túrák alkalmat adnak a környezettudatosság erősítésére, a természeti és az ember által teremtett környezet megővására, minden élő iránti tiszteletre. Testnevelésórán az önállóan végzett, egyéni mozgás- vagy tartásrehabilitációs gyakorlatoknál nagy szerepe van a hatékony, önálló tanulásnak, amelynek transzferhatása hasznosulhat a közismereti tantárgyak művelésében és a kulcskompetenciák fejlesztésében.

Ha a tanuló gyógytestnevelésben vesz részt, vagy gyógytestnevelésben is részt vesz, a gyógytestnevelés végrehajtása során a testnevelés kerettanterv adaptálható elemeit is alkalmazni kell.

## **5. évfolyam**

A testnevelés tantárgy célja e szakaszban a mozgásformák készségszintre emelése, a mozgás örömeinek biztosítása, az egészséges életmódra nevelés, az esetleges testtartásbeli rendellenességek és a mozgásos ügyetlenség további korrekciója. A közösségi mozgásformák során a kooperáció, a sportszerűség alapjainak megteremtése, a tanuló és szociális környezete számára egyaránt kedvező attitűdök megszilárdítása. Az órák feladata, hogy az erő és állóképesség, a gyorsaság és az ügyesség növelése, a motoros, kondicionális és koordinációs képességek fejlesztése pozitív transzferhatást fejtsen ki a tanuló egyéni boldogulására. A kiemelt nevelési feladatok közül az erkölcsi nevelés, az önismeret, a másokért való felelősségvállalás képességének fejlesztése valósulhat meg egyértelműen, de áttételesen szinte valamennyi nevelési feladat ellátására mód nyílik a testnevelésórákon, sportfoglalkozásokon.

**Időkeret: 180 óra/év (5 óra/hét)**

**A témakörök áttekintő táblázata:**

| <b>Témakör</b>                                  | <b>Javasolt óraszám</b> |
|-------------------------------------------------|-------------------------|
| Motoros képességfejlesztés – edzettség, fittség | 32 óra                  |
| Motoros készségfejlesztés - mozgástanulás       | 40 óra                  |
| Játék                                           | 33 óra                  |
| Versenyzés                                      | 32 óra                  |
| Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés      | 25 óra                  |
| Tánc                                            | 18 óra                  |
| <b>Összes óraszám:</b>                          | <b>180 óra</b>          |

| <b>Témakör</b>                                                                                        | <b>1. Motoros képességfejlesztés – edzettség, fittség</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 | <b>Javasolt óraszám:<br/>32 óra</b>                                                                                                                                             |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</b>                                                          | Kondicionális képesség fejlesztése.<br>Biomechanikailag helyes testtartás kialakítása/fenntartása.<br>Aerob és anaerob képességfejlesztés.<br>Elemi, ritmikus mozgásformákkal az ideg-, légzési, keringési és mozgatórendszer fejlődésének elősegítése.<br>Mozgásműveltség fejlesztése.<br>Mozgásigény fenntartása.<br><i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> saját test mozgásszabályozásának képessége; mozgásos alapformák végrehajtásának képessége; mozgáskoordinációs képesség; erőkifejtés és szabályozás képessége. |                                                                                                                                                                                 |
| <b>Fejlesztési ismeretek</b>                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | <b>Fejlesztési tevékenységek</b>                                                                                                                                                |
| <b>1.1 Torna</b><br>Tartásos helyzetek, fogások, ülések, támaszok, függések.<br>Kéziszer-gyakorlatok. |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | Természetes mozgások (eszközökkel és azok nélkül) a mozgásképesség és fittség növelése érdekében.<br>Testtudat – saját test és eszközök szerepének felismerése az edzettségben. |
| <b>1.2. Gimnasztikus mozgás zenére (zumba)</b><br>Járások.                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | A vázizomzat erősítése és nyújtása egyszerű, gimnasztikai gyakorlatokkal.<br>Gimnasztika optimális élettani terhelés alkalmazásával.                                            |
| <b>1.3. Atlétika</b><br>Futások.<br>Ugrások, dobások.<br>Emelés-hordás.                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | Társas gyakorlatok.<br>Négy-nyolc ütemű gyakorlatok.<br>Mászás és függeszkedés – kötélén, gyűrűn, bordásfalon.                                                                  |
| <b>1.4. Küzdő – húzó játékok</b>                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | Kéziszer-gyakorlatok végzése – karika, szalag, labda, buzogány.                                                                                                                 |
| <b>1.5. Testtartást javító, erősítő és légzőgyakorlatok zenére</b>                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | Egyensúly-gyakorlatok.<br>Járások törzs- és karmozgással összekötve.<br>Futások iram- és irányváltással.<br>Ugrások, dobások.<br>Emelés-hordás – párban, társakkal.             |

|                 |                                                                                                |
|-----------------|------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Fogalmak</b> | Függés, körzés, döntés, bemelegítés, 4-8 ütemű gyakorlat, emelés, hordás, egyensúly, súlypont. |
|-----------------|------------------------------------------------------------------------------------------------|

| <b>Témakör</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        | <b>2. Motoros készségfejlesztés – mozgástanulás</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              | <b>Javasolt óraszám: 40 óra</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          | <p>Természetes és nem természetes mozgásformák továbbfejlesztése.<br/>Sportágtechnikai elemek megismertetése.<br/>Célorientált motoros tevékenység kialakítása, gondolkodás, kreativitást fejlesztő motoros tanulás.<br/>Koordinációs képesség, mozgástanulási, mozgásszabályozó, mozgásalkalmazkodó, egyensúlyozó képesség, valamint az adekvát reakciók, a ritmus- és téri tájékozódóképesség fejlesztése.<br/><i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> egyensúlytartás; mozgáskoordináció téri orientációval.</p> |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
| <b>Fejlesztési ismeretek</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | <b>Fejlesztési tevékenységek</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
| <p><b>2.1. Rendgyakorlatok:</b><br/>Térköz, távköz, takarás, igazodás, testfordulatok adott irányokba.<br/>Nytódás, felzárkózás.<br/>Soralkotások egyes és többes vonalban, oszlopban.</p> <p><b>2.2. Torna</b><br/>Támaszgyakorlatok, függés és egyensúlygyakorlatok talajon, padon, tornaszekrényen, gerendán, gyűrűn, bordásfalon.<br/>Mászás kötélén.<br/>Függeszkedés, hintázás.<br/>Guruló átfordulás előre-hátra.<br/>Kézállás, tarkóállás.</p> <p><b>2.3. Atlétika</b><br/>Futásfajták: terep-, lassú, egyenletes, változó iramú, állórajttal.<br/>Járások, futások, dobások, ugrások.<br/>Kislabdahajítás állóhelyből és keresztlépéssel.<br/>Különféle méretű és súlyú labdák célba juttatásának módosítai.</p> <p><b>2.4. Úszás</b><br/>Merülési gyakorlatok, vízbe ugrás, tudatos légzés vízben, siklás, mellúszás kar-és lábmunkája siklás közben, eszközzel és eszköz nélkül.<br/>Váltóversenyek mellig erő vízben.</p> |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | <p>Célorientált motoros tevékenységek, gondolkodás, kreativitás a motoros tanulásban.<br/>Energiabefektetésre vonatkozó növekvő tudatosság – idő, gyorsaság, erő, állóképesség.<br/>Információk, jelek felismerése mozgásképpen.<br/>Mozgás-specifikus kommunikációs szabályok, formák, jelek értelmezése – szerepe az önreflexióban és önkontrollban.<br/>Természetes és nem természetes mozgásformák alkalmazása, gyakorlása, továbbfejlesztése a torna-, az atlétika-, a sportágjellegű feladatokban.<br/>Sportágtechnikai, taktikai és versenyelemek alkalmazása egyénileg, párban, csoportban, kerékpározás-, torna-, atlétika-, úszás- és egyéb vízisport-jellegű feladatokban.</p> |

|                 |                                                                                                                                                                                                                 |
|-----------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Fogalmak</b> | Terpeszállás, guruló átfordulás, függeszkedés, húzódzkodás, bátorugrás, terpesztés, ugródeszka, dobantó, irány, iram, keresztlépés, gyorsítás, lassítás, vágta, mellúzás, karmunka, lábmunka, merülés, lebegés. |
|-----------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

| <b>Témakör</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | <b>3. Játék</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                | <b>Javasolt óraszám: 33 óra</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             | <p>Együttműködés, kooperáció elősegítése.<br/> Versenyszellem kialakítása és fenntartása.<br/> Játékszabályok által az elemi döntésképeség és szabálytudat kialakítása.<br/> Élethosszig üzhető egészségfejlesztő szabadidős tevékenységek megismertetése és megkedveltetése.<br/> <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> a ráismerő és a mozgásirányítás készsége; társakra figyelés, együttműködés; szabálykövetés, szabálytartás; kudarc és győzelem sportszerű megélése.</p> |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
| <b>Fejlesztési ismeretek</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                | <b>Fejlesztési tevékenységek</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
| <p><b>3.1. Labdás játékok:</b><br/> Dobó és elfogó játékok.<br/> Labdavezetés kézzel, lábbal, cselezés védővel szemben.<br/> Átadások helyben és mozgás közben.<br/> Célba rúgó és célba dobó játékok.<br/> Zsinórlabda és labdarúgás elemei.<br/> Sportjátékok: kosárlabda, labdarúgás, kézilabda.</p> <p><b>3.2. Népi gyermekjátékok és néphagyományok</b><br/> Futó és fogójátékok taktikai elemekkel.</p> <p><b>3.3. Sor-, akadály- és váltóversenyek</b></p> <p><b>3.4. Küzdősportok elemei</b></p> |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                | <p>Testnevelési és sport játékok stratégiai és taktikai elemeinek megismerése, szabályainak rendszere, szabálykövetés.<br/> Sportági előkészítő kreatív és kooperatív játékok.<br/> Népi gyermekjátékok, hagyományőrző mozgásos tevékenységek értése és reprodukciója.<br/> Élethosszig végezhető szabadidős tevékenységek értése és reprodukciója.<br/> Labdás játékok, gyakorlatok.<br/> Tanulói kreativitásra alapozó motoros játékok.<br/> Érzelmek és motivációk szabályozásának megvalósítása.<br/> Is<br/> Élményszerűség és öröm érzékeltetése a társas játéktevékenységben.<br/> Személyes és társas folyamatok megélése.<br/> A konfliktuskezelés ismerete és gyakorlása.</p> |
| <b>Fogalmak</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          | <p>Játékszabály, kosárlabda, indítás, átadás, alapvonal, oldalvonal, labdarúgás, labdaátvétel, kapu, kapufa, háló, szöglet (lábfej: külső, belső, csőr), kézilabda, hatos, vonal, büntetődobás, oldalbedobás, kapura lövés, felugrás, taktika, nyitás, továbbítás.</p>                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |

| Témakör                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              | 4. Versenyzés                                                                                                                                                                                                                                                                                                    | Javasolt<br>óraszám:<br>32 óra                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>A témakör nevelési-<br/>fejlesztési céljai</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    | <p>A tanulók képessé tétele egyszerűsített szabályokkal zajló versenyzésre sor- és váltóversenyek és egyszerűsített sportági versenyek esetében.</p> <p><i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> szabálykövetés, szabálytartás; egészséges versenyszellem; kooperáció; koordináció; döntési és reagáló képesség.</p> |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
| <b>Fejlesztési ismeretek</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | <b>Fejlesztési tevékenységek</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
| <p>4.1. Sor-, akadály-, váltó- és ugróversenyek</p> <p>Sorversenyek.</p> <p>Váltóversenyek.</p> <p>Futóverseny.</p> <p>Ugróiskola.</p> <p>Kötélugrás-verseny.</p> <p>4.2. Labdás versenyek</p> <p>Kosárra dobó verseny.</p> <p>Labdavezetési verseny.</p> <p>Kidobó játék.</p> <p>Egyszerűsített szabályokkal:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– labdarúgás</li> <li>– kosárlabda</li> <li>– kézilabda</li> <li>– zsinórlabda.</li> </ul> |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | <p>Egyszerűsített sportági versenyek végrehajtása egyszerűsített szabályokkal.</p> <p>Sor- és váltóversenyek szabályainak ismerete és betartása.</p> <p>Egyszerűsített sportági versenyek ismerete és végrehajtása az írott és íratlan sportszerűségi szabályok betartásával.</p> <p>Sportszerűség fogalmi jelentésének és gyakorlatának ismerete.</p> |
| <b>Fogalmak</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | Játékszabály, labdarúgás, kosárlabda, kézilabda, zsinórlabda, verseny.                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |

| Témakör                                                                                                                     | 5. Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        | Javasolt<br>óraszám:<br>25 óra                                                                                                                               |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>A témakör nevelési-<br/>fejlesztési céljai</b>                                                                           | <p>Egészségfejlesztő mozgásos tevékenységformákra nevelés, Relaxációs gyakorlatok mint az önsegítés eszközeinek tudatosítása. Higiénés ismeretek tudatos és rutinszerű alkalmazására nevelés. A szabad levegőn végzett sportok egészségmegőrző szerepének tudatosítása.</p> <p>A tanulók betegségtudatának, félénkségének, esetleges gátlásainak mérséklése, oldása egyéni sikerhez juttatással.</p> <p><i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> egészségtudatosság; mozgásigény; a körülményekhez való alkalmazkodás; a természet szeretete, fenntartható fejlődés.</p> |                                                                                                                                                              |
| <b>Fejlesztési ismeretek</b>                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | <b>Fejlesztési tevékenységek</b>                                                                                                                             |
| <p>5.1. A mozgás mint életforma</p> <p>Otthon is végezhető testgyakorlatok (aerobic, callanetics, talajtorna, pilates).</p> |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | <p>Egészségfejlesztő motoros tevékenységformák megismerése és végzése.</p> <p>A relaxáció mint a lelki egészség- megőrzése egyik eszközének felismerése.</p> |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p><b>5.2. Testi-lelki egészség</b><br/> Testi higiéné tartalmi elemei és azok mindennapi gyakorlata.<br/> Relaxációs gyakorlatok.<br/> Egészséges életmód alapelemei – étkezés, ruházat, pihenés, mozgás, a káros anyagok kerülése.</p> <p><b>5.3. Természetben űzhető sportok (a helyi adottságok figyelembevételével)</b><br/> Labdajátékok, futóversenyek stb. – a torna kivételével valamennyi.<br/> Túra – balesetvédelem:<br/> kullancsveszély, a nap káros sugarai elleni védelem.<br/> Kocogás.<br/> Kerékpározás, görkorcsolyázás.</p> <p><b>5.4. Könnyített testnevelés, tartáskorrekció</b><br/> A könnyített testnevelés individuális lehetőségének megteremtése a gyógytestnevelővel való konzultáció szerint.</p> | <p>Életviteli alapelvek és szokásrendszerek: étrend, bioritmus, higiénia, médiatudatosság, szenvedélybetegségek hatásainak felismerése a testi-lelki egészségre.<br/> Prevencióra törekvés az életvezetésben, baleset-megelőzésben<br/> Fizikai fittség, edzettség, helyes testtartás fontosságának belátása.<br/> Biztonságra és környezettudatosságra törekvés.<br/> Rendszeres testmozgás, sport egészségmegőrző hatásának felismerése.<br/> Önkontrollra, önuralomra törekvés.<br/> Szabad térben végzett gyakorlatok végrehajtása – a védő-óvó intézkedések megismerése és betartása (napsugárzás, kullancs, időjárásnak megfelelő ruházat).<br/> A tantervben foglalt, nem ellenjavallt gyakorlatok, feladatok végrehajtása.<br/> A tanulók egyéni állapotához, elváltozásaihoz igazodó gyakorlatok.<br/> Testtartás-javító gyakorlatok.<br/> Preventív és korrigáló feladatok megoldása sporteszközök alkalmazásával.</p> |
| <p><b>Fogalmak</b></p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | <p>Higiéné, relaxáció, edzettség, fittség, túra, bioritmus, gyógytestnevelés, korrekció, sugárzás, kullancs, médiatudatosság, prevenció, drog, önuralom, önkontroll.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |

| Témakör                                             | 6. Tánc                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | Javasolt óraszám:<br>18 óra |
|-----------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------|
| <p><b>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</b></p> | <p>Csoportos játék és megjelenítőképesség fejlesztése.<br/> Rögtönzés és együttműködés képességének kialakítása.<br/> A fizikai képességek fejlesztésével a koordináció és koncentráció fejlesztése.<br/> A mozgásnyelv megalapozása és fejlesztése.<br/> <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> az önértékelés és reakcióképesség növelése; járás, ugrás egyensúlyának megtartása; mozgás sebességének és irányának érzékelése; közös öröm és szabadságélmény megtapasztalása.</p> |                             |

| Fejlesztési ismeretek                                                                                                                                                               | Fejlesztési tevékenységek                                                                                                                                                                                                                    |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p><b>6.1. A tánc mint művészet – elmélet</b><br/> Élő és felvett színházi, tánc- és mozgásszínházi, köztük társaik vagy más tanulók által készített produkciók – megtekintése.</p> | <p>Öröm és szabadságélmény megtapasztalása.<br/> Az egyensúlyi viszonyokon keresztül a kontaktusteremtés kialakításának gyakorlása a tér tárgyaival végzett, illetve páros gyakorlatokban. Testtudat, mozgás, mozdulatlanság érzékelése.</p> |

|                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>6.2. <i>Mozgásos dramatikus és énekes játékok</i><br/> Kézi játékok.<br/> Énekes-táncos játékok (gyerekjátékok, leánykarikázók mozgásanyaga, szokásrendszere; egyenletes lüktetésű zenei és táncmotívumok illesztése egymáshoz).</p> | <p>Térbeli alkalmazkodás. Metrum, tempó, ritmus alkalmazása.</p> <p>Az együttmozgás élményének megtapasztalása.<br/> Törekvés az egyensúlyi viszonyokon keresztül a kontaktusteremtésre.<br/> Közös cselekvés tanári narrációra. Technikai gyakorlatok:<br/> induló, megálló, gyorsító, lassító gyakorlatok.<br/> Fekvő partner gurítása előbb csípő-, majd láb- és kar-„vezetéssel”.<br/> „Vakvezetési” gyakorlat - folyamatos vezetésipont-váltással.<br/> Népi mozgásos gyermekjátékok és táncok megismerése, gyakorlása.</p> |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

|                 |                                                                      |
|-----------------|----------------------------------------------------------------------|
| <b>Fogalmak</b> | Mozdulat, motívum, irányzat, népzene, élmény, etnikum, ritmus, tempó |
|-----------------|----------------------------------------------------------------------|

|                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
|-----------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p><b>Összegzett tanulási eredmények az ötödik évfolyam végén</b></p> | <p>A tanuló képes</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– összetett mozgások, 4-8 ütemű tornagyakorlatok végrehajtására,</li> <li>– a testnevelés szakszavainak értésére (passzív szókincs szintjén) és adekvát mozgásos válaszokra,</li> <li>– erőfeszítésre és kitartásra saját szintje szerint,</li> <li>– gyors futásra, magas- és távolugrás megkísérlésére</li> <li>– a labda átvételére és átadására,</li> <li>– a játékszabályok betartására, aktív részvételre a közös játékokban,</li> <li>– higiénés ismereteinek rutinszerű alkalmazására,</li> <li>– egyszerű tánclépésekre bemutatás után és/vagy szóbeli instrukció alapján,</li> <li>– zenével szinkronban mozgásra,</li> <li>– a tánc, mint mozgás, mint örömforrás élvezetére,</li> <li>– vízbiztonság megszerzése (<i>úszásoktatás megvalósulása esetén</i>)</li> </ul> |
|                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |

## 6. évfolyam

A testnevelés tantárgy célja e szakaszban a mozgásformák készsége szintre emelése, a mozgás örömeinek biztosítása, az egészséges életmódra nevelés, az esetleges testtartásbeli rendellenességek és a mozgásos ügyetlenség további korrekciója. A közösségi mozgásformák során a kooperáció, a sportszerűség alapjainak megteremtése, a tanuló és szociális környezete számára egyaránt kedvező attitűdök megszilárdítása. Az órák feladata, hogy az erő és állóképesség, a gyorsaság és az ügyesség növelése, a motoros, kondicionális és koordinációs képességek fejlesztése pozitív transzferhatást fejtsen ki a tanuló egyéni boldogulására. A kiemelt nevelési feladatok közül az erkölcsi nevelés, az önismeret, a másokért való felelősségvállalás képességének fejlesztése valósulhat meg egyértelműen, de áttételesen szinte valamennyi nevelési feladat ellátására mód nyílik a testnevelésórákon, sportfoglalkozásokon.

**Időkeret: 180 óra/év (5 óra/hét)**

**A témakörök áttekintő táblázata:**

| <b>Témakör</b>                                  | <b>Javasolt óraszám</b> |
|-------------------------------------------------|-------------------------|
| Motoros képességfejlesztés – edzettség, fittség | 33 óra                  |
| Motoros készségfejlesztés - mozgástanulás       | 40 óra                  |
| Játék                                           | 32 óra                  |
| Versenyzés                                      | 32 óra                  |
| Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés      | 25 óra                  |
| Tánc                                            | 18 óra                  |
| <b>Összes óraszám:</b>                          | <b>180 óra</b>          |

| <b>Témakör</b>                                                                                        | <b>1. Motoros képességfejlesztés – edzettség, fittség</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       | <b>Javasolt óraszám: 33 óra</b>                                                                                                                                                 |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</b>                                                          | <p>Kondicionális képesség fejlesztése.<br/>           Biomechanikailag helyes testtartás kialakítása/fenntartása.<br/>           Aerob és anaerob képességfejlesztés.<br/>           Elemi, ritmikus mozgásformákkal az ideg-, légzési, keringési és mozgatórendszer fejlődésének elősegítése.<br/>           Mozdalműveltség fejlesztése.<br/>           Mozdaligény fenntartása.<br/> <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> saját test mozgásszabályozásának képessége; mozgásos alapformák végrehajtásának képessége; mozgáskoordinációs képesség; erő kifejtés és szabályozás képessége.</p> |                                                                                                                                                                                 |
| <b>Fejlesztési ismeretek</b>                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 | <b>Fejlesztési tevékenységek</b>                                                                                                                                                |
| <b>1.1 Torna</b><br>Tartásos helyzetek, fogások, ülések, támaszok, függések.<br>Kéziszer-gyakorlatok. |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 | Természetes mozgások (eszközökkel és azok nélkül) a mozgásképesség és fittség növelése érdekében.<br>Testtudat – saját test és eszközök szerepének felismerése az edzettségben. |



|                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>1.2. <i>Gimnasztikus mozgás zenére (zumba)</i><br/>Járások.</p> <p>1.3. <i>Atlétika</i><br/>Futások.<br/>Ugrások, dobások.<br/>Emelés-hordás.</p> <p>1.4. <i>Küzdő – húzó játékok</i></p> <p>1.5. <i>Testtartást javító, erősítő és légzőgyakorlatok zenére</i></p> | <p>A vázizomzat erősítése és nyújtása egyszerű, gimnasztikai gyakorlatokkal.<br/>Gimnasztika optimális élettani terhelés alkalmazásával.<br/>Társas gyakorlatok.<br/>Négy-nyolc ütemű gyakorlatok.<br/>Mászás és függeszkedés – kötélén, gyűrűn, bordásfalon.<br/>Kéziszer-gyakorlatok végzése – karika, szalag, labda, buzogány.<br/>Egyensúly-gyakorlatok.<br/>Járások törzs- és karmozgással összekötve.<br/>Futások iram- és irányváltással.<br/>Ugrások, dobások.<br/>Emelés-hordás – párban, társakkal.</p> |
| <b>Fogalmak</b>                                                                                                                                                                                                                                                        | Függés, körzés, döntés, bemelegítés, 4-8 ütemű gyakorlat, emelés, hordás, egyensúly, súlypont.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |

| <b>Témakör</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | <b>2. Motoros készségfejlesztés – mozgástanulás</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              | <b>Javasolt óraszám: 40 óra</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             | <p>Természetes és nem természetes mozgásformák továbbfejlesztése.<br/>Sportágtechnikai elemek megismertetése.<br/>Célorientált motoros tevékenység kialakítása, gondolkodás, kreativitást fejlesztő motoros tanulás.<br/>Koordinációs képesség, mozgástanulási, mozgásszabályozó, mozgásalkalmazkodó, egyensúlyozó képesség, valamint az adekvát reakciók, a ritmus- és téri tájékozódóképesség fejlesztése.<br/><i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> egyensúlytartás; mozgáskoordináció téri orientációval.</p> |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
| <b>Fejlesztési ismeretek</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | <b>Fejlesztési tevékenységek</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
| <p>2.1. <i>Rendgyakorlatok:</i><br/>Térköz, távköz, takarás, igazodás, testfordulatok adott irányokba.<br/>Nyitódás, felzárkózás.<br/>Soralkotások egyes és többes vonalban, oszlopban.</p> <p>2.2. <i>Torna</i><br/>Támaszgyakorlatok, függés és egyensúly-gyakorlatok talajon, padon, tornaszekrényen, gerendán, gyűrűn, bordásfalon.<br/>Mászás kötélén.<br/>Függeszkedés, hintázás.<br/>Guruló átfordulás előre-hátra.<br/>Kézállás, tarkóállás.</p> |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | <p>Célorientált motoros tevékenységek, gondolkodás, kreativitás a motoros tanulásban.<br/>Energiabefektetésre vonatkozó növekvő tudatosság – idő, gyorsaság, erő, állóképesség.<br/>Információk, jelek felismerése mozgásképpen.<br/>Mozgás-specifikus kommunikációs szabályok, formák, jelek értelmezése – szerepe az önreflexióban és önkontrollban.<br/>Természetes és nem természetes mozgásformák alkalmazása, gyakorlása, továbbfejlesztése a torna-, az atlétika-, a sportágjellegű feladatokban.<br/>Sportágtechnikai, taktikai és versenyelemek alkalmazása egyénileg, párban, csoportban,</p> |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                  |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p><b>2.3. Atlétika</b><br/> Futásfajták: terep-, lassú, egyenletes, változó iramú, állórajttal.<br/> Járások, futások, dobások, ugrások.<br/> Kislabdahajítás állóhelyből és keresztlépéssel.<br/> Különféle méretű és súlyú labdák célba juttatásának módozatai.</p> <p><b>2.4. Úszás</b><br/> Merülési gyakorlatok, vízbe ugrás, tudatos légzés vízben, siklás, mellúszás kar-és lábmunkája siklás közben, eszközzel és eszköz nélkül.<br/> Váltóversenyek mellig érő vízben.</p> | kerékpározás-, torna-, atlétika-, úszás- és egyéb vízisport-jellegű feladatokban.                                                                                                                                |
| <b>Fogalmak</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | Terpeszállás, guruló átfordulás, függeszkedés, húzódzkodás, bátorugrás, terpesztés, ugródeszka, dobantó, irány, iram, keresztlépés, gyorsítás, lassítás, vágta, mellúszás, karmunka, lábmunka, merülés, lebegés. |

| Témakör                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | 3. Játék                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              | Javasolt óraszám:<br>32 óra |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------|
| <b>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | Együttműködés, kooperáció elősegítése.<br>Versenyszellem kialakítása és fenntartása.<br>Játékszabályok által az elemi döntésképeség és szabálytudat kialakítása.<br>Élethosszig üzhető egészségfejlesztő szabadidős tevékenységek megismertetése és megkedveltetése.<br><i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> a ráismerő és a mozgásirányítás készsége; társakra figyelés, együttműködés; szabálykövetés, szabálytartás; kudarc és győzelem sportszerű megélése.                       |                             |
| Fejlesztési ismeretek                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             | Fejlesztési tevékenységek                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                             |
| <p><b>3.1. Labdás játékok:</b><br/> Dobó és elfogó játékok.<br/> Labdavezetés kézzel, lábbal, cselezés védővel szemben.<br/> Átadások helyben és mozgás közben.<br/> Célba rúgó és célba dobó játékok.<br/> Zsinórlabda és labdarúgás elemei.<br/> Sportjátékok: kosárlabda, labdarúgás, kézilabda.</p> <p><b>3.2. Népi gyermekjátékok és néphagyományok</b><br/> Futó és fogójátékok taktikai elemekkel.</p> <p><b>3.3. Sor-, akadály- és váltóversenyek</b></p> | Testnevelési és sport játékok stratégiai és taktikai elemeinek megismerése, szabályainak rendszere, szabálykövetés.<br>Sportági előkészítő kreatív és kooperatív játékok.<br>Népi gyermekjátékok, hagyományőrző mozgásos tevékenységek értése és reprodukciója.<br>Élethosszig végezhető szabadidős tevékenységek értése és reprodukciója.<br>Labdás játékok, gyakorlatok.<br>Tanulói kreativitásra alapozó motoros játékok.<br>Érzelmek és motivációk szabályozásának megvalósítása. |                             |

|                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                   |
|------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 3.4. <i>Küzdősportok elemei</i><br>3.5. <i>Az olimpiák története – sport idolk</i> |                                                                                                                                                                                                                                                                 | Ismeretek szerzése az olimpia- és sporttörténet nagy alakjairól.<br>Élményszerűség és öröm érzékeltetése a társas játéktevékenységben.<br>Személyes és társas folyamatok megélése.<br>A konfliktuskezelés ismerete és gyakorlása. |
| <b>Fogalmak</b>                                                                    | Játékszabály, kosárlabda, indítás, átadás, alapvonal, oldalvonal, labdarúgás, labdaátvétel, kapu, kapufa, háló, szöglet (lábfej: külső, belső, csőr), kézilabda, hatos, vonal, büntetődobás, oldalbedobás, kapura lövés, felugrás, taktika, nyitás, továbbítás. |                                                                                                                                                                                                                                   |

| <b>Témakör</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          | <b>4. Versenyzés</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                  | <b>Javasolt óraszám: 32 óra</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            | A tanulók képessé tétele egyszerűsített szabályokkal zajló versenyzésre sor- és váltóversenyek és egyszerűsített sportági versenyek esetében.<br><i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> szabálykövetés, szabálytartás; egészséges versenyszellem; kooperáció; koordináció; döntési és reagáló képesség. |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
| <b>Fejlesztési ismeretek</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                       | <b>Fejlesztési tevékenységek</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
| 4.1. <i>Sor-, akadály-, váltó- és ugróversenyek</i><br>Sorversenyek.<br>Váltóversenyek.<br>Futóverseny.<br>Ugróiskola.<br>Kötélugrás-verseny.<br><br>4.2. <i>Labdás versenyek</i><br>Kosárra dobó verseny.<br>Labdavezetési verseny.<br>Kidobó játék.<br>Egyszerűsített szabályokkal: <ul style="list-style-type: none"> <li>– labdarúgás</li> <li>– kosárlabda</li> <li>– kézilabda</li> <li>– zsinórlabda.</li> </ul> |                                                                                                                                                                                                                                                                                                       | Egyszerűsített sportági versenyek végrehajtása egyszerűsített szabályokkal.<br>Sor- és váltóversenyek szabályainak ismerete és betartása.<br>Egyszerűsített sportági versenyek ismerete és végrehajtása az írott és íratlan sportszerűségi szabályok betartásával.<br>Sportszerűség fogalmi jelentésének és gyakorlatának ismerete. |
| <b>Fogalmak</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         | Játékszabály, labdarúgás, kosárlabda, kézilabda, zsinórlabda, verseny.                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |

| Témakör                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              | 5. Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        | Javasolt óraszám: 25 óra                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| A témakör nevelési-fejlesztési céljai                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                | <p>Egészségfejlesztő mozgásos tevékenységformákra nevelés, Relaxációs gyakorlatok mint az önsegítés eszközeinek tudatosítása. Higiénés ismeretek tudatos és rutinszerű alkalmazására nevelés. A szabad levegőn végzett sportok egészségmegőrző szerepének tudatosítása.</p> <p>A tanulók betegségtudatának, félénkségének, esetleges gátlásainak mérséklése, oldása egyéni sikerhez juttatással.</p> <p><i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> egészségtudatosság; mozgásigény; a körülményekhez való alkalmazkodás; a természet szeretete, fenntartható fejlődés.</p> |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
| Fejlesztési ismeretek                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | Fejlesztési tevékenységek                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
| <p>5.1. <i>A mozgás mint életforma</i><br/>Otthon is végezhető testgyakorlatok (aerobic, callanetics, talajtorna, pilates).</p> <p>5.2. <i>Testi-lelki egészség</i><br/>Testi higiéné tartalmi elemei és azok mindennapi gyakorlata.<br/>Relaxációs gyakorlatok.<br/>Egészséges életmód alapelemei – étkezés, ruházat, pihenés, mozgás, a káros anyagok kerülése.</p> <p>5.3. <i>Természetben űzhető sportok (a helyi adottságok figyelembe vételével)</i><br/>Labdajátékok, futóversenyek stb. – a torna kivételével valamennyi.<br/>Túra – balesetvédelem:<br/>    kullancsveszély, a nap káros sugarai elleni védelem.<br/>Kocogás.<br/>Kerékpározás, görkorcsolyázás.<br/>Úszás természetes vizekben – csak engedélyezett és kijelölt helyen.</p> <p>5.4. <i>Könnyített testnevelés, tartáskorrekció</i><br/>A könnyített testnevelés individuális lehetőségének megteremtése a gyógytestnevelővel való konzultáció szerint.</p> |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | <p>Egészségfejlesztő motoros tevékenységformák megismerése és végzése. A relaxáció mint a lelki egészség- megőrzése egyik eszközének felismerése.</p> <p>Életviteli alapelvek és szokásrendszerek: étrend, bioritmus, higiénia, médiatudatosság, szenvedélybetegségek hatásainak felismerése a testi-lelki egészségre.</p> <p>Prevencióra törekvés az életvezetésben, baleset-megelőzésben</p> <p>Fizikai fittség, edzettség, helyes testtartás fontosságának belátása.</p> <p>Biztonságra és környezettudatosságra törekvés.</p> <p>Rendszeres testmozgás, sport egészségmegőrző hatásának felismerése.</p> <p>Önkontrollra, önuralomra törekvés.</p> <p>Szabad térben végzett gyakorlatok végrehajtása – a védő-óvó intézkedések megismerése és betartása (napsugárzás, kullancs, időjárásnak megfelelő ruházat).</p> <p>A tantervben foglalt, nem ellenjavallt gyakorlatok, feladatok végrehajtása.</p> <p>A tanulók egyéni állapotához, elváltozásaihoz igazodó gyakorlatok.</p> <p>Testtartás-javító gyakorlatok.</p> <p>Preventív és korrigáló feladatok megoldása sporteszközök alkalmazásával.</p> |
| Fogalmak                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             | <p>Higiéné, relaxáció, edzettség, fittség, túra, bioritmus, gyógytestnevelés, korrekció, sugárzás, kullancs, médiatudatosság, prevenció, drog, önuralom, önkontroll.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |

| Témakör                                              | 6. Tánc                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            | Javasolt<br>óraszám:<br>18 óra |
|------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------|
| <b>A témakör<br/>nevelési-fejlesztési<br/>céljai</b> | Csoportos játék és megjelenítőképesség fejlesztése.<br>Rögtönzés és együttműködés képességének kialakítása.<br>A fizikai képességek fejlesztésével a koordináció és koncentráció fejlesztése.<br>A mozgásnyelv megalapozása és fejlesztése.<br><i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> az önértékelés és reakcióképesség növelése; járás, ugrás egyensúlyának megtartása; mozgás sebességének és irányának érzékelése; közös öröm és szabadságélmény megtapasztalása. |                                |

| Fejlesztési ismeretek                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             | Fejlesztési tevékenységek                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>6.1. <i>A tánc mint művészet – elmélet</i><br/> Élő és felvett színházi, tánc- és mozgásszínházi, köztük társaik vagy más tanulók által készített produkciók – megtekintése.</p> <p>6.2. <i>Mozgásos dramatikus és énekes játékok</i><br/> Kézjátékok.<br/> Énekes-táncos játékok (gyerekjátékok, leánykarikázók mozgásanyaga, szokásrendszere; egyenletes lüktetésű zenei és táncmotívumok illesztése egymáshoz).</p> <p>6.3. <i>Népi, táncos gyermekjátékok</i><br/> Régi stílusú táncok (ugrós, legényes táncok; páros forgató típusú lépések; forgató mozgáscsoportjai).<br/> Új stílusú táncok (verbunk és csárdás táncok).<br/> A társastánc etikettjének néhány alapeleme.</p> <p>6.4. <i>Népek, nemzetiségek, etnikumok táncaiból</i><br/> (Lánc-, körtáncok – Balkán – lépésanyaga és formavilága; szlovák és román táncanyag magyar párhuzamai.)</p> | <p>Öröm és szabadságélmény megtapasztalása.<br/> Az egyensúlyi viszonyokon keresztül a kontaktusteremtés kialakításának gyakorlása a tér tárgyaival végzett, illetve páros gyakorlatokban. Testtudat, mozgás, mozdulatlanság érzékelése.<br/> Térbeli alkalmazkodás. Metrum, tempó, ritmus alkalmazása.<br/> Helyes testtartás automatizálása.<br/> Az együttmozgás élményének megtapasztalása.<br/> Törekvés az egyensúlyi viszonyokon keresztül a kontaktusteremtésre.<br/> Közös cselekvés tanári narrációra. Technikai gyakorlatok:<br/> induló, megálló, gyorsító, lassító gyakorlatok.<br/> Fekvő partner gurítása előbb csípő-, majd láb- és kar-„vezetéssel”.<br/> „Vakvezetési” gyakorlat - folyamatos vezetésipont-váltással.<br/> Járási-fordulati elemekkel térbeli kompozíció készítése, egyénileg vagy csoportosan.<br/> Népi mozgásos gyermekjátékok és táncok megismerése, gyakorlása.<br/> Törekvés a társastánc illemszabályainak betartására.<br/> Érzelmek elemi szintű kifejezése gesztusokkal, mozdulatokkal.</p> |
| <b>Fogalmak</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   | Mozdulat, motívum, irányzat, népzene, műzene, néhány népi-, szalon- és modern tánc, élmény, etnikum, ritmus, tempó, etikett.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |

|                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p style="text-align: center;"><b>Összegzett<br/>tanulási<br/>eredmények a<br/>hatodik évfolyam<br/>végén</b></p> | <p>A tanuló képes</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– összetett mozgások, 4-8 ütemű tornagyakorlatok végrehajtására,</li> <li>– a testnevelés szakszavainak értésére (passzív szókincs szintjén) és adekvát mozgásos válaszokra,</li> <li>– erőfeszítésre és kitartásra saját szintje szerint,</li> <li>– gyors futásra, magas- és távolugrás megkísérlésére,</li> <li>– a mellúszás megkísérlésére, helyes légzéstechnikával,</li> <li>– a labda átvételére és átadására,</li> <li>– a játékszabályok betartására, aktív részvételre a közös játékokban,</li> <li>– higiénés ismereteinek rutinszerű alkalmazására,</li> <li>– egyszerű tánclépésekre bemutatás után és/vagy szóbeli instrukció alapján,</li> <li>– zenével szinkronban mozgásra,</li> <li>– a tánc, mint mozgás, mint örömforrás élvezetére.</li> </ul> |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

## 7. évfolyam

Az általános iskolai tanulmányok végéhez közeledve az enyhe értelmi fogyatékos tanulók testi nevelésében fő szempont a mozgás, a sport életmódbeli elemmé válása.

A tantárgy célja a mozgásformák készségszintre emelése, a mozgás igényének és az egészség megőrzésének életmódbeli szokásrendszerévé válása, továbbá az erő és állóképesség, a gyorsaság és az ügyesség növelése azért, hogy a motoros, kondicionális és koordinációs képességek fejlesztése pozitív transzferként hasson a tanuló egyéni boldogulására.

A közösségi mozgásformák során a kooperáció és a sportszerűség gyakorlattá válása, a pozitív attitűdök megerősödése a tanuló és szociális környezete számára egyaránt kedvező feltételeket teremthet a munkaerőpiaci helytálláshoz.

A testnevelés tantárgy nevelési és kulcskompetencia-fejlesztési lehetőségei közé tartozik a kommunikációs fejlesztés a testnevelésórákon vagy szabadidős sporttevékenységek keretében, amely az auditíven érzékelt beszéd megértésére – és a megértettek alkalmazásában –, és a (minimális) sportelméleti művelődési anyag feldolgozása során valósulhat meg. A természettudományos nevelés a mindennapi élet természettudományi műveltségeként, egészségvédelmi, betegség- és baleset-megelőzési ismeretként van jelen a testnevelésben és a sportban.

A kiemelt fejlesztési feladatok közül az erkölcsi és önismereti nevelés, a másokért való felelősségvállalás alapját képezhetik a tanulók boldogulásának.

**Időkeret: 180 óra/év (5 óra/hét)**

**A témakörök áttekintő táblázata:**

| <b>Témakör</b>                                  | <b>Javasolt óraszám</b> |
|-------------------------------------------------|-------------------------|
| Motoros képességfejlesztés – edzettség, fittség | 35 óra                  |
| Motoros készségfejlesztés - mozgástanulás       | 45 óra                  |
| Játék                                           | 35 óra                  |
| Versenyzés                                      | 35 óra                  |
| Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés      | 30 óra                  |
| <b>Összes óraszám:</b>                          | <b>180 óra</b>          |

| <b>Témakör</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    | <b>1. Motoros képességfejlesztés – edzettség, fittség</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          | <b>Javasolt óraszám:<br/>35 óra</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>A témakör nevelési-<br/>fejlesztési céljai</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 | Kondicionális és koordinációs képességfejlesztés.<br>Biomechanikailag helyes testtartás fenntartása.<br>Aerob és anaerob képességfejlesztés.<br>Mozgásigény fenntartása.<br>Mozgásműveltség fejlesztése.<br>Motorikus képességek fejlesztése.<br>Elemi, ritmikus mozgásformákkal az ideg-, légzési, keringési és mozgatórendszer fejlődésének elősegítése.<br><i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> saját test mozgásszabályozásának képessége; mozgásos alapformák végrehajtásának képessége; mozgáskoordinációs képesség; erő kifejtés és -szabályozás képessége. |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
| <b>Fejlesztési ismeretek</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    | <b>Fejlesztési tevékenységek</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
| <i>1.1 . Gimnasztikai elemek:</i><br>Bemelegítési technikák.<br>Gimnasztikus mozgás Járások.<br><br><i>1.2. Torna</i><br>Tartásos helyzetek, fogások, ülések, támaszok, függések.<br>Mászás és függeszkedés Kéziszer-<br>gyakorlatok Társas gyakorlatok.<br>Négy-nyolc ütemű gyakorlatok.<br>Egyensúly-gyakorlatok.<br><br><i>1.3. Atlétika</i><br>Futások.<br>Ugrások, dobások.<br>Emelés-hordás.<br><br><i>1.4. Küzdősportok elemei</i><br>Páros és csoportos küzdőgyakorlatok. |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    | Természetes mozgások (eszközökkel és azok nélkül) a mozgásképesség és fittség növelésére.<br>Testtudat – saját test és eszközök szerepének tudatosulása az edzettségben.<br>A vázizomzat erősítése és nyújtása egyszerű, gimnasztikai gyakorlatokkal.<br>Biomechanikailag helyes testtartás fenntartása.<br>Gimnasztika, optimális élettani terhelés alkalmazásával az izmok mobilizálása, erősítése, nyújtása.<br>Gimnasztikus mozgás zenére (zumba).<br>Járások törzs- és karmozgással összekötve.<br>Mászás és függeszkedés – kötél, gyűrűn, bordásfal.<br>Kéziszer-gyakorlatok végzése – karika, szalag, labda, buzogány.<br>Társas gyakorlatok.<br>Négy-nyolc ütemű gyakorlatok végzése.<br>Egyensúly-gyakorlatok végzése. |

|                                                                         |                                                                                                   |
|-------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 1.5. Testtartást javító, erősítő és légzőgyakorlatok zenére             | Futások iram- és irányváltással.<br>Ugrások, dobások.<br>Emelés-hordás – párban, társakkal.       |
| 1.6. Motoros tesztek (Cooper)<br>Kizárólagosan diagnosztikus célzattal. | Páros és csoportos küzdőgyakorlatok végzése – légzéstechnikával.                                  |
| <b>Fogalmak</b>                                                         | Bemelegítés, függés, körzés, döntés,<br>4–8 ütemű gyakorlat, emelés, hordás, egyensúly, súlypont. |

| <b>Témakör</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   | <b>2. Motoros készségfejlesztés – mozgástanulás</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | <b>Javasolt óraszám: 45 óra</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     | <p>Természetes és nem természetes mozgásformák továbbfejlesztése.<br/>További sportágtechnikai elemek megismertetése.<br/>Célorientált motoros tevékenység kialakítása, gondolkodás-, kreativitást fejlesztő motoros tanulás.<br/>Koordinációs képesség, mozgástanulási, mozgásszabályozó, mozgásalkalmazkodó, egyensúlyozó képesség, valamint az adekvát reakciók, a ritmus és téri tájékozódó képesség fejlesztése.<br/><i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> instrukcióra gyors, pontos reagálás képessége; imitációs és elemző képesség; alkalmazkodási képesség.</p> |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
| <b>Fejlesztési ismeretek</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          | <b>Fejlesztési tevékenységek</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
| <p><b>2.1. Rendgyakorlatok:</b><br/>Térköz, távköz, takarás, igazodás, testfordulatok adott irányokba járás közben.<br/>Nyitódás, felzárkózás, felfejlődés, szakadozás.<br/>Soralkotások egyes és többes vonalban, oszlopban.<br/>Menetelés alakzاتفelvétellel.</p> <p><b>2.2. Torna:</b><br/>Támaszgyakorlatok, függés és egyensúlygyakorlatok talajon, padon, tornaszekrényen, gerendán, gyűrűn, bordásfalon.<br/>Mászás kötélén.<br/>Vándormászás bordásfalon.<br/>Függeszkedés, hintázás.<br/>Guruló átfordulás előre-hátra.<br/>Kézállás, fejjállás, tarkóállás – segítséggel.</p> <p><b>2.3. Atlétikai elemek:</b><br/>Járások, futások, dobások, ugrások.<br/>Futásfajták: terep, lassú, egyenletes, változó iramú, állórajttal.<br/>Kislabda hajítás állóhelyből és keresztlépéssel.</p> |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          | <p>Célorientált motoros tevékenységek, gondolkodás, kreativitás a motoros tanulásban.<br/>Energiabefektetésre vonatkozó tudatosság kialakítása – idő, gyorsaság, erő, állóképesség.<br/>Információk, jelek felismerése mozgásképpen.<br/>Mozgás-specifikus kommunikációs szabályok, formák, jelek értelmezése – szerepük belátása az önreflexióban és önkontrollban.<br/>Természetes és nem természetes mozgásformák alkalmazása, gyakorlása, továbbfejlesztése a torna, az atlétika, a sportág jellegű feladatokban.<br/>Sportágtechnikai, taktikai és versenyelemek alkalmazása egyénileg, párban, csoportban, kerékpározás-, torna-, atlétika-, úszás- és egyéb vízisport-jellegű feladatokban.</p> |



|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                            |  |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|
| <p>Különbféle méretű és súlyú labdák célba juttatásának módozatai.</p> <p>2.4. <i>Tánc:</i><br/>Régi stílusú táncok, új stílusú táncok, sport jellegű táncok (zumba).</p> <p>2.5. <i>Úszás:</i><br/>Merülési gyakorlatok, vízbe ugrás, tudatos légzés vízben, siklás, mell-, gyors- és hátúszás kar- és lábmunkája siklás közben eszközzel és eszköz nélkül.<br/>Váltóversenyek mellig érő vízben.</p> |                                                                                                                                                                                                                            |  |
| <b>Fogalmak</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        | <p>Fejlődés, szakadozás, biztonság, biztonságérzet, vándormászás, gyors futás, tartós futás, leugrás, felugrás, átugrás, lábmunka, karmunka, hajítás, lökés, kartempó, lábtempó, gyorsúszás, hátúszás, delfinmozdulat.</p> |  |

| <b>Témakör</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            | <b>3. Játék</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       | <b>Javasolt óraszám:<br/>35 óra</b> |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------|
| <b>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              | <p>Együttműködés, kooperáció elősegítése.<br/>Versenyszellem kialakítása és fenntartása.<br/>Élethosszig üzhető szabadidős tevékenységek megismertetése és megkedveltetése.<br/>Játékszabályok által az elemi döntésképeség és szabálytudat kialakítása, továbbfejlesztése.<br/><i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> ráismerő és a mozgásirányítás készsége; társakra figyelés, együttműködés; szabálykövetés, szabálytartás; beleélő és együttműködő képesség; kudarc és győzelem sportszerű megélése.</p>                                                                                           |                                     |
| <b>Fejlesztési ismeretek</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              | <b>Fejlesztési tevékenységek</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                     |
| <p>3.1. <i>Labdás játékok:</i><br/>Dobó- és elfogójátékok.<br/>Labdavezetés kézzel, lábbal, cselezés védővel szemben.<br/>Átadások helyben és mozgás közben.<br/>Célbarúgó- és célbadobójátékok.<br/>Kosárlabda.<br/>Labdarúgás.<br/>Röplabda.<br/>Kézilabda.</p> <p>3.2. <i>Népi gyermekjátékok és néphagyományok</i><br/>Futó- és fogójátékok taktikai elemekkel.</p> <p>3.3. <i>Táncos játékok</i></p> | <p>Testnevelési és sportjátékok stratégiai és taktikai elemeinek megismerése, szabályainak rendszere, szabálykövetés.<br/>Sportági előkészítő kreatív és kooperatív játékok.<br/>Népi hagyományörző mozgásos tevékenységek értéke és reprodukciója.<br/>Élethosszig végezhető szabadidős tevékenységek értéke és reprodukciója.<br/>Labdás játékok, gyakorlatok.<br/>Tanulói kreativitásra alapozó motoros játékok.<br/>Érzelmek és motivációk szabályozásának megvalósítása.<br/>Élményszerűség és öröm érzékeltetése a társas játéktevékenységben.<br/>Személyes és társas folyamatok megélése.</p> |                                     |

|                                                   |                                                                                                                                                                                               |                                             |
|---------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------|
| Az 1–6. évfolyamon tanultak művelődési anyagából. |                                                                                                                                                                                               | A konfliktuskezelés ismerete és gyakorlása. |
| <b>Fogalmak</b>                                   | Kosárlabda, labdarúgás, röplabda, kézilabda, játékszabály, védő, támadó, cselezés, nyitás, érintés, feladás, átütés, pontszerzés, góllövés, erőszakos, kíméletes, sportszerűség, „fair play”. |                                             |

| <b>Témakör</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | <b>4. Versenyzés</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                              | <b>Javasolt óraszám: 35 óra</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        | <p>A tanulók képessé tétele egyszerűsített szabályokkal zajló versenyzésre: sor- és váltóversenyek és egyszerűsített sportági versenyek esetében.</p> <p><i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> szabálykövetés, szabálytartás; egészséges versenyszellem; kooperáció; koordináció; döntési és reagáló képesség; versenyszellem.</p> |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
| <b>Fejlesztési ismeretek</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   | <b>Fejlesztési tevékenységek</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
| <p><b>4.1. Futó-, ugró-, akadály- és ügyességi versenyek</b><br/> Sorversenyek.<br/> Váltóversenyek.<br/> Futóiskola – futóversenyek (gyors, kitartó, gát, staféta stb.).<br/> Ugróiskola – magas, távol stb.<br/> Dobóversenyek (célba, távba különféle eszközökkel).<br/> Kötélugró verseny.<br/> Kötélhúzó verseny.</p> <p><b>4.2. Labdás versenyek</b><br/> Kosárradobó-verseny.<br/> Labdavezetési verseny.<br/> Kidobójáték.<br/> Labdarúgás.<br/> Kosárlabda.<br/> Kézilabda.<br/> Zsinórlabda.</p> <p><b>4.3. Népi gyermekjátékok, versenyfeladatok</b><br/> (Bigézés, karikahajtás, dióleső, tojásbavágás, csizmadobáló, öcsigolyó /petanque/.)</p> <p><b>4.4. Úszóverseny –</b><br/> egyszerűsített szabályokkal.</p> <p><b>4.5. Küzdősportok elemei –</b><br/> birkózás, keleti küzdősportok elemei.</p> |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   | <p>Egyénileg, párban és csoportosan végrehajtott versenyfeladatok a sportági versenyek szabályainak, technikai és taktikai elemeinek alkalmazásával.</p> <p>Sor- és váltóversenyek szabályainak ismerete és betartása.</p> <p>Egyszerűsített sportági versenyek ismerete és végrehajtása az írott és íratlan sportszerűségi szabályok betartásával.</p> <p>Sportszerűség fogalmi jelentésének és gyakorlatának ismerete.</p> <p>További ismeretek szerzése az olimpia- és sporttörténet nagy alakjairól, emblematikus személyiségeiről.</p> <p>Ismeretek szerzése híres magyar és nemzetközi sportolókról a múltból és a jelenből.</p> |

|                                                      |                                                                                                                                                             |
|------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 4.6. Az olimpiák története – sportidolok, paralimpia |                                                                                                                                                             |
| <b>Fogalmak</b>                                      | Kidobójáték, labdarúgás, kosárlabda, kézilabda, zsinórlabda, játékszabály; erőszakos, kíméletes, sportszerűség, „fair play”, esélyegyenlőség, teljesítmény. |

| <b>Témakör</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     | <b>5. Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    | <b>Javasolt óraszám: 30 óra</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       | <p>Egészségfejlesztő mozgásos tevékenységformákra nevelés.<br/> Relaxációs gyakorlatok, mint az önsegítés eszközeinek tudatosítása.<br/> Higiénés ismeretek tudatos alkalmazására nevelés.<br/> A szabad levegőn végzett sportok egészségmegőrző szerepének tudatosítása.<br/> A tanulók betegségtudatának, féltékenységének, esetleges gátlásainak mérséklése, oldása egyéni sikerhez juttatásukkal.<br/> <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> egészségtudatosság; mozgásigény; a körülményekhez való alkalmazkodás; a természet szeretete, fenntartható fejlődés.</p> |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
| <b>Fejlesztési ismeretek</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         | <b>Fejlesztési tevékenységek</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
| <p><b>5.1. A mozgás mint életmód</b><br/> Otthon is végezhető testgyakorlatok (aerobic, callanetics, talajtorna, pilates).<br/> Táncok különféle műfajai.</p> <p><b>5.2. Testi-lelki higiéné</b><br/> Testi higiéné tartalmi elemei és azok mindennapi gyakorlata.<br/> Relaxációs gyakorlatok:<br/> – légzőgyakorlatok<br/> – figyelemösszpontosító és lazító testtartások.<br/> Egészséges életmód alapelemei – étkezés, ruházat, pihenés, mozgás, a káros anyagok kerülése.<br/> Betegségek megelőzése, prevenció, védőoltások.</p> <p><b>5.3. Természetben űzhető sportok (a helyi adottságok függvényében)</b><br/> Labdajátékok, futóversenyek stb. – a torna kivételével valamennyi.<br/> Túra – balesetvédelem, kullancsveszély, a nap káros sugarai elleni védelem.<br/> Kocogás.<br/> Kerékpározás, görkorcsolyázás.</p> |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         | <p>Egészségfejlesztő motoros tevékenységformák gyakorlása,<br/> A relaxáció, mint a lelki egészség megőrzésének egyik eszközének tudatosulása.<br/> Életviteli alapelvek és szokásrendszerek: étrend, bioritmus, higiénia, médiatudatosság, szenvedélybetegségek hatásainak felismerése a testi-lelki egészségre,<br/> Prevencióra törekvés az életvezetésben, baleset-megelőzésben,<br/> Fizikai fittség, edzettség, helyes testtartás fontosságának megértése.<br/> Biztonságra és környezettudatosságra törekvés.<br/> Rendszeres testmozgás, sport egészségmegőrző hatásának megértése.<br/> Önkontroll, önuralom gyakorlása.<br/> Szabad térben végzett gyakorlatok végrehajtása – a védő-óvó intézkedések ismerete és betartása (napsugárzás, kullancs, időjárásnak megfelelő ruházat).<br/> A tanulók egyéni állapotához, elváltozásaihoz igazodó gyakorlatok.<br/> A tantervben foglalt, nem ellenjavallt gyakorlatok, feladatok végrehajtása.<br/> Testtartásjavító gyakorlatok.</p> |

|                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                          |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>Úszás természetes vizekben – csak engedélyezett és kijelölt helyen.</p> <p>5.4. Könnyített testnevelés, tartáskorrekció</p> <p>A könnyített testnevelés individuális lehetőségének megteremtése a gyógytestnevelővel való konzultáció szerint.</p> | <p>Preventív és korrigáló feladatok megoldása sporteszközök alkalmazásával.</p>                                                                                                                                                          |
| <p><b>Fogalmak</b></p>                                                                                                                                                                                                                                | <p>Higiéné, relaxáció, edzettség, fittség, túra, bioritmus, gyógytestnevelés, korrekció, napsugárzás, UV-A és UV-B, kullancs, médiatudatosság, prevenció, drog, önuralom, önkontroll, prevenció, testtartás, gólyaállás, kobraállás.</p> |

|                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
|-----------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p><b>Összegzett tanulási eredmények a hetedik évfolyam végén</b></p> | <p>A tanuló képes</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– a bemelegítési technikák alkalmazására,</li> <li>– 4-8 ütemű gyakorlatok végrehajtására,</li> <li>– küzdősportok során ügyelni saját és társai testi épségére,</li> <li>– alakzatváltozásokban együttműködésre,</li> <li>– erőfeszítésre és kitartásra saját szintje szerint,</li> <li>– egy tanult elem önálló végrehajtására</li> <li>– a labda céltudatos irányítására,</li> <li>– a gyakorolt mozgáselemek, sportágak szabad térben, más körülmények közötti, önálló alkalmazására,</li> <li>– higiénés ismeretei rutinszerű és saját igény szerinti alkalmazására,</li> <li>– a relaxációs gyakorlatok önsegítő alkalmazására nyugalmi és stresszhelyzetben,</li> <li>– az egészségtudatos magatartásformák szokásrendszerébe integrálására.</li> </ul> |
|-----------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

## 8. évfolyam

Az általános iskolai tanulmányok végéhez közeledve az enyhe értelmi fogyatékos tanulók testi nevelésében fő szempont a mozgás, a sport életmódbeli elemmé válása.

A tantárgy célja a mozgásformák készségszintre emelése, a mozgás igényének és az egészség megőrzésének életmódbeli szokásrendszerévé válása, továbbá az erő és állóképesség, a gyorsaság és az ügyesség növelése azért, hogy a motoros, kondicionális és koordinációs képességek fejlesztése pozitív transzferként hasson a tanuló egyéni boldogulására.

A közösségi mozgásformák során a kooperáció és a sportszerűség gyakorlattá válása, a pozitív attitűdök megerősödése a tanuló és szociális környezete számára egyaránt kedvező feltételeket teremthet a munkaerőpiaci helytálláshoz.

A testnevelés tantárgy nevelési és kulcskompetencia-fejlesztési lehetőségei közé tartozik a kommunikációs fejlesztés a testnevelésórákon vagy szabadidős sporttevékenységek keretében,

amely az auditíven érzékelt beszéd megértésére – és a megértettek alkalmazásában –, és a (minimális) sportelméleti művelődési anyag feldolgozása során valósulhat meg. A természettudományos nevelés a mindennapi élet természettudományi műveltségeként, egészségvédelmi, betegség- és baleset-megelőzési ismeretként van jelen a testnevelésben és a sportban.

A kiemelt fejlesztési feladatok közül az erkölcsi és önismereti nevelés, a másokért való felelősségvállalás alapját képezhetik a tanulók boldogulásának.

**Időkeret: 180 óra/év (5 óra/hét)**

**A témakörök áttekintő táblázata:**

| <b>Témakör</b>                                  | <b>Javasolt óraszám</b> |
|-------------------------------------------------|-------------------------|
| Motoros képességfejlesztés – edzettség, fittség | 35 óra                  |
| Motoros készségfejlesztés - mozgástanulás       | 45 óra                  |
| Játék                                           | 35 óra                  |
| Versenyzés                                      | 35 óra                  |
| Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés      | 30 óra                  |
| <b>Összes óraszám:</b>                          | <b>180 óra</b>          |

| <b>Témakör</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | <b>1. Motoros képességfejlesztés – edzettség, fittség</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               | <b>Javasolt óraszám: 35 óra</b>                                                                                                                                                                                                                                                                          |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</b>                                                                                                                                                                                                                                                                        | Kondicionális és koordinációs képességfejlesztés.<br>Biomechanikailag helyes testtartás fenntartása.<br>Aerob és anaerob képességfejlesztés.<br>Mozdulási igény fenntartása.<br>Mozdulásműveltség fejlesztése.<br>Motorikus képességek fejlesztése.<br>Elemi, ritmikus mozgásformákkal az ideg-, légzési, keringési és mozgatórendszer fejlődésének elősegítése.<br><i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> saját test mozgásszabályozásának képessége; mozgásos alapformák végrehajtásának képessége; mozgáskoordinációs képesség; erő kifejtés és szabályozás képessége. |                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
| <b>Fejlesztési ismeretek</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         | <b>Fejlesztési tevékenységek</b>                                                                                                                                                                                                                                                                         |
| <b>1.1 . Gimnasztikai elemek:</b><br>Bemelegítési technikák.<br>Gimnasztikus mozgás Járások.<br><br><b>1.2. Torna</b><br>Tartásos helyzetek, fogások, ülések, támaszok, függések.<br>Mászás és függeszkedés Kéziszer-<br>gyakorlatok Társas gyakorlatok.<br>Négy-nyolc ütemű gyakorlatok.<br>Egyensúly-gyakorlatok. |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         | Természetes mozgások (eszközökkel és azok nélkül) a mozgásképesség és fittség növelésére.<br>Testtudat – saját test és eszközök szerepének tudatosulása az edzettségben.<br>A vázizomzat erősítése és nyújtása egyszerű, gimnasztikai gyakorlatokkal.<br>Biomechanikailag helyes testtartás fenntartása. |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p><i>1.3. Atlétika</i><br/>Futások.<br/>Ugrások, dobások.<br/>Emelés-hordás.</p> <p><i>1.4. Küzdősportok elemei</i><br/>Páros és csoportos küzdőgyakorlatok.</p> <p><i>1.5. Testtartást javító, erősítő és légzőgyakorlatok zenére</i></p> <p><i>1.6. Motoros tesztek (Cooper)</i><br/>Kizárólagosan diagnosztikus cézzal.</p> | <p>Gimnasztika, optimális élettani terhelés alkalmazásával az izmok mobilizálása, erősítése, nyújtása.<br/>Gimnasztikus mozgás zenére (zumba).<br/>Járások törzs- és karmozgással összekötve.<br/>Mászás és függeszkedés – kötélén, gyűrűn, bordásfalon.<br/>Kéziszer-gyakorlatok végzése – karika, szalag, labda, buzogány.<br/>Társas gyakorlatok.<br/>Négy–nyolc ütemű gyakorlatok végzése.<br/>Egyensúly-gyakorlatok végzése.<br/>Futások iram- és irányváltással.<br/>Ugrások, dobások.<br/>Emelés-hordás – párban, társakkal.<br/>Páros és csoportos küzdőgyakorlatok végzése – légzéstechnikával.</p> |
| <b>Fogalmak</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 | Bemelegítés, függés, körzés, döntés, 4–8 ütemű gyakorlat, emelés, hordás, egyensúly, súlypont.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |

| <b>Témakör</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       | <b>2. Motoros készségfejlesztés – mozgástanulás</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | <b>Javasolt óraszám: 45 óra</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         | <p>Természetes és nem természetes mozgásformák továbbfejlesztése.<br/>További sportágtechnikai elemek megismertetése.<br/>Célorientált motoros tevékenység kialakítása, gondolkodás-, kreativitást fejlesztő motoros tanulás.<br/>Koordinációs képesség, mozgástanulási, mozgásszabályozó, mozgásalkalmazkodó, egyensúlyozó képesség, valamint az adekvát reakciók, a ritmus és téri tájékozódó képesség fejlesztése.<br/><i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> instrukcióra gyors, pontos reagálás képessége; imitációs és elemző képesség; alkalmazkodási képesség.</p> |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
| <b>Fejlesztési ismeretek</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          | <b>Fejlesztési tevékenységek</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
| <p><i>2.1. Rendgyakorlatok:</i><br/>Térköz, távköz, takarás, igazodás, testfordulatok adott irányokba járás közben.<br/>Nyitódás, felzárkózás, felfejlődés, szakadozás.<br/>Soralkotások egyes és többes vonalban, oszlopban.<br/>Menetelés alakzatfelvétellel.</p> <p><i>2.2. Torna:</i><br/>Támaszgyakorlatok, függés és egyensúly-gyakorlatok talajon, padon, tornaszekrényen, gerendán, gyűrűn, bordásfalon.</p> |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          | <p>Célorientált motoros tevékenységek, gondolkodás, kreativitás a motoros tanulásban.<br/>Energiabefektetésre vonatkozó tudatosság kialakítása – idő, gyorsaság, erő, állóképesség.<br/>Információk, jelek felismerése mozgásképben.<br/>Mozgás-specifikus kommunikációs szabályok, formák, jelek értelmezése – szerepük belátása az önreflexióban és önkontrollban.<br/>Természetes és nem természetes mozgásformák alkalmazása, gyakorlása,</p> |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                             |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>Mászás kötélén.<br/>Vándormászás bordásfalán.<br/>Függeszkedés, hintázás.<br/>Guruló átfordulás előre-hátra.<br/>Kézállás, fejjállás, tarkóállás – segítséggel.</p> <p><i>2.3. Atlétikai elemek:</i><br/>Járások, futások, dobások, ugrások.<br/>Futásfajták: terep, lassú, egyenletes, változó iramú, állórajttal.<br/>Kislabda hajítás állóhelyből és keresztlépéssel.<br/>Különbféle méretű és súlyú labdák célba juttatásának módoszatai.</p> <p><i>2.4. Tánc:</i><br/>Régi stílusú táncok, új stílusú táncok, sport jellegű táncok (zumba).</p> <p><i>2.5. Úszás:</i><br/>Merülési gyakorlatok, vízbe ugrás, tudatos légzés vízben, siklás, mell-, gyors- és hátúszás kar- és lábmunkája siklás közben eszközzel és eszköz nélkül.<br/>Váltóversenyek mellig érő vízben.</p> | <p>továbbfejlesztése a torna, az atlétika, a sportág jellegű feladatokban.<br/>Sportágtechnikai, taktikai és versenyelemek alkalmazása egyénileg, párban, csoportban, kerékpározás-, torna-, atlétika-, úszás- és egyéb vízisport-jellegű feladatokban.</p> |
| <b>Fogalmak</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | <p>Fejlődés, szakadozás, biztonság, biztonságérzet, vándormászás, gyors futás, tartós futás, leugrás, felugrás, áтуgrás, lábmunka, karmunka, hajítás, lökés, kartempó, lábtempó, gyorsúszás, hátúszás, pillangóúszás, delfinmozdulat.</p>                   |

| <b>Témakör</b>                                                                                                            | <b>3. Játék</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             | <b>Javasolt óraszám:<br/>35 óra</b>                                                                                       |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</b>                                                                              | <p>Együttműködés, kooperáció elősegítése.<br/>Versenyszellem kialakítása és fenntartása.<br/>Élethosszig üzhető szabadidős tevékenységek megismertetése és megkedveltetése.<br/>Játékszabályok által az elemi döntésképeség és szabálytudat kialakítása, továbbfejlesztése.<br/><i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> ráismerő és a mozgásirányítás készsége; társakra figyelés, együttműködés; szabálykövetés, szabálytartás; beleélő és együttműködő képesség; kudarc és győzelem sportszerű megélése.</p> |                                                                                                                           |
| <b>Fejlesztési ismeretek</b>                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             | <b>Fejlesztési tevékenységek</b>                                                                                          |
| <p><i>3.1. Labdás játékok:</i><br/>Dobó- és elfogójátékok.<br/>Labdavezetés kézzel, lábbal, cselezés védővel szemben.</p> |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             | <p>Testnevelési és sportjátékok stratégiai és taktikai elemeinek megismerése, szabályainak rendszere, szabálykövetés.</p> |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>Átadások helyben és mozgás közben.<br/>Célbarúgó- és célbadobó játékok.<br/>Kosárlabda.<br/>Labdarúgás.<br/>Röplabda.<br/>Kézilabda.</p> <p>3.2. Népi gyermekjátékok és néphagyományok<br/>Futó- és fogójátékok taktikai elemekkel.</p> <p>3.3. Táncos játékok<br/>Az 1–6. évfolyamon tanultak művelődési anyagából.</p> | <p>Sportági előkészítő kreatív és kooperatív játékok.<br/>Népi hagyományörző mozgásos tevékenységek értéke és reprodukciója.<br/>Élethosszig végezhető szabadidős tevékenységek értéke és reprodukciója.<br/>Labdás játékok, gyakorlatok.<br/>Tanulói kreativitásra alapozó motoros játékok.<br/>Érzelmek és motivációk szabályozásának megvalósítása.<br/>Élményszerűség és öröm érzékeltetése a társas játéktevékenységben.<br/>Személyes és társas folyamatok megélése.<br/>A konfliktuskezelés ismerete és gyakorlása.</p> |
| <b>Fogalmak</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                             | Kosárlabda, labdarúgás, röplabda, kézilabda, játékszabály, védő, támadó, cselezés, nyitás, érintés, feladás, átütés, pontszerzés, góllövés, erőszakos, kíméletes, sportszerűség, „fair play”.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |

| <b>Témakör</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        | <b>4. Versenyzés</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                              | <b>Javasolt óraszám:<br/>35 óra</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          | <p>A tanulók képessé tétele egyszerűsített szabályokkal zajló versenyzésre: sor- és váltóversenyek és egyszerűsített sportági versenyek esetében.</p> <p><i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> szabálykövetés, szabálytartás; egészséges versenyszellem; kooperáció; koordináció; döntési és reagáló képesség; versenyszellem.</p> |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
| <b>Fejlesztési ismeretek</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   | <b>Fejlesztési tevékenységek</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
| <p>4.1. Futó-, ugró-, akadály- és ügyességi versenyek</p> <p>Sorversenyek.<br/>Váltóversenyek.<br/>Futóiskola – futóversenyek (gyors, kitartó, gát, staféta stb.).<br/>Ugróiskola – magas, távol stb.<br/>Dobóversenyek (célba, távba különféle eszközökkel).<br/>Kötélugró verseny.<br/>Kötélhúzó verseny.</p> <p>4.2. Labdás versenyek</p> <p>Kosárra dobó-verseny.<br/>Labdavezetési verseny.<br/>Kidobó játék.<br/>Labdarúgás.<br/>Kosárlabda.<br/>Kézilabda.</p> |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   | <p>Egyénileg, párban és csoportosan végrehajtott versenyfeladatok a sportági versenyek szabályainak, technikai és taktikai elemeinek alkalmazásával.</p> <p>Sor- és váltóversenyek szabályainak ismerete és betartása.</p> <p>Egyszerűsített sportági versenyek ismerete és végrehajtása az írott és íratlan sportszerűségi szabályok betartásával.</p> <p>Sportszerűség fogalmi jelentésének és gyakorlatának ismerete.</p> <p>További ismeretek szerzése az olimpia- és sporttörténet nagy alakjairól, emblematiságokról.</p> <p>Ismeretek szerzése híres magyar és nemzetközi sportolókról a múltból és a jelenből.</p> |



|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                     |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>Zsinórlabda.</p> <p>4.3. Népi gyermekjátékok, versenyfeladatok (Bigézés, karikahajtás, dióleső, tojásbavágás, csizmadobáló, öcsigolyó /petanque/.)</p> <p>4.4. Úszóverseny – egyszerűsített szabályokkal.</p> <p>4.5. Küzdősportok elemei – birkózás, keleti küzdősportok elemei.</p> <p>4.6. Az olimpiák története – sportidolok, paralimpia</p> |                                                                                                                                                                     |
| <p><b>Fogalmak</b></p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               | <p>Kidobó játék, labdarúgás, kosárlabda, kézilabda, zsinórlabda, játékszabály; erőszakos, kíméletes, sportszerűség, „fair play”, esélyegyenlőség, teljesítmény.</p> |

| Témakör                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         | 5. Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | Javasolt óraszám:<br>30 óra |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------|
| <p><b>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</b></p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             | <p>Egészségfejlesztő mozgásos tevékenységformákra nevelés.<br/>Relaxációs gyakorlatok, mint az önsegítés eszközeinek tudatosítása.<br/>Higiénés ismeretek tudatos alkalmazására nevelés.<br/>A szabad levegőn végzett sportok egészségmegőrző szerepének tudatosítása.<br/>A tanulók betegségtudatának, féltékenységének, esetleges gátlásainak mérséklése, oldása egyéni sikerhez juttatásukkal.<br/><i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> egészségtudatosság; mozgásigény; a körülményekhez való alkalmazkodás; a természet szeretete, fenntartható fejlődés.</p> |                             |
| Fejlesztési ismeretek                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | Fejlesztési tevékenységek                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                             |
| <p>5.1. A mozgás mint életmód<br/>Otthon is végezhető testgyakorlatok (aerobic, callanetics, talajtorna, pilates).<br/>Táncok különféle műfajai.</p> <p>5.2. Testi-lelki higiéné<br/>Testi higiéné tartalmi elemei és azok mindennapi gyakorlata.<br/>Relaxációs gyakorlatok:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– légzőgyakorlatok</li> <li>– figyelemösszpontosító és lazító testtartások.</li> </ul> | <p>Egészségfejlesztő motoros tevékenységformák gyakorlása,<br/>A relaxáció, mint a lelki egészség megőrzésének egyik eszközének tudatosulása.<br/>Életviteli alapelvek és szokásrendszerek: étrend, bioritmus, higiénia, médiatudatosság, szenvedélybetegségek hatásainak felismerése a testi-lelki egészségre,<br/>Prevencióra törekvés az életvezetésben, baleset-megelőzésben,<br/>Fizikai fittség, edzettség, helyes testtartás fontosságának megértése.<br/>Biztonságra és környezettudatosságra törekvés.</p>                                                |                             |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>Egészséges életmód alapelemei – étkezés, ruházat, pihenés, mozgás, a káros anyagok kerülése.<br/>Betegségek megelőzése, prevenció, védőoltások.</p> <p><i>5.3. Természetben űzhető sportok (a helyi adottságok függvényében)</i><br/>Labdajátékok, futóversenyek stb. – a torna kivételével valamennyi.<br/>Túra – balesetvédelem, kullancsveszély, a nap káros sugarai elleni védelem.<br/>Kocogás.<br/>Kerékpározás, görkorcsolyázás.<br/>Úszás természetes vizekben – csak engedélyezett és kijelölt helyen.</p> <p><i>5.4. Könnyített testnevelés, tartáskorrekció</i><br/>A könnyített testnevelés individuális lehetőségének megteremtése a gyógytestnevelővel való konzultáció szerint.</p> | <p>Rendszeres testmozgás, sport egészségmegőrző hatásának megértése.<br/>Önkontroll, önuralom gyakorlása.<br/>Szabad térben végzett gyakorlatok végrehajtása – a védő-óvó intézkedések ismerete és betartása (napsugárzás, kullancs, időjárásnak megfelelő ruházat).<br/>A tanulók egyéni állapotához, elváltozásaihoz igazodó gyakorlatok.<br/>A tantervben foglalt, nem ellenjavallt gyakorlatok, feladatok végrehajtása.<br/>Testtartásjavító gyakorlatok.<br/>Preventív és korrigáló feladatok megoldása sporteszközök alkalmazásával.</p> |
| <p><b>Fogalmak</b></p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                | <p>Higiéné, relaxáció, edzettség, fittség, túra, bioritmus, gyógytestnevelés, korrekció, napsugárzás, UV-A és UV-B, kullancs, médiatudatosság, prevenció, drog, önuralom, önkontroll, prevenció, testtartás, gólyaállás, kobraállás.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |

|                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
|-------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p><b>Összegzett tanulási eredmények a nyolcadik évfolyam végén</b></p> | <p>A tanuló képes</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– a bemelegítési technikák alkalmazására,</li> <li>– 4-8 ütemű gyakorlatok végrehajtására,</li> <li>– küzdősportok során ügyelni saját és társai testi épségére,</li> <li>– alakzatváltozásokban együttműködésre,</li> <li>– erőfeszítésre és kitartásra saját szintje szerint,</li> <li>– egy tanult elem önálló végrehajtására,</li> <li>– 10 méter leúszására az általa választott úszásnemben,</li> <li>– a labda céltudatos irányítására,</li> <li>– a gyakorolt mozgáselemek, sportágak szabad térben, más körülmények közötti, önálló alkalmazására,</li> <li>– higiénés ismeretei rutinszerű és saját igény szerinti alkalmazására,</li> <li>– a relaxációs gyakorlatok önsegítő alkalmazására nyugalmi és stresszhelyzetben,</li> <li>– az egészségtudatos magatartásformák szokásrendszerébe integrálására.</li> </ul> |
|-------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

#### 8.4.15. VIZUÁLIS KULTÚRA (5-8. évfolyam)

A vizuális kultúra tantárgy közvetlen célja az alkotás örömeinek, az önmegvalósításnak, a felszabadultságnak a kialakítása a tanulóknak, a környező világ vizuális sokfélesége és az emberi alkotások iránti érdeklődés felkeltésével, a kézműves és művészi jellegű alkotások létrehozására, ösztönzés segítségével.

A Művészetek műveltségterület, ezen belül a vizuális kultúra célja egyrészt az ízlés, a képzelő-, és az önkifejezés képességének kialakítása a forma-, szín-, ritmusérzék kibontakoztatásával, a mozgáskoordináció, a figyelem, az emlékezet és a kooperativitás fejlesztésével, másrészt az enyhe fokú értelmi fogyatékos tanulók hozzásegítése a látható világ értelmezéséhez, a szépség esztétikai élményének élvezetéhez.

A vizuális kultúra tantárgy a Nat és a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve által megjelölt nevelési, fejlesztési feladatok megvalósítására a művészet és önkifejezés eszközeivel indirekt módon és integráltan kínál lehetőséget.

Az erkölcsi nevelés terén kitartásra és erőfeszítésre tanít a feladatok végrehajtásában, az alkotások eszméi tartalmának értelmezésével és kifejezésével. A magyar alkotók, népi kézműves- és iparművészek munkáinak megismerése és értékelése révén nemzeti azonosságtudatra ébreszti a tanulókat. Önismeret és társas kultúra fejlesztésére alkalmat kínálnak a gyermekmunkákból alkotott (akár tanórai, akár intézményi szinten), szervezett kiállítások, amelynek során lehetőség nyílik a pedagógusi értékeléssel párhuzamosan történő önértékelésre és társértékelésre. A lelki egészség megőrzése, illetve annak helyreállítása, az érzelmi intelligencia fejlesztése különösen fontos az enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetében. Az érzelmi nevelés számos aspektusát foglalja magában a művelődési anyag a saját, a társak és a képzőművészek alkotásainak révén. A természeti témák alkalmat adnak a környezettudatosság erősítésére, a természeti és az ember által teremtett környezet megóvására, minden élő iránti tiszteletre.

Kiemelt általános fejlesztési feladat a tanulók megismerő és befogadó képességének fejlesztése a közvetlen tapasztalás útján szerzett élmények feldolgozásával, az ismeretszerzés, a tanulás, a térbeli tájékozódás és a kommunikációs képességek közvetítésével. Kreativitásuk, alkotóképességük és művészeti-esztétikai befogadó képességük élnépszerűsítése során fejlődik problémamegoldó gondolkodásuk is. Az önismeret, önértékelés, önszabályozás magasabb fejlettségi szintre emelésére szintén jó alkalmat kínálnak a rajzok, foglalkozások.

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetében a rehabilitációs rehabilitációs célú feladatokon túl a műveltségi terület lehetőségeket kínál a tehetség kibontakoztatására is. A gyakorlati, manipulációs tevékenységek élményszerűségükkel segítik az ismeretek elmélyítését és serkentik a tanulók kreativitását.

A sajátos nevelési igényű gyermekek/tanulók nevelésének-oktatásának valamennyi momentumát átszövi a rehabilitációs-rehabilitációs tevékenység, ezért van szükség arra, hogy a tantárgy által teljesíthető kiemelt rehabilitációs/rehabilitációs fejlesztési feladatokat leírjuk.

A képzelet, kifejezőképesség, kreativitás fejlesztésére egyik legalkalmasabb színtér a Művészetek műveltségterület. A rajz, a kézművesség és a médiaismeret tantárgyként és szabadidős foglalkozásként egyaránt változatos és széleskörű lehetőségeket kínál a

figyelemkoncentráció, a tartós és szándékos figyelem és emlékezet fejlesztésére, a tevékenységek kitartó végzésének megvalósítására, a feladattartás erősítésére.

A képzőművészeti alkotások esztétikai élményt adóan támogatják a megfigyelő- és elemzőképesség megalapozását, valamint az esztétikai érzékenység készségeinek fejlesztését. A téri, időbeli tájékozódás fejlesztése a tanulók művészeti befogadó és alkotó tevékenységeinek során egyaránt megvalósul. A kommunikációs képességek, az élmények, benyomások megfogalmazásának, kifejezésének képessége szóban és ábrázolásban egyaránt fontos rehabilitációs feladat. A finommotorika és a célszerű, tudatos eszközhasználat fejlesztése egyben a cselekvéses tanulás, ismeretszerzés eszközéül is szolgál.

A tanulók felelősségérzetének kialakítása, megerősítése maguk és környezetük iránt szociális kompetenciáik, erkölcsi tartásuk egyik legfontosabb komponense, ezért kiemelt habilitációs feladat. Az egyéni vagy közös alkotás örömeinek felfedezése, megélése motivációs élményként segíti az ok-okozati összefüggések, következmények felismerését, következtetések levonását.

Az önismeret, önértékelés, a társas kapcsolatok, a pozitív alkalmazkodóképesség, kapcsolatteremtő és együttműködési képesség alapját képezik a tanulásnak és a későbbi munkavégzésnek, a harmonikus, élhető felnőttkor megteremtésének.

## **5–6. évfolyam**

A tantárgy sajátos fejlesztési célja az alsóbb évfolyamok munkájának szemléletbeli és metodikai tekintetben szerves folytatása. A szakasz fő feladata az alapkészségek megszilárdítása, eszköz szintű rajz- és kézműves-technikai tudás egyre önállóbb alkalmazása, az individuális jegyek, a saját stílus megjelenésének támogatása az alkotó és befogadó tevékenységekben.

A terápiás szemlélet és gyakorlat, a cselekvéses helyzetekbe ágyazott képességfejlesztés, a kooperáció támogatása, a másokért vállalt felelősség és az igényes tárgyi-környezeti kultúra iránti igény erősítése az 5–6. évfolyamon is kiemelt feladat az esztétikai tudatosság és kifejezőképesség fejlesztése érdekében. A világhírű magyar képzőművészek alkotásainak tanulmányozása nemcsak esztétikai örömet nyújt, hanem a nemzeti azonosságtudat és a hazafiság érzését is támogatja. Az önismeret és a társas kultúra fejlesztését, az önbizalom erősítését szolgálhatják a tanulói alkotások ön- és társértékelő mozzanatai.

**Az 5–6. évfolyamon a vizuális kultúra tantárgy heti és éves óraterve:**

|                    | <b>A tantárgy heti óraszám</b> | <b>A tantárgy éves óraszám</b> |
|--------------------|--------------------------------|--------------------------------|
| <b>5. évfolyam</b> | <b>1 óra</b>                   | <b>36 óra</b>                  |
| <b>6. évfolyam</b> | <b>1 óra</b>                   | <b>36 óra</b>                  |

## 5. évfolyam

### A témakörök áttekintő táblázata:

| Témakör neve                | Órakeret      |
|-----------------------------|---------------|
| Vizuális nyelv és technikák | 12 óra        |
| Kifejezés, képzőművészet    | 12 óra        |
| Vizuális kommunikáció       | 6 óra         |
| Tárgy-és környezetkultúra   | 6 óra         |
| <b>Összes óraszám:</b>      | <b>36 óra</b> |

| Témakör                                                                                                                                                                                                                                                                                     | 1. Vizuális nyelv és technikák                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                | Javasolt óraszám:<br>12 óra                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</b>                                                                                                                                                                                                                                                | <p>A vizuális nyelv alapelemeinek eszközszintű használata az alkotótevékenység során.</p> <p>A mértani testek tulajdonságainak megtapasztaltatása.</p> <p>A tanulói személyiség érzelmi és mentális gazdagítása a rajz tantárgy eszközszerével.</p> <p>A kooperativitás fejlesztése és működtetése a közös tanulói alkotási folyamatban.</p> <p>Felelősségvállalás kialakítása, erősítése a kulturált környezet megteremtéséért, illetve fenntartásáért.</p> <p><i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> elemi absztrakció képessége; irányított észlelés; kompozíciós képesség; ábrázolási képesség változatos technikákkal.</p> |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
| Fejlesztési ismeretek                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               | Fejlesztési tevékenységek                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
| <b>BEFOGADÁS-ALKOTÁS</b><br><i>1.1. Műalkotások tematikus megfigyelése, leképezése saját élmény szerint</i><br>Műalkotásokon vonalak és foltok.<br>Foltfestés vizes alapon – foltok.<br>Folthatások.<br>Barázdált formák.<br><i>1.2. Alkotás modell/minta alapján</i><br>Természeti formák. |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               | <i>Alkotás</i><br>Vonalabsztrakció alkotása.<br>Vonalhatár felismerése képzőművészeti alkotásokon fellelhető tónusok között.<br>A vonal mint a térbeliség kifejezőjének alkalmazása.<br>Felületritmusok létrehozása.<br>Szabályos és szabálytalan térformák felismerése, csoportosítása.<br>Műalkotások inspirációjára fekete-fehér kép készítése.<br>Természeti formák megfigyelése és ábrázolása.<br>Mértani testek ábrázolása síkban, kísérlet a térbeliség érzékeltetésére. |
| <b>ALKOTÁS</b><br><i>1.3.Szabad alkotások síkban és térben</i><br>Tárgyak ábrázolása síkban.<br>Különféle felületek dekoratív felhasználása.<br>Ritmusképzés szabályos és szabálytalan térformákból.<br>Kocka, téglatest csomagolása.                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               | <i>Befogadás</i><br>Mértani testek tulajdonságairól tapasztalatok szerzése – ahol a lapok találkoznak, él keletkezik.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |

|                 |                                                                                                                                                                                                                                                      |
|-----------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                 | <p>Műalkotásokon vonalak és foltok felismerése, meghatározása.</p> <p>Foltfestés vizes alapon – foltok kontúrozása másolás után.</p> <p>A folthatások tanulmányozása absztrakt képzőművészeti alkotásokon.</p> <p>Barázdált formák megfigyelése.</p> |
| <b>Fogalmak</b> | Folthatár, kontúr, bizonytalan, elmosódott, folt- és színegyensúly, felület, barázda, vájat, hullámos, érdes, síkforma, térforma, szabályos, szabálytalan, lapos, domború, egyforma, derékszög.                                                      |

| <b>Témakör</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       | <b>2. Kifejezés, képzőművészet</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         | <b>Javasolt óraszám: 12 óra</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         | <p>A pszichikus funkciók fejlesztése, az élmények, hangulatok kifejezése elemi képzőművészeti eszközökkel.</p> <p>„Képolvasás” képességének kialakítása és fejlesztése.</p> <p>Verbális kifejezőképesség, érzelmek megfogalmazásának fejlesztése.</p> <p>Képzőművészeti alkotások hangulati értékelése, értelmezése.</p> <p><i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> karakter alapfokú kifejezésének képessége; technikai képesség (dombormű-készítés); képolvasási képesség; asszociációs képesség; kompozíciós képesség.</p> |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
| <b>Fejlesztési ismeretek</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            | <b>Fejlesztési tevékenységek</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
| <p><b>BEFOGADÁS</b></p> <p><i>2.1. Tájak, emberek ábrázolása a képzőművészetben</i></p> <p>Műalkotások – tér- és tájábrázolás.<br/>(Székely Bertalan: Egri nők; Madarász Viktor: Hunyadi László csatája; Ferenczy Károly: Október; Szőnyi István: Zebegényi temetés; Nagy István: Karám télen; Egri József: Napfelkelte).</p> <p><b>BEFOGADÁS-ALKOTÁS</b></p> <p><i>2.2. Illusztrációk</i></p> <p>Kép versekhez, meséhez (pl. A három kívánság).</p> |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            | <p><i>Alkotás</i></p> <p>Felismerhető figurákkal kifejező kép készítése.</p> <p>Pregnáns jegyeket mutató emberábrázolás.</p> <p>Élménykifejezés a plasztika eszközrendszerével.</p> <p><i>Befogadás</i></p> <p>Műalkotások megfigyelése – tér- és tájábrázolás.</p> <p>Műalkotások megfigyelése képtárban, múzeumban és reprodukciókon.</p> <p><i>Befogadás-alkotás</i></p> <p>Irodalmi élmény kifejezése a vizualitás eszközrendszerével.</p> <p>Versekhez táj festése – közös alkotással, nagy felületen.</p> |
| <b>Fogalmak</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | Szelíd táj, zord táj, figyelemirányítás, hangsúlyozás, térbeliség.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |

| Témakör                                                                                                                                                                                                                                                                                             | 3. Vizuális kommunikáció                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   | Javasolt<br>óraszám:<br>6 óra                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>A témakör<br/>nevelési-fejlesztési<br/>céljai</b>                                                                                                                                                                                                                                                | <p>Egyszerű képi közlések megalkotási képességének kialakítása.<br/>Jelenségek, képek, magyarázó ábrák elemi szintű értelmezési képességének kialakítása.<br/>Szabadkézi rajzos és montázstechnikai jártasság kialakítása.<br/>Kísérletek segítése a látványszerű ábrázolásra.<br/><i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> megfigyelési képesség adott szempontok szerint; alakítási készség; színkeverés képessége; térlátás; elemi térábrázolás; elemzés; vizualizáció.</p> |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
| Fejlesztési ismeretek                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            | Fejlesztési tevékenységek                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
| <p><b>ALKOTÁS</b><br/> 3.1. <i>A vizuális kommunikáció eszközei és technikái</i><br/> Látványszerű ábrázolás modell után.<br/> <b>BEFOGADÁS</b><br/> 3.2. <i>Vizuális jelek – képolvasás, értelmezés</i><br/> Alaprajz, metszet, térképrajz.</p> <p><b>BEFOGADÁS-ALKOTÁS</b><br/> Forgásformák.</p> |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            | <p><i>Alkotás</i><br/> Emberalak rajzolása, festése.<br/> Természeti formák ábrázolása modell alapján, ceruzarajzzal, festéssel (falevél, gesztenye, gyümölcsök, virágok).<br/> Forgásforma rajza.<br/> Tárgyak két nézetének megrajzolása – segítséggel.<br/> Természeti formák ábrázolása háttérrel, környezettel – különféle technikákkal: ceruza, diópác, filctoll, vizes alapú és vízfesték, tempera.</p> <p><i>Befogadás</i><br/> Formák adott szempontú megfigyelése.<br/> Bonyolultabb formák metszetének megfigyelése (pl. mákgubó, paprika).<br/> „Előtt, mögött takarás” vizuális megfigyelése.<br/> Térképrajz értelmezése.<br/> Építészeti terek (ház, templom) alaprajzának tanulmányozása, kísérlet az értelmezésre.</p> <p><i>Befogadás-alkotás</i><br/> Forgásformák megfigyelése és reprodukciója.<br/> Forgás- és szögletes formák megfigyelése, vázolása.<br/> Térkép alapján útvonal elképzelése.</p> |
| <b>Fogalmak</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                     | <p>Csendélet, valóságghű, ellipszis, szerkezeti rajz, egész, forma, részlet, szerkezet, forgásforma, kör, takarás, felülnézet, oldalnézet, oszlop, boltozat, főhajó, mellékhajó.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |

| Témakör                                              | 4. Tárgy-és környezetkultúra                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | Javasolt<br>óraszám:<br>6 óra |
|------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------|
| <b>A témakör<br/>nevelési-fejlesztési<br/>céljai</b> | <p>Jártasság kialakítása egyszerű tárgyak készítésében.<br/> Tájékozottság kialakítása a közvetlen környezet tárgyai forma – funkció – anyag összefüggéseinek rendszerében.<br/> Néhány egyszerű kézműves technika alapfogásainak elsajátíttatása.<br/> A tárgyalkotó folyamat algoritmizálása.<br/> A tárgyalkotó folyamat lépéseinek tudatosítása, a sorrendiség fontosságának érzékeltetése.<br/> <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> környezettudatosság; elemzőképesség; tervezés képessége.</p> |                               |

| Ismeretek                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | Fejlesztési követelmények/Tevékenységek                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p><b>BEFOGADÁS-ALKOTÁS</b><br/> 4.1. <i>Munkavázlat:</i><br/> A tárgy funkciójának meghatározása.<br/> Ismert anyagalakítási módok.<br/> Anyag és technika megválasztása.<br/> Kivitelezés.<br/> Díszítés.</p> <p><b>ALKOTÁS</b><br/> 4.2. <i>Tárgyak értelmezése és készítése</i><br/> Kerámiatárgy, ruházati kiegészítők textiltől.<br/> Fonás, szövés.</p> | <p><i>Befogadás-alkotás</i><br/> Precíz alkotó folyamat végig vitele.<br/> A tárgy kipróbálása a gyakorlatban.</p> <p><i>Befogadás</i><br/> Szerkezet és anyag összefüggéseinek felismerése.<br/> A funkció irányító szerepének felismerése a tárgyalkotásban.</p> <p><i>Alkotás</i><br/> Tárgyak készítése funkció, forma, anyag, szépség szempontjainak tudatos figyelembevételével.<br/> Tárgyak gyűjtése, azokról leírás készítése.</p> |
| <b>Fogalmak</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                | Funkció, anyagalakítási mód, technika, kivitelezés, funkció, kézművesség.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |

|                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
|--------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Összegzett<br/>tanulási<br/>eredmények az<br/>ötödik évfolyam<br/>végén</b> | <p>A tanuló képes</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– egyenletes foltot satírozással létrehozni,</li> <li>– művészi alkotásokon tónushatásokat észrevenni,</li> <li>– ismeretek szerzésére tapasztalati úton a mértani testekről,</li> <li>– felismerhető képet készíteni,</li> <li>– műalkotásokhoz érzelmeket asszociálni,</li> <li>– emlékezetből egyszerű rajzot készíteni,</li> <li>– tudatos színkeverésre temperával, vízfestékkel,</li> <li>– formát ábrázolni (megközelítő hasonlósággal),</li> <li>– vázlagszerű ábrát készíteni,</li> <li>– egyszerű alaprajzot értelmezni,</li> <li>– funkció szerint csoportosítani közvetlen környezete tárgyait,</li> <li>– törekedni munkája igényes kivitelezésére,</li> </ul> |
|--------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|



|  |                                                       |
|--|-------------------------------------------------------|
|  | – tárgyat készíteni az általa választott technikával. |
|--|-------------------------------------------------------|

## 6. évfolyam

### A témakörök áttekintő táblázata:

| Témakör neve                | Órakeret      |
|-----------------------------|---------------|
| Vizuális nyelv és technikák | 12 óra        |
| Kifejezés, képzőművészet    | 12 óra        |
| Vizuális kommunikáció       | 6 óra         |
| Tárgy-és környezetkultúra   | 6 óra         |
| <b>Összes óraszám:</b>      | <b>36 óra</b> |

| Témakör                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               | 1. Vizuális nyelv és technikák                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    | Javasolt óraszám: 12 óra                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          | <p>A vizuális nyelv alapelemeinek eszközszintű használata az alkotótevékenység során.</p> <p>A mértani testek tulajdonságainak megtapasztaltatása.</p> <p>A tanulói személyiség érzelmi és mentális gazdagítása a rajz tantárgy eszközrendszerével.</p> <p>A kooperativitás fejlesztése és működtetése a közös tanulói alkotási folyamatban.</p> <p>Felelősségvállalás kialakítása, erősítése a kulturált környezet megteremtéséért, illetve fenntartásáért.</p> <p><i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> elemi absztrakció képessége; irányított észlelés; kompozíciós képesség; ábrázolási képesség változatos technikákkal.</p> |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
| Fejlesztési ismeretek                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   | Fejlesztési tevékenységek                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
| <b>BEFOGADÁS-ALKOTÁS</b><br><i>1.1. Műalkotások tematikus megfigyelése, leképezése saját élmény szerint</i><br>Műalkotásokon vonalak és foltok.<br>Foltfestés vizes alapon – foltok.<br>Folthatások.<br>Barázdált formák.<br><i>1.2. Alkotás modell/minta alapján</i><br>Természeti formák.<br>Mértani testek tulajdonságai – oldalak, lapok, egyenlő, különböző.<br><br><b>ALKOTÁS</b><br><i>1.3.Szabad alkotások síkban és térben</i><br>Tárgyak ábrázolása síkban. |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   | <i>Alkotás</i><br>Vonalabsztrakció alkotása.<br>Vonalhatár felismerése képzőművészeti alkotásokon fellelhető tónusok között.<br>A vonal mint a térbeliség kifejezőjének alkalmazása.<br>Felületritmusok létrehozása.<br>Halmazmetszetek létrehozása vizuális elemekből.<br>Szabályos és szabálytalan térformák felismerése, csoportosítása.<br>Műalkotások inspirációjára fekete-fehér kép készítése.<br>Természeti formák megfigyelése és ábrázolása. |

|                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>Különféle felületek dekoratív felhasználása.</p> <p>Ritmusképzés szabályos és szabálytalan térformákból.</p> <p>Kocka, téglatest csomagolása.</p> | <p>Mértani testek ábrázolása síkban, kísérlet a térbeliség érzékeltetésére.</p> <p><i>Befogadás</i></p> <p>Árnyékhatások megfigyelése, értelmezése.</p> <p>Mértani testek tulajdonságairól tapasztalatok szerzése – ahol a lapok találkoznak, él keletkezik.</p> <p>Műalkotásokon vonalak és foltok felismerése, meghatározása.</p> <p>Foltfestés vizes alapon – foltok kontúrozása másolás után.</p> <p>A folthatások tanulmányozása absztrakt képzőművészeti alkotásokon.</p> <p>Barázdált formák megfigyelése.</p> |
| <b>Fogalmak</b>                                                                                                                                      | <p>Folthatár, kontúr, bizonytalan, elmosódott, folt- és színegyensúly, felület, barázda, vájat, hullámos, érdes, síkforma, térforma, szabályos, szabálytalan, lapos, domború, egyforma, egybevágó, derékszög.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |

| <b>Témakör</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | <b>2. Kifejezés, képzőművészet</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         | <b>Javasolt óraszám:<br/>12 óra</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             | <p>A pszichikus funkciók fejlesztése, az élmények, hangulatok kifejezése elemi képzőművészeti eszközökkel.</p> <p>„Képolvasás” képességének kialakítása és fejlesztése.</p> <p>Verbális kifejezőképesség, érzelmek megfogalmazásának fejlesztése.</p> <p>Képzőművészeti alkotások hangulati értékelése, értelmezése.</p> <p><i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> karakter alapfokú kifejezésének képessége; technikai képesség (dombormű-készítés); képolvasási képesség; asszociációs képesség; kompozíciós képesség.</p> |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
| <b>Fejlesztési ismeretek</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            | <b>Fejlesztési tevékenységek</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
| <p><b>BEFOGADÁS</b></p> <p><i>2.1. Tájak, emberek ábrázolása a képzőművészetben</i></p> <p>Műalkotások – tér- és tájábrázolás.<br/>(Székely Bertalan: Egri nők; Madarász Viktor: Hunyadi László csatája; Ferenczy Károly: Október; Szőnyi István: Zebegényi temetés; Nagy István: Karám télen; Egri József: Napfelkelte).</p> <p><b>BEFOGADÁS-ALKOTÁS</b></p> <p><i>2.2. Illusztrációk</i></p> <p>Kép versekhez, meséhez (pl. A három kívánság).<br/>Mese szereplőinek megmintázása.</p> |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            | <p><i>Alkotás</i></p> <p>Felismerhető figurákkal kifejező kép készítése.</p> <p>Pregnáns jegyeket mutató emberábrázolás.</p> <p>Élménykifejezés a plasztika eszközrendszerével.</p> <p>Karakterábrázolás néhány jellemzőjének alkalmazása.</p> <p>Látványszerű alkotás modell után.</p> <p><i>Befogadás</i></p> <p>Műalkotások megfigyelése – tér- és tájábrázolás.</p> <p>Műalkotások megfigyelése képtárban, múzeumban és reprodukciókon.</p> <p><i>Befogadás-alkotás</i></p> |

|                 |                                                                                                                                                                                                      |
|-----------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                 | <p>Irodalmi élmény kifejezése a vizualitás eszközszerével.</p> <p>Mese szereplőinek megmintázása agyagból – dombormű készítése.</p> <p>Versekhez táj festése – közös alkotással, nagy felületen.</p> |
| <b>Fogalmak</b> | Szelíd táj, zord táj, figyelemirányítás, hangsúlyozás, térbeliség, mozgásvázlat.                                                                                                                     |

| <b>Témakör</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | <b>3. Vizuális kommunikáció</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        | <b>Javasolt óraszám: 6 óra</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        | <p>Egyszerű képi közlések megalkotási képességének kialakítása.</p> <p>Jelenségek, képek, magyarázó ábrák elemi szintű értelmezési képességének kialakítása.</p> <p>Szabadkézi rajzos és montázstechnikai jártasság kialakítása.</p> <p>Kísérletek segítése a látványszerű ábrázolásra.</p> <p><i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> megfigyelési képesség adott szempontok szerint; alakítási készség; színkeverés képessége; térlátás; elemi térábrázolás; elemzés; vizualizáció.</p> |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
| <b>Fejlesztési ismeretek</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        | <b>Fejlesztési tevékenységek</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
| <p><b>ALKOTÁS</b></p> <p><i>3.1. A vizuális kommunikáció eszközei és technikái</i></p> <p>Látványszerű ábrázolás modell után.</p> <p>Látványszerű ábrázolás a szerkezet feltüntetésével.</p> <p><b>BEFOGADÁS</b></p> <p><i>3.2. Vizuális jelek – képolvasás, értelmezés</i></p> <p>Alaprajz, metszet, térképrajz.</p> <p><b>BEFOGADÁS-ALKOTÁS</b></p> <p>Forgásformák.</p> <p>Tárgyak kereszt- és hosszmetsete.</p> |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        | <p><i>Alkotás</i></p> <p>Emberalak rajzolása, festése.</p> <p>Természeti formák ábrázolása modell alapján, ceruzarajzzal, festéssel (falevél, gesztenye, gyümölcsök, virágok).</p> <p>Forgásforma rajza – szerkezet jelölésével (pl. átlátszó henger).</p> <p>Tárgyak két nézetének megrajzolása – segítséggel.</p> <p>Természeti formák ábrázolása háttérrel, környezettel – különféle technikákkal: ceruza, diópác, filctoll, vizes alapú és vízfesték, tempera.</p> <p>Tusra rajz virágcsendeletről.</p> <p><i>Befogadás</i></p> <p>Formák adott szempontú megfigyelése.</p> <p>Bonyolultabb formák metszetének megfigyelése (pl. mákgubó, paprika).</p> <p>„Előtt, mögött takarás” vizuális megfigyelése.</p> <p>Térképrajz értelmezése.</p> <p>Építészeti terek (ház, templom) alaprajzának tanulmányozása, kísérlet az értelmezésre.</p> <p><i>Befogadás-alkotás</i></p> <p>Forgásformák megfigyelése és reprodukciója.</p> |

|                 |                                                                                                                                                                                                                |
|-----------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                 | <p>Forgás- és szögletes formák megfigyelése, vázolása.</p> <p>Tárgyak kereszt-és hosszmetsetének megfigyelése, vázolása.</p> <p>Térkép alapján útvonal elképzelése.</p>                                        |
| <b>Fogalmak</b> | <p>Csendélet, valóságű, ellipszis, szerkezeti rajz, egész, forma, részlet, szerkezet, forgásforma, kör, takarás, keresztmetset, hosszmetset, felülnézet, oldalnézet, oszlop, boltozat, főhajó, mellékhajó.</p> |

| <b>Témakör</b>                               | <b>4. Tárgy-és környezetkultúra</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              | <b>Javasolt óraszám:<br/>6 óra</b> |
|----------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------|
| <b>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</b> | <p>Jártasság kialakítása egyszerű tárgyak készítésében.</p> <p>Tájékozottság kialakítása a közvetlen környezet tárgyai forma – funkció – anyag összefüggéseinek rendszerében.</p> <p>Néhány egyszerű kézműves technika alapfogásainak elsajátíttatása.</p> <p>A tárgyalkotó folyamat algoritmizálása.</p> <p>A tárgyalkotó folyamat lépéseinek tudatosítása, a sorrendiség fontosságának érzékeltetése.</p> <p><i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> környezettudatosság; elemzőképesség; tervezés képessége.</p> |                                    |

| <b>Ismeretek</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               | <b>Fejlesztési követelmények/Tevékenységek</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p><b>BEFOGADÁS-ALKOTÁS</b></p> <p><i>4.1. Munkavázlat:</i></p> <p>A tárgy funkciójának meghatározása.</p> <p>Ismert anyagalakítási módok.</p> <p>Anyag és technika megválasztása.</p> <p>Kivitelezés.</p> <p>Díszítés.</p> <p><b>ALKOTÁS</b></p> <p><i>4.2. Tárgyak értelmezése és készítése</i></p> <p>Használati, szórakozást szolgáló és dísz tárgyak.</p> | <p><i>Befogadás-alkotás</i></p> <p>Precíz alkotó folyamat végig vitele.</p> <p>A tárgy kipróbálása a gyakorlatban.</p> <p><i>Befogadás</i></p> <p>Szerkezet és anyag összefüggéseinek felismerése.</p> <p>A funkció irányító szerepének felismerése a tárgyalkotásban.</p> <p><i>Alkotás</i></p> <p>Tárgyak készítése funkció, forma, anyag, szépség szempontjainak tudatos figyelembevételével.</p> <p>Tárgyak gyűjtése, azokról leírás készítése.</p> <p>Használati, szórakozást szolgáló és dísz tárgyak csoportosítása funkció, forma, anyag, szépség szempontjából.</p> |
| <b>Fogalmak</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                | <p>Funkció, anyagalakítási mód, technika, kivitelezés, funkció, kézművesség.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |

|                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p style="text-align: center;"><b>Összegzett<br/>tanulási<br/>eredmények a<br/>hatodik évfolyam<br/>végén</b></p> | <p>A tanuló képes</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– egyenletes foltot satírozással létrehozni,</li> <li>– művészi alkotásokon tónushatásokat észrevenni,</li> <li>– ismeretek szerzésére tapasztalati úton a mértani testekről,</li> <li>– felismerhető képet készíteni,</li> <li>– emberalak szoborszerű megjelenítésére,</li> <li>– műalkotásokhoz érzelmeket asszociálni,</li> <li>– emlékezetből egyszerű rajzot készíteni,</li> <li>– tudatos színkeverésre temperával, vízfestékekkel,</li> <li>– formát ábrázolni (megközelítő hasonlósággal),</li> <li>– vázlagszerű ábrát készíteni,</li> <li>– egyszerű alaprajzot értelmezni,</li> <li>– funkció szerint csoportosítani közvetlen környezete tárgyait,</li> <li>– képek alapján tárgyakról rövid (szóbeli) jellemzést adni,</li> <li>– törekedni munkája igényes kivitelezésére,</li> <li>– tárgyat készíteni az általa választott technikával.</li> </ul> |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

### 7–8. évfolyam

A tantárgy célja a 7–8. évfolyamon biztos tájékozódási képesség kialakítása a vizuális élmények világában a művészeti alkotások mélyebb átélésének motivációja, a tárgyi környezet esztétikuma iránti igény és tevékenység fenntartása segítségével.

**A 7-8. évfolyamon a vizuális kultúra tantárgy heti és éves óraterve:**

|                   | A tantárgy heti óraszám | A tantárgy éves óraszám |
|-------------------|-------------------------|-------------------------|
| <b>7.évfolyam</b> | <b>1 óra</b>            | <b>36 óra</b>           |
| <b>8.évfolyam</b> | <b>1 óra</b>            | <b>36 óra</b>           |

### 7.évfolyam

**A témakörök áttekintő táblázata:**

| Témakör neve                     | Órakeret      |
|----------------------------------|---------------|
| Vizuális nyelv és technikák      | 8 óra         |
| Kifejezés, képzőművészet         | 8 óra         |
| Vizuális kommunikáció            | 6 óra         |
| Tárgy-és környezetkultúra        | 7 óra         |
| Mozgókép-kultúra és médiaismeret | 7 óra         |
| <b>Összes óraszám:</b>           | <b>36 óra</b> |

| Témakör                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 | 1. Vizuális nyelv és technikák                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         | Javasolt<br>óraszám:<br>8 óra                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>A témakör<br/>nevelési-fejlesztési<br/>céljai</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    | <p>Vizuális kommunikációs készségek fejlesztése a befogadó és alkotótevékenységekben.</p> <p>Képi komponálás elméleti és gyakorlati elemeinek elsajátíttatása.</p> <p>Műalkotások nyújtotta élmények értő befogadásának elérése.</p> <p><i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> formaészlelés-formareprodukció; térészlelés és térrendezés képessége.</p> |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
| <b>Fejlesztési ismeretek</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        | <b>Fejlesztési tevékenységek</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
| <p><b>BEFOGADÁS</b><br/> <i>1.1 A művészi kifejezés eszközei</i><br/>           Színek, tónusok.<br/>           Sík- és térformák.<br/>           Képi komponálás eszközei: fény.<br/>           Fények – Rembrandt alkotásai;<br/>           Ferenczy Károly: Október; Egry József:<br/>           Napfelkelte<br/>           Szimmetria és asszimetria – Paaál László, Munkácsy Mihály</p> <p><b>BEFOGADÁS – ALKOTÁS</b><br/> <i>1.2. Térhatások, téri elemek</i><br/>           Görbe felületek és forgásformák.</p> <p><b>ALKOTÁS</b><br/> <i>1.3. Mozgás- és térábrázolás elemei</i><br/>           Képalkotás mozdulatábrázolással – tetszőleges technikával.<br/>           Vizuális ritmus.</p> |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        | <p><i>Befogadás</i><br/>           Vizuális minőségek alapvető differenciálása, felismerése: szín, tónus, műalkotásokon megfigyelésük.<br/>           Szabályos és szabálytalan mértani formák tudatosítása.<br/>           Csoportosítások: sík- és térformák.<br/>           Képi komponálás eszközeinek észrevétele: figyelemvezetés, hangsúlyozás fénnnyel.<br/>           Szimmetria és aszimmetria észrevétele, megkülönböztetése</p> <p><i>Befogadás – alkotás</i><br/>           Görbe felületek és forgásformák megfigyelése, reprodukciója.</p> <p><i>Alkotás</i><br/>           Képalkotás mozdulatábrázolással – tetszőleges technikával.<br/>           Formaredukció alkalmazása. Grafikai technikák alkalmazásának képessége.<br/>           Térrendezés szín- és formaritmussal.<br/>           Szénrajz készítése – fényhatás érzékeltetésével.</p> |
| <b>Fogalmak</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         | Mértani forma, kocka, henger, hasáb, gúla, kúp, tengely, modell, szimmetria, aszimmetria.                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |

| Témakör                                              | 2. Kifejezés, képzőművészet                                                                                                                                                                                       | Javasolt<br>óraszám:<br>8 óra |
|------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------|
| <b>A témakör<br/>nevelési-fejlesztési<br/>céljai</b> | <p>A vizuális közlés köznapi és művészi megnyilvánulásainak megkülönböztetése.</p> <p>Zenei élmény vizuális kifejezése az alkotó- és befogadó tevékenységben.</p> <p>Jelenet ábrázolása grafikai eszközökkel.</p> |                               |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              | <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> vizuális kommunikáció átfordítása verbális kommunikációra; lényegkiemelés képessége; képalkotás képessége; műelemző gondolkodás. |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Fejlesztési ismeretek                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                       | Fejlesztési tevékenységek                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
| <b>ALKOTÁS</b><br><b>2.1. Illusztráció</b><br>Művészeti élmények megjelenítése.<br>Jelenet ábrázolása.<br><br><b>BEFOGADÁS – ALKOTÁS</b><br><b>2.2. Vizuális reflexiók zenei tartalmakra</b><br>Zenei élmény vizuális kifejezése.<br>Haydn: Évszakok; Vivaldi: Évszakok;<br>Smetana: Moldva; Chopin: G-moll mazurka.<br><b>BEFOGADÁS</b><br><b>2.3. Érzelmek megjelenítése a képzőművészetben</b><br>Művészeti alkotások megfigyelése az érzelmek kifejezése szempontjából –<br>Picasso: Artista család majommal;<br>Anyaság; Vasaló nő;<br>Daumier: Mosónő. |                                                                                                                                                                       | <i>Alkotás</i><br>Művészeti élmények megjelenítése a tanult vizuális eszközökkel, pl. Toldi ábrázolása festményen vagy bábfigurával.<br>Jelenet ábrázolása grafikai eszközökkel, pl. Nyilas Misivel kapcsolatban.<br>Személyes élmények vizuális megjelenítése.<br><br><i>Befogadás - alkotás</i><br>Színviszonyok megfigyelése és befogadása.<br>Táj festése zenére – szabad önkifejezés.<br>Zene hatására vonal- és formakompozíció létrehozása (kréta, tus, tempera, vizes alapú festés, kevert technikák).<br><br><i>Befogadás</i><br>A vizuális közlés köznapi és művészi megnyilvánulásainak megkülönböztetése konkrét példákon.<br>. |
| <b>Fogalmak</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              | Karakter, jellem, testfelépítés, vézna, szerény, becsületes, artista, zenemű, képzőművészeti alkotás, hangszeres zene.                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |

| Témakör                                                                                                                                                                              | 3. Vizuális kommunikáció                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               | Javasolt óraszám:<br>6 óra                                                                                                                                                                                                                                |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</b>                                                                                                                                         | Képesség fejlesztése a mindennapi élet vizuális jelzéseinek értelmezésére és orientációs felhasználására.<br>Hazafiság, nemzethez tartozás érzésének erősítése.<br><i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> formamegfigyelés képessége; térlátás képessége; emberalak ábrázolásának képessége (főbb vonalakban, jellegzetességek alapján); vizuális kommunikációs képesség |                                                                                                                                                                                                                                                           |
| Fejlesztési ismeretek                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        | Fejlesztési tevékenységek                                                                                                                                                                                                                                 |
| <b>BEFOGADÁS</b><br><b>3.1. Jelképek</b><br>Magyar nemzeti relikviák – Szent Korona, jogar, címer, magyar zászló.<br><br><b>BEFOGADÁS-ALKOTÁS</b><br>Grafikus vázlatok; fényképezés. |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        | <i>Befogadás</i><br>Magyar nemzeti relikviák tanulmányozása, beszélgetés a történetiségükről.<br>Képalkotási lehetőségek ismerete.<br><br><i>Befogadás-alkotás</i><br>Magyar nemzeti relikviák érzelmi hatására grafikus vázlatok készítése; fényképezés. |

|                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p><b>ALKOTÁS</b><br/> 3.2. <i>Kísérlet a látvány ábrázolására</i><br/> Tárgyábrázolások környezeti háttérrel.<br/> Egyszerű emberábrázolás.</p> <p>3.3. <i>Álló- és mozgóképi szimbólumok</i><br/> Reklámok folyóiratokban és televízióban.</p> <p>Plakátok.</p> | <p><i>Alkotás</i><br/> Különös formájú tárgyak látványszerű ábrázolása (ásványok, cseppkövek, termések).<br/> Forgás- és szögletes formák ábrázolása, önárnyék és vetett árnyékhatásokkal.<br/> Nézetábrázolás képsík-rendszerben.<br/> Emberalak látványszerű ábrázolása modell után.<br/> Vizuális közlések, szöveg és kép együttes hatásának tanulmányozása.<br/> Reklámok tanulmányozása, elemzése – realitások és marketingfogás különbségének érzékelése konkrét példákon.<br/> Plakáttervezés.</p> |
| <p><b>Fogalmak</b></p>                                                                                                                                                                                                                                            | <p>Vetett árnyék, önárnyék, előlnézet, felülnézet, oldalnézet, arány, ásvány, kőzet, cseppkő, cseppkőbarlang, reklám.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |

| Témakör                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | 4. Tárgy- és környezetkultúra                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             | Javasolt óraszám:<br>7 óra |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------|
| <p><b>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</b></p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | <p>Jártasság kialakítása összetettebb tárgyak készítésében.<br/> Tájékozottság kialakítása a közvetlen környezet tárgyai forma – funkció – anyag összefüggéseinek rendszerében.<br/> Néhány újabb kézműves technika alapfogásainak elsajátíttatása.<br/> A tárgyalkotó folyamat algoritmizálása.<br/> A tárgyalkotó folyamat lépéseinek tudatosítása, a sorrendiség fontosságának érzékeltetése.<br/> <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> környezettudatosság; elemzőképesség; tervezés képessége.</p>                                                                                                   |                            |
| Fejlesztési ismeretek                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    | Fejlesztési tevékenységek                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                            |
| <p><b>ALKOTÁS</b><br/> 4.1. <i>Szabadon választott technikával használati és dísz tárgyak alkotása</i><br/> Tárgytervezés és kivitelezés:<br/> – kerámia<br/> – szövés<br/> – nemezelés</p> <p>4.2. <i>Alkotás képzeleti-érzelmi inspirációval</i><br/> Egy vágyott tárgyról rajz készítése.</p> <p><b>BEFOGADÁS</b><br/> 4.3. <i>A lakókörnyezet esztétikuma régen és ma</i><br/> Épületek elemzése funkció és forma szempontjából.</p> | <p><i>Alkotás</i><br/> A tárgyalkotó folyamat gyakorlása, a tanult ismeretek elmélyítése a gyakorlatban:<br/> Kerámia – edények készítése és igényes díszítése pecsételővel, írókával.<br/> Szövés – szádfán, kereten, szövőszéken.<br/> Nemezelés – labda, terítő, tarsoly készítése.<br/> Egyszerű tárgyak áttekintése és kivitelezése.<br/> Egyszerű téráttervezések.</p> <p><i>Befogadás</i><br/> Építészeti jellemzők – funkció és forma összefüggéseinek felismerése konkrét példákon.<br/> Környezettudatosság lehetőségeinek ismerete és saját életterületi lehetőségek szerinti alkalmazása.</p> |                            |



|                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>Történeti korok tárgyi környezetének tanulmányozása.</p> <p><b>BEFOGADÁS-ALKOTÁS</b></p> <p>4.4. <i>Zenei élmények vizuális megjelenítése</i><br/>Nép- és/vagy műzenei alkotásra vizuális reflexió.</p> | <p>Funkció irányító szerepének felismerése konkrét példákon.<br/>Témához kapcsolódó múzeumlátogatás a helyi lehetőségek függvényében.<br/>Tájékozódás a lakóhely néprajzi környezetében.</p> <p><i>Befogadás-alkotás</i><br/>Nép- és/vagy műzene hallgatása, élmények kifejezése temperafestéssel.</p> |
| <b>Fogalmak</b>                                                                                                                                                                                            | Lakóhely, emberi szükséglet, célszerűség, hasznosság, kényelem, védelem, homlokzat, nyílászáró, puritán, kunyhó, családi ház, színház, templom, parlament, népművészet, iparművészet.                                                                                                                  |

| <b>Témakör</b>                               | <b>5. Mozgóképkultúra és médiaismeret</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        | <b>Javasolt óraszám:<br/>7 óra</b> |
|----------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------|
| <b>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</b> | <p>A mozgóképi (film, televízió, videó, komputerjáték, web) szövegértés képességének fejlesztése és az audiovizuális média társadalmi szerepének, működési módjának tisztázása, a tudatos „médiafogyasztói” attitűd kialakítása.<br/>Kommunikációs és együttműködési készség támogatása.<br/>Az alkotásra és a művészi értékek nyitott befogadására való beállítódás.<br/>A megfigyelés, a tájékozódás, a rendszerezés képességének fejlesztése.<br/><i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> médiaszövegek értelmezése; tolerancia; empátia; önálló és kritikus attitűd kialakítása; nyitottság az információk iránt; személyes adatok védelme.</p> |                                    |

| <b>Fejlesztési ismeretek</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        | <b>Fejlesztési tevékenységek</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>5.1. <i>Elemi elméleti ismeretek a média világáról</i><br/>A mozgóképi alaptulajdonságai: ábrázolás és reprodukció.<br/>Mozgóképi szövegek értelmezése, elemi szintű feldolgozása: adathordozók, megjelenés helye, a valóságábrázoláshoz való viszony, műfaj.</p> <p>5.2. <i>A média társadalmi szerepe</i><br/>Közlésmód, hatás, informálás és dokumentálás, szórakoztatás, szolgáltatás, illetve az üzleti-gazdasági funkció.<br/>Reklám.</p> <p>5.3. <i>Nyomtatott médium:</i><br/>Képregény, fotóregény.</p> | <p>Mozgóképi szövegek értelmezése, elemi szintű feldolgozása: adathordozók, megjelenés helye, a valóságábrázoláshoz való viszony, műfaj szerint.<br/>Művek, műsorok, illetve azok részleteinek csoportos vagy kiscsoportos megtekintése – megbeszélése, elemzése.<br/>Az ábrázolás eszközeinek tanulmányozása konkrét példákon.<br/>Projektszerű médiafigyelés és produktum készítése.<br/>Az internet kipróbálása/használatának gyakorlása: pl. gyermekek számára készült oldalak látogatása, képnézegetés/válogatás, információkeresés, ismerkedés a kommunikáció különböző formáival.<br/>Az internethasználat veszélyeinek belátása.</p> |

|                                                                                                                                                                                                           |  |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|
| <p>5.4. Az internet</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– tanulás,</li> <li>– kinyílt a világ,</li> <li>– információk,</li> <li>– játék,</li> <li>– kommunikáció,</li> <li>– veszélyek.</li> </ul> |  |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|

|                 |                                                                                               |
|-----------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Fogalmak</b> | Reklám, befolyásolás, tudatosság, adatvédelem, tömegkommunikáció, média, médium, reprodukció. |
|-----------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------|

|                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
|-----------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p><b>Összegzett tanulási eredmények a hetedik évfolyam végén</b></p> | <p>A tanuló képes</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– műalkotások kompozíciós elemeinek célzott megfigyelésére,</li> <li>– ritmikus, szimmetrikus képet komponálni,</li> <li>– két híres magyar képzőművészt megnevezni,</li> <li>– vizuális és verbális kommunikáció megfeleltetésére,</li> <li>– egyszerű, élmény utáni alkotás létrehozására választott technikával,</li> <li>– szabad képalkotó önkifejezésre, érzelemvilága harmonizálása érdekében,</li> <li>– műélmény vizuális kifejezésére,</li> <li>– egyszerű formák látványszerű ábrázolására,</li> <li>– egyszerű plakátok tervezésére és kivitelezésére,</li> <li>– egyszerű dísz tárgy tervezésére és megalkotására,</li> <li>– közvetlen környezet esztétikumának, rendjének fenntartására,</li> <li>– a mozgóképes közlésmód elemi értelmezésére,</li> <li>– kritikával szemlélni a reklámokat,</li> <li>– a személyiségépítő műsorválasztásra,</li> <li>– internetes viszonylatban ügyelni saját biztonságára, személyes adatai védelmére.</li> </ul> |
|-----------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

## 8. évfolyam

### A témakörök áttekintő táblázata:

| Témakör neve                    | Órakeret      |
|---------------------------------|---------------|
| Vizuális nyelv és technikák     | 8 óra         |
| Kifejezés, képzőművészet        | 8 óra         |
| Vizuális kommunikáció           | 6 óra         |
| Tárgy-és környezetkultúra       | 7 óra         |
| Mozgóképkultúra és médiaismeret | 7 óra         |
| <b>Összes óraszám:</b>          | <b>36 óra</b> |

| Témakör                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    | 1. Vizuális nyelv és technikák                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         | Javasolt óraszám:<br>8 óra                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               | <p>Vizuális kommunikációs készségek fejlesztése a befogadó és alkotótevékenységekben.</p> <p>Képi komponálás elméleti és gyakorlati elemeinek elsajátíttatása.</p> <p>Műalkotások nyújtotta élmények értő befogadásának elérése.</p> <p><i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> formaészlelés-formareprodukció; térészlelés és térrendezés képessége.</p> |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
| Fejlesztési ismeretek                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        | Fejlesztési tevékenységek                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
| <p><b>BEFOGADÁS</b></p> <p><i>1.1 A művészi kifejezés eszközei</i></p> <p>Színek, tónusok.</p> <p>Sík- és térformák.</p> <p>Képi komponálás eszközei: torzítás.</p> <p>Torzítások – Otto Dix és Kollwitz művei, Munch: A sikoly.</p> <p>Szimmetria és asszimetria – Vasarely Viktor, Barcsay Jenő</p> <p><b>BEFOGADÁS – ALKOTÁS</b></p> <p><i>1.2. Térhatások, téri elemek</i></p> <p>Görbe felületek és forgásformák.</p> <p><b>ALKOTÁS</b></p> <p><i>1.3. Mozgás- és térábrázolás elemei</i></p> <p>Képalkotás mozdulatábrázolással – tetszőleges technikával.</p> <p>Vizuális ritmus.</p> <p>Makett</p> |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        | <p><i>Befogadás</i></p> <p>Vizuális minőségek alapvető differenciálása, felismerése: szín, tónus, műalkotásokon megfigyelésük.</p> <p>Szabályos és szabálytalan mértani formák tudatosítása.</p> <p>Csoportosítások: sík- és térformák.</p> <p>Képi komponálás eszközeinek észrevétele: figyelemvezetés, hangsúlyozás fénnel és torzítással.</p> <p>Szimmetria és asszimetria észrevétele, megkülönböztetése</p> <p>A mozdulat, mint kompozíciós eszköz megfigyelése.</p> <p><i>Befogadás – alkotás</i></p> <p>Görbe felületek és forgásformák megfigyelése, reprodukciója.</p> <p><i>Alkotás</i></p> <p>Képalkotás mozdulatábrázolással – tetszőleges technikával.</p> <p>Formaredukció alkalmazása. Grafikai technikák alkalmazásának képessége.</p> <p>Térrendezés szín- és formaritmussal.</p> <p>Szénrajz készítése – fényhatás érzékeltetésével.</p> <p>Makett készítése: játszótér, utcarészlet stb.</p> |
| <b>Fogalmak</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            | <p>Mértani forma, kocka, henger, hasáb, gúla, kúp, tengely, modell, szimmetria, asszimetria, makett, torzítás.</p>                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |

| Témakör                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        | 2. Kifejezés, képzőművészet                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    | Javasolt<br>óraszám:<br>8 óra                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>A témakör<br/>nevelési-fejlesztési<br/>céljai</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | <p>A vizuális közlés köznapi és művészi megnyilvánulásainak megkülönböztetése.</p> <p>Zenei élmény vizuális kifejezése az alkotó- és befogadó tevékenységben.</p> <p>Jelenet ábrázolása grafikai eszközökkel.</p> <p><i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> vizuális kommunikáció átfordítása verbális kommunikációra; lényegkiemelés képessége; képalkotás képessége; műelemző gondolkodás.</p> |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
| Fejlesztési ismeretek                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                | Fejlesztési tevékenységek                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
| <p><b>ALKOTÁS</b><br/> <b>2.1. Illusztráció</b><br/> Művészeti élmények megjelenítése.<br/> Jelenet ábrázolása.</p> <p><b>BEFOGADÁS – ALKOTÁS</b><br/> <b>2.2. Vizuális reflexiók zenei tartalmakra</b><br/> Zenei élmény vizuális kifejezése.<br/> Beethoven: VI. Pastorale szimfónia;<br/> Mozart: G-moll szimfónia; Kis éji zene.</p> <p><b>BEFOGADÁS</b><br/> <b>2.3. Érzelmek megjelenítése a képzőművészetben</b><br/> Művészeti alkotások megfigyelése az érzelmek kifejezése szempontjából –<br/> Picasso: Artista család majommal;<br/> Anyaság; Vasaló nő;<br/> Daumier: Mosónő.</p> |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                | <p><i>Alkotás</i><br/> Művészeti élmények megjelenítése a tanult vizuális eszközökkel, pl. Toldi ábrázolása festményen vagy bábfigurával.<br/> Jelenet ábrázolása grafikai eszközökkel, pl. Nyilas Misivel kapcsolatban.<br/> Személyes élmények vizuális megjelenítése.</p> <p><i>Befogadás - alkotás</i><br/> Színviszonyok megfigyelése és befogadása.<br/> Táj festése zenére – szabad önkifejezés.<br/> Zene hatására vonal- és formakompozíció létrehozása (kréta, tus, tempera, vizes alapú festés, kevert technikák).</p> <p><i>Befogadás</i><br/> A vizuális közlés köznapi és művészi megnyilvánulásainak megkülönböztetése konkrét példákon.<br/> Legjelentősebb stílusok, művészeti alkotások felismerése / ismerete.</p> |
| <b>Fogalmak</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                | Karakter, jellem, testfelépítés, vészna, szerény, becsületes, artista, zenemű, képzőművészeti alkotás, hangszeres zene, szimfónia.                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |

| Témakör                                           | 3. Vizuális kommunikáció                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              | Javasolt<br>óraszám:<br>6 óra |
|---------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------|
| <b>A témakör nevelési-<br/>fejlesztési céljai</b> | <p>Képesség fejlesztése a mindennapi élet vizuális jelzéseinek értelmezésére és orientációs felhasználására.</p> <p>Hazafiság, nemzethez tartozás érzésének erősítése.</p> <p><i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> formamegfigyelés képessége; térlátás képessége; emberalak ábrázolásának képessége (főbb vonalakban, jellegzetességek alapján); vizuális kommunikációs képesség</p> |                               |

| Fejlesztési ismeretek                                                                                                                                  |                                                                                                                    | Fejlesztési tevékenységek                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |  |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|
| <b>BEFOGADÁS</b><br><i>3.1. Jelképek</i><br>Magyar nemzeti relikviák – Szent Korona, jogar, címer, magyar zászló.                                      |                                                                                                                    | <i>Befogadás</i><br>Magyar nemzeti relikviák tanulmányozása, beszélgetés a történetiségükről.<br>Képalkotási lehetőségek ismerete.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |  |
| <b>BEFOGADÁS-ALKOTÁS</b><br>Grafikus vázlatok; fényképezés.                                                                                            |                                                                                                                    | <i>Befogadás-alkotás</i><br>Magyar nemzeti relikviák érzelmi hatására grafikus vázlatok készítése; fényképezés.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |  |
| <b>ALKOTÁS</b><br><i>3.2. Kísérlet a látvány ábrázolására</i><br>Tárgyábrázolások környezeti háttérrel.<br>Egyszerű emberábrázolás.<br>Mozgásvázlatok. |                                                                                                                    | <i>Alkotás</i><br>Vizuális kommunikációt szolgáló emblémák, logók, magyarázó ábrák alkotása.<br>Különös formájú tárgyak látványszerű ábrázolása (ásványok, cseppkövek, termékek).<br>Forgás- és szögletes formák ábrázolása, önárnyék és vetett árnyékhatásokkal.<br>Nézetábrázolás képsík-rendszerben.<br>Emberalak látványszerű ábrázolása modell után.<br>Mozgásvázlatok készítése.<br>Vizuális közlések, szöveg és kép együttes hatásának tanulmányozása.<br>Reklámok tanulmányozása, elemzése – realitások és marketingfogás különbségének érzékelése konkrét példákon.<br>Logók tervezése szabadon választott technikával. |  |
| <b>Fogalmak</b>                                                                                                                                        | Vetett árnyék, önárnyék, előlnézet, felülnézet, oldalnézet, arány, ásvány, kőzet, cseppkő, cseppkőbarlang, reklám. |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |  |

| Témakör                                      | 4. Tárgy- és környezetkultúra                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | Javasolt óraszám:<br>7 óra |
|----------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------|
| <b>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</b> | <p>Jártasság kialakítása összetettebb tárgyak készítésében.<br/> Tájékozottság kialakítása a közvetlen környezet tárgyai forma – funkció – anyag összefüggéseinek rendszerében.<br/> Néhány újabb kézműves technika alapfogásainak elsajátíttatása.<br/> A tárgyalkotó folyamat algoritmizálása.<br/> A tárgyalkotó folyamat lépéseinek tudatosítása, a sorrendiség fontosságának érzékeltetése.<br/> <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> környezettudatosság; elemzőképesség; tervezés képessége.</p> |                            |

| Fejlesztési ismeretek                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   | Fejlesztési tevékenységek                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>ALKOTÁS</b><br>4.1. Szabadon választott technikával használati és dísz tárgyak alkotása<br>Tárgytervezés és kivitelezés: <ul style="list-style-type: none"> <li>– ékszerkészítés</li> <li>– építészeti terek modellezése</li> </ul> 4.2. Alkotás képzeleti-érzelmi inspirációval<br>Egy vágyott tárgyról rajz készítése. |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   | <b>Alkotás</b><br>A tárgyalgó folyamat gyakorlása, a tanult ismeretek elmélyítése a gyakorlatban:<br>Ékszerkészítés – fagyöngy, kerámiagyöngy, üveggyöngy és bőr kombinációival.<br>Egyszerű tárgyak áttevezése és kivitelezése.<br>Egyszerű téráttevezések.                                                                                                                                                                                     |
| <b>BEFOGADÁS</b><br>4.3. A lakóköznyezet esztétikuma régen és ma<br>Épületek elemzése funkció és forma szempontjából.<br>Történeti korok és modern társadalmak tárgyi köznyezetének tanulmányozása.                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   | <b>Befogadás</b><br>Építészeti jellemzők – funkció és forma összefüggéseinek felismerése konkrét példákön.<br>Köznyezettudatosság lehetőségeinek ismerete és saját életterbeli lehetőségek szerinti alkalmazása.<br>Funkció irányító szerepének felismerése konkrét példákön.<br>Múzeumlátogatás a helyi lehetőségek függvényében.<br>Tájékozódás a lakóhely néprajzi köznyezetében.<br>Településtípusok jellemzőinek felfedezése – falu, város. |
| <b>BEFOGADÁS-ALKOTÁS</b><br>4.4. Zenei élmények vizuális megjelenítése<br>Nép- és/vagy műzenei alkotásra vizuális reflexió.                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   | <b>Befogadás-alkotás</b><br>Nép- és/vagy műzene hallgatása, élmények kifejezése temperafestéssel, tusrajzzal.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
| <b>Fogalmak</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                             | Lakóhely, emberi szükséglet, célszerűség, hasznosság, kényelem, védelem, homlokzat, nyílászáró, puritán, luxus, társasház, panelház, felhőkarcoló, konyha, családi ház, irodaház, színház, templom, parlament, település, park, tér, főút, mellékutca, autópálya, felüljáró, aluljáró, népművészet, iparművészet. |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |

| Témakör                                      | 5. Mozgóképkultúra és médiaismeret                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    | Javasolt óraszám:<br>7 óra |
|----------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------|
| <b>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</b> | A mozgóképi (film, televízió, videó, komputerjáték, web) szövegértés képességének fejlesztése és az audiovizuális média társadalmi szerepének, működési módjának tisztázása, a tudatos „médiafogyasztói” attitűd kialakítása.<br>Kommunikációs és együttműködési készség támogatása.<br>Az alkotásra és a művészi értékek nyitott befogadására való beállítódás.<br>A megfigyelés, a tájékozódás, a rendszerezés képességének fejlesztése.<br><i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> médiaszövegek értelmezése; tolerancia; empátia; önálló és kritikus attitűd kialakítása; nyitottság az információk iránt; személyes adatok védelme. |                            |

| Fejlesztési ismeretek                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        | Fejlesztési tevékenységek                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p><i>5.1. Elemi elméleti ismeretek a média világáról</i></p> <p>A mozgóképek alaptulajdonságai: ábrázolás és reprodukció.</p> <p>Mozgóképi szövegek értelmezése, elemi szintű feldolgozása: adathordozók, megjelenés helye, a valóságábrázoláshoz való viszony, műfaj.</p> <p><i>5.2. A média társadalmi szerepe</i></p> <p>Közlésmód, hatás, informálás és dokumentálás, szórakoztatás, szolgáltatás, illetve az üzleti-gazdasági funkció.</p> <p>Reklám.</p> <p>Hírműsor.</p> <p><i>5.3. Nyomtatott médium:</i></p> <p>Újság</p> <p><i>5.4. Az internet</i></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– tanulás,</li> <li>– kinyílt a világ,</li> <li>– információk,</li> <li>– játék,</li> <li>– kommunikáció,</li> <li>– veszélyek.</li> </ul> <p><i>5.5. Műsorelemzés – elemi szinten, saját élmények alapján</i></p> | <p>Mozgóképi szövegek értelmezése, elemi szintű feldolgozása: adathordozók, megjelenés helye, a valóságábrázoláshoz való viszony, műfaj szerint.</p> <p>Művek, műsorok, illetve azok részleteinek csoportos vagy kiscsoportos megtekintése – megbeszélése, elemzése.</p> <p>Az ábrázolás eszközeinek tanulmányozása konkrét példákon.</p> <p>Projektszerű médiafigyelés és produktum készítése.</p> <p>Az internet kipróbálása/használatának gyakorlása: pl. gyermekek számára készült oldalak látogatása, képnézegetés/válogatás, információkeresés, ismerkedés a kommunikáció különböző formáival.</p> <p>Az internethasználat veszélyeinek belátása.</p> |

|                 |                                                                                                                           |
|-----------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Fogalmak</b> | Reklám, befolyásolás, tudatosság, adatvédelem, művészfilm, dokumentumfilm, tömegkommunikáció, média, médium, reprodukció. |
|-----------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

|                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
|------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Összegzett tanulási eredmények a nyolcadik évfolyam végén</b> | <p>A tanuló képes</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– műalkotások kompozíciós elemeinek célzott megfigyelésére,</li> <li>– ritmikus, szimmetrikus képet komponálni,</li> <li>– egyszerű makettet készíteni,</li> <li>– két híres magyar képzőművészt megnevezni,</li> <li>– vizuális és verbális kommunikáció megfeleltetésére,</li> <li>– egyszerű, élmény utáni alkotás létrehozására választott technikával,</li> <li>– szabad képalkotó önkifejezésre, érzelemvilága harmonizálása érdekében,</li> <li>– műélmény vizuális kifejezésére,</li> <li>– egyszerű formák látványszerű ábrázolására,</li> <li>– egyszerű plakátok tervezésére és kivitelezésére,</li> <li>– egyszerű használati és dísz tárgy tervezésére és megalkotására,</li> <li>– közvetlen környezet esztétikumának, rendjének fenntartására,</li> </ul> |
|------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

|  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
|--|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|  | <ul style="list-style-type: none"> <li>– értékítéletet hozni természeti és mesterséges környezetének esztétikájára vonatkozóan,</li> <li>– a mozgóképes közlésmód elemi értelmezésére,</li> <li>– különbségtételre a dokumentum és a játékfilm között,</li> <li>– kritikával szemlélni a reklámokat,</li> <li>– a személyiségépítő műsorválasztásra,</li> <li>– internetes viszonylatban ügyelni saját biztonságára, személyes adatai védelmére.</li> </ul> |
|--|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

## ÉRTÉKELÉS

Az elvégzett munka, a tanuló által nyújtott teljesítmény nagyon összetett eredmény. A tanulók teljesítménye több körülménytől függ: az óra milyenségétől, az adott tanítási anyagtól. Két gyermek teljesítménye ugyanazon az órán is óriási különbségeket mutathat egymáshoz viszonyítva. Minden gyermek más-más szintű vizuális intelligenciával bír. Ezért úgy célszerű mérnünk, hogy önmagához képest és társaihoz is viszonyítsuk a tanuló munkáját. Önmagához képest vessük össze korábbi munkáival a mostani teljesítményét. Fontos, hogy ők tudják megindokolni, hogy miért tetszik, vagy nem tetszik az adott munka vagy műalkotás. A közös szóbeli értékelés közösségfejlesztő értéke is jelentős. Természetesen jegyeket is adnunk kell a munkákra. Alapvetően ilyenkor (is) kétféle teljesítményt értékelünk: – manuális – intellektuális. A manuális alatt a “kétkézi” alkotómunkát értjük. Az intellektuális pedig a megismerést kísérő verbálisan megfogalmazott tudást, munkát jelenti. Mindkettő nagyon fontos eleme a teljesítménynek, tehát értékelésnél szem előtt tartandó! A manuális teljesítmény (=alkotómunka) esetében a manipulációs képességet, kitartást, érzékelési-észlelési fogékonyságot, az esztétikai ítéloképességet, technikai eszközhasználat minőségét értékeljük. Az intellektuális teljesítmény értékelésekor elsősorban a kreativitást, ötletességet, eszközgazdagságot vizsgáljuk. Az érdemjegy a kétféle teljesítmény közös értékét fejezi ki. A művészettörténeti részeket SNI tanulók esetében is ellenőrizhetjük. Azonban a szóbeli számonkérést kell előtérbe helyeznünk. Írásos számonkérésnél kevesebb, minimumszintű feladatok bejelölésével történik. Értékeljük a szorgalmi és gyűjtőmunkákat is. Kisebb, kevés munkával járó feladatokat piros és plusz pontokkal, míg a több felkészülést kívánó feladatokat szorgalmi jeggyel. A “pluszmunkák” külön értékelésével több lehetőséget kapnak azok a tanulók, akik szerényebb manuális képességeket örökölték.